

02.05

Axel Mathiesen

UDGIVET AF GEORG PORS · THISTED

*Frakke,
nøjagtig som Tegningen,
i prima Stof og med stor
Skindkrave, sælges for*

29⁰⁰

Altid fiks i Tøjet

*naar De gør Deres Indkøb af
KJOLER, OVERTØJ og
MANUFAKTUR*

hos

Peter Jensen

PETER JENSEN

VESTERGADE - 5 - THISTED

3. OPLAG

JUL I THY

1931

*ALVOR OG GAMMEN
VANDRE TILSAMMEN*

UDGIVET OG REDIGERET AF GEORG PORS.

For første Gang foreligger der et Julehefte specielt skrevet for Thy. Det har været Udgiverens Hensigt saavidt muligt udelukkende at bringe thylandske Skildringer eller Bidrag skrevne af lokale Skribenter, selv de anonyme Forfattere er fra Thy.

I N D H O L D:

	Side
<i>Pastor A. M. Møller</i> : Hjemmets Jul	3
<i>Elna Arboe</i> : Lys og Skygge, Fortælling fra Sydthy, Ill. af <i>R. Scholtz</i>	5
X: Jul, Digt	9
<i>Cand. theol. & mag. Niels Hansen</i> : Kender Du Thy?	10
<i>Overretssagfører Billeskov Jansen</i> : „A snød ham saa voldsomt“	19
<i>Bertel Budtz Müller</i> : Den sidste Jul paa Skovhuset, Fortælling fra Hanstholm	21
<i>Niels Hansen</i> : Jul	30
<i>Lis Bendixen</i> : Juletraditioner, Fortælling	31
Hvad synes De om Thisted? Besvarelser paa dette Spørgsmaal bl. a. af: Amtmand Haugen-Johansen, Borgmester Bjerregaard, San- derhoff-Jensen, Bankdirektør Hartz, Jens Sørensen, Gjærup, og mange andre	33
<i>Lis Bendixen</i> : Birgit og Kaare, Digt	38
Fra Amtsgaardens Have, Billeder af Afstøbningerne i Amtsgaardens Have	39
<i>Sognepræst Carl Hornbeck</i> : Barmhjertighed, Fortælling fra Bulbjerg, illustreret	40
<i>Villa Bendixen</i> : I en Have, Digt	46
<i>Viceskoleinspektør P. L. Hald</i> : Med Julenissen ved Haanden, Thisted for 150 Aar siden	47
T.: Gummistøvlerne, en Historie for de smaa	52
<i>Georg Pors</i> : Thisted vaagnede en Morgen — men Solen stod ikke op, illustreret	55
Thisted Blæksprøjte	59

Trykt i Thisted Ants Tidendes Bogtrykkeri 1931.

*Omslaget udført i Trefarvetryk efter Akvarel
af Axel Mathiesen.*

HJEMMETS JUL

AF PASTOR A. M. MØLLER

NAAR Julefesten for de fleste Mennesker i vort Land er bleven den kæreste af Kirkens tre store Højtider, maa det sikkert have en særlig Aarsag — men hvilken?

Det kan ikke være *Antallet* af Helligdagene, der gør det; for vel kan Julen med nogle Aars Mellemrum have 3 à 4 Festdage i Træk, men Paasken har *altid* 4 store Kirkedage af høj Rang.

Det kan heller ikke være *Aarstidens* Skyld. Thi hvor stemningsfuldt et Snelandskab kan være (og det er jo ikke engang hvert andet Aar, vi har „*hvid*“ Jul), og hvor hyggelig Vintertiden end forekommer mange, saa kan December dog aldrig maale sig med den herlige lyse Forsommertid, naar „Naturen holder Pinsefest i blomstervirket Smykke“.

Heller ikke maa Julens „Popularitet“ udledes af, at den særlig er *Børnenes* Fest. Ganske vist bliver Børnene sat meget højt undertiden *for* højt — i vor Tid; men naar det kommer til Stykket, er det alligevel de Voksne, der styrer, leder, ordner og bestemmer de forskellige Tilværelsesformer, for saa vidt Mennesker overhovedet *kan* gøre det.

Nej, Grunden til, at Julen vurderes saa

højt, at den vækker Forventninger og Ønsker — især i de Unges Hjerter — flere Maaneder i Forvejen, maa søges i dette, at den i en usædvanlig Grad er bleven *Hjemmets* Fest. Som det ved flere Lejligheder i en ældgammel Sangstrofe lød iblandt Jøderne: „Hver Mand til sine Telte, Israel!“, saaledes lyder det i vort Fædreland i sin korte og knappe Form: „*Hjem til Jul!*“ Om det gælder faa eller mange Kilometers Rejse, om man hører det midt i Hovedstadens Larm, ja, om det klinger indeni Brystet paa den, der bor i fremmed Land eller bag fjerne Have, saa dugges Øjnene og Læberne sitrer ved Tanken om det kære Hjem, hvor de smaa Fødder gjorde deres første Trin, hvor Far og Mor sad ved Julebordet i Børnenes Kreds, hvor Juletræets Lys tændtes første Gang for de undrende Blikke, og hvor de kendte Klokkers Kimen endnu gør Sindet saa blødt og Hjertet saa taknemmeligt!

Ja, nu har vi Jul igen, og hvor maa vi ønske, at der ogsaa i Aar kan falde Rø i mangt et stridende Sind og Glæde i arbejdsanstrengte Menneskehjerter! At der, naar Stilheden begynder at brede sig over „den larmfuldt forvirrede Jord“, og naar Aftenmulmet næsten omslutter Dagens korte Timer, maa lyde en Hilsen til os fra „Lysets Hjem“,

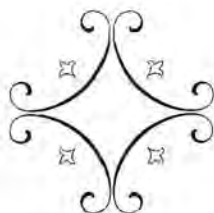
hvor størst Guds Lys oprandt med Stjernen
 over Bethlehem, som Østens Vise fandt!

Og naar Julen fejres i dit kære Hjem,
 lad saa Takken for de mange gode og kønne
 Gaver, som den ene giver den anden, ikke
 blot blive rettet til Mennesker, men ogsaa
 til Ham, der gav os den bedste Gave, sin
 eenbaarne Søn, Jesus Kristus. — Lad heller

ikke Kirken, som jo alle — noget nær! —
 besøger i Helligdagene, være det eneste Sted,
 hvor Guds Ord lyder og Salmerne synges,
 men læg Mærke til, at vor Kirkesalmebog
 hedder: „Salmebog for Kirke og Hjem“.
 Og jeg minder derfor til Slutning om det
 lille Vers af Brorson, Julens Sanger:

„O, Jesus, dig at finde, er nu vor fulde Agt;
 o, giv os ret i Sinde at gaa med samlet Magt,
 din Krybbe at omringe med Hjertens Tak og Tro,
 saa Salmerne kan klänge i *hver Mands* Hus og Bo!“

A. M. Møller.

LYS OG SKYGGE

Af ELNA ARBOE

HARRIET var begyndt paa Julerengøringen. Alle Billederne, som plejede at hænge paa Væggen i Dagligstuen, var taget ned, og Pudsekluden blev flittigt brugt af de flinke, smaa Hænder. Det var for Resten morsomt at pudse Glasset og samtidig betragte de mange smukke Fotografier. Her var eet af Bedstefars Gaard med de lave Bindingsværkshuse, de smaarudede, brede Vinduer og de store Popler foran. Hun mindedes tydeligt, hvordan Belysningen var i de lave Stuer derinde, hvor Solskæret blev grønligt og flimrende gennem de altid skælvende Poppelblade; og naar saa Bordet ved Vinduet var dækket til Eftermiddagskaffen, og Tante Emma kom ind med den brune Kaffekande og de smaa lækre Smørrebrødssnitter, da var der ingen Steder mere hyggeligt end i den gamle Gaard i Nors. Men nu var Gaarden solgt og Poplerne fældet og alting lavet om derinde, saa dér brød hun sig ikke om at komme mere. Nu var Billedet ogsaa færdigt til at hænges paa Plads.

Her var et andet; det var fra Hanstholm og var farvelagt. Man saa de smukke, klare Straaler fra det elektriske Fyr glide ud og oplyse Vinternatten, tre Straaler ad Gangen og saa et lille Ophold, inden de næste tre

kom, og hun huskede fra sin Barndom derude paa Hanstholm, hvorledes de først belyste Stranden mod Syd og de ubeboede, prægtige Klitter nede „under Bjerget“, og siden gled hen over de smaa Fiskerhuse mod Vest, som laa i det klareste Skær; saa skred Straalerne roligt og majestætisk hen over Natthimlen mod Nord og flimrede henover de hydalkede Mure paa Sognefogdens Gaard, og Søndergaards, Vestergaards og Kroens Husmøller lyste i Nattemulmet som gyldne Kors paa den mørke Baggrund, medens Straalerne legede og glimtede videre over de toppede Klitbakker mellem Hansted og Nordby for tilsidst at forsvinde i det dybeste Mørke over Landevejen til Thisted, og den gamle, fugtige Skole, hvor hun havde tilbragt saa mange Timer som Barn.

Der var snæver Plads i Skolestuen, og som oftest 40—50 Børn i hver Klasse. Naar de skulde skrive og regne, maatte de have Tavlerne anbragt baade i Vindueskarmene og paa den store, sortmalede Tørvekasse, som ofte maatte gøre Tjeneste som Skolebord, og ved Tanken derom kunde hun ligefrem lugte den ramme Stank af gammelt Tørvesmuld og støvet Papir fra Bunden af Kassen. Sikken Masse Træsko, der skulde have Plads i den lille snævre Forstue; det var

næsten umuligt at finde dem igen, naar det endelig blev Frikvarter, og Børnene tumlede ud fra Skolestuens lumre Luft.

Naa, nu kunde det ikke nytte at fortabe sig i Minderne længere! — Aa, jo, her var et lille Amatørbillede nede fra Aaen, „under Bjerget“, Syd for Hanstholm. Det var næsten udvisket, for det var vist snart 20 Aar gammelt, og det forestillede tre smaa Piger, som plukkede Kabbelejer ved det lille, rislende Vandløb. Hun mindedes, hvor yndigt det engang var at lege i Solskinnet der en hel Søndag Eftermiddag ved den store Mølle, som pumpede Vand op til Fyrets Forbrug, og at gaa en Tur over den lille Træbro ud i de porsduftende Klitenge og plukke Blaabær og Sortebær, saa længe man kunde faa Plads til dem, og tilsidst følge Aaens Slangebugtninger helt ud til det friske, brusende Hav, hvor Luften var salt og stærk, saa man fik en salt Smag paa Tungen, hvis man lod den glide henover Læberne. Dengang var der ingen Havn paabegyndt ved Heshage, men en Mole var bygget ved Rosdal, og derfra sejlede hun en Morgenstund sammen med de andre Skolebørn til Bulbjerg paa Udflugt pr. Motorbaad. Den Dag blev det kendeligt, hvem der var Havboere, og hvem der var Landboere paa Hanstholm, for Fiskerne vilde gerne have deres Børn med ud at sejle, medens de fleste Landbrugere beholdt Børnene hjemme, fordi de ikke turde lade dem komme ud paa de vilde Vover; men Turen gik udmærket, og paa Hjemvejen brændte de smaa Sancthans-Blus ombord. Det lyste fra Baad til Baad i den stille Sommeraften, mens Havet laa som et Stykke sølvglinsende, perlegraa Silkebrokade med fine, krusede Kniplinger i Kanten.

Naa, nu var Harriet endelig færdig. Det gik lidt sejt med den Julerengøring i Aar, for Mor laa paa Sygehuset i Thisted, og var nylig blevet opereret. Far var netop inde i Thisted at besøge hende i Dag, og det var saa svært at vente, til han kom hjem, med

at faa at vide, hvorledes det gik Mor. Hvordan mon det egentlig vilde blive at holde Jul uden hende i Aar?

Harriet strøg det svære, lyse Haar tilbage fra Panden og vaskede sine Hænder, inden hun begyndte at lægge Dejg til de brune Kager. — Der var nu ogsaa en anden Grund til, at Arbejdet ikke rigtig vilde gaa fra Haanden. Det var de dybe Drømme, som laa paa Bunden af hendes Sjæl, og som hun ikke røbede til et eneste Menneske, ikke engang til sin søde, lille Mor. Og Far havde jo saa travlt med sin Forretning og sit Regnskab, saa han mærkede ingenting.

Men sidste Søndag, da hun kom hjem fra Gudstjenesten i den prægtige, gamle Vestervig Kirke og lige vilde se til Hønsene, inden hun tog Overtøjet af, kom Proprietær Rasmussens Søn Knud, som hun havde kendt og holdt af længe, og vilde hjælpe hende at samle Æggene ind. Hans stærke Hænder rystede — mærkeligt nok —, da han vilde give hende et Par Æg i Haanden, og saa kom hun til at se op i hans Øjne, og hvad hun saa i deres mørkebrune Dyb — se, det var nu hendes glade Hemmelighed.

I Aften skulde der være Ungdomsmøde i den gamle, hyggelige Præstegaard, og der vilde hun med, og saa — nej, nu vilde hun ikke tænke længere, kun drømme, det var meget bedre, for hun var i den Alder, hvor Kvindens dybeste, ømmeste Tanker saa let glider over i Drømme, som ikke kan iklædes Ord. Hun tog sin fine, lyse Silkebluse paa og satte den lille røde Granatbrosche i Sammenhæftningen, inden hun den Aften i Mørkningen gik hen til Præstens. Her var en Mængde unge forsamlet i de store Stuer, og Præsten talte om Guds Kærlighed til Menneskene og hans uudsigelige Gave, Freden i Jesus Kristus. Guds Søn kom og blev det store Bindeled mellem Gud og Mennesker, og uden ham kunde man ikke finde Fred paa Jorden og Guds Velbehag. Hun lyttede med et stille Sind, som dog var fyldt

med brusende Glæde, for hun ejede Guds Fred, og det gjorde han ogsaa, hendes kæreste Ven, som sad derovre paa den anden Side af det runde Bord og havde bøjet sit mørke Hoved over sit lille Ny Testamente. Hvis de ikke havde haft samme Tro og samme Haab, turde hun heller ikke begynde et Samliv i Kærlighed med ham.

Sent om Aftenen, da Knud fulgte hende hjem, fik de talt ud med hinanden, og det gjorde ikke noget, at det var vintersort Nat — des tættere og langsommere maatte de gaa, og der var saa uendelig meget at tale om, inden de naaede den gamle Købmandsgaard, hvor hun havde sit Hjem.

Hendes Far var nylig kommet hjem fra Thisted, og skulde hilse fra Mor og sige, at hun havde det nogenlunde. „Hvad sagde Overlægen om hende?“ spurgte Harriet. „Ja, han mente jo nok, hun kunde blive nogenlunde rask igen; men det var slem nok, for der var Tuberkulose i den Svulst, som blev opereret bort“. Faderen tog hendes Haand og knugede den haardt og dog ømt, mens hans Taarer stille flød. „Mor hviler i Guds Haand, og vi faar hende nok hjem til os igen, selv om det ikke bliver inden Jul, min lille Pige“, sagde han og klappede hende paa Skulderen, mens hun sad og græd med Ansigtet skjult i Hænderne. Det var næsten for mange Sindsbevægelser paa een Aften.

Et Par Dage efter fik Fru Kjær Julebrev fra sin lille Harriet, som fortalte hende om sin Forlovelse med Barndomsvennen, og det lavede svært op paa Patienterne paa Stuen at faa denne Nyhed nu lige før Jul. Doktoren var ogsaa i Julestemning; han spøjte med Fru Kjær og sagde: „De skulde jo være blevet hjemme og have passet paa Deres Datter!“ Men hun lo og mente, at det havde nok ikke nyttet noget alligevel.

Juleaften var der saa festligt og smukt, som der altid plejede at være til Højtiden i Proprietær Rasmussens Hjem. Alt det smukke, gamle Messingtøj og Sølv­tøj skin-

nede paa Skænk og Hylder, og der var den Lunhed og Hygge i alle Stuerne, som kendetegner de gode gamle Hjem i Thy. Fru Rasmussen trippede omkring og gjorde alt i Orden til at modtage den nye Svigerdatter og hendes Far, som var indbudt til at fejre Juleaften hos dem.

Det gamle Bornholmerur maalte omhyggeligt Tiden med sit langsomme Tik-tak, og i den store Spisestue var Bordet dækket med det fineste Stel, og smaa røde Julelys var tændte ved hver Kuvert. Det duftede af Steg og Rødkaal, hver Gang Køkkendøren gik op, og i den mørke Havestue stod det pyntede Juletræ og ventede paa, at Festen snart skulde begynde. Knud og hans Far var færdige og tilbragte Ventetiden med at travle frem og tilbage i det langagtige Kontor.

Stjernerne lyste klart i den kølige Aften, da Købmand Kjær og han Datter nærmede sig den smukke, gamle Gaard med de store Længer, og Karlsvognen stod smukt over Limfjordens mørke Vande. Man kunde se Lysene blive tændt i de smaa Huse ved Krik, ja, helt ude fra Agger glimtede det fra Ruderne i de lave Fiskerhjem, hvor der de fleste Steder blev holdt Jul med hellig Andagt.

— God Aften og hjertelig velkommen!
— Det var Fru Rasmussens friske, djærve Stemme.

— Til Lykke, kære Børn! Det var rigtignok en stor Glæde, I gjorde os. Nu skal vi rigtig holde Fest. Og Proprietæren var lige saa hjertelig: „Nu maa Du straks kalde os Svigerforældre, lille Harriet, og føle dig hjemme i hele Huset, som om det var dit eget Hjem“. — Knuds Søstre, to kønne og friske unge Piger, var henrykte over at faa en Svigerinde, og hele Aftenen igennem lød Sang, Musik og glade Stemmer. Salmerne klinger allerskønnest om Julen, naar baade gamle og unge Stemmer forenes i takkende Lovsang. Der blev vekslet mange Gaver den Aften i Rasmussens Hjem; men Knud og hans Kæreste gav ikke hinanden Julegaver

det Aar, for han syntes, at hun var hans bedste Julegave, og hun behøvede intet Bevis paa hans Kærlighed, for den lyste ud af hans stærke, dybe Blik. Sidst paa Aftenen tog han hende med sig ind i de unge Søstres Værelse og tog en lille indtørret Blomst frem fra sin lille Lommebibel. „Kan Du huske den, Harriet?“ spurgte han. „Den gav Du mig for syv Aar siden en Foraarsdag „under Bjerget“ paa Hanstholm. Der var helt hvidt af Tusindfryd i „Dalen“ ved Baadsgaard — og jeg har gemt den siden“.

Juledag tog de alle med Toget til Thisted, hvor Sneen laa over de røde Tage, og den

knirkede festligt, naar man gik over de topede Brosten. Paa Gangen ind til Sygestuerne stod et smukt Juletræ i Hvidt og Sølv, pyntet af de venlige Sygeplejersker, og Fru Kjær fortalte sine Gæster, hvor smukt og højtideligt Juleaften var blevet fejret paa Sygehuset.

Det varede heller ikke længe, før hun bedredes under den gode Pleje dér og kunde vende hjem til Vestervig igen, hvor alle hendes Venner savnede hende, og særlig Købmand Kjær og hans Datter. Thi Hjemlivet er rigt og stærkt heroppe mod Nord i det dejlige Thy og særlig ved Juletid.

Elna Arboe.

Jull

Velsignede Jull! — De dejlige Ord
atter os klinger i Møde.

I Nat vor Frelser blev født paa Jord,
for vor Skyld maatte Du bløde.

Vi glædes ved Dig, Du blide Gudssøn
og smykker vort Hjem til Festen,
bøjet saa stille vort Hoved i Bøn
og ventet paa Hædersgæsten.

Stille Du kommer i Renhed og Fred
med Kærligheds lyse Kærte,
lægger sagtmødigt Din Gave ned
paa Jordens urolige Hjerte.

Skænk os din Fred, saa vi alle maa
værdige Offeret være,
ja, hjælp Du os alle, store og smaa,
med Sten til Dit Tempel at bære.

KENDER DU THY?

Af *NIELS HANSEN*, *cand. theol. & mag.*

RUNDT OM i vort Fædreland er Tallet paa dem, som maa besvare ovenstaaende Spørgsmaal med *Nej*, utvivlsomt meget stort. Thy er nemlig „saa langt borte“, hører man bestandig uden egentlig at faa at vide hvorfra; menes der — hvad vist ofte er Tilfældet — fra København, kan man dog med god Grund indvende, at saa er det meste af den øvrige Verden og-saa „saa langt borte“. *Nej*, Thy er hverken langt borte eller nærved, men er slet og ret Danmarks nordvestligste og for mange Danske mest ukendte Del.

Som ethvert Stykke af et Land har sine Ejendommeligheder, har Thy ogsaa sine, og den, som kender Thy grundigt, vil vistnok mene, at disse Ejendommeligheder har et saadant Særpræg, at Thy er mindst lige saa værd at lære at kende som andre Dele af vort Land, ja maaske endnu mere. Thi hvad der gør Thy saa ejendommeligt og skønt, ser maaske ikke enhver ved første Øjekast, men har man først faaet Blikket op derfor, griber det en saa stærkt, at man aldrig bliver træt af at færdes i Naturen her oppe, længe efter at man maaske synes, man har set nok paa de mere venlige og idylliske Steder i vort Fædreland.

Naar man undtager Yderkanterne, især langs Vesterhavet, hvor storslaaede Hede-strækninger, frodige Klitplantager og Sandørkener af Omfang som faa Steder i Danmark afløser hinanden, er Thy en af Danmarks frugtbareste Landsdele med den ypperste Muldjord og de bedst dyrkede Marker. Alligevel faar Landmanden tit ikke

saa meget hjem fra sine Marker, som man faar paa Sjællands og Lollands gode Jorder, for Blæst og Havgus har en anderledes stor Magt her end sydligere i Danmark. De senere Aars store Plantninger har hjulpet en Del, men helt at afskaffe

Bulbjerg

Havgusens og Stormens slemme Følger har de naturligvis ikke formaet.

Hvad er der da saa i Thy, der er værd at se, der giver det et Præg, saa mange finder Thy næsten den skønneste Del af Danmark. Dette Spørgsmaal kan let besvares: Det er Havet, det er Fjorden, det er det bølgende, afvekslende Land selv.

Havet har her som alle Vegne en underlig Magt over det menneskelige Sind. Det har for Øjet ingen Grænser, det er aldrig i Hvile, det truer ofte stygt og stærkt, det lader os altid føle vor Lidenhed, og derfor betager det os. Af den Grund bliver vi her

Havnebygningen ved Hanstholm

i Thy heller aldrig trætte af at gøre „Havture“. Men hertil kommer ogsaa, at vi har de herligste Punkter af Kysten at tage til, hvor Hav og Land i Forening frembyder et Skue, vi i vort Land ikke andre Steder har Magen til.

Dette gælder vistnok allermost *Bulbjerg*, maaske det ejendommeligste Sted paa hele Vestkysten. Der er vel ikke saa vildt nu til Dags som paa Steen Steensen Blichers Tid —

der knejser et Hotel paa Bjergets Top — men vi kan dog godt her lade Blicher tale, hans Ord passer endnu den Dag i Dag: „Er du svimmel, da kom ikke Yderkanten for nær — det er en Klippe, hvorpaa du staar, og brat luder den ud over den smalle, stenede Bred. Men kuler Nordvesten, da stig ned ved Siden og stil dig paa Havstokken, der ser du Havet i dets Vælde, hvorledes de tunge Bølger bryder sig brølende paa Revlerne, de trende Revler, der i Mellemrum strækker sig helt hen om Halvøens vestlige Kyst, til Landets Beskærmelse, men til Fordærvelse for de Sømænd, der kom-

mer denne farlige Strandbred for nær. Et Stenkast ude fra Bredden knejser en Klippe, stejl, ru, uformet, lig en Oldtidens Borgruin. I Aarhundreder har Havet forgæves bestormet dens faste Mur; dets uhyre Bølger tørnes derimod, men brydes mod det haarde Fjeld, opløser sig i Skum og synker afmægtige tilbage.“ Saa vidt Blicher, der som Digter jo let kan faa Tilgivelse, om han somme Tider er lidt højt oppe; thi Bølgerne er ikke helt afmægtige, de herværende vældige Limstendannelser, der har dannet *Bulbjerg*, og hvoraf *Skarre Klit* ude i Havet er et i forhistorisk Tid løsrevet Brudstykke, afgiver

ikke saa sjælden større eller mindre Stykker til deres mægtige Nabo mod Nord. *Bulbjerg* er saaledes ikke saa brat nu som for nogle Aar siden, og det er at forudse, at det ogsaa i Fremtiden af og til vil komme til at skifte ikke saa lidt Karakter. — Gaar vi

Klitmøller

fra *Bulbjerg* langs Havet et godt Stykke mod Vest, har vi det mærkelige Højdedrag, *Hanstholmen*, 8 km i Længden og 3 km i Bredden, som for nogle Tusind Aar siden var

Lyngby

en Ø, men nu staar som en Højslette paa Danmarks nordvestligste Punkt og rager højt frem over det omkring liggende meget lave Land. Her er mere ejendommeligt end smukt, ikke noget i Retning af idyllisk Skønhed, men

store, bratte Bakker og mægtige Stenstrækninger. Her har man i nogle Aar arbejdet paa Anlægget af en vældig Vesterhavshavn, og det er overordentlig interessant at se Haandværkerne derude ved deres Arbejde; de bygger enorme Trækasser saa store som hele Huse, der ad lange Træsliker slæbes ud i Vandet og, fyldte med Sten og Cement, sænkes ned paa Havets Bund for at danne Yderværket af Havnen. Paa Hanstholmen findes Danmark stærkeste Fyr; selve Taarnet er ikke højt, men dets Beliggenhed paa Hanstholmens yderste Højdedrag gør det alligevel til Danmarks højeste Fyr.

Ved Hanstholmen drejer Kystlinien brat i omtrent sydlig Retning. Her ligger langs med Havet en fuldstændig Ørken, et rent Ingenmandsland, hvor Heder, Sandstrækninger, Kær og Masser af Søer afløser hinanden i een Uendelighed; den, som elsker den uberørte Natur, kan næppe andetsteds her i Danmark faa denne sin Lyst i den Grad styret som her; men det er vanskelig Grund at færdes paa, selv for en Fodgænger, og det er godt sluppet, hvis man efter en Vandring derover kun bringer et Par vaade Fødder hjem med.

Den næste Mærkepæl ved Havet, Fisker-

Bøgestedrende

lejet Klitmøller gaar gennem en overordentlig smuk, stærkt kuperet Klitplantage. En lille Bæk har i mange Aar gravet sig en dyb Rende, en fuldstændig Kløft, gennem Klitterne, der her strækker sig flere Kilometer ind i Landet; en meget stor og gammel Plantning, *Torup Plantage*, som gaar lige ud til Havet, omgiver dette idylliske Sted, og en mere stemningsfuld Vandring end ad den slyngede Sti, som følger den dybe Rende ned til Havet, findes ikke mange Steder.

Længere mod Syd har man ogsaa adskillige ejendommelige Punkter langs Havet. Ved *Lyngby Fiskerleje*, hvorhen ikke mange Turister kommer, danner det hvide Sand i overdaadig Fylde de blødeste Skraaninger ned til mægtige Dalstrækninger, hvor Foden

stille og umærkeligt synker dybt i. Af og til findes, som paa Bunden af en Gryde, den skønneste lille Klitsø, ofte mange Meter dyb, omgivet af høje Sandtoppe. Allersydligst i Thy har vi Fiskerbyen *Agger*, og hermed er vi paa et af de Steder, hvor Havet har taget mest Land. Stillingen

er ogsaa vanskelig, thi her ligger den store *Flade Sø*, der kun ved en ganske smal Landstrimmel paa ikke 100 Meters Bredde er skilt fra Havet. Her er ikke alene byg-

„Prinsesse Margretes Hus“, Lyngby

get ca. 150 Høfder, d. e. Bølgebrydere paa ca. 100 Meters Længde af Pæleværk, Sten og Cementblokke, som vinkelret paa Kysten gaar ud i Havet, men her er ogsaa efter hollandsk Mønster rejst et meget langt Dige parallelt med Havet; det ligner nærmest en Kæmpetrappe, hvis mægtige, mod Havet vendte Trin danner et jævnt stigende Gærde mod Bølgenes Magt.

I Vesterhavet har Thy, som vi har set, en god, omend undertiden noget streng Nabo; det skænker Fiskerne rige Gaver og ofte om Vinteren hele Egnen mildt Vejr, men det tager ogsaa somme Tider noget til Gengæld. *Limfjorden*, Thys Nabo mod Øst og Syd, har ikke saa streng Karakter, selvom ogsaa dens Bølger, især i Søndestorm, kan slaa slemme Huller i Kysten og kaste Tang og Sten og salten Skum højt op paa Marker og Huse. — — Den, som kun kender Limfjorden fra dens østlige Løb, vil forbavsnes, naar han ser, hvor skøn og imponerende den er her ude mod Vest, hvor den snart strækker sig milevidt i de saakaldte Bredninger, omgivet af store, skønne Bakker og vældige Klinter, der falder brat ned mod Vandet, og snart løber smal og indeklemt i de forskellige Sunde, de stærkt trafkerede Færgesteder mellem Mors og Thy. Det nordligste af dem er *Feggesund* med den mærkværdigt formede *Fegge Klit* paa den flade Nordspids af Mors; det er en stor, flad Bakke, nærmest af Form som en vældig Lagkage, der med sine bratte Skrænter ganske behersker Landskabsbilledet paa begge Sider af Øen. *Vilsund* er Indsnævringen en halv Snes Kilometer Syd for Thisted, hvorover Hovedforbindelsen med Mors foregaar. Her findes ogsaa høje, stejle Skrænter, til Dels skovbevoksede, som danner en sjælden smuk

Ramme om Udsigten over Thisted Brednings imponerende Flade. *Skyum Bjerge* Syd for Vilsund er en sjælden Samling smukke Lyngbakker med runde og bløde Former, men er uheldigvis noget skæmmet af Beplantning og Grusgravning, dog ikke mere, end at Bakkerne dog har bevaret noget af deres oprindelige Skønhed.

Heldigvis er her i Thy endnu store Dele af Naturen uberørt af forstyrrende Indgreb fra Menneskers Side. Dette gælder ogsaa nogle ejendommelige Steder, vi ikke i mange Dele af vort Land har Magen til, nemlig de saakaldte *Vejler*, d. v. s. Smaafjorde, der fra Limfjorden flere Steder strækker sig mod Nord højt op i Thy og Han Herred. Disse store, stille Vandflader med Siv og Rør og det rige Fugleliv har noget særlig gribende ved sig. Den, som en Morgenstund har vandret over en af Vejlernes lange Dæmninger ud mod Limfjorden og set

Vilsund

de vilde Svaner ligge stille paa det blanke Vand eller er standset og har ladet sit Blik vandre ud over de mægtige flade Strækninger mellem Højdedragene lige fra Hanstholm mod Nord til Himmerlands Kirker og Bakker mod Syd paa den anden Side af Løgstør Bredning, den vil aldrig glemme det Syn eller den vidunderlige Naturstemning, han da følte sig gennemtrængt af. „Gaa“, siger Professor Vilhelm Andersen, „for der er ikke nogen Slags Kedsomhed, man ikke kan gaa fra sig eller gaa af sig, ja, man kan gaa sig god mod hele Verden“ er der noget Sted, disse Ord gælder, saa er det her i Thy, hvor der er saa meget smukt og stemningsfuldt og særpræget at gaa efter.

Det er Havet, og det er Fjorden, som danner Rammen om Thy, og vi har nu beskæftiget os en lille Stund med dem begge,

og de var det vel værd. Men det er ogsaa nok værd at trænge ind i Landet og stifte Bekendtskab med de Seværdigheder og mærkelige Ting, som her i saa rigt Maal findes. Man vil ikke træffe Landsbyer i egentlig Forstand — saadanne hører mere til paa Øerne og i det østlige Jylland — Gaardene og Husene ligger for en stor Del spredte ude mellem de veldyrkede Marker.

Her avles ikke megen Rug, men saa meget mere Byg og Havre, ogsaa tit Hvede. De fleste Bygninger er nye og i velholdt Stand og omgives ofte af store og fine Haver. Og det er let at komme frem i Thisted Amt, thi Vejene er her i særlig god Stand, et

Ry de har haft lige fra Amtmand Fayes Dage for hundrede Aar siden. Men det er ogsaa vigtigt her i denne Landsdel, hvor Højdedrag og skønne Dalstrækninger veksler med hinanden i skøn Harmoni.

Karakteristisk for Thy er ogsaa de talrige *Kæmpehøje*, 3000—4000 i Tallet, der nogenlunde jævnt er spredt ud over hele Eggen. Nogle er smukt cirkelrunde, andre mere uregelmæssige, atter andre aflange og mange Meter i Længden; enkelte Sogne har 300—400 Høje indenfor sine Grænser, somme Steder finder man 10—20 Stykker samlede paa en enkelt Plet; især er der en saadan smuk Gruppe paa en Bakke Nord for Vandet Sø, et af de ejendommeligste Punkter paa Køreturen fra Thisted til Klitmøller.

Et andet, meget seværdigt Sted er Byen og Bakken med det mærkelige Navn *Bjerget*. Det er et mægtigt Højdedrag paa Landevejen

mellem Thisted og Fjerritslev, lidt Sydvest for Bulbjerg. Den Udsigt, man har derfra en stille Sommeraften, findes der ikke Mage til mange Steder. Havet skimtes i det fjerne mod Nord ved Bulbjergs høje Knude, Syd herfor strækker sig store, ørkenagtige Heder med mange Minder fra Oldtids Bebyggelse, mod Syd breder sig vidtstrakte, frugtbare Marker, oversaaede med Gaarde, Huse og

Kirker, afbrudt af *Lund Fjords* store, skønne Flade, en Rest af en af *Limfjordsvejlerne*, der aldrig er blevet udtørret; her ser man undertiden langt mod Syd Toget dampe over Vandet paa en ganske smal Dæmning, et af de originaleste

Nors Sø

Jernbaneanlæg, der findes her i Landet.

Vender vi os fra Nord-Thy til Mellems- og Syd-Thy, finder vi ogsaa der meget at beundre og glædes over. *Dover Odde* ved Limfjorden med det tydelige Præg af engang at have været et Knudepunkt for Handel og Foretagsomhed, før Jernbane og Biler havde reduceret Afstandene her i Verden til Ubetydeligheder, er vel værd at besøge. *Ydby Hede* længere sydpaa henligger for nogle Deles Vedkommende i samme Tilstand som for flere Tusinde Aar siden; interesserede Mænd deromkring har for adskillige Aar siden ladet et Stykke af Heden frede, saa at der aldrig maa bygges, anlægges Veje, aabnes Restauranter, holdes Møder paa dette Sted; ellers kan enhver frit færdes her mellem de mangfoldige *Kæmpehøje* og glæde sig over det ældgamle Lyngtæppe og den glimrende Udsigt over Fjordens Flade.

Tæt ved Hurup er der et Højdedrag, *Sankt Hjælpers* (d. e. Hellig Frelsers) *Bjerg* med mange Kæmpehøje og gammel Beplantning. Her har man *Ashøj*, som med sine 92 Meter er Thys, ja hele Thisted Amts højeste Punkt, Udsigten herfra er vel ikke den smukkeste, men dog den mest omfattende i Thy.

Af sjælden Skønhed er ogsaa de *store Søer*, der flere Steder fra Klitegnene strækker sig langt ind mellem de dyrkede Marker. Flere af dem er meget store, *Vandet Sø* henad fem Hundrede Hektar, *Nors Sø* halvfjerde Hundrede. Deres Omgivelser er meget afvekslende: snart store lyngklædte Bakker, snart vidtstrakte

Vandet Sø

Naaetræsplantager og snart Enge eller frugtbare Marker. Naar Solen kaster sit Trylleskær hen over de store Flader og de pragtfulde Omgivelser, behøver Landskabsbilledet ikke at frygte meget for en Sammenligning f. Eks. med Schweiz's verdensberømte Søer.

Paa *historiske Minder* er Egnen her naturligvis ikke saa rig som de Provinser af vort Fædreland, der har været Skuepladsen for store, samfundsrystende Begivenheder. Men dog er her ikke saa lidt, der ikke alene er værd at se, men ogsaa enstaaende i sin Slags. I denne Sammenhæng maa allerførst nævnes alle vore smukke, gamle *Kirker*. De er bygget for mellem 700 og 800 Aar siden af store, glat tilhuggede Granitkvadre, opgravede af Jorden og bearbejdede af Datidens dygtige og energiske Befolkning. De er ikke fine eller pragtfulde, men af et fortrinligt og næsten uforgængeligt

Materiale, der meddeler dem et eget Præg af Fornemhed. Mange Steder er selve Alterbordet ogsaa af Granit, lige saa gammelt som Kirken selv, og der findes gerne endnu midt i Alterbordets Flade den lille Fordybning, hvori Relikvierne i Middelalderen gemtes, ja man kan endog den Dag i Dag enkelte Steder finde disse hvilende der endnu, urørte i de mange Hundrede Aar. Af alle Kirkerne

i Thy kan ingen maale sig med Kirken i *Vestervig*. — Herhen kom Hellig Thøger kort efter Slaget ved Stiklestad 1030 for at prædike den kristne Tro for Thyboerne. Han havde først kun en lille Kirke af Grene, som han selv havde bygget, men se-

ner rejste sig her St. Thøgers Kloster, hvis Kirke er den nuværende Sognekirke i Vestervig. Den underkastedes en omfattende Reparation for en halv Snes Aar siden og er nu Landets største og smukkeste Landsbykirke. Den ligger paa et Højdedrag og er synlig i en vid Omkreds, ogsaa langt ude fra Havet. Det imponerende Kirkerum med det høje Hovedskib og de to smukke Sideskibe indeholder ikke faa Minder fra længst henfarne Tider, bl. a. flere middelalderlige Gravsten af stor Interesse. En er saaledes rejst for ca. 600 Aar siden over den unge Mø Kristine, „Vestervig Bys Straalegians“, som døde i sin Ungdoms skønneste Vaar. Paa Kirkegaarden findes en aflang Gravsten over *Prins Buris* og *Liden Kirsten*. Hun elskede Buris og fødte ham en Søn, skønt hun ikke var hans Hustru, hvorover Kong Valdemar den Store blev saa vred, at han piskede sin

Vestervig Kirke

Sjerring Volde

unge Frænke til Døde. Hun blev begravet paa Vestervig Kirkegaard, medens Buris blev blindet, fik højre Haand og venstre Fod afhugget og derpaa blev lænket til Kirkemuren, hvor han levede i elleve Aar ved Siden af Liden Kirstens Grav. Som det hedder i Folkevisen:

Der ved gik Buris i elleve Aar,
hver Dag han til hendes Grav mon gaa.

Han gjorde det Liden Kirsten til Ære,
thi han havde hende i Hjertet kær.

Nu dækkes Graven af en meget lang, mærkelig Ligsten, paa hvilken staar en nu ulæselig Indskrift, som man dog tidligere har læst saaledes: „En forskellige Gravkiste indeslutter en Søster tillige med en Broder, et saa inderligt forbundet Par, at disse højformemme Personer hviler i een ogsamme Gravhøj.“ For godt et halvt Hundred Aar siden blev Graven undersøgt, og den viste sig at indeholde Resterne

af en yngre, fuldvoksen Kvinde med smuk Hovedform, høj Pande og smalt Ansigt og af en Mand i hans kraftigste Alder. De to afdøde hvilede ikke, som ellers Skik og Brug er, ved hinandens Side, men Gravene, som var opbyggede af kløvede, raat tilhugne

Kampesten, laa i Flugt af hinanden. Saaledes synes det, man dengang fandt, absolut at bekræfte Sandheden af den sørgelige gamle Beretning i Folkevisen. — Naar man fra Vestervig kaster sit Blik mod Nord vil man faa Øje paa Landets vistnok mindste Landsbykirke i *Lodbjerg*, ude i en øde og vild og skøn Klitegn, ikke langt fra det høje Lodbjerg Fyr; en Vandring gennem denne Egn, naar de vilde Bær er modne og Insekter i Tusindvis sværmer, er en Oplevelse, man sent glemmer.

Andre Kirker var det vel ogsaa værd at omtale, men det bliver sikkert for vidtløftigt at fremdrage andre end *Sjerring Kirke* tæt ved Thisted. Stedets rette Navn er Sjørind, d. v. s. Søens Ende, hvilket Navn hentyder

til den store Sø, som engang laa her, men for 70 Aar siden er bleven udtørret. Her er altsaa — som flere andre Steder paa denne Egn — en Sø bleven omdannet til god Engjord og frugtbare Kornmarker.

Udsigt over Thisted

ker. *Sjerring Kirke* har ogsaa mange gamle Minder, den holder Vagt over, af hvilke det mærkeligste er den saakaldte Bispegrav med store, flade Sten, hvorpaa er udhugget Bisper eller Abbeder i deres ærværdige Embedsdragt; Sagnet har fortalt, at her hvilede den

engelske Biskop, som skulde være strandet paa Jyllands Vestkyst og have bragt den sorte Død til Landet, men dette er sikkert galt, snarere stammer Stenene fra Abbed-

grave i Vestervig Kloster. Fem Minutter fra Kirken ligger de saakaldte *Sjorring Volde*, Landets største Voldsted. Her stod paa Knud den Helliges Tid en Kongsgaard, til hvilken Knytlingesaga — dog med Urette — lader Kongen flygte for sine oprørske Undersaatter. Af Borgen er intet Spor levnet, men Voldstedet angiver tydelig, at det har været en anselig Bygning. I Midten ligger en firkantet Banke, ca. 38 Meter i Kvadrat, uden om den dybe Grave og atter der uden-

om høje Volde paa to—tre Sider. Gravene er forlængst tomme og som alt det øvrige bevokset med frodigt Græs, og Stedet egner sig ypperligt til Møder og Sammenkomster, hvortil det ogsaa ofte benyttes, ikke mindst, da det ligger i Yderkanten af en stor, smuk Park.

Af Mærkværdigheder er der endnu een, som ikke er nævnt, men som ikke maa glemmes, det er *Thisted* selv, Thylands Hovedstad, med kun 8000 Indbyggere. Den ligger sjældent smukt paa et ret kuperet Terræn lige ved den brede Fjord, der saa vidt Øjet rækker begrænses af Thys og Morsøes store Bakker med de lodrette Fald ned mod Kysten. Thisted er ikke gammel som Købstad, kun godt 400 Aar, og har gennemgaaet tunge og trange Tider. Hovsør, hvor der findes

en god, naturlig Havneplads, truede en Tidlang med at tage Handelen fra Thisted, hvor ingen Havn dengang fandtes. Fattigdom, Ildebrand, Krige hæmmede Byens Vækst, og

man finder derfor ikke her, som i de fleste andre danske Købstæder, smukke og store Huse fra gamle Dage. Folk var saa fattige, at de ikke kunde bygge noget, der kunde staa Aarhundreder igennem, men kun ringe og smaa Huse, der hurtigt maatte falde og afløses af andre. Fremgangen for Thistedes Vedkommende begynder egentlig først ved Aggertangens Gennembrud 1825 og senere ved Anlægget af Havnen, der ved gentagne Udvidelser er vokset til

Chresten Kold

at være Limfjordens næststørste. Af anselige Bygninger findes kun faa. *Kirken* i gothisk Stil, fra ca 1500, har en Del smukt Inventar, især en middelalderlig Altertavle med godt udskaarne Figurer, som er ophængt i Taarnrummet. *Den gamle Kirkegaard* omkring Kirken har i Aarenes Løb mere og mere

faaet Karakter af en lille Park; kun enkelte af de gamle Gravsteder er nemlig bevaret, medens ellers omtrent hele Terrænet er bevokset med tæt, saftigt Græs under enkelte større, enligt staaende Træer, saa en Vandring derover en Sommeraften kan være overordentlig stemningsfuld. Ogsaa *Anlægget* gør, skønt det kun er mellem seks og syv Hektar stort, ved sin smukke Beliggenhed op ad en stor Bakkeskraaning et udmærket Indtryk,

Tingstrupvej

hvortil de mange pragtfulde, hundredeaarige Træer ogsaa i høj Grad bidrager.

I Forhold til sin Størrelse har Thisted fostret ikke saa faa berømte Mænd. Her fødtes 1775 *Malthe Conrad Bruun*, den bekendte Frihedsmænd, der blev landsforvist, men senere i Frankrig fik Ry som Europas dygtigste Geograf. Godt 40 Aar senere fødtes her den navnkundige Højskolemand, *Chresten Mikkelsen Kold*, hvis Livsgerning dog ligesom Bruuns faldt langt borte fra Thisted. Og endelig er Thisted jo ikke alene *J. P. Jacobsens* Fødeby, men ogsaa det Sted, hvor han tilbragte de fleste af de ikke mange Leveaar, der blev ham tildelt. Han fødtes 1847 i Skolestræde, men senere flyttede Familien hen i den store Gaard nær Havnen, hvor nu Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger har sine Lokaler; Kontoret er den Stue, hvor Digteren døde, medens han i Værelserne ovenpaa digtede adskillige af de Værker, som nu beundres rundt om i Europa. Foran Bygningen ligger en ganske lille Have med det murede Lyst-

hus, som Faderen lod opføre til sin svage-lige Søn. Paa Museet findes en lille Afdeling, som er helliget Mindet om Digteren, og hvor forskellige Genstande, der har tilhørt ham, saasom Skrivebord, Bøger, Billeder m. m., opbevares og beses af mange tilrejsende. I 1925 rejstes i Anlægget et Mindesmærke for ham: en Søjle af bornholmsk Sandsten med et symbolsk Relief.

Ja, meget mere var der at fortælle om Thy og om Thisted, men ovenstaaende er sikkert alligevel nok for denne Gang. „Kender du Thy?“ var det Spørgsmaal, hvormed der begyndtes. - Gid nu den, der har læst disse Linjer og ikke kendte Thy før, maa kunne svare: Ja, nu kender jeg lidt til

det, men ønsker at kende det langt mere.

Men den, som kendte Thy i Forvejen, vil sikkert give den, der har skrevet disse Linjer, Ret i alt det gode, han har skrevet om denne lille Del af vort større, fælles Fædreland.

Niels Hansen,
cand. theol. & mag.

J. P. Jacobsen

J. P. Jacobsens Barndomshjem

„A snød ham saa voldsomt“.

Af Overretssagfører
H. BILLESKOV JANSEN.

STRAFBAR er en Udtalelse (Injurie), naar den — som Straffeloven siger — gaar ud paa ubeføjet at tillægge den Fornærmede Handlinger, der vilde gøre ham uværdig til Medborgeres Agtelse. Selvfølgelig kan det her i Thy ligesom andetsteds ske, at en Mand beskylder en anden for Snyderi i samme Betydning som Straffelovens: „Bedrageri“, og Udtalelsen er i saa Fald naturligvis strafbar, men i langt de fleste Tilfælde betyder Ordene: „snyde“, — „Snyderi“ — paa Thybosproget noget helt andet. Lad mig straks illustrere dette ved et oplevet Eksempel:

I en herværende Butik var en Landmand i 50erne færdig med at handle og ved at gaa, da en jævnaldrende Landmand kom

derind. Den første hilste saa koldsindig, da han gik, paa den nysankomne, at Købmanden fandt Anledning til at sige:

— Jeg syntes, I hilste saa køligt paa hinanden, er det ikke Der' Svoger?

— Jov!

— Er I ikke gode Venner?

— Nøj!

— Hvad er der da i Vejen?

Med et Smil:

— Aa, A snød ham saa voldsomt i en Hestehandel forgangen.

Det ligger ligefor, at Manden, der var en pæn og velagtet Landmand, ikke dermed vilde sige, at han havde bedraget sin Svoger. Men hvad mente han da med sine Ord? Han mente ikke andet, end hvad enhver

indfødt Thybo forstaa: at han havde faaet sin Svoger til at give formeget for Hesten.

Ytringen, der — som sagt — er ganske notorisk, aabner et stort psykologisk Perspektiv. Den maa for sikkert staa i Forbindelse med, at Thyboerne fra Arilds Tid har været et Handelsfolk, for hvem det gjaldt om at faa saa meget som muligt for deres Ting. Det, der ligger bag Udtrykket, er saaledes ikke en anden Handelsmoral end den gængse — thi ogsaa her i Thy er egentlig Snyderi, f. Eks. Fortielse af Fejl hos en Hest, en moralsk forkastelig Handling — men den mere kloges Glæde og Hoveren ved en fordelagtig Handel med den mindre kloge. Hvor stærkt Handelsblodet var i førnævnte Thybo, ses ogsaa deraf, at han ikke tog i Betænkning overfor en Fremmed at prale med en Handel, hvorved hans egen Svoger havde maattet punge for stærkt ud. Deraf følger vel ogsaa, at havde Forholdet været omvendt, vilde han nok have været ærgerlig paa sin Svoger, men ikke inderst inde — have bebrejdet ham, at han trods Familjebaandet, havde „snydt“ ham.

Da jeg er ved det specifikke Thybomaal, skal jeg endnu nævne et andet Eksempel.

„*Det er ren Pengeafpresning*“.

Naar man véd noget for en anden højst ubehageligt og truer ham med at fortælle det til Politiet, Ægtefællen eller andre Man-

den nærstaaende, hvis han ikke betaler, for at man lader være dermed, foreligger jo det — i criminel Forstand — almindelige Tilfælde af Pengeafpresning. Men jeg har de Hundrede Gange paa mit Kontor hørt Thyboerne bruge Ordet i en ganske anden Betydning. Kræver f. Eks. en Sagfører for en Klient dennes Skyldner for et Beløb, kan man ofte blive mødt med Udtrykket: „Det er ren Pengeafpresning“, hvormed Skyldneren kun mener, at Modpartens Krav er urimeligt og altfor højt ansat. I mine første Aar heroppe gjorde jeg Skyldneren opmærksom paa, at det kunde man ikke sige, thi Modparten var jo gaaet ganske aabenlyst tilværks ved Paakravet, der ovenikøbet i Krævebrevet endte med, at ordnedes Sagen ikke i Mindelighed, skulde Dommeren dømme i Sagen. Nu, da jeg forlængst forstaaer Meningen, indlader jeg mig ikke mere paa slige Udviklinger, men hører i Ro paa Skyldnerens Indvendinger mod Kravet.

— — —
Det var interessant nok at vide, hvornaar og hvorledes sligt usædvanligt Brug af disse Ord er kommen ind i Thybosproget.

Fejlberg har for Thy: snyde = narre, bedrage, men hvis han med disse Ord mener omtrent det samme, dækker Ordet: narre — jo ingenlunde den rigtige Betydning. Pengeafpresning nævner han overhovedet ikke og den store danske Ordbog er endnu ikke kommen til P. endsige til S.

Den sidste JUL PAA SKOVHUSET

AF BERTEL BUDTZ MÜLLER

I.
DET er altid en sund og fornuftig Beskæftigelse en Gang imellem at sætte sig til at studere Landkortet. Mindst lige saa sundt og lærerigt som at lægge Kabaler eller anden død Beskæftigelse. — Meget sundere — selvfølgelig! Og jeg vil begynde denne lille Historie fra det høje Thys øde Afkroge med at bede mine Læsere kaste et Blik paa Kortet over Nordvestthy, Egnen mellem Hanstholmen og Klitmøller mod Vest og Søerne omkring Højdedragene bagved eller i de store Klitplantager: Tveds og Vilsbøl—Norssø. Baadhsø, Blissø, Hykjær, Tormaal og Sokland hedder de jo. Her ligger nogle Kvadratmile af det mest øde Land i Danmark, hvor der afgjort ingen som helst Bebyggelse er, her kan Mennesker ikke leve. Men det har ikke altid været saadan.

Er Kortet godt, vil man omtrent ude ved Havet Syd for Risbakke finde mærket Signaturen for et Hus: Skovhuset. Det lyder lovende og ganske usandsynligt — og det er da ogsaa lutter Løgn, kommer man derud, vil man opdage, at der hverken er Skov eller Hus.

Det er nu ikke saadan givet for hver Mand at komme derud, medmindre man er brav Fodgænger og ikke bange for at vade hverken i dybt Sand eller vaade, meget vaade Enge med lumske Mudderhuller. Thi de høje Klitrimmer er adskilt af lave, sumpede Slager, der er myldrende fulde af Bær: Tranbær og Blaabær, som den nederste Del af selve Klitten er fuld af Revlinger: Sortbær og orangegule Havtornbær — eller som dens helt rigtige Navn vist er: Strandtisse. Lyver Rostrup ikke, saa bliver den mands-

høj paa Møens Klint — men herude i det graa Kystland bliver den næppe knæhøj paa de mest læ Steder.

Har man Tid til en gammeldags Udflugt, saa arrangerer man sig med en Vognmand, lader ham spænde de svære Arbejdsheste for stiv Vogn, fylder den med Halm, pakker en god Madkurv sammen, og saa starter man ud i Ødet ad nogle af Hjulsporene, der snor sig Syd paa gennem Landet fra Hanstholmen, enten ude bag den yderste Klitbræmme, hvor Havet skinner grønt igennem i Slugterne, eller en Mils Vej inde langs Foden af Saugbjerg og Saarup, hvor man kan tage Vejen Syd om Blissø, der som Regel er oversvømmet, saa man kører i til Navene, til Tider staar endda Vandet tommehøjt i Vognbunden, og man bliver vaad paa Halen, hvis man ikke i Tide faar sig rettet op paa Fjælen, Siddefjælen hos Kusken, der lunt forsikrer een om, at det saamænd er en meget god og fast Vej, den, der ligger helt dernede under det graa Vand.

Det er altsaa ikke Steder, der kan siges at ligge paa Alfarvej. Og dog er det ikke en Menneskealder siden, at her boede Mennesker, arbejdede, sled og virkede et usselt Brød ud af det øde Land. Vor Tids Mennesker er ikke indstillede paa et saadant Liv, en saadan Armod som Løn for det umenneskelige Slid, det maa have været at skaffe blot den nødtørftigste Føde herude.

Endnu viser grønne Tomter, Spor af Grøfter og Agre i Lyngen og de sure Slager, hvor Bopladserne har været — en saadan grøn Plet paa en Forhøjning er Skovhuset nu. Nogle forpjuskede Granner og Fyrrebuske hist og her, sammen med lidt Løvtræspurler fortæller om, hvorfor dette Hus har heddet Skovhuset. Her har boet en Rydningsmand for et halvt Hundrede Aar siden, en stejl og stærk Natur, en Mand i Ordets bedste Betydning, siden han har ingen blot drømt om at skabe Skov og Ager herude,

men ogsaa har søgt at gennemføre Drømmen. En sand Helt og stor Landbygger maa han have været. En Landnamsmand! Hans Navn vides ikke. Derimod vides der en Del om nogle af hans Efterkommere derude, de sidste Havboere paa Pladsen, og de blev tvunget til at bryde op og forsvinde ind til mildere Egne, hvor det var lettere at faa Føden.

Er det nu ikke et skønt Tegn paa en ukuelig Kraft i Slægten, i Havboen, at der skulde Generationers Kamp til, før Havrag og Skaj, Vestenvinden, Havgusen og de salte Taagers gamle thylandske Navne, fik den fordrevet. Fik lagt Skovhuset hen som en grøn Tue i det graa Ødes Flade. Thi andet er der ikke nu tilbage — en tilgroet Dam, Resten af en Kjælde og en Hævning, hvor Bagerovns Stenmasser er sunket sammen. Havrag har sejret fuldt og helt over den sejge Havboslægt. Men Kampen mellem dem har haft mange bitre og ubarmhjertige Afsnit, og her er Beretningen om det sidste store Slag mellem Mand og Natur, et Slag, der vilde have endt bitrere og ondere, om ikke for en Gangs Skyld Heldet, Lykken eller Eventyret, hvad man nu kan kalde det, der sætter Kulør paa Menneskenes Liv, men som saare sjældent finder ud i disse Afkroge — havde grebet ind og kastet lidt Varme over de slagne Menneskers sidste bitre Kamp før det endelige pinefulde Nederlag. Det er dette Eventyr, der gør hele denne Historie til en typisk Julehistorie, for hvad andet er Julen end Eventyrets Glans over de sidste af Aarets mange Dage. Aaret, der dør i det forjættelsesfulde Skær af det bedste i Livet og Menneskesindet: Det uberegnede, og uberegnede, Godheden og Gaverne. Julens Eventyr!

II.

Det var blevet rent galt i den vaade Sommer, der var Uheld med Lammene, de døde, et Faar løb bort, et Par andre tog Købmanden og den kørende Post som et ringe Af-

drag paa Gæld — Renterne, de faa Kroner, blev ikke betalt, hvor skulde Pengene tages fra — og en Dag ind i August, da det første Truselsbrev fra Sagføreren inde i Byen kom ud i sin uheldsvarslenende kulørte Konvolut, saa tog Havet Baaden, ganske uberegneligt, for den var dog trukket op, og med Baaden røg det gamle Vod, der havde givet lidt Makrel Sommeren igennem, baade til Husets Behov, der var jo ikke mindre end otte Munde, der skulde have Føde hver Dag, og til lidt Rygning, som de største Drengene i deres Rygkurve løb milevidt ind over Landet med og solgte til Bønderne.

De mindste Børns Ansigter begyndte at blive saa smaa, der kom graa Fuger omkring Næse og Mund paa de ældre: Sultens trøstesløse Stempel.

En tidlig Morgen gik Manden de tre-fire Mil ind til Thisted for at faa godt Vejr hos Sagføreren. Han sad ude i Forkontoret med sin gamle Lue dinglende i de slidkrogede Hænder, ludende forover og skulende hen til det Allerhelligste — der hvor hans Skæbne skulde afgøres inde. Da han endelig blev sluppet ind, mødte han en flink Mand, der ikke viste sig at være andet end „et Redskab for en Institution, der skulde fodres med Renter og Afdrag“, og af hvis „regelmæssige Fodring hele Samfundets glatløbende Maskineri gik rundt“. Han hørte paa Sagføreren Forklaring: Han vilde gerne hjælpe, men hvad var han? — Lidt Henstand kunde han godt tillade sig indenfor en meget snæver Grænse, ellers mistede han jo sin Forretning og sit Levebrød — her bød han Cigar af Kassen for Kunder af Jens Kristensens økonomiske Kvalitet — og han skulde gerne indrømme, at var der et Sted, der var Grund til at slappe lidt paa Maskineriet, til at mildne det en Smule, saa var det her — og han skulde ogsaa sørge for, at Afdraget blev strøget for denne Gang, men Renterne maatte Jens vel kunne betale, naar han fik den Henstand, det laa i Sag-

førerens Magt at yde? — Nej Jens kunde slet ikke se nogen Udvej, saadan som Aaret artede sig — ja — ja — lad os nu se. Og dermed endte Samtalen for den Gang. Jens drev lidt rundt i Gaderne, forsøgte hos Isenkræmmeren at faa lidt Patroner paa Kredit, men blev mødt af en Fordring fra tidligere ubetalte Leveringer. Han drev af igen, ned paa Havnen — hvad skulde han dog gøre — op i Byen igen, om der ikke skulde være en kendt Mand, han kunde laane saa mange Øre af, at han kunde faa lidt Bybrød med hjem til de smaa. Han vidste, at de nu allerede begyndte at kigge efter ham oppe fra Klittoppen østen for Huset.

Han søgte om til Gæstgivergaarden, hvor den kørende Post ud til hans holdt til. Der fik han en Kop Kaffe, men han kunde ikke faa sig til at bede om det Halvhundredte Øre eller tinge sig Plads hjem. Det havde sikkert heller ikke nyttet ham noget, for Posten begyndte selv at snakke om den gamle Regning, den mange Aar gamle Regning, der ganske vist havde faaet et Afdrag gennem Faarene, men hvad fyldte saadan et Parmåvre Klitfaar, dem var der ingen Pris paa. Jens sad og fik helt ondt af Manden, saadan jamrede han over alle de udestaaende Fordringer, han havde, og mildnet af Kaffen tilbød han Posten sine sidste fem Faar til nogenlunde Afgørelse af hele Forholdet — og endelig fik han det da frem, at saa maatte han da have nogle Kroner kontant oven i Handelen. Han trængte til dem. Posten trakterede paa Puns — i Lidkøb — Kronerne faldt kontant, ogsaa han fik ondt af den sky Slider, der sad der overfor ham i sit gamle graa Tøj med den stoppede og slidte Uldskjorte — men ren og pæn, og de forsagte Tæer i Stunthoserne lagt i Kryds af Forlegenhed ved at sidde i den pæne Stue, hvor der var varmt og godt, og hvor Folk kom og gik og ordnede deres Sager med Posten. Det blev til mere Puns og Tilbud om gratis Agen hjem: Og A vil ikke ha' al de Faar, Jens, behold

et til Jul — det er godt at komme i Salttønden — saadan et godt røget Foerloer — hwa — med en Dram til — det er ingen ringe Føde? Nej — sukkede Jens og tænkte paa Børnenes Ansigter, der blev saa smaa, og der var endnu Maaneder til Jul — men nu var da Vejen klaret for i Dag og i Morgen — han købte fint Bybrød til Børnene og lidt Kaffe.

Den Aften var der ligesom lidt Fest derude i Skovhuset, Sagføreren havde været flink — og givet Cigar — han var kun et Maskineri, der skulde gaa rundt som alt andet her i Samfundet — forsøgte Jens at forklare sin Kone, som ved den uvante Nydelse med Kaffetaaren og Brødet ogsaa havde faaet ligesom lidt Ro over sig, skønt den kulørte Pakke Regninger og Rykkerbreve stadig hang truende oppe i Lampe-krogen. Det er en tung Sky at have svævende over Bordet, hvorved man skal nyde sit daglige Brød. Den lettede heller ikke, men der kom nye Blade til den i de kommende Uger — og nu var Faarene væk — Jens fik for Vane ikke engang at aabne de ulykkesvangre Konvolutter, men stak dem uaabnede op i Lampe-krogen efterhaanden, som de kom. De indeholdt ikke noget Nyt for ham. Men de var aldrig ude af hans Tanke, og Konen blinkede forskrækket op til dem, hver Gang hun gik gennem Stuen eller de sad til Bords — der blev forresten mindre og mindre at sidde til Bords om. Jens fik rigget et Par Ruser til og listede dem ud i Søerne, hvad han ingen Ret havde til, men de gav da lidt Fisk, saa Sulten lige kunde holdes uden for Dørtræet, den Sult, der gaar paa Livet løs, for Næring nok i det hele taget fik de ikke. Hverken smaa eller store, ikke mindst da Koen blev gold, kneb det for de mindste, hvem Mælken dog havde kvæget i de strenge Maaneder forud.

Han var næsten aldrig i Ro nu, røgtede han ikke Ruserne i de graa Morgentimer eller listede rundt med Aalejernet langs Af-

løbet ud til Havet for at bjerge sig et Knippe Aal, saa sled han som et Bæst i sine smaa Agre. Det økonomiske Pres besatte ham som et Arbejdsraseri, han tog nyt Jord ind til Ager, tidlig og silde klang Greb og Spade derude — men han kunde ikke slide det af sig. Mad til Dagen gav det ikke og navnlig kunde det ikke afbøde den truende Sky over Hjemmet, som de blaa Konvolutter bar Vidne om blev tykkere. Det er ikke alt Arbejde, der giver sin Løn i Tide, og til det hørte Jens' aabenbart.

Saa slog da det første Lyn ned, — og Skredet begyndte for Alvor. En Dag holdt Sognefogden, Dommerfuldmægtigen og en anden Sagfører derude i den førstes Vogn. Herrerne var arrige over den lange og frygtelige Køretur der ud. Børnene samlede sig forskræmt bag Tørvestakkene, mens de fremmede tog deres Fader med ind i Stuen. Der blev gjort Udlæg, hvad var der at tage? — og saa røg Koen og det sidste Faar. Jens stod tungt ludende henne ved Døren, Konen keg skrækslagen ind fra det lille Køkken, mens de Fremmede foer Huset rundt for at finde noget, de kunde slaa Rettens Klo i. Endelig var de færdige — Protokollen underskrevet og Sognefogden gav Besked til Jens om at trække Dyrene ind til Byen, naar Tiden var inde — for du kan vel ikke faa det betalt?

— Nej — svarede Jens. Der var ikke andet at svare.

Ja — nu var Skredet begyndt for Alvor. Og hvad kunde sølle Jens med sin Greb og Spade gøre mod det. Han tog atter et Par Timer fra sin Søvn og tumlede ude paa Agrene. Det laa som underbevidst i ham, at Arbejdet, det stærke, voldsomme Arbejde, dog maatte lønne sig og sled han ikke som et Bæst — var han ikke nøjsom indtil Sulten med sig og sine? — Konen og Børnene var i Bærrene i Storm og Regn, men hvad fyldte det oppe hos Købmanden, Prisen var lille, Regningen stor — de maatte næsten

eller rettere de maatte tigge den bette Smule Varer, de nødvendigvis skulde bruge — tørt Brød, lidt Fedt og Mel og Salt, var det eneste, han vilde give Slip paa. Ydmygt stod Konen og et Par Børn for Disken og blev sidst ekspederede. Surt og gnavent blev Smulerne stukket til dem, som en kostelig Gave blev

nem Aarene. Langt op over den vaklende Skorsten. Jens' Forstand gik i Baglaas — han kunde ikke følge med mere. Somme Tider pustede han ud i sit monogame Slid, saa op og mumlede for sig Stumper af den venlige Sagførers lange Tale — Maskineri — sagde han — nikkede tungt og strøg

det baaret den lange Vej gennem Klitterne ud til Huset, hvor Manden gik og brød Jorden som en rasende. De talte ikke mere sammen — hvad var der at tale om?

Da det rygtedes inde i Byen hos Sagførerne, at der var gjort Udlæg, kom andre Rettens Rejsende der ud, om der skulde være mere at rive til sig — der blev læst Pantebreve paa Ejendommen for hele den Gæld, Jens havde slidt sig — i bogstaveligste Forstand slidt sig sammen igen-

Sveden af Panden for saa igen at bøje sig over Spaden og den genstridige Jord, der ikke vilde give Brødet og Hvilen fra sig selv ved det mest brutale Slid.

Til sidst efter at Decembertermin var overskredet uden betalte Renter og Afdrag, kom saa den venlige Sagfører derud sammen med Repræsentanten for Prioritets-haverne. Men det var umuligt for dem overhovedet at faa et Ord ud af Jens, de stod omkring ham ude i Marken, og de talte ven-

ligt til ham og Konen, Børnene listede de til sig med en Femøre, men Jens selv bøjede sig over sin Spade, mumlede i Skæget og fortsatte sit formaalsløse Slid. De gik ind i Huset — forfaldent var det — Udhuset var stivet af med Strandingstømmer, Ovnene gabte af et Par vældige Revner, Taget var nødtørftigt udbedret med Skodtørv. Pantet var i en ynkelig Forfatning, men Agrene var rene, der var brudt et vældigt Stykke nyt Land ind i dem i dette Efteraar — hvad var der at gøre? — Paa trods af dette og den pæne Mand, som han var.

Jens Kristensen blev altsaa sat ud, men fik Lov at blive boende Julen over, saa skulde han rykke op i Fattighuset inde under Bakkerne.

Kampen var forbi — og det var Jul i Overmorgen. Sagføreren havde stukket et Par Kroner til Konen — i al Hemmelighed, som om han skammede sig. Jens gik til Roden Aften stadig uden et Ord og stod tidligt op, før Dagry, han stod og saa lidt paa sine smaa Børns bittesmaa Ansigter i Slagbænken, hvor de laa, to i hver Ende. De to store Drengene laa ude i Sidekamret. Han listede sig ud efter Aalejernet — Mad maatte de have, hvordan han saa skulde bjerge det. Nu var alle Sunde lukt — det var han klar over, han var trængt op i en Krog — Fattighuset — Fattighuset — der skulde han ende, som et Sognets Skumpelskud. Galt nok var det, at Købmænd og Poster i de sidste Aar næsten havde bestemt, hvad han skulde putte i Munden — naar han kom dér op, skulde han have de rige Bønder og Købmænd, og hvem der nu havde med det at gøre oppe fra det gode Holmsland, til ogsaa at bestemme over sit Arbejde — thi det havde han da hørt, at man ikke egentlig var saa ked af at faa ham der op — „den Arbejds-kule er der vældigt Slæb i“ — som den tykke Mand paa Bakken, Sogne-raadsformanden, sagde — ham kan vi have noget mere Nytte af end een eller anden

fordrukken Sut, nu vi alligevel skal have ham paa Sognet med alle hans forsultne Unger. Den Tale var han blevet trøstet med allerede sidste Aar, han løb Tiggergang efter en Kaution for at kunne købe et Par Kontraktgrise — han fik ingen Kaution og ingen Grise — — nej — — han fik intet andet end surt Slid og Sult til sine! Og Jens stod paa Klittoppen oven for sit Hus og lyste en ordløs og egentlig ubevidst Forbandelse ud over det Land, som nu var ved at ryste ham af sig efter de mange Aars Kamp mod ham og hans Faer, der nu laa og hvilte sig under det grønne paa Kirkegaarden. Det var da godt, at de gamle var døde, at ikke den Skam kom over dem, at Skovhusfolket skulde ende under Bakken i Fattighuset — paa Sognet — paa Sognet — og det var Juleaften i Overmorgen — nej — det var vel allerede i Morgen.

Jens gik ud langs Vandløbet og søgte med Jernet under Sten og i Skrænter — der var ingen Fisk i Ruserne. Da han kom ud til det Sted, hvor Stemmet var ved Aalegaarden, brød han et af Fiskeriforpagterens Hyttefade op med Lysteren og søgte sig et godt tykt Knippe Aal ud. Han tænkte egentlig ikke paa, hvad han gjorde — — han skulde have Mad hjem, og nogle tykke Aal var da ligefrem Helligkost, naar de alle fik nok af det, og det skulde de, nu det var den sidste Jul — ja, næsten den sidste Aften, de var sammen, for Jens vidste godt, hvordan Familierne paa Sognet blev splittet ad, Børnene blev fordelt efter den Trang, der var i Sognet til deres Arbejds-kraft — Fattighuset — Fattighuset! stønnede han endelig, da han arbejdede sig op ad den stejle Klitskrænt med sit Tyvegods i Haanden og støttet til Lysteren. Han blev næsten knuget sammen, saadan bed Skammen og Smerten i ham, og han greb for sig — og der mødte han saa Eventyret — det ubegribelige Held — der ellers altid var vejet langt bort fra hans Vej.

Den Bakke, han gik op over, var en af de mange saakaldte Dødmanshøje, der ligger langs hele Vestkysten, og hvori Strandvaskere og maaske myrdede, strandede Søbesætninger i de mørke Aarhundreder var blevet begravet.

Da han greb for sig for ikke at falde, fik han lige i det løse Sand fat i en stor Mønt, han tog den op, og der laa een til og ved at rode lidt op i Sandet fra et mørkt Iordlag, der var blæst fri, fik han fat i flere — de var i mange Størrelser, men de fleste var som meget store Tokroner. Han skræbte i een af dem, det var i hvert Fald Sølv, selv om han ikke kunde læse Præget i dem, der var paa et sært Sprog — det var Latin. Og Aarstallet var stort og snørklet: 1634. Ok — var de saa gamle!

Jens sad stille og lod Mønterne glide gennem Fingrene. Han havde nok hørt om Skatte, der var begravet i Klitten — enkelte Steder havde han fundet en Mønt — en Kobberslant. Men at han skulde falde, bogstavelig talt falde over en saadan Rigdom — for at det var en Rigdom — det gik langsomt op for ham. Der maatte være flere — Jens rodede og gravede med Aalejernet og fik skræbt nogle Hundrede frem i alt — de laa tæt i det gamle Tørvelag — her var de nok blevet gravet ned for mange, mange Aar siden — af — hvem — sad Jens og tænkte — var de mon hans? —

Han fik Trøjen af og lavede ligesom en Sæk af den, som han slog over Nakken, plantede Lysteren i Jorden for at kunne finde Stedet igen, tog sit Knippe Aal i Haanden — tænkte et Øjeblik paa at lægge dem tilbage ved Hyttefadet, men opgav det — hvorfor skulde han det — nu det var gjort? — De laa jo kun derovre i Hyttefadet og ventede paa at komme i Pris, saa Forpagteren kunde tjene endnu mere paa dem. Han havde god Raad —

Da han kom hjem, talte han med Konen, der imidlertid havde sendt Børnene den mile-

lange Vej over til Købmanden med de Kroner, som Sagføreren havde givet hende. Hun turde ikke tale til Jens om det — han var blevet saa sær — og særere opførte han sig, da han nu kom hjem med de skønne Aal. Konen foldede Hænderne og takkede stille for den Rigdom, saa var da Julekosten bjerget, og naar nu Købmanden var lidt flink, saa gik det nok altsammen — men hvad gik der dog af Jens? Han lukkede sig ind og hentede en gammel Vadsæk, som han havde fra den Gang, han var Soldat. Han klædte sig om — skal du til By, vovede hun sig til at spørge forsagt — for han vilde vel ikke — hun turde næsten ikke tænke Tanken ud — gaa bort fra dem, saa sær han var blevet?

— Ja — jeg skal — bette Moer — nu er vi smidt ud her — og der kæmpede sig et blegt og vanskabt Smil frem af hans hærgede Træk, det forsvandt hurtigt igen, det følte sig ikke vel hjemme, saa længe var det siden, Jens havde smilet, men det forskrækkede næsten Konen allermest. Det var dog saa sært af ham — og det han sagde: En maa jo se at faa fat paa en Herregaard, naar een ikke kan faa Lov til at være Husmand mer i æ Klit! Nu skal do ha Faawal — du ser mig, naar jeg kommer! — Han forsøgte igen et mislykket Grin!

Saa hankede han op i Vadsækken og strøg Øst paa. Konen listede sig ud efter ham og saa, at han tog Vejen til Thisted.

Hun samlede raadløst sammen paa de graa Tjavser af Haaret, som den friske Vind tog i. Hun gik et Par Skridt frem, aabnede Munden, som om hun vilde raabe efter ham — vendte sig et Par Gange om sig selv og gik saa sukkende ind til de Smaa — og Aalene. Skulde hun gaa efter ham? — Skulde hun gaa op til Sognefogden? — Nej — hun maatte hellere se Tiden an, og i hvert Fald vente, til Børnene kom hjem. Og Jens havde smilet — hvad var der dog i Vejen — han var vel ikke blevet helt tumbet — sølle Jens

— og sølle Børn — og Juleaalen blev godt saltet af den lille Moders uforstaaende Taarer.

Det kneb for Jens at komme ind til Sagføreren. Han var først ikke paa Kontoret, men da Jens roligt satte sig til at vente med Vadsækken mellem Benene, forsvandt en Kontorist ind bag den hellige Dør og kom ud igen for at sige, at Sagføreren ikke havde Tid.

— Æ ka vent! — sagde Jens med en for ham ualmindelig høj Røst.

— Ja — men er det ikke noget, jeg kan besørge?

— Æ vil tale med ham selv — færdig — Kontoristen maatte ind igen.

Han kom ud med en Tikroneseddel. Om Jens vilde have den til at holde Jul for — skulde han hilse — og bede Kristensen om at komme igen efter Nytaar.

— Nej — helles Tak — Æ vil tale med ham — og æ ha gue Stunder!

Saa kom Jens og Vadsækken for.

Sagføreren bandte og skældte ud, fordi han ikke kunde faa Fred, han grinede beroligende, da han havde faaet Luft og alligevel ikke kunde blive fri for Jens, og gav en Cigar, og hvad kan jeg gøre for Dem, Jens Kristensen — det er drøjt, men jeg er kun en Maskine og saa videre — hvad skal jeg gøre, jeg vilde gerne, men ogsaa jeg skal leve, klemte han paa — pint af den tunge Slider, han ikke kunde hjælpe.

Jow — Jow — men saa kom Jens frem med sin Historie — og nu vilde han da spørge, om den Skat var hans?

— Lad os se paa den — og de gamle aarhundredsorte Dalere trillede ud over Sagføreren's Bord. Han var en flink Mand, nu var der ny Olje til at sætte Maskinen i venlig Gang for, før var det en højst uvenlig Gang, der manglede den kontante Smørelse. Jens fik en stor Seddel å Conto til at holde Jul for. Det er jo et rent Eventyr — sagde Sagføreren og fik den anden Kasse Cigarer (for kurante Kunder) frem til Afsked.

Og det var et Eventyr for de Smaa ude i Skovhuset, da Faer kom hjem helt belæst med Kaffe, fint Bybrød, Bolcher og Julelys. Og det blev et Eventyr for Konen, hvis Dag var gaaet i navnløs Angst — hun glemte ganske, at Købmanden kun havde givet lidt Mel, Salt og et Kræmmerhus Bolcher og taget Resten af Pengene som „et Afdrag“! — Hvad betød det altsammen nu — Jens skulde nok ordne det hele, det havde Sagføreren lovet ham — nu gik det altsammen — og ingen Jul havde været som denne derude i det lave Hus i Klitten. Men det blev den sidste — alligevel —

Sagføreren havde en stor Kamp med Jens Kristensen efter Nytaar — nogen Rigdom var det jo ikke, han havde fundet, saa aldrig gav han Jens Lov til at blive ude i Klitten: — De har slidt nok og om nogle Aar er det hele Historien om igen, nej, lad De nu Kreditforeningen beholde Kassen — ellers erklærer jeg Dem fallit — det vidste Jens ikke hvad var, men det gjorde vel ikke mærkbart ondt! — Vær De glad ved, at De nu kan komme derfra paa en pæn Maade. Der er en Plads paa Teglværket, med Hus og Have, den kan jeg skaffe Dem.

Og saadan blev det saa. Jens var vel ogsaa blevet brudt af det sidste Aars Kamp, siden han ganske imod sin Natur og sit stejle Væsen gav op. En af de første Dage i det nye Aar forlod Familien Skovhuset, og den flyttede ind til den milde Fjord med gode, arbejdsomme Dage, der hver gav sin Løn.

— Men hvad saa med æ Hus? — spurgte han bekymret Sagføreren. — Lad De mig og Kreditforeningen om det — og Kreditorerne! „Skatten“ holder De Mund med, for vi Jurister er ogsaa til for at dække vore Klienters Tyvestreger, det skal jeg nok ordne for Dem alt sammen, dyrk nu Deres Kartoffler og stryg Deres Teglsten og lad Deres Sagfører og Vorherre om Resten. Har han kunnet gøre saa meget for Dem, saa skal

jeg ikke holde mig tilbage. Og nu kan De jo betale mig, saa gaar alting lettere her i Livet — ogsaa vi Sagførere — og han filosoferede videre langt hen over Hovedet paa Jens, der imidlertid var klar over, at han skulde holde Mund med Skatten og det. Og det har han gjort, men det har den snakkesalige Sagfører ikke.

— Det var et af de Tilfælde, hvor man virkelig har Glæde af at være retskyndig — jeg vidste, at vi ikke uden om Myndighederne maatte sælge den smukke Møntsamling, derfor gjorde jeg det — thi det gælder altid om at bevare Troen paa

den ubesmittede Retfærdighed hos de umyndige. — Er De forresten ikke Liebhaber til Skovhuset? — spurgte han mig — Nej — svarede jeg — for det er der ikke mere! — Saa? — sagde han — ak — ja — hvad sagde jeg ikke, det var et ringe Pant — og dog ligger der tre Generationers Arbejde i det Jord. Men han fik nu ikke saa ringe en Jul ud af det, Jens Kristensen, nej — han gjorde ikke!

Og det syntes Jens' smaa Børn heller ikke — det havde dog været den skønneste Jul — den sidste derude i Klitterne.

Bertel Budtz Müller.

JUL

Af cand. theol. & mag. NIELS HANSEN

DET var om Eftermiddagen Lille Juledag, langt ude paa Landet, hvor Øjet kan se milevidt, hvor der er saa underlig stille, især paa en Helligaften, og hvor man næppe ser noget levende Væsen uden en enlig Spurv eller Krage. En Landsbypræst gik hen ad Vejen forbi Kirken til sit Hjem, og hans Tanker dvælede ved den store Fest Dagen efter, da han skulde give Juleglæden Udtryk for de mange forskellige Sjæle, som særlig den Højtidsdag søger til Guds Hus. Men hans Tanker spredtes atter og atter paa ny, og han følte sig tynget af den ejendommelige Vemodsstemning, som Skumringstiden paa Landet saa let fremkalder. Den, som altid har boet i Byen, kender maaske ikke noget hertil; thi de mange Lygter og det travle Liv i Byen gør det af med Skumringstiden. Der er noget saa trøstesløst i at se ud over Jorden, der ligger tavs under de graa, tunge Skyer; det er, som tynget man ned af den upersonlige Natur, og man føler sig saa knugende alene.

Men idet Præsten kom op over Kirkebakken, skete det, som det ofte sker, lige inden Solen gaar ned, at den brød igennem Skyerne og skinnede frem med en ejendommelig rød, gylden Glans. Og alt blev farvet af Straalerne: Huse, Marker, Træer, alt nær og fjern, og Kirken med, der, ældgammel og høj, knejsede paa Bakken. Og i det samme begyndte Juleklokken at kime den store Fest ind, og Skumringens Tungvind veg brat bort fra ham. Men han vidste nu ogsaa, hvorledes hans Festprædiken den næste Dag vilde komme til at forme sig.

Thi hvad var Verden og hele Menneskelivet værd, om ikke Juleglæden var kommen paa Jorden? Som en evig Graavejrsdag, uden Lys og virkelig Lykke! Og han kom til at tænke paa, hvad den gamle Zacharias, baaren af Profetiens Aand, havde udbrudt, da man lagde hans Alderdoms Søn, den lille Johannes, paa hans Arme, hvorledes han med Jubel havde spaaet om Morgensolen fra det høje, der skulde opstaa for at skinne for dem, der sidder i Mørke og Døden Skygge, og lede deres Fødder paa Fredens Vej.

Kun en lille Stund skinnede Solen, inden den sank bag Hedebacken, men den havde skinnat Juleglæde ind i hans Hjerte, og hans Tanker var ikke længere spredte og vildfarende: med Juleglæden var ogsaa hans Juleprædiken kommen til Verden. Og den næste Dag holdt han sin Prædiken om det store Verdens Lys, der skinner saa vide, alle Vegne, hvor Dødens Skygge og Mørke ruger, hvorledes det har spredt Lys saa mange Steder og stadig gør det, i den hele Verden og i mange bange Menneskehjerner. Og Menneskehjertet beskrev han som den Verden med de tunge Skyer over, han selv havde følt sig saa tynget af Aftenen forinden, og han talte om Hjertets Lykke og Salighed, naar Lyset slaar Mørket paa Flugt derinde. Og han endte sin Prædiken med Begyndelsesordene af hin Zacharias's gamle Lovsang, kaldet *Benedictus*:

„Lovet være Herren, Israels Gud,
fordi han har besøgt og forløst sit Folk.“

Niels Hansen.

LIS BENDIXEN:

Jule-Traditioner.

KAREN lagde sidste Haand paa Juletræet og traadte et Skridt tilbage for rigtig at beundre sit Kunstværk. I Aar skulde det nu ogsaa være særlig smukt og vellykket, for det var første Jul, hvor Daniel rigtig vilde være i Stand til at glæde sig over det — nu havde han netop naaet den Alder, hvor han havde fuld Forstaaelse af, hvad der foregik, og hvorfor alle disse Forberedelser paabegyndtes. — Ja, saa var det altsaa den femte Jul, hun skulde holde borte fra sit Barndomshjem og Fædreland; det var som om netop Julen var det Tidspunkt, der bragte hendes Tanker nærmest til dem derhjemme i det lille Danmark. Ganske vist havde hun her selv sit yndige Hjem, en god og hensynsfuld Mand, samt deres dejlige, lille Daniel — men alligevel! Ofte følte hun det dog, som om denne store, fremmede By med alle dens mærkelige Sædvaner og Skikke lukkede sig om hende som en uhyre kold og uigennemtrængelig Mur, indenfor hvilken hun befandt sig saa knugende ene med sin lille Dreng. For Gerard hørte, trods den Kærlighed, der sammenbandt dem, alligevel til de andre, til dem, der dannede Muren om hendes lille Livsskæbne.

Nu blot dette med Julen! Det havde ikke været ganske let at gennemføre det at holde Julen for Daniel paa dansk Manér, selv om Gerard saa ofte havde udtalt sig om, at for ham spillede Religionen saa ringe en Rolle, at han var tilfreds, naar blot hans Barn opdroges i Sandhed, Renhed og Kærlighed.

Karen sukkede. Saa var det, som hun paa een Gang slog alle disse Tanker hen,

de Tanker, som i den senere Tid alt for ofte trængte sig frem — og med en glad Nynnen fortsatte hun Ordningen af Julepakkerne. — — —

Juleaften oprandt, og Traditionen tro serverede Karen Risengrød og Gaasesteg. Daniel hylede af Henrykkelse over den fundne Mandel og derpaa følgende Mandelgave, mens Madeleine, Pigen, der i Aftenens Anledning var med til Bords, skottede forsigtig til sin Madame for ikke at begaa for store Fadæser med Hensyn til Haandteringen af Spiserejskaberne. Efter at Maaltidet var forbi, var Gerard ligesaa ivrig som Karen for at faa tændt Lysene paa Træet, og snart aabnedes Døren for lille Daniels undrende Øjne. Sikke dog Lysene saa morsomme ud inde bag Féhaarets glitrende Net! Og saa alle disse mangefarvede Pakker, som først maatte lukkes op, naar han havde sunget en af de danske Salmer, som Mor havde lært ham.

Madeleine stod i et Hjørne af Stuen og saa til med et meget fortrædeligt Ansigt — end ikke den smukke Gave, hun fik, kunde opveje det, at Karen i sin Iver for at glæde dem alle med en dansk Jul, ganske havde glemt, at Madeleine ti Gange hellere vilde have mødt sin Jean paa Boulevard-caféen for at fejre Pariserjul, end staa her til Parade med hvidt Forklæde og rene Hænder. — Daniel var henrykt — og Karens Øjne lyste omkap med Drengens. Hendes Blik søgte Gerard, og det var, som han læste deri et lille Glimt af Triumf over Barnets Glæde ved hendes Jul.

* * *

Næste Dag maatte Karen af Sted med Daniel hen til Madame Lebrun, hvor der holdtes Julefest for Børnene. Damerne drak The, medens Børnene morede sig i den store Salon, hvor der var opstillet et Juletræ, behængt med numererede Gaver. Hvert Barn fik saa Lov at trække et Par Numre, og alle fik saaledes Del i Gevinsterne. Mange af Børnene var trods deres 4—5 Aar allerede saa paatagede, at de førte sig som smaa Damer og Herrer, saa Karen saa med Stolt-hed paa Daniels barnlige og umiddelbare Maade at tage Situationen paa. Han var ogsaa stadig Midtpunktet i en Skare gestikulerende Børn, og det saa ud til at være en Sag, som optog dem stærkt, der var Emne for Diskussionen. Karen havde stor Lyst til at gaa ind til Flokken for at lytte til dem og lege med dem, men den Glæde var kun forundt de smaa „Miss'er“, Mademoiseller, Gouvernanter eller Nurser, for hvem det mære var en Pligt end en Glæde — de havde jo ikke Moderstoltheden i sig.

Karen var paa Nippet til at rejse sig for at gaa ind til Børnene, da Madame Lebrun, som havde fulgt hendes Minespil, høfligt forespurgte: Er det Deres Dreng, De bekymrer Dem for, Madame? Nu skal jeg sende Mademoiselle ind og se, om der er noget galt paa Færde! Og med den Besked sank Karen opgivende ned i Madame Lebrun's Renaissancestol. — — —

Efter Hjemkomsten var Daniel meget optaget af alt, hvad han havde oplevet, saa han havde næppe Tid til at spise sin Diner for at fortælle. Snart kom han da ogsaa til det Emne, som han havde brændt efter at faa Rede paa: „Sig mig, Mor, hvorfor kom den lille Jesus ikke til mig i Morges med

Gaver i mine Sko, og hvorfor stod mine Sko slet ikke ved Skorstenen? Hos alle de andre smaa Børn har den lille Jesus været i Morges, men slet ikke hos mig, og derfor sagde de allesammen, at det var fordi, jeg ikke havde været artig nok.“ Det bævede lidt om Daniels Mund, da han med blanke Øjne saa op paa sin Mor og spurgte: „Passer det Mor, at jeg ikke har været artig nok — og Mor — tror du ikke nok, han vil komme næste Aar?“

— Jamen, lille Daniel, fortalte du saa ikke de andre om din yndige Juleaften med Far og Mor, hvor du fik saa mange, dejlige Gaver, og om det smukke Juletræ med Lysene, som var pyntet kun for dig — og om Mandelen, Daniel? — Karen snublede næsten over Ordene i sin Iver. — „Eller Daniel, sig mig, var du slet ikke glad for Julen med Far og Mor?“

— Jo—o, Mor! Og jeg fortalte dem ogsaa om det allesammen, og baade Claude og Pierre syntes godt om det, men saa kom der flere til, og saa gav de sig til at le allesammen og sagde, at den lille Jesus kunde nok ikke lide min Manér at holde Jul paa — saa Mor — næste Aar maa jeg saa ikke nok faa Jul ligesom de andre, hva' lille Mor?

Karen bøjede Hovedet. Hun turde ikke møde Gerards Blik. Det var, som om noget brast inden i hende — som et slidt Baand, der med et Ryk blev revet over. Var det mon Baandet mellem hende og disse to her, eller mellem hende og dem derhjemme? Hendes Svar blev næsten til en Hvisken, da hun sagde: „Ja, lille Daniel, næste Aar skal du faa Jul ligesom alle de andre her i dit Land!“

Lis Bendixen.

Hvad synes De om Thisted?

„JUL I THY“
har stillet
dette Spørgs-
maal til en
Række af
Byens
og Oplandets
Beboere.

Nedenfor
bringer vi en
Del Besva-
relser, der
belyser
Thisted paa
alle Sider, og
fremhæver
baade Lys
og Skygge.

Amtmand Haugen-Johansen:

Ikke mange af vore Byer — selv i dette Fjordbyernes Land — har en saa skøn og frisk Beliggenhed som Thisted. Enhver, som paa en smuk og klar Dag nærmer sig Byen og ser den ligge dér paa Sydskrænten ud mod den blaa Fjord, maa glæde sig over det skønne Syn. Til Thisted's Herligheder hører ogsaa den lille Skov — takket være den veed selv Folk fra Hanstholmen, som ikke har været udenfor deres Hjemegn, hvorledes et smukt Træ ser ud. Trods sin Lidenhed giver den dem tillige — paa Grund af dens Tæthed, som ofte kritiseres — en Anelse om de store Skoves grønne Dunkelhed. — Og Pladsen med de grønne Træer og den hvide Kirke! En lykkelig Haand har omdannet den gamle Kirkegaard til en fredfyldt og yndig Have i Byens Hjerte. Thisted er fuld af Charme og behøver ikke de mere tilfældige „Forskønnelser“, som Byens aabne

Pladser i de senere Aar har faaet et Par Stykker af. Skulde jeg ønske Byen noget, da maa det være, at dens Gader og Stræder bliver — skal vi sige — lidt mere nette, at Byen faar nogle flere kønne Huse, og at dens Gaarde bliver lidt mere velholdte. Som et Eksempel til Efterfølgelse vil jeg nævne den mest propre og pilne By, jeg har seet. Den ligger i Italien og hedder Assisi, og den har for os Danske een Ting tilfælles med Thisted: ogsaa til den er knyttet en stor dansk Digers Navn. I det Haab, at Byen ved Limfjorden i Tidens Løb maa faa andre Lighedspunkter med Helgenbyen i Umbrien, vil jeg slutte disse Betragtninger til „Jul i Thy“ med de Ord, der findes indskrevet paa Husene i Assisi: „Pax et Bonum“ — Fred og alt godt!

Amtsgaarden, Thisted.

HAUGEN-JOHANSEN.

Borgmester Bjerregaard:

Thisted — hvilken By har fra Naturens Haand en skønnere Beliggenhed? Hovedparten af Byen ligger opad en smuk Skraaning, hvorfra Husene i Solskinnet spejler sig i en ualmindelig blaa Fjord. Fremmede, der en Sommerdag nærmer sig Byen — det være sig fra Sø- eller Landsiden — kan ikke andet end udbryde: hvor smukt. Kommer man ind i Byen, skuffer det første Indtryk ikke. Overalt rene og velholdte Gader og offentlige Pladser. Pæn Bygningsstil og smukke Forretninger. For Turister gode og hyggelige Hoteller. Alt bærer Præg af Flid og Foretagsomhed. Hertil kommer en elskværdig Befolkning, der altid lægger Gæstevenskab for Dagen til Tegn paa, at fremmede er velkomne. Har man beset Byens forskellige skønne og minderige Steder og ikke forglempt den ualmindelig skønne Kirke, giver det store Mors' Nærhed Omegnen et ejendommeligt Særpræg, der ikke kan andet end tilskynde til at forlænge Opholdet nogle Dage.

Thisted, i September 1931.

BJERREGAARD,
Borgmester.

*

Redaktør M. Aaberg:

Thisted er en herlig By, som vist alle vi, der bor her, er umaadelig glade for, selv om ikke Glæden hos alle er lige stor. Blot Byraadet og Borgerne vil sørge for:

1. At Skatten stadig holdes nede omkring 10 pCt.
 2. At Gaderne de lange Vinteraftener og Nætter holdes nogenlunde ordentlig oplyste, og
 3. At der stadig er rigeligt med Arbejde og god Fortjeneste til alle,
- saa er her virkelig godt at være.

M. AABERG.

*

Redaktør C. Brunsgaard:

Mens jeg var Dreng paa Landet, stod Thisted for mig som Eventyrets By, og en Tur herind var som en vidunderlig Fest.

Nu er man bleven lidt mere prosaisk og erfaren, og Eventyrglansen er borte. Men stadig holder jeg af Thisted.

Aarsagerne hertil er mange og vel ikke alle lige let paaviselige. Jeg skal kun pege paa et enkelt karakteristisk Træk i Byens Fysiognomi: Den iøjnefaldende og især for en Thybo saa velgørende Jævnhed, der præger Befolkningen.

Har vi end — naturligvis — vidt forskellige Befolkningslag i Byen, saa har vi dog hverken Aristokrati eller Proletariat, og hvorledes vi end hver for sig ser paa Tingene, kan vi dog som Regel komme hverandre paa Talefod.

Ikke mindst af denne Grund holder jeg af vor gamle By!

C. BRUNSGAARD,
Redaktør.

*

Fhv. Vice-Generalpostdir. Carstensen:

Der er et gammelt Ord, der siger, at Jyden trives alle Vegne, og det har i hvert Fald passet paa mig, eftersom jeg befinder mig lige godt i Nordens barske Klima som under Tropesol. Uden nogensinde i min Udlandighed at have længtes efter Danmark, har der altid ligget i min Underbevidsthed, at skulde jeg nogensinde komme tilbage til det gamle Land, var der kun eet Sted, hvor jeg kunde tænke mig at ramme mine Telt-pæle ned, nemlig i Thisted, og jeg har ikke fortrudt at have materialiseret denne Tanke. — Thisted er en idyllisk og venlig By med en Omegn, der baade nær og fjern indeholder saa megen Naturskønhed og som ved sine Oldtidsmindesmærker giver saa vidt et Spillerum for Fantasien, at man kun kan beklage dem, der i Thyland som Helhed kun ser noget bart og barskt, og i Hede,

Klitter og Hav ikke øjner andet end Lyng, Sand og Vand, uden at noget af det bringer Hjertets Streng til at klinge.

Om Thisted har Fejl, ved jeg ikke; — det er muligt og vel ogsaa sandsynligt, at den har, men — Fejl eller ikke Fejl — for mig er den Hjemstavnen, hvis Kalden Emil Bønnelycke saa smukt har beskrevet i sit Digt „Længsel mod Jylland“, hvis sidste Vers lyder saaledes:

„Hvis er da denne søde Røst,
som kalder til den jydsk Kyst
og vækker Dig af Dagliglivets Dvale —?
Det er min Barndoms blide Kor,
udsprunget af den jydsk Jord —,
Den er mig som en tryk, fortrolig Tale.“

F. CARSTENSEN.

*

Bibliotekar Grønkjær:

I 25 Aar har jeg nu boet og virket i Thisted og været glad for begge Dele. Jeg synes, Thisted er en pæn og hyggelig By. Som født Thybo længes jeg, naar jeg har været borte i kort Tid, efter Thylands vide Udsyner, efter den dejlige Fjord, efter vor pæne By og dens elskværdige Mennesker. Jeg foretrækker den mindre By for Stor-staden.

Men der mangler enkelte Ting, særlig en ny Biblioteksbygning. Med Hensyn til Bogbestand har vi et Bibliotek, bedre end de fleste Byer; men de daarlige Pladsforhold vanskeliggør den fulde Udnyttelse deraf. De fleste Byer har deres Biblioteksbygning; i det Stykke er vi bagefter.

Desuden mangler vi en Badeanstalt, hvor man for en billig Pris kan faa et varmt Bad. Det er jo ikke alle, der kan tage Bad hjemme.

Vor dejlige Fjord er nu de fleste Steder i Byens Nærhed griset til, saa man tit ikke har Lyst til at komme i Vandet. En Forbedring af vore Badesforhold i det hele taget tiltrænges i høj Grad.

N. GRØNKJÆR.

Bankdirektør H. J. Hartz:

Thisted — eller det yderste Thule, som Landets øvrige Befolkning i Regelen anser det for at være — er efter min Mening en overordentlig tiltalende By med sine rene Gader, sine med sanderhoffske Blomsterbede dekorede Pladser, sin friske Luft, sin elskværdige og imødekommende Befolkning og med sin meget smukke Omegn; en Tur langs Stranden til Eshøj eller ad Strandstien til Dragsbæk og Simons Bakke er der ikke mange Byer, der kan byde paa Mage til.

Selvfølgelig er den lige saa lidt som alt muligt andet uden Skavanker; bl. a. kunde jeg tænke mig, at Brolægningen vilde have godt af at ligge mindst et Aar ad Gangen, at Kloakerne blev ført saa langt ud, at de ikke ødelagde de ellers saa ideelle Bade og saa er der Forbindelsen med Omverdenen: maa vi ikke snarest muligt se et Resultat fra de nedsatte Udvalg for Broerne over Vils- og Oddesund; kunde Turen til Aalborg gøres en Time kortere, vilde det være en betydelig Gevinst.

Thisted, i September 1931.

H. J. HARTZ.

*

Skoleinspektør A. Larsen:

Thisted er en lille venlig By ved den skønneste af alle Landets Fjorde. Nærmer man sig Byen ad Aalborg- eller Vildsundvejen, ligger et sjældent smukt Landskab med Morsø Banker som en pragtfuld Baggrund for ens Øje. Beklageligt, at man ikke forhen tilstrækkeligt har værdsat Fjordens Skønhed, men ved forskellige Anlæg, Jernbane, Gasværk, Slakteri m. m., har hindret Borgernes frie Adgang til Stranden. Glædeligt, at der i de senere Aar er søgt at raade Bod herpaa.

Her er store, vide Udsigter, de pragtfulde Bakker og Skrænter, men et lille Hjertesuk kan jeg som kommen fra det

skovrige Østjylland ikke helt undertrykke: Skoven, Bøgeskoven, hvor jeg dog savner den. Særlig i Løvsprings- og Løvfaldstiden.

Naar man som fremmed kommer til Thisted, møder man en venlig og velvillig Befolkning; thi selv om Thyboen som den gode Jyde, han er, nok vil se en an, inden han viser større Fortrolighed, fornægter Hjertelaget sig ikke. Og den, der ret falder til her, kan trække store Veksler paa Folks Tillid og Hjælpsomhed.

Thisted ligger jo ikke ved Alfarvej. — Muligheden for en vis Stillestaaen i Tanker og Vaner er til Stede, men Tidens Rørelser naar dog ogsaa Thisted, maaske i en noget afdæmpet Form. Men det er ikke altid til nogen Skade. Ejendommeligt er det, at Byens tre store Navne: Malthe Conrad Bruun, Christen Kold og J. P. Jacobsen alle var Oprørere hver paa sit Omraade.

Alt i alt: man har det godt i Thisted.

A. LARSEN,
Skoleinspektør.

*

Fru Redaktionssekretær

Dagmar Lustrup:

Jeg synes, Thisted er en hyggelig By med smukke Omgivelser, navnlig for Mennesker, som holder af Naturen, er her stadig Afveksling.

Kvinderne burde være mere samfundsinteresserede, Politik er jo slet ikke noget kedeligt, — men kun en fælles Sympati af Idealer.

Lidt mere Stemning over Beboerne vilde være rart — mere Smil og Livsglæde, saa *Turister* virkelig kunde faa Indtryk af, hvor glade vi er for Christen Kold, Malthe Conrad Bruun og J. P. Jacobsen.

DAGMAR LUSTRUP.

*

Godsexpeditør C. Nielsen:

Jeg holder meget af Thisted og er glad for snart at kunne fejre 25-Aars Jubilæum som Skatteborger i Byen.

Jeg maa dog straks tilstaa, at min Kærlighed til vor Stad er af noget platonisk Karakter.

Det er ikke det kongelige Storetorv, der har daaret mig, ej heller er det „Strøget“ gennem den ensrettede Vestergade, og Millionærgravstedet ude mod Fjorden imponerer mig heller ikke.

Men J. P. Jacobsens Grav paa den gamle Kirkegaard, der ligger som en Idyl midt i Byens Færdsel, kan jeg lide. — Hver Gang min Vej falder forbi, ser jeg — Vinter som Sommer — friske Blomster for Digterens Fod. Mon der er nogen anden dansk Forfatter, hvis Minde er saa levende! Jeg husker for et Par Aar siden, jeg saa en lille Buket med vedbundet Kort stikke op af Sneen. Paa Kortet stod: Tak — fra en dansk Studine.

Saa er der Højene, der omkredser Byen; de har mit Hjerte.

Hvad enten man kommer fra Halden, Østerbakken eller Sønderbakken, har man det herligste Panorama for Øje: Thisted Kirke med sit slanke Spir omgivet af røde Tegltage, ved Sommertid kønt isprængt grønt fra det velholdte „Christiansgave“ og fra de mange Haver. Til den anden Side det blaa Vand, Nordens Middelhav. Hvad enten det er Morgensolen, der spiller paa Silstrup Klints skarptegnede geologiske Aflejringer, der har naaet international Berømmelse, eller det er Aftensolens Straaler, der kaster et gyldent Skær over Morsøs Bøgelinjer, staar man overfor en landskabelig Skønhed af Rang.

At Thisted ligger lidt fra Alfarvej gør intet Skaar i Glæden over at have sin Hjemstavn her. Nu om Dage er vi ude i Afkrogene lige saa godt med i Tidens Udvikling, som de, der er Centrum nærmere.

Saa vi maaske ikke, hvorledes det kommunale „Fluepapir“ under Bakkerne sidste Sommer af Byens Borgere blev taget i Brug som Familiebad med en naturlig Selvfølgelighed, som havde vi Aartiens Opøvelse i Strandkultur.

Unge og ikke — altfor — gamle, slanke og ikke — for — tykke boltrede sig uden smaaborgerlig Snerpethed i Limfjordens klare, friske Vand.

Blegrød Tricot - Charmeuse græssede i uskyldig Fordragelighed Side om Side med graa Normal!

C. NIELSEN.

*

Stenhuggerm. Sanderhoff Jensen:

Thisted er en herlig By, den ligger paa et herligt Sted, med den blaa Fjord og de grønne Marker; som Byen og Rammen derom, er dens Befolkning, altid smilende, glade og hjælpsomme, som en god Familie i et godt Hjem er Thisted.

SANDERHOFF.

*

Kulgrosserer Holger Sørensen:

— — — — stirrede han ud over den blaa-graa Fjords vidtstrakte Flade, hvor Maanebrøen blinkende bar forbi det mørke Skib over til Morsø Bakkers fine melankolske Linie, dragen af skyblaat Land gennem Dis af Hvidt. — Og Minderne drev paa, mildere og mildere, løftende sig i lysere Lande, ligesom straalende paa en af en Morgenrøde af Roser.

J. P. JACOBSEN (Niels Lyhne).

Thisted, min Fødeby, mit Hjem gennem Aarene, en lille venlig By, maaske den hyggeligste i Landet — hvor kan man andet end synes godt om den?

Her finder man Poesien i de mest almindelige og dagligdags Ting, blot vi vil gøre os den lille Ulejlighed at sé og lytte!

Gaar man fra kønne, krogede Gader og Gyder ad Strandstien, smykker Blomster vor Vej. Blomster og Børn, Overflod af

Blomster og Masser af Børn! Og Fjorden sætter Musik til og der er dejligt i Thisted!

Saadan synes den, der har Rod i Byen, og saadan mener ogsaa den Fremmede, der drager ind i vor lune Rede ad Vejen forbi „Simons Gaard“, hvorfra Byen ser pragtfuld ud.

Skønhed og Musik blomstrer langs vor Vej hver eneste Dag.

HOLGER SØRENSEN

*

Gaardejer Jens Sørensen, Gjærup:

Thisted er forskønnet en Del i de sidste Aar ved de smukke Beplantninger paa Lille Torv, ved Stationspladsen og foran Politigaarden, og det er vel særlig for at faa Plads til nogle Forglemmigejer, at Store Torv ønskes udvidet.

En herlig og idyllisk Dyrskueplads er overladt til Landboforeningen, endskønt der af en Del af Byens Borgere kunde ønskes anden Anvendelse.

Landboerne siger Tak for det kantede Hus paa Markedspladsen, men jeg synes, at de vise Fædre skulde have vist lidt mere Forstaaelse over for de tørstige Firbenede og omgivet Huset med et Vandtrug.

At Byen udvider sine Enemærker til ogsaa at eje Landejendomme kan sikkerlig kun yderligere føre til et godt Forhold mellem Land og By.

Mærkeligt nok ogsaa, at ikke Bilisten fik Lov at fortsætte, da han forlængede Rosenkrantzgade, saa denne kunde have gaaet gennem Amtmandens Have, derved vilde det maaske have været lettere for Byen at faa det attraaede Ønske opfyldt, Amtets højeste Embedsmand inden for sine Mure.

Thisted er tilpas med Tiden, men mangler, at dens Priser retter sig efter Grisenes.

Vejgaarden, Efteraaret 1931.

JENS SØRENSEN.

Lis Bendixen:

Birgit og Kaare

*De kendte hinanden, mens de var smaa,
hun, Birgit og Drengen Kaare,
og som det saa ofte blandt Børn kan gaa,
de loved' hinanden at vente paa
for at giftes engang ad Aare.*

*Han var en munter og vild Krabat,
der kunde „en Plade“ stikke;
men talte man ondt, var Birgit parat:
„I kender ham jo slet ikke!“*

*Dog snart blev de store og skiltes ad,
hun, Birgit og Drengen Kaare,
og Graaden Birgit i Halsen sad;
men Kaare! — han syntes lige glad
og fældede ikke en Taare.
„Det tyder just paa et trodsigt Sind“,
sagde Folk, der fulgte hans Blikke;
men Birgit smiled' trods Taaren paa Kind:
„De kender ham jo slet ikke!“*

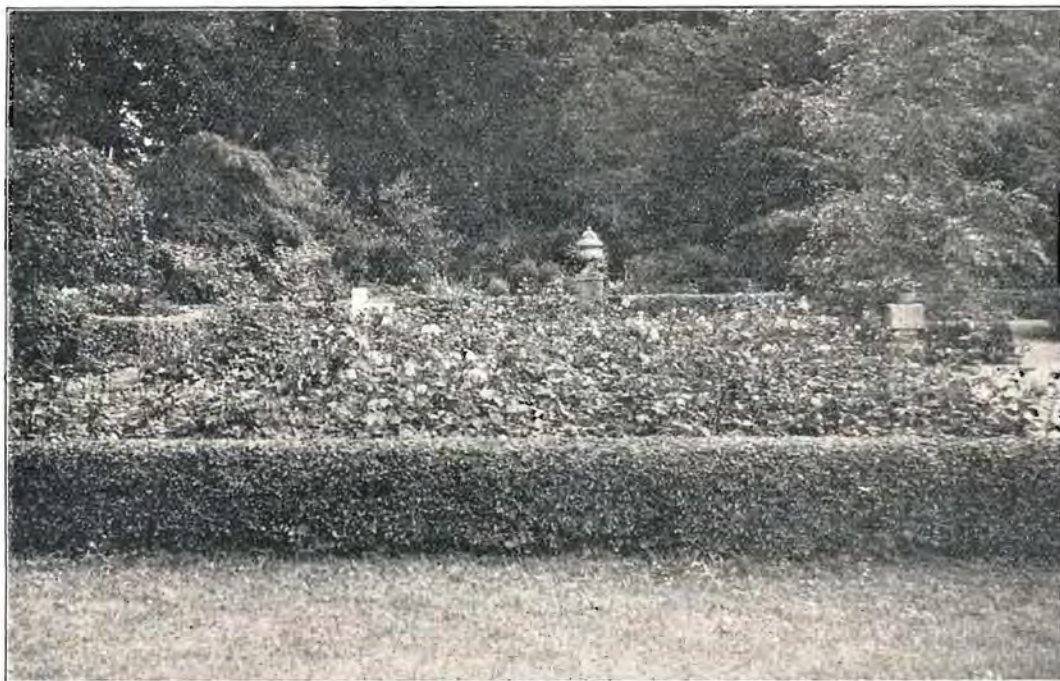
*Hun hørte lidt Nyt, naar hun fik Brev,
hun, Birgit fra Drengen Kaare;
den første Tid mange Sider han skrev,
men senere kun til en Hilsen det blev,
og noget saadant kan saare.*

*Snart hørte hun nogen ymte om,
at han var begyndt at drikke,
men Birgit lo kun ad deres Dom:
„De kender ham jo slet ikke!“*

*Saa mødtes de atter en Foraarsdag,
hun, Birgit og Drengen Kaare;
og Rygternes Sandhed kom som et Jag:
de trøtte Øjne — det kyniske Drag —
det var, som hun stod ved en Baare.
Hun hørte hans Stemme, haard og ru,
men kunde ej svare — kun nikke.
Det gamle Vaaben var brudt itu,
for — hun kendte ham heller ikke!*

FRA AMTSGAARDENS HAVE

Ved udvist Velvillie fra Herr Amtmand *Haugen-Johansens* Side er „JUL I THY“ i Stand til at bringe nedenstaaende Billeder fra Amtsgaardens Have:

Amtsgaardens Have (i Baggrunden Plantagen)

Afrodite i Badet, Afstøbning eller en Figur i Louvre. Af den kgl. Afstøbningssamling udlaant til Thisted Amtsgaard.

Afrodite, staaende i en antik Badstue i Ostia (fundet 1775). Figuren er en Afstøbning fra Britisk Musæum. Af den kgl. Afstøbningssamling udlaant Thisted Amtsgaard.

Barmhjærtighed

Af Sognepræst CARL HORNBECH. Illustr.: R. Scholtz.

DET skete i en Præstegaard højt oppe mod Nord, og det skete for længe siden, saa længe at der ikke eksisterede Biler dengang! Studenten havde været i Besøg i Præstegaarden i fjorten Dage og haft

det, som — ja, som en Student og en Præstegaard og en Sommerferie kan have det sammen. Det havde været smukt Vejr hele Dagen og hele Tiden, — saa om Aftenen slog Lynet ned!

Præsten kom ud paa Plænen, hvor Studenten sad og spiste Jordbær.

— Kan De holde det ud? spurgte Præsten.

— Hvilket? — Studenten rejste sig med Nød og næppe fra sin Plads.

— Dette med Jordbærrene og Liggestolen og Sommerferien og Driveriet; — kan De holde det ud i Længden?

— Jo, det mente Studenten da nok han kunde; det gik oven i Købet rigtig godt!

Præsten traadte et Skridt hen imod ham.

— Nu skal jeg sige Dem en Ting, min gode Mand, — nu har De været her i fjorten Dage og ikke gjort anden Nytte end at spise mine Jordbær. Paa Søndag skal De prædike for mig i begge mine Kirker!

Den unge Mand saa rædselsslagen op paa sin ældre Ven, — ja, nu var Lynet rigtigt nok slaaet ned!

— Det kan jeg virkelig ikke, stammede han, jeg har aldrig prædikeret før.

Præsten smilede, saa ud-

brød han: — Hvad mener De er den vigtigste Betingelse for at prædike, — jeg mener ikke det ydre med Øvelse og Fremtræden og Organ og alt det, — nej, hvad er Hovedbetingelsen?

Det var et alvorligt og godt Blik fra den unges Øjne, der mødte ham, og Svaret kom uden Betænkning:

— Det er dette at være grebet af Kristus!

— Godt, svarede Præsten med et Smil, — og det er jo De, vær taknemmelig derfor! Og da De vil være Præst og alligevel engang skal gaa paa Prædikestolen for første Gang, og da jeg har meget at gøre i denne Tid, men især da De har den indre Betingelse for at kunne prædike, saa byder og befaler jeg Dem at forberede Dem i denne Uge og prædike for mig paa Søndag!

Der hjalp ingen Indvendinger, — Studenten forstod det. Han maatte give sit Løfte, — det skete med rystende Stemme,

og saa gik han ind i sit Kammer med en Følelse af, at Lynet var slaet ned.

Næste Morgen mødtes de to ved Frokostbordet.

— Naa, unge Ven, hvad er saa Teksten til næste Søndag?

— Lukas det sjette, lød Svaret med teologisk Nøjagtighed: „saa værer da barmhjærtige, som eders Fader i Himlen er barmhjærtig!“

— Vær De glad, at De skal begynde med den Tekst, den har De jo da selv erfaret! Da jeg skulde prædike første Gang, var det om de falske Profeter.

Uha, tænkte den unge Mand, men han svarede intet, — han stod blot lidt og tænkte sig om. Saa udbrød han:

— Jeg er glad, at De har den Tillid til mig, at De vil lade mig prædike. Jeg er ogsaa glad, at det er en saa, — maa jeg sige lykkelig Tekst, og at det sker paa en Egn, hvor jeg ved, at der er Mennesker, der vil forstaa, at jeg er ung og uprøvet, og paa Søndag vil bede for mig. Men jeg trænger til Ensomhed og Stilhed, og jeg vil bede om en ordentlig Forsyning af Deres Frues bekendte gode Smørrebrød. Saa spadserer jeg til Bulbjerg, bliver alene der nogle Timer og har da en god lang ensom Dag for mig!

— Hvor vil De hen? Det er jo en lang Vej at gaa! Tag dog Deres Cykle.

— Til Bulbjerg! gentog den anden. Og til Fods, — jeg skal jo have Tid til at tænke!

— Ja, men De kan jo ikke Sproget, — hvis De nu skal møde de indfødte, er De jo ulykkelig stillet.

— Aa, de taler vel Dansk ogsaa der!

— Nej, de taler virkelig Thysk!

— Tysk? gentog Studenten lidt betænkelig, — Tysk — ved Bulbjerg!

— Nej, Thysk, unge Ven, Thysk med h, — vi er jo langt mod Nord, — oppe paa Grænsen af Thy og Hanherred.

Studenten saa bistert paa ham: — Det var en daarlig Vittighed, erklærede han, jeg skal nok klare mig med dem, jeg møder, selv om de taler Thysk med h!

Sagen blev afgjort, — næste Dag drog Studenten af Sted til Fods med en vel pakket Randsel og med Bøn i sit unge Hjerter. Han var alligevel betænkelig baade ved den lange ensomme Tur og ved Udsigten til at skulle prædike næste Søndag.

Sit ny Testamente havde han i Lommen, og Teksten havde han læst igennem flere Gange. Nu gik han ad ensomme Veje ud over store alvorlige Flader; langt, langt borte saa han Maalet, Bulbjerg, der som en kæmpestor Knytnæve laa deroppe som Jammerbugtens Bevogter. Fuglene sang over hans Hoved og enkelte Blomster nikkede for hans Fod, som han gik henad de bugtede Veje i dybe og alvorlige Tanker. Han var jo saa ung — og det er nu ikke altid let at være ung og uprøvet og saa dog skulle tale til Mennesker om det største!

Op paa Formiddagen formørkedes Himlen, og det var aabenbart, at det ikke vilde vare længe, før Regnen vilde indfinde sig.

Foran ham laa en ensom Gaard, lav og ubeskyttet laa den, der voksede ikke mange Træer paa de Egne —, men hyggelig var den med sit Straatag og sin røde Mur, der bar mange Aars Patina og derved havde antaget en smuk rustrød Farve.

Han gik ind og bad om Husly, — en ældre Mand tog venligt imod ham og bad ham sidde ned.

Saa kom de to i Snak med hinanden, — den unge Student fra Hovedstaden med dens myldrende Liv og den alvorlige jyske Bonde, som var vokset op i Ensomhed og under Vestenvindens Sus og under Indflydelse af den alvorlige Natur, der omgav ham.

Studenten opdagede med Glæde, at det gik helt godt med Samtalen. Han konstaterede med Tilfredshed, at han helt godt

forstod det „thyske“ Sprog, selv om der jo var Ord og Vendinger, som var ham fremmede. De talte om Præsten og Præstegaarden, han havde forladt, og hans Vært sagde:

— Ja, han er en af de Præster, vi siger Gud Tak for.

— Det var Studenten enig med ham i, og nu var Forbindelsen mellem de to i det ydre højst forskellige Mænd knyttet.

— Hvad er ellers Deres Ærinde paa disse Kanter? spurgte den alvorlige Landmand.

— Jeg skal til Bulbjerg, svarede den anden, jeg har aldrig været der før.

— Aa ja, det er jo ogsaa værd at se, især Skarrekliit, der har ligget derude i Havet i Aarhundreder. Den har ligget uforandret i mange, mange Aar, ingen kan se nogen Forandring paa den, skønt Havet slikker op om den, og Stormene brøler hen over den. Det har for mig altid været som et Billede paa Guds Ord, det, som ingen Magt paa Jord kan røkke.

Studenten saa op paa sin alvorlige Vært, — saa udbrød han:

— Det er godt, De minder mig om dette, thi jeg er netop gaaet denne lange Tur alene for at tænke rigtig over Ordet og fordybe mig i det.

Og han fortalte den anden, der opmærksomt lyttede til, om sit Ærinde paa Bjerget og om sin Tekst.

— Det er en god Tekst, — den skal

De være glad ved! Den vil De ofte faa Brug for i Deres Liv, — den har jeg selv — og min Kone da med — maattet holde os til mange Gange. Jeg skal sige Dem, — og hans Stemme blev saa blød og sagte — vi havde to stoute Sønner, men vi har mistet dem begge. En af dem tog Vesterhavet, den anden døde i Fjor, en prægtig tolvuaars Dreng, og nu er vi alene tilbage.

Han støttede Hovedet i Haanden, saa udbrød han:

— De er en god og alvorlig ung Mand, kan jeg forstaa. Og saa skal De paa Søndag huske paa, at de Ord om en barmhjertig Gud har holdt os to oppe under vor Sorg og vort Savn.

Den unge Mand saa bevæ-

get paa ham og trykkede hans Haand, idet han udbrød:

— Tak, at De siger mig dette! Det vil hjælpe mig under min Forberedelse til den store Dag paa Søndag, — thi De forstaaer nok, at det er en stor Dag, — og jeg vil ikke glemme det.

I det samme kom Konen ind, hun var ligesom Manden stille og alvorlig, præget af den barske Natur, der omgav hende, og af den Sorg, som havde ramt dem begge.

Studenten sad endnu en lille Tid og talte med de to ensomme Folk, og derpaa tog han af Sted. De to halvgamle Mennesker stod længe ved Porten og saa efter ham, som han forsvandt ad Vejen til „Bjerget“.

— Bulbjerg, — et af de skønneste og alvorligste Steder i vort Land, en af de mange Forposter mod det urolige Hav! Som en mægtig Knude ligger det deroppe paa Hjørnet mod Nordvest, de bratte Skrænter gaar lige ned mod det graadige Hav, de hvide Kridtmasser udhules af Vandet, og store Huler bores ind i Bjergets Indre. Og udenfor — som et Skib med udbredte Sejl — rager Skarreklit op over Bølgerne, ensom og stolt, et uforglemmeligt Syn, naar Solen farver de stille Vande gyldentrøde eller naar Stormen pisker Bølgerne, saa at de brusende slaar op mod Bulbjergs Grund eller bryder paa for at omstyrte Skarreklits Fod!

Vor unge Ven fandt snart et dejligt Sted, hvor han kunde udhvile, en af de Kløfter, som Vand og Vind i Fælleskab har brudt paa Bjergets Top. Der fik han Madkassen frem, og efter at have endt sit Maaltid slog han op paa den kommende Søndagstekst; hans Notebog blev snart fyldt med smaa Bemærkninger, og det varede ikke længe, før han var færdig med sit Udkast.

Han var saa lykkelig, han var ung og glad, han var grebet af Kristus, han skulde tale hans Ord til Mennesker for første Gang! Han saa overalt i den vældige Natur, som omgav ham, Spor af den Gud, der paa en Gang er Naturens mægtige Gud og den barmhjærtige Fader for den, som vil modtage ham og hans Naade.

Saadan gik Eftermiddagen, og Solen begyndte at dale.

Han rejste sig, — hans Dagværk var til Ende, mente han.

Og dog laa det største og vigtigste Dagværk for ham, men det vidste han ikke!

Der havde været saa stille deroppe; ikke et Menneske havde han mødt, — det, der her berettes, skete jo for mange Aar siden, før dette Sted var blevet opdaget af Turisternes brogede og urolige Strøm.

Men nu mødte han, da han gik ned ad

Skraeningen mod Syd, det første levende Væsen, han havde mødt i disse stille og alvorsfulde Omgivelser.

Han var lige ved at snuble over ham, saa brat var Mødet.

Det var en Dreng, lille var han af Krop, men Ansigtet røbede, at han maatte være ti—tolv Aar gammel. Han laa sammenkrøben i en af Lavningerne, og Studenten var lige ved at træde paa ham i Forbifarten.

Den lille løftede et forgrædt Ansigt op mod Vandringsmanden.

— Halløj, du lille! udbrød denne, jeg var nok lige ved at træde dig i smaa Stykker, jeg saa dig ikke!

— Gid du havde gjort det! svarede den lille alvorligt.

— Da vilde jeg sandelig have været ked af det, især da du er det eneste levende Væsen, jeg har mødt paa Bjerget i Dag!

Drengen svarede ikke, men borede sig ned i Lyngen.

Studenten satte sig ved Siden af ham og tog hans Haand.

— Hvad er der i Vejen? spurgte han, hvorfor har du grædt?

Han var glad ved sit Sprogtalent, og over at Præsten havde forberedt ham paa, at han i Dag vilde komme ud for at høre det thyske Sprog. Thi det var i det Sprog, med rigelig Anvendelse af Ord, som Studenten ikke kendte, og med „Du“ i Stedet for „De“, at den lille efter nogen Betænkning fortalte ham om sin Sorg.

— Jo, jeg skal sige dig, jeg er paa Sognet, og jeg har været i en Gaard nede mod Syd. De har aldrig sagt mig et godt Ord, og siden min Mor døde har jeg været saa alene. Men saa i Dag blev det rent galt, og Manden slog mig og kastede mig ud og sagde, at jeg kunde vove at komme tilbage, han, — han vilde aldrig se mig mere!

— Men Konen da? spurgte den anden alvorligt.

— Ja, hun var meget værre end han,

og Du kan forstaa, at nu kan jeg ikke gaa tilbage til dem igen. Jeg har ikke et eneste Sted i Verden at være, ikke et eneste Sted i hele Verden, vedblev han hulkende.

Hans ældre Ven sad lidt stille og tænkte sig om.

Saa rejste han sig med et Sæt og tog den anden ved Haanden.

— Kom med mig! sagde han, jeg tror, jeg kender et Sted, hvor den barmhjærtige Gud har aabnet en Dør for dig. Vi maa skynde os, thi Solen gaar i Bjerger, men du kan trygt følge mig, jeg skal tage mig af dig.

Der blev ikke megen Lejlighed til at tænke paa Tekst og Prædiken for Studenten paa Vejen hjemad, thi han og hans Ledsager talte uafbrudt sammen, — og det gik udmærket med at forstaa Drengens Sprog. Han fik Lejlighed til at se ind i et lille mishandlet og ulykkeligt Menneskeliv, og han forstod, at han var sendt ud paa netop den-

ne Vej for at være barmhjærtig, som hans Fader i Himlen var barmhjærtig. Det var kort sagt en Anskuelsesundervisning, han havde faaet, og han glemte den aldrig.

Efter et Par Timers Vandring kom de til den Gaard, hvori han havde søgt Ly om Formiddagen. De to ensomme Mennesker hilste ham med Genkendelsens Glæde, men saa forundrede paa hans lille Ledsager.

— Hvem er det, De bringer med Dem? spurgte Manden.

— Det er en lille hjemløs Fyr, jeg har fundet derude paa Bulbjerg, lød Svaret.

— Hvad vil De med ham?

Studenten saa sejrssikker op paa det gode og ærlige jyske Ansigt, der var vendt imod ham. Han tænkte paa Formiddagens Samtale og paa den tomme Plads i Hjemmet, — saa udbrod han:

— Det er en, som jeg skal vise Barmhjærtighed imod, en, som ikke har nogen til at vise sig Kærlighed!

Lad os nu gaa ind, — selv om det er sent, kan jeg nok faa Tid at fortælle Dem hans Historie, saadan som han selv har fortalt mig den paa Vejen. Og, naar De har hørt alt dette, vilde det undre mig, om De kunde nænne at vise ham Døren.

De sad og talte sammen, indtil den mørke Aften havde svøbt sit tætte Slør om den mægtige Bjergknude og den lille sejlene Skarrekliit derovre mod Vest og om den ensomme Bonde-

gaard paa den store aabne Flade. Saa gik Studenten ud paa sin ensomme Aftenvandring, — men sin lille Ledsager lod han tilbage til to gode Menneskers Pleje, — de havde jo ogsaa et opsøret Fond af Kærlighed at tage af, naar det gjaldt en forsømt og mishandlet lille Barnesjæl.

Det var meget sent, inden Studenten naaede Præstegaarden, og endnu mere sildigt blev det, inden han gik til Ro. Han skulde jo først have fortalt om sit Eventyr, og hans Præsteven lyttede interesseret til hans Beretning.

— De har mødt Guds Barmhjærtighed

i Dag, min unge Ven, sagde Præsten alvorligt, og De har aabenbart faaet Lov til at være hans Sendebud.

Det mente Studenten da ogsaa, og næste Søndag prædikede han altsaa for første Gang over Søndagens Tekst. Det kan gerne være, at den Prædiken var baade stammende og ubehjælpssom, men Studenten glemte aldrig den Stund. Det gjorde Bon-

den fra Hedegaarden og hans Hustru ej heller. De sad og fulgte Ordet med store aabne Øjne og med varme Hjerter og gjorde i deres stille Sind et Løfte, som de i Aarenes Løb trofast stræbte at opfylde.

Men var det da underligt, at der i Aarene, der kom, hang et Billede af Bulbjerg og Skarreklit paa Studentens Væg!

Carl Hornbech.

I en Have!

Har Du dvælet ved Midnatstide
i en slumrende Have?
Mulmet gør Tankerne vemodsbliede,
tyst der er, som blandt Grave;
hyllet i Tusmørkets graalilla Kaabe,
Plænerne læskes af Dugperlens Draabe.

Har Du oplevet Morgenstunden,
naar Smaafuglene vækkes?
Hver lille Blomst faar Solkys paa Munden,
Kronen mod Ljuset rækkes;
Vanddraaber tindrer og glitrer i Solen,
Blade og Straa faar Juveller paa Kjolen.

Har Du døset i Middagsheden,
skjult af Løvtagets Skygge,
ruset af Duften, favnet af Freden,
lyttet til Fuglens Lykke,
set Sommerfugle, i Blomsternes Kranse
væve med Ynde de florlette Danse.

Solfaldsglansen, hvis Straaler sitre,
spænder sin røde Bue,
flammende Strejf gennem Bladhangets Gitre
dør, i skælvende Lue.
Natvinden pusler i Popler og Pile,
hvisker: „Gaa nu med Naturen til Hvile.“

Villa Bendixen.

Med Julenissen ved Haanden

- Thisted for 150 Aar siden -

Af P. L. Hald

DET var en Mørkningstime i en af Juledagene for nogle Aar siden. Jeg havde lovet netop denne Aften at fortælle en Historie for en Flok Børn, som skulde samles til Juletræ i Hotel Aalborgs store Sal. Jeg havde set Træet, da det var hentet ude i Eshøj Plantage, og jeg syntes, det var morsomt at tænke sig, at Træerne derude nu var blevne saa store, at de kunde bruges til Juletræer, og at dette Træ maatte kunne naa lige fra Gulvet til Loftet i Hotellets store Sal. Jeg var vis paa, at det vilde blive et kønt Juletræ, og nu gjaldt det for mig om at komme i Tanker om en køn Historie, som rigtig kunne glæde Børnene.

Jeg satte mig altsaa i Mørkningen i en Stol og begyndte at lede i min Hukommelse for at finde en saadan Historie.

Da jeg havde siddet lidt og tænkt mig om, forekom det mig pludselig, at jeg gik ned ad Vestergade. Den Vej havde jeg nu gaaet saa tidt, saa derved var der intet mærkeligt. Men lige paa en Gang fornam jeg, at en lille varm Haand tog fat i min højre. Det blev jeg nu ikke saa forbavset over, for det hænder virkelig ikke saa sjældent, at en lille Dreng eller Pige kommer og tager mig i Haanden, naar jeg gaar ned ad Gaden.

Jeg saa nu til Siden for at se efter, hvem det var, for den lille sagde: Godaften!

Men da kan I tro, jeg blev forbavset. Det var tilsyneladende en lille Dreng, men alligevel saa han ud til at være en gammel Mand, for tænk jer, han havde et vældigt langt Skæg. Saa var han i graat Tøj, og paa

Hovedet havde han en rød Tophue. — Naa, tænkte jeg, det er nok en lille Dreng, der vil lave lidt Løjer med dig; men inden jeg fik sagt noget, spurgte han: Hvor skal du hen? og det med en Stemme saa dyb og grov, at jeg kunde forstaa, at det ikke kunde være en lille Dreng. Jeg sagde saa, at jeg skulde ned paa Hotel Aalborg til nogle Børn, som havde Juletræ der.

— Hvad er det for noget, spurgte han.

Jeg fortalte ham saa om Juletræet, der var pyntet med Lys og Glimmer, med Poser med noget i og om alt muligt andet morsomt og kønt, der kunde være paa et Juletræ.

— Saadan et Træ vokser ikke her paa Eghen, sagde han, og jeg kunde forstaa paa ham, at han troede, at jeg vilde bilde ham noget ind. Det vilde jeg naturligvis ikke, det kan I nok forstaa, og jeg fortalte ham saa saa godt jeg kunde om Grantræet med de morsomme stive Blade, som vi kalder Naale, om Koglerne, der hænger paa det; men saa sagde han: Saadanne Træer vokser ikke her i Thy; men jeg besøgte engang min Broder, der bor oppe i Norge, og der saa jeg saadanne Træer, som dem du taler om; men Stjernerne og Lysene, dem saa jeg ikke. Jeg kunde jo nok forstaa, at det var bedst at vise ham et rigtigt Juletræ, og saa sagde jeg: Du kan følge med ned paa Hotel Aalborg, saa skal du faa det Hele at se, jeg skal nok faa Lov af Bestyrelsen til at tage dig med ind, og for Børnenes Vedkommende tør jeg love, at du skal være mere end velkommen.

Men nej! Det vilde han ikke; men han sagde: Det er meget bedre, du følger med mig.

Ved at se paa Husene forekom det mig pludselig, at det var da underligt, som de var komne til at se ud; jeg gned mine Øjne, for jeg troede virkelig, at jeg var kommen til en hel anden By.

Det var ud for Vestergades Brugsforening, at jeg havde mødt den lille underlige Mand, men denne Bygning var der slet ikke, derimod laa der et langt gammelt Hus af Bindingsværk og smaa bitte Vinduer.

Paa den anden Side af Gaden ligeoverfor var der en lille Butik; det kunde jeg tænke mig, for der stod mærkelige Krukker og Flasker i Vinduet.

— Men hvad er det, spurgte jeg Manden, hvor er vi?

— Ja, vi er i den vestre Gade, sagde han, og den Mand, der bor der, er Apoteker, og han hedder Duche. Han har forresten tænkt paa at flytte ned i Store Gade, for der har han købt en Gaard, og saa flytter han sin Butik med sig. Hos ham kan syge Folk købe alle mulige Slags Piller og Salver, som han selv laver.

Men hvad nu? — Vi var nu komne ud for Porten til Kirken ved Siden af Skomager Topps Ejendom; men lige hvor Indgangen til Kirken plejer at være, laa der et Hus, op til hvilket der førte en høj Trappe.

— Ja, sagde Manden, det er Skolehuset. Skolestuen kan du ikke se, den ligger bag til ved Siden af Kirken, men vi kan godt gaa op og se den, og det vilde jeg naturligvis gerne.

For Enden af Skolestuen laa der ogsaa en Trappe, som vi gik opad; jeg troede først, at vi skulde ind i Kirken, for Trappen og en smal Gang førte netop lige op til Kirkens Indgangsdør; men nej, da vi var komne forbi Gavlen, saa jeg en lille Gaard, og der laa jo Skolestuen; Huset var nemlig et Vinkelhus, og den vestre Fløj naede lige fra Skolehuset og et Stykke hen foran Kirke-

taarnet. Skolestuen var ganske lille, der stod kun fire lange Borde i den, men der kunde godt sidde 6 Børn ved hvert. Henne i et Hjørne stod et Bord, og jeg kunde forstaa, at det var Lærerens Plads. Ellers var der ikke andet i Stuen end en stor rusten Kakkelovn, der lignede en firkantet Kasse paa Ben; det var nemlig en Bilæggerovn af den Slags, som man skal fyre i ude i Skorstenen. Det var ellers en slem Skolestue, tænkte jeg, der var hverken Bøger eller Billeder eller noget af den Slags, som man plejer at se i en Skole.

— Tys, sagde min Ledsager, nu kommer Degnen, her maa vi ikke være.

Jeg kunde nok forstaa, han havde en vældig Respekt for den Mand; jeg blev helt bange og skyndte mig bag efter ham.

Vi kom nu ned paa Gaden igen, og jeg syntes, at Kirkegaarden var blevet saa urimelig lang; senere opdagede jeg, at den maa have naaet et langt Stykke ned paa Store Torv.

Pludselig hørte vi Raaben og Støjen, og se, nede paa Torvet kommer der en Flok Mennesker; ja, der var forresten kun nogle faa voksne, men saa des flere Drengene. Hvad var dog det en af Mændene havde med; det var dog løjerligt! Det var nemlig en vældig stor Stjerne paa Enden af en lang Stang. Der maatte være et Lys inde i Stjernen, for den var helt belyst. De standsede foran et af de mange lave Huse, der laa i Gaden ud for Kirken.

— Nu gaar de ind til Købmand Knachergaard, sagde den lille Mand, naar vi staar her, kan vi godt se ind i Stuen.

Op se, da Mændene kom ind, drejede en af dem paa et lille Haandsving, der sad et Stykke nede paa Stangen, og nu bevægede Stjernen sig, saa at forskellige Billeder kom til Syne, og saa sang de:

God Aften, god Aften, baade Mænd og Kvinde,
Husbonden i Huset med al hans Gesinde,
Gud give Eder et lykkeligt Aar,
for al Ulykke Eder Gud bevaar.

— Det er Stjernemændene, sagde han, det er Skik og Brug her i Byen om Julen, at et Par fattige Mænd „gaar med Stjernen“ og Folk giver dem en Gave, og de faar sikkert nok en Mark hos Heinrich Knachergaard, for han er en af Byens rigeste Mænd.

Omtrent lige overfor, hvor Raadhuset nu ligger, standsede vi igen ud for en meget gammel Gaard. I et af de smaa lave Vinduer ved Siden af en morsom gammel Dør, var to smaa Hylde. Paa den øverste stod tre Par Kaffekopper og paa den nederste to mægtige lange Kridtpiber, der var stillede overkors. Jeg kunde forstaa, at det maatte være en Købmand, og inden jeg fik spurgt, sagde den lille Mand:

— Her bor en Købmand, der hedder Jens Ericsen, vil du gerne se ham?

Jeg sagde naturligvis ja, og inden jeg vidste af det, stod vi pludselig inde i Gaarden, og der gik en morsom gammel Mand med en stor Lygte i Haanden. Han var i gule Knæbukser og lang Skødefrakke; hans Haar var langt og endte i Nakken med en Pisk, der stak bag ud under en morsom trekantet Hat.

Men hvad var det han bestilte; han gik med Halmstraa i Haanden, og uden for hver Dør lagde han to Straa over Kors, og saa kunde jeg forstaa, at Manden paa den Maade vilde beskytte sit Hus og sin Gaard mod alt ondt. Ved den sidste Dør standsede han, og saa kaldte han og spurgte:

— Er du saa færdig, lille Mor? Og i det samme aabnedes en lav Dør i Stuehuset, og en morsom gammel Kone kom ud, bærende et Fad Grød med den ene Haand, og med den anden bar hun et stort Krus Øl. Manden skød Døren til et af Udhusene op, og Konen satte Grødfadet, hvori laa en mægtig Klat Smør, samt Ølkruset derind. Jeg forstod, at det maatte være Stalden, for jeg kunde høre Køerne staa derinde og gumle.

— Det er til mig, hviskede min Led-

sager, saadan et Fad Grød faar jeg hver Aften i Julen, og nu kunde jeg forstaa, hvem min Ledsager var. Det var, ja, I har vel allerede gættet det, det var en rigtig god gammeldags Nisse.

Jeg havde jo tidt hørt om disse gamle hyggelige Fyre; men at jeg skulde møde en saadan her i Thisted, at dette skulde hænde mig, det havde jeg dog aldrig tænkt.

Vi kom ud paa Gaden igen og naaede ned paa Store Torv. Men da kan I tro, at jeg blev forundret, for det var slet ikke Torvet, som vi kender det nu. Nej, det var et lille bitte Torv med smaa lave Huse, og tænk jer, der var mange af Husene, der havde Straatag.

Der var nu i Grunden heller ingen rigtige Gader, for der var ingen Brolægning. Der var mægtigt sølet alle Steder, men hist og her laa der da nogle store Sten, saa at man ved at hoppe fra den ene til den anden kunde komme nogenlunde tørskoet over Gaden. Nissen holdt godt fast i min Haand, for han sagde, at han var bange for, at jeg skulde falde; der var heller ingen Lygter, og det eneste Lys, der var, leverede Maaenen; den var netop ved at staa op.

— Det er Raadhuset, sagde Nissen.

— Naa, det maa jeg nok sige, udbrød jeg, ikke andet. Jeg saa et lille Hus paa en Etage med en høj Kælder under. Nede i Kælderen var der Rum, hvor man gemte Fangerne. Raadhusets Dør var paa den Side, der vendte mod Torvet, og ud for den var en Slags lav Altan, som man kunde komme op paa ad en Trappe fra hver Side. Over Indgangsdøren, der var ganske lav, var Taget forsynet med en lille Kvist.

— Hvem bor der? spurgte jeg Nissen, og pegede paa et langt gammelt Hus, hvor nu Købmand Kamp bor, og hvor der skinnede Lys ud gennem tre smaa Vinduer.

— Der bor Præsten, sagde Nissen.

Det var morsomt, for der var ingen Gardiner for Vinduerne, saa jeg kunde se

lige ind i Stuen; jeg fik dog ikke Lov at blive staaende, men jeg saa da baade Præsten, der hed Smith, og hans Kone, der havde tjent en rigtig Prinsesse, men det kunde man ikke se paa hende.

Nu var vi kommet ned over den Bro, der førte over Aaen. Sikken en Masse Vand der var i den. Det var godt, der var Rækværk langs Broen, og lige der hvor Nørregade begynder, laa der ogsaa en Gaard, og da jeg kiggede ind ad de oplyste Vinduer, fortalte Nissen mig, at her boede Mads Thousgaard, saa vidste jeg, hvem det var, han var Kæmner. I ved vel, at det er den Mand, der passer Byens Regnskab.

Jeg saa ind gennem Vinduet. Der sad en vældig tyk Mand for Enden af et langt Bord, og ned langs Siderne sad hans Tjenestekarle, og uden for Bordet stod Pigerne, der hentede Maden frem. De sad netop og spiste Grød af mægtige store Lerfade; jeg saa de brugte Træskeer, og en Gang imellem pustede de og drak Øl af mægtig store Træolkander. Da Grøden var spist, kom Pigerne ind med et stort Fad Klipfisk og nogle Brød af den Slags, der kaldes Kavringer. Hver fik en stor Skive Brød og tog med Fingrene et Stykke Klipfisk og lagde paa Brødet. De brugte hverken Gaffel eller Kniv.

— Hvorfor spiser de ikke Kartoffler til? spurgte jeg Nissen.

— Hvad er Kartoffler for noget? sagde han.

Jeg fortalte ham, at det var saadan en Slags Æbler, man gravede op af Jorden. Men det kendte han ikke noget til, og jeg kunde forstaa, at dengang kendte man ikke Kartoffler i Thisted.

Vi gik over Kringeltorv, nu kaldes det Nytorv, der laa et meget gammelt Hus midt paa Torvet, og jeg forstod, at Torvet havde sit Navn af, at det laa ligesom i en Kreds omkring dette Hus.

Igen kom vi over Aaen, men denne

Gang over en smal Planke, hvortil der var fæstet en Lægte, der bares af Stolper for Enden af Planken. Vi kom over paa Knakken (Strømgade). Der boede en Mand, der hed Anders Kold. Da jeg kiggede ind ad Vinduet, saa jeg, at Konen kom med en stor Bøtte fuld af Pebernødder, og tre Børn, der sad paa Knæ ved Bordet paa en lav Skammel, fik hver en Haandfuld, og saa gav de sig til at lege Effen og Ueffen.

Derfra kom vi over den „Lille Træbro“, som den kaldtes, og da jeg spurgte min Ledsager, om vi ikke skulde ned paa Havnen, saa han forundret paa mig; det vidste han ingen Besked om, men dersom jeg mente Fjorden, kunde vi godt gaa derned, og det gjorde vi.

Jeg var nu efterhaanden blevet godt vænnet til Overraskelser; men nu var det lige ved at blive for meget, for der var ingen, slet ingen Havn og ingen Havneplads. Kun et smalt Stykke Strand skilte Husene fra Fjorden, der gik lige op til Byen. Der laa en Dej store Sten paa Stranden, og enkelte Baade laa bundet til dem, for at de ikke skulde drive væk. Det saa helt underligt ud, for det var jeg ikke vant til at se.

Fra Stranden gik vi op ad Storegade eller Algaden, som den ogsaa kaldtes, men overalt de samme smaa lave Huse. I Gaden var der dog enkelte af Gaardene, der havde Tegtag, som nu Ejendommen, hvor Konditoriet er. Her boede Amtsforvalter, Justitsraad Bruun og ved Siden af ham Købmand Peder Leerhøj.

Nu var vi komne til Store Torv igen; da hørte jeg pludselig vældige Bums og Plask af en Mand, som kom gaende ned ad Gaden.

— Aa, det er nok Søren Sværter, sagde jeg til Nissen.

— Ja, det er det rigtignok, kender du ham? spurgte han.

— Nej, men jeg har læst om ham i nogle gamle Papirer.

Det var Vægteren i store Træskostøvler, lang Kappe og en Kabuds med vældige Øreklapper; den havde kostet 3 Mark og 8 Skilling. Paa Skulderen havde han et stort Spyd; det kendte jeg ogsaa, for det staaar nu paa Museet.

Pludselig standsede Søren og sang:

Om I vil Tiden vide,
Husbond, Pige, Dreng,
da er det paa de Tide,
man begiver sig i Seng.
Vær klog og snild,
vogt Lys og Ild,
vor „Klok“ er slagen 9.

Han stod saa lidt og saa føjede han til:
— Vinden er Sydwest, trower æ da.

Jeg kunde forstaa, han var ikke rigtig sikker i sin Sag, for han havde nemlig ikke været nede ved Fjorden for at se efter, som han plejede; jeg havde en Mistanke om, at han havde sovet over sig.

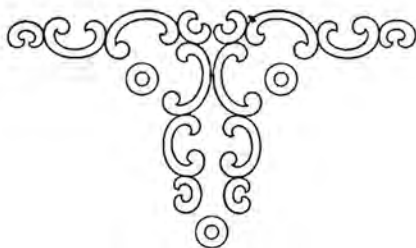
— Men hvad var det han sagde? Var Klokken 9, saa er det grueligt galt, jeg skulde ned til Børnene Kl. 7. Du faar gaa med, Nis, saa tilgiver de mig nok.

Men han rystede paa sit gamle Hoved og sagde:

— Hils dem, og vi to ses nok engang igen, sagde han, og saa var han forsvundet.

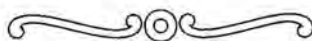
Hvad var dog det, jeg sad pludselig hjemme i min Stol; jeg fo'r op og saa til mit Ur; men det var jo kun 10 Minutter siden, jeg satte mig hen for at tænke paa Historien, og saa var jeg faldet i Søvn.

Nu vidste jeg, hvad jeg skulde fortælle om, og det blev om Spadsereturen med Nissen, og ved at se efter, fandt jeg ud af, at han viste mig Thisted for netop 150 Aar siden, og nu ved I ogsaa lidt om, hvorledes Byen saa ud dengang, og hvem der boede i den.

GUMMISTØVLERNE

EN HISTORIE FOR DE SMAA

OLES højeste Ønske i Verden var et Par Gummistøvler, sorte, blanke, lange og med et rundt, rødt Mærke foran; de stod inde hos Skomageren paa Skolevejen. Han saa til dem hver eneste Dag, naar han gik hjem fra Skole. Han kaldte dem „mine Gummistøvler“, saa godt kendte han dem. Han havde ønsket sig dem længe, aah, saa længe; han gik hjemmefra tidligere om Morgenen for at kunne naa at se paa dem. De stod paa en Glasplade, og bagved var der Spejlglas, saa man ogsaa kunde se dem bagfra. Naar Solen skinnede, saa det saa morsomt ud, at der stod „Kontor“ lige tværs over dem; det var noget, der var malet paa Vinduet paa den anden Side af Gaden. Somme Tider kunde man ogsaa se en fin gammel Herre, der stod ovre i det Kontor; men Ole saa kun paa ham i Skotøjsvinduet. Han vidste, det ikke var pænt at vende sig om og kigge ind ad Vinduet til Kontoret.

Hvis man havde de Støvler, kunde man gaa i alle Pytterne uden at blive vaad eller kold, det var han vis paa; nu var hans Fødder altid kolde — næsten da —, de var det da altid, naar det regnede, ogsaa naar Sneen tøede og sprøjtede op om Benene, naar man traadte i den. Den Gang, de boede ude i Villaen, syntes han aldrig, det var saa koldt; men det var jo ogsaa saa længe siden, over to Aar, sagde Mor. Da var han jo ogsaa kun en lille Dreng, han gik i Børnehaven og havde mange Venner, de legede, at de gik i Skole. Nu var han en stor Dreng, 7 Aar, og nu gik han i Skole, i rigtig Skole med mange Dreng, men ingen af dem, han gik med den Gang. Den Gang legede Mo'r ogsaa tit med ham, men da var han jo ogsaa lille, og Mo'r og han hentede hver Dag Far ved Banken, de kørte derind med Sporvogn somme Tider. Nu havde Mor altid travlt med at sy, naar han kom hjem, og naar Fa'r var hjemme, skrev han; han gik for Resten ogsaa tit op og ned ad Gulvet, og saa klappede han Mo'r paa Ryggen, naar han gik forbi hende, og sagde: „Du skal se, det lysner nok.“ Det kunde Ole ikke forstaa, hvad Fa'r mente med; Far syntes nok, der var mørkere paa Kvisten, hvor de nu boede, end ude i Villaen. — Ole var nu kommet til Hjørnet, hvor han skulde dreje om for at komme hjem. Han fik mere Fart paa og fløjtede; han var glad over, at han kunde fløjte rigtige Melodier, men han fløjtede

kun ganske svagt, for Mor kunde ikke lide, at man fløjtede paa Gaden. Men naar man rigtig glædede sig, var det saa rart at fløjte, og Ole glædede sig til Jul, der var ikke mere end 14 Dage til.

Nu var han hjemme, han sprang op ad alle de mange Trapper til Kvisten. Inde i Stuen sad Mor og syede; der var koldt, syntes Ole; men han sagde ingen Ting, for forleden, da han sagde det, saa Mor saa bedrøvet ud, ja, hun havde Taarer i Øjnene, saa maatte han jo hellere tie stille. Far sagde det heller aldrig.

Saa snart Ole var kommen ind, bad hans Mor ham om at gaa ind i Byen med noget Tøj til en stor Forretning, hvor han før havde været med hende. Han fik Besked paa, at han skulde have Penge med hjem for Tøjet. Det kunde Ole ikke rigtig forstaa, han troede kun, man købte i Butikkerne; men hans Mo'r fortalte ham saa, at det var noget, hun havde syet for dem derinde, og det betalte de hende for.

Moder lovede, at saa snart han kom hjem igen, skulde han faa Middagsmad. Ole skyndte sig meget, han vilde nu paa Hjemvejen lige smutte om ad Gaden, hvor Gummistøvlerne var, det var næsten ingen Omvej. I Forretningen afleverede han Pakken og fik Pengene med tilbage. Han havde rigtig Fart paa; men da han kom hen til sine Gummistøvler, var de der ikke, hele Vinduet var tomt, og en Mand var ved at pudse alt Glasset. Det var kedeligt, men de var der jo nok i Morgen igen. Tænk, om nu Far havde købt dem, og Ole skulde have dem til Jul. Aah! Hvor han vilde ønske det, saa vilde han have dem paa hele Julcaften, og de skulde staa ved hans Seng om Natten, saa han straks kunde røre ved dem Julemorgen. Fa'r havde rigtignok sagt, da Ole fortalte, at han saadan ønskede sig Gummistøvlerne, at de var meget dyre, saa det kunde der ikke blive Penge til. Mo'r og Fa'r vilde saa gerne give ham Støvlerne, men de havde ingen Penge. Men Ole tænkte, at de jo maaske havde Penge til Jul, og om Julen fik man jo altid noget, naar man havde Juletræ. Ih! Hvor han glædede sig til Jul, der var kun 12 Dage, hvor han skulde i Skole, og saa 2 Søndage, det var ikke saa længe.

Da Ole kom hjem, var han rigtig sulten til Middagsmaden; da de havde spist, læste han paa Tabellen, og Fa'r hjalp ham med Læsestykket til næste Dag.

Ole fortalte om Gummistøvlerne, der ikke mere var i Vinduet. — Da Ole kom i Seng om Aftenen, laa han længe og tænkte paa Julen; han sov ikke, da Fa'r og Mo'r gik i Seng, eller maaske havde han sovet og vaagnede igen, han hørte i alt Fald, hvad de laa og talte om. Fa'r sagde til Mo'r, at det blev nok en sorgelig Jul, de fik i Aar, han var bange, der hverken blev Juletræ eller Gaver, og Mor sagde, at det gjorde hende saa ondt for Ole. Hun skulde nok tale med ham; men hun vidste, at det blev saa svært for ham, han kunde jo ikke forstaa det, og han drømte altid om de Gummistøvler, han var jo en lille Dreng. Mere hørte Ole ikke, han vilde ikke være en lille Dreng; men han kom til at græde, og saa puttede han sig helt ned under Dynen, for at de ikke skulde høre det, og saa faldt han i Søvn.

Oles Fa'r og Mo'r talte længe sammen endnu. Oles Fa'r havde været i en Bank, som nu slet ikke var mere. Han havde nu i over to Aar prøvet at faa noget at bestille, saa han kunde tjene nogle Penge; men det var saa svært, for der var saa mange andre, der ogsaa gerne vilde have noget at bestille. De havde haft de Penge, som nogle Mennesker, der boede i deres Villa, maatte betale for at bo der; men nu rejste de Mennesker bort fra Byen og vilde ikke mere bo i Villaen. Oles Fa'r ville ogsaa hellere sælge Villaen; men der var vist ingen, der havde Penge til at købe den for. Saa nu var det meget slemt.

Næste Morgen, da Ole gik i Skole, skyndte han sig hen til Skotøjsvinduet; men Gummistøvlerne var der ikke, hele Vinduet var fyldt med Damesko i mange Farver, nogle var som Guld, andre som Sølv, og der laa smaa Grankviste ved dem og Kort, hvorpaa der stod noget, Ole saa ikke efter, hvad det var; han blev bare saa rædsom ked af det. Nu var hans Støvler borte, saa var der jo nok nogen, der havde købt dem, og det var ikke Fa'r. Ole hørte ikke saa godt efter i Skolen den Dag, og han glædede sig heller ikke til at gaa hjem. Da han kom til Vinduet, hvor Støvlerne ikke var, vendte han næsten Ryggen til og skyndte sig forbi. Saadan gjorde han ogsaa næste Morgen og om Eftermiddagen igen, da han skulde hjem; men saa kom han til at se over til Kontoret, der stod den gamle Herre helt ude i Døren. Han kaldte paa Ole og sagde: Kom herover, min lille Ven. — Han troede nok, Ole var en lille Dreng. Ole gik alligevel derover, for Herren saa saa rar ud. Han tog Ole med ind paa Kontoret — forbi en hel Del Herrer og ind paa et andet Kontor, hvor han spurgte Ole, hvad han hed, hvorfor han ikke mere vilde se paa Vinduet og om saa meget, meget mere. Ole fortalte ham om Gummistøvlerne, som han saa forfærdelig gerne vilde have, men nu ikke fik, om Far, der skrev for Folk, naar der blot var nogen, der vilde have noget skrevet,

om Mo'r, der altid syede, om Villaen og Banken og alt muligt fortalte Ole, for Herren var saa rar og klap-pede ham paa Hovedet og spurgte saa venligt. Til sidst sagde Ole, at nu maatte han skynde sig hjem, ellers blev Mo'r bange, fordi det varede saa længe. Herren sagde saa, at han godt kunde lide Ole. Han havde selv en Søn, ham skulde Ole komme hen hos om Eftermiddagen og saa skulde han tage Fa'r med, for Herren vilde gerne tale med Fa'r.

Det gik i Løb hjemad. Fa'r var hjemme, og Ole fortalte lige med det samme alt, hvad han havde oplevet paa Hjemvejen fra Skole. Fa'r smilede til Mor, saa var han altsaa ogsaa glad for at komme ud til Herren. Mo'r børstede Fa'rs og Oles pæneste Tøj og tog nogle Pletter af Oles, og Mo'r vilde børste Oles Sko, det plejede han selv at gøre, men de skulde være rigtig fine. Mor saa, at der var Hul under den ene, det var blevet samme Formiddag. Ole kunde ikke forstaa, hvordan det var kommet, han havde ikke mærket det; men Mor strog ham over Haaret og sagde, at det var ikke saa underligt, at Skoen var slidt op. Da Klokkeren blev tre, fulgtes Far og Ole ad; Mor stod paa Trappen og vinkede til dem. Far og Ole holdt hinanden i Haanden hele Vejen; det var rart at være ude at spadserere med Fa'r. Ole syntes, de var saa fine begge to, og han mærkede næsten ikke Hullet under Skoen. Da de kom ind til Kontoret, var der en ung Mand, der viste dem gennem det første Kontor, hvor der sad flere Herrer, og ind i et andet, hvor kun Oles Ven sad. Han gav baade Fa'r og Ole Haanden, og saa fulgte den unge Mand Ole op i en smuk, stor Stue, hvor der var saadan en rar Dame; der var ingen lille Dreng, men en fin, ung Herre, der tog Ole i Haanden og sagde: „Naa, du er den raske Dreng, Far har fortalt om. Kom, vi skal drikke Chocolate sammen, Mor, du og jeg, og saa skal du se mit Jernbanetog, det vil vi to lege med.“ Hvor var han rar, den unge Herre. De fik Chokolade og alle de Kager, de vilde have, og Jernbanetog gik ved Elektricitet, de gik næsten rundt paa hele Gulvet i Stuen ved Siden af, og der var Stationer, hvor Lyset kunde tændes, og Tunneler og Luftbroer. Ole havde aldrig set noget saa morsomt, og hvor var den store Dreng rar, han hed Emil og sagde, at han ikke var en Herre, Ole skulde bare sige Emil til ham. Han gav Ole et stort Æble; mens de legede kom Fa'r og Herren op fra Kontoret og sad i den anden Stue. Ole kunde høre, at Far var glad. Saa kaldte de paa Ole, og Emil gik ogsaa med derind. Herrerne drak Vin, Emil fik ogsaa et Glas, og de fik Cigarer. Ole fik en af Chokolade, den lignede de andres; hvor var det rart altsammen, det var Synd, Mor ikke var med. Saa skulde de hjem. Fa'r bukkede saa dybt for Herren og Damen og takkede dem begge to. Emil var gaaet

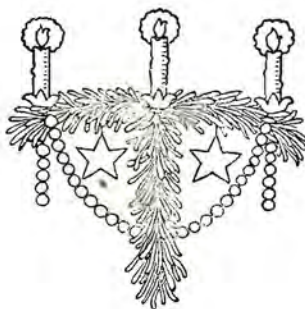
ind i den anden Stue til Toget, der vilde Ole ogsaa gerne have været, men nu skulde han jo hjem. Lige da Ole sagde Farvel til Herren og Damen, kom Emil med en meget stor Pakke; det var Toget, og tænk, han gav Ole Pakken og sagde, at han maatte faa Toget, maatte tage det med hjem. — Hvor blev Ole lykkelig. Fa'r bar det for ham, og da de kom ned paa Gaden, sagde Fa'r, at de skulde køre med Sporvogn, det plejede de aldrig. Fa'r sad med Ole i Haanden hele Tiden, og naar Ole saa op, smilede Fa'r saa glad til ham.

Da de kom hjem, løb Fa'r næsten op ad Trapperne, og da de kom ind, kyssede han Mo'r og sagde

en hel Masse til hende. Ole hørte ikke, hvad det var, for han havde saa travlt med at pakke op for Toget, det skulde Mo'r se med det samme.

Baade Fa'r, Mo'r og Ole legede med Toget om Aftenen, lige til Ole skulde i Seng. Da Fa'r sagde god Nat til Ole, fortalte han, at de skulde følges ad næste Morgen og hver Dag, for nu skulde Fa'r ind paa Kontoret hos Herren, og det var han saa glad for, og saa sagde Fa'r: „Sov nu godt, min store Dreng, og drøm om Julen, for nu kan du tro, at du faar baade Juletræ og mange, mange Gaver, ogsaa det, du ønsker dig allermost“, og Ole sagde ganske stille: Gummistøvlerne !

T.

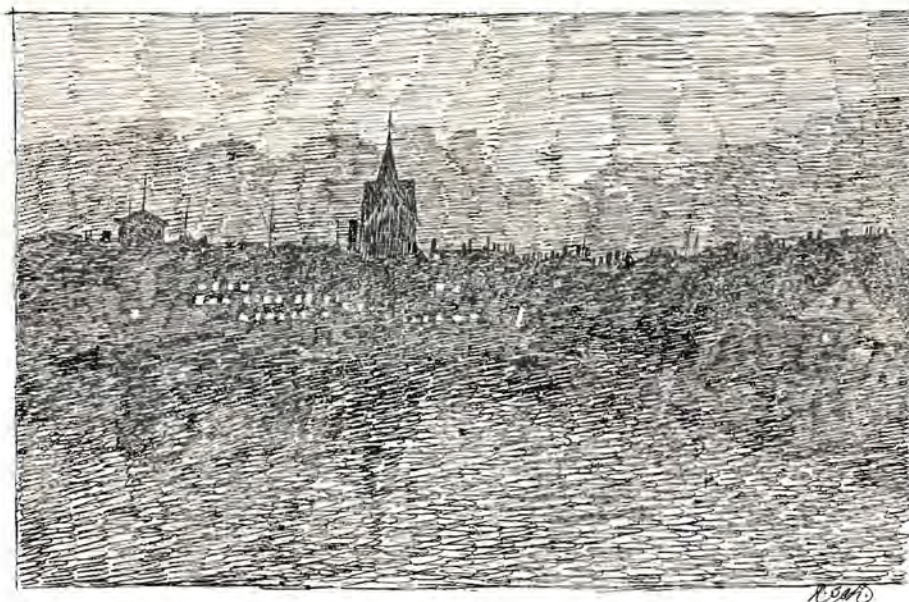

PRÆMIE-KUPON • JULEHEFTET „JUL I THY“ 1931

Find i Rækkefølge i de forskellige Annoncer de overflødige Bogstaver, der udgør 6 Ord og omhandler en Vare i en af Annoncerne. - Udfyld Kuponen og indsend den til Boghandler Pors, Thisted, inden 29. December. Blandt de rigtige Løsninger udtrækkes en stor Bogpræmie samt 10 Stk. 5 kg. Sække med Stjernemel fra Thisted Dampmølle.

Løsningen:

Navn:

Thisted vaagnede en Morgen

— *men Solen stod ikke op.*

MED al den Præcision, man kan forlange af et Vækkeur til fem en halv Krone, satte Vækkemekanismen sig i Bevægelse Kl. 8 med een, for Folk som ikke absolut behøver at staa op, lystig Klingren, Kalenderen, som taber et Blad hver Dag, rettede sig op ad Væggen, medens Barometret, der ikke ynder at kompromitere sig, stillede sig paa: Foranderligt.

I et af de største Huse i Vestergade, gjorde Bankassistent Hansen de tre sædvanlige Bevægelser: Strakte sit højre Knæ, gabte kraftigt og aabnede det ene Øje.

— Marie, hvilken Tid har Du sat Vækkeuret til at vække?

— Kl. 8, lød det søvngigt. Du maa hellere staa op med det samme, der er ikke Tid til at ligge og snue.

Ved GEORG PORS — Illustr. af R. SCHOLTZ

— Men kan Du da ikke se, det er Nat endnu?

— Nat? . . . En lang Strøm af Ord, som Fru Hansen ganske automatisk havde tænkt at udgyde, blev pludselig siddende i Halsen. Hun aabnede Øjnene, man saa ikke den mindste Solstribе mellem Gardinerne. — Du har pillet ved Vækkeuret, Klokkeren er ikke mere end 6 . . .

— Jeg har aldeles ikke rørt ved Vækkeuret!

— Saa maa det være ham, der bor ovenpaa, der er i Færd med at ryste sit Gulvtæppe ud af Vinduet, saa vi tror, det er Nat

endnu. Skynd dig at staa op og se efter! Med disse Ord lagde Fru Hansen sig om paa den anden Side.

Hansen stod op, fandt sine Briller, fik sine Slippers paa og løb hen til Vinduet.

Det var Nat!!!

— Gaa dog ind i Spisestuen og se efter, hvad Klokken er, sagde Fru Hansen lidt utaalmodigt. — Og løb ikke rundt i Pyjamas, husk paa din Bronchitis.

I Spisestuen viste Taffeluret 8,02, og Bankassistentens Lommeur var 8,07, og da han havde overbevist sig om, at begge Ure gik, blev han noget ængstelig.

— Marie, udbrod han, der er ingen Tvivl mulig, Klokken er ganske rigtig otte, men det er Nat, Solen er ikke staaet op!

Fru Hansen sprang ud af Sengen og udbrod: Hvad er det Du siger, ikke staaet op, Du taler om Solen som var det Tante, Du talte om. Ved Du da ikke, at Solen staar ikke op, men det er Jorden, som drejer sig?

-- I saa Fald, er Jorden holdt op med at dreje sig! svarede Hansen mut.

— Ja, maaske drejer Jorden sig noget langsommere, maaske er det en Solformørkelse, som Aviserne har glemt at omtale, ihvertfald lader det til, at det er Nat, indrømmede Fru Hansen.

Det var Nat!!

Ægteparret tav stille, det var ligefrem en uhyggelig Tavshed, thi det var første Gang i de tyve Aar, de havde været gift, at de var enige.

Frk. Marie Fugl var Datter af en agtværdig Købmand, og Hansen havde en god Stilling i Thisted's største Bank, de blev gift i 1911 og Aaret efter fik de en Datter, og da Avisen netop paa denne Tid bragte en Føljeton, der hed „Lyse Olga“, blev Datteren kaldt Olga.

Som de stod der i Spisestuen, frembød de et Syn, som om de var i Færd med at indspille Filmen: „Pompejis sidste Dage“ . . .

Pludselig udbrod Fru Hansen: Hvis det nu er Verdens Undergang . . . ?

— Hvor kan Du sige saadant noget Vaas, snerrede Hansen. Nu skal jeg snart faa Mysteriet opklaret.

— Ja, skynd dig at klæde dig paa og gaa op til Journalisten ovenpaa, eller gaa ned til Værten, han er et helt Orakel. Kan Du f. Eks. huske, han forudsagde Sejren ved Marne, uden dog at sige, at det skulde blive Sejr. Maaske det hele er arrangeret af Bolchevikkerne, det er i alle Tilfælde foruroligende . . .

Hansen fik i en Fart et Par Benklæder paa, og med Selerne daskende om Hælene begav han sig ud paa den mørke Trappe og stolprede op til Etagen ovenpaa. Som sædvanlig, naar man har Brug for det, virkede Lyset paa Trappen ikke. I de tyve Aar, Hansen havde været gift, var han kun kommen rigtig sent hjem nogle enkelte Gange, saa han havde noget vanskeligt ved at finde op ad Trapperne til Journalisten, der var Byens Stolthed paa Grund af sin fremragende Hjerne; medens Værten kun saa med ublide Øjne paa den haabefulde Journalist. Foruden det store Thisted-Blad blev flere Ugeblade og Tidsskrifter velsignet med hans Produkter. Han havde den Mani at skifte Pseudonym hveranden Dag, saa Postvæsenet og Værten, til hvem Journalistens Post blev udleveret, havde stort Besvær med at finde ud af de mange forskellige Udskrifter paa Brevene.

Han plejede at sige til Værten eller Postbudet: Fra i Dag er alle Breve med Adressen: Greven af Giese til mig, det er mit nye Pseudonym i „Thylandsposten“, det forandrer selvfølgelig ikke den øvrige Liste over Pseudonymer, De kan blot tilføje dette Mærke. — Værten havde næsten en Fornemmelse af, at han husede en lang Række Adel og fornemme Personer, og følte det, som om der rykkede en ny Lejer ind hver anden Dag. Foreløbig stod der paa Listen over Pseudonymer bl. a: Max de Torino,

Alexander Wolff, Den røde Musketeer, Hertugen af Saxen o. s. v., som alle var identisk med Aage Berg, en fredelig og flittig Journalist, som man ikke kunde bebrejde andet end det frygtelige Spektakel, han lavede, naar han ved Midnatstid kom hjem og tog sig et Styrtebad.

Han beboede to smaa Værelser øverst oppe. I Værelserne herskede en frygtelig Uorden. Naar han tidligt om Morgen gik ned paa Bladets Redaktion, anbragte han en hel Del Papir - Lapper paa forskellige Steder med paa-skreven Besked til Rengøringskone:

Rør ikke ved disse Bøger!

Rens denne Pibe!

Hvor er den anden graa Sok henne?

Rør ikke ved Portvinen... Jeg ved, hvor meget der er tilbage...

og Tusind lignende Ordre, som Rengøringskone havde sit Mas med at finde, i det Rod alting var i: Konservesdaaser, tomme Flasker, talløse Avisudklip o. s. v., foruden de ret sparsomme Møbler.

— Hvem i Alverden er dog det? udbrød Journalisten, da Hansen endelig naaede op og bankede paa Journalistens Dør.

— Det er bare Hansen!

— Det var heldigt! udbrød Journalisten. Jeg vilde netop ned til Dem for at laane en

Tændstik. Hvad er det dog for et underligt Mørke?

— Jeg kommer netop op til Dem for at faa Klarhed paa det. Klokken er 8, og det er mørkt, som var det midt om Natten?

— Nat? Klokken 8 om Morgen, det er umuligt. Er De sikker paa, at Deres Ure passer? Lad os undersøge det nøjere!

De fulgtes ad ned til Hansens, hvor de fandt Fruen i stærkt opreven Tilstand.

— Hvad tror De dog, der er i Vejen? spurgte Fruen ængstelig, da Journalisten viste sig sammen med Hansen.

— Det betyder sikkert intet, svarede Journalisten. Nu gaar jeg ned paa Redaktionen, og saa skal jeg snart faa Mysteriet opklaret, vi skal hurtigt faa Forbindelse med Meteorologisk Institut.

Greben af journalistisk Iver styrtede Berg ned ad Trapperne, og da han traf Værten i Gadedøren, bebrejdede han denne det manglende Lys i Trappeopgangen: Se, det er Nat, hvis det ikke er London-Taage, der har lagt sig over Thisted, saa er Verdens Undergang maaske nær! God Nat, De ser mig maaske aldrig mere; paa Grund af de alvorlige Omstændighederne, har jeg tænkt fra i Dag at skrive under Navnet: Dagens Øje, saa alle Breve, som ankommer under dette Mærke . . . "

Uden at fuldføre Sætningen fo'r Berg ud ad Gadedøren.

Mørket hvilede stadigt over den lille Limfjordsby, det var som en kæmpemæssig astronomisk Kortslutning.

Da Berg endelig fandt hen paa Bladet, ilede han straks ind til Redaktøren, for at høre hvad denne mente om Fænomenet.

— Hvad siger Barometret? spurgte Redaktøren.

— Barometret er ligeglad, — ligesom Læserne, dristede Berg sig til at sige.

— Her har De Deres store Chance, sagde Redaktøren. Deres Fremtid kan blive afhængig af det, De kan skaffe oplyst, hvis man i det hele taget kan tale om Fremtid i Øjeblikket.

Journalisten kom til at tænke paa en af sine Læresætninger, som han en Gang havde læst i en journalistisk Haandbog: Den første Betingelse for at fremskaffe en god Nyhed

hurtigt paa, er ikke at spille sin Tid med at kontrollere Rigtigheden.

Nu begyndte Journalist Berg at konstruere en hel Avis, fyldt med Interviews og Udtalelser af kendte Borgere om Naturfænomenet. Berg fyldte adskillige Folioark, begyndende med en Telefonsamtale med Meteorologisk Institut, som havde sendt en Flyvemaskine op i 6000 Meters Højde uden at se saa meget som en Solstribе, og sluttende med aandfulde Udtalelser af den saa uhyre populære Formand for Thisted's Gade- og Vejudvalg, som lovede midlertidigt at ophæve den ensrettede Færdsel i Vestergade, ligesom Formanden for Elektricitetsudvalget lovede, at der skulde blive tændt et Par ekstra Pærer i Gaderne

Da vaagnede Journalisten det var for usandsynlig, thi som Læserne maaske allerede har gættet, var det hele en Drøm!

Min HAT, min PELS, mine JULEGAVER,

Jeg søger og finder paa SØNDERGAARDS Lager. /

Modemagasin. — Bundtmagerforretning. — Vestergade 18.

Thisted

Blæksprøjte

Nu skal vi have Bananmodningsanstalt i Thisted — mærkeligt nok, for Bananerne, der købes her, er da altid overmodne.

Dyrskuemiddagens Menukort i Aar lød paa: Fælles Kaffe bord.

Thisted's Fluepapir var sidst paa Sommeren kun Madpapir.

Thisted er stor. Tre Nødtørftshuse, Omnibus og ensrettet Færdsel — hvad bliver det næste?

Malthe Conrad Bruun fødtes først hos Conditor Christensen — nu er han født hos Gartner Jespersen!

Et Par Turister fra Sydtykland besøgte i Sommer Thisted. Da de kom igennem de opbrudte Gader, følte de sig fuldkomment hjemme.

Damernes Kjoler er nu blevet saa lange, at Byraadet paatænker at afskaffe Gadefejningen.

Restauratørerne plejer at bruge Vandet til at fortynde Kaffen med. Een af Restauratørerne har nu gjort den Opdagelse, at Vandet ogsaa kan bruges til Springvand. Det har hjulpet svært paa Kaffen!

Det meddeles, at der alligevel ingen Muldvarpe er i Thy. — Maa vi saa spørge, hvem det er, der udfører det Muldvarpearbejde, der bliver gjort her i Thy?

Det lyder bedre: Forleden skete der et Biluheld paa Klitmøllervejen. Chaufføren var ikke beruset, men kun „let selskabeligt overrislet“!

Wien og Thisted agter i Fællesskab at rejse et Monument for deres to berømte Bysbørn: Strauss og Ryming.

En Mand kom forleden ind til een af Thisted's mange Radioforhandlere og vilde købe et Radioapparat, men det maatte ikke koste mere end 20 Kr. Sælgeren tilbød Manden et Radioapparat med Petroleumslamper!

Man har længe i Bladenes Annoncer læst om Film en paa Tænderne. Tandlæge Dybeck har nu efterhaanden fjernet saa megen Film fra sine Patienters Tænder, saa han kan fremvise den offentlig.

Der er kommet en ny Bademester paa Badeanstalten. Nu mangler vi bare en ny Badeanstalt.

Velgørenhedsfodboldkampene bliver næste Aar udvidet med en Kamp mellem Politiet og Byraadet og en Kamp mellem Lægerne og Sygekasserne.

Ejendomshandelen mellem Haandværkerforeningen og Hesselberg ordnedes uden Medvirkning af Kommissionær.

Nu parkeres Bilerne overalt i Thisted — ogsaa i Amtmandens Have!

Næste Gang, der bliver Kongebesøg i Thisted, vil Bilejerne ikke modtage Telefonordrer — ?

Bodil Ibsen skal nok spille *Marie Grubbe* paa Film — der maa kunne blive nogle smukke „Grubbe“-Billeder!

Ved udenbys Telefonsamtaler skal man ikke forlange „Noteringen“ mere. En Forretningsmand glemte dette og forlangte som sædvanlig „Noteringen“. Telefondamen gav ham Svineslagteriet. Da Manden spurgte, om det var Noteringen, blev der svaret: Nej, det er Bogholderen, men Noteringen er steget 8 Øre!

Nogle sværmer for Kaalund.
Andre foretrækker Harald H. Lund.

Bryggeriets Vogne klar til at køre ud.

THISTED BRYGHUS

AKTIESELSKABET THISTED BRYGHUS oprettedes i 1903, og det har siden udviklet sig til et stort industrielt Foretagende, Byens største bortset fra Slakterierne. I 1907 paabegyndtes Mineralvandsfabrikationen, hvilket nødvendiggjorde en stor Tilbygning, og Bryggeriet har stadig anskaffet de mest moderne Maskiner for til enhver Tid at være paa Højde med Udviklingen. I Aar har man saaledes faaet et nyt Dampkedelanlæg med et særlig

praktisk indrettet Fyr, og ogsaa i de kommende 2—3 Aar forestaar der forskellige Nyanlæg.

Der kan nu aftappes indtil 2000 Flasker Øl i Timen og ca. 5000 Flasker Mineralvand om Dagen. Aftapningen varierer dog stærkt efter Aarstiden og Temperaturen. Varme giver Tørst, og blot en enkelt rigtig varm Dag sætter straks sit Spor gennem forøget Forbrug af Bryghusets Produkter. Der bruges altid dansk Byg.

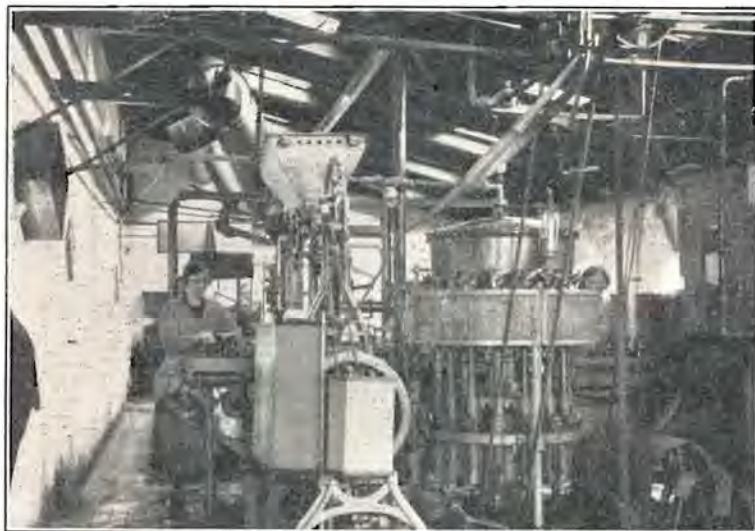
I den travle Tid beskæftiges der ca. 30 Mennesker paa Bryggeriet. Til daglig er 25 Mennesker i Arbejde, og til dem udbetales aarlig 85,000 Kr. i Lønninger, hvilke Penge Byen faar godt af dels gennem forøget Vareomsætning, dels gennem Skatter.

Bryggeriets første Direktør var *H. J. Eiø*, der nu er Direktør for Bryggeriforeningen i København, senere kom nu afdøde *C. V. Nielsen*, og siden 1. Maj 1929 har Direktørposten været bestridt af *Fr. Bredahl*.

Produktionen er i stadig Stigen. Nu

kører daglig 3 Biler paa Landet og 2 Vogne i Byen.

Det er saaledes en ikke ringe Omsætning, der daglig finder Sted af Bryggeriets Produkter, og den Omstændighed, at Salget stadig er vokset, er et Bevis paa, at det mere og mere er gaaet op for Thyboerne, at man paa dette som paa alle andre Omraader bør støtte den lokale Produktion, naar den fuldt er paa Højde med, hvad der ellers er fremme paa Markedet.

Interiør fra Thisted Bryghus.

THISTED BANK

DEN DANSKE LANDMANDSBANK, HYPOTHEK- OG VEKSELBANK
THISTED AFDELING

AKTIEKAPITAL:
Kr. 50,000,000

RESERVEFOND:
Kr. 34,090,000

TELEFON:
88 & 688

KONTORTID:
10—12 & 2—5

ENHVER ART AF BANKFORRETNINGER UDFØRES

j

BOXER UDLEJES FRA KR. 5,00 AARLIGT

SPAREKASSEN FOR THISTED AMT

SPARERNES INDSKUD:
Kr. 13,200,000

RESERVER OVER:
KR. 800,000

EKSPEDITIONSTID:
10—12 FORMD.
2—4 EFTERMD.

TELEFON 2

e

OPRETTET 30. NOVEMBER 1829

Den moderne
r Lænestol

Den
rigtige
Julegave
faas
kun
hos

L. S. HVASS, NYTORV 8, TLF. 184

EKVIPER

Dem i Thys største
Specialforretning for
moderne Herrekonfektion

ENGELSK

Beklædnings - Magasin,
Nytov - Thisted
Telef. 247.

e

Elektroteknisk Specialforretning B. BJERRE CHRISTENSEN

Statsautoriseret Installatør
n Nytorv 3 - Telefon 248 - Thisted
Elektrisk Lys- & Kraftanlæg - Stort Udvalg i Lysekroner
Bord-Lamper - Strygejern - Kogeapparater -
Varmeovne og Radioapparater

SMUKKE TÆNDER

giver et godt Indtryk!
Flere og flere anbefaler: l
A. Geertsens Eftfl. Gudrun Blach,
Lillevov - Telefon 319

BRUG

Standard-Benzin

fra de røde Pumper i Thy.

Største Udvalg i Tapeter og Rullegardiner

ti Prøv vore anerkendte
Gulv-Lakfernis
og De faar smukke og holdbare Gulve.

CHR. JENSEN
Tapet- & Farvehandel - Telf. 211 - Thisted

Til selskabelige og andre Lejligheder
bør De have en smuk og holdbar Frisur. — Lad Dem ondu-
lere med vort sidste nye

PERMANENT-SYSTEM

Vi garanterer for Permanent-Ondulationens Varighed.

LARSEN & HYLDAHL

Dame-Frisørsalon Herre-Frisørsalon
Vestergade 18, 1. Sal THISTED Vestergade 15
m (1. Kl.s Betjening: 4 Damer og 5 Herrer)

Vi anbefaler Dem: l
KLAVERER. Restlager af Herm. Petersen.
 Ca. 300 Kr. u. Prisen.
ORGLER. N. C. Christensen & Sønner.
 Smuk Udstyr., bløde, fyldige Toner.
 RADIOMODTAGERE — HØJTALERE.
EINAR CHRISTENSEN, Thisted Musikhus.
 Storegade 21. Faguddannet Reparator. Telefon 304.

„VIKING“ er det rigtige Indkøbssted for
 Cigarer, Cigaretter og Tobak-
 ker. Kun gode Varer. 1/1 - 1/2 - 1/4 - Kasser billigst.
EN GOD CIGAR: EN GOD j
JULEGAVE
 Cigarforretn. „Viking“, C. Tange, Frederiksg. 1, Tilf. 496

TELF. 15 **J. P. DIGE** TELF. 15
PRØV DIGES KAFFE
 og De drikker aldrig anden. a
 Altid 1. Kl.s Varer til billigste Priser.

TIL GOD MAD u
HØRER GOD VIN
 FORLANG
HELSTRUPS VINE

KRABBES KONDITORI
 TELF. 146 - STOREGADE 4 - TELF. 146

Til Julen anbefales: l

<i>JULEKAGER</i>	<i>ANTON BERGS</i>
<i>HONNINGKAGER</i>	<i>fyldte og rene Chokolader</i>
<i>KLEJNER</i>	<i>CAILLER &</i>
<i>SIRUPSKAGER</i>	<i>KOHLER</i>
<i>FRISKBAGTE</i>	<i>KEHLERS</i>
<i>SMAAKAGER</i>	<i>RICKARDS Desserter</i>

 Endvidere anbefales mit hjemmelavede Konfekt,
 Chokolade og Marcipan. Kun 1. Kl. Varer anvendes.
 Forskellige Kvaliteter i Overtræk, Marcipan, Farver
 og Krummel til Hjemmetilberedning.
*HUSK, at i mine hyggelige, nymonterede Lokaler
 faas en Kop ekstra god KAFFE!*

En nyttig Julegave

er altid kærkommen. :: ::
KAMP anbefaler sit righol-
dige Udvalg i smukke og nyt-
tige Ting, der særlig passer for
Julegaver til Damer, Herrer
og Børn. :: :: :: :: l

Harald Kamp Laur. Kamps
Efterfølger
Telefon 127

EVA KIOSKEN.

Største Udvalg i Cigarer, Cigaretter og Tobakker,
 garanteret tørre og vellagrede. — Deres Juleknaas faar
 De bedst og billigst hos os. Stort og smukt Udvalg
 i Æske Chokolade. l

KAJ KARNER. Telefon 379.

JULEGAVER!

KØB NEYES LÆDERVARER!
 ENEFORHANDLER:
SADELMAGER P. NIELSEN
 VESTERGADE 49 e
 TELEFON 309 SE VINDUERNE

FRK. M. RASK

BYENS STØRSTE MODE- OG e
 BRODERIFORRETNING
DAMERNES JULEGAVE
 findes her
 Se vort smukke Udv. i Broderier

JULEGAVEN

KØBER DE BEDST
 OG BILLIGST HOS k
WILH. TOPP

Vi anbefaler

os med 1. Klasses Varer til billigste

Dagspriser.

a

Varerne bringes overalt i Byen.

Allt tilvirkes under Statskontrol.

AKTIESELSKABET

I. D. KOOPMANN'S SVINESLAGTERI

UDSALGET BROGADE 1

TELEFON 666

Til Julen

g

vi haster og Gaven vi søger
skal til Nytte og Glæde
være — saa gaa til

Storegade 20

hos Anthon Larsen —

der findes den

rigtige Julegave!

Telefon

419

Det største Udvalg!

Den bedste Vare!

Den billigste Pris!

e

MAGASIN
DU
NORD
THISTED

Er De i Tvivl om, hvad De
skal købe som Julegave, lad
os da udstede Dem en af vore fikse
Check-Gavekort, som indløses i alle
M. d. N.s Oplag Landet over.

A | S **KULKOMP**

Telefon 35

THISTED

anbefaler udsøgte Kvaliteter i

Direkte Import fra fineste en,

LOKAL

46.4
Thy

Jul i Thy

ex. / 1931

GLÆD DEM SELV

— *og andre* ved at købe JULEGAVEN hos os. Aflæg Forretningen et Besøg. I vore udvidede Lokaler, hvor De lettere har Adgang til at finde, netop hvad De søger, fremviser vi gerne vore mange fikse Nyheder i kærkomne Julegaver, saavel store som smaa Ting.

*Frakker - Kjoler - Jumpers - Undertøj - Strømper
Handsker - Gulvtæpper - Gardiner - Sengetøj*

CHR. SØNDERGAARD

Lad JULEGAVEN
i Aar blive en
Nytte gave. i

Sammenlign
vore KVALITETER
og PRISER
med andres Tilbud og De
vil erfare, at vi er
BILLIGST

GULDSMED
OSCAR LUND
VESTERGADE 25
TELEFON 540

FIKSE OG NYTTIGE
JULEGAVER

T

De fleste Mennesker
forstaar Betydningen af Navnet:
*FORRETNINGEN MED DE
RIGTIGE HERREKLÆDER!*
NEMLIG Klæder, der har Karakter, Udseende
og Holdbarhed som de fineste skrædersyede
Klæder, *men til moderate Priser!*

HERREMAGASINET
MONOPOL
Ejnar Nielsen
FREDERIKSGD. THISTED TELEFON 524

h

Find det rigtige, brug

Stjernemel til alle **J** ikke til hjemlån **y**

A_S THISTED

787

Thisted Bibliotek

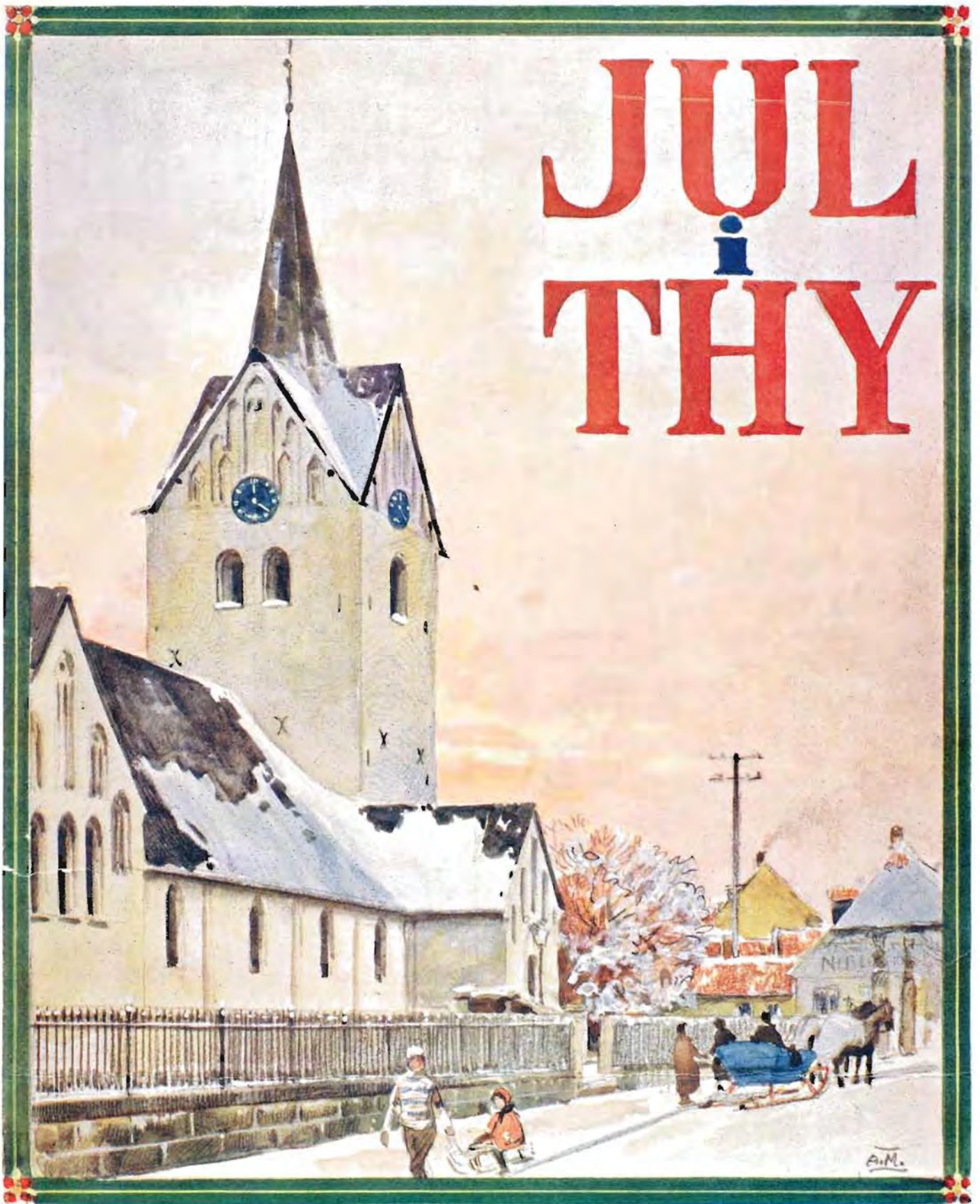

VO

811308366

1922

JUL i THY

UDGIVET AF GEORG PORS · THISTED

ØNSKER DE AT KØBE

KØB NYTTIGE
JULEGAVER

PETER JENSEN

THISTED KONTANTE MANUFAKTURFORRETNING

GODE
MANUFAKTUR-
VARER

til billige Priser, bør De i
egen Interesse gøre Deres
Indkøb hos

Peter Jensen

VORE
FRAKKER OG
KJOLER

vil altid være efter Deres
Smag og Priserne er billige.

JUL I THY

JULI THY

1932

ANDEN AARGANG

*ALVOR OG GAMMEN
VANDRE TILSAMMEN*

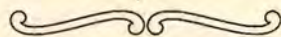
UDGIVET OG REDIGERET AF GEORG PORS

Hermed udsendes 2. Aargang af JUL I THY, og har det stadig været Redaktionens Hensigt udelukkende at bringe Bidrag fra Thy eller Fortællinger skrevne af Thyboere. Heftet er i Aar gjort større, Illustrationerne bedre og mere talrige, ligesom hele Indholdet gør det til et typisk JULEHEFTE.

I N D H O L D :

Omslag efter Akvarel af Tegneren AXEL MATHIESEN.	Side
<i>Lirekassemandens Jul</i> , Digt af Otto Møller.....	5
<i>To Navne</i> , Fortælling af Chr. Villadsen, illustreret af J. Haaning.....	6
<i>Hanstholms Lyksaligheder</i> , Tekst af Bertel Budtz Müller til Billeder af Maleren Iwo Brunander.....	9
<i>Et Barns Fodspor</i> , Digt af Lis Bendixen.....	15
<i>Kobberskrinets Magt</i> , Sagn fra Herregaarden ved Nors Sø, illustreret af Tegneren Leo Estvad.....	16
<i>Julegaven</i> , Julefortælling af Lis Bendixen, illustreret af J. Haaning.....	21
<i>En gammel Kriminalhistorie fra Thisted</i> af Viceskoleinspektør P. L. Hald, illustreret af A. Birkholm.....	24
<i>Indtryk fra Amerika</i> af Peter Columbus Agersnap, illustreret af J. Haaning.....	27
<i>Barnets Røst</i> , Julefortælling fra Hanstholm af Tom Smidth, illustreret af J. Haaning.....	30
<i>Danske Ordsprog fra Thy</i>	39
<i>Om Thyboen i ældre, dansk Litteratur</i> af I. P. Jensen, illustreret af A. Birkholm.....	40
<i>Blomstervinduet i Amtsgaarden (Thisted)</i> , Helsebillede.....	45
<i>En gammel Kontorist</i> , Skitse.....	46
<i>Limfjordsfolk</i> , Julefortælling fra Limfjordsegnene af Jens Kirk.....	48
<i>Vinter-Solhverv</i> , Digt af Otto Møller.....	55
<i>Stille Jul</i> , Breve fra en ganske ung Pige ved <i>Johan Keller</i>	56
<i>Thisted Blæksprøjte</i>	58
<i>Bogfiskeren</i> af Georg Pors.....	60

LIREKASSEMANDENS JUL

Et Kammer paa Loftet,
Seng, Bord og Stol,
en Petroleumsovn, der ryger,
megen Skygge,
lidt med Sol,
Sne pisker ind, naar det knyger.

Pelargon i Blomst,
et Rosentræ,
den røde Alpeviol,
den er Julens Mærke
fra Bjergets Læ,
den er Frejdighedens Symbol.

Min Ungdom var let,
sydende vild
som Vandet i Fos og Elv.
Nu er jeg gammel
og prøver paa
at sejre over mig selv.

Jeg prøver paa
at elske min Gud
og Mennesker, som jeg burde,
thi hvad jeg fik gjort
mod den mindste her,
det ogsaa mod ham jeg gjorde —

Kirkeklokke,
Malmets Røst
ind mod mit Hjerte klinger,
Bim — Bam — Bim
Bam — Bim — Bam
for mig gamle Mand den ringer.

Naar Julen bringer
velsignet Bud
og glæder Gamle og Unge,
saa synger jeg ogsaa
min Lovsang ud,
om end min Gang er den tunge —

Jeg prøver paa,
min Bøn er at faa
den ydmyge Fred i Eje —
naar Sønnen faar Magt,
da ved jeg staar Vagt
en Engel over mit Leje. —

— Glædelig Jul!
gamle Lirekassemand
og Tak for hvad du mig lærte,
du gaar paa den Bro,
der bære kan
over Dybet i Sorg og Smerte.

Der sidder saa
mangen gammel Mand
og Kvinde i Stue og sammen
en Gang de sig svang
i den fagre Vaar
i Livets Fryd og Gammen — —

Nu er det Aften,
et Solstrejf kan dog
ind gennem Ruden falde.
Jeg ønsker Freden
for jer og mig
og — glædelig Jul — til Jer alle.

Otto Møller.

TO NAVNE

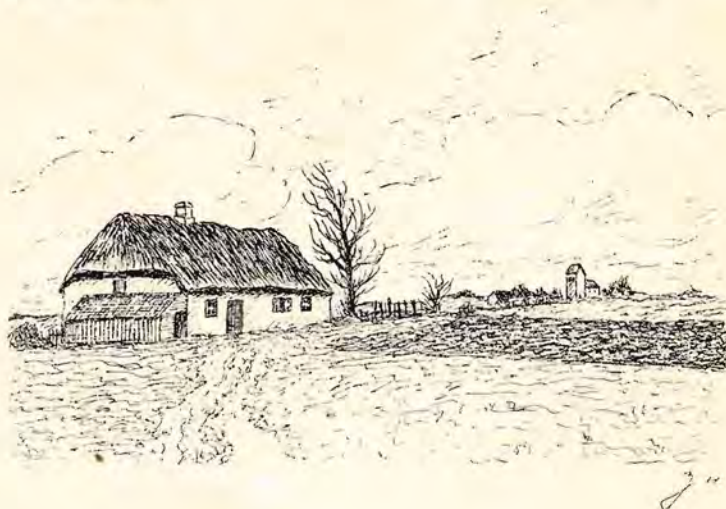
Af CHR. VILLADSEN.

Illustrationer: J. HAANING

UDE ved Per Madsens Brønd var der en lun Sommeraften forsamlet en hel Del unge Mennesker. Det var tæt ind under Høst, en af disse lune, milde Aftner, der stemmer Sindet til Vemod, thi det laa som en Anelse i Luften, at Sommeren var paa Hæld. Tæt ind til Brøndens Kant laa en stor, flad Sten med en indlagt Marmortavle, og paa denne Tavle kunde endnu trods stærkt Slid læses nogle

Bogstaver. Et af de unge Mennesker blev opmærksom derpaa, og ved forenede Anstrengelser fandt de ud af, at der stod: Her hviler Mette Marie Andersen, desuden stod Fødsels- og Dødsaar, der viste, at hun kun blev 19 Aar. Hvem var denne unge Pige, over hvem denne Sten var anbragt, og hvorfor laa den her ved Per Madsens Brønd? Ingen vidste det!

Oppe paa Odby Kirkes Loft mellem andet Skrammel ligger en gammel Blikplade, som ser ud til engang at have været indrammet, den bærer en Indskrift, som endnu er ret tydelig. Der staar med snørklede Bogstaver: Jens Kristian Jespersen, falden paa Ærens Mark. Gamle Folk kan endnu huske, at den hang paa Væggen inde i Kirken. For en Del Aar siden blev den af Rengøringskonen kastet til Side, men den gamle Ringer, der endnu kunde huske, at Jens Kristians Bysbørn havde ophængt denne fattige Mindeplade til Ære for den faldne Soldat, fik den

atter fundet frem og hængt op, men da den gamle Ringer var død, og ingen vidste, hvem Jens Kristian var, vilde man ikke have saadan „noget Ragelse“ hængende i Kirken, og den havnede i den mørkeste Krog paa Kirkens Loft.

Den, der kan huske langt nok tilbage, kunde fortælle en Historie om de to, der bar disse Navne, og som forlængst er smuldrede i ukendte Grave; en Historie om Ungdom og Elskov, om Sorg og Glæde og alt det, som skaber Menneskeskæbner, men som forlængst er druknet i Tidens Malstrøm. Kun to halvt udslettede Navne, som ingen kender eller giver Agt paa, taler deres tavse Sprog.

Mette Marie var en prægtig Pige, hun var sine Forældres eneste Barn, deres Stoltthed og Glæde, deres Haab i Alderdommen. Hun vandt alles Hjerter ved sit lyse og frejdige Sind, til alle havde hun et venligt Ord og et opmuntrende Smil, hvor hun gik

og stod lod hendes muntre Sang. Naar hun en Sommermorgen drev ned i Kæret med de to sortbrogede Køer og hun af fuldt Bryst istemte en Sang til Naturens Pris, da var hun selv et Billede paa den dugfriske For-aarsmorgen. Mange af de unge Fyre be-

Hjerte. Hvor laa Fremtiden straalende og lys for dem, de var unge og raske begge to, intet syntes at kunne fordunkle deres Lykke. Mangen lun Sommeraften sad de under Poplen derhjemme og lagde Planer for Fremtiden, hendes Forældre begyndte

gyndte at se efter hende, tit og ofte kom de ind under det Paaskud at faa en Passiar med hendes gemytlige Fader, men den egentlige Grund var at faa et Glimt at se af Mette Marie. Men hun var ikke til at blive klog paa, hun lo og spøgte med dem alle, men lod dem trods alt forstaa, at deres Bejlen var forgæves, hun havde truffet sit Valg, Naboens Jens Kristian havde vundet hendes

at blive gamle, og de skulde saa overtage Ejendommen. Nymaanens Segl begyndte tit at stige op over Sommer nattens Horisont, før de blev færdige med at udmale for hinanden de Forbedringer og Fremskridt, der skulde gøres. En Aften kom Jens Kristian over til deres sædvanlige Mødested, men da var han alvorlig, der var kommen Ordre til ham om at møde ved Hæren næste Dag. Det var vel ikke uventet, men man havde dog haabet, at Krigsfaren skulde være drev-ven over. Men Krigen var erklæret, og han maatte af Sted. Det var med bange Anelser, de talte om Fremtiden, men et var de enige om, at vente og haabe, og kun Stjernerne var de tavse Vidner til den Afsked, der den Aften blev taget under Poplen ved Brønden. Tiden skulde kun altfor snart gøre de bange Anelser til Virke-

lighed. Der kom en Dag Brev til Jens Kristians Fader, at Sønnen var falden ved Dybbøl og var begravet i en Fællesgrav med mange andre. Det gjorde et dybt Indtryk paa alle i Byen, thi Jens Kristian var meget afholdt, og da man ikke havde hans Grav at pynte om, anbragte man en Tavle i Kirken med hans Navn. Den Dag den blev op-hængt, og Præsten holdt en lille Mindetale, var

Mette Marie i Kirke. Hun havde siden Dødsbudskabet gaaet omkring som en Søvnngænger, hun var ikke egentlig syg, men det var som Sorgen havde lammet hende. Den Dag, hun havde været i Kirke og set Mindetavlen, gik hun til Sengs for aldrig at rejse mere. Den egentlige Dødsårsag var en smitsom Sygdom, der grasserede paa Egnen, og med hin Tids Frygt for disse Sygdomme turde ingen komme i Hjemmet. De gamle Forældre maatte selv lægge hende i Kiste og med Besvær bære den ud i Gaardleddet, og saa sad de inden for Vinduet og saa, at fire Mænd kom og hentede den. Det var i den haarde Vintertid, og hun, som havde sunget saa smukt om den danske Sommer, blev nu sænket ned i den kolde, frosne Jord af fremmede Hænder, mens de gamle Forældre fra et aabent Vindue over Kirkegaardsdiget kunde høre Degnen med rystende Stemme synge en bedrøvelig Begravelses-salme.

De gamle Forældre havde faaet et Knæk, de solgte Ejendommen til en fremmed og

døde efter faa Aars Forløb. Ejendommen skiftede nu Ejer flere Gange i Aarenes Løb. Den nuværende Ejer, Per Madsen, der er en praktisk Mand, skulde en Dag køre nogle Sten bort fra Kirkegaarden og blandt dem var en flad Granitsten med en lille Marmorplade. Han var netop i Færd med at lægge Bro rundt om Brønden, og som den praktiske Mand han er, ser han straks, at denne flade Sten er udmærket at lægge foran Brønden til at staa op paa, naar der trækkes Vand op. Saaledes vilde Tilfældet, at her, hvor Mette Marie havde siddet saa mangen Gang og med Jens Kristian drømt gyldne Fremtidsdrømme om et Liv i Glæde og Arbejde, her hvor de havde givet hinanden det første undselige Pant paa deres unge Kærlighed, her hvor hun havde taget den sidste smertelige Afsked med ham, her ligger den Mindesten, som blev sat paa hendes Grav, der forlængst er sløjfet og glemt. ... Kun Høstvinden hvisker sagte i den gamle Poppel om henfarne Slægter, om brudte Menneskeskæbner. *Chr. Villadsen.*

Hanstholms Lyksaligheder

Tekst af BERTEL BUDTZ MÜLLER til Billeder af IWO BRUNANDER

Kystfiskeren tager Fangsten hjem

I de sidste fire Aar har der hvert Aar paa Hanstholmen i det yderste Hus paa Bjerget boet en svensk Kunstmaler Iwo Brunander med sin nydelige Frue, Musikpædagogen Mabel Brunander, der ogsaa herhjemme er kendt i Radioen for de smukke Bearbejdelser, hun har lavet til de svenske Folkeviser.

Huset er bemærkelsesværdigt ved, at alle Skillerum — omtrent — er pillet ud af det, saa det danner et Par store Rum, hvortil hele Havets Lys strømmer gennem de ombyg-

Hedegaard i Tveds lige for Hanstholmen

Hanstholms Skjald, Forfatteren Bertel Budtz Müller, har fundet Thylands maleriske Skildrer. Der kan være delte Meninger om moderne Malerkunst, men det er JUL I THY en Glæde at hylde ærlig, ung Kunstnerstræben. - Reproduktionerne af Malerierne gives med Tilladelse fra „Samleren“.

Sommerskyer paa Bjerget

gede Vinduer uden Sprosser. Brunander er en Trækfugl: ikke saasart begynder det at blive Forsommer, før hans lækre lille blaa Bil glider ud paa Bjerget i det lange Stræk fra Stockholm og herover, og først naar Efteraarsstormene begynder at sætte ind, forsvinder han igen mod Nord til sit Arbejde derhjemme.

I det sidste Nummer af *Samleren*, Skandinaviens førende Kunsttidsskrift, bringes en lang og interesseret Artikel om denne svenske Malergæsts Arbejder herude paa Holmen, hvoraf jeg tillader mig at citere et Par Afsnit:

Først byder selve Redaktøren, den meget kritiske Aleksander Fugl, ham velkommen som en smuk Repræsentant

for ærlig ung svensk Kunstnerstræben.

Brunander stammer fra Skaane paa mødrene og Gotland paa fædrene Side, eller det er omvendt — der er altsaa rigtig gammelt dansk-hanseatisk Blod i Aarene, forsaavidt naturligt, at han kom til Danmark og blev Maler. En kritisk Analyse vil maaske nok hænge sig i enkelte Sider af denne Malers Talent. Der kan paapeges en noget for lyrisk-realistisk Sødme i dem, en lidt for stærk Understregen af det dramatiske paa det rene Maleris

Bekostning, som f. Eks. i Billedet af Sommerstormen med Baaden mellem Klitterne og Kirkegaardsbilledet, hvor ikke blot Sommerdagens Sol kaster Glans og Fest over det triste Øde, som disse vestjydske Kirke-

Sommerstorm — Kysten under Roshage

Røhr Kirkegaard ved den nye Landevej

gaarde er, men hvor Brunander har understreget eller uddybet denne Glans, hvordan han formodentlig og meget forklarligt knuget af det melankolske Forkrænkelighedens Motiv har trøstet sig med i Forgrunden at male et Mylder, et levende Hav af Blomster i 1000 glade Farver. Men se alligevel nærmere paa dette Billede, alle I, der gerne vil have, at et Maleri skal være noget andet og mere end farvedækket Flade i Harmonier, Lys og Skygge — trods Glansen er netop ikke blot Forkrænkeligheden i de forvitrede Gravsteder og skæve Sten, men ogsaa Dødens Ælde og Evighed under Kirkens Tyngde magtfuldt fortalt. Netop paa Baggrund af Solglansen i den levende Dag bliver Skyggerne i Ordets dobbelte Forstand

endnu mørkere. — Brunander gør ved sin Kunst en fortrinlig Agitation for en storslaaet, lidet kendt Del af Danmark — ikke blot for os selv, men ogsaa i hans Hjemland — derfor bliver der ogsaa Grund til særligt for os Thyboer at interessere os for denne Maler, behandle ham som det han er, en kær Gæst, en god og nyttig Ven af vort Land.

Nu da det lader til, at Havnebygningen ved Hanstholm ikke blot paa Grund af

den nedkæmpede Modstand mod den og de deraf følgende større Bevillinger paa Finansloven, men særligt fordi dens økonomiske Nyttelvirkning som Stimulans for Beskæftigelsen under den stigende og knuende Krise bliver mere og mere aabenbar

Fra de store Gadeanlæg til den nye By paa Hanstholm

Gammeltoft — med Udsigt gennem Slugten paa Hanstholmen til Saugbjerg

og paakrævet, bør vi heroppe selvfølgelig først og fremmest følge Udviklingen paa Holmen med Interesse.

Bevillingen paa Finanslovbudgettet er jo i Aar ansat til godt 700,000 Kr., og der er ingen Tvivl om, at de to udmærkede Rigsdagsmænd, der indenfor Finansudvalget har denne Del af Budgettet til Behandling, Herrerne Pinholt og Hans Nielsen, vil gøre, hvad de kan for at faa Beløbet sat op til den runde Million (12,000,000 Kr.), der skal til for ikke blot at blive færdig indenfor det økonomisk bedst mulige Tidsrum ca. 8 Aar, men som ogsaa giver den fulde Udnyttelse af Materiel og Administration. Hans Nielsen er jo altid vaagen for at aabne nye Muligheder for Beskæf-

tigelse, og Overplantør Pinholts Interesse for Hanstholm-havnen er jo velkendt. — I bedre Hænder kan Thyboerne ikke se deres aarhundredgamle Hjertesag: Hanstholm-havnen.

— Men her er nok ved Siden af Havnen, der kan paakalde Interessen — baade det vældige og øde og eventyrligt skønne Land Syd for Holmen, hvortil ikke findes Mage noget Steds i Landet, og som nu delvist er aabnet ved Statsvejen fra Fyret ned over Helshage og ud over Faarebroen, og selve Havet

og dets vide og dejlige aabne Strand ned til Klitmøller, hvor man med Forsigtighed faar det bedste Vesterhavsbad paa Kysten: klart og friskt og dybt som der er.

Landevejen Thisted — Hanstholm er i

Til Fyraften — hjemad med Ralvognen fra Stranden under Roshage

Broen under Baadsgaardskrænten

førsteklasses Stand (Ræhrbakke er forsvundet), og Rutebilerne opretholder flere daglige Ture til en meget billig Penge, der er endnu billigere om Søndagen. Og ved Amtsraadets forstaaende Hjælp vil disse Forbindelser til Basis for Turisttrafikken sikkert blive endnu bedre. Dette kan ske ved at give Koncessionshaverne fri Køreret, saaledes at der i hvert Fald paa Søndagene bliver etableret ligefrem Omnibuskørsel hver eller hver anden Time mellem Hanstholm og Thisted, hvoraf en Del af Turene bør gaa over Vigsø og Febbersted. Landevejen herover aabner nemlig Udsigten over den skønne Vigsøbugt og Sølandet ind om Wullum og Rosholm Søer med Harbo-slettens Øde i Baggrunden og det blaat tonende Bulbjerg.

Men til den Ende bliver det nødvendigt, at det paa ikke saa faa Omraader blidt slumrende Sogneraad i Holmens Kommuner vaagner op og faar Vejene sat i Stand i Lighed med Amtets Veje derud, der jo som nævnt nu er ved at komme i første Klasses Stand. Herfra vil jeg unddrage det Stykke af Landevejen, der ligger paa Thisted Bys Grund. Lad Tiderne være kritiske, den Slags Arbejder er af det gode og hører netop hjemme under Krisen, de giver Arbejde,

øger Trafikens Sikkerhed og gennem Turiststrømmen Erhvervsmulighederne for hele Oplandet. Hertil har vi dog i første Linje vore Tillidsmænd! Og Hanstholmen rummer uhyre Muligheder netop for at kunne trække en Turiststrøm til sig, thi Herlig-

Blissø — Sommerdag

hederne er mange, og det er et enestaaende Land i Danmark, Havlandet heroppe, hvor vi har Atlanterhavets og Nordhavets friske og vældige Vejr ind over os — men dog mildnet af Vesterhavet og de skotske Klippeøer.

Den herlige, gamle Kro, der nu regeres af Christian den femte Edwardsen i det gamle Krodynasti herude, et i Danmark vist ret enestaaende Tilfælde, er med sin gamle Hygge parret med alle moderne Bekvem-

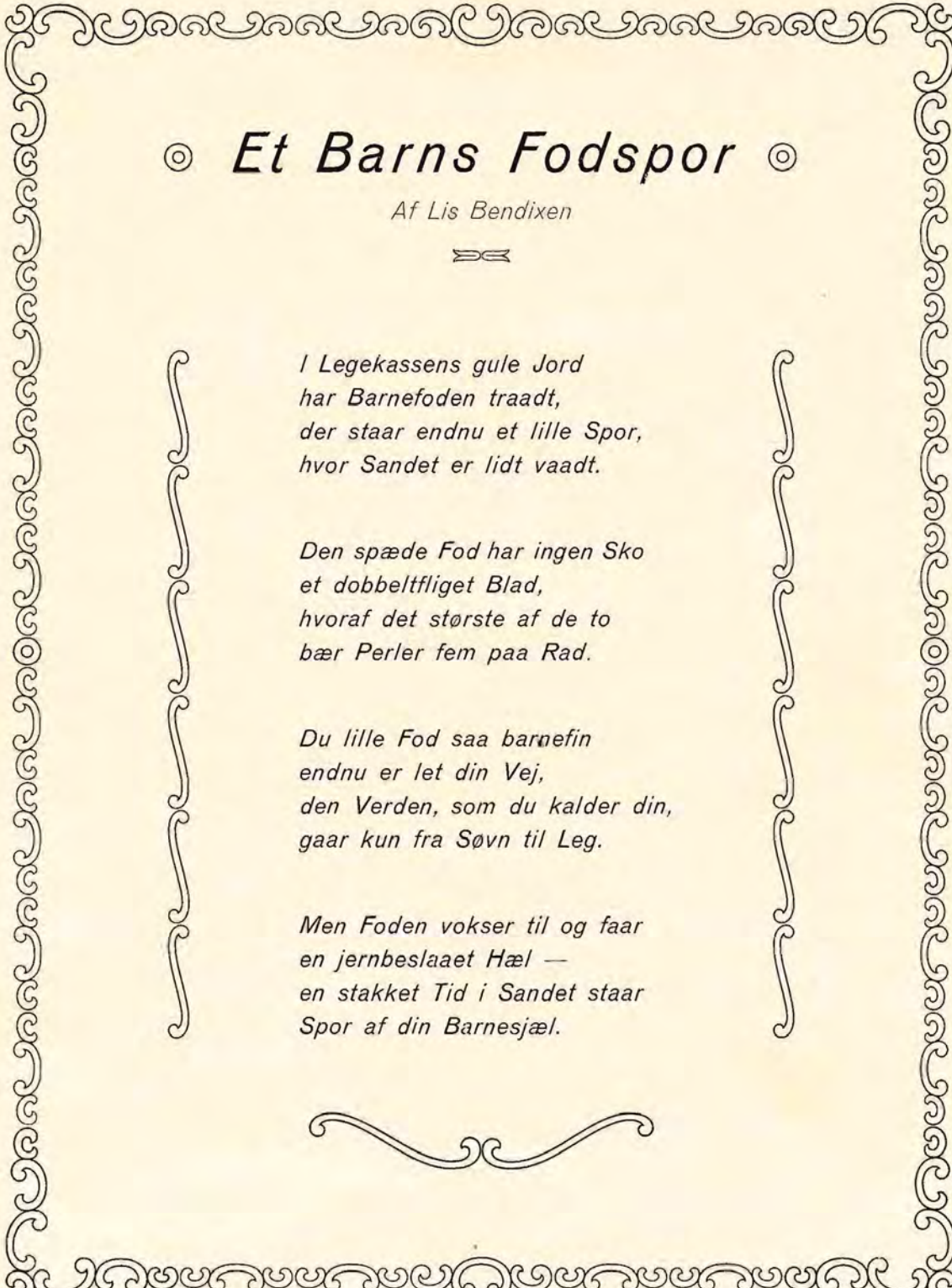
meligheder fuldt ud egnet til at sørge for selv en stor Turiststrøms mere materielle Fornødenheder og Glæder.

Skal jeg slutte disse af Redaktøren stærkt nedskaarne og alt for faa Linier om mit kære Hanstholm, maa det blive med Ønsket om et stort Hanstholmaar i 1933 — der er altid noget at se herude — og nu kommer Havnen for Alvor!

Nørtorp Strandgaard, Hanstholm 1932.

Bertel Budtz Müller.

◎ *Et Barns Fodspor* ◎

Af Lis Bendixen

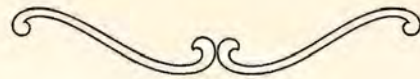

*I Legekassens gule Jord
har Barnefoden traadt,
der staar endnu et lille Spor,
hvor Sandet er lidt vaadt.*

*Den spæde Fod har ingen Sko
et dobbeltfliget Blad,
hvoraf det største af de to
bær Perler fem paa Rad.*

*Du lille Fod saa barnefin
endnu er let din Vej,
den Verden, som du kalder din,
gaar kun fra Søvn til Leg.*

*Men Foden vokser til og faar
en jernbeslaaet Hæl —
en stakket Tid i Sandet staar
Spor af din Barnesjæl.*

KOBBERSKRINETS MAGT

Sagn fra Herregaarden
ved Nors Sø

Illustreret af Tegneren LEO ESTVAD

DER boede i gamle Dage en Herremand i Nebel, Nord for Nors Sø. Dengang var der store Skove i den Del af Landet, og Jagt var den skønneste Idræt, Herremænd kunde give sig af med, i hvert Fald i Fredstid.

Herremanden paa Nebel hed Karl Hage og hade ikke det bedste Lov paa sig.

En Dag var han paa Jagt med Herremanden til Færgeborg, og nu hændte det, at de begge skød paa et Vildsvin. Dyret døde, men de kunde ikke blive enige, om, hvem af dem, der skulde have det. Efter lang Snak enedes de om at lade Bypræsten afgøre Striden. De gaar til ham og forklarer ham Sagen. Præsten tænker grundigt, ihukommer Skriften, og dømmer som Salomo: Vildsvinet skal være at dele lige over, hver skal have én Del, men saa tilføjer han for egen Regning, eftersom han er en nidkær Tjener, at de to Halvdele skal hænges til Tørre i Vind og Vær, og den Halvdel, der sidst forgaar, viser, hvem af dem, der hade Ret til hele Dyret. Det lær de lidt af, Sagen er jo ikke større, Spøg og Tidskort mest. De takker Præsten for vist Raad, Dyret faar de skilt, men inden Karls Jagtfælle tager hjem, faar han byttet Halvdelene, det er rart at være sikker.

Saa hænger Flæsket ved Husgavlen og tørrer i Sol og Frost. Den Halvdel, der blev paa Nebel, holdt længst. Den svandt ind med Aarene, men der er alligevel et anseeligt Stykke tilbage. Det er sort og haardt og sejt, næsten som Sten.

Karl Hage er stolt af det Stykke Sul,

men som Aarene gaar, glemmer han det, hans Følelser er flygtige, hans Stolthed kan ikke blive hængende ved den Gnalling Raad, en skønne Dag er det smidt paa Møddingen, ingen tænker mere paa det.

Men saa sker der forskelligt paa Nebel. Kreaturerne staar i stadig Uro om Nætterne, Tyendet bliver ængstede, ingen tør være i Mørket, ingen tør færdes ude, blot gaa over Gaardspladsen, utrygt er der alle Vegne. Karl Hage selv faar en virret Søvn, vaagner i smaa Stød og daber hen igen, en Morgen husker han, at han saa den nøgne Husgavl for sig i Drømme. Uroen flimrede som en Sol om den tomme Nagle, hvor Vildornens Flæsk før hang.

Dagen efter finder han det frem af Møddingens Dynger og hænger det op paa det gamle Sted. Nætterne bliver atter dyb Fred. Dyr og Mennesker synker hen i Ro og Dvale. Morgenen kommer til dem som en arrig Rusker, der raner Søvn og Nattesødme fra dem. Atter er Mørket godt. Kun Poplerne ved Husgavlen hvisker stedse, men dem kan kun Frosten faa til at tie.

Alle føler det: Gaarden er skærmet, Flæsket har skænket Fred. Alle ser undrende mod det sorttraadne, værtørre Kød, der dingler ved Gavlvæggen, urørt af alle, kun nysgerrige Musvitter pikker forgæves i det stenede Sul, sært endda!

Og det hænder, et hovbundet Tyende gaar forbi med en ringe Vunde i en Finger, eller sligt. Uden Tanke stryger han Fingeren ad Flæsket, Tillid og Lægedom har alfid haft med Svinesul at skaffe, og det sker:

Vunden læges — Flæsket er helligt! Rygtet løber langt og paa lette Ben, ja. Mange kommer til, ogsaa langvejs fra. Nebel bliver kendt langt ud over Bydegrænsen.

Karl Hage er først stolt. Den Vildorne har han Skam for Død haft sin Plasér af. Karl taler med de Fremmede, jo, Flæsket er helligt, stryg kun, Guds Lægedom er i

ikke tages ned, altsaa maa den Syge løftes op mod det, om det gøres nødigt.

Nej, Karl Hage har andre Ting for. Skoven gjalder af Øksehug og brager af Trætaarn paa Bakken nordvest for Gaarden. Bønderne slæber. Karl gaar fra og til og driver paa med haarde Ord og drøje Eder og

det, værsgod, stryg kuns — og til de store væskende Vunder gir han en Slat med paa Rejsen, en Gnalling aarsejgt Sul, skrællet af med en rageskarp Kniv. Folk skal have med til Slægt og Kendinge — —

Flæsket mindskes noget ved dette Givemaal. Karl Hage taber dog hurtigt Taget i de Dele, andet hefter ham. Folk maa nøjes med at stryge over Sulet med det syge Lem, det kan være svært til Tider. Flæsket maa

Tamp med iblandt. Sommeren gaar, inden Taarnet staar. Karl skynder paa. De lyse Tider er borte. Løvet gulner. Efteraarets vredtbrusende og mørke Nætter nærmer sig. Da skal Taarnet være færdigt.

Flæsket har han glemt. Det gælder større Ting end Mirakler og Helgenskab. Nu gælder det Gods og Guld, det véd man, hvad er.

Men Karl Hage er ene om en saadan Glemsomhed. Over hele Thy har det bredt

sig, Rygtet om det hellige Flæsk paa Nebel. Sunde vil se det, Syge vil røre ved det, mange vil helbredes, Strømmen af Mennesker bliver større og større.

Nu flyger Løvet's sidste Rester. Stormen brager fra Havet ind over Landet, raser og rusker alt, koger sin Kraft ud over Mennesker og Fæ. Ængstede og utrygge bøjer de sig for Vælden. Hør! siger de, Havet! — Og de staar stille i Husets Læside og lytter tungt efter dets knurrende Brølen.

— Guds Frelse til dem, der farer paa Søen! beder de Gamle i Alkovernes trygge Mørke, mens de knuger de gigtknudede, rystende Hænder. Haabets Lys brænder svagt i disse Ulykkesnætter.

Men til Gengæld blusser og brager Luerne fra Karl Hages Taarn.

Øverst oppe har han ladet det betrække med Jærnplader, en mægtig Gryde er det blevet, i den lyser og knitrer Baalet hver Aften, naar Mørket er tæt, til hen under den graanende Morgens blege Gry, langt at skue, som Meningen er.

I de stormtunge Nætter gaar Karl og hans Mænd med tunge Økser traadsomt i den saltsprøjtede Strandkant, Vrag og Gods at bjærge, Liv at slukke, om det er nødigt at gaa Havet til Haande.

En Nat med Paalandsstorm ser de en Baad komme stormbragt ind, løftet fra Bølgetop til Bølgetop, mirakuløst, skærmet for Afgrundens Brusen. Surret til en midtbrækket Mast staar en bleg, forkommen Mand. Haaret er næsten hvidt, Trækkene magre og skarpe. Øjnene lyser. Han knuger et Skrin, et lille Kobberskrin mod sit Bryst.

Karl Hage har længe set paa Baaden og Byttet med lystne Øjne. Karl har altid haft Forkærlighed for Folk med Skrin. Han synes dog godt, Skrinet kunde have været noget større, men man maa tage, hvad man kan faa, det véd han.

En Bølge brager Baaden mod Bredden. Højt oppe i Strandkanten gaar Vandet fra

den, nu krænger den træt til Siden. Mast og Mand staar naragtigt og virrer i Mørket, men kun et Øjeblik. Karl Hage er Mand for de Forandringer, der indtræder. De lysende Øjne slukkes.

Varsomt løfter Karl det lille Skrin. Det er mærkelig let. Han ryster det, og et graadigt Smil lyser over hans Ansigt: det klinger og rasler, en skøn Sang i hans Øren. Han lægger det tilrette paa Høfdens inderste flade Sten og hugger et Par Gange paa det. Han presser Øksens Blad ind under Laaget. Laasen springer med et Klik.

Karl Hage ser længe mod Skrinets Bund, og hans Øjne blir onde. Forsigtigt løfter han en Stump Lænke op, en lille raslende rusten Jærnlænke, andet indeholder Skrinet ikke. Karl staar stum med Stumpen i Haanden. Stormen rusker i den, hør, hvor den rasler og klinger, mærkeligt klinger den, anklagende, synes de, der staar hos. Karl kan ikke høre det, han er rasende, afmægtig, borte, uden Bevidsthed. Saa forstaar han pludselig, og med et rask Kast slynger han Lænken ud i Bølgekoget. Den klinger gennem Luften, hør, hør! og den forsvinder i Havdønningen — —

De andre lytter forfærdet, hør, hør!

Karl drejer langsomt Kroppen, jo, nu hører han det. Lænken klirrer og rasler. Lyden stiger af Havet, overdøver Stormens Bragen og Dønningens Larmen.

Karl Hage kyler Kobberskrinet fra sig og gaar opover. Hans Mænd bliver staaende, de er bundne af Lyden fra Havet, men — nu, nu hører de den ikke mere, nej, nu er den ikke i Havet, Lyden, men derimod oppe fra Land, den følger Karl!

Og Karl selv? Ved de første Traad i Kliksandet hører han Lænken klinge, og Klangens følger ham. Da han kom til Skoven og stod i Ly for Stormen bag de store Stammer, runger det i hans Øren, som stod han under Dømens Hvælv. Skræk farer over ham, for første Gang i hans Liv ryster

han, skælver han i Angst. Han staar tom i dette Lydbrus, urørlig, lammet, til han faar revet sig løs. I lange sitrende og usikre Spring farer han gennem Skoven hjem til Nebel. Døre brager bag ham, hans Trin drøner gennem Huset — til alt bliver stille.

Gaardens Folk fandt ham næste Morgen hængende ved Loftsbjælken. Da de skar ham ned, hørte de en stedseklingende Lyd som Raslen af en Kæde.

Stund tabte Flæsket paa Gavlvæggen sin Lægedoms-kraft. Snart rygtedes det, og Folk forbandede Herremanden i hans Grav, saa han maatte af Mulde hver Nat og se paa Gavlfæsket. Flere hade mødt ham ved Nattetid og kendt ham paa Lyden fra Lænken.

En Dag var Flæsket forsvundet, ingen vidste om det, og det kom aldrig for Dagen mere. Folk mente, Karl hade hentet det

Ude i Klitterne begrov man den Dræbte, Manden, der kom over Havets Brænding med Skrinet klemt mod sit Hjærte. Man lagde ham lunt mellem Kampesten, og Sandet føg ham til. De rejste en Sten over Tuen og lod Jordens Vætte skærme ham. Præst hentede de ikke, de tavse og tungtmælende Mænd, der boede frit langs Havet. Den Døde var skærmet gennem Drabet.

Da Karl Hage var jordet, holdt Lyden op, Lænken raslede ikke mere, men fra den

og taget det med i Graven; nu, det hade mistet Kraften, hade det jo ikke større at sige, nej. Snart var det glemt. Folk kom ikke mere til Nebel. Slægten vilde ikke bo der. Tyendet forsvandt, Kreaturerne ligesaa, enten de nu blev stjaalet eller døde, øde laa Gaarden hen, ingen turde bo der.

En Sommernat Aaret efter brændte den. Hvordan Ilden var kommet, vidste ingen.

Sagnet fortæller, at der sprang en Kilde i Klittens Sand ved den Dræbtes Grav. Dens

Vand gav Lægedom og Helse, og den blev søgt af mange Syge og Hellige, der bad for Karl Hages syndige Sjæl ved Kildens Væld. Nu er den ikke mere at finde.

Men de Fiskere, der i Stormnætter gaar Strandvagt langs Havet, endnu som i Karl Hages Tid, omend i noget andet Ærinde, har berettet, at de lidt Nord for Klitmøller har hørt noget klinge, en fin spinkel men tydelig Klang kommer til dem fra Havstokken, ikke altid, næppe heller samme Sted, mest i mørke Nætter i Oktober.

De staar lidt og lytter, og naar de begge er overbevist om, at de har hørt det, siger den ene:

— — Nu er vi ved den Dræbtes Kilde! — Og det hænder, særlig de Unge, der ikke tror paa ret meget, og som skytter mere om at vide end om at tro, — de Gamle, de véd bedre, at det ikke nytter, — det hænder, de sætter Mærke i Strandkanten, en Vragstump, maaske, en Kasse eller et Anker, hvad de nu kan faa fat. De kycler

det højt op i Klitten, saa er det at finde næste Dag, mener de, og gaar videre.

Men naar de kommer ved Højlysdag er intet at se, ikke paa Land da. Var det en Tønde, de i Nattemulmet kylede op, er den maaske at se i Havstokken Dagen derpaa, den skulper ind og ud med Dønningen og driver maaske med Vind og Strøm. Aldrig ligger den paa Land, og hvad hjælper det, den hugger i Strandkanten, hvor langt er den afført i Nat og Morgen langs Kysten, gik Strømmen saadan eller saadan?

De Unge tænker jo ikke saa stort over det, endda, nej. Ungdommen er saa skøn ubesværet. Den forstaar det ikke, synes maaske nok, det er lidt underligt, men derudover nødigt noget. Lyden fra Havet, naar de hører den gennem Nat og Mørke, har de mere Respekt for, de lider ikke at snakke om det.

Nej, den Dræbtes Grav er ikke at finde, den vogtes af Jordvættten. Han er stærkere end Dagens Børn. *Cai M. Woel.*

JULEGAVEN

JULEFORTÆLLING AF LIS BENDIXEN

ILLUSTRERET AF J. HAANING

VIOLA var i Færd med Opvasken. De smaa, røde Hænder greb med faste Tag om de spinkle Porcelainskopper — ak, alt for ofte hændte det, at hendes Energi foraarsagede Ulykker — Koppen i den ene Haand og Hanken i den anden — Livets haarde Skole havde endnu ikke lært hende at tage blidt paa Tingene. Hvor ofte havde ikke Doktorfruen skændt paa hende, naar hun kom og præsenterede Skaarene af det fine Porcelain, ja, nu i Gaar Morges var det endog gaaet saa galt, at Fruen helt havde tabt Taalmodigheden ved Synet af den lille Meisnerfigur, som Viola havde halshugget med Støvekosten, og sagt kort og klart, at fra nu af maatte Viola selv af sin Løn erstatte, hvad hun slog itu, eller ogsaa maatte hun rejse ved Maanedens Slutning. Tænk, om det gik saa galt, hvad mon Far og Mor vilde sige, hvis hun til Nytaar kom hjem uden Plads, de var jo saa glade for den gode Stilling, hun havde faaet herinde i Byen hos Doktorens. Og hvad vilde Martin sige, hvis hun pludselig skulde rejse hjem paa Landet igen! — — Martin, som for Viola var det mest tilbedelsesværdige Væsen — ingen var som Martin, og aldrig havde Viola oplevet større Lykke, end da hun første Gang kom i Martins Hjem, og han præsenterede hende som sin Kæreste. Martins Far var Reparationsskomager, og Martin selv var Svend hos ham. Hans Søster Ida var gift med Byens rigeste Slagter, saa for Viola, hvis hele Barndom var gledet hen

i fattige og glædesløse Kaar ude paa Landet, var Martin og hans Familie blevet Eventyret.

I Overmorgen var det Juleaften, den skulde hun fejre hos Martins Forældre, naar hun var færdig hos Doktorens. Derfor skulde hun i Dag ud at købe Julegave til Martin, saa de smaa, rappe Hænder havde dobbelt travlt med at faa Arbejdet til Side, saa hun kunde naa Juleindkøbet samtidig med de andre Byærinder.

Snart efter stod Viola med sin lille, slidte Taske udenfor Bergtholdsens store Udstillingsvinduer. Midt i Vinduet prangede Genstanden for hendes Blik, paahæftet Plakaten med: „Moderne Slip-over“. Om hun turde vove at høre om Prisen paa den — nej, den var nok for dyr. Viola talte endnu engang sine Penge, først den fint sammenlagte Femkroneseddel, derpaa Sølv- og Kobberpengene, 3 Kroner, ialt 8 Kroner. Hun stirrede igen og læste Indskriften: „Moderne Slip-over“. Det var da dansk, saa hun kunde ikke dumme sig med Udtalen. Blot der ikke var saa langt fra Døren til Disken i Bergtholdsens Magasin, og saa alle de Ekspedienter, der stod langs Disken. Man havde Følelsen af, at de gjorde Nar af en. Særlig den nye, Carlsen var det vist, han hed. Der var maaske travlt i Dag, saa hun kunde gaa ind sammen med nogle andre, saa blev hun mindre set.

Hun afventede nye Kunders Komme og smuttede ind sammen med et Par ældre Damer.

„Hvad ønsker Frøkenen?“ — Selvfølgelig var det Carlsen!

„Maa jeg have Lov at se paa den moderne Slip-over i Vinduet?“

Nu var det sagt, blot hun nu ikke havde dummet sig alligevel — hun syntes Carlsen smilede saa uforskammet.

Og saa laa Genstanden foran hende paa Disken i al sin Pragt!

„Hvad koster den?“

„Den koster 7Kr. og 50 Øre, men det er ogsaa en meget god Kvalitet — og saa i denne tunge Burgunderfarve, der er saa moderne i Øjeblikket.“

„7 Kr. og 50 Øre“ gentog Viola og knugede sin Taske lidt tættere ind til sig.

„Men vi har ogsaa billigere og lettere Ting“, fortsatte Carlsen.

„Tunge Burgunderfarve“, tænkte Viola, hvorfor var den tung?“

Hun benyttede Øjeblikket, mens Carlsen vendte sig mod

Hylterne, til at løfte paa den røde Slip-over — den forekom hende slet ikke særlig tung, men maaske de andre Farver var endnu lettere.

Carlsen bredte nye Herligheder frem.

„Se her er til andre Priser, 4 Kr. og 50 Øre — 5 Kroner, men det er jo ikke den Kvalitet, kan De nok mærke.“

Violas smaa, røde Hænder knugede om de strikkede Varer.

„Jeg tror nok, jeg vil komme igen i Morgen, hvis jeg maa“, fremstammede hun og var ude af Døren, inden Carlsen naaede at komme om paa den anden Side af Disken

for at følge hende til Dørs med et af sine omhyggeligt opøvede Buk.

„Tung Burgunderfarve — 7 Kroner og 50 Øre“ tumlede det inde i Violas Hovede, skulde hun ikke købe den alligevel — maaske fik hun Penge af Doktorens i Julegave, saa hun kunde have lidt tilovers til Rutebilsbilletten hjem 3die Juledags Eftermiddag, som hun havde faaet fri.

Problemet svirrede i Violas Hjerne hele den næste Dag. Tænk, hvor vilde Martin blive forbavset og glad, og mon ikke ogsaa en Smule imponeret, naar hun henkastede: „Ja, denne tunge Burgunderfarve er jo saa moderne i Aar“, han som altid sagde, hun ikke havde Forstand paa Farver. Saa vilde han le henrykt og svinge hende rundt og — — — knak, sagde det, og der stod Viola med en Hank i den ene Haand og en Kop i den anden. Det fine Porcellæn taalte ikke

saa glade Tanker. Det var, som om hun blev helt mat i Knæene, det sugede omkring Hjerterødderne, og saa blev hun kogende rød i Ansigtet, mens Taarerne piblede frem. Fruens fine Kopper, som hun kun havde 8 Par af, og som de skulde bruge 1ste Juledag, naar Apothekerens kom! Og paa en Gang gik hele Ulykkens Omfang op for hende: Enten erstatter De det af Deres Løn, eller ogsaa maa De rejse.

Der var kun et at gøre, hun kunde umuligt gøre Forældrene den Sorg at komme hjem nu uden Plads. Den ituslaaede, fine Kop blev omhyggeligt pakket ind, og snart

efter stod Viola hos Byens fineste Isenkræmmer.

„Jo, det er meget heldigt, nu op til Jul har vi netop en Del af disse Kopper, de koster 5 Kroner Parret, saa vi sælger ikke saa mange af dem.“

„5 Kroner Parret, ja, men jeg skal kun bruge en Kop.“ Violas Hjerte bankede vildt, det var som hvert Slag bønfaldt om Naade.

„Vi kan desværre ikke sælge Koppen særskilt, lille Frøken, saa — —“

„Ja, saa maa jeg vel tage et Par“, sukede Viola, mens den fint sammenlagte Femkroneseddél blev bredt ud paa Disken. „Farvel Slip-over“ hulkede det i hende, da hun lukkede Pungen om Smaamønterne.

Paa Hjemvejen standsede hun ved Bergtholdsens Vindue, — moderne Slip-over — „Ak! det bliver ikke Martin, der faar dig paa.“

Carlsen fulgte en Kunde til Dørs, Viola dukkede sig og luskede ned ad Gaden, saa flov, aah, saa flov.

Paa Hjørnet standsede hun ved Herremagasinet „Tip-Top“, der hang saa mange smukke Slips. Hun bestemte sig for et grønt til 2 Kroner og 85 Øre og fik det oven i Købet pakket i en meget nydelig Æske, omvundet med rødt Baand. Saa gik hun med Koppen i den ene Haand, Æsken i den anden og en lille, slunken Pung med 15 Øre.

Juleaften oprandt.

Maden havde været vellykket, saa Viola havde høstet megen Ros, nu stod hun med skinnende Forklæde og glødende Kinder inde ved Juletræet. I Favnen holdt hun tre nye Forklæder og i Haanden en fint sammenlagt Femkroneseddél, hendes Gaver fra Doktorfamilien. Fruen nikkede til hende: „Nu maa De gerne gaa lidt hen til Deres Svigerforældre, lille Viola, men kom ikke for sent hjem, der er meget at gøre i Morgen“. Viola nejede og takkede, men saa snart hun var

uden for Døren, gik det som en Stormvind, hu, hej, af med Forklædet, Hatten paa Sned og Juleæsken i Favn.

Martin lukkede selv op for hende.

„Uh, hvor har jeg længtes efter dig, min søde Pige.“

Viola rakte ham sin lille Pakke:

„Værsgo' Martin — jeg vilde saa gerne have givet dig noget pænere.“

„Er jeg da ikke pæn nok, hva'? Kom, saa skal du se, hvad jeg har til dig herinde.“

Inde i Stuen sad Martins Forældre og spillede „66“ med den yngste Søn, ved Violas Komme standsede de op et Øjeblik, og Moderen bemærkede over Skulderen til Datteren Gerda, der sad fordybet i et Julehefte: „Saa kan du godt sætte Vand paa til Kaffe, for nu er Viola her.“

Henne fra Divanen kaldte Martin: „Kom herhen Viola, saa skal du se mine Gaver, og maaske er her ogsaa noget til dig.“

Martins Gaver var fint ordnede paa Divanen, en Æske med Laksko fra Far, Lommetørklæder fra Mor.“

„Og se her fra Ida“, Martin aabnede en Pakke, og der laa den røde Slip-over.

„Aa! —“, sagde Viola blot.

„Ja, du maa nok sige aah — hvor forfærdeligt at give mig en rød Slip-over til mit røde Haar — hun har ikke Begreb om Farver — nej, maa jeg saa be' om dit grønne Slips.“

„Ja, forfærdeligt“, gentog Viola, maaske som Svar paa sine egne Tanker — og saa kom det med megen Vægt: „Ja, og saa maa den tunge Burgunderfarve ogsaa være ubehagelig at gaa med til daglig.“

„Hva' — naa, ja“, sagde Martin, øjensynligt desorienteret — men Viola smilede sejrssikker — saa var Aftenen alligevel redet. — — —

Lis Bendixen.

*En gammel**Af P. L. HALD.*

KRIMINALHISTORIE

*Ill. af A. BIRKHOLM.**fra Thisted.*

DET VAR den 13. Juni 1735, at Ole Dommer, der boede i Nørregade, ganske tidlig om Morgenen fik sig en ordentlig Forskrækkelse. Hvorfra han havde Tilnavnet „Dommer“ vides ikke, maaske han engang har tjent hos en Dommer, for Ole havde ellers ikke noget med Retfærdigheden at gøre, han var en ganske almindelig, jævn Borgermand.

Ole var den Morgen staaet op Kl. 4, som han plejede, og inden han begav sig til Dagens Gerning, gik han til Vinduet for at se, hvorledes Udsigterne for Vejret var; men da fik han Øje paa et Menneske, liggende næsegrus i det blotte Linned lige neden for Peder Skinderups Brofjæl.

Han kaldte nu paa sin Hustru, og de to begav sig ud paa Gaden for om muligt at hjælpe, hvad de antog, det syge Menneske. Men da de kom derhen, saa de, at det var en af deres velkendte Naboer, Maren Wandet, der laa død og øjensynligt myrdet, da Blodet drev ud af flere svære Saar. De gik ind i hendes Hjem, til hvilket Døren stod aaben, og fandt der hendes Søster, Ane Wandet, liggende i en Blodpøl med over-skaaret Strube og flere andre Hug og Saar.

Ole alarmerede hurtigt Øvrigheden, og under den paafølgende Synsforretning blev der af Anes Lig udtaget et Knivsblad, omtrent et Kvarter langt, og Stikket, hvortil det havde været brugt, havde været saa kraftigt, at den spidse Ende af Kniven var bøjet. Hele den uhyggelige Beretning i den gamle Tingbog omtaler flere andre Læsioner

paa de ulykkelige Kvinder, som her ingen Anledning er til at omtale.

Formodentlig havde Maren, der som anført fandtes ude paa Gaden, villet løbe ud for at raabe om Hjælp, men haardt saaret som hun var, har Døden overrasket hende, forinden Hjælp blev tilkaldt.

Forbryderen var muligt kommet ind i Huset ved at slaa en Væg ind, da en saadan fandtes nedvæltet, ligesom 2 Kister var opbrudte og gennemrodede, endnu en Kniv fandtes liggende paa Gulvet i Stuen, hvor Udaaden havde fundet Sted, og hele Stuens Udseende vidnede om, at der maatte have staaet en haard Kamp mellem Morderen og hans Ofre.

Hvem var saa Morderen?

Ja, det varede ikke længe, inden en 20-aarig Handskemagersvend, Just Jensen med Tilnavnet Dahler, blev mistænkt for Udaaden. Han boede hos Peter Skomager paa Knakken, og hans Moder forklarede i Retten, at det desværre var bekendt, at hendes Søn „i nogen Tid havde skyet hende og undraget sig hendes Raad og Advarsel“, og ligeledes fortalte hun, at „Folk dølgede og hælede hendes Søn, saa at hun ej engang kunde faa ham i Tale“. Han formentes iøvrigt at være forlovet med sin Kusine, Margrethe Dahler.

Flere Vidner fremkom med Oplysninger om, at han den paagældende Nat havde været set forskellige Steder i Byen; men han benægtede selvfølgelig, at han skulde have været Morderen. Det var ogsaa rigtigt

nok, fortalte han, at han havde været ude den paagældende Nat. Han var nemlig gaaet fra Peter Skomagers om Aftenen med en Spade, der tilhørte Podemester Hans Clausen, for at grave efter en Skat, og det forklarede, hvorfor han havde færdedes saa sent; men nogen Skat havde han dog ikke fundet.

Der blev forevist Arrestanten flere Gen-

Ane Dahler for at sikre sig ved Skattegravningen, for dersom „Fanden havde lagt paa Skatten, skulde han viget, naar han fornam Staal.“

Disse Historier og Udflugter hjalp ham imidlertid ikke, og Øvrigheden havde da ogsaa andre og mere vægtige Indicier i Baghaanden. Saaledes var der fundet en af hans Kjortler, der var blodig endog helt op

stande, deriblandt de to Knive, men han erklærede, at han aldeles ikke havde noget Kendskab til disse, og at det ikke havde været hans.

Der var saaledes fundet en Kaarde. Niels Tilsted i Brund var en Dag i Thisted, og mellem noget Tømmer, der laa imellem Niels Bentzens Krambod og Frederik Handskemagers Hus, fandt han i en Dynge Brændenælder Kaarden og afleverede den til Øvrigheden.

Kaarden erkendtes straks at høre hjemme i de myrdede Kvinders Hus; men Arrestanten forklarede, at han havde laant den af

til Armhulerne og ned paa Forstykket; Halskraven var overstænket med Blod og ligeledes Halstørklædet, og omsider maatte han da give tabt, og den 9. Juli tilstod han, at det var ham, der havde forøvet Mordet. Han havde gjort det i den Hensigt at faa fat i nogle Penge, som han formodede, de to Kvinder havde; men noget synderlig Udbytte havde han ikke haft af Ugerningen, han havde kun taget 20 Skilling, for da han stod med de myrdedes Pengemidler i Haanden „var hans Sind ganske afvendt fra at røre derved.“

Da Udaaden var begaaet, vilde han for

at undgaa at blive set ikke gaa den lige Vej hjem, men gik fra Mordstedet, der maa have ligget i den nordligste Del af Nørregade, „bag ved Husrækken over Lille Torv (senere Kringeltorv), Træbroen, forbi Etatsraad Birckenbuskes opad Gaden imellem Præstegaarden (Arbejderforeningen) og Niels Cappers iboende Gaard (Hotel Royal), ved hvis Hjørne han vendte og gik op ad Vestergade, indtil han kom til Kirkens Opgang (ud for Vaabenhuset); tog derpaa sin Vej Vest om Kirkestættent og fremdeles bag om Kammerraad Caspergaards Have (gamle Kirkegaard) og Maren Pedersdatters Lade og Gaard, synden om, ned af en liden Laage derved og fremdeles forbi Rektor Lunds Gadedør ned ad Gyden ved hans Gaard (Søndergade) til Fjorden, hvor han fulgte Fjordstranden

til Berthel Mortensens, der han gik imellem hans og Amtmand Schinckels Gaard tværs over Storegaden igennem Gyden ved Madam Lems og Herr Lyngkjer (Havnestræde), forbi Jens Hattemagers Port over Bækken og op paa Knakken (Hjultorv), ind i det der beliggende og Peter Skomager tilhørende Hus.“

Men den lange Omvej nyttede ham ikke, som anført var han blevet set af flere, og hans forvirrede Optræden i de følgende Dage bekræftede Mistanken til ham.

Det var Byfoged Jørgen Christian Poulstrup, der var Byfoged i Thisted fra 1733—1742, som behandlede Sagen sammen med følgende velagtede Borgermænd, der var tilkaldt som Meddomsmænd, nemlig Chr. Salmonsens, Christen Amundsen, Niels

Legaard, Niels Kapper, Henrik Hattemager, Thune Lauritzen, Borre Nielsen og Ebbe Pedersen, og Lørdagen d. 23. Juli faldt Dommen, der efter den gamle Retsprotokol lyder:

„Delinkventen Just Jensen Dahler bør sig selv til velfortjent Straf og andre til Exempel og Afsky at knibes med gloende Tænger for Huset, hvor Gerningen er sket, paa Byens Torv og sidst paa Rettersted. Dernæst hans højre Haand med en Økse levedes af hugges, siden Hovedet ligeledes med en Økse at skilles fra Legemet, Kroppen at lægges paa Stejle og Hovedet tillige med Haanden oven over Legemet at sættes paa en Stage.“

Kom nu denne barbariske Straf til Udførelse? Ja, derom kan jeg ikke oplyse, da jeg ikke har haft Lejlighed til at følge Sagen videre, idet den blev

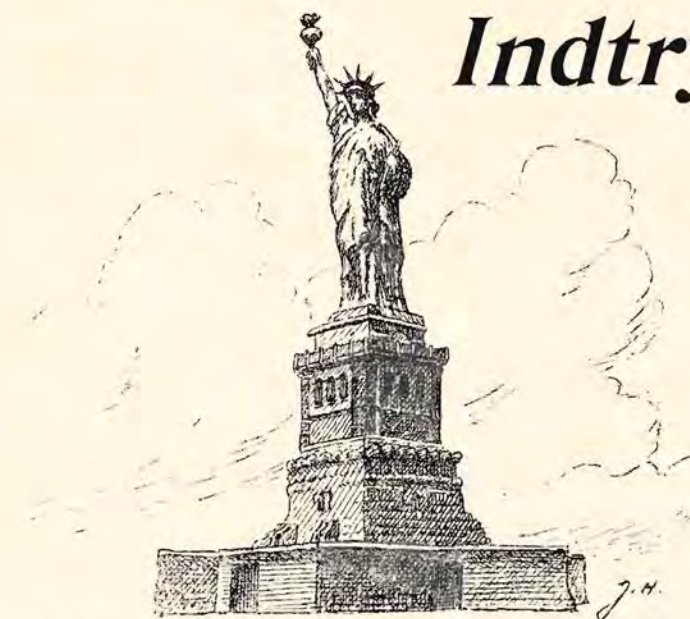
apelleret til Landstinget; men det er tænkeligt nok. Kristian den 5.s Danske Lov var ret human med Hensyn til Udmaaling af Straffe, men da der havde været en Række særlig „grumme og forskrækkelige Mord“ gik man ved Forordningen af 16. Oktober 1697 over til en betydelig Skærpelse af Straffene for saadanne Misgerninger, og det er i Overensstemmelse med denne, at Straffen er udmaalet.

Og henrettet blev han, i Tingbogen for 10. Decbr. 1735 omtales „den aflivede Morder“.

Denne i Byens Historie ret enestaaende Begivenhed blev af Overleveringen sat i Forbindelse med Fundet af et Skelet i 1873 paa Byens gamle Galgeplads, og maaske heller ikke med Urette.

P. L. Hald.

Indtryk fra Amerika

Af

Peter Columbus Agersnap

Illustreret af

J. HAANING

DET var et pragtfuldt Skib, jeg krydsede Dammen med, det var paa jeg ved ikke hvor mange Knob eller hvor mange Tons, det kunde løbe i Timen, det var, hvad man kalder et flydende Hotel. Forøvrigt var selve Overfarten ret kedelig, jeg forstaar nu, hvorfor Fiskene ser saa sørgmodige ud. Hunde, Katte og Køer ser af og til formelig muntre ud, men har de nogensinde set en Fisk anderledes end med bedrøvelige Øjne?

Pludselig lyder der en Dag et Raab: Der er hun! Der er hun! Jeg ilede hen i Forstavnen af Damperen. Det drejede sig om en Dame, som Passagererne havde genkendt, det var en ret fyldig Dame, som tilsyneladende ventede paa os, hun stod paa en Forhøjning, og var som sagt temlig svær af sin Alder. Da vi kom nærmere, opdagede jeg, det var en Statue, den berømte Frihedsgudinde. Det var det første Indtryk, jeg fik af Amerika. Det Land, hvor alt er Forbud, Orden og Diciplin, forbereder den ankomende paa en fuldt ud reel Maade: Frihedsgudinden vender Ryggen til U. S. A., det

er ikke noget for hende, det er, som om hun er i Færd med at forlade Landet.

Naar man blot en halv Time har spadseret ad Broadway, har man set hele Amerika: Butikker, Banker, Restauranter, Tandlæger og Forsikringselskaber. Paa en Bar, hvor jeg var inde, kunde man faa 400 forskellige Sandwichs. Jeg glemmer aldrig den Sandwich med Hønskød, jeg fik, det var som om jeg havde spist en hel Æske brændende Tændstikker. I en Bank blev jeg virkelig imponeret. Jeg var inde for at hæve en Check paa 1000 Dollars, det varede kun to Minutter for at udbetale dette Beløb. Hvis det var i Danmark, skulde jeg vente mindst et Kvarter, før Bankkassereren mistroisk vilde tælle Sedlerne op, som om det var sin Datters Medgift, han betroede mig.

En anden Ting, der var meget iøjnefaldende, var de enorme Brilller alle Amerikanere bærer; jeg kommer netop til at tænke paa Mr. Sullivan Brown. Det var en 100 % Amerikaner, som efter at have beklaget sig over Europæernes langsomme Tempo, han betragtede alle Europæere som fuldstændig

mosgroede, fortalte mig, at han for 39 Aar siden skar Annanas i Skiver paa en Konserverfabrik og tjente kun ganske faa Dollars om Ugen. 12 Aar gammel var han Piccolo paa et Hotel, en Overgang ansat ved Western Railways Sovevogne (det var det Aar, da der blev stjaalet store Mængder Bagage). Derfra tog han til Amsterdam (det var nødvendigt for at afsætte Smykkerne). Vendt tilbage til Amerika, grundlagde han en Avis og spekulerede i Petroleum (to Aars Fængsel). Laver et Selskab, „Den uopslidelige Sokkeholder“, og er nu Ejer af en Millionformue.

Jeg vilde ikke forlade Amerika, før jeg havde besøgt det vilde West og set Livet paa Prærierne. Jeg har altid troet, at Cowboy'erne rekrutteredes fra Storbyens Udskud, men det er slet ikke Tilfældet, det er Lægerne, der „fremstiller“ Cowboys. Naar man i Danmark er syg, bliver man af Lægerne tilraadet at søge Ophold paa Sanatorier eller Badhoteller. Naar en Amerikaner føler Symptomer paa Neurasteni, Astma eller lign., saa gaar han hen til en Ekviperingshandler og køber sig en Cowboydress, en Kasse Patroner etc. og springer paa en Sporvogn og tager med den lige til Endestationen, fortsætter derefter til Fods lige frem efter Næsen, indtil han ikke kan se et Hus i Miles Omkreds, med nogle faa Planker laver han en Ranch. Hvis han faar Lyst til nogle Heste, stjæler han nogle paa Nabo-Ranchen, og i Løbet af faa Maaneder er han helbredet. Da jeg første Gang nærmede mig en saadan Ranch, blev jeg modtaget af 4—5 vildt udseende Mænd, men da de erfarede, at jeg var en fredelig Turist, blev de imidlertid yderst elskværdige, de troede, jeg af min Læge var sendt derud paa Prærien for at leve der i deres Nabolag. En af Mændene sprang straks op for at hente nogle Rundstykker 45 Kilometer derfra. Disse Rundstykker blev nu Skyld i, at jeg mistede to Tænder. Bageren kommer

nemlig kun forbi hver anden Maaned. Men jeg kunde forøvrigt ikke klage over den enestaaende Gæstfrihed.

Selvfølgelig var jeg ogsaa i Hollywood, Filmens Centrum, der hvor man fremstiller Livet i Portioner paa 3000 Meter Film. At alt lever og aander for Filmen, fik jeg et tydeligt Indtryk af. Straks da jeg ankom, søgte jeg et Hotel og fandt ret hurtigt et Pragthotel, som imidlertid viste sig at være lavet af Karton, det skulde bruges i en Film. Da jeg spurgte en patruillerende Politibetjent til Raads, fik jeg i Stedet for et Svar et kraftigt Slag af hans Knippel i Hovedet, det var en Skuespiller i Politiform, og man var netop i Færd med at indspille en komisk Film. Jeg modtog 1 Dollar for at falde om paa en saa naturlig Maade! Jeg skyndte mig at springe paa en Sporvogn, som der imidlertid gik Ild i, hvorpaa jeg flygtede i en Taxa. Da denne blev paakørt af Toget, forstaar man sikkert, at jeg hurtigt forlod Hollywood.

Da jeg var klar til at tage hjem til Danmark, kom der en Mand hen til mig og lagde sin Haand paa min Skulder og spurgte: „Undskyld, er De Uvenner med Mr. Ford?“

„Ikke Spor“, svarede jeg, „jeg kender ham slet ikke....“

„Godt, foretrækker De, at Mr. Ford for Fremtiden betragter Dem som en personlig Fjende?“

Da jeg svarede benægtende, fortsatte den ubekendte:

„De fornærmer Mr. Ford i høj Grad, hvis De ikke aflægger Fords Fabrikker et Besøg, inden de forlader Amerika.“

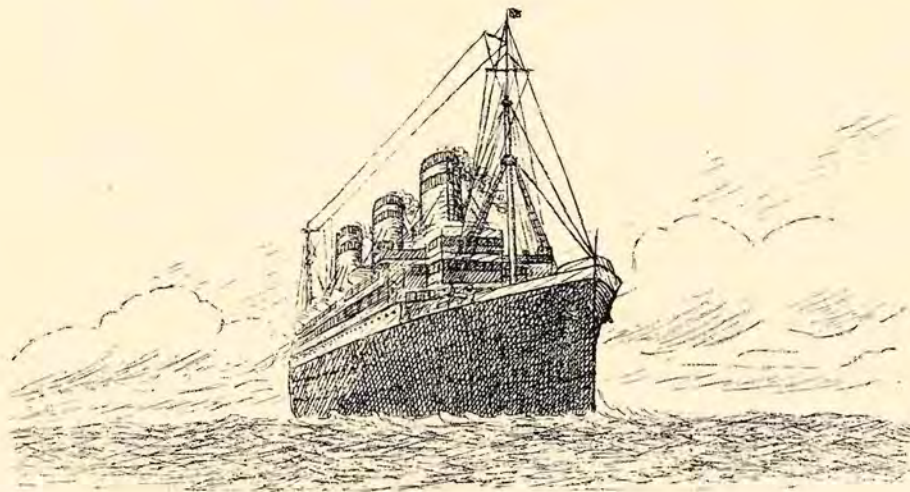
Da jeg ikke ønskede at have noget udestaaende med Mr. Ford, indvilgede jeg i at aflægge de berømte Fabrikker et Besøg, og besaa hele det storslaaede Anlæg under Mr. Fords personlige Førerskab.

Besøget varede tre Dage og tre Nætter uden Ophold. Mr. Ford fortalte mig, at han

begyndte beskedent med 5000 Arbejdere til at konstruere den første Vogn. Ved den gennemførte Organisation laver een Arbejder nu 5000 Vogne. I en logisk Orden paa Samlebaandet begyndes med 30 Liter Benzin, udenom hvilket man fremstiller Beholderen, tilslutter Karburatoren, Cylindrene, Bremsen, Hjul og Karosseri. Det tager kun tyve Minutter at fremstille en Vogn og tyve Minutter at finde en Køber. Da jeg forlod de store Fabrikker, forærede Mr. Ford mig en Vogn. Da jeg kun havde nogle faa Dollars tilbage, tænkte jeg paa de nyligt forhøjede Benzinpriser og vilde ikke tage mod det generøse Tilbud, thi det er jo ikke

nok at have en Vogn, den sluger jo en Del Olie og Benzin. Heldigvis tog jeg min gamle Hat af, og da det netop var Fyraften, strømmede Fabrikkens Arbejdere ud ad Porten. Den første Arbejder, som fik Øje paa mig, antog mig for en Tigger og gav mig en god Skilling, den anden gjorde det samme, den tredje og andre 5000 Arbejdere ligesaa, idet de passerede forbi mig. Jeg maatte tømme Hatten adskillige Gange, og det indbragte mig flere Tusinde Dollars. Saa jeg tør nok sige, at Automobilindustrien blomstrer i Amerika, ligesom Fabrikationen af gamle Hatte.

Peter Columbus Agersnap.

Barnets Røst

◉ Julefortælling af Tom Smidth ◉

Illustreret af Johs. Haaning.

I DET VESTLIGE THY hæver sig over lavt Land, gammel Havbund, store Bakker, der allerede ved deres Navne betegnes som Holme fra en tidligere Tidsperiode. De Folk, som fra gammel Tid bor herude, kan deles i saadanne Familier, hvis Sønner bliver hjemme og ernærer sig af Agerbrug og Fiskeri, og saadanne, hvis Drengene gaar til Søs og pløjer fremmede Have. Til disse sidste hørte Kræn Pronks, der døde i 1914. Men der i Huset var den søfarende Søn for Aaringer siden vendt hjem fra de vaade Veje.

Det Skib, hvorpaa han fo'r som Styrmand, var blevet minesprængt og han selv blindet for Livet.

Der kunde fortælles vidt og bredt om, hvorledes denne Søn, Niels Anton, blev gift, en Historie om en Mands Resignation og en Kvindes Kærlighedsvillie, om den gamle Sandhed, at Kvinden er den stærkeste, og den endnu ældre, at Kærlighed er Verdens Lys og bringer alle Hjerter til at blomstre — en Historie, men en anden Historie end denne, skønt en Forudsætning for, at denne overhovedet kan fortælles. Anton var altsaa efter Undervisning paa Blindeinstituttet blevet gift for 6 Aar siden. Han havde sin gamle Mor i Huset. Piger og Karl holdt man ogsaa. Man vil forstaa, at det havde været aldeles nødvendigt at fæste denne Karl, som i alle Maader var en haandfast, dygtig og skikkelig Person, men det havde ikke desto mindre været Niels Anton meget imod. Hans Tilstand havde fostret en vis sygelig

Mindreværdsfølelse hos ham, og denne var blevet styrket og befæstet i hans Sjæl ved hans Forlovedes faste Villie til at ægte ham, hvilket han ikke kunde vænne sig af med at betragte som et Offer, han ikke burde have modtaget, hvorfor han stedse pintes af Frygt for at miste sin Lykke — hvilket vil sige, at han var disponeret til at føle Skinsyge, saa snart en anden Mand blot nærmede sig hans Hustru. Men han var en tavs Natur, i sit Indre besluttet paa at taale, hvad der maaske ikke kunde undgaas, og røbede kun sjældent sin Sindstilstand. Ikke desto mindre var selvfølgelig først hans gamle Mor og dernæst hans Hustru blevet klar over, hvorledes det stod til med ham, og begge tog det største Hensyn dertil i det daglige. — Men nægtes kan det ikke, at Bevidstheden om Mandens stille Mistænksomhed nagede hans Kone, der elskede ham af et oprigtigt Hjerte og følte den, ikke alene som en Uret, men som et varigt Tryk. Hvad Karlen, Jens, angik, da var han vel forankret i en Forelskelse efter sin egen Smag og skænkede ikke Sagen en Tanke.

To Børn var der i Niels Antons Ægteskab, en Dreng og en Pige, Niels Andres og Anne, fem og tre Aar gamle. To Børn, som endnu ikke havde set et Juletræ i deres Hjem, men vel hos andre, naar de havde været til Julegilde i det fede Thy, hvor deres Moder havde Slægt, eller i Missionshuset.

Nu var det tre Dage før Jul. Niels Anton Pronck vilde til Thisted med Rutebilen for

at gøre Indkøb. Ellers fulgtes han og hans Kone altid ad, som rimeligt kunde være, men denne Gang havde han ikke talt til hende derom, og selv havde hun ikke sagt noget om at tage med. Han gjorde sig i Stand, tog Kavaj paa og Stok i Haand, men da Pigen vilde følge ham, viste han hende tilbage, underlig kort i Stemmen, og gik alene fra Huset ned til Vejen ved Fyret, med Hovedet løftet i den kolde Blæst og følende sig for med Stokken nu og da. Han kendte Vejen vel, og man skulde næppe have set paa ham, at han var blind, om man ikke havde vidst det, saa sikkert gik han fremad. Bilen kom rullende, og den alfaderlige Chauffør fik ham til Sæde. „Æ Hav æ gall i Daw,“ sagde han. „Jow, men vi faar godt Vær i Julen,“ mente Niels Anton, „æ Hav løjter ill.“ „Dæ' ka' hænds sig,“ sagde Chaufføren. Og saa kørte de igen. Der var noget i Niels Antons Ansigtsudtryk, der ikke indbød til lang Snak i Dag.

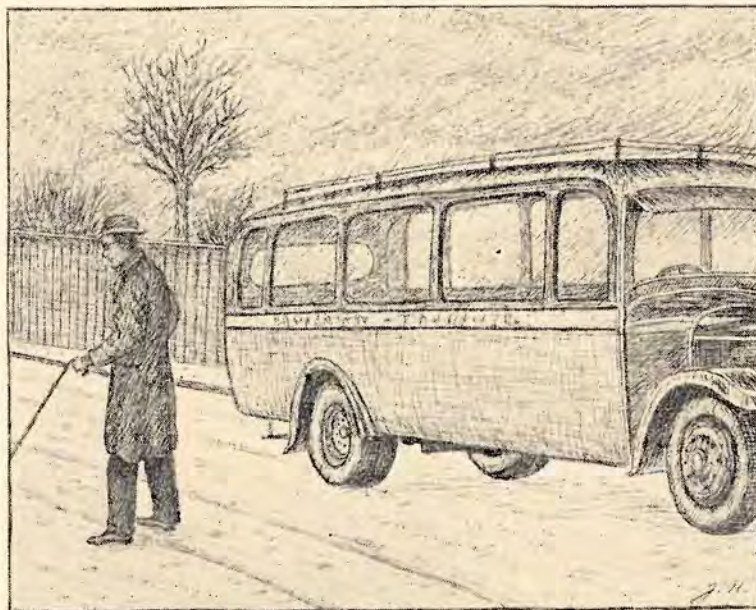
Og sandt er det, at han var plaget af sin Orm. For at kunne hengive sig til sin selvplageriske Grublen var han taget alene hjemmefra. Var det i Gaar, eller var det i Forgaars — han vidste det ikke, for han havde ikke sovet om Natten — at han havde hørt det? Tydeligt havde han hørt sin Moder, der talte med Konen, Marie, ude i Køkkenet, sige til denne: „Det gaar ikke an at hemmeligholde det. Du ved, hvordan Niels Anton er, Du skal sige det til ham . . .“ Og havde ikke Marie vredt svaret: „Nej, jeg vil ikke. Det er Synd for Børnene, hvis han siger Nej. Nu har det varet længe nok med den her Ordning. Nogen Glæde vil vi ha' . . .“ „Ja, ja. Jeg toer mine Hænder“, sagde Moderen. „Det kan du ogsaa trænge til!“ sagde Marie og lo, „jeg selv med, for Resten. Nu kan vi straks spise“. Hvad var det, der skulde hemmeligholdes for ham? Hvad var det? Var han maaske af den Slags Mænd, som hersede med Kone og Folk Dagen igennem og al-

drig var tilfreds? Gik han ikke stille rundt og fandt sig i det meste? Bar han ikke sin Skæbne, og syntes, han havde nok at slæbe i den, om han skulde holde sit Sind i Ro og ikke kny imod Gud? Hvad Aarsag kunde der saa være til at holde noget i Huset hemmeligt for ham? Nej, men det var saamænd heller ikke noget, der angik Huset eller Gaardens Drift! Nej, nej, det vidste han saa vel, for det plagede de ham saavist tilstrækkeligt med, og han forstod saa godt, at det blev gjort, for at han ikke skulde føle sig udenfor, skønt det kunde være ubegribeligt vanskeligt at tage Standpunkt til mange Ting, der krævede Øjesyn — men han sagde, hvad han mente, rettede sig efter, hvad han kunde huske og forstaa, raadførte sig ogsaa med andre, bød dem gøre saadan og saadan og lod dem saa følge deres egen Villie, hvis de ikke fandt for godt at følge hans. Ork det kunde ikke være noget i den Retning, det drejede sig om. Og hvad andet kunde det saa være end den evige Misfornøjelse med ham selv. . . . Hvis han siger Nej! . . .“ Ja, der havde man det. Han var i Vejen bare ved at være til. Det var Sagen. Marie fandt sig i ham. Hvor længe havde det mon været saadan? Paa den anden Side vidste han godt, at Marie vilde tale til ham, hvis det Tidspunkt kom, at hun fandt Situationen uudholdelig. Forfærdeligt, at man som en Stakkel skulde være omgivet af Mennesker, der vilde skaane én det længst mulige, tie og taale, saa man ikke selv kunde komme til Afgørelse og handle, i Stedet for at man nu gik rundt og fortærede sig i en evig gnavende Smerte. Hvor var det uværdigt, at man skulde lure og lytte og tygge Drøv paa enhver lille Ting, det kunde falde dem ind at sige og gøre. Kunde han saa sandt rive Hjertet ud af Marie og faa Vished! Og Børnene — der havde deres gode Øjne. Saa de noget, som han selv ikke kunde komme paa Spor efter? Aldrig havde han blot tænkt den

Tanke til Ende, at han jo kunde udspørge dem. Deres Uskyld var ham hellig. Uskyld? Men hvis de nu vidste noget og tav, var der saa Tale om Uskyld? Niels Anton stønede. Han mærkede, at Konen ved Siden af ham rykkede lidt til Side og formodentlig saa paa ham. Hans Ansigt blev fuldkommen udtryksløst, han strakte sig i Sædet og gabede. Aa ja! Rigtig inderligt. Saa begyndte

„Javel. Naa, saa Farvel saa længe“.

Snefnuggene faldt store og vaade paa Niels Antons Kinder, mens han langsomt gik op ad Gaden med Stokken i sin blottede Haand. Han kendte nok Vejen, men her var mange Folk paa Gaden og ikke saa let at finde frem. Han blev ogsaa nervøs, hver Gang han hørte en Bil komme hylende imod sig. Derfor var han glad, da

han selv at snakke — om Julen og om Fiskeriet, og hvorvidt man kunde faa en god, stor Torsk til Helligaftenen Og de rullede og holdt, og Folk steg ind og ud, og Pakker og Gods blev ladet paa Lastbilen og paa Rutebilens Tag, Sludderen gik, og Hilsener blev udvekslede. Saa mærkede Niels Anton, at de kørte over Brolægning. Nu holdt Bilen for sidste Gang paa den Tur: Thisted.

Det var begyndt at sne.

„Vi kører igen om en Time“, sagde Chaufføren, der fulgtes med Niels Anton ind til Fortovet. „Kan du huske at være her? eller bliver du til i Aften?“

„Nej, jeg skal til Købmanden, saa jeg tænker vel, jeg naar at være her til Tiden“.

han hørte en kendt Stemme ved Siden af sig. Det var en Mand fra Hansted, som for et halvt Aarstid siden var flyttet ind til Byen. Saa fulgtes de ad. Da Niels Anton kom ind i Købmandens Butik, var der Støj af mange Stemmer, for det var Lørdag. Julehandelen var i fuld Gang. Langt om længe var der en af de travle Kommiss'ere, som fik Tid til ogsaa at tage sig af Proncks Indkøb, men Ekspeditionen gik afbrudt af en Masse Snak til højre og venstre, og Niels Anton stod og blev godt gal i Hovedet over det Smøleri. Hans Humør var jo ikke det bedste i Forvejen. „Hvor er Westergaard?“ brast det pludselig ud af ham, „æ vil handle med ham selv. Har han ikke Tid til at

passe sin Butik?" „Jo, bevares, men vi kan jo da saa godt . . ." „Kald paa ham!" sagde Niels Anton stædigt. Ekspedienterne saa forlegne paa hverandre, for Westergaard var netop gaaet ind i Bagværelset, da Pronck viste sig i Butikken. „Naa, vil du ikke, saa kan æ selv gaa ind til ham", raabte Niels Anton, følte sig frem langs Disken og stødte i sin Vrede Lemmen op, saa at flere Tutter med Krydderier og en stor Pose Sukker røg langt hen ad Gulvet. Kommis'erne brugte Mund. Ved denne Larm traadte Købmanden frem paa Trinene op til det lille Kontor. „Hvad skal det betyde," sagde han spydigt, „De raserer jo hele Butikken, Pronck. Har De drukket?" „Æ kan itt blyw ekspedert, og æ har travlt", genmælede Niels Anton lidt spagere. „Det er ingen Grund til, at De skal opføre Dem som en Vild", sagde Købmanden. „Men da De nu er her, har jeg et Par Ord, som jeg havde tænkt mig at gemme til en gunstigere Lejlighed, men som jeg saa lige saa godt kan sige Dem nu. Men lad mig først ekspedere Dem, og vær derpaa saa god at følge med ind i mit Kontor . . ." Niels Anton brummede. Men nu fik han da i en Hast alt det, han skulde have med sig, og det, der skulde sendes med Bilen ud til ham. Den ret store Bestilling lod til ogsaa at stemme Westergaard noget mildere. „Kom saa", sagde han, da det var besørget, „lad os drikke et Glas sammen paa en god Jul". De satte sig ind i Kontoret, og Døren ned til Butikken blev lukket. Portvinen blev skænket i Glassene. Da de var tømte og fyldte paany, rømmede Købmanden sig og spurgte Pronck ud om de hjemlige Forhold ude paa Holmen, men Niels Anton skulde ikke have noget af Faddersladder. „Hvad var det saa, De vilde tale med mig om?" spurgte han i en hvas Tone. „Hm, Jah, det var egentlig angaaende Deres Karl Jens. Hvordan er han?" Det gav et Ryk i Niels Anton, men han beherskede sig. „Æ har

itte noget at klage paa ham", sagde han forsigtigt. „Ja, da har jeg", brusede Westergaard op, „det er en fordømt Laban. — Gaar han ikke hen og sætter min egen Søsterdatter, Karen Konge ude i Ræhr, Fluor i Hovedet, saa hun render efter ham tidligt og silde. Saadant et Fattiglem. Hun skulde skamme sig, skulde hun! Men det er der nu slet ikke Tale om. Nej, helt forrykt er hun. Vil de giftes? Og det er den rene Taavelighed . . ." „Ja, æ ved itt, hvad det rager mig", sagde Niels Anton, „Jens løber ikke fra sit Arbejde, og æ er itt sat til og holde Opsyn med, hvad han ellers løber fra . . ." „Saa du vil beholde ham, den Slubbert?" Niels Anton tøjlede sin egen Bevægelse og nikkede blot. Det var ikke uden, at han huskede, han selv havde elsket og været villig til at give Afkald paa den Elskede. „Har du kanske i Sinde at give ham saa meget, at han kan gifte sig paa det?" spurgte Westergaard, der var lige ved at anse Pronck for en Idiot, det vil sige en Idealist. „Æ gi'r, hvad æ kan gi'", sagde Niels Anton. „Og fordi han nøjes med den usselige Løn, vil du stadig ha' ham inden for dine Vægge! Saa vil jeg ligegodt sige dig, at han er farlig, og du kan komme til at betale for at blive, hvad andre gladelig betalte for ikke at blive . . . Ti stille og hør paa mig! Det er ikke den første Pige, Jens render efter, langtfra! Og han er en køn Karl, det skal ikke nægtes — der er flere, der render efter ham, end han selv gider tage sig af! Han er Balløve paa Kroen — der er ingenting ved det, naar han ikke er med, siger Pigerne. Jeg har selv hørt dem. Naa, tror du ikke, han kunde være farlig for andre end de ugifte . . . Vil du slaa! Sæt dig ned og vær fornuftig! Jeg raader dig, lad den Stodder gaa til Skiftedag, Pronck . . . Hvor skal De hen (Nu sagde Købmand Westergaard „De" igen) Naa, vil De afsted. Ja, Kløkken er jo ogsaa bleven mange. Et sidste Glas? Naa,

ikke. Ja, ja, god Jul saa, god Jul! Jeg skal nok sende Varerne i Aften. Glem ikke, hvad du skal have med dig . . . Farvel, Farvel . . . Han er — hahaha — han er helt skør . . .“ Niels Anton var blind, ikke alene paa Legemet, men ogsaa paa Sjælen, gaet ud af Kontoret, havde famlet sig frem langs Disken, hvor han fik en stor Pakke Varer stukket under Armen, og var skridtet ud over Dørstenene — uden et Ord, uden en Lyd, med Hatten i højre Haand. Det hvirvlede med Sne nu. Han satte mekanisk Hatten paa Hovedet og begyndte at gaa . . .

Naa, saa man vidste, naa, saa man talte, naa, saa der var dem, der undrede sig . . . At han dog ikke var faret paa den Karl! At han ikke havde faaet hans Strube imellem sine Hænder! Aa, Gud, aa, Gud! Kan der være nogen Tilgivelse for den, som gør den blinde seende? Sludder! Det var jo kun, hvad han havde følt, anet! Frygtet, frygtet! Det var noget selvfølgeligt, dagligdags. Vilde han ikke have let deraf og snakket derom, hvis han havde været seende, og det var hændt hans blinde Nabo, den Torsk! Den Taabe, den Nar, det Fæhovede! Haha! Det blinde Fæhoved! Gaar der og har en køn Kone og en rigtig Don Johan af en Karl, og finder sig i det, og lader Tingene gaa deres skæve Gang, og hygger sig i Stuen, og kræver ikke for meget af Konen — nej, for hun kunde jo let tage det ilde op og blive utaalmodig over hans Paatrængenhed! „Du skal sige det til ham!“ Jo, Mor var god nok. Men bange af sig. Altid gik hun og jævned og glattede, for at der skulde være Ro i Huset. At hun selv skulde blande sig i noget, der angik ham og Marie, var vel rent utænkeligt. Nej, ikke saa meget som aabne sin Mund og advare ham havde hun Mod til. Og hvor meget bedre kunde alt ikke have artet sig, hvis hun havde sagt ham et Ord, bare antydte, at Jens og Marie saa blidt til hinanden. Saa kunde han have

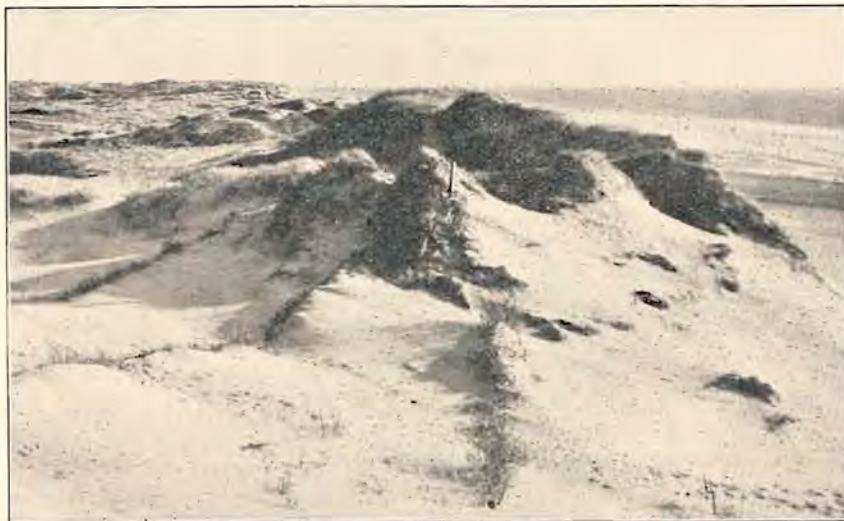
talt ud med sin Kone og have faaet at vide, hvor vidt hendes Følelser var fremskredne, om hun vilde skilles — eller hvis hun ikke vilde det, saa kunde de være blevet enige om, at Jens skulde søge sig Kondition andetsteds. „Du skal sige det til ham!“ Hvad skulde hun sige? Hvor vidt var det kommet? Hvad planlagde de bag hans Ryg? Var det Meningen, at han skulde vaagne en Morgen og være alene i Verden? Som om han ikke var ene nu! Som om alt ikke var Mørke og Tomhed og det susende Intet, der drejede sig i svimlende Ring omkring ham. Haabløshed er dets Navn.

Niels Anton var forlængst ude af Byen, og han gik mod Vest, det vidste han uden at tænke over det. Hjemad. Og hans Fodtrin hørtes næsten ikke. Det fæg med Sne, og naar hans Skridt klang en Gang imellem, gik han paa et haardt frosset vindblæst Stykke af Vejen. Men det var altsammen ikke i hans Bevisthed. Undertiden, naar han mærkede sine Skridt i et Tomrum, mens Tanken famlede, sagde de til ham: Hjem — hjem! Og det blev de saa dumt ved med, at han spurgte sig selv: Hvad skal jeg hjem efter? Der vandrer jeg jo lige ind i Ulykken. Hjem — hjem! Ja, havde han endda ikke elsket Marie. Fordi han elskede hende, maatte han give Afkald paa hende, og fordi han elskede hende, kunde han ikke. Han kunde ikke. Det var for meget forlangt af et Menneske, som følte, at han selv var Mand fra Top til Taa, og hvis Vilje stod til Kamp. Haa, vilde den blinde kæmpe? En køn Kamp, den! Med List, maaske, og med Baghold? Med Klogskab? Det ækledes han ved. Og før man kunde kæmpe, maatte skaffes Beviser. Hvorfra skulde han faa dem, hvis de var besluttede paa at tie og lyve for ham? Nej, sagde han haardt, ikke noget af alt det! Saa hellere den røde Taage og det ærlige Drab. Lad mig faa fat i dem! Lad mig faa fat i dem! Men han havde ingen Ret. Han

var bundet af Maries Offer. Det havde bundet ham for bestandigt. Hun havde gjort ham den blinde Mand, lykkelig. Det bandt hans Sjæl, det bandt hans Hænder Og pludselig græd Niels Anton. Han blev saa svag derved, at det var som om Ulykens Bjerg lagde sig over ham og knugede ham i Knæ. Benene svigtede under ham, han ravede og vaklede. Og med ét syntes Jorden at aabne sig for hans Fødder og han

paa en eller anden Maade, saa løb op og ring til mig. Ja, det er jo en kedelig Afbrydelse midt i Juletravlheden Fare? Hnej, det vilde jeg ikke tro, men man kan aldrig vide. Vi haaber det bedste. Farvel, farvel.“

Hen ad Natten vaagnede Niels Anton til Bevidsthed. Hans Mor sad ved Sengen. Han hørte hendes velkendte Aandedrag og opbyggede i sit Indre Billedet af hende, inden han stille sagde: „Er du her hos mig, Mor?

styrtede med et højt, jamrende Raab ned i en Afgrund. Han faldt med Hovedet imod noget haardt, følte en dump Smerte og Bevidstheden forlod ham

„Det var helt tilfældig, æ fandt ham,“ sagde Chaufføren paa Lastbilen, der bragte Niels Anton hjem til Holmen. Der blev naturligvis stor Bestyrtelse og Forvirring, indtil de havde faaet ham klædt af og lagt i Seng. Der blev sendt Bud efter Lægen. „Hjernerystelse,“ sagde han. „Der synes mærkeligt nok ikke at være noget i Vejen med Lungerne. Hjertet, hm, naa, vi vil give ham noget oplivende. Hm, ja. Lad De ham saa kun ligge. Saa, saa, lille Kone, græd nu ikke! Han kommer nok til sig selv igen. Jeg skal se til ham igen i Morgen. Skulde der indtræde en Forværring i Tilstanden

Hvor er jeg? Og hvad er der sket med mig?“ „Aa, Vorherre ske Tak, at du kan kende mig,“ sukkede den gamle Kone med et glad og rørt Blik paa Sønnen. „Du er hjemme, Niels Anton.“ „Hvordan er jeg kommet der?“ „Chaufføren fandt dig i Sneen, hvor du var faldet Hvorfor kørte du ikke hjem med Rutebilen?“ „Det ved jeg ikke, Mor. Der var vist noget, jeg tænkte over . . .“ Døren aabnedes hastigt, og Marie traadte stille ind. „Hvem taler I med, Mor? Er Niels Anton ved Sans?“ Moderen nikkede. Marie løb hen til Sengen og knælede ned ved den. Hun bøjede sig hen over sin Mand med en Bevægelse fuld af Ængstelse og Ømhed. Det lød, som om hun undertrykte en Hulken. Niels Anton hørte paa hende med en rolig, lidt foragtsfuld Kulde.

„Lad mig i Fred, Marie,“ sagde han, „jeg er saa træt!“ og langsomt drejede han sit smertende Hovede om imod Væggen.

Der gror ingen Graner paa Holmen. Her er Agerjord og Bøndergaarde, og her har Fiskerne deres Huse. Men først indenfor i det magre Thy, hvor Sandet har føget og skulde bindes, baade, hvor det hviler paa ufrugtbar Jord og hvor det dækker tidligere fed og dyrkbar Muld, der ligger de større og mindre Plantager. Nærmest er der vel herudefra til Vilsbøl. Skal man have Juletræ paa Holmen, maa det hentes der. Det er ikke enhver Moder, der vil lade et Træ hente fra et Sted halvanden Mil borte for at glæde sine Børn, og vel heller ikke enhver Karl, der uden at mukke og give sin ufravigelige Mening til Kende, vil begive sig afsted efter det. Men Jens holdt af Børnene, han havde set deres Forventning, deres Stolthed og Glæde, hørt deres mange hvilskende Spørgsmaal — han spændte for, Marie fik de to Rollinger tullede ind i Frakker og Uldtørklæder og Vanter. Afsted kørte de. Og under Jubel fra de to hvidpudrede Unger blev Træet omsider ført i Hus hen ad Eftermiddagen og omhyggeligt stillet af Vejen ude i Udhuset, hvor det straks blev forsynet med Fod, saa det kunde staa. Naar Lygten blev hævet, hvor glimtede da ikke Draaberne efter den smeltede Sne paa dets Grene. Børnene borede forsigtigt deres Ansigter ind imellem Grenenes Kranse og snusede Harpiksdften i sig. De gned Naalene imellem deres Fingre. De brækkede hver en lille Kvist af, bar den ind i Forstuen og tændte Ild i den for straks at bringe Julens Lugt ind i Huset. Saa kom Bedste og skændte, men gjort var gjort, og det var herligt. Det var to lykkelige Børn, der sov i deres Senge, da Niels Anton blev ført hjem. At vaagne til Glæde synes kun Børn givet; hos den voksne blander Tvivl og Betænkelighed, ofte Mistrøstighed sig i den

umiddelbare Vished om det kommende frydefulde. Men til ren Glæde i samme Nu Øjnene sprækker i det skumrende kolde Værelse kender kun de, hvem ogsaa de dybe Skuffelser endnu er forbeholdte: Børnene. Og Faderens Sygdom blev en meget stærk Dæmper paa Niels Andres' og bitte Annes Fornøjelse. Men efter som Dagen gik, grebes de dog af det tyste, det hemmelighedsfulde ved alle de Forberedelser til Festen, som jo trods alt blev trufne. Ingen Skramlen i Køkkenen eller Bryggers, alt blev gjort saa stille, saa stille. Træet blev lodset ind i Beddestuen med en Forsigtighed, som om det var en ren Forbrydelse og Helligbrøde, og der pludselig kunde komme farende en eller anden jordisk, maaske underjordisk, Mynighed og ødelægge det hele blot ved den ringeste Støj. — Børnene fulgte alt dette med aandeløs Iver. De listede afsted fra det ene til det andet, fra Bagning og Smagning til Klistring og Pyntning, med tindrende Øjne og kildrende Fingerspidser, saa optagne, at de slet ikke mærkede, hvor Timerne gik. Inde hos deres Fader var de ikke. Han skulde have Ro, sagde Moderen flere Gange, og Doktoren, som ellers var meget beroligende og munter, sagde det samme, da han kom og saa til Patienten. Niels Anton havde heller ikke bedt om at tale med sine Børn. Han var bange for at have dem hos sig, frygtede for, at han ikke skulde kunne afholde sig fra at spørge dem om noget. Svagheden var ham en Lise; han stræbte at tænke saa lidet som muligt, og han ønskede blot at sove, saa længe som han kunde. Bevidstløsheden forekom ham at være en himmelsk Naade efter de Kvaler, han havde lidt

Hvad Marie angik, da var hun stum og krænket over hans Opførsel i Gaar Aftes. Hun kendte sin Mand godt nok til at vide, at han ikke tilfældigt havde vendt sig fra hende, og hun rimede hurtigt hans Uheld og hans Sindstilstand sammen, saa der kom

en Mening ud deraf, som stemte med, hvad hendes Instinkt sagde hende. „Det er tungt for ham,“ tænkte hun forbitret, „men jeg er ikke Skyld i hans Selvplagerier. Det vil ogsaa være unyttigt at forklare ham noget, han maa lide, som han selv vil. Det kan være, at det her bliver ham en Lære for en anden Gang . . .“ Dunkelt i Sindene, dunkelt i Huset var der den Lillejuleaften.

Men Travlheden endtes, og Sorg sluktes i

Ord ind for ham paa de rette Steder. Og nu vilde han tale med sin Fader om Muligheden af at skaffe et Laan til Leje af et Hus. Han var svært opsat paa at gifte sig. „Med hvem?“ spurgte Niels Anton hastigt og med et uroligt Blik. „Med hende Karen Konge inde fra Ræhr, siger De, han skal være rent taabelig efter hende“. Det lysnede for Niels Anton, der var med et Solskin paa Væggen, nu saa han det

Søvn, og Natten gik, mens Havet blidt sang en Vuggesang for de sitrende Stjerner, der glødede i Mørke og blegnede i Lys, mens Fyret fejede Himlen med sine 10 Gange tre Lysbundter. Og Morgen kom, og Solen steg, og det var Juleaftensdag. Niels Anton havde spurgt sin Mor, hvor Jens var henne, han vilde tale med ham. Moderen svarede, at Jens havde bedt sig fri; han vilde fejre Julen i sit Hjem. Der var ogsaa andet, han skulde have ordnet. Af de Havboer havde han ikke nydt noget godt, han hørte til de rigtige Landbønder; derfor kunde han ikke tænke sig at gaa paa Fiskeri. Men han vilde se at komme i Arbejde paa Havnen, og det saa ud til at det skulde lykkes, for der var Folk af nogen Indflydelse, som havde lagt et godt

„Marie, Marie, kom med mit Tøj! Jeg vil op!“ „Er det nu ogsaa værd?“ spurgte Marie ængstelig. Men Klanken i Mandens Røst var ny. Den sagde, at hans Sind, om ikke hans Helbred, nu var et andet, og saa fik han da at forsøge, naar han selv mente, han var frisk nok til at gaa rundt. Det svimlede alligevel svært for Niels Anton; Stuen rendte rundt for ham, da han var kommet op. Det var kun langsomt, han fik sig klædt paa, og han var nær aldrig kommet i Benklæderne, fordi det maatte gøres siddende; staa paa et Ben kunde han ikke. Men da han havde siddet lidt, sundede han sig ligegodt, og da han havde faaet sig vasket, blev han saa kæk, at han tog Sigte efter Døren, og ogsaa naaede den og kom ud igennem den. Saa drev han lidt rundt i

det frie langs Husets Vægge, og imens følte han sig bedre og bedre. Han kom ind igen, og Marie havde varm Kaffe til ham og frisk Brød og Klejner. En Forsmag til Husets Herre. Niels Anton delte med Børnene, der stod og saa ham spise, med Udtryk af Andagt i deres smaa Ansigter, som om de havde ventet, han aldrig skulde bryde Brød mere. „Er jeg ikke rask, saa er jeg ved at blive det“, sagde Niels Anton, „og jeg vil i Guds Hus i Dag sammen med dig, Marie, og Børnene“. „Ja“, svarede Marie glad, for hun havde med Sorg tænkt paa, at ogsaa det var et Adskillelsens Tegn, at det blev den første Jul, de ikke fulgtes ad til Guds-tjenesten. Noget Overtro sidder der, Gud ske Lov, endnu i enhver Kvinde fra Hulens og Baalets Tider. Kvinder, som mener sig rensede derfor og anstrenger sig for at fornægte den Del af deres Væsen, er ikke morsomme, og golde er de undertiden ogsaa. Til Kirke kom de, og hjem igen. Ingen af dem var den samme, som før Jule-evangeliet havde sænket sig i deres Hjerte. Og Bord blev dækket, Lys blev tændt og stillede paa Dugen efter gammel Skik, og de spiste deres Grød og Fisk. Men efter Maaltidet blev der en sær Pause. Marie og Børnene forsvandt, og Niels Anton sad saa længe ene og røg, at han tabte Taalmodigheden og gik ud af Stuen for at finde dem. I Stalden havde Kreaturerne faaet deres, og Niels Anton tænkte fortrydeligt, at i Aar havde hans eget Sind forhindret, at han var den, der gav de gode Dyr, hvad der tilkom dem til Jul, saaledes som han ellers altid plejede. I Køkkenet stod Pigerne, som hastede med Opvasken. De hviskede og tiskede. I den mørke Gang traf Niels Anton begge Børnene uden for Døren til Beddestuen. Og dér fik han saa Julens Gave: Han hørte sin lille Søn sige til Søsteren: „Der kommer Far, han maa ikke vide det. Mor sagde, at vi ikke maatte fortælle ham det. Det skulde være en Overraskelse . . .“

„Maa han ikke se Juletræet?“ „Du skal være stille, Anne . . .“ og hviskende: „Far kan jo ikke se det.“ Niels Anton havde trukket sig tilbage, for at Børnene ikke skulde faa det Indtryk, at han belurede dem. De troede, at han var gaaet, og ved den sidste Meddelelse begyndte lille Anne pludselig at græde og raabe: „Mor! Mor!“ Marie kom ud et Øjeblik efter, men ikke gennem Døren til Beddestuen — den forblev lukket — hun var gaaet en Omvej igennem Køkkenet. „Hvad er der dog?“ udbød hun lidt forpustet og ilter over at blive forstyrret i sin Travlhed. „Mor“, skraalede Anne ganske hæs og forbrølet, „er det vel sandt, at Far ikke kan se Juletræet?“ Marie tyssede forskrækket paa hende, men Barnet vedblev: „Var det derfor, vi ikke maatte sige til Far, at vi skulde have Juletræ i Aar?“ „Men Barn dog“, hviskede Marie, „nej, men kan du ikke forstaa, at det maaske vilde have gjort Far ondt, om vi havde talt til ham om, at vi skulde glæde os ved et Træ, han ikke kunde nyde med os? Vi holder jo allesammen af Far, ikke? Og ingen af os vil gøre ham bedrøvet? Derfor sagde jeg til Bedstemor og til jer, at I ikke skulde snakke om det paa Forhaand. Far kan se Juletræet med blinde Øjne, ligesom I kan se Billeder af Ting, I kender, selv om I lukker Øjnene. Han kan se det i sit Indre. — Og nu, da Træet virkelig er her, vil han være glad for det, ligesom I vil blive glade for det. Jeg vilde bare ikke have, at han i flere Dage skulde kunne gaa og spekulere over, at der nu kom en Glæde, som ikke for ham var lige saa stor eller af samme Slags, som den bliver det for jer to . . . det forstaa I vel nok?“ . . .

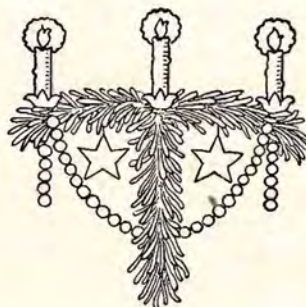
Da lød der Skridt i Mørket bag deres Ryg, og der var to Mandsarme, som lagde sig om Maries Midie og om hendes Skulder og drejede hende om for at trykke hendes Bryst imod sit Mandsbryst. Og to Læber, der søgte hendes, sagde: „Ja, kære lille

Kone, det forstaar vi!“ Det varede en Stund, og de samme Læber sagde: „Du har tændt mit Træ, Marie, og jeg ser det!“ „Slemme Mand!“ sagde hun, og fik ikke Tid til at sige mere. Man skal aldrig lade den Kvinde, man elsker, sige for meget ad Gangen, naar man har Lejlighed til at stoppe hende i Farten ved et godt, gammelt Middel. Inden hun har sagt tre Sætninger, kunde hun slumpe til at have Ret. Det var blevet Børnene for langt trukket, og de var løbet ind i Køkkenet. „Min Jul er begyndt ved Lyset af din Kærlighed“, sagde Niels Anton, „men Børnenes Træ — er det ogsaa tændt?“ „Vi vil gaa ind og gøre det sammen“, sagde Marie, „Jeg var just ved at hænge de

fylde Kurve paa Grenene“. Og de tændte Træet sammen — maaske var det derfor, det tog saa lang Tid, at Børnene raabte og skreg af Utaalmodighed uden for Døren — maaske . . .

Men saa blev endelig Paradisdøren lindet lidt indefra, Niels Andres og bitte Anne stødte den op og stormede ind, hvor deres Forældre stod med Armen om hinandens Liv ved Siden af det straalende Træ. Og de to Rollingers Frydeskrig var Signalet til, at Højtiden var indtraadt. Der var Jul i Stuen og Jul i Hjerterne hos Niels Anton Pronck paa Hanstholmen . . .

Tom Smidth.

DANSKE ORDSPROG FRA THY

Min Mund er mit Brød. Den skal sige, hvad jeg vil.

*

Skal Lykken hjælpe een, maa man forstaa at bruge den.

*

Var de største de bedste, var de nemme at kende.

*

Vil du have Datteren, maa du skue Moderen vel.

Skik dig saaledes i dine Børns Nærværelse, som du vil, at de skal skikke sig i din Fraværelse.

*

Læg lidt til lidt og gør det tit, saa bliver Dyngen stor.

*

Hver den, som lever efter sin Lyst, skal dø efter sin Ulyst.

Om Thyboen

Af
I. P. JENSEN

i ældre, dansk Litteratur

Illustreret af A. BIRKHOLM.

I VOR righoldige Nationallitteratur finder vi Beskrivelser af de forskelligste Egne i Danmark saavel som af forskelligartede Befolkningslag; meget af, hvad vi læser, og som vi ved en overfladisk Betragtning fristes til at kalde almindelig, vil ved en nærmere Undersøgelse vise sig at kunne lokaliseres til en bestemt — maaske endda meget begrænset — Del af Danmark. Tager vi saaledes for os Oehlenschlägers gamle, men dog evigtunge Fædrelandssang „Der er et yndigt Land“, da føler vi vel, at den kan synges med et ærligt Hjerte af enhver dansk Mand og Kvinde, og dog ved vi, at det er specielt Langeland, denne Sangs Hyldest er tiltænkt. Naar en anden af vore store Digtere: H. C. Andersen, i sin Fædrelandssang „I Danmark er jeg født“ synger om Oldtids Kæmpegrave, der „staar mellem Æblegaard og Humlehave“, da forstaar vi, at han ikke har ofret sig saa meget for det almindelige, at han har kunnet frigøre sig fra en Slags Mestbegunstigelse af sin Fødeø Fyn.

Ligesom hver Egn har sin Digtning, saaledes har ogsaa mange af Danmarks Egne sin egen Digter. Med al Ret er Chr. Winther kaldet „Sjællands Digter“.

Ingen har vel skildret Fyns Natur mere ærbødig og dog træffende end H. C. Andersen for Eksempel i Romanen „O. T.“, hvor han endog drister sig til at sige:

„Se Navnet Fyn betyder fin,
og vil saa meget sige:
at Fyn det er en Have fin
for hele Danmarks Rige.“

Heden var Blichers bedste Element. Ved Karupaaens græsgrønne Bredder spillede Aakjærs Harpe sine skønneste og mest uforglemmelige Toner. Men dog findes der Egne i Danmark, som endnu ikke har faaet en Digter, der følte det som sin Hovedopgave at gøre nogen af dets Sønner levende i Litteraturen og give dens Natur sin egen Digtning. En saadan Egn er Thy!

Men har Thy end ikke fostret en Søn, som i dens vestjydsk-beskedne, men dog dansk-idylliske Natur og dens af den afsides Beliggenhed ikke uprægede Befolkning fandt det, der kunde fylde en Digersjæl og bringe poetiske Aarer til at svulme under travl Ihærdighed med at riste Navnet Thy og Mindet om Thyboen med evigtstaaende Runer paa den danske Digtning med Naturscener og Folkelivsbilleder saa rigt forsynede Tavle, er dette dog ikke ensbetydende med, at den lille vesterhavspiskede, men ogsaa limfjordsforkælede Egn og dens afsideslevende Sønner slet ikke findes repræsenterede i den danske Litteraturs Skatkammer. Kvantitativt er denne Repræsentation unægtelig ringe i Forhold til saa mange andre Egnes, men det kan med Ære nævnes, at mange af de Egne, som meget oftere anvendes som Skueplads for Digtningens Begivenheder og derfor kan paaberaabe sig en vis Førsteejendomsret til meget større Dele af vor Litteratur, end Thy formaar at gøre, dog kvalitativt er denne Egns Repræsentation langt underlegen.

Med Stolthed vil vi nævne, at Thyboen,

der ofte af „udenvæltiske“ er lagt for Haan og Had og anset for at være lidt ufordelagtigt-særegne, har staaet Model til nogle af de stolteste Mennesketyper og mandigste Karakterer, som vor Literatur overhovedet ejer.

Bedst forsvares denne Paastand ved at søge tilbage til den allerældste Del af den danske Literatur og der finde frem Repræ-

Naar til alt dette kommer, at de forskellige Egne i Danmark saavel som Sverrige har villet kaare sig selv til Skueplads for denne Folkevises Handling, er det da heller ikke helt uden Grund, at Thyboen er stolt af med usvigelig Sikkerhed at kunne henlægge Visens storslaaede Handling til sin egen Hjemegn, ligesom han kan give dens forskellige Personer sit eget Pseudonym: Thybo.

sentanter for det Befolkningslag, der kendetegnes ved Navnet Thybo.

Og allerlettest bevises Paastanden ved en nærmere Betragtning af den kraftfulde, gedigne og trods fremmede Landes misundelige Rovlyst dog kærnedanske, ja kærne-thyske Folkeviser, „Ebbe Skammelsen“.

Denne ejendommeligt livfulde koncentrerede Fremstilling af en Handling, som vore Dages Bogskrivere maaske vilde finde anvendeligt til et helt Firebindsværk, betegner noget ganske enestaaende i vor Litteratur. Den kendte Folkeviseforsker, Aksel Olrik, har sagt om den: „Som Kunstværk udtrykker Ebbe Skammelsen det højeste, som den danske Middelalder naaede til“.*)

Denne typiske Folkevises Handling er i korte Træk følgende: Ebbe Skammelsen, hjemmehørende „nør i Thy“ (der hvor Gaarden Nordentoft nu ligger), opholder sig i Kongens Gaard, hjemme i Thy sidder hans Fæstemø stalt Adelus og syr Klæder til ham. Ebbes underfundige Broder Peder søger at vinde hende for sig, hendes udprægede Troskabsfølelse holder haardt igen, men da hun hører Peders løgnagtige Beretning om, at Ebbe er død derude i det fremmede, lader hun sig overtale til at drikke Fæstensøl med Peder. Som en ond Anelse gaar det op for Ebbe, at der er noget galt paa Færde, han iler hjem og naar netop hjem til Gaarden i Thy den Dag, da hans Fæstemø fejrer sit Bryllup med hans Broder.

*) Folkevisesamlingen v/ Aksel Olrik og Ida Falhe-Hansen.

Ebbe vil vende om, men overtales til at blive; imidlertid lader han sig ikke mærke med noget før om Aftenen, da han ser sit Snit til at faa en Samtale med stalt Adelus, det bliver til et Opgør, hvorunder han dræber hende for bagefter at befordre den svigagtige Broder samme Vej. Hans Raseri finder ogsaa Udløsning i voldelig Angreb paa hans Fader og Moder. Visens Omkvæd:

„Fordi træder Ebbe Skammelsen saa mangen Sti vild!“

udtrykker den besvegnes fredløse Omflakken efter den voldelige Udaad.

Det er mægtige Karakterer, der her stilles overfor hverandre. Karakterer, som vi efter Folkevisens Skik faar beskrevne og klarlagte gennem de Handlinger, hvori de er medvirkende, og ikke efter den nyere Litteraturs Metoder gennem psykologisk Analyse og kompliceret Nuancering af ud søgte Sjælssymptomer. Kraftigst og mest overbevisende i Karaktertegningen og den hele Komposition er stalt Adelus og Ebbe. Disse Karakterer er Thyboer. Findes der da hos dem nogle Karaktertræk, som Thyboen i særlig Grad kan tage sig til Indtægt, og som maa siges at have deres Rod i Folkeejendommeligheder hos Thyboen?

Uden at forbigaa de Kendsgerninger, at Grænsen for Befolkningslags Karakterejendommeligheder er meget glidende, og at man skal være varsom med at tillægge bestemte Egenes Befolkning bestemte, udprægede Karaktertræk, skal det dog slaas fast, at der hos disse konturfaste, men dog meget sammensatte Karakterejendommeligheder synes at findes Træk, som passer særlig godt ind i Ringen af Karakterejendommeligheder hos Thyboen, men tillige — det lader sig aldrig benægte — er tydeligt almendanske.

Det er ikke nogen ny Idé at tillægge Thyboen den værdifulde Egenskab: Troskab. Altid har han staaet som en mønsterværdig Repræsentant for Indehavere af denne Dyd. Og Visen om Ebbe Skammelsen fra Thy

er netop ved Siden af det meget andet i udpræget Grad et Digt om Troskaben — ja, det vil næppe kunne anses for nogen litterær Forsyndelse at sige, at Troskab netop er Hovedmomentet i denne Vise. Det er stalt Adelus, der er Visens store Repræsentant for Troskabsfølelsen. Derhjemme paa Gaarden i Thy — langt fra Fæstemandens Opholdssted — sidder hun og varetager tro hans Interesser. Broderens Forsøg paa at forlede hende til Utroskab, møder en uoverstigelig Mur i hendes rodfæstede Troskabsfølelse; end ikke da Broderen vil bilde hende ind, at hendes Fæstemand er hende utro, vil hun fratræde de Løfter, hun en Gang har givet ham. Hun, hvem Troskab er en fastgroet Dyd, tvivler ikke om, at hun selv er Genstand for usvigelig Troskab. Da hun senere — efter at have ladet sig bilde ind, at Ebbe er død og efter at være blevet viet til sin Svoger — igen møder Ebbe, kommer denne hendes Troskab frem i sin underligste, men tillige smukkeste Form. Det sker, da Ebbe indfinder sig i den hjemlige Gaard efter Brylluppet og minder hende om, at han har givet hende sin Tro. Da træder hun frem som den storladne Kvinde-skikkelse, der har truffet sin Skæbne, men uden Oprør mod dens Tilskikkelser villigt bøjer sig under den. Selv om hendes Troskab nu har faaet en anden Genstand, og selv om den tilsyneladende maa være i Modstrid med de primære Følelser i hende, slaar hun dog ikke af paa den, thi *den er hendes Ejendommelighed*. Hun har givet Peder sit Jaord, og har han end tilsneget sig det ved Bedrag, paabyder hendes Troskabsfølelse hende at holde givet Løfte. Paa den anden Side kan hun heller ikke svigte sin Troskab mod Ebbe og lover derfor at være som Moder for ham; det er dog ikke hans stolte Natur nok, og derfor opstaar Konflikten, hvori hun falder som Offer for den Troskab, hvorpaa hele hendes etiske Væren var baseret.

Det er Thyboens kendte Troskab, der i denne stolte Middelalderkvinde er idealiseret.

Men nu Ebbe. Finder vi noget af Thyboen i ham? De, der ikke har noget Første-haandskendskab til Thyboen, vil sikkert forestille sig ham som en træg og sindig Person, hvem Følelæssvingninger og hæftig Opbrusen er noget fremmed. Tværtimod! De vilde Krigsfolk, Theutonerne, der spillede en

Retfærdighedsfølelse, har et Sidestykke i H. C. Andersens Helteskikkelse: Jens Glob i „Bispen fra Børglum og hans Frænde“.

Disse to stolte Fortidsthyboer: Folkevisens Ebbe Skammelsen og H. C. Andersens Jens Glob, har iøvrigt en ikke ringe Lighed med hinanden.

Jens Glob er Herremands sønnen fra Thy, der er rejst til fremmed Land. Hjemme trues

Rolle i Romerrigets Oldtidshistorie, regnes for Thyboernes Stamfædre, og noget af det vilde Theutonerblod ruller den Dag i Dag i Thyboens Aarer. Er hans Sind end det ene Øjeblik stille og venlig som hans Lands Østgrænse: Limfjorden, en Sommerdag kan være, saa kan det i næste Øjeblik bruse op og være voldsom som det store Havs Fraaden mod hans Vesterstrand en Efteraars-Stormdag. Derfor kan det i Sandhedens Navn siges, at Folkevisens Ebbe ikke i dette Stykke afviger fra sin Landsmand Thyboen. Hans Hævnlyst, der vel er et Livstegn fra halvkvalte Urinstinkter, som Mennesket sent vil fornægte, men som sikkert ogsaa skriver sig fra en harmonisk

hans Moder efter hendes Mands Død af den begærlige Børglumbisp, der vil tilrane sig hendes Ret. Hun drager udenlands og finder Sønnen, der rejser hjem og afgør Tvisten ved at dræbe den Børglum Bisp under Juleaftens - Ottensangen i Hvidbjerg Kirke (Hvidbjerg paa Thyholm).

Det er den samme strenge Retfærdighedsfølelse, der faar den unge Jens Glob til at hævde sin Moders, ja sin hele Slægts Ret over for den strenge Bisp. Denne Følelse er endog saa stærk hos ham, at han ikke viger tilbage for at realisere sin blodige Hævnakt paa Kirkens hellige Grund og paa selve den højhellige Juleaften, hvor „Guds Hus er Retssalen, Alterbordet Ret-

tergangsbordet, og Stormen læser op Klage og Dom.“

Kan hænde er Ebbes Retfærdighedsfølelse halvvejs skjult bag en god Portion Egoisme, og sikkert er det i alt Fald, at det øjeblikkelige Raseri hos ham spiller en stor Rolle, men Jens Glob's Kamp er et af en berettiget Harme og en prisværdig Slægtsskabsfølelse dikteret Indlæg for den sande Retfærdighed, som ak saa lidt er kendt.

Denne Retfærdighedsfølelse, der bundede saa dybt i hans Natur, har sikkert været en Arv fra den Thyboslægt, hvoraf han var rundet, og da navnlig fra hans Moder, om hvem H. C. Andersen siger: „Hun veg aldrig af fra Loven, og hun har Styrke i sin retfærdige Sag.“

Thyboen er ikke, som mange vil mene, og som endog mange Steder kan ses paa Tryk, Danmarks mest uforbederlige Hjemmefødding. Begge de her nævnte Værker giver Eksempler paa Thyboer, der opholder sig borte fra Thy. Ebbe er ved Kongens Hof, Jens Glob er endog draget udenlands til Franken, hvor han har opholdt sig i mange Aar. Thyboens Bisselædersaaler er ikke skaaret over nogen kneben Læst; han har Sans for og Længsel efter den store Verden, og byder Lejligheden sig, staar han ikke tilbage for at vove sig ud paa Eventyr i det fremmede. I gamle Dage drog han ofte ad Oksevejen sydpaa, og naar han kom hjem, syntes man, det var fint, naar han talte „søndensk“. Selv om man vil forklare disse to Eksempler som Tilfældigheder, lader det sig dog ikke bortforklare, at Udlængslen ogsaa har sin Plads i Thyboens rige Følelsesforraad, og den bliver ikke mindre, fordi andre kalder ham en Hjemmefødding.

Man kommer i denne Forbindelse let til at tænke paa Holbergs Komædie „Jakob von Thybo“, hvor Holberg ironiserer over en storpralende Fyr, der har været udenlands, og som efter sin Hjemkomst fortæller vidt og bredt, men ud over alle naturlige og for-

nuftige Grænser om sine Oplevelser i det fremmede.

Der er for det første det at sige til dette Værk, at selv om Holberg tydeligt nok kalder sin Hovedperson Thybo, gives der ikke noget som helst sikkert Holdepunkt for, at Holberg med det sigter specielt til Thyboerne for at karakterisere dem som særlig store i Munden, og for det andet maa det siges, at selv om det virkelig har været Holbergs Mening at tillægge Thyboerne Jakob von Thyboes Egenskaber, saa har han saamænd da heller ikke truffet saa ganske ved Siden af, thi der er vist trods alt noget om, at Thyboen har en Smule Tilbøjelighed til om ikke at puste Myggen op til Elefant, saa dog at belægge sine Ord med en Kolorit, som godt kan minde lidt for meget om det eventyrlige.

Vi har nu set, at Thyboen er hæderligt og smukt repræsenteret i den ældre Del af vor Litteratur. Tro Sjæle, stærke Viljer, Retfærdighedens Stridsmænd — det er Litteraturens Bauta over Fortidsthyboen.

Medens det omvendte nu er ved at blive Tilfældet, er det i den ældre Litteratur næsten udelukkende Menneskene og næsten slet ikke Landet Thy, Skribenterne har beskæftiget sig med. Kun antydningvis nævnes Landet, som f. Eks. hos H. C. Andersen i hans Roman „O. T.“, hvor det nævnes som det Sted, man bør rejse hen, hvis man ret vil lære Vesterhavet at kende.

Men den ældre Litteraturens Thyboskikkelser i Forening med den nyeres Thylandsbilleder udgør dog en værdig og smuk Repræsentation i vor Nationallitteratur for det lille, beskedne Thyland, der i al sin Beskedenhed dog — sagt med en Fortidsrøst — er

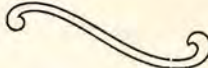
„— — — et Land,
hvis Skæbne og Bedrifter
bør værdigt tegnes an
blandt Landets andre Skrifter.“

I. P. Jensen.

*Blomstervinduet i Amtsgaarden
Thisted*

En gammel Kontorist

Skitse

HAN sidder bøjet over sin Pult, gammel, hulbrystet og med rystende Hænder. Hans Kinder er magre og graa. Hans Øjne, der er ganske matte, ligger dybt inde i deres Huler.

Han sidder og regner og regner.

Hvert Øjeblik løfter han Hovedet lidt, stirrer ud i Rummet og stryger sig over Panden med sin hvide, slanke Haand.

Saa sukker han.

De Tal, de Tal!

De gør ligefrem ondt inde i Hovedet, hvor det hamrer og banker. Det koster ham Anstrengelse at holde fast ved dem. De slipper saa ofte fra ham, at han maa tælle forfra igen.

Det gør ham nervøs. Der kommer Sved paa hans Pande. Hans Fingre bliver ganske klamme.

Lige overfor ham sidder en lapset, ung Fyr med glatkæmmet, nakkeskilt Haar. Ved Siden af denne igen en halvvoksen Dreng, der uophørligt bider sine Negle.

De to morer sig kosteligt over den gamle. Paa enhver Maade søger de at distrahere ham. Naar de ser, Sveden perler frem paa hans Pande, ved de, at det er lykkedes. Og saa smiler de til hinanden.

Han bliver ganske ude af sig selv ved at se dette Smil. Han hader det, og han er angst derfor. Naar han ser det, kan han ikke beherske sig. Alt løber rundt for ham. Han kan da ikke lægge de simpleste Talrækker sammen.

I omtrent to Aar har han siddet ved den Pult i det Kontor. Hver Dag fra Klokken ni om Morgenen, til Nabofabrikkens Fløjte

om Aftenen piber seks. I omtrent to Aar, der synes ham en Evighed.

Mange Gange har han haft den mest brændende Lyst til at smide Pennen og gaa sin Vej — og blive borte med det samme.

I sin Indbildning har han ofte oplevet denne Bortgang. Han gjorde det altid meget dramatisk. Det blev til Scener med haarde Ord og Slag i Pulten og harmdirrende Stemmer. Han ligefrem nød disse Optrin. Tusind Planer lagde han om, hvordan det skulde gaa for sig.

Men han kom aldrig ud over at lægge Planerne. Realiseret dem fik han ikke. Hver Morgen sidder han igen ved Pulten. Bøjer stille sit Hoved og finder sig i Kollegernes Drillerier — og i Haanen og Ydmygelsen, som Principalen viser ham — Principalen, den unge dygtige Forretningsmand, der er hans kødelige Brodersøn.

Af Naade har denne taget ham paa sit Kontor, da han som Fallent stod ganske blottet for Eksistensmidler, og af Barmhjerlighed har han beholdt ham, hvilket han aldrig lægger Skjul paa, men viser ved enhver given Lejlighed.

Den gamle hader ham, hader ham grænseløst, fordi han ved, han maa være ham taknemlig. Havde han ikke taget ham paa sit Kontor, hvad skulde der saa være blevet af ham? Men denne Taknemlighedsgæld nager og piner ham, gør ham i hans egne Øjne saa uendelig lille, gør ham ufri og uselvstændig.

Han, der nu er gammel, og som i mange Aar har været sin egen Mand, med gode Indtægter og stort Hus, han føler svært den

vanskelige Kunst at bøje Nakken og tie stille, hvor ellers Lysten kunde være til at hævde sin Ære. Og dobbelt svært føler han den, da det er Ungdommen, som fordrer Nakken bøjet.

— — —

Han sidder og stirrer ud af Vinduet, tanketom og fraværende, stirrer ud paa Regnen, der i tunge Draaber styrter klaskende ned paa Nabohusets Tag.

Han er træt, føler sig slet ikke rask. En underlig Mathed tynger alle hans Lemmer. Hvert Øjeblik mærker han det, som skulde han falde hen i Blund.

Da farer han pludseligt op. Foran ham staar Principalen — Nevøen — og spørger om et eller andet Arbejde, der skulde have været færdigt.

Han kan ikke straks svare. Han er ikke Herre over sig selv. Han stammer noget frem, han ikke selv ved, hvad er. Og Sveden paa hans Pande bryder frem i store, klare Draaber.

— Er De færdig med Deres Arbejde, eller er De det ikke? spørger Principalen igen i en irriteret, overlegen Tone. Svare ordentligt kan De da for Pøkker! —

Blodet stiger den gamle Mand til Hovedet. Aarene svulmer op. Han kommer til at ryste. Han bestræber sig for at være rolig. Men da hans Øjne falder paa Kollegerne — ham med Nakkeskilningen og ham, der bider Negle — og fanger deres onskabsfulde Smil, da kan han ikke længere beherske sig. Han rejser sig op, og med skælvende Stemme siger han:

— Hvis De vil tale ordentlig, skal jeg nok svare ordentligt! —

Straks bliver Nevøen stum af Forbavselse. Men det varer ikke længe. Saa ser han haanligt op og ned af den gamle, rømmer sig et Par Gange og spørger med en paataget, overlegen Tone, smagende paa hvert Ord:

— Er De gal??

Et Øjeblik er den gamle lige ved at tabe Modet og bede om Undskyldning for sin

Dristighed. Men et lille Blik paa Kollegerne faar ham atter til at tage sig sammen. Dis-ses Smil, der nu næsten er blevet til stille Fnisen, hidser ham op. Nu vil han tale! Saa faar det bære eller briste!

— Gal? siger han og gentager det en Gang til. Aa nej, just ikke jeg! Men hvis nogen af os to er det, maa det vel være dig. Ja, du ser saa forundret paa mig! Du synes maaske ikke om, at jeg siger Du til dig, min Dreng! Jeg ved nok, du forlangte, vi skulde være De's, da du tog mig paa dit Kontor. Men naar du opfører dig som en Dreng, maa du finde dig i, at jeg behandler dig som en saadan! —

Nevøen, der ikke er af mange Ord, peger blot mod Døren og siger kun: — Ud! . . . Og sæt ikke Deres Fødder oftere her!

Den gamle gør sig rank. Uden at se til højre eller venstre gaar han hen og tager sin Frakke paa. Ganske langsomt. Knapper sine Handsker. Og strunk og stiv gaar han saa, med et fint, lille Smil om de tynde Læber.

— — —

Ad sølede, regnvaade Gader vandrer han saa lige hjem til sit tarvelige Værelse. Hans Sko er næsten uden Saaler. Men han mærker det ikke. Hans Sind er i et Oprør, han aldrig før har kendt.

Han er stolt, han er glad. Han nynner Sange, han sang, da han var ung.

Endelig fik han sagt, hvad han ikke før havde ævnet! Endelig fik han da vist, at han endnu var Mand!

Han bevarer Sejerherre-Stoltheden, lige til han kommer til sit Hjem. Men der faar dets Fattigdom ham til at se, at han har forløbet sig. Der føler han, at han er et Vrag, som intet har at skulle sige.

Og da han endelig — langt om længe — kommer i sin Seng, da trækker han Dynen højt op om sig, han vil skjule, at Graaden staar ham i Halsen, han vil skjule, at han er fortvivlet — fortvivlet over, at han nu intet, slet intet har at leve af.

Limfjordsfolk

EN JULEFORTÆLLING

FRA LIMFJORDSEGNENE

Af JENS KIRK

DER VAR JULETRAVLHED paa Højgaard. Enkefru Karen Højgaard stod selv ved Komfuret, rød i Ansigtet af Ivrig-
hed og Anstrengelse. Det var Mandag Eftermiddag, og paa Onsdag var det Juleaften; det gjaldt nu om at udnytte det Par Søgne-
dage, der var til Jul. Pigerne sprang afsted paa hendes mindste Vink, de vidste, at Fru Karen skulde adlydes i de mindste Detailler, især da, naar hun som i Dag, var i Arbejdshjørnet.

Fru Karen gik et Øjeblik ud i Gaarden for at trække frisk Luft; hun indsugede i dybe Drag den klare Frostluft, der følte dobbelt forfriskende i Sammenligning med Varmen ved det gloende Komfur. Vinteren var kommen tidlig i Aar, det havde nu frosset i et Par Uger, og Snestorm havde de haft, saa Vejene havde været helt ufremkommelige. Den lille Dam bag Gaarden var forlængst frosset til, hun kunde høre Børnernes Leg og Latter deromme fra. Som hun stod der med blussende Ansigt og sin ungdommelig, ranke Holdning, skulde ingen tro, at hun var midt i Trediverne og Moder til de to Børn, der legede paa Dammen, en Dreng paa tretten og en Pige paa ti Aar; en statelig Kvinde var hun, en Kvinde, der ved første Øjekast indgød Respekt, og denne afsvækkedes ikke ved nærmere Bekendtskab.

En høj, kraftig Skikkelse kom gaende over Gaardspladsen og skraaede over mod Fru Karen. Det var Forvalteren paa Højgaard, Harald Jensen. „Naa, du staar vel og ønsker, at Vejret kan holde Julen over?“ sagde han. Fru Karen smilede: „Hvor kunde

du nu lige vide det — men det holder vel?“ „Jeg er bange for, det ikke gør det — desværre; Vinden er ved at dreje, og Barometeret falder; det var netop derfor jeg kom herover for at høre, om ikke du og Børnene vil med paa en lille rask Kanetur, mens Sneen endnu“

„Er du gal, Harald,“ afbrød Karen ham, „jeg staar lige midt i Julebagningen og har sandelig ikke Tid, men Børnene vil sikkert gerne med, du kan lige kalde paa dem, saa kan I komme ind paa Kontoret og faa en Kop Kaffe med varme Klejner — du gode! Jeg skal ind til mine Klejner“ — og væk var hun.

„Knud og Ellen!“ raabte Forvalteren, „kom lige ind paa Kontoret.“ Det saa ikke ud til, at Børnene var videre glade for Afbrydelsen, da de lidt efter kom ind, men da Forvalteren betroede dem, at det var de to røde, det var rent galt med, Staldkarlen kunde ikke styre dem længere, var de straks med, og Knud for afsted efter Frakker og Tæpper.

„Ja, ja, lad os nu faa en Kop varm Kaffe først,“ sagde hans Mor, der i det samme kom med Kaffen.

„Tar du med Mor?“ lød det fra begge Børnene.

„Nej“

„Vist gør hun saa,“ afbrød Forvalteren hende. „Nu skal du bare høre. Anders Jørgen fortalte i Morges, at Vigen der nede bag Skoven er frosset til, han var dernede og stange Aal i Gaar. Vejen gennem Skoven er ganske vist ikke kastet op, men selv om vi kører uden om, er vi dernede paa en halv Time. Var det ikke dejligt at prøve Skøjterne igen en Gang? — Tid! Vist har du Tid, Kathrine er jo sikker nok i Køkkenet.“

Da de lidt efter susede afsted — Knud sad trods Moderens Protest foran hos Forvalteren, mens Karen og Ellen sad bagved i Fodposen kunde Karen ikke lade være med at undre sig over, hvorfor hun i den senere Tid oftere og oftere bøjede sig for Harald. Hun havde altid haft svært ved at bøje sig for andre, og det havde i Reglen været hendes Vilje, der var den afgørende paa Højgaard, men det var ligesom Harald var ved at faa Overtaget. Egentlig var det vel ikke saa underligt. — Hun betragtede beundrende den sportstrænede Skikkelse, der sad der foran hende og roligt og overlegent tumlede de kaade Heste, der dansede afsted, saa Sneen stod som en Støvsy omkring dem. Man behøvede ikke et Øjeblik at være i Tvivl om, at han var en Mand, der var vant til at blive adlydt. Nu havde han ogsaa været paa Højgaard i over fire Aar — og saa var der jo det, at de havde kendt hinanden fra Børn, og hun da havde været vant til at bøje sig for ham som den ældste. Karen lod Tankerne vandre tilbage til sin Barndom i Hjemmet derovre paa Mors. Hun og Harald var Bysbørn og omtrent jævndrende. Harald var Præstens ældste Søn, og hun var eneste Datter af af en af Byens største Gaardmænd, hvis Gaard laa lige ved Præstegaarden. Den Vinter, Harald var paa Højskole, havde han ofte haft sin gode Kammerat, Søren Højgaard fra Salling, med hjem. Karen havde lært ham at kende ved Ungdomskomsammen

i Præstegaarden, og — Aaret efter rejste hun til Salling som Fru Karen Højgaard.

Hvor havde de været lykkelige de første Aar af deres Ægteskab, men saa kom den tunge Tid med hendes Mands Sygdom; det var kommet saa pludseligt, som et Lyn fra en klar Himmel. Vel havde Søren Højgaard aldrig været særlig stærk, men der var dog ingen, der anede, at han bar paa en dødelig Sygdom. Det Foraar, de var blevet enige om, at han skulde prøve et Sanatorieophold, tog Harald Eksamen som Landbrugskandidat; de havde da skrevet til ham, hvordan Sagerne stod og bedt ham overtage Ledelsen af Højgaard under Søren Højgaards Sygdom, og Harald havde straks svaret, at han kom direkte fra København, saa snart han var færdig med Eksamen. — De havde jo haabet, at Sanatorieopholdet kunde redde Søren, men hen paa Sommeren var han død. Det havde været en haard Tid for hende. Helst havde hun solgt Gaarden og var rejst hjem til sine Forældre, men Søren havde paa det sidste bedt hende saa mindelig om at holde fast ved hans Fødegård for Børnenes Skyld — og Harald havde hjulpet hende. Ja, Harald — hvordan skulde hun have klaret sig uden ham. Folk paa Egnen havde ganske vist raadet hende til at faa en anden Forvalter i Stedet for denne „Præstesøn og Teoretiker“ — nu troede hun nok, de saa med lidt andre Øjne paa Harald. Det var en Kendsgerning, at det var gaaet fremad med Økonomien, siden han kom til Højgaard. Det stod ikke alt for godt til, da han kom, vel mest paa Grund af hendes Mands Sygdom, men han havde straks taget fat paa at faa Udgifterne ned. Saa snart de var færdig med Foraarsarbejdet, havde han solgt et Par Heste og afskediget to Mand. Hun havde protesteret; det plejede altid at knibe haardt nok endda med at faa Arbejdet gjort, men han havde faaet sin Vilje, velsagens fordi hun endnu var nedtrykt efter Mandens Død, men hun havde dog lovet sig selv, at

næste Gang, der blev en Meningsforskel, skulde hun nok vise ham, hvem der havde det afgørende Ord paa Højgaard. — Næste Gang — ja, hun huskede det endnu saa tydeligt, og ved Tanken derom knugede hun Ellen ind til sig. Det var en Dag i Høsten. Karen stod i Døren og betragtede Børnene, der legede ude i Gaarden, da pludselig Gaardens Stolthed, den store, jyske Tyr „Smør Dux“, kom farende ind i Gaarden. Da den fik Øje paa Ellens røde Trøje og Hue, sænkede den Hovedet og tog Retning mod hende. Karen havde udstødt et Skrig og kaldt paa Børnene uden at tænke paa, at de, for at kommen hen til hende, netop skulde forbi Tyren. I det samme stak Harald Hovedet ud af Tagvinduet i Kornmagasinet, hvor han sammen med et Par Karle var ved at gøre i Orden til at modtage den nye Avl. Han havde straks overset Situationen og raabt: „Løb ind i Laden! Løb ind i Laden!“ Den lille Dør i Midten af Ladeporten stod aaben, og Knud, der allerede havde lært, at Forvalteren var en af dem, der vilde adlydes omgaaende, havde straks taget Retning mod Laden, men Ellen, der havde hørt Moderen kalde, strittede imod af alle Kræfter. Da havde hun set Harald med et Sæt hæve sig op af Tagvinduet og lade sig glide ned ad Taget for i næste Nu at havne et godt Stykke ude i Gaarden. Han var faldet, men med et Brøl var han igen paa Benene. Tyren, der maatte have hørt Faldet og Brølet, vendte sig et Øjeblik og saa paa ham, men var aabenbart allerede for opbidset af Ellens røde Tøj til at opgive at komme i Lag med det; men det Sekund, den havde drejet sig, var nok til at Harald naaede først hen til Børnene. Han havde taget en af dem i hver Haand, kastet dem ind ad Ladedøren, smækket Døren i og og vendt sig lige tids nok til at springe til Side for Tyren, der nu i fuld Fart dundrede Hovedet mod Ladeporten. Selvfølgelig øgede

dette kun dens Raseri, den snurrede rundt og gik løs paa Harald — men hun var sikker paa, at hun havde set et Glimt af Haralds kaade Drengesmil, da Tyren gik løs paa ham. I sidste Øjeblik var han sprunget til Side, og dette gentog sig et Par Gange. Tyren, der aabenbart var blevet lidt desorienteret af denne Fremgangsmaade, standsede et Øjeblik og maalte sin Modstander. I næste Nu havde Harald fat i Ringen og drejede rundt. Tyren havde udstødt et Brøl af Smerte, men det var dog først efter nogle Omgange rundt i Gaarden, hvorunder Tyren flere Gange fik Hovedet drejet om paa Siden, at den gav op med Blodet strømmende ud af Næsen.

Da var det, Fru Karen havde forlangt, at den Tyr skulde slaas ned eller sælges, og det inden Aften, men Harald havde nægtet det. De havde ikke Raad til at undvære den, havde han sagt. Det var kommet til et heftigt Opgør mellem dem, hvorunder Harald endog havde truet med rejse straks, hvis han ikke fik sin Vilje — men det fik han, og han havde tilsidst sagt, at den „Kalv“ skulde han snart ordne, den skulde faa Lov at gøre det ud for de to Heste, der var solgt. Hun havde troet, det var Spøg, men da Høsten var forbi, havde han sat den sammen med den største af Studene for Ploven. Om Efteraaret havde de slæbt Roer hjem, og om Foraaret gik de med en 3 Hestes Kultivator. Folk deromkring havde moret sig over ham, men nu lo de ikke mere af noget af det Harald foretog sig — de var endog ivrige efter at faa ham valgt i Bestyrelsen for Ditten og Datten. Sidste Vinter havde de overtalt ham til at lede Gymnastikken i Forsamlingshuset; Karen havde set Opvisningen om Foraaret, og aldrig havde hun set Gymnastik med saadan Fut og Fart i — jo, han var en Svend den Harald. Børnene hængte ogsaa om ham, ikke mindst Knud. Der var ingen Ende paa det, han havde lært af Harald; han kunde

slaa Telt og gøre Baal, saa det var en Fryd at se, slaa Kraftspring, gaa paa Hænder og svømme som en Fisk. Ja, en Gang havde Harald endogsaa faaet ham trukket i noget gammelt Tøj og smidt ham ud i Dammen, fanget ham igen i en Løkke, flaaet Tøjet af ham med den Spejderdolk, Knud altid gik med i Bæltet, og vist ham, hvordan man foretager Oplivningsforsøg. Ja, selv de røde, der ellers undertiden kunde give en voksen Mand nok at tænke paa, havde han nu og da faaet Lov at køre, naar han sad ved Siden af Harald. Karen saa op til dem — i Dag var de røde nok for kaade til Knud.

De havde rundet Skoven, og foran dem saa de nu Vigen, der fra Limfjorden skar sig ind i Landet, helt ind til Højgaard's Enge bag Skoven. Vejen, de fulgte, gik i en Bue rundt om Skoven og stødte først til Vigen et Stykke ude paa Siden af denne ved Skellet af Højgaard's Enge. Hestene fik et Dækken paa og blev tøjret ved et Par Træer i Nærheden, og under Spøg og Latter fik man nu Skøjterne paa. Knud vilde vide, hvor hurtigt Harald kunde løbe over til den anden Side og tilbage igen. Harald mente ti Minutter, men Knud holdt paa, at det var umuligt; han havde selv prøvet sidste Aar, og det tog ham omtrent tyve. „Vi kan jo lade det komme an paa en Prøve,“ foreslog Karen, „hvis Harald kan gøre det paa de ti Minutter, gi'r vi ham en ny Sweater i Julegave . . .“

„Og hvis jeg taber?“

„Ja, saa forpligter du dig til at blive og holde Juleaften sammen med os.“

„Nej, Karen, det kan jeg ikke gaa med til, du ved, at jeg altid har sat alt ind paa at komme hjem til Juleaften, og Far og Mor vil blive meget skuffede, hvis jeg ikke kom i Aar.“

„Naa, du er nok ikke alt for sikker paa de ti Minutter,“ drillede Karen, „men saa maa vi jo opgive Væddemaalet.“ Hun saa straks, at hun havde ramt Harald paa hans

ømme Punkt, hans Hurtighed som Skøjteløber var netop hans Stolthed.

„Ja, ja, lad gaa da,“ sagde han, og et Øjeblik efter susede han afsted, mens Knud stod med Uhret i Haanden.

„Pas nu paa Børnene!“ raabte han i Starten. „Anders Jørgen fortalte, at der var Huller i Isen i Gaar, da han var hernede.“

„Vi skal nok passe paa os selv!“ raabte Knud og stak bagefter Harald for at se, hvor langt han kunde følge ham, men den bidende, kolde Vind, der var lige imod, fik ham hurtigt til at opgive. Han blev staaende lidt og saa efter Harald, der kom til at se mindre og mindre ud, efterhaanden som han arbejdede sig frem mod Vinden; saa kom han i Tanker om, at de jo var blevet afbrudt i deres Leg paa Dammen før, og vendte tilbage til Ellen for at genoptage den afbrudte Tagfat. Fru Karen tog nu Del i Børnenes Leg; hun havde i sine helt unge Dage været dygtig til at løbe paa Skøjter, og det morede hende at konstatere, at hun ikke havde glemt det endnu, ja, det kneb endog for Knud, der ellers var svært dygtig, at staa Maal med hende. De holdt dog stadig Øje med Uhret og med Harald, der nu snart var ovre ved den anden Bred.

„Kan vi ikke finde paa noget til at opholde ham, saa han ikke kommer tidlig nok,“ foreslog Ellen, „det vilde være dejligt, om han blev her Juleaften.“ — Efter nogen Diskussion om Spørgsmaalet, blev man enige om, at Karen skulde løbe ud og møde ham og se at sinke ham efter bedste Evne.

„Det er ikke helt ærligt Spil,“ mente Knud, men Karen og Ellen var selvfølgelig af en anden Mening. Børnene skulde blive i Nærheden af Bredden, for at konstatere nøjagtigt hvad Klokken var, naar Harald kom tilbage. De var under deres Leg kommet lidt længere ind mod Spidsen af Vigen, og — som det senere viste sig — netop til det Sted, hvor Daglejeren Anders Jørgen havde stanget Aal. Det maatte være et af

de Huller, han havde talt om, der i Nattens Løb var blevet overtrukket med et tyndt Lag Is, thi pludselig hørte Ellen, Isen begyndte at knage. Hun blev bange og vilde vende om, men faldt og — gik igennem Isen. Der lød et Skrig fra begge Børnene; det hele skete saa hurtigt, at Knud, der var lige i Hælene paa Ellen, kun med Nød og Næppe naaede at bremse op. I en Brøkdæl af et Sekund for Tankerne lynsnart gennem hans Hjerne: Han kunde springe ud efter hende, men det vilde vist være umuligt at svømme med hende i det kolde, isfyldte Vand, og i hvert Fald umuligt at faa hende op over Kanten af Isen. Havde han bare haft et Stykke Reb! Da fik han Øje paa Hestene; de var netop ud for det Sted, hvor Hestene stod tøjrede. I næste Nu vidste han, hvad han vilde gøre. —

*

Da Harald var naaet over til den anden Side, saa han til Uhret, der var gaaet seks Minutter. Naa, han havde Medvind tilbage og naaede det nok paa de fire, ellers — han tog sig selv i at ønske, at han kom for sent. Han havde i den sidste Tid flere Gange tænkt paa, om han ikke skulde holde Juleaften paa Højgaard i Aar, men hver Gang skudt Tanken fra sig af Hensyn til sine gamle Forældre. Hvis han nu kom for sent, var der en passende Grund. Han fik nu Øje paa Karen, der var paa Vej over mod ham, og Børnene saa han som to smaa Skikkelser ovre ved Hestene. Da var det, Ulykken var sket, han havde set Ellen forsvinde. Karen havde hørt Børnenes Skrig, hun vendte sig og stod et Øjeblik som lammet, saa vendte hun sig igen mod Harald, raabte og skreg og vinkede med Armene i Luften, men Harald hørte det næppe eller ænsede det ikke; som en besat for han hen over Isen. Han havde taget mere end een Præmie i Skøjtøbskonkurrencer, men aldrig i sit Liv havde han løbet som i Dag; hver Muskel, hver Nerve var spændt til det

yderste og Sveden perlede frem. Vilde han naa at komme tids nok, og selv om saa var, kunde Ellen med sine svage Lunger mon staa den Omgang igennem? — Han havde set Knud fare op til den ene af Hestene og komme tilbage igen, men i sin ophidsede Tilstand ikke straks været klar over, hvad det drejede sig om; nu saa han, at Hesten var løbet over til den anden og forstod, at Knud havde taget Tøjret. Han var nu saa nær, at han kunde se Knud kaste Løkken ud — Gang paa Gang, og nu — jo, sandelig havde han hende, og han saa ham vende hende om paa Maven for at faa Vandet til at løbe ud af Næse og Mund.

„Bravo, Knud!“ raabte han, „lad os saa faa Tøjet af hende.“ Fru Karen, der naaede Ulykkesstedet lige før Harald, saa forbavset paa ham. „Du vil da ikke klæde hende af her i denne Kulde?“ sagde hun. Men Knud havde allerede Dolken fremme, og nu var Harald der. Han krængede Jakken af sig og bredte den ud paa Isen, og et Par Sekunder efter laa Ellen paa Jakken, befriet for det vaade Tøj af Knuds skarpe Dolk.

„Lad mig faa dit Halstørklæde, Knud! — og dit med Karen!“

Med et uldent Halstørklæde i hver Haand bearbejdede han nu den næsten bevidstløse Ellen saa længe og saa haardhændet, at hun tilsidst skreg af Smerte. Haralds Humør vendte pludselig tilbage: „Knud! Staa ikke der og glo, begynd hellere at faa Hestene for!“ — „Du skal se, vi slipper med Forskrækkelsen,“ sagde han til Karen, „det er saamænd bare sundt med lidt kold Afvaskning og Frottering. Naar vi nu bare havde lidt varmt Tøj at trække hende i — aah! jeg faar en Ide.“ I næste Nu havde han krænget Tøjet af sig og stod nu med blottet Overkrop. Uldtrøje, Skjorte, Vest og Sweater — det hele blev svøbt om Ellen — og Jakken yderst. „Naa, nu skal du bare se, min Ven,“ sagde han opmuntrende til Ellen, naar du nu faar et af de Dækkener, som

Hestene har staaet med, svøbt om dig og bliver puttet ned i Bunden af Fodposen, sveder du, naar du kommer hjem.“

Karen protesterede: „Du bliver bestemt syg, Harald; tænk dog paa, hvor ophedet du lige har været af det hurtige Løb.“

„Nu tænker vi paa Ellen først,“ mente Harald, saa tager vi fat paa at tænke paa mig bagefter. Jeg har min Stortrøje i Kanen, den faar jeg paa og løber saa gennem Skoven hjem for at faa Varme i Kroppen igen.“

„Du tør da ikke lade Knud køre de røde hjem?“

„Aa, det gaar nok, skal du se“ — og det samme mente Knud, da han blev sat ind i Planen.

Harald spændte Kæderne i Stangbidslerne et ekstra Hul ind, inden de kørte: „Pas nu paa at holde dem godt an i Svingene, Knud!“ raabte han efter dem, „du ved, den nærmer vil slaa over Skaglen ellers!“

„Jeg skal nok passe paa,“ lød Svaret, „og lad os saa se, hvem der kommer først hjem.“

Da Harald kom ud af Skoven, kom Kanen i susende Fart paa Vejen hen mod Gaarden. Et Øjeblik tvivlede han paa, om Knud vel kunde klare det skarpe Sving ind til Gaarden i den Fart, men nu saa han Knud holde Hestene an lige ved Svinget, saa de næsten satte sig paa Halen. „Pokker til Knægt,“ mumlede han, „Højgaard kommer i gode Hænder, naar han overta'r Styret.“

* * *

Det var Juleaften.

I den store Spisestue paa Højgaard var alle samlede om Julebordet, lige fra Forkarl til Røgterdreng. Ved den ene Ende af Bordet sad Fru Karen med Ellen og ved den anden Ende Forvalteren og Knud.

Man havde ikke kunnet blive enige om, hvorvidt Harald havde vundet Væddemaalet eller ej, men Sagen var blevet afgjort ved, at han næste Morgen havde Feber og maatte

holde Sengen et Par Dage. Baade han og Ellen havde dog faaet Lov at komme op og være med ved Julebordet.

„I Aar kommer du til at hjælpe mig at tænde Juletræet, Harald,“ sagde Fru Karen, da man havde rejst sig fra Bordet, og sammen gik de ned i Folkestuen, hvor Juletræet stod.

„Saa blev det alligevel en dejlig Juleaften, trods alt,“ sagde Karen, mens Lys paa Lys tændtes paa det store Juletræ, „ja, jeg synes næsten, det er den bedste Juleaften, jeg har haft. Jeg er saa glad for, at vi har dig i Aften, Harald.“

Harald saa vist paa hende, og Karen blev blussende rød, hun forstod, at hun havde blottet sine Følelser — for første Gang.

Da tog Harald Mod til sig: „Vil det sige, at du vilde være glad for at have mig her hver Jul — jeg mener — være sammen med mig altid?“

Ja, Harald, det vilde jeg,“ svarede Karen fast, „men . . .“

„Men?“ Harald saa spørgende paa hende. „Du tænker maaske paa, at vi begge to hører til Limfjordsfolkene med de stejle Viljer, og . . .“

„Nej, Harald, det var ikke det, men jeg troede slet ikke, du holdt af mig.“

Da tog Harald hende i sine stærke Arme, knugede hende ind til sig og kyssede hende. „Du kære, kære Karen, jeg har jo holdt af dig altid.“

Det bankede paa Døren, det var Ellen, der var blevet utaalmodig. „Mor! Det varer meget længere, end naar du er ene om det.“

Da Ellen lidt senere, med Favnen fuld af Julegaver, kom hen til Moderen, udbrød hun pludselig: „Mor! Du er saa pæn i Aften, og saa ser du saa glad ud, hvor kan det være?“ Karen trak hende ind til sig. „Aa, jeg tænker, det er fordi, Harald har lovet at blive her altid og være din og Knuds Far.“ Og før Moderen kunde forhindre det, rev Ellen sig løs, for over til Knud og

raabte, saa ingen i Stuen kunde undgaa at høre det: „Hører du, Knud! Harald har lovet at blive her altid og være voreses Far!“

Der blev et Øjeblik Stilhed. Folkene saa betuttede til hinanden, som var de ikke rigtig klar over, hvordan de skulde tage

den Nyhed. Men Harald reddede Situationen. Smilende gik han over og tog Karen i Haanden og med sit ægte jyske Lune sagde han: „Jo, det er rigtig nok som Tøsen siger. — Naa, for Pokker, ønsk os da til Lykke, Folkens!“

Jens Kirk.

Vinter-Solhverv

Solhvervstid,
Vintertid,

Dagen begynder at længes,
maaske Kulde fra Nord
i Kraft af det Ord,
at saa vil Vinteren strenges — —

Solhvervstid,
Juletid,
en Krybbe blev Kongesøns Leje.
Han stiftede Fred,
var selv Kærlighed,
om vi saadant Sind kunde eje —

Klokkeklang,
Salmesang,
Julefesten er inde
for Børn, for enhver,
men Højtid især,
om vi Glæden og Freden kan finde —

Solhvervstid,
Nytaarstid,
det lyse — det skønne kommer,
al Mørke, al Tort,
al Kulde blæst bort
i en herlig, straalende Sommer — —

Otto Møller.

Stille Jul

Breve fra en ganske ung Pige
ved JOHAN KELLER

Thisted, d. 12. Decbr. 1928.

Kære Moster Emilie!

Først vil jeg sige Dig og Onkel Hansen tusinde, tusinde Tak, fordi I vil have mig over til Jer i Julen. Du ved slet ikke, hvor taknemlig jeg er derfor.

Hvis jeg — i min Sorg over første Gang i mit Liv at maatte være uden Mor en Jul — kan sige, at jeg glæder mig, saa gør jeg det, Moster.

Her vilde være blevet saa ensomt, at jeg ikke tror, jeg rigtig kunde holde det ud. I hver en Krog ved jeg, at jeg vilde savne Mor saa ganske forskrækkeligt. Det er meget bedre at blive revet helt bort fra de Steder, hvor jeg har set Mor Dag efter Dag, og hvor Minderne vilde være saa stærke og friske.

Derfor kan jeg godt sige, at jeg glæder mig til at komme over til Jer i den store, store By København, hvor der jo skal være saa mange Mennesker paa Gaden, at man næsten ikke kan komme frem.

Kan jeg ikke, Moster Emilie? Du ved godt, hvad jeg mener dermed, ikke? Du ved godt, at det ikke er, fordi jeg vil glemme Mor, at jeg glæder mig. For det kan jeg jo slet ikke. Jeg vil blot ovre hos Jer ikke føle Savnet saa ondt som her, hvor jeg er ene. Og med Jer kan jeg tale om Mor, hvad der ogsaa skal blive saa yndigt.

Du kan ellers tro, Moster, at jeg har travlt. Jeg skal, forinden jeg rejser, have en Kjole færdig til Postmesterens Frue og en til Borgmesterens unge Datter og en til Frøken Jeppesen, hende Du ved, som var saa god mod Mor, mens hun var syg.

Det er meget, ikke? Jeg har virkelig ogsaa lige saa meget at sy, som jeg paa

nogen Maade kan overkomme. Ja, jeg tror skam, at jeg bliver en rig Pige med Tiden. Men jeg har jo heller ikke noget videre at bruge mine Penge til.

Ved Du hvad, Moster, jeg synes ikke, jeg kan blive rigtig klog paa Menneskene. Sommetider forekommer de mig saa gode. De er jo ogsaa allesammen saa flinke til at hjælpe mig ved at lade sy hos mig. Men naar de kommer til mig og skal prøve Kjoler for Eksempel, saa ved den ene ikke alt det onde, hun skal sige om den anden. Er det ikke underligt? Men tror Du, at det kun er i smaa Byer, at Menneskene er saadan, eller er de ogsaa saadan ovre i det store København?

Jeg rejser herfra paa Fredag den 23de. Saa kommer jeg til København Klokken 8¹² om Aftenen. Er det ikke rigtigt? Og saa er Du nok, Moster, eller ogsaa Onkel Hansen ude at tage imod mig? For ellers finder jeg vist aldrig ud til Gl. Kongevej.

Og saa til Slut blot en Hilsen og en rigtig inderlig Tak til Jer begge, fordi I er saa søde, at I vil have mig.

Din taknemlige Niece

Jenny.

Thisted, d. 21. Decbr. 1928.

Kære Moster Emilie!

I Gaar er der bleven meldt Togstandsning over baade Jylland og Fyn. Og Sneen bliver ved at falde saa stærkt og fygende, at jeg er bange for, at jeg faar Lov til at blive i Thisted og ikke naar over til Jer.

Du kan vel nok forstaa, kære Moster, at jeg er uendelig bedrøvet derover. Mens jeg

sidder ved min Syning, stormer disse Tanker, at jeg ikke skal komme over til Jer, mere og mere ind paa mig.

Jeg kigger hvert Øjeblik ud af Vinduet for at se, om ikke Vejrret skal bedre sig en bitte Smule. Men det lader ikke til det. Sneen falder stadig tættere og tættere, og det synes, som Stormen snarere tager til.

Min Glæde over og mit Haab om at komme til at tilbringe Julen hos Jer svinder derfor mere og mere ind. Men det er dog ikke derfor, at jeg skriver til Dig, Moster. Det er for at sige Dig, at Du eller Onkel Hansen *endelig* maa være ude paa Stationen i København paa Fredag Aften. Thi hvis der bliver Togforbindelse i aller sidste Øjeblik, saa kommer jeg.

Med Hilsen til Onkel Hansen er jeg din inderlig hengivne Niece *Jenny.*

Thisted, Juleaften 1928.

Kære Moster Emilie!

Saa vilde Vorherre altsaa ikke have, at jeg skulde fra Thisted. Mon det kan være, Vorherre har ment, at jeg ikke maatte lade Mor være saa ene her ude paa Kirkegaarden?

Tror Du det, lille kære Moster Emilie? Jeg føler det næsten som Straf mod mig, at Vorherre bliver ved at lade Sneen falde. Som Straf, fordi jeg har glædet mig saa meget til at komme over til Dig og Onkel Hansen.

Her i Huset, hvor jeg bor, er jeg ganske ene. Hele Snedker Møllers Familie, hos hvem jeg efter Moders Død er blevet ved at bo, er rejst til Varde til en Broder til Fru Møller.

Her er derfor saa stille, at jeg ligefrem kunde have Lyst til at tage fat paa Syningen og lade Maskinen gaa. Men jeg synes dog

alligevel, at det vilde være grimt den aller smukkeste Højtidsaften, som Aaret har.

Derfor sidder jeg ogsaa ganske stille, Moster Emilie, her ved det Bord, hvor Mor har siddet Dag efter Dag i saa mange Aar, og skriver disse Linjer til Dig.

I Morges var jeg ude paa Kirkegaarden, hvor alt var hvidt, og hvor der næsten ikke var til at komme frem for Sne. Men jeg kom dog hen til Moders Grav, som endnu ikke helt er sunken, og saa, at Granen, den dybe, mørkegrønne Gran, jeg havde lagt derpaa, var blevet ganske skjult.

Moster Emilie, nu mens jeg sidder saa helt alene i det stille Hus og hører Stormen tude, saa det farer som Is igennem mig, nu spørger jeg Dig, og jeg beder Dig svare mig oprigtigt: Tror Du, Vorherre har villet straffe mig, fordi jeg glædede mig saa meget til at komme over til Dig og Onkel Hansen?

Du skal svare mig ærligt, men før Du svarer, saa skal Du vide, hvad jeg jo allerede har skrevet til Dig, at det ikke var for at glemme Mor, jeg saa gerne vilde besøge Jer.

Jeg synes ikke selv, jeg har villet gøre noget forkert. Men nu jeg sidder saa ene, Moster, kan jeg ikke rigtig faa Klarhed paa alle mine Tanker. Derfor spørger jeg Dig, og derfor beder jeg Dig svare oprigtigt sandt.

Nu slaar Klokken ti inde paa Møllers store Bornholmer-Ur, og nu gaar jeg i Seng. Og saa tror jeg nok, at jeg kommer til at græde lidt.

Men først vil jeg endnu en Gang sige Tak til Dig og Onkel Hansen, tusinde Tak, fordi I vilde have mig, og jeg vil slutte mit Brev med Ønsket om en rigtig velsignet og lykkelig Jul for Jer begge.

Din uendelig taknemlige Niece

Jenny.

THISTED

BLÆKSPRØJTE

Kong Volmer græd, da han Tove misted'.
Jeg er glad, jeg har mit Thisted.

Naar Byens 3 Matadorer Formuen frata's,
hvem i Verden, skal der saa ta's Skat a's.

For Bedrifter har Lærer Jørgensen levet og aandet,
og han sætter ny Rekord hver Maaned.

Før Bager Oddes William holder op,
han slider mange Saaler op.

Ej Koopmanns Udløb i Fjorden vi billiger,
det dufter ej heller af Roser og Lilier.

Hotel Aalborg er Stridens Æble,
naar man samles om det grønne table.

Hos de Thisted Damer det vækker Kummer,
at Tolden er steget paa Parfumer.

For A. P. Andersen er Maalet,
at alle vil eje den nye Chevrolet.

For Sommeren sattes der Stopper
med Snevejr midt i Oktober.

Gaa hjem og læg jer, Lenin og Trotsky,
Chr. Iversen gør det dobbelt saa godtsky.

Med Holger Sørensen skal man ej omgaa's smaaligt,
før alt i Schipkapasset er roligt.

For Spiritus i Thykiers Have siges der Stop,
paa Jorden ligger nu dette Haab.

Poul Bunk Verdensrekorder sætter,
han er et Geni paa Hundrede Meter.

Er det et Svagheds- eller Fornufttegn,
at Thisted ej faar Post ad Luftvej'n?

Ved Ravnemoses Poesi dvæler hans Læsere,
hans Politik syn's mest dog at interessere.

Een af Byens Læger gør saa stor Lykke,
at alle unge Damer føler sig syge.

Som Parkeringen nu sig selv forvalter,
man begriber ej, hvad Byraadet skal der.

I Thyland ser det slet ikke sort ud
for Afholdsmænd, som ønsker Forbud.

Til en Luxusvogn er gjort
(efter hvad Kuhn münchen siger) den nye Ford.

Thistedes Kommuniste er ej rene Kunstnere
i at fange Folk, der vil gaa og demonstrere.

Støjberg og Madsen er Køber' til Villaer
saa langt deres Indtægter tilla'er.

I Royal-Teatret hele Thy stimler,
naar vilde Løver talefilmer.

At aabne to nye Stationer om Aaret,
er Fjerritslevbanens Forret.

Med Thisted Byraad er det saadan fat,
der er noget de vil, men de ved ikke hvad.

Som Rekordtager er Ejnar Jensen stadig i Væksten,
sidst tog han i Løbet af 0,6 den.

Hotelejer Madsen rejser nu til Alaska,
han rundt om Jorden, hvis han ka' ska'.

I Thyland forstaar man Kunsten
med en Bid Brød at lægge Grundsten.

Teaterstriden i Thisted er bilagt,
Sanderhoff det sidste Ord har sagt.

Med Borgernes Penge Kommunen sig flotter,
man kan bli' berømt paa mange Maader.

At komme gennem Thisted paa lovlig Maade
er som en svær Labyrinth-Gaade.

Vognmand Vangsgaard har pæne Roll Roycer,
der sørger for, at Folk ej berøves den Slags Fornøj'ser.

Oddesund Bro kan, hvis ej vi os dummer,
gøre Thy til et af Nordjyllands Centrummer.

Over Rymings Geni man falder i Staver,
især naar han spiller paa Klaver.

En gylden Tid for Bridge vi aner,
naar alle spiller paa Bankdir. Hartz' Maner.

Ved Teaterspørgsmaalet var der een forstokket,
som modigt trodsed' Arkitekt Foged.

Naar Interessen for Sagen er stor kan
man holde Klapjagt i en Orkan.

Damefrisørerne i Thy, skønt det lyder fjollet,
farver nu Haaret ultraviolet.

Naar Faldet ikke i eens Haar du'r,
man hos Frk. Laugesen sig underkaster Tortur.

Forleden alle Thistedboere kogte,
men Sagen endte med Five o'clock The.

Thykiers Have vil herligt passe
enhver, der holder af at dase.

Den Pære, der sidder paa Holger,
er ikke nogen almindelig Grev Moltker.

At Hanstholm Havn færdig bli'r er sikker.
det sørger for Herr Ingeniør Fibiger.

Landmændene forlader Korn og Roerne
paa Dyrskuedagen til Glæde for Thistedboerne.

Efter Sommerens Tørke forvandles til Aske
vor skønne gamle Plantage.

* * *

— Har De hørt, at Redaktør Ravnemose har købt
Ugebladet „Hjemmet“?

— Jo, han købte et Nr. for 30 Øre!

* * *

— Ved De, hvor den bedste Udsigt findes i
Thisted?

— Fra Brinckmanns Ejendom paa Store Torv!
Derfra kan man overse hele Skandinavien!

* * *

— Hvad mener De om Fjerritslevbanen?

— Jeg mener, den er rystende!

* * *

— I New York findes en Mand, der ligner et af
vore Byrådsmedlemmer paa en Prik. Efter hvad han
paastaar, er hans Udseende ikke tilstræbt, men skyl-
des en rædselsvækkende Hændelse, han var ude for
som Barn.

EVERSHARP

PEN

De nye

DORIC

EVERSHARP

ER VERDENS MEST MODERNE SKRIVEINSTRUMENTER

JULEGAVEN, SOM VARER EVIGT

EVERSHARP

PENCIL

STØRSTE UDVALG I FYLDEPENNE
GEORG PORS BOGHANDEL · THISTED

❧ BOGFISKEREN ❧

MONSIEUR LAGRANGE er død! Det gør maaske ikke Dem nogen Sorg, og for at forstaa de Taarer, der har plettet min Kind, maa jeg fortælle Dem, hvem Monsieur Lagrange var.

Han var en af de smaa Boghandlere paa Kajerne i Paris — den lykkelige Indehaver af et Par sære, irgrønne, jernbeslaaede Kasser, der som Kaalorm kryber over Granitbrystværnet langs Seinen, spækket i Ryggen med Verdens ejendommelige litterære Vrag-gods, med herlige Olietryk, med Mønter og mugne Frimærker. Enhver gammel Pariserfarer vil fælde Taarer, naar han hører, at een af disse gamle, snur-rige Snegle, der sælger Skatte for Kobbermønter, er tøflet af til de evige Jagtmarker paa sine broderede Morgensko. Men ingen fortjener mere at blive begrædt end Lagrange. Hvem kunde som han vinke een nærmere, blot med en Trækning i den vældige,

hvide Knebelsbart, naar man passerede hans Kister paa den anden Side af Louvre, og hvem kunde med et smukkere Smil end han lægge en falsk Udgave af Anatole France, med hjemmefostrede Midder, i eens Arme — og faa een til at gaa bort, snydt og bedraget, men smigret som en Fyrste?

Desuden var Lagrange berømt, det var en Dag i 1918, da en Granat fra tykke Bertha fejede hele hans Boglager i Seinen. Fra den Dag af hed han Kanon-Lagrange eller „Bogfiskeren“, og var kendt af hver Dreng paa begge Flodbredder.

Nu er han død — og Enkefru Lagrange har for 50 Francs afstaaet de grønne Kasser og Lageret inclusive nogle „uerstattelige“ Førsteudgaver fra det 16. Aarhundrede. De broderede Morgentøfler er sik-kert med i Købet.

Georg Pors.

*Juleindkøbet gør De bedst i Aar
i Skind og Hatte hos Niels Søndergaard.
Vestergade 18.*

PRÆMIE - KUPON • JULEHEFTET „JUL I THY“ 1932

Hvilke 3 Annoncer i „JUL I THY“ synes De bedst om? — Skriv Forretningernes Navne paa nedenstaaende 3 Linier og indsend Kuponen til Boghandler Pors, Thisted, inden den 29. December.

Til Indsenderne af Kuponerne bliver der udtrykket flere Præmier.

Annoncørens Navn: 1.

— — 2.

— — 3.

Indsenderens Navn:

CHR. SØNDERGAARDS KENDTE MANUFAKTURFORRETNING

AFDELINGER:

2den Sal:

Systue og Lager.

1ste Sal:

Dame-Konfektion.

Stue (selve Butiken):

*Metervarer, Tricotage
Kjoler*

Kælderen:

Senge-Udstyr, Tæpper

ALSIDIG!
PRISBILLIG!
TJENSTVILLIG!

EFTER DEN SIDSTE STORE UDVIDELSE ER DEN NU EN AF
NORDJYLLANDS STØRSTE MANUFAKTURFORRETNINGER

*Forretningens Princip
har altid været:
Ved stor Omsætning
at fremtvinge den
billigste Pris.*

Specialiteter:

Dame-Konfektion og Kjoler
Kjolestoffer • Hvidevarer
Senge-Udstyr

CHR. SØNDERGAARD

VESTERGADE 6 — TELEFON 56

THISTED BANK
DEN DANSKE LANDMANDSBANK
HYPOTEK- OG VEKSELBANK
THISTED AFDELING

AKTIEKAPITAL:
Kr. 50,000,000

RESERVEFOND:
Kr. 34,000,000

TELEFON:
88 & 688

KONTORTID:
10—12 & 2—5

ENHVER ART AF BANKFORRETNINGER UDFØRES
BOXER UDLEJES FRA KR. 5,00 AARLIGT

SPAREKASSEN FOR THISTED AMT

SPARERNES INDSKUD
PR. 1. APRIL 1932:
CA. KR. 13,000,000

RESERVER:
CA. KR. 750,000

EKSPEDITIONSTID:
10—12 FORMD.
2—4 EFTERMD.

TELEFON 2

OPRETTET 30. NOVEMBER 1829

Hvad De søger, findes i Vestergade Nr. 14.

Da vort tidligere Lokale var blevet for lille, har vi nu i Vestergade Nr. 14 indrettet en virkelig 1. Kl.s Cigarforretning, der leverer Dem fine Kvaliteter i vellagrede Ting i alt indenfor Tobaksbranchen. - *Specielt til Julen* føres fine Pakninger i Cigarer, Cerutter og Cigaretter til Damer og Herrer.

Vor Kiosk med alle Dag- og Ugeblade bringes i velvillig Erindring.

Kaj Karner, Eva-Kiosken, Tlf. 379
(lige overfor Kirken)

I samme Lokale er der tillige indrettet en *speciel Konfekturfabrik-Afdeling*. De forskellige Chokolader findes i hygiejniske Glasmontre. Vi fører alt i rene og fyldte Chokolader, meget stort Udvalg i Æske-Chokolader, Marcipan- og Chokolade-Figurer til billigste Priser.

I *Vine og Spirituosa* føres et stort Lager i kendte, gode Mærker til moderate Priser.

Kaj Karner, Eva-Kiosken, Tlf. 379
(lige overfor Kirken)

Nytorv 3
Thisted
Tlf. 248

Naar Lampen ikke vil brænde og Motoren ikke gaar, saa Bud til BJERRE CHRISTENSEN sende og hurtig Hjælp De faar.

I Tider som disse lider Deres Aand Lys- og Legeme mere end ellers. Hold bade- Funktionerne i Orden. - Bad anstalten og tag Behandling. :: :: Har De prøvet det, er De Kunde Har De ikke — saa prøv!

SKOVGADE 18 - TELEFON 51

◆ Danske Lloyd. ◆

Alle Forsikringsarter tegnes ved Repræsentant, Postass. N. K. Larsen.

Jeg sværmer

for Krogh Nielsens Plantage-Kaffe, for den har en enestaaende Duft og Aroma, der gør Kaffedrikningen til en Nydelse, man længes efter. Og alle vore Venner — de gør som vi — og drikker

Krogh Nielsens Plantage-Kaffe

For Aarets Slid som en venlig Tak giv Deres Frue en Stol fra Bach.

A. BACHS

KURVEMØBELEFORRETNING

Telef

Frk. Friis' Dame-Frisør-Salon

Det anbefales Læserne af dette Hefte at aflægge Besøg. Vi garanterer Dem en omhyggelig og rigtig Behandling, som Falder i Smag og den smukke Facon, der

Moderne Udførelse i permanent Bølging, Vandoud

Telefon 277. Bestil venligst Tid

LOKAL

46.4
Thy

Jul i Thy

ex. /

1932

Hvad faar stadig Deres Tanker
til at dreje sig om

TELF.
511

„DANMARK“?

Jo, det er den gode Behandling og de reelle
Varer, man altid er sikker paa at faa der. - -

Køb dansk! Spis dansk! Prøv „Danmark“s

Frugt og Grøntsager

STØRSTE UDVALG

i prima Gasstegeovne, Gasbadeovne og Gasvarmeovne og
iøvrigt alle Artikler i Gasbranchen, ligesom man hos mig
altid finder enhver Artikel indenfor Sanitet- & Varme-
området. - - - Mange fikse Ting passende for Julegaver.

FOLMER AGERHOLM

Storegade 4 - Telefon 369

Deres Velvære vil i høj Grad stige,
naar Kaffe De køber hos

J. P. Dige!

Sig det med Blomster

fra C. P. JESPERSENS
BLOMSTERFORRETNING

THISTED - TELEFON 48

Husk!

De er altid sikker paa Premieren,
naar Chokoladen er købt i Bonbonnieren.

Eneste Specialforretning.

Husk

at en nyttig og praktisk Jule-
gave køber De bedst og
billigst i

Specialforretningen for moderne Herrekonfektion

Engelsk Beklædnings
Magasin - - -

Nytorv

Thisted

Smil ikke, naar De har daarlige Tænder,
og aldrig, hvis ikke de nye stammer fra

Fru Blachs Hænder.

Fru Blachs Tandteknik
Lilletterov - Telefon 319

— Hvad jeg synes om Thisted?
— Jeg synes vældig godt om Byen, særlig
synes jeg godt om de Varer, jeg købte i Cigar-
forretningen „Viking“ hos C. Tange, der hand-
ler baade med Cigarer, Cigaretter, Piber og
Stokke til virkelig moderate Priser.

Jul i Thy er go',
men bedst i „Valbak“s Sko!

VIL De skabe et særpræget og smagfuldt Hjem,
saa gaa til L. S. HVASS, Nytorv 8. Der faar
De ikke Dusingmøbler, men personlige, stilfulde
Ting — smaa Skatte, der kan skabe en møbleret Lejligh-
hed om til et Hjem. — Altid 20 Stuer paa Lager.

L. S.

787

Thisted Bibliotek

VO

811308374

ikke til hjemlån

Vi anbefaler

os med 1. Klasses Varer til billigste
Dagspriser.

Varerne bringes overalt i Byen.
Alt tilvirkes under Statskontrol.

Nr. 93

Nr. 93

AKTIESELSKABET
I. D. KOOPMANN'S SVINESLAGTERI
UDSALGET BROGADE 1
TELEFON 666

De kender Thisted, De kender St. Torv,
men kender De

Kamps Forretning

med de praktiske og nyttige Julegaver, der
altid er kærkomne til store og smaa.

Laurids Kamps Eftf.:

Harald Kamp

St. Torv 7

Telefon 127

Det største Udvalg!
Den bedste Vare!
Den billigste Pris!

MAGASIN
DU
NORD
THISTED

ER DE i Tvivl om, hvad De
skal købe som Julegave, lad
os da udstede Dem en af vore fikse
Check-Gavekort, som indløses i
alle M. d. N.s Oplag Landet over.

A S KULKOMPAGNIET

Telefon 35

THISTED

Telefon 35

anbefaler udsøgte Kvaliteter i Kul, Koks og Cinders

Direkte Import fra fineste engelske Exportører

Alt i

*Vi nærmer os Julen med raske Skridt
og kan Dem ikke sige for tit,
at den bedste Julegave De faar,
naar De gennem Porten i Skovgade gaar.*

Bambus, Kurvemøbler og Kurvevarer

bedst og billigst i

CHARLO PEDERSENS
BAMBUS- OG KURVEMØBELLAGER
SKOVGADE 12 - THISTED

GULDSMED

OSCAR LUND

VESTERGADE 25

TELEFON 540

FIKSE OG NYTTIGE

JULEGAVER

Ser De!

Helstrups Vine

*er særlig udsøgte originale Kvaliteter
fra Produktionslandenes ældste og mest
velrenommerede Huse.*

Derfor bør De forlange

Helstrups Vine

De er billige - de er gode!

Til alle Husmødre i Thy!

Nu kommer Julen og dermed i højere Grad Bagnings Tid ● Tænk nu over Frue, at det ikke er ligegyldigt, hvad Mel De bruger i Deres Husholdning, fordi De ved at bruge

Thisted Dampmøllens prima Specialitet: STJERNEMEL

ikke alene faar et godt Produkt, men ogsaa støtter dansk og lokalt Arbejde ● Tilmed er De sikker paa, at De faar ikke bedre Mel udefra ● Prøv det, og Deres Julebagning bliver bedre.

1933

Jul i Thy

Biblioteket
for
Thisted By og Amt

Nogetaler

UDGIVET AF GEORG PORS · THISTED

12.

08.05

0.51

JUL I THY

2. OPLAG

JULI THY

1933

TREDIE AARGANG

*ALVOR OG GAMMEN
VANDRE TILSAMMEN*

UDGIVET OG REDIGERET AF GEORG PORS

JUL I THY bringer udelukkende Bidrag fra Thy eller Fortællinger skrevne af Thyboere.
 Redaktionen har atter i Aar haft den Glæde, at flere Bidrag til nærværende Aargang
 er antaget til Oplæsning af den danske Statsradiofoni.

I N D H O L D :

	Side
<i>At holde Jul</i> , Digt af Otto Møller.....	5
<i>Fugleøen paa „Madstedborg“</i> af Johs. Haaning. - Illustreret, desuden Fotografi af A. Scharling.....	6
<i>Niels Borggaards Jul</i> af Jens Kirk, Thousgaard.....	9
<i>Den lille Pige paa Stranden</i> af Gustav Poulsen, illustreret	13
<i>Hilsen til Thy</i> , Digt af Lauritz Christensen	16
Thy seet med en Kunstfotograf s Øje, 8 kunstnerisk optagne Foto- grafier fra Thy af Kunstfotograf Jonals Co.	17
<i>Rosengaarden, der døde</i> , af Forfatteren Bertel Budtz Müller	21
<i>Hjemløs</i> , Digt af Otto Møller.....	25
<i>Roveren fra Skjoldborg</i> af Søren Nielsen, illustreret af Johs. Haaning..	26
<i>Lovsigemanden i Thy</i> af Jens Veng	30
<i>J. P. Jacobsen — vor Digter</i> af I. P. Jensen, illustreret af Poul Qvesel.	33
<i>Det læges der for</i> , Digt af Otto Møller	40
<i>Mette paa Storgaarden</i> af Pe' Hedegaard.....	41
<i>Jul</i> , Digt af Otto Møller	46
<i>Gl. Hus i Nørregade</i> , Pennetegning (Helsidebillede) af Otto Jørgensen.	47
<i>Et thylandsk Minde</i>	48
Maleren Jens Søndergaard med 8 Reproduktioner af thylandske Motiver	51
<i>Købmandslærningen</i> af Lærer Vestergaard	56
<i>En berømt Thybo</i> af Georg Pors med Digt af Jeppe Aakjær.....	58
<i>En fantastisk Udflugt</i> af Monologenes	59

Omslag efter Akvarel af N. B. GERLACH.

At holde Jul —

At holde Jul
 er ej at snakke
 om Dit og Dat,
 om Tant og Fjas,
 om den og hin — om høj og lav; —
 at holde Jul
 det er at takke
 for Sundhed
 og for Sygdom,
 alt som Gud det gav — —

At holde Jul
 det er at tæmme
 det stride Sind,
 ublide Sind
 i Byst og Hjernens Kvælv; — —
 at holde Jul
 er — ej forglemme
 sin Gud og Næste
 for sit eget —
 for sit kære Selv — —

At holde Jul
 det er at finde
 den trange Vej —
 til Bethlehem,
 til Barnets Krybbe hen; — —
 at holde Jul
 det er at binde
 en Rosenkrans
 i Kærlighed —
 til Fjende — som til Ven — —

Et Besøg paa Fugleøen „MADSTEDBORG“

Af JOHS. HAANING

Illustreret. - Desuden Fotografi af A. Scharling.

DER er vel mange Mennesker, maaske ogsaa Thyboere, som ikke ved, hvor Madstedborg ligger, hvilket er mærkeligt, da Madstedborg er en enestaaende Perle i dansk Natur, der da ogsaa besøges af mange Ornithologer og Fuglevenner fra hele Landet.

Madstedborg ligger i Ove Sø, der strækker sig fra Hassing til Legind, og den er ca. 8 km lang og ca. 2 km bred. Øen ligger nærmest Legind. Ifølge gamle Overleveringer har Havet i sin Tid gaaet ind til Legind, hvad Navnet jo ogsaa kunde tyde paa, „leg ind“, og Ove Sø har da haft Forbindelse med Havet. Efter Sagnet har der nemlig ligget en Sørøverborg paa Øen, hvad Navnet „Madstedborg“ jo ogsaa vidner om. Der findes paa Øen en aflang firkantet Vold og tilsvarende Lavning, som menes at have været Voldgrav, og der er ogsaa Fredningsmærke paa Volden.

Kommer man til Madstedborg om Vinteren, er der ikke meget at se; man vil da finde Øen som en Ø i al Almindelighed, ret øde, kun nu og da besøgt af nordiske Gæster (Sædgæssene), som er paa Gennemrejse og benytter Øen som en midlertidig Hvileplads, før Rejsen gaar videre.

Aflægger vi derimod Madstedborg et Besøg i Maj eller Juni, vil vi der træffe et Fugleliv, som er ret enestaaende her i Landet,

der er nemlig i tusindvis af forskellige Fugle, talrigst er Hættemaagen og Ternen, som som har Ruge- og Yngleplads paa Øen. Allerede før vi naar Øen, bliver vi modtaget med Vingesus og hæse Skrig, det mærkes tydeligt, at vi ikke er velkomne, hvad Fuglene paa ingen Maade søger at skjule, og nærmer vi os Øen, stiger Larmen og bliver næsten øredøvende. Strandskaderne løber uroligt langs Stranden for tilsidst at gaa til Vejrs og give deres Besyv med, Blis-høns i Mængder, og Graaænder, Skeænder, Gravænder, Troldænder, Lappedykkere, Taffelænder ses svømmende længere ude i Søen. I Strandkanten ses endvidere forskellige smaa Vadere, Mudderklirer, Præstekraver, Rødben, Ryler, der vel nok kun opholder sig paa Øen for en kort Tid, og naar vi kommer helt over til Øen, letter Maagerne og Ternerne som en hel hvid Sky, og vi behøver ikke at gaa mange Trin, før de første Reder ses, og de ligger mange Steder saa nær paa hinanden, at man skal se sig godt for, for ikke at træde paa dem.

I alle Reder er der Æg eller nyudrugede Unger, de ældre Unger gør, hvad de kan for at skjule sig i det lange Græs, og finder man dem, er de tilsyneladende „døde“. Talrigst er Hættemaagerne, der ruger i tusindvis, deres Reder ligger ikke saa nær sam-

men som Ternernes, der ruger i Kolonier, og Afstanden mellem Rederne er kun ca. $\frac{1}{2}$ m. Hættemaagernes Reder findes fordelte over det meste af Øen, hvis Størrelse er ca. 20 Td. Land. Maagerne har ikke ret megen Ulejlighed med Redebygningen, kun nogle faa Rør eller Straa danner Reden, mange

Endvidere findes der paa Øen rugende Sandterne og alm. Terne. Moseternen og Dværgternen ses ogsaa, de ruger almindeligvis ikke paa Øen.

Naar vi nu gaar over Øen, hænder det ofte, at en Troldand pludselig flyver op mellem Græstotterne og forsvinder ud over

Steder den bare Jord. Der er som Regel 3 Æg i Rederne, de er olivenbrune og grønne med større og mindre sorte Pletter. Æggene samles paa Øen i den Tid, det er tilladt, og der samles ca. 20 til 25000 Æg hvert Foraar.

Gaar vi nu videre ind over Øen, kommer vi til Splitternekolonierne. Splitterne fører en haard Kamp mod de talrige nærgaaende Hættemaager, der er slemme Ægrøvere. De lægger som oftest kun to Æg, de er lyse med sorte eller brune Pletter, og de henter Føden til deres Unger ved Havet.

Søen. Eftersøger man Stedet grundigt findes i Reglen dens Rede, den er godt skjult mellem Tuerne. Reden er omhyggeligt bygget af Græsstraa og foret med Dun, der er i Reglen 12 til 16 Æg i Reden. Det er interessant at lægge Mærke til Troldandens Komedie, naar den flyver op fra Reden med den forstilt brækkede Vinge, og den hinker snart til den ene, snart til den anden Side for at bortlede Opmærksomheden fra Reden.

Endvidere findes Lappedykkeren rugende ved Madstedborg, dens Rede er lagt paa en sammenskyttet Sivbunke, der ofte er halvt under Vand.

Strandskaden yngler ogsaa paa „Madstedborg“, Reden er oftest paa Strandbredden, den bestaar af Sten og Muslingskaller og er derfor ikke nem at faa Øje paa.

Der er nu nævnt de mest almindelige Fugle paa Madstedborg, men den besøges af mange flere Arter.

Har vi nu været Øen rundt, og vi sætter os stille paa Volden, kommer Fuglene tilbage til deres Reder, selv i ganske kort Afstand, og det er interessant at lægge Mærke til den Kiv og Strid, der er for at finde de

rigtige Reder, og sker det, at en Unge har forvildet sig over i en anden Rede, faar den en meget ublid Medfart.

Vi slutter her vor Safari og gaar ned til Baaden for at ro i Land, fulgt af nysgerrige Stude og vrede Fugle.

— Madstedborg er et Fristed for Fuglene, og der vaages over, at der ikke øves Hærværk af nogen Art eller løsnes Skud i den Tid, Fuglene bor der.

Johs. Haaning.

Niels Borggaards Jul

Fortælling
af Jens Kirk,
Thousgaard

TROR Du, Thy-Toget gaar igennem?“
Der var en bønlig Klang i Ane Borggaards Stemme, som ventede hun, at hendes Mand, den stoute og stærke Thy-Bonde, Niels Borggaard, kunde hjælpe Toget igennem.

„Vi haaber det, Ane, vi haaber det, men haardt Vejr er det.“

Det hørtes tydeligt paa hans Stemme, at han ikke troede det, og det undgik ikke Anes skarpe Øre.

„Det var nu ogsaa dumt, at vi lod Inge gøre Ophold hos Bedstemor i Stedet for at rejse lige hjem fra Gymnasiet. Nu kommer hun maaske til at holde Juleaften i Toget et Sted mellem Oddesund og Thisted.“

„Ja, vist var det dumt, Ane, men hvem kunde ogsaa tænke, at vi skulde faa saadan en Snestorm nu lige til Juleaften.“

„Naa, det gaar nok ogsaa, skal Du se, føjede han trøstende til. Togfolkene gør selvfølgelig alt, hvad de kan, for at komme igennem, de vil jo da ogsaa helst hjem.“

„Ja, men nu er det dog over en Time siden, Toget skulde være inde, og det er næsten helt mørkt. Selv om hun kommer, kan I vel ikke hente hende i det Vejr?“

„Jeg ved skam ikke, Ane. Kunde jeg bare selv køre, skulde jeg nok klare det, men det er vel ikke værd at udsætte mig

for at faa min Influenza spædt op igen ved at tage en Tørn i det Vejr, og Karlene . . . Ringede Telefonen ikke?“

„Jo, jeg tror det; Du maa hellere tage den.“

„Hallo! Ja. — Er det Inge?“

„Ja, det er, Far“.

„Nej, jeg tror ikke, vi kan køre igennem, min Pige, men jeg har tænkt paa, at Du kunde gaa ind hos Tante Margrete og se Tiden lidt an, saa skal vi se, om vi kan hente Dig senere paa Aftenen, hvis Vejret klarer lidt op — ellers vil hun sikkert ogsaa være glad for at beholde Dig til i Morgen. — Hvad siger Du? — Vil Du ikke være glad for det. — Hvad vil Du? — Nej, det maa Du ikke, Inge, hører Du, det forbyder jeg Dig —.“

Et skarpt Smæld fik ham til at rive Telefonen fra Øret.

„Ledningen maa være blæst ned — de svarer ikke paa Centralen.“

„Hvad var det, Du forbød hende, Niels?“

„Aa, hun mente, hun kunde gaa over Markerne forbi Søndergaard, Du ved, hun gik altid den Vej for at følges med Peter Søndergaard, da de gik paa Realskolen sammen, saa hun kender selvfølgelig hvert Hegn og hver Sti paa Marken, men i det Vejr . . .“

Nej, selvfølgelig; det var da godt, Du fik

hende til at blive hos Tante Margrete, selv om vi er kede af at undvære hende i Aften.“

„Ja, ja, men lad os saa hellere faa Julebordet dækket“.

Niels Borggaard gik ud til Karlene, der netop var færdig med at „røgte ind“. For hans indre Blik stod stadig Synet af en rød og kæk ung Pige, der kæmpede tappert med Graaden og paastod, at hun kunde sagtens gaa . . .

Bare han dog turde være sikker paa, at hun havde hørt, hvad han sagde; men sæt hun nu gik ud i det Vejr. Det var dog vist bedst, at Karlene prøvede.

„Hør, Jens! Du plejer jo ikke at være bange af dig.“

„Nøj, da't saa læng, dæ æ engenting weed.“

„Tror Du, I kan hente Inge i Kanen? Hun kom med Toget nu og er taget ind hos Tante Margrete.“

„Wi wel da gja prøv ed — et osse, Hans?“

„Jow, læ wos bare kom' teen.“

„Det er godt, men bag om Laden, saa Ane ikke mærker noget — og lad saa bare de brune røre sig.“

— Et Kvarter efter kom Karlene tilbage, ridende paa hver sin Hest og med den Besked, at Kanen lå i Landevejsgrøften med knækket Stjert. — I det samme kom Pigen ud og meddelte, at Bordet var dækket.

Det var Synd at sige, at Julemaden smagte Niels Borggaard den Aften. Stadig lød Inges Stemme i hans Øre: Jeg kan sagtens gaa over Markerne hjem — og det forekom ham, at Stormen triumferende gentog de sidste Ord: over Markerne hjem — over Markerne hjem.

Da man var færdig med at spise, og Karlene efter Sædvane gik ud for at malke, mens Pigerne vaskede op, og Ane pyntede Juletræet, havde Niels taget sin Beslutning. Han kaldte Forkarlen ind i Hestestalden, satte ham ind i Forholdene og bad ham lægge Selen paa „den sorte“.

„Du ved, jeg har været Dragon og før har taget en Tørn paa Hesteryg. Jeg rider saa lige ind og faar at vide, om Inge er hos Tante Margrete. I kan nok trække det ud med Malkningen en Times Tid, er jeg ikke kommen til den Tid, kan Du jo sige til Ane, at jeg er taget ind for at hente Inge.“

„Er ed et beje, æ rier, Niels, do har jo li væt syg“.

„Nej, Jens, den Tørn maa jeg nok selv ta.“

„Ja, ja, Løkk' po æ Rees da!“

Det var ingen let Opgave, Niels Borggaard der havde taget sig paa. Stormen havde snarest taget til i Styrke i Aftenens Løb, og fra en kulsort Himmel væltede Sneen ned og piskede ham og Hesten i Øjnene, saa han jævnlig maatte holde for at orientere sig. Men han var en Mand, der plejede at gennemføre, hvad han tog sig paa, og da han først var ude i Kampen mod Elementerne, var det ikke fri for, at det tog ham i den Grad, at han for en Tid næsten glemte sin Angst for Inge.

Den meldte sig dog igen med fornyet Styrke, da han hos Tante Margrete erfarede, at Inge slet ikke havde været der, og det var knapt nok, han gav sig Tid til at give den fuldstændigt lamslaaede Dame en Forklaring, før han tvang Hesten rundt og jog afsted ud gennem Byens Gader og videre ind over Markerne, hvor han Gang paa Gang raabte mod Stormen af sine Lungers fulde Kraft: „Inge! Inge!“

Først da han var redet hen over Markerne og igen stødte til Vejen, som han havde fulgt ind til Byen, faldt han saa meget til Ro, at han kunde begynde en mere planmæssig Eftersøgning. Han valgte at ride i Zig-zag, saa han stadig med smaa Mellemløb passerede Stien, der gik over Markerne. Maanen var ved at komme op, det var holdt op med at sne, og han kunde nu langt bedre orientere sig. Han havde inderst inde en Følelse af, at det var en haabløs Opgave,

men han gik i Lag med den med Fortvivlelsens Desperation. Hver Gang han stødte paa et Hegn, klippede han det over med en Tang, han havde taget med i Lommen. Hver Forhøjning, han opdagede i Sneen, blev undersøgt — for hver Gang at opdage, at det var en Sten eller en Græstue, der var Skyld i Forhøjningen. Men han naaede igen Vejen inde ved Byen uden Resultat.

Da var det, Niels Borggaard blev lille.

For første Gang i sit Liv gav han blankt op og erkendte sin Magtesløshed.

Til hvad Nytte at fortsætte en saa haabløs Eftersøgning. Hvis Inge havde forvildet sig, kunde hun være kommet ind paa en helt anden Strækning og laa nu sikkert og frøs ihjel, hvis hun ikke blev fundet før i Morgen — ja, var maaske allerede død.

Hvad hjalp det ham nu, at han var den stærkeste Mand i Miles Omkreds?

Hvad var det nu bevendt, at han havde begyndt med et Par tomme Hænder og arbejdet sig frem til den mest velhavende og ansete Mand paa sin Egn?

Han, der tit i Overmod havde sagt, at han ikke var bange for noget eller nogen, saa længe han var rask — han stod her med en udaset Hest ved Tøjlerne, udmattet, afmægtig — og græd. — Græd af Angst for sit eneste Barn, som han først nu rigtig blev klar over, hvor højt han elskede!

Aah, om han dog kunde bede til Gud!

Bede til Gud! Han studsede selv ved Tanken.

Han troede jo ikke paa nogen Gud, havde aldrig bedt siden han var Barn, men altid holdt paa, at hvis der var en Gud, blandede han sig sikkert ikke i vore private Sager her paa Jorden, dem maatte man selv se at ordne. Det var vel den eneste væsentlige Uoverensstemmelse i Ægteskabet mellem Niels Borggaard og Ane, der var en from og gudfrygtig Kvinde, som flittigt besøgte Kirken.

Bede til Gud!

Og dog — før Niels rigtig selv vidste af det, bad han til Gud, bad med hele sin Sjæls Styrke og anraabte Gud om at staa ham bi og frelse Inge.

Og efterhaanden som han bad, sænkede der sig en forunderlig Fred i hans Sind, og han fik en af de store Oplevelser, som undertiden bliver Mennesker forundt. Han følte med usvigelig Sikkerhed, at en højere Magt var ham nær og hørte hans Bøn.

Halvt mekanisk steg han til Hest igen og begyndte at ride hjemefter. — Pludselig fik han Øje paa et Lys et Stykke fra Stien; da han red nærmere, saa han, det var Søndergaard. — At den Tanke dog ikke var faldet ham ind før, at Inge kunde være naaet til Søndergaard og gaaet ind der. Ja, selvfølgelig var hun i Søndergaard. Han blev saa ivrig efter at faa sin Formodning bekræftet, at han piskede løs paa Hesten, saa den for ind i Gaarden, hvor Niels nær havde slaaet Ruden i Stykker med sin Ridepisk for at faa Folkene kaldt ud.

Et Øjeblik efter stak to unge Mennesker Hovedet ud ad Døren — lidt tættere sammen end strengt nødvendigt.

„Inge!“

„Far!“

„Er det dig, Niels Borggaard“, sagde Peter Søndergaard, sikken et Vejr, du er ude i. Kom med ind og hils paa Far og Mor.“

„Nej Tak, Peter, jeg skal ikke ind, jeg vil hellere have Inge med hjem med det samme — hvis du da vil, Inge; din Mor er nok ved at blive bange for, hvor vi bliver af. — Aa, Peter, Din Far vil nok laane Inge en Hest at ride paa hjem, saa kan Du jo komme over og hente den i Morgen.“

Det kan nok være, der blev Glæde paa Borggaard, da de to kom hjem. Men stor var ogsaa Anes Glæde over Niels's Oplevelse, som han fortalte hende i Nattens Løb.

Juledag fulgtes de to ad til Kirke. Folk gjorde store Øjne, og Pastor Petersen, der

havde hørt lidt om Nattens Begivenheder og sluttet sig til Resten, fik flettet et ekstra Indlæg ind i sin Prædiken om Gud, som hjælper os alle i Nøden. Men vi skulde give ham Lov til at være vor daglige Hjælp og ikke blot vor Nødhjælp.

Da de var kommen hjem fra Kirke, tog Ane Niels's Haand og sagde hjerteligt: „Det var endda skønt at være i Kirke sammen, Niels.“

„Aa, ja, Ane, det er jo altid skønt at være sammen med Dig, men jeg vil nu hellere være sammen med Dig herhjemme. Jeg plejer jo ikke at befinde mig rigtig godt i Kirken, og jeg er bange for, at min Oplevelse i Nat ikke har ændret noget paa dette Forhold; men maaske kan det komme med Tiden.“

„Ja, ja, Niels, lad os haabe det. Men

ellers er Du nu god nok alligevel, selv om det ikke bliver hver Søndag, jeg kan faa Dig med i Kirke. Jeg kender et gammelt Ord, der siger, at vi skal kende Folk paa deres Gerninger, og det ved jeg da, at Du aldrig har gjort nogen af os andet end godt, og at Du gerne vil gøre det saa godt, Du kan, for dem Du kommer i Berøring med.“

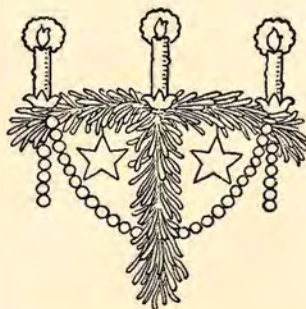
„Hold nu op, Ane, ellers bliver jeg bare flov over al den Ros. Lad os hellere tale om noget andet — for Eksempel om Inge og Peter. Han kom efter Hesten, da vi gik i Kirke, og er ikke taget afsted endnu. Hvem ved, hvad det kan blive til med de to . . .“

„Der kom jeg nok bag paa Dig, Far, det er blevet til — hvis . . .“

„Hvis hvad?“

„Hvis I da vil ønske os Tillykke med det samme.“

Jens Kirk.

Den lille Pige ved Stranden.

FORTÆLLING FRA KLITMØLLER

af GUSTAV POULSEN

„NAA, min lille Pige, Du arbejder stadig?“ spurgte en Herre, som kom gaaende paa Stranden.

„Ja, og De er stadig i Gang med den samme Bog?“

„Ja, den læser jeg nu slet ikke i.“

„Men hvorfor har De den saa med hver Dag?“

„Hvis jeg fortalte dig det, vilde Du slet ikke forstaa det. Lige saa lidt som jeg forstaa, hvorfor Du hver eneste Dag laver den yndigste „Have“ i Sandet, og hver Morgen er alt fjernet af Vind og Hav?“

„Naa, det er nu meget let at forklare, og hvis De vil sætte Dem ned i Sandet her ved Siden af, saa skal jeg gerne fortælle Dem det.“

„Din lille Have er meget smuk, endnu smukkere, end den Du lavede i Gaar.“

„Ja, ikke sandt?“

„Hvor gammel er Du egentlig, min lille Pige?“

„10 Aar, men jeg er meget klog af min Alder, for jeg lever saa ensomt, min Fader var Kaptajn, men druknede under et Forlis i Nordsøen for nogle Aar siden, og hans Lig er aldrig fundet. Min Moder har været alvorligt syg i mange Aar.“

„Din Moder, var det den Dame, Du fulgtes med forleden?“

„Nej, det var min Tante, min Mor kan ikke gaa ud, hun har ligget til Sengs lige siden min Far forsvandt. Min Mor hoster saadan, men opholder sig her ved Havet af Hensyn til mig, som ikke er rigtig stærk.“

„Du ser dog ellers ud til at være sund og frisk!“

„Det er Solen, som har brunet mig, men da vi kom hertil var jeg meget bleg og svag. Saa De mig ikke den Gang, jeg kan godt huske Dem, De spadserede paa Stranden med den samme Bog.“

„Og hvorfor bliver du stadig ved med at bygge Haver i Sandet?“

„Det er en Hemmelighed.“

„Det lyder helt spændende, nu har jeg

„Se her, den lille Grankvist er et Træ, og disse Forhøjninger i Sandet danner en Hæk om Graven, der er dækket af Blomster og Kranse, som vi har bragt herhen. Forstaar De?“

„Blomster, Kranse og Grav? Nej, min lille Ven, det forstaar jeg ikke.“

„Det var det, jeg var bange for. Mor vil maaske heller ikke forstaa det, og hvis det bliver nødvendigt at forklare hende det, saa er det hele ødelagt!“

i en hel Uge set, at Du hver Dag laver den samme Have.“

„Aah, jeg synes nu, jeg har gjort store Fremskridt i de sidste Dage, selv om jeg har vanskeligt ved at lave nogle smukke Blomster i Sandet.“

„Det er dog forbavsende, at Du hver Dag har Mod til at paabegynde det samme Arbejde, som Du veed er ødelagt næste Dag.“

„Det er for at gøre det bedre og bedre, og naar det engang bliver rigtig godt, saa haaber jeg Mor kan komme ud at se det, og saa vil hun blive glad.“

„Du er skam en sød lille Pige.“

„Hvis De vil love mig ikke at røbe min Hemmelighed, saa vil jeg forklare det hele.“

„Det lover jeg dig.“

„Men til mig kan du roligt fortælle det...“

„Vil De saa give mig et Raad?“

„Ja, med største Fornøjelse.“

„De vil ikke fortælle det til nogen? Jeg kan stole paa Dem?“

„Er det da saadan en frygtelig Hemmelighed? Du kan trygt have Tillid til mig. Jeg skal ikke røbe dig.“

„De maa ikke le; hvis de ler af mig, er jeg fortabt!“

„Kom her med din Haand, lille Pige. Jeg tror nu, jeg forstaar dig: Se, her er Hækken, og ved Foden af dette Træ og under Blomsterne og Kransene ligger . . . din Far.“

„Ja, der nede, omtrent der. Ved Siden af sit Bord har Mor et Fotografi af Far . . . De trykker min Haand saa haardt.“

„Undskyld, men det rører mig dybt at høre dig fortælle.“

„Vil De ikke nok give mig et Raad?“

„Ja, det ved jeg sandelig ikke, jeg er bange for at ødelægge det hele, men jeg vil komme hver Dag og holde dig ved Selskab.“

„De maa ikke blive her, naar jeg er ved at være færdig.“

„Men hvorfor dog ikke?“

„Jo, for jeg tør ikke, naar De er her . . .“

„Men fortæl mig dog, hvad du ikke tør, naar jeg er her?“

„Jo, saa knæler jeg ned og beder, som Mor og jeg gør hjemme.“

„Men min lille Pige, jeg vil knæle ned ved din Side, og vi vil bede sammen.“

„Nu begynder Havet at stige, saa vi maa skynde os.“

— Og den fremmede Herre og den lille Pige knælede ned og bad for den døde Kaptajn.

Lidt senere paa Aftenen var der intet Spor tilbage af den Plet, som den lille Pige lagde hele sin Sjæl i. Der var kun Sand, hvorover Vandet skyllede. Nu lignede det Kaptajns virkelige Grav.

Gustav Poulsen.

HILSEN TIL THY

*Skønne Land af Vover blaa omskylet,
Thy vort elskte Fødeland;
herlig Skov paa Klittens Land fremtryllet
pranger langs din hvide Strand,
muntert nynnende sig Aaen skyder
gennem Eng i Bugters Hær,
og i stille Sø sig Sollys bryder
med sit gyldne Straaleskær.*

*Frodigt bugner gylden Sæd paa Vqnge
under Sommersolens Glød,
og til Fugleskærers glade Sange
tumler Kvæg paa Engen blød,
rastløst Snekkerne i ilsom Færden
pløje Havets salte blaa,
medens Fiskere i Dybets Verden
søge Rigdomskilder naa.*

*Og hvor pragtfuldt Vintersneen klæder
Marken med sin hvide Dragt,
Maanen tyst bag Skyers Rift fremtræder
og belyser Jordens Pragt;
men bag Ruder Livets lyse Kerte
blusser i de tusind Hjem,
herligst dog naar midt i Vintrens Hjerter
Julefesten stunder frem.*

*Fagre Land, hvor Minder rige svæve
over Højes tavse Løn,
Land, som djærve Fædre søgte hæve
op mod Lykkens Tinde skøn,
stolt og frydefuldt i Sind og Tanker
skue vi din Jord og Strand,
og vort Hjerter for dit Vel højt banker,
Thy vort elskte Fødeland.*

Lauritz Christensen.

THY

set med en Kunstfotografis Øjne.

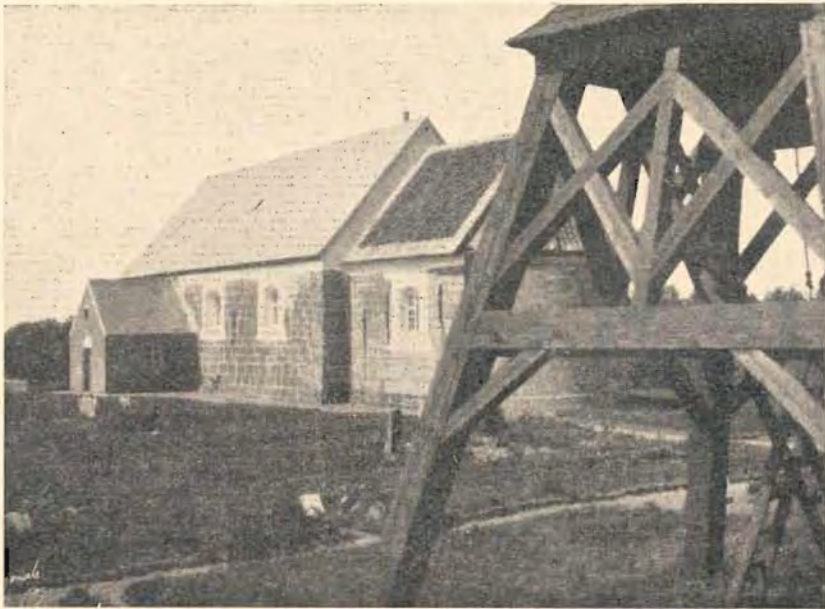
8 kunstnerisk optagne
Fotografier udført af Jonals Co.
Med Eneret erhvervet til
Reproduktion af
JUL I THY

©

Vestervig Kirke.

*Stranden
Vorupør*

*Hoidbjerg
v. Aa Kirke
(Thy)*

*Istrup,
Hoidbjerg
(Thy)*

*Fisker fra Stenbjerg
(pr. Sneksted)*

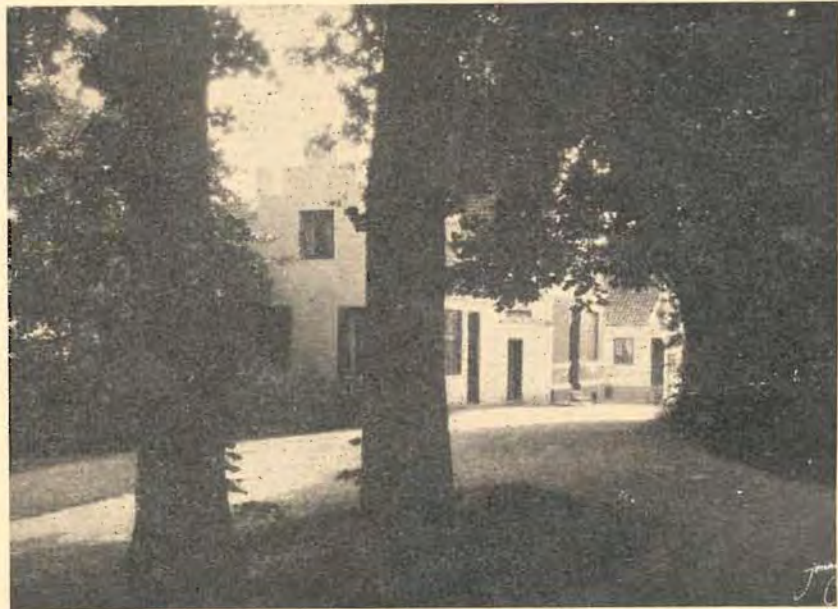

*Dollerup
Mølle
og
Kæmpehøj*

*Thisted
set fra Vest
(Simons
Bakker)*

*Thisted
Anlægget
(Christians-
gave)*

Rosengaarden,

Af
BERTEL BUDTZ MÜLLER

der døde —

I.

LIGE, hvor Bakken knækker over paa det højeste for at falde igen i en lang, blødt bølgende halv Mil ned mod Østvejen, ligger en „kold Plet“ midt i den grønne og frodige, sunde Mark.

En „kold Plet“ er et Sted, hvor Græsset ikke vil trives; det kan maaske nok komme op, men det fryser altid bort, og tilbage bliver nogle visne Totter over den nøgne, revnede Jord. Kun daarlige Planter kan trives paa disse Frostpletter — Brandbæger, Rødknæ, de store Nælder og den Slags saakaldte Proletarurter, der ikke gør Guds Gavn for den Jord, de vokser op af.

Men der paa denne ørkenøde Plet laa en Gang en stor og god Gaard, Rosengaarden, der nu er død, og kun Sagnet hvisker om den over den frostsvedne Plet i Agrene paa en af Thylands Holme.

Disse Sagn fortæller en saare barsk Historie, som jeg vil forsøge at gengive.

II.

Den første Mand paa Rosengaarden hed *Anders Klemmensen*. Med den første Mand menes kun, at han var den, hvorfra Skæbne sprang ud, — den Skæbne, der lagde hans Slægt øde og dræbte hans gode og skønne Gaard.

Paa Anders Klemmensens Dage var Rosengaarden en stor, firlænget Gaard, der laa og knejste oppe paa Bakketoppen med givtige Sædmarker og grønne Græsgange helt ned mod Vejen.

Rosengaarden hed den, fordi det var den eneste Gaard i Miles Omkreds, der den Gang havde en stor og dejlig Have, hvor

Roserne blomstrede i Læ for den bidende Vestenvind af Mure og tætte Hegn.

Og hvad der gav Rosengaarden sin i det træløse Thy ganske ejendommelige Karakter var, at den var bygget uden om et Par mægtige Egetræer, der stod paa Gaardspladsen og ludede ud over Tagene.

Ældgamle var de — mange Hundrede Aar stod de der som Minde om de vældige Skove, der i gamle Dage klædte det ganske Thy; nu er de jo forsvundne, og det vil vare Aartier, inden de store Klitplantager vokser til og danner Læ for Vestenvinden, som rasende og stædig bider enhver Trætop tør og knuger Stammerne kroget mod Øst.

Anders Klemmensen var en sær og tung Mand, det er alt, hvad man ved om ham, og saa at han en Morgen fandtes hængende ude under en Gren i en af de gamle Ege.

Hvorfor han gjorde det, vides ikke, — de, der maaske har vidst Besked, har aldrig fortalt det — hverken hans Søn Klemmen Andersen eller hans Kone Sophie.

Hun stod ude i Køkkenet foran Ildstedet og kogte Davre, da Sønnen, den tyveaarige Klemmen, den Morgen kantede sig saa sært ind til hende.

Han blev staaende henne ved Døren, graa i Huden og med vilde Øjne. Hans Mund bevægede sig — op og i, men der kom ikke en Lyd over hans Læber.

Moderen saa lidt paa ham, saa tabte hun Sleven, — —, hva'... hva'... er der med dig, bette Klemmen? —

Saa faldt han. Han ramlede lige over som et Træ, der fældes. Ansigtet brasedes ned i Sandet paa Gulvet. — Sophie skreg, og Pigerne, der var i Bryggerset, hvor de

vaskede sig og klædte om fra Malkningen, kom springende.

Dér laa Klemmen med Ansigtet i en Blodpøl, der langsomt aad sig ud gennem Sandet paa Gulvet. Og dér stod Sophie med opspilet Mund og skreg, uden at der kom en Lyd over hendes Læber. Hun hylede lydløst af Skræk over Sønnen og vel i Forudelse om den Rædsel, der ventede hende. Hun havde kun haft Vejrr til det første skrækslagne Skrig.

Pigerne fik Tag i hende, og under deres forfærdede men hjælpsomme Hænder slap Krampen hende; hun kom til at ryste og brast i Graad, mens de ledte hende hen til Armstolen under Vinduet.

Graaden kom, og hun hulkede befriende ud: — Hjælpe den sølle Knægt og se efter Anders! —

Hun anede nok mere, end hun siden vilde være ved. Det talte de to Piger siden en Del om — at hun spurgte efter Manden med det samme.

De fik Klemmen vendt om, han rørte paa sig, — Blodet kom fra de flækkede Læber, den skræbede Pande og den knuste Næse. Han var faldet saa tungt og værgeløst lige paa Ansigtet.

Næsen fik den Dag et Knæk for Livet. Ja, den var et tydeligt Tegn paa, at dens Bærer var en brudt Mand, for Klemmen blev aldrig hel i sit Væsen mere.

Mens Pigerne vaskede Blodet af ham, kom han til sig selv igen. Han saa sig om, ganske som en Hund, der er kommet ind et fremmed Sted, ser sig om efter en Udgang for at slippe bort eller en Krog at gemme sig i.

Men der var ingen Krog, den stakkels Mand kunde gemme sig i, — nej, der sad den hulkende Moder med angste Øjne, en Angst, der blev til Rædsel ved at se Drengets vilde og skræmte Øjne paa sig og ved at se hans Underkæbe falde tungt ned igen. Der var noget, han skulde sige, men ikke kunde.

— Er du ræd for mig, bette Klemmen? Endelig kom det:

— Fa'er — ude i Egen — og hør — hør!

Han knækkede sammen paa Knæ mellem Hænderne paa de to Piger, der slap ham, og han gled ned paa Gulvet igen.

De tre andre lyttede.

— Rurk — rurk — sang det ude fra Gaardspladsen.

— Det er Ravnen! hviskede Sophie stille og foldede Hænderne, — — saa er Anders da død. Gaa ud og kald paa Karlfolkene og bær jeres Husbond ind! —

— Hun ved det, — hun vidste det, — sagde det i de to Piger, mens de fo'r ud.

Ja, der hang han henne, og der slog den galende Ravn ud fra Egens Top, hvor han havde siddet og skreget paa Lig — paa død Mand i Gaarde!

De fik ham skaaret ned — og baaret ind — alle Folkene — — langsomt — Skridt for Skridt skred Anders Klemmens over sin skønne Gaardsplads under Egene for næstsidste Gang, ind gennem den lave Dør, hvor han blev lagt til Hvile paa „Skiven“ henne under Vinduerne.

Saa blev de alle staaende omkring Bordet med bøjede Hoveder og foldede Hænder, — Pigerne hulkede stille. Anders Klemmens saa ikke godt ud mere — —

— Ak, ja — sukkede den gamle Røgte, saadan havde én nu ikke tænkt sig, vi ellers skulde se Manden, — saa tyk han ellers sad for Bordenden og bød sine Gæster til Fadene — og sine Folk, — Anders Klemmens var en god Mand i sin Gaard, — han var endda saa. — —

— Men Sophie, hun vidste det, — hviskede en af de unge Piger.

— Hun vidste det — hvad for noget?

— Ja, — kom det fra den anden, hun vidste det, for hun nævnte hans Navn — da hun — —

Det gik i Døren. Det var Sophie, der kom; og Hovederne bøjede sig endnu dybere. Der summede et Par Fluere og en

stor Humle i Vinduet, en Hund kradsede pibende ude i Gangen, og Uret faldt snærende i Halvtimes Slag. Saa tikkede det naadeløst videre... videre...

Sophie følte Urets Slag som en Pisk; men hun strammede sig op og gik sidelængs over mod Skiven, skød sig ind paa Langbænken, tog Mandens Haand i sin og sad lidt.

— Ja — ja — Anders Klemmen, saa var det det — ja — ja — bette Folkens, I maa hente Doktor og Præst og Ane i Kæret, at vi kan faa ham toet og lagt hen og redelig behandlet. Han skal ligge i Sengekammeret — aah — ja, bette Anders Klemmensen — saa det var det — saa det var det!

Hendes Stemme sank til Mumlen, og den gamle Røgter gav sig med sin pibende Stemme til at bede et Fadervor.

— Amen — gentog de alle, og de forlod Sophie — for at gøre deres sidste Pligt mod Rosengaardens Husbond.

Hun sad tilbage længe og strøg hans Haand; saa rejste hun sig og gik ud gennem Huset, idet hun slog Slaa for Døren til Stuen, hvor Anders Klemmensen laa.

Endelig fandt hun, hvad hun ledte efter.

Klemmen havde gemt sig helt ude i det mørke Tørveskur, hvor han sad med Hovedet klemt ind i den mørkeste Krog, som en vildskræmt Hare.

Han rokkede kun, da han hørte hendes Stemme, og først efter lang Tids beroligende Strygen ham over Haaret fik Moderen ham ud med sig — og ind til Faderens Lig, der nu af Ane i Kæret, Egnens Baarerederske, og Folkene var blevet bragt ind under den støvede Sengehimmel — toet og klædt i sin hvide Skjorte.

Saadan døde altsaa Anders Klemmensen, og med ham begyndte hans Slægt og hans Gaard at dø.

III.

Klemmen sagde aldrig noget mere; han saa stadig ud og gik stadig rundt, som om han ledte efter den mørkeste Krog — den

Krog, hans Moder og Skæbnen ubarmhjerigt trak ham ud fra hin frygtelige Morgen.

Sophie blev smal i Øjnene, og hendes Mund blev smal og bleg. Læberne laa over Tænderne som en Paddemund.

Hun vogtede stadig paa Sønnen — kunde hun ikke selv, havde alle Folkene Ordre til at holde Øje med ham.

Der var ikke rart mere paa Rosengaarden; kun de ældste blev, og de andre skiftede stadig.

Sladdereren gik, og den lagde en ond og grim Taage over den skønne Gaard; Ravenen saas eller hørtes ganske vist aldrig mere, den er jo nu en sjælden Fugl i Danmark. Og der var ingen Trivsel mere. Vinden suste om Gaarden, Havehegnene forfaldt, og Roserne forkrøblede derfor; der var ingen Læ for dem mere.

Og der gik saa den gamle Mor og vaagede over Sønnen, der aldrig talte, — — og endelig en Dag — en stille Sommerdag — da hun troede ham vel forvaret i sit Kammer ved Middagsøvnen — lykkedes det ham at krybe i Skjul — i det Mørke, han havde gaaet og ledt efter i de forløbne Aar — han blev otte og tredive Aar.

I atten lykke- og naadeløse Aar gik Moderen og holdt Liv i ham, — hver Dag var fyldt med Angst for hende; hun sov ind med den, og hun stod op med den, den laa stadig og lurede i hendes vogtende Øje gennem Dagene, og hun vidste, at det vilde ske, som det skete.

Klemmen hang ude i den samme Gren, hvor de fandt Faderen. Ingen Ravn slog varslende ud fra Egen, og dog var hans Død vel endnu uhyggeligere ved den milde og skønne Dag og den stille Middagstid, han valgte.

Insekterne svirrede i Egeløvet, en broget Sommerfugl svirrede om, og Solen faldt i Glitter ud over de gamle Stammer, Gaardspladsens Sten, Tagene og Murene, og den flimrede i de to Ansigter — Moderens og Sønnens. Det sidste var dødt — den sølle

Klemmen havde fundet ud i Mørket og Freden.

Moderen — Sophie — den gamle, stærke Kvinde, var selv med til uden Taarer at tage ham ned, to ham og lægge ham til Hvile i samme Seng, hvor Faderen ogsaa sov sin sidste Søvn under Slægtsgaardens Tag.

Dagen efter Begravelsen begyndte et Par Mænd at fælde Træerne — de ældgamle Ege i Rosengaarden.

De var mange Dage om det, saa store var de, og Sophie vilde have dem helt bort, ikke en Pind maatte blive tilbage.

Det blev der heller ikke.

Med dette dræbte hun bevidst Gaardens sidste Livskraft.

Der maa være opstaaet nogle ejendommelige Trækforhold i Gaarden, ved at Hegnene og de gamle Træer forsvandt.

Den gamle, onde Sladder om Rosengaardens Folk, om de kendte Grunden til deres egen stygge Skæbne — og Sophies haarde Utilnærmelighed voksede og voksede og drev efterhaanden alle væk fra hende.

Det begyndte at spøge; ingen havde set noget, men i Nætterne — i visse Nætter i den graa Time før Daggry, vaagnede Folkene op, og de hørte eller følte, at et vældigt Dyr gik og gned sig op ad Gaardens Mure. Der var intet at se, men saadan var det.

Sophie vilde ikke høre Tale om noget Spøgeri, — det er Vinden, siger hun, naar det kom hende for Øre.

Og hun maa sikkert have haft Ret. Gaarden maa have haft et eller andet i sin Belligenhed, der gjorde den følsom for Blæsten fra bestemte Vindhjørner — Forhold, som Egenes Kroner og den store Have maa have hæmmet, — men som nu fik frit Spillerum.

Naboerne tilbød den gamle Kvinde at købe Jorden og rive Gaarden ned, hun kunde jo ikke drive den uden Folk, og den forfaldt mere og mere.

Det store Dyr gik i Graalysningen og gnubbede sig op ad Murene, og inde i Sengekammeret laa Sophie og stirrede frem

for sig; hendes Øjne var blege og tørre — som Øjne bliver, der skal se et langt Liv til den bitre Slutning for sig, hakket itu af Urets Dikken i endeløse Sekunder.

Udhusene faldt ned om hende, og Taget røg af Stuehuset, men hun blev.

Penge havde hun nok af; Gaarden var gældfri, og ingen vovede at gribe ind overfor den gamle Kvinde med Paddemunden stramt lukket over de tandløse Gummer, — hun fik det efterhaanden ganske som Sønnen; hun talte ikke mere end højst nødvendigt for at skaffe sig Føden, der blev hende bragt fra en Fætter paa en af Nabogaardene.

En Nat sent paa Efteraaret, da Vesterhavets hylende Vindaander fo'r over det hærgede Land, vaagner Nabogaardmanden op.

Han havde hørt noget, og i det forrygende Vejr gaar han hen til Vinduet, — i Skæret mellem to sorte Byger kan han skimte op til Rosengaardens Ruindynges paa Bakken.

Der gaar et Ryk gennem ham, og han vender sig om til Konen i Sengen.

— Nu styrtede Rosengaarden sammen! — sagde han, — vi maa derop! —

Men det var for sent, — da de fik Sophie gravet frem i Løbet af Morgenstunden, var hun død — og Rosengaarden med hende.

Dens Jorder blev fordelt mellem Nabogaardene, og dens Ruiner blev solgt til Nybygninger og Vejfyld.

Tilbage blev kun en „kold“ Plet i de grønne Agre paa Bakketoppen af en af Thylands Holme, et mørkt Sagn og Mindet om en stærk og ulykkelig Kvinde, for hun bar jo Ulykken for dem alle, Faderen, Sønnen og Gaarden, der alle døde fra hende og til sidst rev hende ufrivilligt ud af et Liv, som hun dog kun kunde hade.

Er den kolde Plet mon Gravmærket over hendes øde Kvindesjæl, den Sjæl, som Livet sled af Varme, af Lykke og Glæde ud af — i hvert Fald er dette Historien om Rosengaarden, der døde!

Bertel Budtz Müller.

HJEMLØS —

Han stod i Døren
forfrossen og bleg
den Landevejs farende Svend,
en Stemme, der bad:
„Aa, giv mig lidt Mad,
jeg er en af de hjemløse Mænd“ —

Jeg har gaaet saa langt
og faaet saa lidt,
og saa er jeg syg og træt —
jeg har intet at hælde
mit Hoved til,
min Ungdom har været saa slet. —

Jeg dansed' og drak
saa mangen en Nat,
til Kong Alkohols Fane jeg svor,
han fristed' mig frem,
saa jeg glemte mit Hjem
og svigted' min prægtige Mor.

Intet i Verden
kan lignedes ved
Forældres Sorg over Børn —
ogsaa jeg har leget
paa Moders Fang —
nu tager jeg Landevejs Tørn. —

I Dag fik jeg Brev
fra min lille Mor,
det sidste — for nu er hun død. —
Jeg græd og jeg græd,
for sent — ak — for sent,
for sent var det nu, jeg fortrød. —

Hun skrev om Barnet
fra Bethlehem,
født under Stjernernes Hær —
— en Bolig for mig
i hans Lysets Hjem —
thi ogsaa mig har han kjær. — —

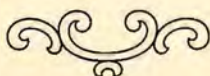
I al vor Modgang,
i al vor Sorg
kan vi se et Kærligheds Bud; —
al Modgang er Medgang,
naar blot det formaar
at føre os nær ind til Gud. —

Han vinked' Farvel,
da han drejed' om
nede ved Vejens Sving,
saa var han borte —
Vejen laa tom,
der var ingen Verdens Ting. —

Maaske en Dag
han puttes i Jord —
et Lagen og fire Fjæl, — —
en Landevejs Søn,
men en Moders Bøn
har frelst en udødelig Sjæl. — — —

Hvis du i Dag
har en Gerning gjort,
en Gerning, der kan dig hædre; —
det er ej stort,
hvis ej du gør
i Morgen een, der er bedre — — —

Otto Møller.

Røveren

Af SØREN NIELSEN
med Illustrationer af J. HAANING.

fra Skjoldborg

DET er ikke alle i Thy og Hanherred, der veed hvor Røverstuen i Skjoldborg ligger, der er heller ikke mange, der veed hvor Vejebæk ligger, men som bekendt ligger Skjoldborg 7 km Syd for Thisted.

Denne Historie er passeret ved Skjoldborg for mange Aar siden. Der løber en lille Bæk, som kaldes Vejebæk, denne Bæk danner til Dels Skellet mellem Skjoldborg og Møgelvang. Hvor Bækken løber under Landevejen var der en Bro, som kaldtes Vejebæk Bro, derfra og østpaa er der en Lavning med høje Brinker til begge Sider. Broen eksisterer ikke mere, den er forlængst smuldret hen. Paa den nordlige Side af Bækken kan man dog endnu se en Del Sten, som er de sørgelige Rester af en Hovedlandevejsbro, i Nærheden deraf er der inde i Bakkerne en ret stor Hulning, som kaldes Røverstuen. Det har været et usundt Opholdssted, idet denne Hule har været meget fugtig, dog var det her Røverne holdt til og overfaldt de Vejfarende. Røverne bandt Snore tværs over Vejen, Snorene gik helt ind i Hulen og var forsynet med en Klokke, som ringede, naar nogen passerede Broen. Da Vejen baade mod Nord og mod Syd gik opad en Bakke, var det en let Sag for Røverne at indhente de Vejfarende, og da der i disse Tider hverken var Gaarde eller Huse i Nærheden, kunde Overfald let udføres selv ved højlys Dag.

Men her som alle andre Steder gik det dog galt til sidst. En Mand fra Stagstrup

blev overfaldet, og dette gav Anledning til Opklaringen af Uvæsenet.

Det var en Aften ved Juletid for mange Aar siden, en Mand kom kørende fra Thisted. Han kørte i en af de gammeldags Vogne med Hængestol. Han var lige kommen over Broen, da der sprang en Mandsperson hen og greb fat i Bidslet paa den ene Hest og paa denne Maade standsede Køretøjet og tiltalte den kørende i en bydende og raa Tone, hvis han havde Penge hos sig, skulde han udlevere dem eller miste Livet. Den kørende, som hed Hans Plougmand, lod til at blive forskrækket, hvad han nu ikke blev, bad for sig og sagde, at Penge havde han nu ingen af, og der var da ingen Mening i at berøve ham Livet til ingen Nytte, og desuden havde han Kone og Børn hjemme. Men Røveren sagde, at den Slags Historier havde han hørt før, nu skulde han op med Sølvstøjet, eller ogsaa skulde han aldrig se sin Kone og sine Børn mere. — Pludselig kom Hans Plougmand i Tanker om, at han i Thisted havde købt en Pølse, der laa ved Siden af ham i Agerstolen, mon han ikke kunde skræmme Banditten med den? Han greb resolut Pølsen og pegede lige mod Røveren, idet han raabte: „Hør nu, min Far, hvis du ikke kan lade fredelige Folk age i Fred, saa skal jeg give dig saadan en Omgang, hvis du ikke slipper min Hest, saa har du lavet din sidste Skurkestreg! Jeg har Fingeren paa Aftrækkeren, saa du faar Bly i Stedet for Sølv!“ Da blev

Røveren forskrækket og forsvandt. — Hans Plougmand kørte saa videre mod sit Hjem, men kunde ikke lade være med at le halvhøjt, nu havde den Pølse reddet hans Liv, og kunde den saa desuden glæde Mutter, var det jo ikke saa daarligt.

Da han havde kørt et Kvarterstid kom han til en Smugkro, der kaldtes „Slukefter“, den laa lige op til Landevejen ved Grænsen mellem Skjoldborg og Stagstrup Nord for den lille Bæk, der danner Skel mellem Hillerslev-Hunborg og Hassing-Refs Herreder. Det var Tørvekuskene fra Thisted, der havde givet den Navnet „Slukefter“. Det var jo længe før, der var noget, der hed Kul, og Thy var jo fattig paa Skov og som Følge deraf ogsaa paa Brænde, saa Beboerne i Thisted var nødt til at fyre med Tørv, og disse fik man i Moserne Sydvest for Thisted. Kuskene kørte fra Thisted om Morgenen og havde en Tejne med paa Turen fyldt med Mellemmad og en Bimpel fyldt med Øl samt en Viderik med Brændevin, det tog jo nemlig en hel Dag at hente et Læs Tørv fra Hørsted Mose. Det var Vogne, der kunde tage et Læs saa stort som man nu ser et Hølæs, lige saa højt som et lavt Hus og Enderne som en hollandsk Tjalk. Kroen besøgte Kuskene paa Hjemvejen fra Tørvemosen, der bedede Hestene, den sidste

Mad spistes, og den sidste Dram blev drukket. Da der ofte var mange Vogne, drak Kuskene tit en lille sort, og Kroen fik deraf sit Navn.

Den Kromand, der den Gang ejede Kroen, hed Kasper og var Hans Plougmands gode Bekendt, hvorfor Plougmand vilde ind at ønske sin Ven en god Jul. Da de var bænkede, udbød Hans Plougmand: „Nu skal jeg fortælle dig om en Oplevelse, der vil faa Haarene til at rejse sig paa dit Hoved.“

Da Kasper Kromand kom med et Par Spølkummer Kaffe og satte en Klukflaske paa Bordet, kom en skummelt udseende Mand ind ad Døren og bestilte sig et Krus Øl og en Dram, derpaa satte den fremmede sig paa en Stol henne ved Vinduet. — Kromanden satte sig straks hen til Hans Plougmand, som begyndte at fortælle: „Ser du, det

var nu for lidt siden, da jeg kørte gennem Skjoldborg ned over Vejbækbro, lige som jeg var kommen over Broen, sprang en Mand hen og greb fat i min ene Hest's Liner, standsede Vognen og truede mig paa Livet, hvis jeg ikke vilde udlevere de Penge, jeg havde. Du veed, jeg er ikke tabt bag af en Vogn, jeg lod, som om jeg blev meget bange, og bad ham for min Kone og Børns Skyld skaane mig, hvad han selvfølgelig ikke tog Hensyn til, men nu kommer vi til Rosinen

i Pølseenden . . . ja, for Pokker! Ha, ha, ha, lo Plougmand.

„Hvad ler Du af?“ spurgte Kromanden.

„Jeg ler af min egen Snedighed“, fortsatte Plougmand. „Jeg havde en halv Alen lang Pølse liggende ved Siden af mig i Agestolen, den greb jeg og pegede lige mod Mandens Pande, idet jeg i en bestemt Tone raadede ham til at slippe Linerne, og det skulde ske i en Hast. Du kan tro, det hjalp, Fyren forsvandt med det samme!“

„Du er en Mand, baade Kone og Børn kan være stolt af“, udbrød Kromanden.

„Naa, jeg maa ud til Bæsterne, og havde jeg ikke været udsat for den Oplevelse, var jeg maa-ske ikke en Gang kommen herind at ønske dig en glædelig Jul! Jeg tænker nok Mutter gør store Øjne, naar jeg kommer hjem og fortæller, at den Pølse, hun bad mig købe, har reddet baade mit Liv og mine Skillinger.“

Da den ukendte Mand havde hørt den Bemærkning, lagde han fire lybske Skillinger paa Bordet, bød Godnat og gik.

Lige saa snart han var ude af Døren, sagde Kasper Kromand: „Den Fyr saa mig lidt mistænkelig ud, han lyttede meget opmærksomt paa din Fortælling, man skulde næsten tro, han havde ondt i Sinde. Ja, den Bro bliver snart temmelig farlig, Du er ikke den første, der er blevet overfaldet der, og

der er ikke mange, som er sluppet saa billigt fra det som Du! Der var f. Eks. Hauge-manden, han blev da plyndret for adskillige Dalere samt en god, sølvbeslagen Merskumpibe, ja, der er dem, der siger, at den gamle Sognefoged ryger af en Pibe, der ligner paa-faldende. Derfor er der jo nogle, der mener,

at Sognefogden er med i Komplottet, men den Slags Folk er der jo ingen, der tør røre ved. Øvrigheden vil selvfølgelig ikke tage sig af det, før han bliver grebet paa fersk Gerning. Og saa var der ham fra Krogs-gaard, Niels Palle, ja, han slap nu ogsaa let fra det, men det kan han takke den brune for. Det var en brun Hoppe, han købte paa Kap-pelsten Marked af Kræn Horsfeld, han købte den som en from Hest, men de havde kigget for dybt i Kopperne, da de handlede, for

Horsfeld paastod at have solgt Hoppen, som den var. Den var nemlig saa vild og uregerlig, at ingen fremmed kunde spænde den for, men nu staar den alligevel højt hos Niels Palle, det var som sagt den, han kunde takke for, at han slap helskindet fra Røveren ved Vej-bæk Bro. Han kom ligesom Du nu en Aften kørende fra Thisted. Da han var kommen over Broen, for to Banditter løs paa Vognen, den ene greb fat i den brune og den anden fik fat i Niels. Men det fandt den brune sig jo ikke i, den langede ham saadant Spark, at

J. H.

han røg langt bort og skreg og jamrede sig, saa den anden Røver slap af bare Forskrækelse. Det mærkeligste ved hele Historien var dog, at Laj Storgaard Dagen efter havde brækket Benet. Det hed sig rigtigt nok, at han var falden ned fra Høstænget, men hans Karl siger, det maa være sket, efter at Storgaard var gaaet i Seng, for han fejlede intet før den Tid. Det er nu ikke raadeligt at færdes over Vejbæk Bro, især ikke om Aftenen.“

„Nej, jeg vil da ikke raade nogen til det“, sagde Hans Plougmand, „hvis man da ikke har en Pølse i Baghaanden. Naa, glædelig Jul, Kasper, og Godnat!“

Kasper tog en gammel svensk Rytterpistol ned fra Bjælken og satte en ny Fænghætte paa og sagde, idet han rakte Plougmand Pistolen: „Hvis den Mand, der var herinde før, gik Syd paa, er det ikke sikkert, at Pølsen klarer det næste Gang, og faar Du ikke Brug for den, kan jeg jo faa den næste Gang, Du kommer forbi. Ladningen er frisk, men det var jo bedst, om Du ikke faar Brug for den.“

Plougmand tog imod Pistolen og takkede.

Da han i Ro og Mag havde kørt et Stykke Vej, syntes han, der gik en Mand foran ham paa Vejen. Pludselig springer Manden ind paa Hestene og svor en drøj Ed paa, at denne Gang skulde han hverken ved Snak eller ved Trusler slippe fra det med Livet og anbefalede ham at aflevere sine Penge, saa kunde det være, Mutters Stolthed var mindre, naar Plougmand kom hjem.

„Din Røvertamp“, raabte Plougmand, „nu gaar det dog for galt, slipper Du ikke straks, saa skal jeg gøre dig uskikket til din beskidte Haandtering.“

„Naa, nu ingen Vrøvl, op med Moneterne“, sagde Røveren, thi ham var det.

„Slipper Du ikke med det samme, saa skyder jeg“, raabte Plougmand.

„Nej denne Gang skal Du ikke skræmme mig med en Pølse.“

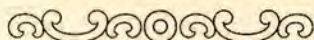
„Se dog her Mand, her er Skyderen, og slipper Du ikke, inden jeg har talt til 3, saa bli'r det Alvor! Den skal nok bide i Skindet, om det ogsaa er noget tykt!“ advarede Plougmand. Han talte derefter til tre, og der lød et mægtigt Knald efterfulgt af et Brøl fra Røveren, der faldt om, men dog straks efter humpede afsted.

Da Hans Plougmand kom hjem, var han ilde til Mode. Hans Kone kunde straks se, der var noget galt fat. Da han fortalte om sine Oplevelser, talte han om at have Samvittighedsnag, da han jo maaske var Skyld i et Menneskes Død, en Bandit var det, men hvad, det var dog et Menneske. Hans Kone trøstede ham, thi havde Plougmand ikke gjort Alvor af sin Trusel, kunde det jo være, han selv havde mistet Livet.

Dagen efter blev Røveren funden, ikke langt fra det Sted, hvor Overfaldet var sket, han var mere død end levende med et stort Skudskaar i Benet, men kom dog ret hurtigt til Kræfter. Han blev ført til Vestervig, hvor der ligesom nu var Ting- og Arresthus. Han kom i Forhør hos Herredsfogden, og det var ikke saa faa Synder, han havde paa Samvittigheden. Desuden fik man fat i hans medskyldige, som alle fik deres velfortjente Straf, og fra hin Dag kunde man atter frit færdes paa Vejene omkring Skjoldborg.

Naar man nu kommer til Vejbæk Bro, kan man som sagt ikke se andre Spor af Broen end nogle Sten, som ligger i Bækken, det er ikke enhver, der kan forstaa Bækens Tale, men det er den, som har fortalt mig denne Historie.

Søren Nielsen.

Lovsigemanden i Thy

Af JENS VENG

I.

DET er nu mange Aar siden, han er død, men mange Historier er fortalt om ham paa tørt Prent og endnu flere paa saftigt thylandsk Tungemaal, for han var en af de særeste Mænd, der kunde gaa paa denne vor grønne Jord. Højt anset blev han med Aarene, og, det var netop paa Grund af hans sære og retlinede og ubøjelige Retfærdighedssans: Den eneste Retfærdige kaldtes han, først med megen Grin, men efterhaanden med større og større Respekt; han blev hele Thylandets Op- og Voldgiftsmand, ja — i mange Tilfælde afgjorde han ende- og retsgyldigt Sager, der naturligt hørte hjemme ved de af Staten indsatte Retter og Domme. Og den eneste Retfærdiges Dom var inapellabel — thi — han siger det, saa — — og dermed var alle Parter tilfredse, baade de, der havde Ret, fordi de følte, at de havde det, og de, der havde Uret, fordi de ikke turde sætte sig imod den eneste Retfærdiges Ord, dertil var det for mægtigt.

En saadan Stilling, en saadan Magt, faar man jo ikke uden en mægtig moralsk Ballast, og det havde han; han var den fødte Dommer, en Mand, hvis personlige Liv i de mindste Enkeltheder var præget af denne Retfærdighedssans, han var retfærdig, han kunde ikke være andet, han var en Reinkarnation af gamle Tiders hellige Lovsigemænd, og som disse dømte han efter Skøn og efter Skik, Hævd maaske snarere, idet han i sine

Afgørelser nøje skelnede mellem disse Faktorer, og altid gav han Skønnet Overvægten; han har vel regnet med, hvis ikke hans Væsen kun var ureflekteret Geni, at ingen Mennesker er ens, derfor kan ikke med Retfærd opstilles bestemte Love og Formler, men hver Sag kræver et ganske bestemt Skøn efter de paagældende Parters Egenart og selve Sagens Skik og Brug, hvad maaske lyder dunkelt, men hvormed er ment, hvad man plejer at gøre i det paagældende Tilfælde, hvad der almindeligt gennem Hævd forstaas ved dette eller hint. Den eneste Retfærdige nedfældede disse arvede Principper i sit eget Skøn over Sagens specielle og Parternes individuelle Karakter, og derudfra faldt saa hans Afgørelse magtfuldt og endeligt afgørende, og skete det en enkelt Gang, at en af Parterne alligevel slæbte Striden for den juridiske Ret, og dennes stivnede Paragraffer gik imod Lovsigemandens Dom, ja — saa rystede Folk paa Hovedet og sagde sig imellem, at det var en skidt Lov og en daarlig Dommer, der ikke kendte Landsens Ret, hvis man da ikke stiltiende akcepterede den gængse Forklaring, at Dommeren og Sagvinderen nok kendte mere til hinanden end godt og retfærdigt var — thi se: den eneste Retfærdige havde jo sagt saadan og saadan, og der var Retfærdigheden og ikke i Dommerens overparagraferede Lovbøger.

Det kunde jo ikke undgaas, at en saadan enestaaende Respekt uomtvistelig, som

den var oppe i hans høje Aar, hvor man havde glemt at le ad hans øvrige Latterligheder og Særheder, alene det, at han var fra en af de sydlige Øer og at hans Sprog viste det, var jo Smilegrund nok — men selv det var glemt, han var blevet en Institution, saadan var han nu en Gang: Den eneste Retfærdige, ham, hvem man henvendte sig til, naar man var i Strid eller Tvivl, og hans Dom stod rede for alle og alt — men nægtes kunde det altsaa ikke, at den Respekt, han vandt, prægede hans Fremfærd og end mere understregede den latterlige Pompositet, hvormed han opfattede og omgav sig selv, og som voksede saa ganske gevaldigt og gjorde et særligt Ceremoniel nødvendigt for Omgangen mellem ham og hans Omgivelser: Tyende og Klientel.

II.

Den eneste Retfærdige havde en af Thylands bedste og største Gaarde, velholdt, fed og lavt bygget som alle redelige Bondegaarde deroppe, hvor ingen Herregaards Spir har faaet Lov til at rejse sig over Bondens Land, ligger den paa det lange, frugtbare Hæld ned mod Limfjordens stille Vig med Udskibningsstedet over til andre af Danskens Lande i Syd og Øst. Oppe ved Landevejen til Oddesund indfælder Privatvejen ned til Gaarden sig gennem et Parmægtige Kampesten, og saa længe den eneste Retfærdige sad paa Gaarden, strøg alle sted- og landskendte Hatten, naar de drejede ind gennem den for at køre eller gaa ned mod Gaardens fire lave Længer, der dukkede sig i Læ af den forblæste Haves endnu mere vestsvedne Hegn. — Ingen maatte komme kørende helt ned til Gaarden; der var en Indhegning og et Par Halvtag, hvor man kunde spænde fra og sætte Hestene paa Græs eller ved Muleposer under Halvtaget i daarligt Vejr.

Kun til Fods og med blottet Hoved maatte man gaa over Gaardspladsen, man

strøg atter Hatten af i Porten, ingen Folk var tilstede, det var, som Gaarden var uddød de Dage, den eneste Retfærdige tog imod, han forudsatte, at Klienterne havde saa stor Respekt for ham, at de selv holdt Rækkefølgen og ikke klumpede sammen paa Gaardens hellige Enemærker. De faa Gange, det var sket, at mere end et Selskab var kommet ind i Gaarden, var Dørene blevet lukket, Audiensen standset og et Par store, glubske Broholmerhunde sluppet løs af usete Hænder og i en Ruf ryddet Gaardsplads og Port. Men det var nu mange Aar siden, det var en Myte; man vidste at saadan vilde han have det, og da det var det eneste Vederlag, han forlangte, at hans Ceremoniel overholdtes, blev det strengt overholdt. De Audienssøgende holdt selv Orden; saa snart det ene Selskab havde forladt Porten, gik det andet ind over mod Overdøren, der stod aaben. Man gik lige ind i hans Kontor og blev staaende, selv sad han midt for det store Bord med sine Protokoller foran sig, hvori han indførte Navnene paa de Audienssøgende og de forebragte Sager i kort Referat, men ikke hans egen Dom, der faldt mundtligt og uigendriveligt. Den behøvede ikke at nedskrives, thi om den kunde ikke siden tvistes. Det var altsaa den eneste Retfærdige, Lovsigemanden paa den thylandske Gaard og for det thylandske Folk gennem omtrent et halvt af det nittende Aarhundrede.

III.

Gamle Anthon Kristoffersen paa Nybøl skulde have sig et nyt Stuehus, og han akkorderede med Murer Petersen fra Vestervig om at bygge det. Pris og Betingelser blev aftalt, saadan og saadan, og Huset blev bygget og Betalingsdagen kom, forsaavidt var alt i Orden — men saa var det heller ikke i Orden længere, for her blev de to Kontrahenter uenige.

Akkorden lød paa saa og saa meget pr. Kvadratalen rejst Mur, pudset og strøget,

det var de enige om, men Murer Petersen vilde have for hele Muren, maalt efter fuldt Maal, og gamle Anthon Nybøl vilde „spille ham“ trække Hullerne fra, Vinduer og Døre, for der var ingen Mur. Petersen forklarede sagtmodigt, at det var dyrere at mure et Hul, end en fuld Mur; dertil sagde Anthon: Sludder! — en Mur er en Mur, og et Hul er et Hul! Saa meget blev det, og det kunde han faa og ikke en dansk Skilling mere.

Murer Petersen sukkede, tog sig en ny Skraa og begyndte igen, men gamle Anthon var stædig, og længere kom de ikke med hinanden den Dag. Men den næste Morgen holdt Anthon uden for Petersens Dør i Vestervig og knaldede med Pisken, til Mureren kom ud.

— Naa, Du er maaske blevet klar over Sagen? — spurgte han forventningsfuldt.

— Nej, — brummede den gamle, — men sæt dig nu op og lad os tage over til ham, for en Mur er nu en Mur, og jeg vil ikke betale Huller til Murpris.

— Ja, ja, — sukkede Mureren, det kan Du godt spare Dig Anthon, for jeg har Ret.

— Kom nu bare op med dig, — — og saa satte Petersen sig op, og i den bedste Forstaaelse af Verden kørte de over til den eneste Retfærdige.

Der holdt kun et Køretøj ude paa Vænget, saa de kom for, da de havde faaet spændt fra. Gamle Anthon var hidsig i Mælet, da han, efter at deres Navne, som Lovsigeren godt kendte, højtideligt var noterede i den tykke Protokol, forebragte Sagen. Det drejede sig altsaa om, hvorvidt en Mur var en Mur

eller et Hul et Hul, det var jo saa ligetil, og han saa triumferende paa Mureren, der tyggede paa sin Skraa og afholdt sig fra at knytte Bemærkninger til den Gamles Forelæggelse af Sagen, det var ligetil!

Og saa tav de begge.

Den eneste Retfærdige rejste sig langsomt og gik om foran Bordet lige hen til gamle Anthon til Nybøl.

Han stillede sig op foran ham og sagde saa med megen Vægt:

— Det havde jeg ikke troet om den Gamle paa Nybøl, og Du er en Torsk, Anthon Kristoffersen, men maaske er Du blevet for gammel — en Mur er en Mur — men Murværk er noget ganske andet! —

Det gippede i Oldingen, han blinkede med Øjnene, satte saa mod Ceremoniellet Hatten paa, vendte sig og gik ud. — Han sagde kun: — Kom saa, Petersen!

Og han betalte ude ved Vognen, og han kørte Mureren til Vestervig; men hjemme hos sig selv gik han tavs rundt om sit nye Hus, og han gik rundt om det een Gang til, det var redeligt Arbejde, der var Mur, og der var Huller, — saa rev han sig i Rundskæget, sukkede igen: Aah ja — aah ja, der ser man — Murværk — ja ja. Hvem havde nu tænkt paa det, men det var ret, den eneste Retfærdige havde sagt det, og han havde sagt, at Anthon til Nybøl var blevet gammel! Han sukkede igen, og til Høsten lod han Sønnen faa Gaarden og gik paa Aftægt, for han var ogsaa en redelig Mand.

Jens Veng.

J. P. Jacobsen - vor Digter.

Af I. P. JENSEN. - Illustreret af P. QVESEL.

NAAR jeg kalder J. P. Jacobsen „vor Digter“ er det fordi, han mere end nogen anden er knyttet til vor Egn, idet han nemlig er født i Thisted (7. April 1847), og i denne hyggelige Limfjordsby kom han til at henleve sine Barndomsaar og en stor Del af sit øvrige Liv, til den vendte han Gang paa Gang tilbage, og i den døde han. — — Det Hjem, J. P. Jacobsen voksede op i, var et efter Tidens Forhold ret velstaaende Hjem. Hans Fader var Grosserer, en Mand, der var kendt som en stejl og ensom Personlighed, omtalt for sin Paaholdenhed, men ikke desmindre en driftig, energisk Mand med en skarp og klar Forstand. Mange af J. P. Jacobsens Egenskaber, og navnlig de, der gav sig Udtryk i hans sejt, maalbevidst, langsomt udholdende Arbejde, har han sikkert i Arv fra sin mandige, karakterfaste Fader. Havde disse to — Fader og Søn — end mange gode Egenskaber fælles, faar man dog alligevel Indtryk af, at der var et fjernt Forhold imellem dem, ja, at deres Liv levedes i to forskellige Verdener. Det er saaledes en Kendsgerning, at J. P. Jacobsen, naar han ønskede Penge hjemmefra — hvad forøvrigt sjældent skete, idet han levede meget nøjsomt under sit Ophold i København for ikke at falde Familien til Byrde — altid henvendte sig til Moderen. Det er værd at lægge Mærke til,

at det Mikroskop, der var saa nødvendigt under Forarbejderne til hans Guldmedailleafhandling, var skaffet til Veje ved Laan, som Moderen havde gjort hos gode Venner i Thisted. Dette Træk er værdifuldt for Forstaaelsen af J. P. Jacobsens Forhold til Familien, det viser os ikke blot Fjernhedsforholdet over for Faderen, men tillige den forstaaende og hjælpende Kærlighed, hvormed Moderen omfattede sin Søn. — Sit Barndomsliv levede J. P. Jacobsen under lykkelige Forhold i Thisted. Kun fire Aar gammel sendte Forældrene, der havde opdaget, at han var mere end almindelig begavet, ham i Skole. Flittig var han ikke, overbegavet ikke heller, men han var en Dreng med udprægede Fantasianlæg, hvad hans Lege med deres poetiske, fantastiske Præg tydeligt viser. Han blev tidligt en ivrig Læser, og han hengav sig i den Grad til Romanslugningen, at det ofte gik ud over Skolefagene. Det er Bøgenes Helte og deres Bedrifter, der gaar igen i hans Lege. Ligesom J. P. Jacobsen var Digter i sin Manddoms Virksomhed, saadan var han Digter i sin Barndoms Leg. Stranden ved Limfjorden var den bedste Tumbleplads for den lille Jens Peter og hans Kammerater. Muslingskallerne, Sivene og Fjorden var det Materiale, hvoraf de smaa Barnehjerner skabte Verdens Storbyer, Floder med

Digterens Barndomshjem

stolte Vikingskibe, middelalderlige Borge og Alverdens andre Herligheder. Ejendommeligt er det at lægge Mærke til, hvorledes denne hans Barndomsleg gaar igen i hans Manddoms store Værk (Niels Lyhne). Et Eksempel skal nævnes: En Dag finder han og hans Legekammerater under deres Leg paa Stranden en lille død Fisk, og en af Drengene, han, der senere skal blive Gurreanges berømte Digter, siger da, mens han stirrer paa den lille Fisk: „Det er Toves Lig“. Ogsaa i „Niels Lyhne“ genfinder vi denne lille Episode; vi kan der læse: „En død lille Fisk i en Østersskal var den døde Tove, og selv var vi Kong Valdemar, som sad sørgende hos.“

J. P. Jacobsens Interesser var tidligt saa udprægede, at de koncentrerede sig om enkelte Fag, og i disse Interesser er der en Blanding af de mødrene og fædrene Anlæg, en Krydsning af det fantasinærende, og det, der taler til Virkelighedssansen.

Hans Interesser koncentrerede sig navnlig om Naturfagene: Botanik og Fysik. Det var denne Interesse, der fik ham til om Søndagen at ombytte Legen derhjemme paa Stranden med Fodture til Silstrup Bakker. Den rige Plantevækst og det Dyreliv, der udfoldede sig her, de dybe Kløfter og de mange Steder fantastisk formede Banker

var udmærket skikkede til at tage Drengens naturhistoriske Interesser fangen.

Hjemme paa et Loftsværelse i Købmandsgaarden indrettede han sit eget lille private Laboratorium. Her foretog den vordende Videnskabsmand sine første botaniske Studier, og her — over Faderens kasserede Sekstant og gamle Søkort — drømte den vordende Digter sine første Drømme.

Allerede mens J. P. Jacobsen gik paa Realskolen i Thisted, begyndte han at forsøge sig som Forfatter. Hans første dramatiske Forsøg bærer Titlen „Kærlighed“. Det er et Sørgespil i 6 Akter, og er et naivt Forsøg paa en Satire i Smag med Wessels „Kærlighed uden Strømper“, men dog uden nogen væsentlig Lighed med dette Stykke. I 1862 tog han Præliminæreksamen, og Vinteren derefter forberedtes han til Konfirmation. Under denne Forberedelse, aei fandt Sted hos den daværende Thisted-Præst Paludan Müller, blev den livlige Dreng, modtagelig som han var for alle Indtryk, der mødte ham, dybt religiøst grebet. Han blev konfirmeret 1863 og rejste saa efter Sommerferien til København for at blive Student.

Efter sin Ankomst til København kom han paa et Kursus; han havde gode Anbefalinger med fra Skolebetyreren i Thisted, men det viste sig dog, at hans Flid og Lyst til Eksamenlæsning ikke blev bedre i Hovedstaden, end den havde været i Thisted. Derimod dyrkede han med usvækket Interesse sine botaniske Studier, og det varede heller ikke længe, før han var lige saa fortrolig med den sjællandske Flora, som han havde været det med Thistedegnens.

Han interesserede sig ogsaa paa dette Tidspunkt meget for Litteratur. Allerede inden han kom til København, havde han slugt en Mængde Litteratur, og under sit

Ophold derinde læste han endnu mere. — Blandt sine Kammerater var der kun en, han rigtig kunde slutte sig til. I Fællesskab med denne Kammerat udgav han et Blad, som han kaldte „Kvas“; dette Blad indeholdt en Del litterært Stof, Prædikener og Oversættelser. Bladet gik dog hurtigt ind, muligvis paa Grund af Eksamenslæsning, thi kort Tid efter var Redaktøren oppe til

hendes Hjem, tager hun det som et Bevis for, at han ikke længere bryder sig om hende, hvilket hun i et Brev bebrejder ham, samtidig med at hun bryder Forholdet mellem dem. Det varede imidlertid ikke længe, før J. P. Jacobsen forelskede sig i en ung Balletdanserinde, og igennem hende vaktes der hos ham en levende Interesse for Æstetik. Dette var saa meget mere uheldigt for ham,

En død lille Fisk i en Østersskal var den døde Tove.

første Del af Studentereksamen, som han bestod med en nogenlunde god Karakter.

Men fandt J. P. Jacobsen foreløbig kun denne ene Ven i København, havde han til Gengæld vundet sig mange Venner i Thisted. Af disse maa særlig nævnes hans Veninde, en Datter af en Lægeenke, der boede i Nærheden af Chresten Jacobsens Købmandsgaard. Med hende vekslede han Breve, og da hendes Moder senere flyttede til København, kom han tit i hendes Hjem. Det er denne Ungdomsveninde, der er skildret i Indledningen til „Niels Lyhne“, og naar vi læser denne Skildring, ser vi, at hendes Natur paa mange Maader ligner hans.

Da han efter at være dumpet til den afsluttende Del af sin Studentereksamen, imidlertid en Tid lang ikke indfinder sig i

som han nu netop havde overvundet sig selv til at lægge en Dæmper paa sin Lyst til Botanisering, for at han kunde faa sin Studentereksamen, nu blev hans Tid optaget andet Steds. I 1867 lykkedes det ham alligevel at faa sin Studentereksamen, og Aaret efter tog han Filosofikum for at kunne fortsætte sit Yndlingsstudium: Botanik. I 1870 foretog han en Rejse til Anholt og Læsø for at studere disse Øers Planteverden, ligeledes foretog han en Rejse til Bornholm for at studere denne Øs Flora, og i 1873 fik han Universitetets Guldmedaille for en Afhandling om en Art Alger. Botaniken kan dog ikke helt fordrive hans Lyst til Digtningen, men han staar vaklende og tvivlraadig over for Valget mellem at blive Digter eller Videnskabsmand. I hans Dagbog

kan vi finde følgende: „Der gives Øjeblikke i mit Liv, hvor jeg tror, Studiet af Naturen er mit Livs Kald; men til andre Tider er det, som Poesien skulde være min Idræt.“ Han vilde gerne forene disse to Hovedinteresser.

Hans første Forsøg paa et større Arbejde er Digtene i „Hvervet Sperring“. Disse Digte er interessante, fordi de betegner Kulminationen i den unge Digters Drømmeliv og fastslaar, at han er en digterisk begavet Yngling og en stor Drømmer tillige. Denne Digtsamling sendte han i 1868 til Gyldendals Forlag, men fik den ikke antaget. Lidt senere drister han sig til at besøge Brandes for at faa ham til at udtale sin Dom over nogle Digte, som han medbragte, men ogsaa her er han uheldig; Brandes viser ham af med en Advarsel mod at skrive „ranglede Vers“. Han tabte dog ikke Modet eller Lysten til at digte, fordi han fik sine første Arbejder kasserede.

Paa denne Tid er det, Jacobsens religiøse Overbevisning modnes og for bestandig vender sig bort fra enhver positiv Religion. — Selv har han sagt, at han var kommet bort fra Troen gennem svære og frygtelige Kampe, men nogen egentlig religiøs Krise er der ikke noget Spor af i hans Produktion. J. P. Jacobsen var helt og fuldt Fritænkner, men der var en vid Forskel paa hans Fritænkeri og saa f. Eks. Jeppe Aakjærs, thi medens Jeppe Aakjær ved Siden af at være Fritænkner tillige var en udpræget Gudsbespotter, ligger Bespottelsen af andre Menneskers Tro fjernt for J. P. Jacobsen. Der kan vel findes Steder i hans Arbejde, hvor man lige som synes at finde noget udæskende, f. Eks. naar han et Par Steder i sine Ungdomsdigte sætter Ordet Gud i Gaaseøjne, men en saadan Bespottelse som i Aakjærs „Af gammel Jehanneses Biwelhistaarie“, kan Jacobsen dog ikke tillade sig. En af Grundene dertil maa søges deri, at Jacobsens Afsked med Kristendommen

har kostet en tung Adskillelse fra Moderen; i sin Kamp for de nye Tanker glemte han aldrig, at hans Modstanderes Tro ogsaa var hans Moders.

Fritænkeriet bliver ikke uden Betydning for J. P. Jacobsen. Det bliver for ham et Punkt, hvorfra hans selvstændige Tænkning begynder, ud fra den bliver han sig en Særegenhed bevidst; han grubler og iagttager, tilsætter ganske vist en Del af sin dygtige Naturs Handlekraft og Handle drift, men naar ogsaa der igennem til en dyb Fortrolighed med de almene Love for sjæleligt Liv og bliver i Besiddelse af en Evne til Indlevelse og Forstaaelse, som ingen dansk Digter før havde haft, en Stemningsmodtagelighed, der gjorde ham til det uhyre fintmærkende Menneske, han blev.

Af dette Forhold til Kristendommen udviklede der sig hos ham en mægtig Interesse for Darwin og hans Lære, og egentlig blev han den første Mand herhjemme, der forstod Darwins Tanker helt til Bunds. I Aarene 1872—74 oversatte han Darwins to Hovedværker, men dermed tager han ogsaa sin Afsked med Naturstudierne, for helt at vi sine Kræfter til Poesiens Tjeneste, men Naturstudiet og Beskæftigelsen med Darwinismen har ikke undladt at indvirke paa ham, idet nemlig hans Evner afgørende er befrugtet af disse to Ting. Han har dog ikke i de Aar, hvor han har beskæftiget sig med Darwin og Naturhistorien, glemt Poesien, tværtimod er Aarene omkring 1870 hans bedste Arbejdsaar, hvor han navnlig studerede franske Forfattere.

Allerede paa den Tid er Jacobsen inde paa den Tanke, der senere stod for ham som en kunstnerisk Lov, at der er kun et helt rigtigt, helt dækkende Udtryk for hvert enkelt Fænomen. Jacobsens Opgaver var rent kunstneriske, men i den samtidige danske Litteratur fandt han ingen, der vilde samme Vej som han.

En Artikel af Georg Brandes i et Tids-

skrift gav J. P. Jacobsen Mod til at tage en lille Pakke Digte under Armen og gaa op til Brandes med dem, dog uden noget synderligt Resultat. Georg Brandes' Broder, Edvard Brandes, var maaske den, Jacobsen bedst kunde tale med, og det var ham, der første Gang anerkendte hans kunstneriske Talent. Efter at have stiftet Bekendtskab med Edv. Brandes tog han Mod til sig og offentliggjorde Novellen „Mogens“, der skaffede ham mange Venner og megen Anerkendelse; denne Novelle betegner det Punkt i hans Udvikling, hvor der falder Lys

over hans Arbejde. „Mogens“ maa betegnes som en Særegenhed i J. P. J.s Produktion, navnlig for det lyse Grundsyn, der findes i Afslutningen paa den; dette genfindes ikke senere hos J. P. Jacobsen. Det er sagt om denne hans første Bog — som jo forøvrigt ikke blev hans bedste — at i den ligger i Svøb alt det, der blev klarere siden.

I 1873 faar han begyndt paa et af sine Hovedværker, „Marie Grubbe“; han var dog ikke mere end kommet godt i Gang med det, før han begav sig paa en Rejse til Syden. Denne Rejse faar Betydning for ham paa den Maade, at den fylder hans Sind med Billeder fra det brogede Liv, som han blev Vidne til, men den fik en sørgelig Afslutning for ham, idet han pludselig blev angreben af Sygdom, den Sygdom, der for Resten af hans Liv blev en Dæmper paa hans Arbejdskraft, og den Sygdom, der voldte hans alt for tidlige Død.

Sygdommen nødte ham til hurtigst muligt at rejse hjem. Hjemme blev han omhyggeligt

Over Faderens kasserede Sekstant og gamle Søkort drømte den vordende Digter sine første Drømme.

plejet af sin Moder, men det syntes udelukket, at nogen Helbredelse skulde være mulig. Endnu 12 Aar fik Jacobsen at leve og virke i; største Delen af denne Tid tilbragte han i Thisted, her søgte han Ro, og her kunde han arbejde; hellere opholdt han sig dog i København, hvor han fandt den Kultur, hvori han følte sig hjemme.

Man kunde tro, at Jacobsens Sygdom affødte en Bitterhed i hans Sjæl, men dette er ikke Tilfældet. Man kunde have forstaaet, om denne Stirren Døden i Møde havde brudt al hans Livskraft og Arbejdsmod, og maatte han end drive stadig Økonomi med sine Kræfter, overholde en regelmæssig Livsførelse og koncentrere al sin Energi om det kunstneriske Arbejde, lykkedes det ham dog at holde sin Sygdom i Skak, han vilde ikke give sig.

„Marie Grubbe“, som han havde faaet begyndt paa, inden Sygdommen brød frem, laa færdig og blev udgivet 1877. Denne Bog er dels en historisk, dels en psykologisk

Roman, hvori Digteren lægger et beundringsværdigt Kendskab til Menneskenes Sjæleliv for Dagen; han har i denne Bog med megen Dygtighed skildret et Par udprægede Passionsmennesker, nemlig Sofie Urne og Sti Høg. De er gransket med en saadan Grundighed, at deres Indre bliver gennemsigtigt til Trods for, at de er udforsket udefra. Et andet af hans Hovedværker er Romanen „Niels Lyhne“. Hovedpersonen i denne Roman er vist Jacobsen selv; iøvrigt genkender man mange af Jacobsens Venner i Romanens Personer, saaledes begynder Bogen med en Skildring af hans Barndomsveninde fra Thisted. Præstens Fridtjof er en af hans Legekammerater, og Erik er en af de unge Kammerater, han sluttede sig til i København.

Ejendommelig for J. P. Jacobsen er for det første hans Stilkunst, for hvilken han er blevet baade forgudet og forkættet, begge Dele vist nok fortjent. Der er Steder i hans Produktion, hvor han forser sig ved en Overfuldstændighed, der absolut maa kaldes en poetisk Mangel, ja til Tider kan hans Stil endog blive romanagtig fraset. Men er der saaledes Mangler at paavise, opvejes de dog til Fulde af den sjældne maleriske Kunst og den kloge Sjælekenders Tolkning af Menneskesind, som han udtrykker ved sit rige Ordforraad og sine egne Udtryksmaader. En anden Ejendommelighed er hans indgaaende Kendskab til Mennesker; han har i sine Værker aabenbaret sig som en stor Psykolog, og der er ingen Tvivl om, at det er som Menneskeskildrer han vil huskes mest og naa højst.

Man kunde spørge, om J. P. Jacobsen havde noget bestemt Motto for sin Digtning, og Spørgsmaalet kan besvares bekræftende, thi ligesom et usynligt Motto over fremtrædende Dele af hans Digtning danner Pauli Ord om, at der gives Kar til Ære, andre til Vanære, og det er de sidste til Vanære forudbestemte Kar, som Digteren føler for,

og hvis Skæbne han opruller; dette Emne om Vanærens Kar finder vi udvidet og afrundet i den sorgtunge Bog „Niels Lyhne“, som foruden det paulinske Motto, der naturligt ikke er givet af Jacobsen selv, har endnu et, som er hans eget:

*Lad længes, lad græde med Evighedssavn,
der er kun en Stofhob, en Daab og et Navn.*

Vel er „Niels Lyhne“ en meget sørgmodig Bog, men den viser dog ogsaa, at selv for en Mand uden Lykke, kan der være meget at glæde sig ved i Livet.

Foruden det allerede omtalte har J. P. Jacobsen skrevet en Række betydelige Noveller: „To Verdener“, „Et Skud i Taagen“, „Pesten i Bergamo“, „Der burde have været Roser“, „Fru Føns“ og „Doktor Faust“. Det er dog ikke blot for sin Prosa, J. P. Jacobsen har indlagt sig Fortjeneste, ogsaa i Poesien har han gjort sin Indsats, f. Eks. ved de allerede nævnte berømte „Gurresange“, der indtager en betydelig Plads i ny dansk Lyrik.

Mange vil paastaa, det er forholdvis lidt, J. P. Jacobsen har faaet udført, det er dog kun rigtigt set fra et bestemt Synspunkt: Sideantallet. Ser man kun paa Størrelsen af J. P. Jacobsens Produktion, da maa man jo indrømme, det er lidt, han har naaet, kun ca. 800 Sider, ikke mere end een jævn stor Dickens-Roman, men ser vi derimod ikke blot paa Produktionens Størrelse, men ogsaa paa dens Art, ser hvilken dyb og tanketung Menneskeviden, den rummer, iklædt Sprogets skønneste Skrud, saa forstaar man, den har krævet en Selvkonzentration og intens Fantasisfordybelse, der har maattet regne med Maaneder, hvor den journalistiske Begavelse regner med Timer. Vi maa heller ikke i vor Bedømmelse se bort fra, at J. P. Jacobsen var en Mand, der var mærket af Sygdom og forsøgt i Lidelse, snarere maa vi beundre ham for hans aldrig svigtende Iver og hans maal-

bevidste Arbejde, og fordi han ikke med stump Resignation saa Døden i Møde. I Stedet udførte han et Arbejde, der har sikret ham et udødeligt Navn.

I den sidste Tid af sit Liv led J. P. Jacobsen meget under Sygdommen, saa meget, at han end ikke kunde taale at ligge ned, men maatte sove siddende med Hovedet hvilende i Hænderne.

En Aprildag, medens den milde Forarsregn sagte dryssede ned uden for Digterens Vindue, døde han. Han døde, som han havde ønsket det, i sit Hjem i Thisted i sine kæres Nærhed med sine Øjne fæstede

paa sin elskede Moder i den Stund, de brast.

Det var i Aaret 1885 den 30. April. Et halvt Aarhundrede er omtrent gaaet siden da, forlængst er Thisted-Digteren J. P. Jacobsens Navn bleven indskrevet blandt de klassiske Autorers i Danmark, ja over hele den germanske Verden regnes han med.

Hans Værker er oversat baade til Engelsk, Tysk, Fransk, Hollandsk o.s.v. Digteren fra Thisted, kalder man ham, han har maaske mere end nogen anden baaret vor Egns Navn ud. Lad os være ham taknemlige.

I. P. Jensen.

Det læges der for — —

*Et Forsøg paa at skrive et Modgiftsdigt
over J. P. Jacobsens tunge og trøstesløse,
skønne Digt: „Det bødes der for —“*

Hvis jeg af Lykkens straalende Fe
blev spurgt, hvad jeg helst vilde have,
da vilde jeg — til Forundring maaske —
ønske mig Sorgens Gave. —

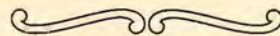
Af Sorgens tunge, trælsomme Læs
jeg lærte at standse, — blev stille,
af Modgangs-Vægtens knugende Pres
jeg lærte at længes, — blev lille. —

Der jages, der hastes i Tidens Strøm,
kun frem — vi maa Lykken fange;
og saa var det hele — en gylden Drøm,
thi Lykken var Stien den trange. —

Der bødes — der sørges i lange Aar,
og Dag efter Dag maa vi græde; —
men i Guds-Fredens Tempelgaard
forvandles Sorgen til Glæde. — —

Dér læges de ømme Hjertesaar, —
dér heles de blødende Vunder,
i Glans Guld-Solen først opstaar,
naar alt paa Jorden gik under. — —

Otto Møller.

Mette paa Storgaarden

Af PE' HEDEGAARD

EGENTLIG havde hun aldrig kendt noget andet Hjem. Alle sit Livs Sorger og Glæder havde hun haft indenfor Storgaardens fire Vægge. Hun var jo kun en lille Tøs, da hun første Gang fulgte med Moster i Storgaarden hjem for at blive der. Gamle Ann i Storgaarden havde jo kun de tre lange Dreng, saa hvad var rimeligere, end at hun forbarmede sig over Søsteren i den mindre Nabogaard og gav den ene af hendes 12 Børn et Hjem i den velhavende Storgaard. At Moster Anns Tilbud ikke var helt uegostisk, fik lille Mette dog snart at føle, det varede ikke længe, inden det var Mette her og Mette der, og Mette var alle Vegne, som den lille Solstraale hun var. Moster Ann var da ogsaa god mod lille Mette, saa hun aldrig kom til at savne Barnehjemmet. Hun græd nok lidt den første Nat, da hun sov alene i den store Slagbænk ved Siden af Mosters og Onkels Alkover. Hun savnede de smaa Søskendes varme Legemer under den hjemmelavede Dyne; men næste Dag glemte hun hurtigt sine Sorger ved Synet af en rødternet Kjole, som Moster forærede hende. Hjemme fik man aldrig ny Kjoler, de mindste sled de størstes graa hjemmevævede Hvergarnskjoler.

Naar Moster Anns Valg havde truffet lille Mette mellem de syv Søstre, gav hun det Udseende af, at det skyldtes den Om-

stændighed, at hendes nylig afdøde Mor hed Mette, og saa fik hun jo atter en Mette i Huset i Stedet for gamle Mette, der havde nydt sin Aftægt i Hjemmet, som hun selv havde arvet efter sine Forældre. Desuden var Moster Ann heller ikke blind overfor den Kendsgerning, at lille Mette var den mest lyslokkede og den raskeste af de mange Søskende, og hendes smaa otteaarige Ben kom saa sikkert og let over Jorden.

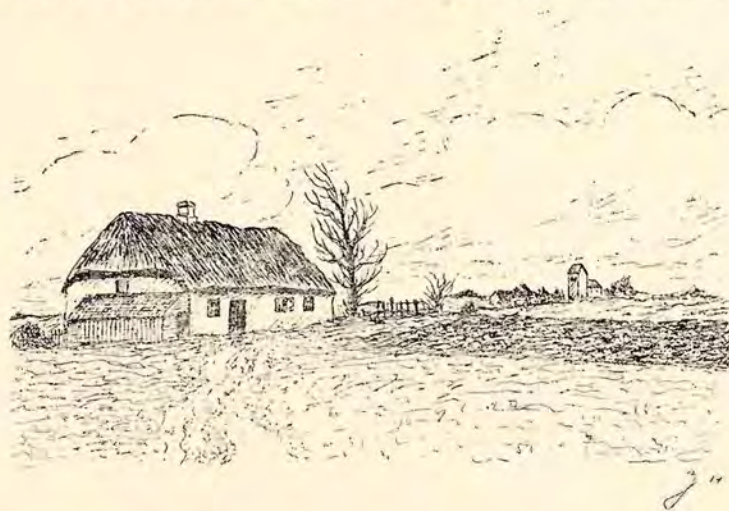
Som en stille Strøm gled Mettes Barnsdomsdage hen. Den første Skoledag og Konfirmationen var de første Milepæle paa hendes Tilværelses Ensformighed. Og Mette gik smilende ud og ind. Var der end af og til smaa Brist i hendes Barnelykke, var Mette ikke den, der klagede af den Grund; saa dukkede hun den ellers saa ranke Nakke med den gennem Generationer nedarvede Bøjen sig for det uundgaaelige, ligesom hendes Forfædre tog Kampen op mod de Besværligheder en barsk Natur i Forening med en karrig Jordbund forvoldte dem. Man var gennemgaaende glad og tilfreds; man var Hjemmemennesker dengang mere end Efterkrigstidens ny Generation — og lykkeligere.

Alt som Aarene gik, blev Mette en stor og køn Pige — det kunde alle se.

Plejeforældrene kunde ikke mere tænke sig at undvære hendes glade Latter ude og inde, saa meget mere som de to ældste

Sønner var blevet gift og flyttet hjemmefra. Storgaarden var i den Anledning blevet mindre, idet en Del af den længst bortliggende Jord var blevet skilt fra, og der var blevet bygget et nyt Hjem paa den til den ældste af Sønerne. En anden Parcel var blevet lagt ind under den lille Ejendom, som den anden Søns Kone havde bragt sin Mand. Alligevel var Storgaarden en anelig Gaard, selv om den ikke var det, den havde været.

og gik med Sølvpil i Haaret og Hat paa Hovedet. For Mette lød hans Ord som Eventyr, og hun sneg sig gerne til at høre paa alt det, han fortalte om andre Egenes Skik. Hendes Sind blev saa underligt fjernt og drømmende, og ofte glemte hun sine huslige Pligter; men des mere begyndte hun at interessere sig for sit eget Ydre. Hun fiksede sine tarvelige Bomuldskjoler op med en hvid Krave eller en lille, koket Sløjfe i

Gamle Ann satte Mette ind i alt: „Den Kiste med Sengetøj skal Knud have, og Per den; men denne skal blive paa Gaarden til Jørgen. Lad mig se, du passer det godt for Fugt og Møl, min Pige. Og her har vi alt det fine Dækketøj og de Hørgarnslagener. I bliver ikke snydt, Børn.“

Det blev aldrig sagt med rene Ord, men det laa i Luften som en stiltiende Overenskomst, at Mette og Jørgen skulde have hinanden. Det var ogsaa noget, alle kunde se, at Jørgen var glad for Mette, trods de 8 Aars Forskel. Mette tænkte ikke saa langt.

Den Sommer, Mette blev 20, tjente der paa Storgaarden en ung Knøs, der hed Ejnar. Han var „sønderfra“, og alene hans Navn var aparte og anderledes, end den stedlige Ungdoms. Han fortalte Mette, at paa hans Hjemegn tog de unge Piger paa Højskole

Brystet, og i sine vildeste Ungpigerdrømme tænkte hun sig selv med en Sølvpil i Haaret.

Ejnar havde fortalt hende om et stort Folkemøde, som skulde holdes paa den nærliggende Bys Festplads. En kendt Højskolelærer skulde holde Tale for Ungdommen, og Mette bestemte at sætte alt ind paa at komme med til Mødet. Og afsted kom hun; men da Dagen oprandt, fik Ejnar Besked paa at blive hjemme og passe alt paa Gaarden, og det blev Jørgen, der fulgte Mette til Mødet.

Saa stor en Skuffelse blev Turen for Mette, at hun ikke oftere forsøgte at komme afsted, men fra den Dag var hun klar over, at det var Ejnar, der gav hendes Ungpigerdrømme Liv, og uden ham var Tilværelsen øde og tom. Det var ogsaa først nu, at Mette gjorde sig klart, at hun burde drage

i Felten mod de stadige Hentydninger til hendes Stilling til Jørgen, hvis Tilnærmelser blev stadig mere iøjnefaldende.

Der var kommen nye Problemer ind i Mettes Tilværelse.

Da Flyttedagen kom, maatte Ejnar rejse, man ønskede ikke at beholde ham, trods den lille Løn, han forlangte. Nej, man var heller ikke utilfreds med hans Arbejde, men man ønskede ikke at beholde ham.

Saa rejste Ejnar, og Vinteren sneg sig langsomt hen.

Mette var blevet mere voksen og sat af Væsen, betroede Ann sin Søster i Nabo-gaarden, og nu, da hendes 2 ældre Søstre var blevet gift, maatte man hellere se at faa gjort Alvor af Mettes og Jørgens Giftermaal.

Saa blev Bryllupet bestemt til om Sommeren, naar Mette var fyldt de 21. Og Mette klagede stadig ikke over sin Skæbne, det brugte man ikke i hendes Slægt. Man gjorde hende klart, at hun burde være glad og taknemlig — men glad — nej, Mette synes nu ikke, der var nogen Grund til at glæde sig.

Giftermaalet bragte ikke nogen større Forandring ind i Mettes Tilværelse. Kresten og Ann flyttede ind i Aftægtsstuen, og Mette og Jørgen fik deres Stue med Alkoverne.

Kresten havde skrantet de senere Aar, og nu, da der var kommen en ung Mand til Styret, lagde han sig helt til Sengs. — Mette var ung og stærk og passede ham og Ann og al den indvendige Husholdning. Og Mette fik rigelig Brug for sit gode Humør. Gamle Kresten blev med den fremadskridende Sygdom vanskelig og paa alle Maader pirrelig. Ann var heller ikke mere saa rask som tidligere. Siden hun ikke mere stod for Styret, faldt hun sammen og maatte hjælpes ligesom Kresten.

Mettes førstefødte, en Dreng, døde, inden han var otte Dage gammel, og Nr. 2 var sygelig og svag fra Fødslen og døde i sit tredie Aar. Ingen skulde imidlertid se paa Mette, at hun sørgede; hun var stadig alle

Vegne med sit lyse Smil. — Efterhaanden kom der dog atter Børn paa Storgaarden. En Flok paa 2 Dreng og 3 Piger havde Mette om sig, og nogle Aar senere kom der atter en lille Dreng, som blev Mettes Hjerterbarn. Kresten og Ann var begge døde og deres Stue taget i Besiddelse af en ny Kresten og en ny Ann og deres smaa Søskende.

Ogsaa sine rigtige Forældre havde Mette maattet følge op paa Kirkegaarden. Det var jo kun Naturens Orden. Værre var det, at Jørgen de senere Aar havde døjet slemt med Hoste og ikke længere var saa stærk.

Krigstiden gav forøget Velstand og bedre Levevilkaar paa Storgaarden som alle andre Steder. Ungdommen nu til Dags sad ikke længere hjemme de lange Vinteraftener, og Sommeren bød paa Bal og Halløj. Mettes Piger havde rigtig Hat paa Hovedet og tynde, lyse Kjoler, og den ældste havde Cykle og havde været paa Højskole. — Men lille Ann skulde giftes nu til Sommer trods sine 18 Aar. Man fik se sig om efter et lille Hjem til de unge.

Det blev den sidste Sommer, Jørgen var oven Senge, og 2 Aar senere fulgte Mette ogsaa ham paa Kirkegaarden til Forældrene og de to smaa førstefødte.

Endnu bar Mette sit Hoved højt, ingen kunde mærke, at hun sørgede over de døde.

„De levende har større Krav paa os“, mente Mette, og hun tog hen for en Tid og plejede sin anden gifte Datter. Hun var blevet gift med en Søn af Jørgens ældste Broder og laa til Sengs efter sin førstefødte, et lille sygt Barn. 7 Maaneder senere var denne Datter og 14 Dage efter hendes Barn bragt til Hvile hos Faderen og Bedsteforældrene i den efterhaanden store Familiebegravelse.

Endnu havde ingen hørt Mette klage. „Der er mange endnu, der trænger til mig“, sagde Mette.

Hendes yngste Datter blev gift med en Karl, der tjente paa Gaarden, og de flyttede ind i et lille Hus ikke længere fra Gaarden,

end at de kunde hente Føden hjemme hos Mette, naar det kneb med Udkommet, og de sørgede troligt for, at Mette hvert Aar fik en Mund mere at fylde.

Men Pengene flød ikke saa rigeligt nu som under Krigsaarene, og den ældste Søn slog noget rigelig om sig med Penge, naar han kom ud, og han kom ofte ud. Folk mente, han var noget vidtløftig. „Han er blevet Mand paa Gaarden for tidlig“, sagde

Tanken om hans Karriere hjalp Mette over mange Genvordigheder.

Det var ind under Jul, og Jens ventedes hjem i Ferien. Mette havde travlt med at slagte og bage. — I Julen skulde der ikke spares, selv om Tiderne var vanskelige, navnlig maatte Jens ikke besværes med Penge-sorger. Han havde een Gang for alle gjort sin Mor begribeligt, at den Slags Ting vilde han ikke besværes med. De, der havde sat

Naboerne. — Han og Broderen enedes heller ikke godt om Gaardens Drift, derfor var Broderen kommen hjemmefra.

Men den yngste Søn Jens var Mettes store Haab. Baade hun og Jørgen havde ofte talt om og glædet sig til at se ham som Præst, og han var allerede begyndt at studere, medens Jørgen endnu levede. Dengang var der jo altid Penge nok, og ingen tænkte paa, at de pengeknappe Tider skulde vende tilbage.

Syntes Mette maaske undertiden, at Livet var haardt nok, trøstede hun sig altid til den Dag, da hun skulde se sin Dreng i Kjole og Krave, da skulde hun faa Oprensning for mangt og meget, som Livet havde nægtet hende. Selv hendes Ungdoms Drøm om en Sølvpil i Haaret syntes saa latterlig ringe ved Siden af det store Haab, hun nærede til Sønnen.

ham til at studere, havde Ansvaret for, at han fritoges for Pengevanskeligheder. Han brugte derfor alt, hvad der kunde undværes fra Gaardens Drift, og mere til. Det var efterhaanden blevet ret store Fordringer, Jens stillede, og hans Flothed og de kostbare Vaner, han havde tillagt sig, gav ofte Anledning til Sammenstød mellem ham og hans Søskende. Men Mette var altid paa Jens' Parti. Hvad forstod de sig paa, hvad der passede sig for en vordende Præst.

Mette gav Jens Kaffe paa Sengen og faldt i Forundring over hans Silkepyjamas under den hjemmelavede, solide Dyne. Jens forstod, hvordan det skulde være.

„Jeg glæder mig saa voldsomt til Sommer, naar Du bliver færdig med at studere og skal til at søge Kald“, tilstod Mette.

„Ja, ser Du, Mor, det bliver nu ikke før

til Foraaret om et Aar“, rettede Jens nedladende, „men det er jo ikke at forlange, at Du følger med i den Slags Sager, og maaske eders lokale Avis ikke engang har optaget det fra Hovedstadsbladene, for der stod det godt nok. Nej, Studietiden var nemlig blevet forlænget et Aar for at begrænse Tilgangen.“

Mette blev helt ilde til Mode, atter et Aars Kamp med Kreditorerne og idelige Rivninger med de andre Sønner, der syntes, de fik for lidt for deres Part. Lidet anede Mette, at Jens i Virkeligheden maatte gaa det Aar mere, fordi han havde bestilt for lidt.

„Ja, og saa har I det dog paa det tørre her hjemme, nok at bide og brænde“, sukede Jens.

„Ja, men Jens, Du lider da vel ikke ligefrem Nød? Jeg sendte Dig dog alle Pengene, der var lagt til Side til vore Renter, og Pengene til den ny Malkeko, som vi trængte saa haardt til, og dine Brødre lod mig høre for, at Du tog alt for meget, mere end Gaarden kan bære.“

„Ja, jeg skulde aldrig have begyndt at studere.“

Naar Jens kom dertil, var Mette færdig med sine Protester.

„Se, her er det sidste, jeg ejer“, og Mette hentede 450 Kr. fra Skabet inde ved Alkoven. „Det er Penge, vi skylder andre Steder, men Du gaar dog foran de fremmede, og kom nu i Tøjet, vi skal i Kirken, og Du vil vel op og hilse paa Præsten.“

Mette vilde nok præsentere sin Søn ved Kirken i Julen, hvor der kom saa mange Mennesker til Kirke.

Sidst i Julen kom ogsaa Mettes anden Søn hjem. Han havde været ved Læge og skulde foreløbig blive hjemme — have det godt. Han havde en slem Hoste — hans Fars Hoste, tænkte Mette.

Nu i Julens Travlhed glemte man imidlertid snart Sørens Sygdom, han blev nok snart bedre, og Jens var Hjemmets Midtpunkt — ham, hvorom det hele drejede sig. Inden

han rejste, betroede han imidlertid Mette, at han selvfølgelig maatte have flere Penge.

„Men de 450 Kr., Jens, de er da vel ikke brugt?“

„Til gammel Gæld, jo. Jeg har altid været holdt for stramt med Penge og ikke kunnet klare mig uden at gøre Gæld, men nu maa det hellere være Slut med Læsningen, jeg bliver nok aldrig Præst.“

„Hvor mange skal du have?“

„Aa, et Tusind Kroner foreløbig.“

Mette lovede at gøre Udvej for Pengene.

Efter Jul maatte Søren til Sengs. Lægen rystede paa Hovedet. Mette saa nu, hvor elendig Sønnen saa ud og gjorde sig fortrolig med den Tanke at miste ham. — Inden 2 Maaneder var han død, det var galoperende Tæring.

Jens kom ikke hjem til Begravelsen, han skulde spare den kostbare Rejse; men 14 Dage senere kom han pludselig uanmeldt hjem. Han maatte have flere Penge.

Hans ældste Broder slog i Bordet og kom med en Udtalelse, der maatte skurre grimt i en vordende Præst's Øre.

Mette lovede at skaffe Pengene ogsaa denne Gang.

Og Mettes Ryg var dog rank; endnu smilede Mette ad de Stød, Verden gav hende. Godt et Aar endnu, vent kun, saa bliver Jens Præst. Jens var trods alt hendes store Haab.

Det var den almindelige Mening, at Mette ikke kunde blive i Gaarden. „Sønnen har nok ruineret hende“, mente nogle. „Baade Jorden og Kreaturerne bliver vanrøgtet“, sagde andre. Mette selv sparede sig ikke. Gennem 5 Generationer havde Gaarden været Slægtens Eje, og hun kæmpede for sin Ejendom.

Det var atter ind under Jul, og man ventede Jens hjem i Ferien. Sin Sommerferie havde Jens benyttet til en Studierejse i Udlandet. „Jeg vil spare dig for Ulejligheden med at passe mig op i den travle

Høsttid“, skrev han til Mette. Nu glædede hun sig til endelig at faa ham hjem igen.

Det var Dagen før Lillejuleaften. Mette havde travlt i Køkkenet, da der kom et Bud med Telegram til hende.

„Det er ikke til mig“, paastod Mette, „hvem skulde sende Telegram til mig.“

Det blev den ældste Søn, der aabnede Telegrammet. Budskabet var ganske kort. Jens var omkommet ved en Bilulykke.

Fra den Dag af var Mettes ranke Ryg bøjet og hendes lyse Smil var forsvundet.

De nærmere Enkeltheder ved Ulykken fik Mette aldrig at vide, ingen nænnede at sige hende det.

„Den sparede hende dog for langt større Sorger“, sagde man, „nu har hun dog Minderne og sin sikre Tro paa den Søn, der var hendes store Haab.“

Pe' Hedegaard.

Jul

Den kære Jul,
 ak, ja,
 om Tider rinde —
 for næsten alle
 dukker frem —
 fra Børneaar —
 et lyst — et kærligt Minde —
 om Jul
 med Far og Mor
 i Barndomshjem — —

Otto Møller.

Gl. Hus Nørregade 24, Thisted, fra det 18. Aarhundrede, som tilhørte Klejnsmed Skaarup. Det ydre er moderniseret og Bindingsværket fjernet, men inde i Huset ses det endnu. - Tegning udført af H. O. Jørgensen, Thisted.

Et thylandsk Minde.

I.

JEG har faaet mange Prygl som Dreng — ogsaa i mit Hjem. Ikke altid forstod man jo, hvorfor de vankede, de fleste er lykkeligt glemte, og Grund til det har der vel været hver Gang — i hvert Fald for de Voksne. Jeg har nok lavet en Del Kunster i min Tid. Gavn har jeg ogsaa haft af dem. I hvert Fald var jeg tyve Aar, inden jeg tillod mig at sige min Mening, naar de ældre talte. Min Far sagde De til sine Forældre, saa han mente selv at opdrage mig meget liberalt.

Saadan er det jo ikke mere; Verden er skam gaaet voldsomt frem i de sidste ti Aar, hvad Børneopdragelsen angaar. Jeg er kommet i Hjem, hvor den Tiaars-Vismand af en Søn ganske har behersket Lokalet og Samtalen — og jeg er blevet eftertænksom — — derom mere ved en anden Lejlighed.

Her vil jeg kun omtale en ganske forfærdelig Dragt Prygl, jeg endnu kan mindes, og ligeledes husker jeg, hvorfor jeg fik den.

Det var Degnen Duuns Skyld!

Det vidste jeg imidlertid ikke den Gang, — det var for os kun en Ramse, vi kunde som Drengene oppe i Thisted, uden at forbinde noget Menneske med den, og den lød som følger:

— Jeg er Degnen Duun, og jeg skal, F..... g... mig, dune jeres Rygstykker, det kan I bande paa, I Æsler — eller dit Æsel — alt eftersom det var en eller flere mindre Drenges Ryg, man bankede Akkompagnementet til Ramsen ind i.

Der vankede Knubs paa Legepladsen i Skolen for at vræle den, — den var uartig og desaarsag særlig fristende for alle raske Drengene.

Jeg blev grebet hjemme paa Trappegangen af min Fader, netop som jeg var ved at lære en grædende Søn af en Glarmester den, jeg hamrede den fast paa Kinderne af ham. Han havde røde, runde, bløde Kinder, slet ikke til at lade være; men jeg maatte jo lade ham fare for Fremtiden, efter at den strenge Fader havde underholdt sig med mig — efter Degnen Duuns Recept — et ubehageligt Stykke Tid.

Saa ubehageligt, at jeg endnu kan huske den forbudte Ramse.

Først senere er jeg blevet klar over, hvem den Degn var, og jeg vil her kort berette om ham, hvad jeg har fundet, bl. a. i „Aarvog for Thisted Amt 1909“.

II.

Den 20. Juli 1774 blev Johannes Duun, født i Sønderholm og Student fra Aalborg, kaldet til Degn og Skoleholder efter sin Svigerfader, Hans Kaas, Sogndegnen i Skjoldborg og Kallerup i Midtthy.

Hæderlige og vellærde Studiosus Johannes Duun var en heftig Natur med et stort, stærkt Legeme, der svarede til hans voldsomme Sind, — han var en af de Mænd, hvis Væsen aldrig tillader dem at falde til Ro og Harmoni med Omgivelserne og derved vinde den Lykke, der er den satte Borgerlighed beskaaret.

Hans Opdragelsesmetoder fremgaar tydeligt af den førnævnte Remse, der er blevet hans eneste Eftermæle, hvisaarsag han blev anset for en meget dygtig Lærer.

Johannes Duun blev vist aldrig nogen lykkelig Mand; hans Hustru brød tidligt sammen i Ægteskabet, forsømte Mand, Hjem

og Børn; hun drak, som Manden gjorde det, ødte Indboet bort, var overdaadig gavmild, og de levede i det hele saa elendigt sammen, som tænkes kan, og det endte da ogsaa med Skilsmisse; men da havde Duun forlængst forladt Thy, efter at han i fire Aar havde kæmpet med sine Overordnede og Sognebørn om at beholde Embedet.

At det har været Samlivet med den vrede og voldsomme Mand, der ødelagde Konen, viser, at Madam Duun efterlader sig det smukkeste Eftermæle som en mild og elskelig gammel Kvinde, der var en venlig og hjælpsom Gammelmor for de skole-søgende Børn — alle hendes egne var døde. — Deriblandt den højtbegavede, svagelige Frederik Duun, hos hvem Faderens Sind gav sig de artigste Udslag. Han var en Kunstnernatur og døde allerede i Tyverne uden at faa Kald.

Paa Faderens myndige Degnestol i Skjoldborg Kirke finder vi det eneste Minde om denne Landsbydigter:

*„Her er Degnens Pulpitur,
her er Degnens Kirkerede,
her kan hvert et Kreatur
høre, Degnen er til Stede.
Hvert et Ord, han raaber ud,
stiger lige op til Gud.“*

Ja, — at Faderen har inspireret ham til dette Digt, er der ingen Tvivl om. Johannes Duun har nok fyldt godt i Kirkerummet, han har i høj Grad været „til Stede“.

Hvorfor han blev fradømt sit Embede, fremgaar tydeligt af den Klage over Duun, som hans Sognebørn indsendte til Myndighederne gennem Præsten, og hvis Begyndelse jeg her vil aftrykke efter, hvad en af hans Efterfølgere i Skjoldborg Degnestol, Severin Christensen, meddeler. Jeg lægger atter her Mærke til den knappe Betegnelse, han faar, i „Klagen over Duun“, — ikke Degn, ikke Fornavn, bare Duun, —

det er nok —, saa bør alle vide, hvem det er. Han har nok ogsaa fyldt godt i Sognet udenfor Kirken, den strenge Degn.

„Den høje Nød driver os undertegnede Skjoldborg Sogns Beboere til for Deres Højædle Højærværdighed underdanigst at andrage og indgive Besværing over den her i Sognet værende Skoleholder Sv. Joh. Duun, hans liderlige og skammelige Levemaade og Forargelse baade i og udenfor Menigheden, deres med Drik, deres Kortspil, deres Slagsmaal og anden Ugudelighed, som han saa tit og ofte udøver, er saa skammelig at det næsten ikke kan udsiges . . .“

— Og saa udsiger de klagende det i den Tids sobre, men knudrede Sprog, der intet lader tilbage af Tydelighed, og underskrevet af Sognets samtlige gode Mænd.

Under Sagens Forløb bliver det godtgjort, at Klagen i fuldeste Maal har sin Rigtighed, og Duun kan, trods hans Myndighed og Strenghed, ikke holde Kaldet, men han forsvarede sig saa kraftigt, at Myndighederne saa sig nødsaget til — efter fire Aars Krig — at gaa paa Forlig med ham den 17. November 1796.

Duun skulde aflevere Kaldsbrevet, Konen fik Pension af Kaldet, og selv søgte og fik han Embedet paa Sjælland, hvor han døde som selve Kordegnen i Præstø 1806, kun 57 Aar gammel. Han har vel levet saa stærkt, at han var slidt op, allerede inden han gik ind i den graa Alderdom, og det er maaske Livets eneste Lykkegave til ham.

Det var oprindelig min Hensigt at ville hævne mig paa Degnen Duun for de Prygl, han har skaffet mig som Dreng, ved at opfriske i korte Træk hans skammelige og skandaløse Liv og Levned, — men, som jeg fordyber mig i de faa Midler, han har efterladt sig i sin Remse, sin milde og for-drukne Hustru, den begavede Søn, Proces-serne og hans altfor tidlige Død som Kordegn, vokser Billedet frem af en saa sær-præget, alvorlig og myndig Mand, en Mand

i dette Ords sjældne Betydning. Han har været en af den Slags voldsomme Naturer, der maa sprænge Rammerne for det Samfund, de bliver sat i, og jo snevrere dette er, des heftigere bliver de Udbrud, deres Sind giver sig. Degnen Duun har soldet uden Morskab, i den vildeste Drukkenskab og Lystighed har han siddet uden Smil i det strenge Ansigt, med Myndighed, fordi han ud fra sit eget storlinede Væsen skabte sig en Gud, der i Aand og Kraft var saa meget større end de andres, der søgte at ramme ham og trække ham ned i Sølen.

Degnens Gud havde Raad til en Tjener som Duun, og den Erkendelse gjorde ham stærk og myndig, gjorde, at han sejrede

paa Trods af den uomtvistelige Utilbørlighed, hans Liv var efter borgerligt Maal.

I dyb Forstaaelse af hans lidet lykkelige Liv, af hans haardnævede Kamp mod Uvidenhed og Fordummelse blandt Bønderne, hans Lidelse ved at blive anbragt i alt for smaa Forhold, der ikke paa nogen Maade havde Brug for den fulde Udvikling af hans Evner og Kraft, og hvorfor han maatte blive et Forargelsens Tegn ved de uborgerlige Udslag af ubrugt Vitalitet, hvorom Klagen taler sit tydelige Sprog, — ja, jeg sidder og ikke blot forstaar ham, men jeg holder af Degnen Duun, og jeg tilgiver ham gerne den Dragt Prygt, han skaffede mig.

Dette om Degnen Duun.

JENS SØNDERGAARD

CYKLEHANDLERENS SØN FRA HURUP

Landskab i Sydthy - Søndag

IKKE fyldt fyrretyve Aar, stejl som en thylandsk Havklint, uomgængelig og selvisk som en 100-Aars Gedebuk, blid som en Sommerdag i det milde Sydthy, lun som en af de gamle Havboer, monograferet af Skandinaviens og Tysklands fineste Kunstkritikere, solgt — til dyre Priser — som en Salonmaler, med en Haandbog af selve det danske Kunstmuseums Direktør Leo Svane — alt det er naaet af Cyklehandlerens Søn fra Hurup, Jens Søndergaard.

Disse Billeder giver for saa vidt kun et svagt Billede af den maleriske Pragt, Glød og Voldsomhed i hans Lærreder. Men alligevel vil enhver, selv nok saa forargeligt indstillet overfor den nye Kunst, ikke undgaa at kunne se, at man her staar overfor det sjældne, det usædvanlige. Og Usædvanligheden kommer af den Trokab mod sin Slægt, sit Sind og sit Land — Thyland —, der er Kendetegnet for denne meget store Kunstner.

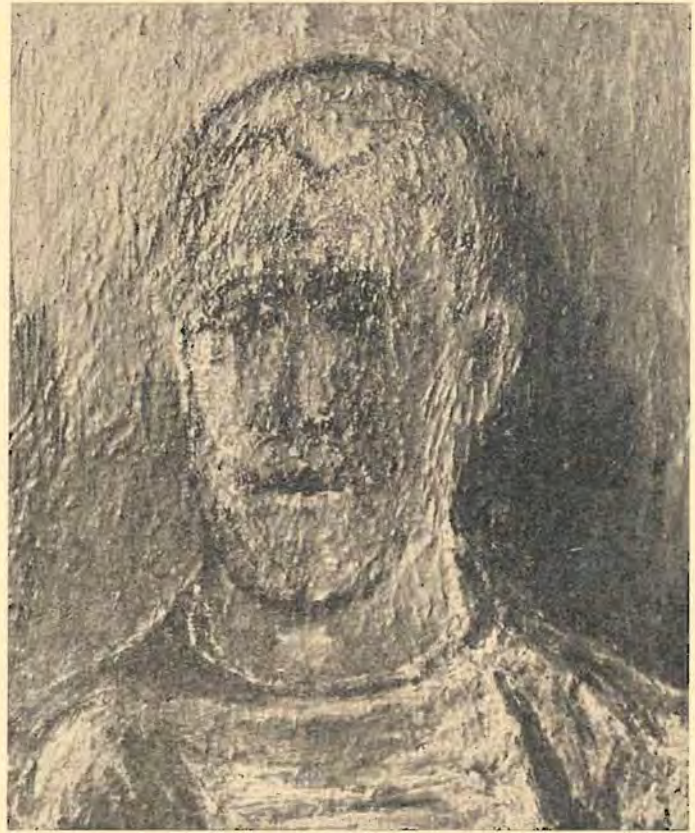
Det er Thylands store Lande, vide Udsigter og særprægede Mennesker, der her har faaet deres Skildrer. Andre Kunstnere — være sig Digtere eller Malere —, der stammer fra Thy, er vokset ud over deres Land og deres Sind og synes ansigtsløse ved Siden af Jens Søndergaard. Han rager op over dem alle, han syner mest af dem alle og vil blive staaende saadan, naar de andre er glemt eller gledet ind i den danske Kultur- og Kunsthistories Graa som blotte Navne.

Jens Søndergaard er og bliver Thylands kunstneriske Udtryk — Landets Vartegn.

I ovenstaaende Billede, der er et Kæmpe-lærred, — han kalder det selv Søndag — har han malet hele Sydthys svungne Landskab, saa det svider en Thybo sødt i Hjertet at se paa det, hvor det end kommer til at hænge. Og som dette har han dejligt mange Lærreder. Naar Thisted faar sit

Bibliothek, vil det være at haabe, at gode Kræfter maa samarbejde saaledes, at man her kan faa samlet nogle af disse Lærreder.

At give en kunstnerisk Analyse af Jens Søndergaard som Maler er for saa vidt vanskeligt for en Lægmand til et bredere Publikum, særligt paa den ringe Plads, der her er til Disposition, og med et Billedmateriale, der ikke gengiver Originalernes Farver og Glød, fordi det netop er denne ulmende Glød og Dybden i Farverne, der levendegør disse Billeder og gør dem enestaaende i dansk Kunst — fortidig eller nuværende. Idet jeg iøvrigt henviser interesserede til Leo Svanes Bog og den direkte Nyden af Malerierne, vil jeg ved Siden af det koloristiske Særpræg paapege hans Evne til indenfor Rammen og Lærredets begrænsede Plads og Muligheder at kunne fremmane netop det vældigt svungne Fjordlands bøl-

Jens Søndergaard, som han tror, han selv ser ud.

Landskab paa Vestkysten.

gende Linjer og Vesterhavsstrandens Bredder og uendelige Ro under Thys færende Skyer, under Hjemmets evige Himle.

Til at understrege Dybden i Billedet anbringer Jens Søndergaard en forunderlig Staffage, Køer, Mennesker og Skibe, der mere end noget andet viser den Kraft og Voldsomhed, hvormed han finder sit kunstneriske Udtryk. Han kommer ikke let til det — *Protoplasmakøer* har Kritiken kaldt Jens Søndergaards mærkelige Figurer

— og der er netop noget ufødt over dem. De ligger endnu fostervaade og krummet af den voldsomme Fødsel, de har kostet deres Skaber. Men det er *det*, der giver dem Styrken og Særpræget for Land som Maler. Helst maler han Storm og Stormhimle over sine Hav- og Kystbilleder. Sort og mørk ruger Uvejret over Vestkysten, ulmende af Lyset bag Skyerne og glimtende af Blinket i de stigende Søer, der grønne, graa og violette ruller ind mod Stranden. Faa danske Malere har i den Grad indlevet sig i Havets og Him-

Skrænter ved Vesterhavet — Storm paa Kysten.

Jens Sondergaards Ven og Kammerat, Maleren Lergaard.

lens Farveskala som Jens Søndergaard. Ikke en Nuance undgaar hans skarpe Blik og hans Mesterspensel. Er hans Vestkystbilleder voldsomme i al deres stormende Kraft, er Blidheden i hans Indfjordslandskaber sødmefyldt — de driver af grønt og Solskin og al Muldens brune Honning i det frødige thylandske Landskab.

Vi Thyboer er og bør være stolte over, at vort Land har fostret en saa stor Kunstner, og som kun er blevet Kunstner, fordi han er Thybo — fordi han er det levendegjorte kunstneriske Udtryk for vort skønne og storslaaede Land.

Thy betyder jo *Hjem* — vort — alle Daners Hjem i Jylland — og Jens Søndergaard er den, der har eviggjort dette vort *Hjem* for os og for alle, der ser hans Lærreder. Han er vort *Hjems* Skildrer. Vi føler os bekræftede i vor Hjem-

følelse, der er noget ganske andet end Nationalisme, gennem hans Kunst.

Foruden det omtalte Billede fra Sydthy, Søndag, giver af de her reproducerede Billeder Landskabet Side 52, Skrænter ved Havet Side 53 og Billederne S. 54 særligt Udtryk for denne thylandske Følelse i Jens Søndergaards Væsen og Kunst. Den dristigt svungne Linje i Kysten med Klitkirkens hvide paa det brune og graagrønne under den fagre Havhimmel (Side 52) viser den perspektiviske Voldsomhed, som netop kendetegner Synet *op langs Kysten* ved Vesterhavet. Enhver

Havboby - Sydthy

Thybo og Havbo vil føle sig hjemme ved at se de spredte, lavmønnede Huse med Kvist, og det brede Bagland op imod Himlens blaa med hvide og sortgraa, farende Skyer, selv om man maaske synes, Figur-

staffagen er lovlig søndergaardsk, saa er der dog ogsaa noget kært over de mørke, dukkede Skikkelser, der bevæger sig til og fra eller i lun Snak i Forgrunden. Eller hvem har ikke mødt den blege Kone (til højre) med Sjalet om sig, fattet i de stive og gigtkrogede Fingre, de fanatisk store Øjne i det blege Ansigt, ude i Kystbyerne, hvor hun med klynkende Stem-

Udsigt over Vesterhavet — Havvejr.

me spørger til ens Sjæls evige Salighed under Henviisning til, at Timen er nær.

I Havvejrsmaleriet har Søndergaard malet hele Vesterhavets Vælde og Liv ind i et straalende Billede. Alle Havvejrets ulmende og uhyggelige Former er samlet til en pragtfuld og manende Symfoni, i hvis Heksegryde det menneskelige Værk er prisgivet Uvejrets og Havets Aander.

I Portrætmaleriet af ham selv er der vist lovlig meget Maner — det er søgt, hvorimod det klassiske Billede af Thybønder, der slutter denne Artikel, er redeligt og fuldt ud Jens Søndergaard. Særlig i den Oprigtighed,

hvormed han giver sig selv i Forgrunden. Hvor er Jens fin og solid med Degneflip, Butterfly fra Brugsen i Hurup — se, hvor han peger paa de hvide Manchetter — han er vel nok en Herre i Stadsen — og under den lange Næse, kronet af de dybe og rugende Øjne, den forfærdelige, udflydende „Hitlerstub“, der ganske skjuler hans kønne, stærke Mund. En *Thybonde* af reneste Blod — Jens Søndergaard — *vor Maler*.

Bertel Budtz Müller.

*Billederne er gengivet med særlig Tilladelse fra
Kunsttidskriftet SAMLEREN.*

*Portrætgruppe af Thybønder —
Jens Søndergaard selv i Forgrunden*

Købmandslærlingen

Fortælling af
Lærer Vestergaard
Øsløs

DET var henimod Jul; men det mærker Willy ikke noget til i Øjeblikket. Han er meget vred, og det er der god Grund til, synes han. For Klokken er over 6, og han har endnu et langt Stykke Vej tilbage, inden han naar Købmandsforretningen.

Lige efter sin Konfirmation var Willy kommen i Købmandslære. Da han blev antaget, havde Købmanden sagt, at han skulde hjælpe til med alt, og det havde Willy ogsaa gjort uden at kny. — Men i Aften var han vred, og det for Alvor. „Der er da ogsaa en Grænse!“ mumlede han for sig selv, mens han smaatravede henad den brede Landevej. At sende ham ud paa den Tid, det var dog for galt. Nu var Kammeraterne nok færdige med deres Arbejde og klædt om. — — Ja, hvem ved, om de ikke allerede er færdige med Aftensmaden. — Maaske er Klokken mere end jeg tænker. — Det summede i hans Hjerne af vrede Tanker. — — Endelig naaede han den sidste Bakke. Lidt træt af det lange Løb slog han over i Gang ved Bakkens Fod. Da han kom halvvejs op, standsede han et Øjeblik. Han syntes at høre Raab og Latter. Nej, det kunde ikke være muligt Jo! Han hørte Kammeraternes glade Raab fra Kælkebakken. Med raske Spring satte han af Sted, mens det hamrede i hans Bryst af Hidsighed og Anspændelse. Willy var ellers for dannet til at bande. Men da han forstod, det var saa sent, at Kammeraterne allerede var i Gang med Slæde og Kælke, kom der noget ondt, noget ligefrem vildt op i ham,

og han udslyngede en rasende Ed mod Købmanden. Han fortrød det i samme Nu, men det vilde han end ikke vedgaa over for sig selv. Derfor fandt han paa at undskylde sig: Det var da ogsaa for galt, at Købmanden sendte ham ud saa sent. „Hvad bryder han sig om, at jeg maa løbe Ærinder for ham en hel Time efter, at andre har faaet fri. — — Men han kan bare vente! Bare vente! Jeg bliver ikke hos ham en Dag længere, naar jeg først er udlært. — Det nytter ham ikke noget, han beder mig derom. — — Om han lover mig aldrig saa meget, jeg bliver dog ikke Men naar jeg har tjent Penge nok, saa — — ja saa kommer jeg tilbage — — saa køber jeg hele Ejendommen over for ham. — Der begynder jeg en Forretning — — — saa tænker jeg nok, han fortryder, at han lader mig løbe her, mens andre har fri.“ Her blev hans Hævntanker afbrudt af Kirkeuret, som sendte syv malmfulde Slag ud over den lille Købstad. „En hel Time. Jo, jeg skal huske ham det“. Og Willy fantaserede videre om, hvordan hans egen Forretning skal blomstre, medens Principalens bliver mindre og mindre. Og alt som han i Tankerne ødelægger sin fæle Overordnede, bærer hans Ben ham nærmere og nærmere mod dennes endnu dog ret anselige Forretning. Nu drejer Drengen om det sidste Hjørne „Svup“, sagde det. Han var løbet mod Købmandens tolvaarige Datter, som kom gaaende med en Lagkage. Hun var saa optaget af at gaa pænt med Kagen, at hun slet ikke saa Willy, før han

havde rendt mod hende, saa baade Kage og Fad faldt ned paa de haarde Fortovsfliser. Fadet splintredes ganske, og Kagen laa ynkeligt ødelagt mellem Skaarene. Den lille Rosa blev først forskrækket over det pludselige Sammenstød; saa blev hun ked af det: „Men Willy da!“ græd hun. — Da grinede Drengen ondt, idet han sagde: „Saadan en Tøs! Har din ralt Far ikke lært dig at holde ved, hvad du har i Haanden“. „Fy! Willy!“ — Hun holdt næsten op at græde af Forundring over den Maade, han opførte sig paa. „Maaske jeg ikke har lige saa megen Ret til at færdes paa Gaden som Du“, haanede han. „Du skulde lade udraabe i Gaderne, naar Din Hr. Far eller Du gaar ud. Saa vilde Folk nok holde sig inde for ikke at genere jer“. „Jeg siger det til Far!“ hulkede Rosa hjælpeløst over for den store Drengs Ondskab. „Ja, gør endelig det“, vrængede han. „Og husk saa ogsaa at fortælle, at jeg var ude i et Ærinde for ham paa den Tid af Dagen, da ordentlige Købmænd har givet deres Folk fri for længe siden“.

Næste Dag var Willy „meget lille“. Raseriet fra den foregaaende Aften var afløst af Skræk — knugende Angst for, hvordan det skulde gaa ham. Købmanden havde endnu ikke sagt noget; men han var sikkert knusende vred. — Bare han vilde sige noget — denne Tavshed var forfærdelig. „Bare jeg slipper med en Omgang Klø, men hvorfor skulde jeg slippe — — nej, jeg bliver jaget af Plads — — Far og Mor bliver grusomt vrede — de viser mig Døren — vil slet ikke have mig hjemme, naar jeg er saa ond. — — Bare Købmanden dog vilde sige noget“. — Saadan gik han og gruede. Og jo længere det blev op ad Dagen, des mere nervøs blev han. — — Lige før Middag var han og Rosa ene i Butikken. Han var ved at flytte noget Porcelæn. Paa øverste Hylde stod en fin og

kostbar Terrin. Den skulde tages med stor Forsigtighed. Han fik den dog heldig ned af Hylden og skulde lige til at balancere ned ad Stigen med den. — Da stod Købmanden pludselig i Døren og kaldte paa ham. Det gav et Sæt i Willy. — Om hans Fod gled paa Stigen eller han ligefrem var blevet saa overnervøs af Formiddagens Spænding er vanskeligt at sige — men han vaklede, det blev sort for hans Øjne og i næste Nu laa Terrinen paa Gulvet i Tusinde Stykker. — „Men Dreng dog!“ buldrede Købmanden, „kan man ikke engang sætte dig til at flytte lidt Porcelæn, uden Du ligefrem staar og lader det falde ud af Hænderne“. — Der stod Willy — blodrød i Ansigtet, uden et eneste Ord til sit Forsvar. Men Rosa sagde: „Han kunde ikke gøre for det. Hans Fod gled paa Trappen“. — — „Ja, ja! Sorg saa for at faa Skaarene op — og pas noget bedre paa en anden Gang“. — Et Øjeblik efter var Willy og Rosa igen ene i Butikken. — Han skammede sig. Han følte, han maatte sige noget, men vidste ikke sine levende Raad til at faa sagt et eneste Ord til hende. Endelig stammede han dog en lavmælt Tak. Og lidt efter busede det ud af ham: „Hvad sagde din Far i Aftes?“ „At Bageren vel nok havde en anden Lagkage“. „Men — men hvad sagde han om mig?“ „Ingen Ting“. „Hva — Hvad siger du?“ maabede han. — Men da han fik at vide, at Rosa slet ikke havde fortalt om hans grimme Opførsel, græd den store Dreng. Mens Taarerne løb ned ad hans Kinder, stemtes der i hans Hjerte nogle smaa fine Streng, og han fornåm en varm Følelse af Glæde og Lyst til at blive god. — — Nu er Willy stor, men endnu kan han høre Klang fra de smaa, fine Streng. De klinger om Livets Ret — om Retten for Livet til at vokse. Og Ordene, der følger Klang, lyder i hans Hjerte: „Vær god mod den, der er ond mod dig“.

En berømt Thybo

Af Georg Pors med Digt af Jeppe Aakjær

I alle sande Bogvenners Gade, det hyggelige Fiolstræde i København, bor vel nok Danmarks mest berømte Antikvarboghandler: Jeppe Poulsen Skadhauge. Trods sine mere end 80 Aar har han en rank Skikkelse, lige spillende aandsfrisk kan han i en Samtale overvælde en med Citater, Vers og Anekdoter, som viser, at den Jernhukommelse, der gjorde ham til en af Standens sikreste Bogkendere, stadig er i fuld Vigeur.

Helt fornøjeligt er det at træffe hans kendte Skikkelse, sidde hos ham, medens han iført sin graa Slobrok og med sin røde Fez paa Hovedet gør sig det behageligt i en Lænestol, og man næsten ikke kan skære i Tobaksrøgen fra hans lange Pibe; da er han ret i sit Es. En levende Aand, en elskværdig og meget vidende Mand, der har et langt og arbejdsfyldt Liv bag sig. Han har fortjent det Otium, som han nu nyder mellem sine kære Bøger eller sit i Sommerhus i Holte.

Jeppe Poulsen, som han hed i Daaben, er født i Nørhaa. Allerede da han vogtede Faar i Nørhaa, begyndte han at læse, og da han som ung kom til København, viste hans Kundskabstrang sig i, at han for sine fattige Penge købte Bøger, som han, naar han havde læst dem, solgte igen for at faa nye. Paa den Maade blev han allerede i 1878, altsaa for 55 Aar siden, Antikvarboghandler og nedsatte sig i Aabenraa Nr. 9. Han begyndte med 500 Bind, nu har han nok op imod den halve Million og sidder som Ejer af Gaarden Fiolstræde 19, hvor hans Hustru og Adoptiv søn endnu leder den store Forretning, medens han endnu er dens Sjæl.

Thybodrengen har vundet sig mange Venner, især blandt Forfattere og Videnskabsmænd. Karl Larsen

lod sin Novelle „Fra det gamle Voldkvarter“ foregaa i hans Hus, og Jeppe Aakjær har en Gang hilst ham i et skælmisk Digt „Fra den jen Jepp' o te den aeen“:

*Do handler mæ Skrøwter, som Hvermand ved,
o do forstoer' æ, saa mari,
di Bøger æ skrøw i mit Ansigts Sved,
dem sæ'er do laant under pari.*

Ved en anden Lejlighed skriver Jeppe Aakjær i en Sang:

Fra Jeppe i Fly til Jeppe i Thy.

*A er kommen skidt afstej,
helsen vild a her wot mej,
drukket lig en jente Klar
med wor gammel Antiqwar.*

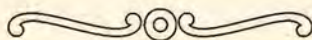
*Manne Bøger haar do sold,
manne haar do i Behold.
Af di Ærm de fek en Fej,
og en Spøg gik gratis mej.*

*Jengaang war mi dawle Skik
aa ta Sigt mod di Butik.
Der lod hwerken Fransk hæ Tysk,
men desmir af Thybojydsk.*

*Ingensind wor Patriark
saa I kryef mell Træ og Bark.
Han var lun, for han er Jyd',
han wil tjen', men aalle snyd'.*

*Bøger er sgi wærd aa ej'!
Do haar send dem tusind Vej'!
stryg dem bare med di Ærm;
det kan ingen Bog fornærm.*

*Gammel Bøger, som er dued',
de gaar ingensind af Mued'!
Folk som do med di Humør,
de skal low, indte de dør!*

Nogle, lidt forhastede Gloser undslipper min Fører, men da det tillige viser sig, at vi er ankommet til Bestemmelsesstedet, behersker han sin Ordflom i nogen Grad.

Jeg præsenteredes nu for den udlovede Overraskelse, som viser sig at være blot og bar Udsigt. Vi befinder os højt oppe, nedeunder ligger Byen, Limfjorden og Mors. Naar man selv staar højt og ser ned paa noget lavere, bliver dette lavere næsten altid — aah saa henrivende. Dog skylder jeg Sandheden at sige, at her virkelig *var* Tale om noget endog meget smukt, som vist undgaar de flestes Opmærksomhed. To grønne Banker til Siderne, og i Midten rager de højeste af Byens Bygninger op tilligemed bemeldte Fjord og Ø.

Men dette blev det punkterede Hjul jo ikke bedre af. Da det langt overstiger min Intelligens at faa en Dunkraft til at fungere paa normal Maade, og da det desuden er noget slemt Roderi, var min Vært saa høflig at gøre Forestilling om, at det kunde han sagtens selv ordne. Til hans øjensynlige Skuffelse lod jeg mig ikke presse, men satte mig med Haand under Kind paa Trinbrættet og saa paa den grønne Ø, det blaa Vand og de røde Taarne. Og saa var det, Fantasien fuldstændig løb af med mig. Jeg gled 2000 Somre frem i Tiden til det Herrens Aar 3933, hvor alle Mennesker er blevet saa kloge, at der intet mere er at lære, intet mere at opfinde; selv Kriser er afløst af maskinmæssig Uddeling af raske, men kortvarige Depressionsperioder.

Hvad vil disse Mennesker til sin Tid dog mene om den By, vi til daglig tramper rundt i. Her var virkelig noget at gøre for en Mand med mere Fantasi, end jeg, for det er jo

hævet over enhver Tvivl, at de nok skal granske vore Efterladenskaber saa længe, at de faar opstillet en Teori, som den Tids Skolebørn skal bindes paa Ærmet.

Vil ikke Resterne af Administrationsbygningen med det firekantede Taarn, som i sig selv kan sætte Fantasien i Svingninger, blive gjort til en Kongeborg, hvor det kongelige Hof tilbragte Sommeren. Man finder maaske her et mærkeligt Apparat, som forklares som et af Datidens vaklende Forsøg paa at konstruere en i 3933 forlængst afskaffet Radioantenne. Børnene hopper paa *den* og saa, de *skal* jo tro, hvad Skolerne fortæller dem, men dersom Holger Sørensen havde vidst, at hans Brillen til den Tid skulde udskældes for en Radioantenne, havde han sikkert truffet Foranstaltninger til sammes Tilintetgørelse.

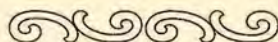
Vil ikke Ruinerne af Kiosken paa Frederikstorv blive fremvist som Datidens førende Karussel. Vil mon ikke Teatret paa „Thy“ blive fremvist som „frygtelige Fangehuller“, hvor blandt andre genstridige Byraadsmlemmer og Motorsagkyndige under Rædselsperioden i 1933 blev hængt.

Længere kom jeg ikke i mine Tankeprocesser, thi Yndlingen med „Bilen“, Punkteringen, det krøllede Haar og alt det andet rev mig brutalt ud af Drømmen.

„Nu skal vi hjem, jeg er tørstig“, sagde han, og saa rullede vi ind i den By, som de kommende Totusindaarige alligevel ikke forstaar et Muk af.

Ja, dette var saa Historien om en dejlig Mand, en køn Udsigt og en Fantast. Men prøv selv at tage Turen ud ad Tingstrup, sæt Dem i Græsset og se, hvor De selv betages.

Monologenes.

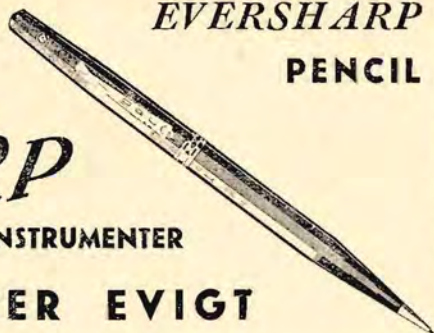
EVERSHARP
PEN

De nye

DORIC
EVERSHARP

EVERSHARP
PENCIL

ER VERDENS MEST MODERNE SKRIVEINSTRUMENTER

JULEGAVEN, SOM VARER EVIGT

STØRSTE UDVALG I FYLDEPENNE
& PENCILS

GEORG PORS
BOGHANDEL

THISTED BANK
DEN DANSKE LANDMANDSBANK
HYPOTHEK- OG VEKSELBANK
THISTED AFDELING

AKTIEKAPITAL:

Kr. 50,000,000

RESERVEFOND:

Kr. 34,000,000

TELEFON:

88 & 688

KONTORTID:

10—12 & 2—5

ENHVER ART AF BANKFORRETNINGER UDFØRES
BOXER UDLEJES FRA KR. 5,00 AARLIGT

CHR. SØNDERGAARDS KENDTE MANUFAKTURFORRETNING

AFDELINGER:

2den Sal:

Systue og Lager.

1ste Sal:

Dame-Konfektion.

Stue (selve Butiken):

*Metervarer, Tricotage
Kjoler*

Kælderen:

Senge-Udstyr, Tæpper

ALSIDIG!

PRISBILLIG!

TJENSTVILLIG!

EFTER DEN SIDSTE STORE UDVIDELSE ER DEN NU EN AF
NORDJYLLANDS STØRSTE MANUFAKTURFORRETNINGER

*Forretningens Princip
har altid været:
Ved stor Omsætning
at fremtvinge den
billigste Pris.*

Specialiteter:

Dame-Konfektion og Kjoler
Kjolestoffer ■ Hvidevarer
Senge-Udstyr

CHR. SØNDERGAARD

VESTERGADE 6 — TELEFON 56

● Det betaler sig at gøre sit Indkøb af Kød og Paalæg hos

Telf.
444

Niels Simonsen, Storegade 4

Telf.
444

Kød- og Fedevareforretning. • Salteri, Røgeri og Pølsefabrik.

Forretningen fører kun 1ste Klasses Varer, og man faar noget for Pengene.

Stort Oplag af
smukke og solide Klædevarer

*Klædninger efter Maal
leveres i Løbet af faa Dage.*

For elegant Snit og god Pasning garanteres.

JENSEN & SELMER

*1. Klasses Herreskræderi (tilkendt Solomedalje)
Jernbanegade 1 - Thisted - Telefon 176*

Smukke Møbler og Genstande bliver smukkere i

den rigtige Belysning!

*Altid Lager i moderne Lysekroner,
der tilfredsstillter alle Krav.*

*Alt til alle i elektriske Artikler og
Radio - Apparater føres.*

B. BJERRE CHRISTENSEN

TELEFON 248 - NYTORV 3 - TELEFON 248

Forlang Helstrups Vine —
de er billige, de er gode!

SLAGTERIAFFALD

Altid 1. Klasses Varer

tilv. under Statskontrol.

*samt alt i fersk, saltet eller røget Flæsk,
Paalæg m. m. anbefales fra vort Udsalg
paa Strandvejen.*

Varerne bringes overalt i Byen.

Thisted Andels - Svineslagteri

Udsalget: Telefon 720.

Ekviper Dem

*i Specialforretningen for
moderne Herrekonfektion*

Engelsk

Beklædnings-Magasin

Nytorv - - - Thisted

Musikhandler P. Thorup
er altid billigst!

HENRY MØLLER

*Østerbakkes Kolonialforretning
Telefon 159*

Den bedste Kaffe!

THISTED LYSBADEANSTALT

*Behagelige Nydelsesmidler til Fremme af Sundhed, Styrke og Arbejdsevne højt op i Aarene.
Fortrinlige Midler til Helbredelse af Gigt, Rheumatisme, Nervesygdomme, Forstyrrelse i Blod-
omløb, Hudvirksomhed m. m. - Prøv dem og bliv overbevist! - Skodsborgs-Metoder! Billige Priser!
Kvindelig Betjening til Dameafdelingen! Skovgade 18, Thisted, Tlf. 51.*

*Gør i egen Interesse Deres Juleindkøb hos
J. P. Dige, Strandgade, Tlf. 15*

Drik Diges Kaffe!

Altid 1. Kl.s Varer. - Bringes overalt i Byen.

*Til daglig Kost og til det fine
brug altid Støjbergs Margarine.*

Sig det med Blomster

fra C. P. JESPERSENS

BLOMSTERFORRETNING

THISTED - TELEFON 48

Royal - Teatret.

Indehaver: GEORG PORS.

*Førende Biografteater i Thisted.
Har De hørt det pragtfulde Tonefilmsanlæg?*

Møbler

til alle Hjem!

*I Byens største Specialforretning for
Møbler finder De det største Udvalg
til Deres Hjem. Hvass Møbelforret-
ning er hævet over al Konkurrence
— enten De vil betale kontant eller
paa vort fordelagtige Kontosystem.*

L. S. Hvass

Nytorv 8 - Telef. 184

Til alle Husmødre i Thy!

Nu kommer Julen og dermed i højere Grad Bagingens Tid. - Tænk nu over Frue, at det ikke er ligegyldigt, hvad Mel De bruger i Deres Husholdning, fordi De ved at bruge

Thisted Dampmøllens prima Specialitet: STJERNEMEL

ikke alene faar et godt Produkt, men ogsaa støtter dansk og lokalt Arbejde. — Tilmed er De sikker paa, at De faar ikke bedre Mel udefra. — — Prøv det, og

Deres Julebaging bliver bedre!

Aktieselskabet

Kulkompagniet

Tlf. 25 - Thisted - Tlf. 35

Direkte Import af

Kul, Koks & Cinders

fra fineste engelske

Eksporører.

De forenede Kalkværker

Tlf. 25 - Thisted - Tlf. 35

anbefaler

prima velløret og pulveriseret

LOKAL

46.4
Thy

Jul i Thy

ex. ✓

1933

102

JULI THY

UDGIVET AF GEORG PORS · THISTED

JULI THY

1934

FJERDE AARGANG

*ALVOR OG GAMMEN
VANDRE TILSAMMEN*

UDGIVET OG REDIGERET AF GEORG PORS

JUL I THY - 1934

4. AARGANG

I N D H O L D

	Side
<i>Indledningsdigt</i> af Otto Møller	5
<i>Eventyrfolkene i Thy</i> , et Besøg i Cirkus Miehes Vinterhi, af Forfatteren Johannes Buchholtz , med flere Fotografier	6
<i>Jydernes Jul</i> , Digt af Forfatteren Harald H. Lund	14
Fra det forsvundne Thisted af Redaktør C. Brunsgaard med 6 sjældne Fotografier af Fotograf Scharling	16
<i>Ridderkorsset</i> , Fortælling af Forfatteren Johan Skjoldborg , illustreret af H. O. Jørgensen	19
<i>Strandinger i gamle Dage</i> , nogle Fortællinger fra Vestkysten af Gustav Poulsen, illustreret af Henning Jensen	22
<i>Fred</i> , Novelle af Lis Bendixen, illustreret af H. O. Jørgensen	25
<i>Per Drossel og hans Nabomand</i> , en morsom Historie af Forfatteren Bertel Budtz Müller , illustreret af Henning Jensen	28
<i>Strejf fra Limfjorden</i> , Digt af Lauritz Christensen	34
<i>Tvekampen</i> , Fortælling af Martin Jensen, illustreret af Henning Jensen	35
<i>Elias fra Thy</i> , morsom Skildring af Førstelærer N. Chr. Larsen, Hørdum, illustreret af Henning Jensen	40
<i>Paa Togt med Limfjordskutteren „Holiday“</i> af Carl og Erik Hillers. Denne Beretning er tildelt Kgl. dansk Yachtklubs Vandrepokal	44
<i>Da den røde Hane gol over „Hillersleohus“</i> af A. C. Svalgaard	48
<i>Kærestebrevene</i> , Novelle af Gustav Poulsen	51
<i>Vestervig Kloster og liden Kirstens Grav</i>	53
Thisted Blæksprøjte med Karikaturtegninger af Henning Jensen	56
<i>Byens Pris</i> , Digt af Johs. Abildgaard Jacobsen	58
<i>Vagabonden</i> , Julefortælling af Carl Jensen, illustreret af H. O. Jørgensen ..	59

Omslaget udført i Trefarvetryk efter Oliemaleri af Henning Jensen.

Kære Læser!

maa en Hilsen
jeg Dem bringe
i den venlige og pæne
— Jul i Thy! —
og naar Juleklokken ringe
Ønsket om
en fredfyldt Fest
paa Land
i By.

Lad kun mangt
og meget sprede,
men om eet
vi dog vel samles kan —
om en stille Jul
vi alle frede,
om den
skønne Jul
i Danmark
i vort Fædreland — — —

Og Hilsen
— til Landsmænd
Kvinde som Mand
— „Glædelig Jul — —
paa fremmed Strand —

Var det Storm —
var det Stille —
har det med
eller mod?
Di glemte ej Stedet
vor Dugge stod —

Otto Møller.

Jul 1934.

EVENTYRFOLKENE

I THY.

Af Forfatteren JOHANNES BUCHHOLTZ
Med flere Fotografier.

Nu bygger de Bro ved Oddesund, og om nogle Aar vil man altsaa passere denne Limfjordsrende paa et Par Minutter. Et Stykke Romantik er forbi — men ogsaa en Pine og en Plage. Aa, hvor Folk har ventet og bandet og galet paa hver Side af Oddesund, naar Storm eller Is forhindrede Færgefarten. Man kunde jo næsten spytte over til den anden Side — men alligevel — — der var ikke andet for end at fremskaffe den nødvendige Taalmodighed, til Vejret blev bedre eller Isen brød op. I Oddesund Syd ligger endnu den lange lave Kro, hvis Navn var „Pinen“. Man finder det samme Navn ved flere andre Overfartssteder, og saa hedder Kroen paa den anden Side gerne „Plagen“. Hvor er der bleven spillet Kort i „Pinen“, medens Thyboerne skottede til Ruderne, om det ikke snart vilde blive bedre udenfor, saa de kunde komme hjem.

Fra Aaret 1882 kom Jernbanens Dampfærge over Sundet, hvorved naturligvis mere stabile Forhold indtraadte, men det var stadig en besværlig Overfart. Der er noget fortidigt over de Færger og de Stationer. Naar Toget kommer ind, holder der en Række Vogne paa Færgen, og de skal først fjernes før vore Vogne kan faa Plads. Det ser ud, som var Toget kommet helt overraskende som en uanmeldt Gæst. Gæsten er naturligvis velkommen — det er ikke nær saadan — men hvor varer det længe, inden Kaffevandet kommer i Kog og de rene Lagerer er taget frem fra Dragkisteskuffen. Og

saa sejler man. Selve Sundet er som sagt ikke noget at snakke om, men naar man endelig har faaet Folk ud at sejle, saa skal der minsandten sejles, derfor gaar Turen i vældige Sving og Buer, saa Tiden forløber paa en god Maade. Begge Stationer har Ventesale med røde Plys-Sofaer, men Bygningerne ligger afsides, og Ventesalene betrædes kun af Rengøringskonerne. Det rejssende Publikum staar ude i Regnen eller Solen med Kufferterne i Hænderne — de har alle et sammenbidt Udtryk: Denne Rejse skal gennemføres, koste hvad det vil!

Jeg tror ikke, Thyboerne afgiver særlig mange Turister — de rejser kun, naar de skal. Maaske vil der indtræde en Forandring, naar Broen kommer, men sikkert er det ikke, de har nemlig saa meget godt og dejligt oppe hos dem selv, at de skal langt hen for at finde noget bedre; og det ved de — det er Folk, som elsker deres Hjemstavn trods nogen. Det kan naturligvis hænde, at en Mand deroppe fra bosætter sig i en anden Egn, men han hænger ved Thyland hele sit Liv. Jeg boede engang hos en Kromand et Sted søndenfjords, en køn og statelig Mand med et livligt og følsomt Sind. En Aften kom der et Selskab — jeg tror, der var otte Mennesker, Mænd, Kvinder og Børn — de fik Aftensmad og Natlogi, og de fik Kaffe den næste Morgen, da de skulde videre.

— Regningen!

— I skylder ikke noget.

— Skylder vi ikke noget — hvordan skal det forstaas?

— Æ kan høre paa jeres Snak, at I er fra Thy — saa skal I ingenting betale. Æ er selv fra Thy.

— Jamen det er da for galt!

— Æ ta'r aldrig noget af Folk, som er fra Thy, sagde Kromanden sindigt.

Færge naar den anden Bred — vi har foran os et skønt og ejendommeligt Landskab, først en Landtange af Grus og Sand,

Færge som til en Noahs Ark, der frelst kunde føre dem alle til et sikkert Sted.

Thyholm hedder Landet, vi nu er naaet til. Vejene snor sig som en Aa i en Eng, men de er ellers fortrinlige. Huse og Gaarde gør et solidt, men gammeldags Indtryk. Den Befolkning, vi møder, har det paa samme Maade. Man har Tillid til de Mennesker, de er solide, trohjertede og gammeldags i bed-

Familien samlet i Gøglervognen:

Frk. Hoffland, Fru Thyra, Fru Dora, Direktør Koltzer, Hr. Vogelbein.

dernæst Engstrækninger og mod Øst høje, stejle græs- og lyngklædte Klinter. Landtangen er dannet af Fjordens stride Strøm, og man har paa Fornemmelsen, at Fjorden under visse Omstændigheder har det i sin Magt igen at udslette hele Oddesund Nord paa en eneste Nat. Der har da ogsaa været Dage, hvor Befolkningen har følt sig truet paa Livet. Hvis Vinden, som det er hændt, pludselig sprang om til Øst, vilde Land og Menneskeboliger blive skyllet bort. Men saa er det, at man har sat sin Tillid til Statsbanernes

ste Forstand. Vi passerer den smalle Strimmel, Draget, med Nissum Bredning, der er et helt Hav, mod Vest, og den snævre Skibsted Fjord mod Øst. Nu er vi i selve Thy. Nogle faa Kilometer nordpaa passerer vi en ældgammel, rødkalket Landevejskro, og lidt længere fremme drejer vi brat til højre. Vi vil nemlig besøge Eventyrfolkene i Thy: Cirkus Miehe, som har sit Vinterhi paa dette Sted.

Ja, det er et Eventyr med disse Cirkusfolk, hvis Stamfader for flere Generationer

siden kom dragende fra Tyskland, gjorde Holdt her og voksede sig fast, blev en Thybo og satte en Række Thyboer i Verden. Man skulde ikke tro, at det kunde lade sig gøre, men det kunde det altsaa. Sammensmeltningen er komplet — og dog ser man tydeligt de enkelte Bestanddele. F. Eks. i Fru Dora

Miehes Sprog: Det er den vidunderligste Blanding af halvtysk Artistsprog og det mest solide Thybomaal. —

Vi er Artister — og vi er Bønder — lige meget af begge Dele! siger Fru Dora, og det er ikke helt forkert. Hendes Broder, den europæisk kendte Klown, August Miehe, har gjort det geniale at bruge vestjydsk til Klownsprog. Hele Verden morer sig, naar han traver rundt i Manegen og snakker Jydsk, saa det river og rusker i Ørene hos

Publikum. Selve Typen maa han have mødt deroppe i Thy, en meget selvsikker, noget hidsig Fyr, der tager selv de frygteligste Overraskelser med fuldkommen Sindsro. Hvis hans Partner hælder Vand ned ad Ryggen paa ham, flytter han sig bare lidt eller siger: — La' vær' mæ det Swineri! Men hvis det sker mere end en halv Snes Gange, bliver han pludselig rasende og langer ud, saa det kan mærkes. Han er nok taalmodig,

men han vil Sørenfo ikke lade sig træde paa.

Inde i en lun Fyrreplantning ligger der en hel lille By, mange forskellige Huse i alle mulige Vinkler til hinanden, dette er Cirkus Miehes Vinterhi, som det efterhaanden har vokset sig stort fra en ringe Be-

gyndelse. Ind imellem Husene staar Beboelsesvognene, opklodsede for at de vældige og kostbare Gummihjul ikke skal lide for meget. Disse Vogne benyttes ogsaa om Vinteren til Beboelse. Artister elsker at bo i Vogn. Naar Fru Miehe viser sin Vogn frem, kan det hænde, at hun klapper den paa Siden, som kælede hun for en veldresseret, godmodig Elefant. Hun bor dog ikke selv i Vogn om Vinteren, hun og Direktør Koltzer har en stor og statelig Villa

Fru Thyra med sin prægtige Skolehest: Hamlet.

højt oppe paa en Skrænt med Udsigt over Cirkusbyen og med Udsigt over Land og Fjord milevidt hen. Det vilde være umuligt for dem at administrere Cirkus fra en Vogn, og hvordan skulde det gaa med deres Samlinger? Villaen er nemlig ligesaa meget et Museum som et Hus. Kostbare og sjældne Ting fra hele Verden er ophobet her. I Hall'en staar en fire Alen høj Broncelampe fra Indien, indgraveret med i Tusindvis af

smaa Billeder af symbolsk, religiøs Betydning — i Kontoret findes Vaabensamlingen. — Rør ikke ved Pilespidserne! formaner Hr. Koltzer, de er giftige allesammen. Det er indianske Giftpile fra Mexico — de taber aldrig deres Kraft.

Han tager nogle Sværd ned fra Væggen og viser de damascerede Klinger, som er af stor Skønhed, og han tager et andet Sværd frem, som ved et Tryk paa en Knap faar frygtelige Modhager, saa det Saar, de stikker, aldrig kan læges. Hr. Koltzer har selv bragt disse Sager med hjem fra sine Rejser over hele Jorden. Han har to af de sjældne Menneskehoveder fra Ecuador, præpareret af Indianerne, saa de skrumper ind til en knyttet Haands Størrelse, medens de dog bevarer det naturlige Udseende. Hr. Koltzer paastaar i dybeste Alvor, at Haaret vokser paa dem — det er i den Tid, han har haft dem, vokset næsten tre Tommer. Den Slags Hoveder er en Gaade for Videnskaben, og Staten Ecuador har for at bevare Sjældenhederne i Landet sat en kæmpemæssig Straf for Udførselen af dem. Der har været endnu et tredje meget smukt og mærkeligt Hoved, men dette har Hr. Koltzer foræret Kongen, da han engang aflagde et af sine Besøg i Cirkusvognen. Disse Cirkusfolk er nemlig meget kongetro — Fru Dora fremviser med Taarer i Øjnene den Dekoration — en Guldmedalje i røde og hvide Baand — som Kongen har skænket hende.

— En Kvinde kan jo ikke blive Ridder af Dannebrog, men denne Medalje har — i hvert Fald for mig — samme Værdi som et Ridderkors! nikker hun.

Samlingerne omfatter Alverdens Ting: Mægtige Sommerfugle og Biller, Malerier, Porcelæn og Keramik fra tyske Slotte, en af Kejser Wilhelms Gallauniformer med indsyet Ejernavn (og forskellig Armlængde), en Pragtkaret, som har tilhørt en tysk Fyrste — den er saa stor, at den fylder et helt Hus — endvidere Bøger i skønne Bind og

store Mængder af Artistminder. Hr. Koltzer er en belæst og interesseret Mand, han ved Besked om Klassikerne, Kunsten og Historien — og meget andet. Først og fremmest interesserer vel nok Dyreverdenen ham, han har set de fleste af alle Jordens Dyr i Naturen. Det var hans Opdagertrang, der gjorde ham til Artist — han tænkte: Som Artist kan jeg faa hele Verden at se! Han er af en gammel, fornem tysk Artistfamilie, saa det laa lige for, at han valgte Artistvejen, men hans hemmelige Formaal var altsaa blot det at rejse. Den Mand har da ogsaa set utrolige Ting, og han har ført Dagbog fra sin tidligste Ungdom, og han har fotograferet Tusinder og atter Tusinder af mærkelige Ting og Begivenheder. Det var hans Agt at skrive et Værk om alt dette, nu da han blev ældre og var kommen i Ro. Men saa indtraf for nogle Aar siden en Hændelse, som paa et Par Timer tilintetgjorde hans Livsværk: En Sommerdag, medens hele Familien Miede-Koltzer var paa Tourne med Cirkus, opstod der Ild i Ejendommen — den nedbrændte — og samtidig brændte alle Dagbøgerne og alle Fotografierne!

Naar Koltzer taler derom, ser han ligesom aandsfraværende op mod Loftet. Hvis han gik nærmere ind paa Sagen, vilde Stemmen maaske komme til at bævre lidt — den myndige Direktørstemme. Et helt Livs Samlearbejde tilintetgjort paa en halv Time!

— Men kan De ikke skrive den Bog efter Hukommelsen? Selvfølgelig vil en Del Enkeltheder være gaaet tabt sammen med Dagbøgerne, men noget maa kunne reddes.

— Jeg har tabt Kraften til blot at forsøge derpaa. Mange af mine Oplevelser er nemlig af den Art, at de vil forekomme Læserne utrolige, naar de ikke bilægges med Fotografier og kan støttes af Dagbøgers Dokumentation.

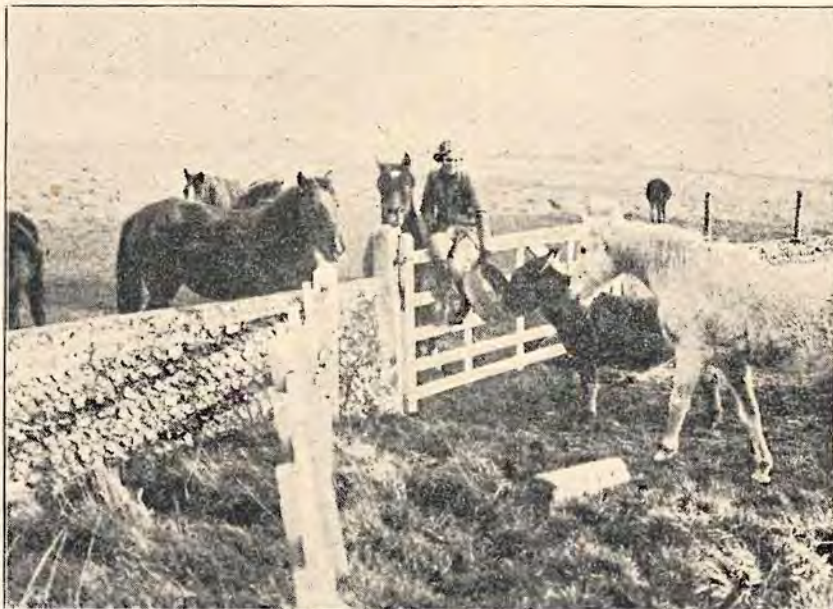
— Nævn et Eksempel.

— Aa, der kunde nævnes mange Eksempler. Jeg har set Kineserne anvende utrolig

Tortur mod deres Fanger, og jeg har set samme mærkelige Folk udføre Selvmord efter Ordre — Harakiri — de har tre Slags: Opskæring af Maven, Kvælning med Silkesnor og Indaanding af et Guldblod, der lukker for Aandedrættet. Jeg havde dengang Nerver til at fotografere alle tre Dødsmaader paa nærmeste Afstand. Hvordan jeg fik Lov til det? Ja, det er en længere Historie: De

I Værkstedsbygningen er opstillet moderne Maskiner, saa alt Arbejde, som vedrører Cirkus, kan udføres hurtigt og godt.

Et Sted mellem Husene staar en mærkelig Maskine, en Kanon af uhyre Dimensioner — Munden naar op over Tagrygningen. Er det nu ogsaa et Vaaben, som Koltzer har bragt med hjem for at indlemme det i sine Samlinger? Nej, det er næsten endnu

Mens Hestene ser til, faar det lille Kælebarn, Æslet, serveret sin Dessert af Frk. Hoffland.

var kommen paa den Tro, at jeg var en meget stor Mand — og Fotografiapparater kendte de iøvrigt ikke noget til. Jeg har ogsaa været i Tibet før Hedin og taget Fotografier af Templer og Lamapræster.

Vi gaar sammen rundt i Cirkusbyen og hilser paa de forskellige Beboere, som dels er af Familien, dels Artister, som tilbringer Vinteren her. Overalt hersker der Orden, og overalt mødes vi af venlige Smil. Fru Dora Miehe og Hr. Koltzer er elsket af deres Folk.

mere mærkeligt — det er en Menneskekanon — Projektilet er et levende Menneske, Kanonkongen Leinert, der forøvrigt er gift med en af Fru Doras Døtre. Naar Skuddet gaar af, slynges han femten Meter i Vejret og tredive Meter fremad, hvorefter han opfanges i et Sikkerhedsnet.

— Men er det nu helt ufarligt?

— Nej, det kan man absolut ikke kalde det. Det er i Virkeligheden frygteligt farligt — Leinert har paadraget sig adskillige Benbrud og mindre Kvæstelser, og han er nu

tvungen til at nedlægge Kanonkongeværdigheden.

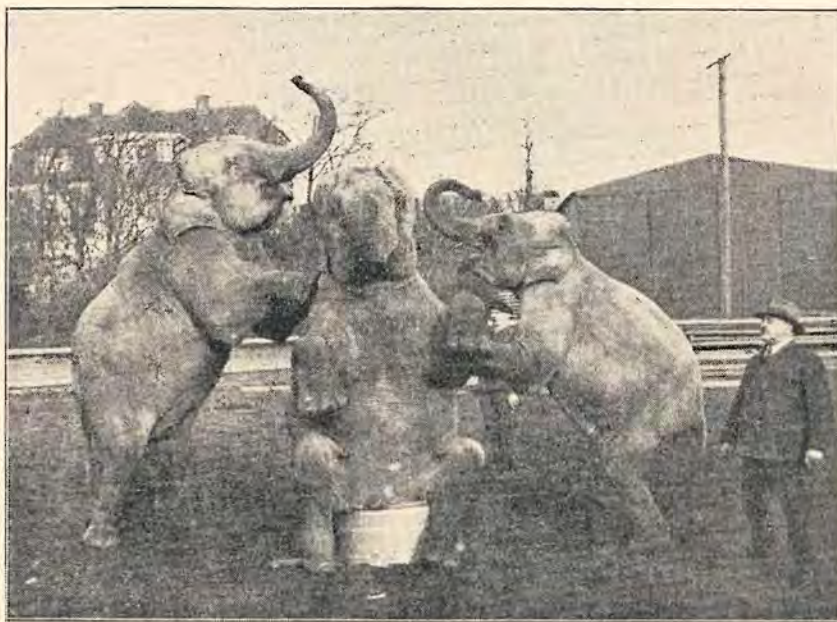
— Hvad gør man i Cirkus, naar Kanonkongen er ude af Stand til at optræde?

— Der er en Stedfortræder — — men naar ogsaa han er kommen til Skade, optræder min Datter, svarede Fru Miehe alvorligt.

Vi er nu kommen til en mægtig Træ-

Hovene gule. De drejer Hovederne bagud og ser paa os. Her bliver ikke alene set, her bliver ogsaa tænkt — hvem er den fremmede Mand, som følges med min Konge og Dronning? Hvad vil han? Har han Hesteforstand, som vi har Menneskeforstand?

Man synes næsten, det er forkert, at saa smukke, kloge Dyr skal staa bunden i et Spiltov — burde de ikke have Stuer at

Cirkus' Stolthed: De 3 Elefanter.

bygning, der paa een Gang rummer Magasinerne, Staldene og Manegen. Denne sidste er revet og strøet med Savsmuld i det fineste Mønster. Staldmesteren er en Mand, som holder paa Traditionerne. Han lever for sine Dyr, det er knapt nok, han under sig Søvn — ja, hvis en af de fine Heste er syg, vaager han hos den Døgnet igennem. Men det er ogsaa Heste, han har i sine Stalde. Skønne Dyr faar man vanskeligt at se. Først og fremmest er der de atten tigerplettede Trakenere — aa, de er som Skovens Hjorte, saa lette og slanke. Mulerne er lyserøde,

færdes i? Man kunde godt tænke sig den yndefulde Pigehest derhenne siddende foran et Spejl og redende sin Silkemanke med en Elfenbenskam.

Disse Trakenere er alle udgaaet fra Prøjsens Statsstutteri — de har Elsdyrgeviret indbrændt paa venstre Laar. Højere kan man ikke naa i Hesteverdenen.

Men foruden Hestene er der jo mange andre Dyr i Staldene — tre Elefanter og tre Kameler, en Zebra og en Bisonokse. Hvor vi kommer frem, opstaar der Bevægelse. Elefanterne danser og tripper paa Ste-

det, den største griber Hr. Koltzer i Skulderen med sin Snabel, trækker ham lidt fremad og puffer ham derefter blidt hen imod Kornkisten. Kamelerne vugger med deres Svanehalse, og Bisonoksen brummer — den er maaske vred over, at den ikke skal optræde mere. Den er for voldsom — ganske vist er den lydig som en Hund, men det mægtige Dyr skræmmer Publikum, naar det i vilde Spring stormer rundt i Manegen.

Nu begynder Øvelserne — Svend kommer ind paa en flot, sort Hest og begynder at ride Skoleridt. Fru Dora Miehe sætter sig i en Stol med Pelsen løst omkring sig og følger ham vagtsomt med Øjnene.

— Du maa sætte meget mere Energi ind paa de Changementer. Hesten skal kastes omkring. Ja, — saadan. Det var bedre, men det skal være *meget* bedre endnu. — Løft hele Hestens Forkrop! Løft den! Løft den op og kast den omkring. Du maa øve dig meget, før det bliver helt godt. — Fru Miehe bliver siddende taalmodig, til hele Øvelsen er forbi. Hun retter paa Holdningen, paa Tømmeføringen og paa Brugen af Schenklerne. Man ser, hvor det bliver *bedre* under hendes Ledelse. Skumflagerne flyver Hesten af Munden, og Rytterens hvide Tøj er mørkt af Sved, da han rider ud af Manegen.

Jeg taler siden med to af Sønnerne:

— Kan Deres Mor nu altid holde Respekt hos alle de mange Folk, som hører ind under en Cirkus?

— Ja, det kan hun, for vi ved, at hun kender baade de smaa og de store Ting til Bunds. Der kan naturligvis komme Tilfælde, som volder hende Vanskeligheder, og saa vil hun gerne drøfte Sagen med os andre. Men det er altid hende, der træffer den endelige Afgørelse — og hvis nogen gør Indvendinger, siger hun de fire Ord: *Jeg ønsker det saaledes!* — saa tier vi stille. Ja, det er hændt, at en af os har mukket lidt, efter at Mors Afgørelse er truf-

fet — — men vedkommende prøver det kun een Gang og aldrig mere!

Cirkus Miehe lever lykkeligt under sit Matrikat, for Fru Dora er ingenlunde blot den bydende og befalende, hun har et følsomt Hjerter overfor baade Mennesker og Dyr. Ikke alene hendes egne Folk, men ogsaa Egnens Beboere kommer til hende for at faa et godt Raad i en vanskelig Sag. Og de faar det. Hun træffer sin Afgørelse lynsnart, og vedkommende synes at være tilfreds med Afgørelsen. Naar en Pige ikke ved, om hun skal sige Ja til den Karl, som har friet til hende, saa gaar hun til Dora Miehe. *Hun* ved det. Naar en Bonde ikke er klar over, om han skal lade sin Søn studere, gaar han ligeledes til den alvidende Kvinde. Alle Slags Mennesker kommer i det Hjem, der er det mest gæstfri, man kan tænke sig. Herregaardsfolk og Husmandsfolk, Sognepræsten og den omvandrende Svend aflægger Besøg her. Og en Strøm af Breve kommer fra og gaar til mangfoldige Steder paa Jordkloden.

Vi sidder midt i Familiens Kreds, og Snakken gaar. Hver enkelt har noget at fortælle, spændende for os fremmede, men nærmest dagligdags for Artisterne. Fru Dora mindes dengang, Dyreværnet i Stockholm vilde forbyde hende at tømme sine Hingste saa stærkt op — og hvordan hun besejrede det ved at lade Hingstene være frie, hvorefter de kom i Slagsmaal indbyrdes og bed hinanden, saa Blodet flød. En Cirkusdirektør, som vilde ordne de rasende Dyr, blev simpelthen jaget ud af disse, men Fru Dora greb Chambrieren og bragte Orden til Veje. Og Svend fortæller om sin Optræden i London forrige Aar. Han og to Partnere havde et Numer paa usadlet Hest, men saa snublede han en Aften i et Hul i Tæppet og brækkede et af de smaa Ben i Foden. Ikke destomindre fortsatte han Numeret de følgende fjorten Aftener, til Kontrakten var udløbet. Men han sov ikke hele denne Tid

for Smerter — han hinkede rundt om et Bord Dag og Nat. Svend viser os sin Fod, hvor en Benstump saa stor som en Vald-nød stikker frem. — Og der fortælles om Klownnumre, som Familien selv udpønser, og om det besynderlige, at det godt kan more Folk i Tyskland eller Frankrig at høre to Klowner gaa at snakke Dansk med hinanden. Det gør ikke saa nøje med Sproget, bare Numret er rigtigt.

Ja, hvad er *det rigtige* i en Cirkus? — Det er vist en dyb Hemmelighed. Men der er i alt Fald een i Danmark, som ved en hel Del derom, Fru Dora Miehe, som er født i en Cirkus, har levet sit Liv der og ført den frem til et Højdepunkt og en Soliditet, som alle Kendere beundrer.

Johannes Buchholtz.

Kameldressur (Dir. Koltzer)

Jydernes Jul

DIGT AF FORFATTEREN HARALD H. LUND

*Jeg hentede' en Gran fra den magre Jord,
 hvor sejgeste Dækster mod Himlen grov.
 Det Træ havde stridt mod den haarde Blæst,
 nu skulde det ind til vor Stues Fæst.*

*Det kom fra et Land, der er svøbt i Storm,
 men det havde skabt sig sin egen Form.
 Det stod saa trodsigt med Gren ved Gren,
 imod mig bølged' en Døst saa ren.*

*Lidt sær var Svenden, men hvilken Kraft,
 saa skønt et Træ har jeg aldrig haft.
 Dets Holdning talte om Jydens Land,
 hvor Knøs i Storm bli'r en moden Mland.*

*Det ranke Træ fik en Kaabe paa
 af Glans og Flitter, som Fingre smaa
 med Saksen skable — en Kongedragt,
 for Barneøjne en Himmelpragt.*

Og Træet fik sine Kerter paa,
ind i et Lysvæld smaa Øjne saa.
Den jyske Jul blev for Barnet skabt,
ja, selv vi store stod helt fortabt.

Vor Gran fra Heden blev vort Symbol,
dets Duft var Minder om svunden Sol,
og under Grene laa Barnets By —
en Drømmestad, der er evigt ny.

Og den, der stod med et Barn ved Haand,
blev fyldt af Forundringens rene Hand.
Miraklet var atter i Verden sket:
det tabte Eden blev atter set.

Et fattigt Træ fra en mager Jord
fik mere sagt end saa mange Ord.
Det stod og hviskede med stille Røst,
dets Duft var Balsam og Sjæletrøst.

Det talte varligt om ærlig Færd,
gaa fremad, Skæbne, i al Slags Dejr!
Hav Sammenklang mellem Rod og Top,
da gror du langsomt mod Stjernen op.

Jeg henter min Gran fra den magre Jord,
hvor sejgeste Vækster mod Himlen gror.
Det Træ er Jydens og Barnets Jul,
Lys vælder ud fra vort Vinterskjul.

HARALD H. LUND.

Fra det forsvundne Thisted.

Af REDAKTØR C. BRUNSGAARD.

*Hjørnet af St. Torv
og Jernbanegade*

*St. Torv
for 50 Aar siden*

ALTING STRØMMER, sagde en gammel græsk Vismand. Hans Ord fastslog den Sandhed, at alt er undergivet Forvandlingens Lov. Intet er i Dag, som det var i Gaar, og intet er i Morgen det samme som i Dag.

Ogsaa en By forandrer sig. Vi, der hver Dag gaar i Thisted, ser ogsaa nok, at der

Tid efter anden falder et gammelt Hus og nyt rejses i Stedet. Men vi tænker ikke saa meget over det — før vi en Dag ser et gammelt Gadebillede og studser over Forandringen. Vi havde næsten glemt de gamle Huse.

Læserne ser her nogle Thisted-Billeder, som de ikke alle lige straks vil kunne

identificere. Ældre Thistedboer vil nikke genkendende, thi disse Huse har alle eksisteret for 30—50 Aar siden.

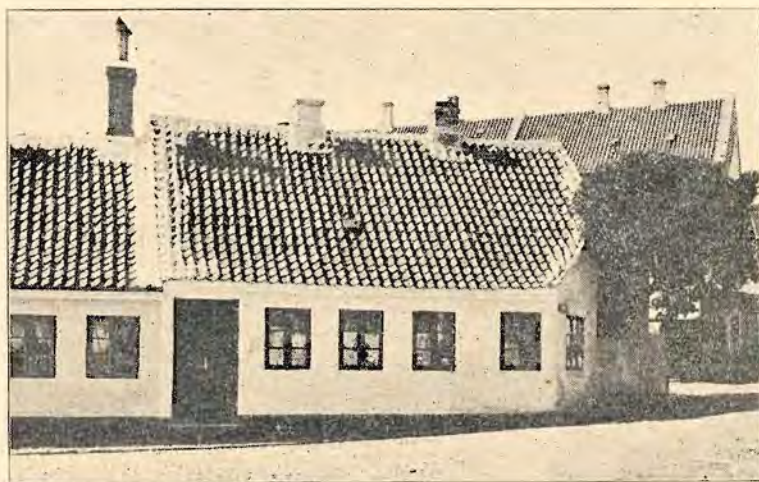
Det første Billede viser Hjørnet af St. Torv og Jernbanegade (tidl. Søndergade). Det er Købmand Birchs Gaard, senere kaldet

Længer gik om til Lille Torv. Hotel „Thy“s og Konditorens Ejendomme er endnu de samme, der ses paa Billedet.

Med Billede Nr. 3 er vi paa Lille Torv. Til højre ses Enden af Arbejderforeningens gamle Ejendom og derefter Indgangen til

Lille Torv

Gryde Torv

Kiils Gaard efter Entreprenør Kiil. Den blev nedrevet ca. 1888.

Derefter følger et Billede fra St. Torv, ca. 50 Aar gammelt. I Vett & Wessels Hjørne boede da Købmand Faddersbøl, og hvor nu Laurids Kamps Ejendom ligger, boede Isenkræmmer Holst. Paa dette Hjørne laa tidligere den gamle, lave Præstegaard, hvis

Apotekerens Have. Saa kommer Skomager Sunds Hus med tilhørende Avlslænger (Konsul P. Sunds Barndomshjem), og man ser Enden af Gørtler Skaarups Hus. Paa Hjørnet af Brogade boede Garver Rasch og senere Købmand Hundahl.

Det fjerde Billede fører os til Gryde Torv, hvor Vognmand Hamborgs Hus laa

der, hvor nu Vognmand Jensen bor. Ved Siden af ses Enden af Røgmand Ravns Hus, som for ikke saa mange Aar siden forsvandt for at give Plads for Missionshuset „Silo“.

Kringeltorv — desværre senere omdøbt til det flade og lidet karakteristiske Nytorv

af de gamle, offentlige Pumper, og til højre løb Aaen under en Træbro.

Endelig kommer vi ned paa Hjultorv. Her ses til højre Gavlen af Farver Grarups Ejendom. Derefter følger Avlsbruger Poul Agerholms Gaard og Jens Pugdahls Hus. I

Kringeltorv

Hjultorv

— havde antagelig sit Navn fra sine morsomme Krinkelkroge. Midt paa Torvet laa en Forretningsejendom (Vald. Larsen), der forsvandt i 1908. Hvor Administrationsbygningen nu er, ses det lille, lave Hus, der ejedes af Grosserer N. Schou, og bag det ser man Gavlen af Skorstensfejer Ahlbergs Hus i Strømgade. Midt paa Torvet stod en

Baggrunden de gamle Huse, der først i Fjor forsvandt. Til venstre boede i Huset med den spidse Gavl Maler Neve. Ogsaa paa dette Torv stod en af de ejendommelige Vandposte.

— Ja, det var en lille Tur rundt i vore Forældres Thisted. Hvor meget vil ikke forandres i de næste 50 Aar?

C. Brunsgaard.

RIDDERKORSET

Af JOHAN SKJOLDBORG

Illustreret af H. O. JØRGENSEN.

KRÆN VESTERGAARD var en grumme pæn Bondemand. Der var ingen, som efter hans Klædedragt at dømme kunde gøre Forskel paa ham og en Proprietær eller en Købstadsmand. Han var jo ogsaa i Amsraadet og Medlem af mange Kommissioner, saa han var vant til at omgaas Kniv og Gaffel saavel som nogen af de høje Herrer. Ogsaa Vinen, der blev nydt ved de flotte, officielle Middage, havde han lært at sætte Pris paa, hvorimod han ikke sværmede for den, man fik ved Landboforeningens Fællespisninger. Men uagtet den smagte som Blæk og var stram at ta' ind, saa — ja, den var billig og passede til Forholdene, og det saa pænere ud end en ligefrem Dram og en Drik Øl, det var saa gammeldags.

Saaledes havde Kræn Vestergaard forhvervet sig en hel Del Dannelses, og en kunde være bekendt at skikke ham i By, han lavede ingen Spektakler.

Det var kun een Gang, det havde knebet for Kræn Vestergaard med Hensyn til Optræden. Det var, da Kong Christian IX var i Thisted i Anledning af Aabningen af Thybanen. Kongen vilde hilse paa Amsraadsmedlemmerne, der stod opstillede i deres fineste Puds med hvide Handsker paa. Nu var det besværligt for Kræn Vestergaard at faa Handsken af, de var ærlig talt for smaa til ham, og han stod og fumblede med det her, saa Kongen maatte vente.

Amsraadsmedlemmet fra Mors lige over for flirede i Skægget. Og bagefter spurgte han nok saa fromt: „Hør Kræn Vestergaard, hvad snakkede Kongen og dig om, han opholdt sig saalænge hos dig.“

Kræn Vestergaard forstod straks Finten, men han klarede den. Det er nemlig en gam-

mel Snak mellem Folk heroppe omkring, altsaa udenfor Mors, at Morsingboerne skal være lidt tilbage i formel Henseende, saa'n lidt kluntede. Derfor svarede Kræn Vestergaard Amsraadsmedlemmet fra Mors: Hm, jo Kongen er en flink Mand, da han havde kikket lidt paa mig, sa'e han: De er nok fra Morsø.

Morsingboen og Thyboen smilede fro til hinanden, for de var gode Venner.

Men Kræn Vestergaard var den Mand, der havde Raad til at spille Tiden paa alle offentlige Sager. Han vilde gerne, og han gjorde det for Resten pænt.

Saa kom den store Dag for Kræn Vestergaard: Hans Jubilæum som femogtyveaarigt Medlem af Amsraadet, det falder ikke i enhver Mands Lod, og det var tillige hans Fødselsdag. Der maatte ske noget paa den Dag. Uden at have tænkt nærmere over det, følte han rent umiddelbart, at han havde noget til gode i Livet. For han havde givet meget ud.

For det første: Da han havde været saa meget ude og forsømt sit Hjem, havde han ikke kunnet indrette sin Bedrift efter, hvad der kunde betale sig, først og fremmest maatte Bedriften ta' sig ud, hvis han skulde opretholde sin Anseelse. — Ja, var det ikke den rene, afdækkede Sandhed?

Ja, tage sig ud! Han stoppede ved en Sætning, som uvilkaarligt formede sig for hans Tanke, nu vilde han se roligt og redeligt paa Sagen. Der var noget uægte ved det, noget søgt og unaturligt, noget usandt. Det vil sige, at det var altsaa Humbug!

Ak ja — han gik gennem Staldene, der var fyldt med udsøgt Kvæg, første Klasse, det var jo Kræn Vestergaards Bygninger, Redskaber, Maskiner . . . første Klasse — det

var jo Kræn Vestergaards. Men hvad havde det ikke kostet ham! Og Gælden steg stadig — altsaa ogsaa Humbug. Uagtet hans Bedrift overalt udraabtes som et Mønster.

Han satte sig ind i sit Kontor, der ogsaa var Spisestue og Fremmedstue, det laa saa nemt lige for Gangen. Her var af Bohave et Skrivebord, en Buffet, et stort, rundt Bord, en Chaiselong med Klunkfrynser og drejede Ben og en med Overføringsbillede prydet sortlakeret Gyngestol.

Her havde han modtaget mange Storfolk som Amtmanden og Provsten samt Udsendinge fra Sogneraad og Andelsforetagender, men naar han nu sad her og tænkte efter og gjorde op — det var, som den Stue ikke hørte med til Hjemmet, men snarere var en Fremmedstue, en Slags Krostue. I den Stue havde han mest opholdt sig hos de Fremmede, medens Konen havde baaret Føde og Drikkevarer ind til dem. Og gennem den Dør dér, ud til Forstuen, hvor hans Rejsekappe hang tillige med halvtreds Præmie-Plakater for Tyre, Køer og Væddere, dér var han næsten daglig faret ud. Det var, som han ikke havde været rigtig hjemme i fem og tyve Aar. Ja, det var det, naar han rigtig tænkte over det...

Det var egentlig skrækkeligt.

Og hans Kone og Børn, — ja, de var jo gaaet saa pænt stille, de var venlige mod hinanden allesammen, men der havde jo i Virkeligheden ikke været noget Forhold mellem dem, med Varme, med Samliv, med

Inderlighed og Fællesskab, som man deler alt med hverandre. — Og saa fem og tyve Aar, der aldrig mere kom tilbage;

Hvad havde han ikke mistet af Livets hellige Ting! Hvad var der ikke centrifugeret hvirvlet ud af Hjemlivets dyre Skatte! — Han saa det klart nu, han sad her med sin fattige, forhungrede Sjæl. — Han bøjede sit

Hoved' i virkelig Sorg. Og han sad længe saaledes.

Konen kom ind for at se, om der var i Orden, for de kunde jo vente de Fremmede naar som helst. Da studsede hun ved at se Mandens Ansigt. Hun gjorde sig Ærinde og kiggede to Gange paa ham — saa gammel han saa ud. Det havde hun ikke lagt Mærke til før, men Aarene gaar jo, og Tiden graver sig ind, han havde ogsaa haft saa meget

Han bøjede sit Hoved' i virkelig Sorg.

at tænke paa.... „Har du set Buketterne, Far?“

Han saa sig vaagnende omkring i Stuen, hvor der var Blomster alle Vegne — det havde han slet ikke set. Der var fra Datteren, som var godt gift i Nabokommunen, fra Sønnen, der bestyrede en Gaard for Banken, og der var fra den yngste Datter Marie, som var hjemme, og fra mange andre — og den her er fra mig! sluttede hun næsten undselig og gav ham et Kys.

Da rørte Hjertet sig i hans Bryst. Det forekom ham, at han ikke havde kysset sin Kone i fem og tyve Aar.

„Tak, lille Mor!“ sagde han. Og hun undrede sig over den usædvanlig inderlige

Maade, Ordene blev sagt paa. Ja, det var jo saadan en sjælden Dag for ham, tænkte hun. Og nu vilde hun gaa, for maaske skulde han tænke paa en lille Tale, naar Amtmanden kom, for det var hun vis paa, han gjorde. Hun havde ogsaa alt beredt, der laa tyve Ænder nede i Kælderen, slagtede, plukkede og pillede.

Telefonen ringede, det var en Kollega, der ringede, at Amtmanden var undervejs. Denne Meddelelse virkede alligevel opmuntrende. Det var heller ikke værd at male med mere sorte Farver end nødvendigt. Han havde dog faktisk gjort sin Indsats, hvad der end kunde siges, det kunde Amtets Veje i alt Fald vidne om. Han fandt det ogsaa rimeligt, at hans Arbejde blev paaskønnet . . . ærlig talt, han ventede at blive Ridder af Dannebrog som Statens Anerkendelse. Dannebrogsmænd var saa mange, det var Landposten, og det var den gamle Enarmede i Krathuset, Veteran fra 64. Nej, hvis det skulde betyde noget, saa maatte det blive Ridder som et Udtryk for, at nu var Vejen aabnet for Bonden til Ligestilling med de højere Samfundsklasser. Og naar han nu sad her ene for sig selv, og ingen kunde høre hans Tanker, saa havde han somme-tider forestillet sig, at der paa hans Gravsten kunde tilføjes hans Navn: „R. af Dbg.“ Ja, ærlig talt, han havde tænkt det, i Dag vilde han ikke skjule det mindste for sig selv.

Amtmanden kom. Kræn Vestergaard blev Ridder af Dannebrog. Der kom Deputationer, og der blev spist og drukket og holdt

Taler. Det blev i det hele en stor Dag, som der vilde blive skrevet om i Avisen.

Det var den Dag, han gennem Aarene stundom glimtvis havde skimtet som den, der skulde krone hans Anseelse.

Men da den sidste Vogn og den sidste Bil var rullet ud gennem Vestergaards Port, sad han ene tilbage med Ridderkorset i sin Haand. Han vendte og drejede det. Men han var ikke rigtig glad. For hvis man ikke havde troet, han var den velstillede Mand, han efter alle ydre Tegn syntes at være, saa havde han ikke faaet Korset. Ogsaa dette var altsaa Humbug.

Det var en dyr Indsigt, Kræn Vestergaard havde faaet gennem fem og tyve Aar.

Han havde haft Virkelyst, det var sandt nok, men han maatte sandfærdigt erkende, at han havde søgt sit eget først, og paa den Vej vokser der ingen Roser, kun Papirsblomster.

En er forfalden til det ene, en anden til det andet, det er ikke saa nemt med det, han havde været syg efter den officielle Ros — ja, der skulde dog i Dag være et Menneske, der sagde Sandheden.

Han vejede det ene mod det andet. Han havde godt nok villet noget — Bonden frem! Men han havde alligevel grebet fejl i Livet, han havde nemlig grebet fejl af det, der syntes at være stort, og det, der virkelig var stort, selv om det syntes smaat.

Han lagde Korset fra sig med den Tanke: „Det har været mig et dyrt Kors det.“

Johan Skjoldborg.

Strandinger i gamle Dage.

STRANDINGERNE ved Vestkysten var i gamle Dage en vigtig Biindtægt for Folkene mellem Klitterne. Fra gammel Tid var de jydsk Kyster berøgtede mellem de søfarende, der gik svære Rygter om de Hændelser, der tildrog sig i de mørke Vinternætter, naar et Skib var uheldig at komme Kysten for nær. Det fortaltes, at Kystboerne løb op og ned ad Klitterne med Lys, det saa da ud for Skibene paa Havet som et andet Fartøj, der førte Lanterne, duve sig frem og tilbage mellem de svære Søer, og saa regnede Skibsfolkene jo med, at naar der var Fartøjer indenfor dem, behøvede de ikke at være bange for Kysten. For sent opdagede de Fejltagelsen, naar Skibet først gik fast paa Revlerne. Det fortaltes saa galt, at Kystboerne, dersom Ladningen var kostbar, slog Besætningen ihjel, dersom den — eller nogle — var saa heldige at komme i Land. Rygterne overdrev vel, men at der for Aarhundreder siden af og til skete Ting derude, som ikke var helt rigtige, er der vel ingen Tvivl om, enkelte Stedsagn minder endnu derom.

En Gang strandede et rigt ladet Skib ud for Vegebjerg. En Ridder fra Nystrup mødte med sine Folk ved Stranden og plyndrede Skibet og tog blandt andet en Del Guld og Sølv med sig, som han gemte i en Støvle, da han ikke havde andet og have det i. Skipperen og hans Folk, der havde fjernet sig, kom tilbage og satte efter Røverne, som belæssede med de gode Sager var paa Vej

Nogle Fortællinger fra Vestkysten af Gustav Poulsen, illustreret af Henning Jensen.

mod Nystrup. Paa Vegebjerg blev de indhentede, og da begge Parter var bevæbnede, gik det snart paa Livet løs. Ridderen gemte Støvlen med Kostbarhederne inde i noget Krat, og hjalp derefter sine Folk med at drive Sømændene tilbage. Da Kampen var endt, kunde Støvlen med Skatten ikke findes, og den skal endnu staa et Sted paa Toppen af Vegebjerg.

I Plantagen syd for Ørhage ud mod Havet findes en Kløft, der kaldes Oles Hule, her udenfor strandede et norsk Fartøj, hvis Skipper hed Ole. Det lykkedes ham som den eneste reddede at komme i Land, men Kystboerne slæbte ham op i Kløften, hvor de dræbte ham og begravde ham i Sandet, efter at have plyndret ham. Naar nogen kommer forbi Stedet ved Aften, løber Ole efter dem, og man kan tydeligt høre Vandet skulpe i hans store Søstøvler.

Kongerne maatte engang imellem indskærpe Lensmændene, at de sørgede for, at strandede Skibes Besætninger blev behandlet menneskeligt.

Dog — disse mørke Skygger i Vestkystens Historie hører jo Middelalderen til. I de sidste Aarhundreder har de jydsk Vestkystfiskere ved deres ofte helt modige

Virksomhed under Strandinger for at redde de ellers dødsdømte Besætninger, fritaget sig for Mistanke i den Retning.

Strandingsgodset hørte Kronen til eller var bortforpagtet til Lensmændene, men Kongen var jo langt borte, og Lensmanden kunde ikke altid være til Stede, og saa tog Kystboerne, hvad de kunde bruge eller afsætte inde i Landet. Naar Besætningen var bjerget, var Havet som Regel tjenstvillig nok til at splintre Skibet, og Strandingsgodset blev da spredt i

Havstokken for det hele Len. I tidligere Tid var Lensmanden og senere Strandfogden altid til Stede efter Strandingen, og under deres Opsyn blev Stykgods og Planker bragt i Sikkerhed, men Stranden var jo lang, og mangen Fustage blev smidt under en Sandbrink, som derefter blev skuffet ned over den, og saa kunde den hentes ved Nattetid, mangen god Planke, der i disse træfattede Egne var lige saa gode som rede Penge, blev lagt til Side.

Den Slags Bjergning i Strandkanten var i Kystboernes Øjne ikke Tyveri, allevegne langs Kysten blev det brugt, naar Lejlighed gaves, man fandt det naturligt og rigtigt, og et godt Kup, f. Eks. et Anker Rom, var lige saa vel omtalt som et vellykket Smugleri. Fiskerne og Bønderne ved Havsiden havde altid Lyng til at ligge slaaet mellem Klitterne, heri kunde der skjules meget, der som Regel kunde ligge uantastet, til det kunde bringes hjem eller sælges. Skulde

Uheld indtræffe, saa Strandfogden opdagede Sagerne, kunde det jo aldrig bevises, hvem der havde skjult det i Lyngen. Var man heldig at have saadan et Læs „Lyng“ liggende, som man ikke selv havde Brug for,

skulde man jo op i Landet og prange, men det var ogsaa let nok. Helt over mod Østerfjorden vides disse „Lynglæs“ at være solgte. Var det Eg eller Rødfyr, de indeholdt, kunde de gaa op i gode Priser. — Selvfølgelig vidste Toldkontrollører og Strandfogder godt, hvad der foregik, og var altid paa Vagt, men sjældent med noget Resultat. En Toldkontrollør Schach blev ved en Strandings-Auktion i Hansted opmærksom paa en Handel mellem en Gaardmand fra Sennels og en Fisker fra Stedet. Denne sidste havde opdaget, at Kontrolløren stod bag ved ham, og da han vilde slaa Gaardmanden Læsset til, slog han saa kraftigt bag ud med Næven, at han ramte Kontrolløren, der trimlede langt væk. Omkring 1870 strandede paa Kysten et Skib, der var læsset med Pibestaver, det var tynde Egeplanker, be-

regnet til Vintønder og lignende. Disse Planker drev ind mellem Hanstholm og Bulbjerg og blev allesammen hentede af driftige Fiskere og Landboere. En Del deraf blev dog opklaret og anmeldt og en Del Mennesker maatte vandre i „æ Huel“. Blandt disse var en Husmand fra Harboslette, da han skulde afsted, beklagede Konen ham, at han skulde sidde paa Vand og Brød, men han beroligede hende med, at han havde da Lov at levne.

... Kystboerne løb op og ned ad Klitterne med Lys, det saa da ud for Skibene paa Havet som et Fartøj.

Kielerkanalens Aabning i Slutningen af det 18. Aarhundrede havde til Følge, at en stor Del af Sejlskibene, der skulde til Østersøen, tog denne Vej i Stedet for at følge Vestkysten, og derved gik Strandingernes Antal betydeligt ned, og blev mindre, efterhaanden som Sejlskibene afløstes af Dampere, og nu til Dags hører de jo nærmest til Sjældenhederne. — Disse Strandinger bragte undertiden sjældne Varer til Landsdelen, og Thyboerne kunde saaledes baade billigt og nemt anskaffe sig Ting, der ellers ikke var Hvermands Eje. Fine Tørklæder og sjældne Træsorter fandtes i de fleste Hjem, og den Dag i Dag træffes der

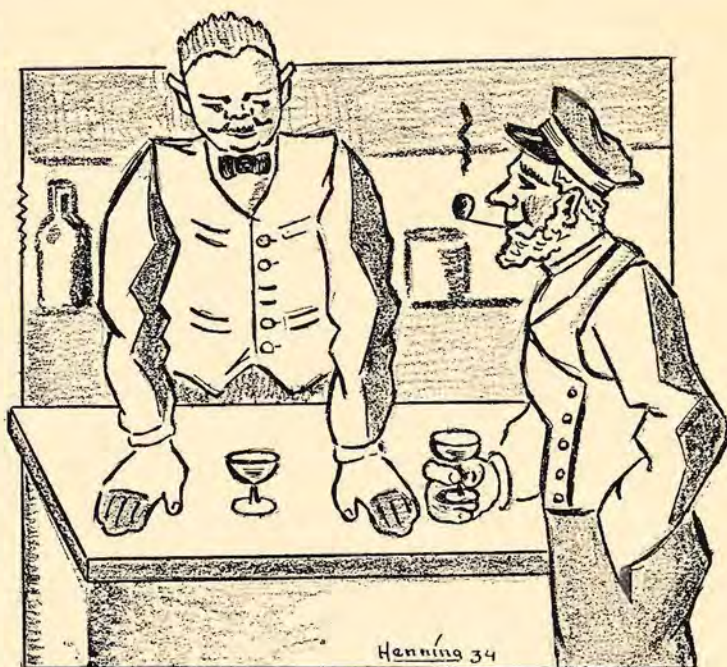
endnu i de gamle Gaarde Fajancer, som siges at være kommen med et engelsk Skib, som gik fast paa Kysten.

I det sidste Aarhundrede var det Bjergningslauget, der tog sig af Skib og Gods, og det bragte undertiden betydelige Summer til Fiskerlejet.

Naar en større Stranding indtraf, saa var man glade, Købmænd og andre Kreditorer ikke mindst, for saa blev de gamle Regninger betalte. Mangen ønskede Kredit var jo bleven opnaaet ved Løftet om Betaling ved næste Stranding.

Det var ikke Fiskerlejet alene, der var interesseret i en stor Stranding, den ganske Egn fulgte med heri, og ved en stor Strandingsauktion kunde ikke sjældent træffes Handelsmænd fra udenlandske Byer.

Derfor var det Begivenheder, der haabedes paa, og som længe efter var Samtaleemne i Fiskerhjemmene, naar i de mørke Vinteraftener Brændingen tordnede mod Kysten, især var det spændende, naar de

Naar en større Stranding indtraf, var man glade, Købmænd og andre Kreditorer ikke mindst.

gamle havde set Varsel for en ny Stranding. Ogsaa her spillede Overtroen ind, ingen Skipper maatte saaledes købe Sejl til sin Skude fra et strandet Skib. At det kunde gaa galt, fremgaar af følgende, som er bleven fortalt af en Skipper, der i sine unge Dage sejlede paa Vestkysten. Paa en Tur blev Skibet, han sejlede med, overhalet af en kraftig Storm. Kursen var holdt efter, at man var kommet et godt Stykke uden om Hanstholmen, men de blev dreven ind paa Revlen, og det var mørk Nat og umuligt at skimte Land. „Jeg vil holde meget paa, at vi staar ud for Harboøre“, sagde Kaptajnen. „Kan det være muligt? Vi skulde jo være langt nordligere“, mente Styrmanden. — „Ja, det kan jeg let forklare. Ser I, de Sejl, jeg købte for en Tid siden sammen med en anden Skipper, og som vi delte, var fra et Skib, der strandede ved Harboøre. For kort Tid siden strandede han her, og nu er det bleven vor Tur.“ — Det viste sig at være rigtigt, Skibet var gaaet ind ved Harboøre.

FRED

Novelle af LIS BENDIXEN. - Ill. af H. O. Jørgensen.

ANDERS skutede sig i sin tynde Frakke, begravede Hænderne dybere i Lommerne og trak Hovedet ned mellem Skuldrene. Der var saa stille og fredeligt her paa de hvide Landeveje, Sneen dæmpede alle Lyde, man følte sig saa dejligt alene og kunde krybe helt ind i sig selv og sin egen Tankeverden. Ja, saa var han paa Vejen tilbage efter de mange Aars Forløb; tilbage til det lille Hus imellem de lynchbevoksede Bakker, hvor han var opvokset, omgivet af Stilheden og Freden, indtil den Dag, da Stilheden og Freden var blevet ham for stor og Huset for lille. Han syntes ikke, der var Plads til eller Brug for hans Kræfter, hans Virkelyst, hans Energi. Han savnede det urolige Liv, Travlheden og et stort Virkefelt, hvor han kunde vise sine Evner; og saa en Dag sagde han Farvel til Mor og den blinde Morbror Ejnar og rejste til Hovedstaden.

Han huskede tydeligt den berusende Lykkefølelse, da han mærkede det travle Liv om sig, — her skulde han rigtig naa at udfolde sine Evner og Kræfter. Med frisk Mod og Energi begyndte han Arbejdet paa den store Fabrik med Troen paa sig selv og sin Kraft; men Dagene og Ugerne blev til Maaneder og Maanederne til Aar, uden at hans Arbejdsfelt blev en Tomme større eller Arbejdet en Grad sværere. Forgæves at søge noget nyt — han havde ingen Udannelse og ingen Penge. Dagene blev ens,

Maskinernes øredøvende Larm blev en Vane, og de graa Genbohuse med Køkkentrapper og Køkkenvinduer lagde han ikke mere Mærke til. Og dog! Maaske havde han alligevel ubevidst set paa dem, naar han kiggede ud gennem Fabriksbygningens støvede Ruder, hvordan skulde han ellers have bemærket hende? Hun var saa mørk og rank, saa hurtig i Bevægelserne. Anders greb sig tit i at sidde foroverbøjet, glemmende sit Arbejde for at se et Glimt af hendes ternede Forklæde i Køkkenvinduet paa 3. Sal. Haabløst — hvordan skulde han med sit kejtede Væsen faa hende i Tale; selv overfor Arbejdskammeraterne var han tavs og inde-sluttet. Ak ja — det var dengang, da Stærke-Anders endnu kunde faa Hjertebanken. — Egentlig vilde han have syntes bedre om, at hun havde været mindre indladende og vanskeligere at faa fat paa — en Kvinde skal nu helst erobres —, men hun var jo saa ung og livsglad, alt for livsglad.

Og saa var de blevet gift. Mærkeligt som Tingene forekom ham forandrede, naar han sad ved Arbejdet som en gift Mand med Tankerne og Længslerne mod Fyraften og Hjemmets Fred, Freden, som han havde efterladt derude paa Heden, og som han nu længtes efter og haabede at have faaet. — Ufatteligt, at nogen kunde mene, at Ægteskabet blev en Vane! Saadan tænkte han dengang, da hver Dags Hjemkomst til den

lune 2-Værelses var en Fest og hver Morgens Afsked med Kamma en Smerte. For ham var det i hvert Fald saaledes, og det var ham aldeles uforstaaeligt, da han en Aften fandt Stuen tom og kold. Først havde han ventet, sulten og træt, saa var Vreden begyndt at koge i ham, han havde trampet rundt, smækket med Dørene og tilsidst i sit Raseri grebet om Porcelainsfiguren, Stuens fineste Nips Kammas Helligdom, for at slaa den itu; men Figurens døde Smil og kolde Overflade havde bragt ham til Besindelse — forsigtigt, aah saa forsigtigt havde han anbragt den paa Søjlen igen. Og da saa Kamma kom hjem og undskyldte sig, græd af Sorg over sin Efterladenhed, ja, saa havde han kysset hendes Taarer bort og sendt et taknemmeligt Blik til Porcellainsfiguren.

Den Slags Scener blev hyppigere og hyppigere — han var sikker paa, at hun løj for ham, at hun havde Uret, og dog tilgav han hende og ydmygede sig Gang paa Gang. Snese af Gange havde han været ved at knuse den lille Porcelainsfigur, betænkt sig og følt sig saa tryk, naar den igen stod sikkert paa sin Plads og vogtede Hjemmets Fred.

Saa kom den forfærdelige Dag, da Frants, Arbejdskammeraten, havde sagt i forbigaaende: „Du skulde passe bedre paa din Kone, Anders, hun stikker dig Blaar i Øjnene, — du er den eneste, der ingenting ser.“ Da havde han følt et dumpt Raseri, ikke mod Kamma, men mod Frants, mod dem alle, alle de, der havde „set noget“, som han alene ikke vidste. Havde de ikke holdt ham, indtil han kom til Fornuft igen, vilde Frants have været dræbt.

Han var gaaet hjem, — Kamma var der ikke. Han havde raset, skældt og grædt, hele Natten havde han ventet, saa var Raseriet blevet til Angst, Angst for at Kamma skulde have hørt, hvad der var sket, og maaske gjort en Ulykke paa sig selv. Hen paa Morgenstunden var hun kommet, tavs og stille. Han havde intet sagt, turde intet sige, han var bange for sit eget vilde Sind, der kunde have gjort ham til Morder. Og da Kamma bar Skaarene af Porcelainsfiguren ud paa Fejespaanen, vidste han, at Stuen ikke mere var noget Hjem.

Nogle Maaneder efter havde Kamma født en lille Dreng. Lille Viggo med de sorte „Ringlekrøller“. Aah, ingen kunde elske bedre og varmere, end han havde elsket lille Viggo, der gav de kolde Stuer Fred og Varme. Men naar Viggo var i Seng, listede Kulden og Ufreden sig frem igen. Der kunde være lyse, lykkelige Timer, men der manglede Tryghed, der manglede Stilhed, der manglede — Fred. Dog, ogsaa Faderlykken led Skaar. Det begyndte med smaa Rapserier i Mors Pung og Fars Lommer, det udartede i Skolen, og da Viggo var ti Aar, blev han taget bort fra Hjemmet og sendt paa Opdragelsesanstalt. Anders havde talt med Drengen, bedt for ham, forgæves. Gentagelser og Gentagelser, det maatte ende saadan. Var det mon fra ham selv, at Drengen havde arvet det? Var det forbryderiske Anlæg, der havde givet sig Udslag i hans eget ustyrlige Sind, som nær havde gjort ham til Morder? — Eller mon Kamma eller Kammas Slægt var Skyld deri? Efter lange Overvejelser havde han besluttet at tale med Kamma om det. Hun havde

først svaret undvigende, dernæst raset over hans „Beskyldninger“ for til Slut koldt og kynisk at fastslaa, at det antagelig var fra sin „rigtige“ Far, at Viggo havde arvet det.

Fra den Dag var alt bristet for ham, alle Drømme, som han havde drømt i sin overmodige Ungdom derude i det alt for lille Hus i den alt for store Stilhed. Der var intet mere at vente af Fremtiden, og hans Længsler gik nu kun tilbage, tilbage. Efter endnu 3 Aars Arbejde paa den store Fabrik med Hjulenens Larm i Ørerne hele Dagen og med Tankernes Uro i de ensomme, søvnløse Nætter havde han opgivet, og nu var han her, ene paa de stille, hvide Veje.

Det var begyndt at blive mørkt — Dagene var korte nu, om to Dage var det Juleaften. Maaske skulde han saa atter holde Jul i det lille, fredelige Hus, saa fjernt fra de store Maskiners evige Larm. Hans lille Mor var jo forlængst død, men maaske hans blinde Morbror stadig levede i det samme Hus; det var længe siden, han havde været i Forbindelse med ham, ja, vist ikke siden Meddelelsen om lille Viggos Fødsel, og det laa jo allerede 13 Aar tilbage i Tiden. Der var sikkert ikke mere nogen, der kendte ham paa disse Kanter — Aarene havde jo gjort sit og Skæbnen ikke mindre til at fure hans Ansigt og bøje hans stærke Nakke.

Anders var naaet ind til Landsbyen, den sidste, han skulde passere, inden han naaede Vandringens Maal. Der var meget forandret siden dengang, han som en ung, livsglad Mand forlod Egnen her. Flere af de gamle,

lave Huse var borte og havde givet Plads for nye toetages med Conditori i Stuen og Damefrisørsalon paa 1. Sal. Ak ja — Ak ja — Fremskridt. Et glad, genkendende Smil gled hen over hans Ansigt, der var jo Brugsforeningens gamle brune Skilt og Mejeriets store Port med alle Mælkejungerne, nu blot dreje ned ved Smedien paa den anden Side Gaden, saa endnu 3 Kilometer ud af Vejen, det kunde sikkert naas inden Aften, — Stilheden, Freden.

Han drejede hastigt ud paa Gaden, en skarp Tuden lige bag ved ham fik ham til at fare sammen, et Skridt tilbage, for sent — for sent —, Bilens Køler havde slynget ham mod Fortovets Kantsten.

Han døde uden at komme til Bevidsthed, ingen kendte ham, ingen Papirer navngav ham. Man anstillede Eftersøgninger, men forgæves, han forblev en af Landevejens ukendte Vandringsmænd.

2. Juledag, mens Juleklokkerne klang, sænkedes han i Jorden. En lille Skare fulgte ham til Graven, dels af Nysgerrighed, dels af Medfølelse. Den gamle, venlige Præst foldede Hænderne om Salmebogen og nikkede ned mod den tarvelige, smalle Kiste: „Du trætte Vandringsmand, hvad end Maalet for din Vandring har været, saa har du nu naaet det, som Jorden ikke kan give dig — den evige Fred.“

Han anede jo lidt, at netop det uopnaaelige, den stadige, jordiske Fred var Maalet for Anders' Rejse.

Lis Bendixen.

PER DROSSEL OG HANS NABOMAND

EN MORSOM HISTORIE AF
BERTEL BUDTZ MÜLLER
ILL. AF HENNING JENSEN

DET var den skønneste Tid i den bette Per Drossels Liv, de Aar Fynboen, hans Nabo, sad paa Reergaard. — Ikke blot i Ordets lokale og materielle Betydning, at han havde Udbytte af de Aar — men ogsaa rent personligt — saadan sjæleligt.

Per Drossel følte sig i al Armod aandelig beriget af, at han ogsaa, selv han, der ellers var et Klummerhovede til alt, havde een, han kunde tage ved Næsen til enhver Tid. Ellers var det jo desværre altid Per, det gik ud over. Man kunde være saa evig forvissat om, at Per paa Markedet altid blev praktet de ringeste Dyr paa. Var det en Hest med ondt Ry — en Ulykkesfugl, der gik fra Haand til Haand, fordi ingen vilde have den, saa kunde man være overbevist om, at den tilsidst endte hos Per ude paa den lille Hedegaard, og der blev den, hvor tit Per end forsøgte at faa den solgt paa Marked eller underhaanden, og hvor langt han end slæbte rundt med den. Han havde ikke Gaver til det, ikke i Sammenligning med den almindelige Type i Thyland og paa Mors. Det fortæltes dog, at han engang havde taget en Morsingbo ved Næsen i en Kohandel, men det var et ganske enestaaende Tilfælde, derfor huskes det, den Undtagelse, der bekræfter Reglen.

Per havde trukket en fireaars Ko til Store Onsdags Marked i Thisted. Der var noget i Vejen med den Ko, den var altid blevet solgt „som den stod“ — og det er ikke gode Tegn. Den Ko havde tilbragt mange Dage paa Marked, ogsaa mens Per havde haft

den, den var vant til Turen. Nu var det imidlertid en køn Ko at se paa, med Kalv var den da ogsaa blevet. Efter Pers Mening skulde den kæve ud paa Foraaret. Det var det med Kælvingen, det var galt med. Koen var en „Kaster“, som ikke kunde gaa sin Tid ud, men kastede Kalvene i Utide. En saadan Ko er en ringe Gave for en Besætning, da den smitter.

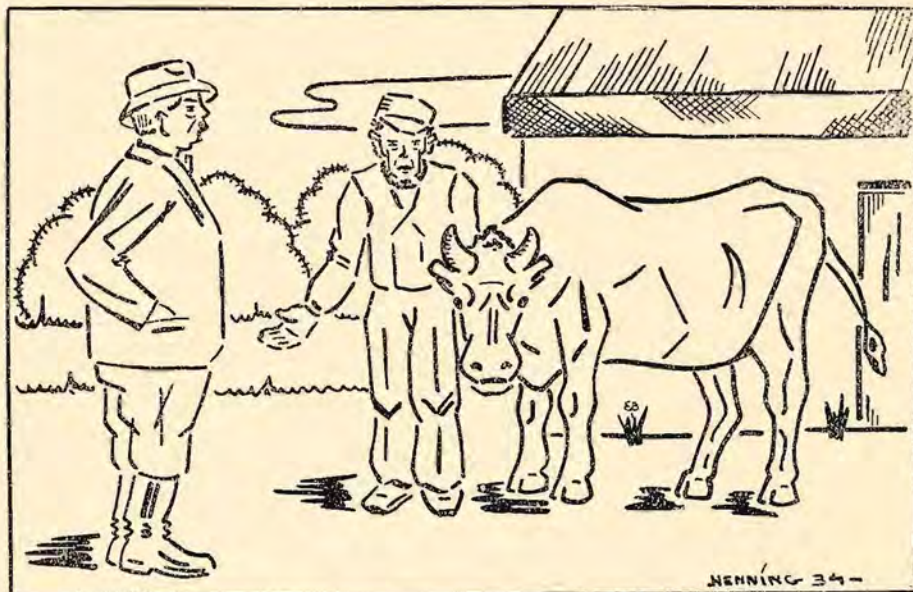
Per var derfor saa meget hegen for at faa den solgt. Han havde fodret den godt op, velstriglet, glat og fed stod den paa Markedspladsen og slog med Halen. De indfødte Købere skelede til den — og gik langt uden om. Per stod ved Tøjret, og saa vidste man Besked.

Heldigvis for Per var der kommet en Morsingbo til Marked, han skulde have en Ko, og han fik jo da Pers Ko „som den stod“. Per vred sig, og han vendte sig, han saa saa mistænkelig og fattig og fjoget ud, at Morsingboen ganske naturligt troede, Koen var reel nok, at Pers Optræden var et Udslag af dum og taabelig Angst for ikke at være redelig nok. Saadan er der Jyder, der er, og det kendte Morsingboen altsammen, han var ingen Torsk. Ganske vist var der det, at han vilde have en Ko, der kævede først paa Vinteren, helst før, Jul, men det kom de ogsaa om ved. Per trak paa det, og han drævede: Den var maaske lidt sent

paa det, men i „æ Halvhelligdage“ skulde det da nok være. Og saa slog Morsingboen til og drog over Fjorden med sin nye Ko.

Der gik Helligdage (mellem Jul og Nytaar), og der gik Halvhelligdage (mellem Nytaar og Helligtrekonger), og den nye Ko saa stadig ikke ud til at ville kælte. Da Morsingboen naaede Fastelavn, tog han til Thisted for at snakke alvorligt med Per.

strengte Uskyld langt fra rolig, for han var jo nødt til at tage Koen igen, hvis Morsingboen fordrede det — og endda give Erstatning. Køberen var imidlertid, som alt sagt, ingen Torsk. Han vilde ikke være ved, at han var taget ved Næsen af bette Per. Lidt havde han vel ogsaa hørt om denne, saa han vendte sig roligt fra Per og Markedspladsen med en Bemærkning om, at saa

.... Han fik jo Pers Ko „som den stod“

Per var ogsaa til Marked, og han har vel ventet Morsingboen, for ikke saa snart ser han ham dukke op — truende og sammenbidt, før han med overstrømmende Venlighed styrter ham i Møde, griber ham i Haanden og ønsker ham endelig en rigtig glædelig Jul — og hvordan det gik med Koen?

Morsingboen gloede lidt paa ham, saa svarede han tørt, at det gik ganske godt — men „æ Halvhelligdage“ var da forlængst forbi?

— Ih nej — svarede Per straalende — her til vort holder vi Helligdage til Kyndemisse og Halvhelligdage til Paaske.

Saa var den klaret.

Men han var trods sin henrykte og an-

havde han forettet sit Ærinde! — Se, saadan tager en klog Mand, der nødig vil i Folkemunde, en Historie som denne, mens derimod Pers Nabo, Reergaardsmanden, skreg op, hver Gang det gik ud over ham, og det blev derfor Per en dobbelt Fornøjelse at „klippe Fynboens Kaniner“. Han kom i Ry for det. Han var altsaa lige saa durk-dreven som enhver anden Thybo, og han mærkede, hvordan Folk lidt efter lidt forandrede Syn paa ham, efterhaanden som hans smaa Forretninger og Sammenstød med Naboen rygtedes.

Jo — det var en skønne Tid for Per!

Reergaard med sine store Arealer af Slager og Enge var som skabt til Studeavl, og

der gik altid et Hundrede Ungkreaturer paa Græs Sommeren igennem. Naar man tager i Betragtning, at disse Stude omsattes et Par Gange om Aaret, saa undrer det ikke, at hverken Reergaardsmanden eller vel knapt nok hans Røgttere kendte, om jeg saa maa sige, Kreaturerne personlig. Der var ikke Tid til det, som en Bonde faar Tid til at kende sine Malkekøer, der jo, hvor mange han end har, er under daglig Opsigt og under normale Forhold er paa een Gaard det meste af deres Levetid. Forstaaelse af dette er en Forudsætning for at kunne begribe den Nytte, Per særlig havde af sin Nabo, der jo som uvant med Studeavl fra det fede Fyen var ganske særlig daarlig egnet til at vogte sig.

Per selv havde jo ogsaa Stude, men kun en fem—seks Stykker ad Gangen. Han var i høj Grad til enhver Tid klar over sine Kreaturers Udseende. Han gik om dem og var dus med dem, blot de havde været faa Dage i hans Værge.

Det var vel en Tilfældighed, at Per opdagede Forretningen, der laa for ham i dette med de mange uskelnelige Stude paa Reergaards Enge. Man kan ikke tro, at bette Per, der ellers med nogen Ret regnedes for halvfjoget, kunde have regnet den ud fra Begyndelsen, men han var durkdreven nok til at udnytte Chancen, nu den laa der, og han havde faaet Øje paa den.

Ja — han var desværre overfluffig og ødelagde det hele for sig selv paa Grund af denne Overdrivelse. Jeg tror saamænd ikke, det kom saa meget af Begærlighed, hvad hans mishandlede Nabo vidtløftig og skarpt udtalte sig med, det var vist kun en Kaadhed med, at det gik saa godt, som til sidst fik ham til at sprænge Chancen. Per var nok lumsk — rigtig røget, som vi siger heroppe, men han var ingen begavet Mand, for han kunde hverken begrænse Sporten eller se, hvor langt han kunde gaa, hvad den virkelig begavede og bjergsomme Mand maa kunne. Og det var endda stillet saa nydeligt

op, og Per — bette Per — spillede sin Rolle med megen Pomp og Pragt.

Ja — det var en ren Komædie for Egnen med den Per og den Fynbo.

Det skete nogle Gange hver Sommer, at Hegnet mellem Pers Jord og Reergaards Indelukker gik i Stykker, det er jo hændeligt. Hvem kan holde paa de forbigstredede Høveder, naar de vil bryde et Hegn ned? Og hvor det drejer sig om Indelukker paa Hundreder af Tønder Land, saa er det jo næsten umuligt og økonomisk uoverkommeligt at holde Hegnene i fuld Orden.

Saa blev jo Pers og Reergaards Stude blandet sammen og skulde skilles ad igen. Per havde en fem—seks Stykker, og dem kendte han — selvfølgelig, hvorimod Reergaards Folk ikke saadan kunde sige, hvis der var hvis — i hvert Fald ikke Manden selv.

Det var ikke de daarligste Kreaturer, der saaledes gik over i bette Pers Besætning — tværtimod. Per købte ærlig og oprigtigt talt nogle slemme Syndere for smaa Penge, slap dem ud i Naboens Hjorder og trak siden de bedste ud. — En Stud er en Stud — sagde Per, og — en Stud er en Stud — sagde Fynboen — til en Begyndelse. Senere sagde han jo saa meget mere, men da havde Per allerede i det Aar plukket den bedste Tredjedel af hans Høveder ud, og det gjorde han tre—fire Aar i Træk.

Det blev til Penge, det blev til mange Penge. For en Stud er ganske vist kun en Stud, hvad Mængden angaar. Skal den til at sælges og gøres i Penge, saa er en Stud ikke længer en Stud — nej, der er stor Forskel. Det vidste bette Per, og det fik saa sandelig Fynboen at vide, naar han gjorde Aarets Regnskab op.

Han har vel ogsaa haft en ærlig Røgter, alle Thyboer er jo ikke lige durkdrevne og haarde og hænger lige stærkt sammen, naar det gælder en stakkels Fremmed, der farer galt og fortrøstningsfuldt frem og stoler

Landsens Folk paa deres Ord i dettes bogstaveligste Betydning. Det gjorde han imidlertid i Begyndelsen, og da var det ikke saa morsomt for Per — saadan sjæleligt. Det var først, da det gik op for Naboen, at han var ude for at blive flaaet af Per med disse Fæsammenblandinger, da først fik Per det rette Udbytte af det. Han blomstrede, han udlod sig for Konen og for hvem, der gad høre, at det egentlig var Synd og Skam og ulige grusomt, som han for frem mod den sølle Gaardmand, han vilde nu være skaansom, for han kunde da rent og bart rungenere ham — ja, det kunde han — og det var da ikke Pers Mening, for æ Mand var jo ellers en flink Mand, det var han, og nu vilde Per være skaansom, der var nok, der flaaede ham, men Per var ikke som disse.

Og Per var skaansom og Per var snedig. Han var saa snedig, at det var umuligt for Reergaardsmanden trods Paapasselighed at undgaa, at hans og Pers Hoveder blev rodet op i hinanden. Og var de først det, saa var han prisgivet, der var intet at gøre, Per kendte sit, og han tog ud og vragede. Med Skaansomhed og stor indre Forlystelse vragede han i den store Flok — han havde syv af dem — de var altsaa hans, de syv der. Reergaardsfolkene kunde ikke sige, det var deres, og saa drog Per af med de bedste. Tallene stemte paa begge Sider. Og en Stud er en Stud. Men Per skummede sandelig Fløden. Han viste det ikke, men han vidste det, og Reergaardsmanden vidste, at dette fjøgede Skrummel af et Mandfolk stod og gjorde tykt Nar af ham med det stordragede Ansigt og Tobaksstriberne om den slet ragede Hage. De Striber tabte sig ned i Rund-

skægget, der laa under Hagen som en grøn-graa og tobaksbrun Bavianmand om Underansigtet — helt op til Ørerne. Bette Per var heller ikke skøn at skue, og det ene med det andet gjorde den arme Fynbo aldeles rasende, han skummede og hvinede, skældte og jamrede, og han kunde ikke regne ud at mærke sine Stude — hverken med brændt Jern, Øreklemmer eller Farve.

„Bette Per“

Fynboen var for ærlig for det Folk, han var kommet iblandt. Da han endelig opdagede den Udvej, var det for sent. — Aaret efter rystede han Thyland af sig og drog bort.

Det gik altsaa meget godt for Per, saa længe han kun var durkdreven saadan til Husbehov. Men han blev oversnedig og tillige begærlig, hvis der i det hele taget, hvad der der vel desværre var, og-

saa var blandet et gridsk Moment ind i Sporten, omendskønt Beretteren tror, at det rent sportslige — det sjælelige Moment, var meget stærkt fremtrædende for Pers underlige Forhold til sin Nabo. Den bette Per nærede ingen anden Ærgerrighed end at blive som alle de andre — som Landsens Folk. Han vilde ogsaa kunne sige oppe ved Købmandens Disk, foran Kirken eller paa Markedet som de andre, at han gjorde „en bette go Hajl“ den anden Dag, eller „han er da for Resten en sølle Torsk“ den eller den, for Per blev den eller den jo saa Naboen, den iøvrigt af mange Grunde i Forvejen stærkt overbegrinte Fynbo. Han var et yndet Emne for Underholdningen og Samtalen Mand og Mand imellem Egnen over.

Per holdt sig til sin Beslutning om at være skaansom. I det tredje Aar blev der kun Forvirring i Hjorden et Par Gange.

Den sidste Gang var der endda kun brudt et enkelt Kreatur fra Pers ind i Reergaards Indhegninger. Per kom over og tog den ud, og Røgterne grinte lumskt, da de saa den stovte, dobbeltlaarede og kostbare Stud, som Per drog af med.

Hver Gang Per saaledes havde faaet fat i de Kreaturer, han vilde fede op, saa mærkede han dem ganske fint ved at klippe et Skaar ved Roden af det højre Øre. Han dækkede sig derved mod den Proces og den Vidneførsel og hvad det nu var for noget fynsk og udlændisk, som Naboen truede med, hver Gang Per drog af med „sine“ Stude. Det var som et Slags Alibi: Per kunde pege paa det lille Mærke, hvis det gjordes nødigt. — Kan I se? — Men da han var saa skaansom eller rettere forsigtig, saa havde det ikke været nødvendigt endnu, og det blev desværre skæbnesvangert for ham, da han fik Brug for sit „Bevis“.

Der kom noget Skidteri i den Stud, den sidste han hentede paa Reergaard: Den vilde trods sin brede Ryg og svære Hals ikke trives, hvad Grunden nu end kunde være.

Per gik og saa paa den i nogen Tid — nej, det blev ikke bedre — slet ikke. Men saa udpønsede han en Plan, en oversnedig Plan, som han med stædig Sindsligevægt gik i Gang med at bringe til Udførelse. Den gik rivegalt, for Per gjorde desværre, hvad bedre og klogere Mænd har gjort før ham til deres Ruin: Han overvurderede sig selv i samme Maal, som han undervurderede sin Modstander.

Han lagde imidlertid Klaptræerne paa den sølle Stud og drev op med den til Reergaard, hvor Manden selv kom ud i Gaarden for at høre, hvad hans Nabo nu vilde ham. Han begyndte med det samme at bande og synge og dominere. Han anede vel erfaringsmæssigt, at der ventede ham et eller andet ubehageligt, naar Per viste sig i Landskabet.

Per stod foreløbigt roligt og ventede paa, at det skulde gaa over af sig selv, saa han ogsaa kunde faa et bette Ord indført. Det varede længe, for Gaardmanden gennemgik Pers Synder, sine egne Sorger, det forbandede Land og Folk heroppe og Klimact. Pers Udseende og Studen med fik sig nogle periferiske Bemærkninger af stor Tydelighed. Fynboen kunde ikke lide at se paa de to, og det sagde han, men dermed var ogsaa det værste overstaaet, det lettede jo alt sammen, og han trak Vejret igen og var rede til at høre et lille Ord af den anden. Selv en Fynbo skal jo trække Vejret en Gang imellem.

Per oplod sin Mund og var krænket: Det var ikke hans Stud denne her, og det var stor Synd og Skam af saa rig en Mand at ville prange en sølle fattig Nabo saadan en Skidting paa — —

En saa himmelraabende Frækhed kunde jo kun lamme den anden. Han var helt blodsprængt i Øjnene, saadan gloede han paa den sindigt og troskyldigt skraatyggende Per. — Og sikken en Hjaws — føj endda — den kan ikke — —

Per fik ikke sagt, hvad den ikke kunde, han fik det aldrig sagt, han fik nok at gøre med at holde fast paa den.

Det Hvin af Raseri og retfærdig Forargelse, hvormed Gaardmanden begyndte sine Udtalelser, der strakte sig med nødvendige og nødtørftige Mellemrum: Spisen, Drikken og Soven, over mange Dage, fik de sunkne Leveevner i den sølle Stud til en sidste hektisk Blussen. Den gav sig til at bisse med Per slæbende efter sig. Den rejste sin melankolske Hale lige i Vejret og — bøv! — sagde den, og saa gik det væk fra den vrede og faretruende Mand og rundt i Gaarden, til Per endelig fik den stoppet. Saa lagde den sig paa Knæene og begyndte ærligt og stilfærdigt at dø.

Hele Gaardens menneskelige Besætning kiggede forskræmt ud fra Døre, Vinduer og

Luger, Hundene hylede, Mis fløj paa Taget, Hanerne galede og Gæssene løb hjem fra Volden udenfor Gaarden. Der var en forrygende Spetakel, og over det hele gjaldede Fynboens Diskant. Det var hele Lektien forfra — om hans Sorger i de forløbne Aar og det forbandede Land og Folk — men forstærket af den Vrede, der blussede i ham i Følelsen af hans kolossale Forurettelse og den Ringeagt for hans Aandsevner, som Pers snedige Plan røbede — ak — for tydeligt.

Per selv blev alvorlig forfjamsket for maaske den eneste Gang i sit Liv, siden hans Mor vaskede ham i Bryggerset hin for færdelige Dag, han blev kasseret paa Session. Han gabede op, saa han tabte Skraaen ud af Flaben og med den gik hans Ligevægt fløjten. Han gav sig til at brøle med til den andens syngende Diskant, og der trængte da efterhaanden forstaaelige Lyde fra ham ind til den hysterisk ophidsede Gaardmands Bevidsthed, for denne begyndte at raabe op om, at — din Kæltring mærker nok Kreaturene, det kunde netop ligne saadan en slu Slyngel, men nu skulde han mærke ham, det behøvede han ikke at bande paa — Nej — han skulde ingen Ulejlighed gøre sig — —

Saa flygtede Per, han løb, saa han i Starten faldt over det sølle Kreatur, der laa paa Knæene og rakte Tunge ned mod Stenbroen, men han kom lykkeligvis for begge Parter paa Benene igen og ud i Gaarden hjem over Kærene, inden den anden kom ud igen fra Gangen, hvor han i fuldt Firspring havde hentet Bøssen under ustandseligt Talepres. Der var Mord i hans Øjne, han maatte have en voldsom Udløsning, og

han skød da ogsaa det forbandede Dyr, der laa midt i Gaarden som et taknemligt Offer for hans — det skal indrømmes — fuldkomment berettigede Raseri.

Mere Blod flød der heldigvis ikke, og det var som saa ofte før her i Livet det uskyldige.

Da Per senere paa Dagen listede sig til at kigge ud af Vinduet i sit barrikaderede

„Reergaardsmanden“

Hus (Skuddene fra Gaarden havde skræmt ham saa voldeligt — hvem kunde vide, hvad saadan en Fynbo og Galning kunde hitte paa?) — han havde hørt en Vogn knirke forbi paa Græsset — ja — da saa han jo det sørgelige Lig af den ganske uskyldige og sagesløse Stud ligge udenfor sin Dør. Per erkendte dermed sit Nederlag, og intet Nederlag er jo bedre end det, der lides paa

Sejrens søde Valplads. Og som en kraftig Understregning af, at det nu var endelig forbi med hans blomstrende og friske Storhed som god Thybo og durkdreven Rad, saa saa han samme Aften Reergaardsmanden i Spidsen for sine Karle i Færd med at mærke alle Kreaturerne ude i Indhegningerne, og de blev mærkede, saa det battede til noget, ikke blot med Øreklip, men med brede, røde Farvestriber over Ryg og Lænd. Der var ikke noget at tage fejl af i Fremtiden. Reergaardens Stude kunde kendes paa en halv Mil!

Per selv gravede Studen ned efter at have skindet den. Der var en ganske lillebitte Godtelse tilbage i hans triste Sind ved Tanken om, at han dog bjergede et Par Kroner for Huden. At han samtidig ved sin illsomme Flugt bjergede om ikke Livet, saa dog sin Helsen, skænkede han ikke en Tanke

— selv om han kunde se paa Kadaveret, at det var skudt med Rævehagl. Mindre havde ikke kunnet gøre det for den vrede Fynbo.

Men i lange Tider svarede Per i Sand-

hed til sit Navn, han var endda en meget lille „bette Per“.

Der er dog Forskel paa Stude — ganske som paa os Mennesker!

Bertel Budtz Müller.

Strejf fra Limfjorden.

*Herligt vugge Limfjords lette Bølger
langs med Thylands fagre Strand,
Vang og Eng, som bugtet Aaløb følger,
vande Breddens hvide Sand,
i idyllisk Skønhed By og Flække
brede sig langs bølget Kyst,
medens mangefarvet Blomsterdække
pragtfuldt smykket Skovens Bryst.*

*Og hvor livligt Færdselsstrømmen glider
hen ad Fjordens salte blaa,
se, hvor stolte Damper hurtigt skrider
bort for fjerne Maal at naa,
og for friske Brise Sejler duver
paa sin Krydsen let og kaad,
medens Fisker muntert Skatte stuver
i sin raske Motorbaad.*

*Skønne Fjord, hvis Bølge sagte bryder
imod minderige Kyst,
hjemligt hært det Brus for Øret lyder
og om Fortid hvisker tyst,
Fugles Vrimmel over Vover svæver,
boltrer sig i friske Vind,
og dens Lousang højt mod Sky sig hæver
og faar Genklang i vort Sind.*

Lauritz Christensen.

TVEKAMPEN

Fortælling af Martin Jensen.

Illustreret af Henning Jensen.

NIELS TOFTES JENS PETER traskede hen ad den grønne Vej nedad mod Engene. Det var Søndag Eftermiddag og et bagende Solskin. Fluerne summede ham om Hovedet, og han slog irriteret efter dem, naar de blev for nærgaaende. Engang imellem klaskede han Haanden mod de bare Ben, og en blodtørstig Bremse forlod dette korte, solfyldte Liv uden at have faaet Tid til at gøre Testamente. (Saa langt tilbage ligger denne Eftermiddag, at det var i de Tider, hvor Oksebremsen endnu summede i Tusindtal paa hver Mands Agre — til lige stor Fortvivlelse for det plagede Kvæg og de smaa Drengene, der skulde passe det.) Haardt og sikkert slog Jens Peter til, saa snart han mærkede Stikket, og skænkede ikke de graa Lig en eneste medfølelse Tanke. I den Fantasiverden, han levede i, var han saa vant til Blod og Lig som selve Kejser Napoleon. Forresten var det slet ikke Niels Toftes Jens Peter, der gik her. Det var den røde Ridder til Bjørneborg. Og han traskede slet ikke hen ad Vejen — barbenet — i korte Lærredsbukser og Bomuldsbluse — Nej — han sprængte af Sted gennem Skoven — paa sin sorte Stridshingst — i sin straalende Rustning — med vajende Fjerbrus. Han var paa Vej for at møde sin Fjende — sin Dødsfjende — den sorte Greve — som han havde undsaagt — fordi — ja — altsaa fordi — — —

Jens Peter rynkede Panden og tænkte af alle Kræfter. Det var slet ikke saa let, at faa dette her sat rigtigt i Scene. Der var

et eller andet ved det, der i Dag skulde ske, som hæmmede hans ellers saa frodige og løbske Fantasi.

Niels Toftes Jens Peter og Peter Jensens Alfred havde, lige siden de forlod Vuggen og Barnevognen, været uadskillige som to Tvillingbrødre. De legede sammen hele deres Fritid — den, der først havde Køerne i Hus om Aftenen, løb gerne over og hjalp den anden færdig ved at feje i Stalden for ham eller slaa Vand op — de læste Lektier sammen og var altid paa samme Side, naar der var Slagsmaal i Skolen. Endnu havde den ene aldrig svigtet den anden.

Indtil i Gaar altsaa. Da var de pludselig blevet Uvenner — nej — ikke Uvenner — Dødsfjender. Uforstaaeligt og uforklarligt for dem begge, men sket var sket, og der var ingen Vej tilbage.

Jens Peter havde et Øgenavn mellem Drengene. „Rødspætten“ hed han, fordi han var fregnet om Sommeren. Det var der ikke noget at sige til. Enhver Dreng maa kunne tage den Slags uden at blinke, og kun en Gang imellem med godt Humør og rappe Næver gaa løs paa den, der slynger Ordet ud, for at slaa fast, at det aldeles ikke er nødvungent, men kun fordi man da er revnende ligeglad med, hvad saadan nogle Torsk gaar og siger, at man for det meste finder sig i Navnet. Kun maa Vennen — Fosterbroderen — den eneste ene, aldrig sige det. Det vilde være utilgivelig Krænkelser af Venskabet.

Men i Gaar havde Alfred pludselig raabt

„Rødspætte“! Hvad Grunden til det var, kunde Jens Peter slet ikke huske mere. Han huskede kun, at han havde sagt det, og det var nok. Vant til Ridderlove og Helteskikke som de var, vidste begge, at intet mindre end en Kamp paa Liv og Død kunde sone sligt Forrædderi. Jens Peter havde maalt Alfred med et foragtligt Blik fra Isse til Fodsaal og sagt:

„Elendige Forræder! Mød mig paa Engen i Morgen — om du tør!“

„Pyt — tror du, jeg er bange for dig?“ busede det ud af Alfred. Saa huskede han sin Rolle — rankede sig og sagde stolt og roligt:

„Jeg kommer. Bered dig paa at dø!“

Om Aftenen havde de ikke leget sammen. Søndag Formiddag havde de ikke fulgtes ad til Børnemøde — havde slet ikke set til hinanden — og nu var Jens Peter altsaa paa Vej til Valpladsen.

Hans Fantasi arbejdede voldsomt med at sætte det hele i Scene — at forme det til et dystert og storslaaet Drama. Men det vilde ikke lykkes for ham. Der var noget i Vejen med dette her. Det var slet ikke, som naar han ellers plejede at fare af Sted for at møde Alfred til et Par Timers spændende Leg. Saa formede det hele sig af sig selv til et forrygende Eventyr af Fest og straalende Farver. I Dag var Virkeligheden den stærkeste. Hele Tiden dukkede det op i ham, at i Dag skulde han slaas med Alfred. Og i Dag var det ikke Leg som ellers, naar de var blevet enige om Rollerne i Dagens Drama, og derefter med Liv og Lyst kæmpede mod hinanden.

I Dag var det Alvor, de var Uvenner og skulde slaas. Der var noget ved det, der irriterede ham mere end Fluerne og Bremserne og forvandlede Solskinnet til et trist Graavejr.

Han var ikke bange for Alfred. Det var ikke det. De var lige stærke, det havde de prøvet saa tit. Og selv om Alfred havde været den stærkeste — hvad saa? Jens Peter var Dreng med hver Trevl af Kroppen og kendte derfor ingen større Stolthed end at kunne tage mod Klø af en større Dreng uden det mindste Kny, og naar Taarerne sprang frem i Øjnene ved de haarde Slag, da at kunne sige:

„Pyt — kan du ikke slaa haardere, saa skulde du saamænd hellere lade være!“

Saaledes redder man Æren, naar der vanker Klø — og gaar hjem med en kildrende Følelse af at være en rigtig Helt. I Legen var Jens Peters kæreste Rolle den fangne Ridder, der afmægtig og i Lænker haaner sine Fjender.

Nej — Buler og Skrammer var Jens Peter ikke bange for. Den Slags var i sin Orden. Fjender er Fjender, og dem slaas man med. — Hvad har man dem ellers til. Men Ven-

Niels Toftes Jens Peter traskede
henad Vejen . . .

nen — — —

— — —

Peter Jensens Alfred laa henslængt i det bløde Græs og ventede paa den røde Ridder. Han havde mørkt krøllet Haar og var spinkelt bygget, mens Jens Peter var blond og buttet.

Alfred tyggede paa et Græsstraa og fulgte med Øjnene de drivende Skyer. Det plejede at give Fantasien Fart. Saadanne Skyer kan

være saa meget — har saa meget at fortælle.

Men i Dag havde de ingen Ting at fortælle.

Det hele var saa sært i Dag, syntes Alfred. Han var Dreng som Jens Peter og tænkte og følte paa samme Maade.

Han forstod slet ikke, at de skulde slaas for Alvor i Dag. Han vidste, at det var ham, der var Forræderen. Men hvorfor han var blevet det — hvorfor han havde taget Fjendens Ord i sin Mund, det forstod han ikke selv. Han havde fortrudt det i samme Øjeblik — og var lige paa Nippet til at tage det i sig. Men saa var det for sent. Jens Peter havde slynget ham Udfordringen i Ansigtet. Saa var der ingen Vej tilbage. At tage Ordet i sig nu vilde være Fejhed. Nu var der ingen anden Udvej end Kampen — og en ærefuld Død — forsøgte Alfred at fantasere, men maatte give op. Fantasien var borte. I Dag var det ikke den røde Ridder og den sorte Greve, der skulde kæmpe med hinanden paa Liv og Død. Det var bare Niels Toftes Jens Peter og Peter Jensens Alfred, der skulde op at slaas.

— — —

„Naa, er du der?“ sagde Jens Peter og standsede foran Alfred.

„Ja — jeg har været her længe“, sagde Alfred og sprang op.

De stod lidt og saa paa hinanden og rundt til Siderne. Rundt om dem bredte sig Engen, frodig og blomsterklædt. Bierne summede. Fuglene sang. Aa, hvor vilde de dog allerhelst have været i Gang med at fri den skønne Riddersdatter, der blev fanget, sidst de legede hernede.

Men der var jo Blod imellem dem. Der var ingen Vej udenom.

Jens Peter gik et Skridt nærmere — og fik endelig fremstødt:

„Naa — — hvad er det saa jeg er?“ — Det var hans sidste Haab, at Alfred vilde tage Ordet i sig igen. Han skulde være

hurtig til at slutte Fred. — Alfred saa paa ham. Skulde han? — Nej — det var jo umuligt. Hvis nu Jens Peter troede, han var bange. Alfred smilte haanligt.

„Hva du er? — Tho — du er vel en Rødspætte. — En elendige bitte Rødspætte!“

Jens Peter knyttede Næverne og gik løs paa ham uden et Ord.

De sloges med Arme og Ben og hele Kroppen — sagde ikke noget — men pustedede og stønnede af Anstrengelse, for det var vældigt varmt.

Snart var Jens Peter øverst — snart Alfred. De var lige stærke. Det vidste de jo i Forvejen. Jens Peter var den tungeste, men Alfred den mest smidige, det gik lige op.

Hver Gang Jens Peter kom øverst, lagde han sig med hele sin Vægt over Alfred og spurgte — i et skjult inderligt Haab om at faa Ende paa det:

„Hvad er det saa jeg er?“

Og Alfred svarede — gispende efter Luft;

„Tho — du er vel en Rødspætte“.

Og Kampen paa Liv og Død fortsatte.

De blev jo trætte efterhaanden — og mere og mere kede af det. Det var meningsløst dette her. De maatte se at faa sluttet Fred paa en eller anden Maade — — men hvordan?

Alfred kunde ikke tage Ordet i sig. Det var klart. Det vilde jo være at bede om Naade. Jens Peter kunde ikke give Afkald paa Æresoprejsning. Det vilde være alt for tydeligt et Nederlag. De maatte se at mødes paa Halvvejen. De forstod begge to hinandens Stilling. De tænkte jo saa ens. De var Dreng.

Ved en lynsnar Bevægelse gjorde Alfred sig fri af den andens haarde Tag. I næste Øjeblik var de paa Benene begge to.

De saa paa hianden — røde i Hovedet og svedende. Endnu var ingen af dem Sejrherrer, men de havde ikke ringeste Lyst til at fortsætte. Vel for tyvende Gang spurgte Jens Peter:

„Naa — hvad er det saa jeg er?“

Alfred tøvede lidt — tænkte sig om.
Saa sagde han:

„Hvad du er? Ja — tho — det maa du da bedst selv vide“.

Jens Peter kunde have raabt højt af Glæde. Nu var der en Udvej. Men han viste ikke sin Glæde. Det vilde være at ødelægge det hele, han sagde blot:

„Naa, maa jeg det. Ja, saa ved jeg ogsaa, at jeg ikke er mere Rødspætte end du er“.

Alfred svarede ikke. Nu kunde de vist begge være tjent med Udfaldet. Ingen havde sejret — ingen var overvundet — og alligevel var Sagen i Orden.

De smed sig ned i Græsset og hvilede ud efter den haarde Kamp. De sagde ikke noget til hinanden — vilde begge to saa inderligt gerne have Snakken i Gang. Men det var saa svært at faa begyndt. — Pludselig sprang Jens Peter op:

„Nej! Se den store Guldsmed!“

I fuldt Firspring satte de efter den. Men den var ikke let at fange. Den var saa sikker i Flugten — saa lynsnar i Vendingen at ingen Flyvemaskine kunde maale sig med den. De naaede ned mod Midten af Engen — ned mod Vandet. I et flot Sving reddede Guldsmeden sig bort fra Landjorden og forsvandt ud over Vandet — mens de lange Silkevinger glitrede i Solskinnet. Men de to Forfølgere var som Rolf Krakes Helte, de skyede hverken Ild eller Vand. Dristigt styrtede de sig ud i de fraadende Bølger og stævnede frem over Havet for fulde Sejl.

„Fuld Fart paa — Manne!“ raabte Jens Peter, og Alfred brølede med rungende Kommandostemme:

„Klar ved Kanonerne — — Fyr!“

Da Vandet naaede dem godt op over Buksekanten standsede de og saa Guldsme-

„Naa, hvad er det saa jeg er?“

den forsvinde for deres Øjne langt ude over Vandet som et flygtigt Glimt i Solen.

„Skudt i Sænk“, erklærede Jens Peter, og saa var Guldsmeden ude af Verden.

„Nu er jeg Sørøver, og du er Kongens Admiral“. Jens Peter vendte Skuden og styrede ind paa lavere Vand. Alfred satte efter med et højt Brøl:

„Død over Røde Ran!“

Et Øjeblik efter var Søslaget i fuld Gang. Kommandoordene rungede, og Vandet sprøjtede om dem, saa de snart ikke havde en tør Trevl paa Kroppen. Hvad havde det at sige? Det var jo Kuglerne, der peb dem om Ørene.

Pludselig satte Røde Ran i et Spring op paa Landjorden.

„Nu gaar Sørøverne i Land og brænder Landsbyerne af“.

Alfred saa lidt raadvild ud. Paa Landjorden var der jo ingen Brug for Søadmiraler. Han fandt hurtigt paa Udvej:

„Saa er jeg Mandskabet“.

Et frygteligt Krigshyl forkyndte, at Søroverne var gaaet paa Strandhugst. De drog hærgende omkring i en halv Snes Landsbyer — plyndrende Klostre og Kirker og Ridderborge og tog Folk til Fange i Massevis. Nogle blev hængt med det samme — andre slap med Livet mod straks at fortælle, hvor de havde gemt deres Kostbarheder. Og ve dem, hvis de talte Usandhed.

Længe efter laa de to Drengene sammen paa en solbeskinnet Plet og lod de sidste vaade Pletter tørre hen paa Bukser og Bluse. Alfred følte til Bukselommen:

„Jeg har to Cigaretter“.

Han halede en Blikæske frem af Lommen. Deri gemte han Cigaretterne.

„Jeg fik dem af Frederik — for at flytte Køerne for ham i Formiddags“. Frederik var hans ældre Bror — nykonfirmeret og revnende ligeglads med det umoralske i at hjælpe sin lille Bror til Cigaretter.

I den anden Lomme var der Tændstikker. De saa sig omkring om der skulde være nogen, der kunde se det. Det bedste ved Cigaretterne var jo det, at det var strengt forbudt og derfor altid spændende.

„Nu ryger vi Fredspiben“, sagde Jens Peter og smilede til Alfred. Og Alfred smilede igen — et stort aabent Smil. Han var fuldstændig klar over Øjeblikkets Højtidelighed.

„Du er nu vældig stærk“, sagde han og saa anerkendende paa Jens Peter.

„Naa — det er du nu ogsaa“.

„Jeg er vist ikke helt saa stærk som du“, blev Alfred ved.

„Nej — men saa er du mere smidig“, erklærede Jens Peter. „Du er forfærdelig

smidig“. Og Alfred nikkede tilfreds. Det var netop det, han gerne vilde have fastslaaet.

Der kom et Par Drengene drivende hen over Engen. Da de fik Øje paa de to andre, standsede de og den ene raabte skingrende:

„Goddag, Rødspætte!“

„Efter dem!“ raabte Alfred, og i næste Øjeblik var de paa en vild Jagt efter den frække. Det lykkedes dem at faa ham isoleret fra sin Kammerat og jaget ned mod Vandet, hvor de fangede ham. Han fik Ansigtet og en stor Del af Kroppen eftertrykkelig vasket, og saa stillede Jens Peter sig op foran ham og spurgte, mens Alfred holdt ham fast med et haardt Greb i Nakken:

„Naa — hvad er det saa jeg er?“

„Du er vel Jens Peter“, svarede Fangen. Ogsaa han kendte Krigens Love og vidste, det var det eneste Middel til at slippe fri. Naa — han var ene mod to og kunde godt være bekendt at overgive sig.

„Stik saa af — og lad være med at spille vigtig en anden Gang“, sagde Alfred. Han var vældig glad for at dette her var hændt. Det var meget bedre at faa en anden til at tage Ordet i sig end selv at gøre det.

Henad Aften gik to solglade Drengene ad hver sin Vej mod Hjemmet. I Morgen var det Søndag og Arbejdet og de Hundrede smaa Pligter ventede. Hvad havde det at sige. Rundt omkring dem bredte sig Verden i Eventyrets sollyse Pragt. Alt var som det skulde være. Livet havde i Tusindvis af Fjender og een Ven — — een, der aldrig svigtede.

I Drengens Fantasiverden er der kun Lys og Mørke — intet Graavejr. Graavejret hører Hverdagen til.

Martin Jensen.

Elias fra Thy

Morsom Skildring af Sørstelærer N. Chr. Larsen, Hørdum.

Med Illustrationer af Henning Jensen

HVAD han egentlig hed, ved jeg ikke, men Folk kaldte ham aldrig andet end Elias. Han havde et Hus med nogle faa Tønder Land til. — Han boede ganske alene; hans Kone var forlængst død, og Husholdersker kunde ikke holde det ud ret længe hos ham, for en kunstig Snegl var han, og han vilde være enevældig derhjemme.

Nu gik han som sagt ene og turede med det hele, baade med Markarbejdet, Kreaturernes Røgt og Husets Pasning, muligvis blev det ikke altid passet allerfinest, men Elias var godt tilfreds.

En Dag skulde Elias have Høsekødsuppe, og da han paa Bunden var en godhjertet Sjæl, saa inviterede han Bryggerkarlen Hans Peter, der netop i det samme kom med Øl, ind paa Suppe. Og hvem kan sige nej til Høsekødsuppe, det kunde Hans Peter i hvert Fald ikke — før den Dag. Naa, de fik saa Suppen ind, og Hans Peter satte et Par store Tallerkener til Livs. „Jeg syntes jo nok, den smagte saa fedtet“, sagde Hans Peter bagefter. Saa kom Hønen ind som Eftermad, og Tænderne løb ganske i Vand paa Bryggerkarlen, da han saa, hvor tyk den var. „Den maa ordentlig være stoppet med Svedsker og Æbler“, tænkte han.

Saa skar Elias for, men ved første Snit væltede Tarmene ud af Hønen. „Naa, nu har jeg nok glemt at tage Indvoldene ud, før jeg kogte Hønen“, sagde Elias, mens han gav sig til at gnaske løs paa Høns-

gumpen, det var nu hans Yndlingsstykke; men Hans Peter maatte ud og vende Lommerne, og siden spiste han aldrig Hønseskødsuppe.

Naar Tilværelsen hjemme blev Elias for ensformig, søgte han op til en af Landsbyens mange Smugkroer. Der var næsten altid Selskab og Adspredelse; men som Regel var det Elias, der maatte betale Gildet baade paa den ene og paa den anden Maade, og alligevel kunde han ikke holde sig fra Svirebrødrene: Mads Skomager, Lotteper, Ole Hukker, Pølsepeder og hvad de nu alle hed.

Saaledes var det en Aften, da Elias kom ind til Ole Hukker; der sad Lotteper, Bagvaskeren og et Par andre Gutter og fik sig en Dram. Da Elias traadte ind, blinkede Ole Hukker med Øjnene til de andre, og de forstod straks, at han havde noget for med Elias, for Ole Hukker var en ren Himmelhund til at finde paa Skarnstreger, kun Mads Skomager gjorde ham her Rangen stridig.

Ole saa meget alvorlig ud og sagde til Elias: „Ja, du har vel hørt det?“

Elias gloede dumt: „Hvad for noget?“

„Har du virkelig ikke hørt, at vor gamle Ven Mads Skomager er død i Aftes?“

„Nej, jeg har ej, er han død, det var da farlig, saa han er kommet snart af Sted.“

„Ja, han er død, og vi sidder netop nu og snakker om, at vi vil skillinge sammen til en pæn Krans til ham, han har dog været os en god Kammerat; vil du være med?“

„Ja, det er da vist, jeg vil“, sagde Elias og lagde en Tokrone paa Bordet.

Kort efter forsvandt Ole Hukkers 15-aarige Søn Ole med Tokronen og kom tilbage med et større Kvantum Spiritus, for nu skulde der drikkes Gravøl!

Efter at man i et Par Timer havde slukket Sorgen, og Spiritusbeholdningen var ved at slippe op, træder Mads Skomager i egen Person ind ad Døren. Elias havde nær faaet et Slagtilfælde, han blev ganske ædru og raabte om Genfærd og Spøgelser, men da omsider Sagens Sammenhæng gik op for ham, forlod han i Vrede Selskabet med Trusler om, at han aldrig skulde sætte sine Ben der mere.

En god Uge holdt Elias sit Løfte, men en Søndag Formiddag med dejligt Solskin mildnedes hans Sind, og han besluttede at aflægge Vennerne en lille Formiddagsvisit. De tog ogsaa godt imod ham, og man drak Forlig. Hen paa Eftermiddagen begyndte Gæsterne at bryde op for at hæge sig lidt, og ogsaa Elias rejser sig med Ordene: „Ja, jeg faar vel ogsaa gaa hjem og faa de stive Børster skrabet af!“

„Aah, er det ikke andet, saa behøver du ikke at gaa hjem, jeg har som ung lært at barbære og kan gøre det endnu“, sagde Ole Hukker.

„Da skal du sandelig have mange Tak, Ole, for mit Skæg er saa stift, saa jeg er ked af selv at skrabe det af.“

Ole sen. blinker til Ole jun.: „Hent Barbersæben!“ Og Elias sætter sig mageligt til Rette i Lænestolen. Ole jun. kommer ind med et Stykke Blanksværte, og snart er Elias forvandlet til en Sudanneger. „Og saa Barberkniven, Dreng“, siger Ole Hukker. Kort efter viser Sønnen sig med en stor Slagterkniv — et rent Slagsværd, og Ole

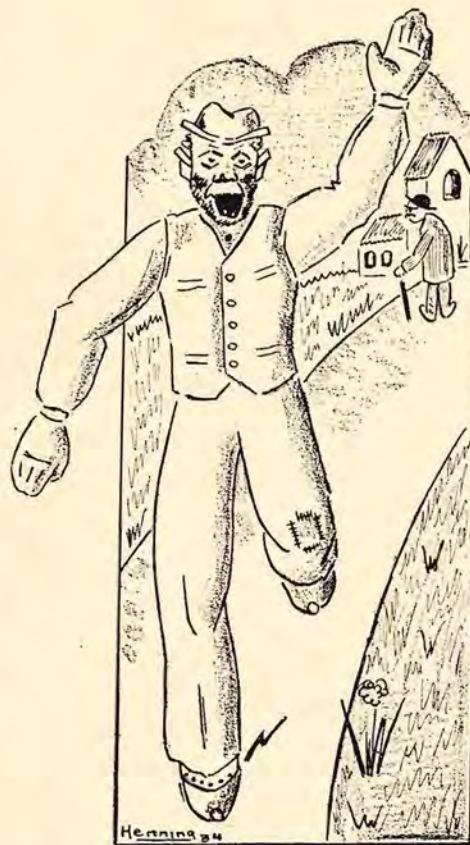
Hukker løfter det ene Ben op og begynder at stryge Kniven under Skosaalen.

„Det er da vel ikke din Mening, at du vil barbære mig med det Mordvaaben, Ole?“

„Jo, sandelig er det Meningen, hvorfor tror du ellers, jeg har gjort al den Ulejlighed“, siger Ole alvorligt og nærmer sig sit Offer.

Elias springer skrigende op og vil løbe, men Ole Hukker holder igen paa ham, og Ole er stærk som en Bjørn. Omsider lader han dog Elias undslippe, og denne farer i lange Spring igennem Landsbyen. Det var netop Kirketid, og alle, der mødte ham, troede, Elias havde mistet den sidste Smule Forstand, han havde.

Først da Elias kom hjem hjem og vilde til at tilendebringe den afbrudte Barbering

foran det hjemlige Spejl, gik der en Praas op for ham, og igen svor han, at han aldrig vilde mænge sig med det Pak mere.

Men Længselen efter det festlige Lag hos Ole Hukker drev ham igen derhen, og en lang Tid lod man Elias nogenlunde i Fred; men en Aften, da Elias igen traadte ind ad Oles Dør, var Stuen fyldt til Trængsel. Anledningen var en fremmed Skærslibers Besøg; men det vidste Elias intet om. Elias sætter sig ned, og lidt efter siger Ole Hukker til den fremmede: „Ja, du har da bundet Bjørnen forsvarligt?“, og henvendt til Elias: „Det er en Bjørnetrækker, der har bedt om Husly i Nat, han har faaet Lov at sætte Bjørnen ind i Snedkerværkstedet; men man vil jo helst sikre sig imod at have Bæstet gaende løst omkring“.

Det rykkede lidt i Elias, for nogen Helt var han langtfra; men da de andre syntes at tage det med Ro, slog han sig ogsaa til Taals med Skærsliberens Forsikring om, at Bjørnen var absolut forsvarligt bundet.

Nu havde Ole Hukker et Skind af en vældig Puddelhund, og Ole jun. forsvandt snart stille ud af Stuen og tog Skindet over sig. Kort efter hørtes en Raslen med Træskoene i Forstuen og en Skraben paa Døren som af et stort Dyr.

„Naa, nu er nok Bæstet alligevel sluppet ud, lad os redde os her ind“, raabte Ole Hukker, og kort efter var hele Selskabet forsvundet ind i et Naboværelse og havde lukket Døren i for Elias og Bjørnen. Lyset havde man taget med sig.

Da Elias saa et stort, laaddent Dyr tumle ind i Stuen, mistede han ganske Besindelsen, da han i Halvmørket absolut maatte tro, at det var en rigtig Bjørn. I sin Dødsangst sprang han ud af Vinduet og styrtede ned gennem Byen og raabte til alle Sider, at der var en løs Bjørn henne hos Ole Hukker.

Endskønt Elias siden maatte døje megen Spot for den Bjørn, han hin Aften havde

været ude for, blev han dog ved at komme i Ole Hukkers Hjem, og han nød da ogsaa den Triumf, at Ole Hukker selv kort Tid efter gik grundig i Vandet.

Ole Hukker havde en lille Hest, og han blev derfor en kold Vinterdag tilsagt til at hente Doktoren til en syg Kone. Ole var indvendig gal over denne Tur og besluttede at hævne sig paa Doktoren, og han kørte derfor saa langsomt, at denne knagfrøs, og desuden ærgrede Doktoren sig over, at Tiden spildtes. Han sagde derfor til Ole: „Lad mig komme af og gaa lidt, at jeg kan faa lidt Varme i Kroppen, den Kørsel faar jo ingen Ende!“

„Ja, men Doktoren kan da ikke vinde med, naar han skal gaa ved Siden af Vognen?“ sagde Ole med uskyldigt Faarefjæs.

„Jo, den elendige Krikke kan jeg sagtens vinde med“.

Saa kom Doktoren af Vognen, men nu gav Ole Hukker sig til at piske løs paa Hesten, saa Doktoren kun med største Besvær naaede Vognen igen, pustende som et Lokomotiv. Ole morede sig kosteligt, der var noget at prale af i Aften i Vennernes Kreds.

Men Doktoren lod som ingenting, og da de naaede Doktorens Hjem, bød han Ole indenfor, og da han kendte Oles Kærlighed til de vaade Varer, lavede han ham en ekstra Dram. Han sagde bagefter: „Jeg gav noget, der virkede 10 Gange bedre end amerikansk Olie, og jeg gav ham saa meget, som jeg mente, han kunde taale uden at slaa ham ihjel“.

„Det er koldt i Dag, Ole, skal det ikke være en Dram til at varme lidt op med?“

„Jo, Tak, en Snaps kan jeg ikke sige Nej til!“

„Og saa en til det andet Ben ogsaa, ikke sandt, Ole?“

Jo, Ole fik den med; men han var aldrig saa snart kommet paa Vognen hjemefter, førend frygtelige Kvaler kom over ham. Og

hvad der skete paa Vejen hjem, og hvad hans Kone sagde, det hørte til de faa Ting i Verden, som Ole ikke holdt af at drøfte. Og naar han siden blev for stortalende, var det altid nok, naar man spurgte ham ad, om det ikke ogsaa var gode Dramme, man fik hos Dr. Horn.

Den Gang Afholdsbevægelsen begyndte paa Egnen, vakte det store Røre i Oles

Kreds, og for at danne en Modvægt, oprettede man en Dunderforening, hvis Formaal ogsaa var Spiritus'ens Udryddelse ved at drikke det mest mulige; men trods det gode Formaal faldt den ene efter den anden fra — nogle gik over i Modstandernes Lejr og andre vandrede til Rys Brigade, men endnu lever Mindet i Thy om Elias, Ole Hukker og deres Bedrifter.

En Langtursberetning, der er tildelt
Kgl. dansk Yachtklubs Langturspokal:

Paa Togt med Limfjordskutteren

„HOLIDAY“

Af Carl og Erik Hillers

*Limfjordsgast — lyd Raad:
Mens du er i Ungdomsalder
lyt til Søen, naar den kalder,
Glæden venter i din Baad.
Havets Stolthed fængsler Sindet,
og naar Issen bliver graa,
da vil Mindet
frisk som Bølgen for dig staa!*

Vi havde hele Vinteren planlagt at foretage en længere Sejltur med vor moderne og søstærke Lystbaad „Holiday“ og besluttede at starte den 16. Juli fra Thisted Havn. Turen skulde gaa fra Thisted til Aarhus og Samsø.

Efter at have provianteret forlod vi Bolværket i Lystbaadehavnen Kl. 16. „Moses“ (vor Slæbejolle) faar den svære Trosse paa, og vi er klar til at gaa ud paa nye Opdagelser. Solen spiller over Morslands høje Bakker, og vi glæder os til de dejlige Ferie-dage; da vi kommer ud i Livø Bredning staar Erik til Rors medens Carl dækker Bordet i Kokspittet (Rummet mellem Kahytten og det agterste af Kutteren) og snart er „Holiday“s traditionelle Aften: Ristet Skinke og Spejlæg klar. Vi tager en Snaps til og skaaler paa lykkelig Rejse, alt medens vi vinker til en nordgaaende Lystkutter paa Slæb med en Thisted-Skipper. Da Aftensmaden er sat til Livs, begynder Vinden at flove, og det begynder at regne, men Løgstør Kirke dukker op forude, og snart sejler vi ind ind ad den smalle Rende og Kl. 20,30 ligger vi fortøjet i Løgstør Havn. Kort efter kommer vor gode Ven Lodsens om-

bord, og vi følges ad i Land og beser den venlige lille By. Turen gaar op forbi Johan Skjoldborgs Villa til Pavillonon, hvor vi har en herlig Udsigt over Livø Bredning. Da vi kom ombord igen styrtede Regnen ned i et formeligt Skybrud. Udenfor raser Uvejret, i vor lune Kahyt stiger Røgen fra vore Piber op under Dækket, medens vi diskuterer næste Dags Trip paa Søkortet. Og med Regntrommen paa Dækket tørner vi ind.

Først Kl. 8 vaagnede vi. I en Fart er vi i Tøjet, og efter at have faaet hentet Rundstykker og lavet Kaffe, lister „Holiday“ ud af Havnen for en kraftig Vind. Vi har besluttet at tage Løgstør—Aarhus i eet Stræk, saa nu gaar det „eastern down“ i en dundrende Vals, medens Vinden piber i Rigningen, men Krammet er i god Orden, saa det skal nok holde. Farvandet er fortrinligt afmærket. Vinden er saa kraftig og staar lige agtenind, saa et Par Fragtskibe, der for Sejl og Motor ogsaa haster mod Aalborg, ikke kan følge os.

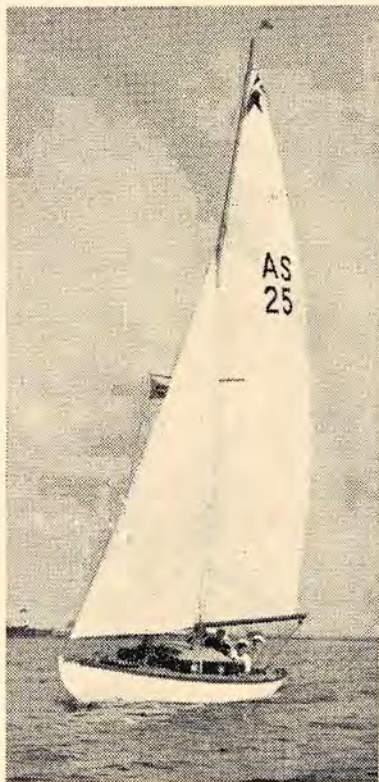
Kl. 12,30 er vi ud for Aalborg Lystbaadehavn, sætter Broflaget og „drejer bi“ medens vi spiser Frokost, men det bliver en lang Ventetid, først Kl. 14 hejses 3 Kugler som Tegn paa, at Passagen er fri Vestfra. Kl. 17,30 er vi ud for Hals Havn og fortsætter ud over Barren.

Vi har nu en fin Vind fra Vest; efter at have spist til Aften gør vi klar for Natten, det sidste Land er nu forsvundet i

Horisonten, og vi har kun vort gode Kom-
pas at stole paa. Vi faar sat Lanterne-
ne. Medens Erik holder Kursen støt, gaar Carl til
Køjs. Kl. 12,30 purres Carl ud til Hunde-
vagt. Saa snart han er paa Dækket og har
skævet til Kompass og Sejl, spørger han
Erik, hvad det er for en Lysbøje omtrent
ret forude. „Der er ingen Lysbøje forude“,
siger Erik, men ved at se
i den angivne Retning, faar
ogsaa han Øje paa noget,
der blinker regelmæssigt; vi
konfererer med Kort og
„Den danske Lods“, men
ingen af dem viser nogen
Lysbøje, men vor Nysger-
lighed er vakt, vi maa hen
at se, hvad det kan være,
vi styrer mod „Giraffen“,
men hvem skildrer vor For-
bavelse, da vi ser en hol-
landsk Kuf til Ankers uden
at have taget sit Forsejl ned,
og dette Sejls Slag forbi
Ankerlanternen foregøgl
os en veritabel Lysbøje. —
Efter dette Eventyr laver vi
os en Kop Bouillon, hvor-
paa Erik gaar til Køjs. Lig-
gende paa det dugvaade
Dæk og styrende med Foden
ser Carl Solen dukke op i
Øst som en blodrød Skive,
et pragtfuldt Syn. — Kl. 6 purres ud og
snart snurrer Primussen lystigt, medens der
skaffes til Morgenkaffe. Vind er der nu ikke
meget af, saa vi har Tid til at filosofere over
Maskinernes Magt over Sejlene, idet den ene
store Damper efter den anden passerer os
for fuld Kraft, og vi, der har valgt den „rin-
geste Del“ ligger praktisk taget stille. Nej,
det er en herlig Feriedag vi har for os, med
høj Luft og megen Sol.

Ved Middagstid er vi ud for Hjelm, der
paa Afstand ligner en drabelig Orlogsmand,

men ved nærmere Eftersyn er ganske fre-
delig og tilmed meget smuk med Fyret paa
sit højeste Punkt og Gaarden og Grevens
Jagthytte længere nede. Da Vinden nu ende-
lig frisker op, har vi den ret imod og maa
til at krydse. Kl. 17 kan vi skimte Domkir-
kens Taarn i Aarhus. Da vi ved at under-
søge Proviandbeholdningen ser, at „den er

gal“, haaber vi at naa Aar-
hus inden Forretningerne
lukker. Med Nød og næppe
naaedes dette, idet vi fik fat
i et Par Elefantkoteletter.
Middagen stod paa Kotelet-
ter med Gemyse, syltede
Fersken, Kaffe og Likør.
Derefter beser vi Havnen,
hvor vi blandt andet særligt
bemærkede Kongens „Rita“.
Kl. 22 gaar vi til Køjs dyg-
tigt trætte efter den lange
og anstrengende Tur.

Vi spenderer en Dag paa
at tage Aarhus nærmere i
Øjesyn. Paa vor Vej køber
vi en herlig Rødspætte, som
vi flaar ved Hjælp af Knib-
tangen. Vi bliver enige om
at gaa i Teatret, men vi faar
Besøg af de Aarhus-Sejlere
og kommer til at snakke
„Skiv“, og der blev ikke
noget af Teaterbesøg. Da de

Aarhus Sejlere havde forladt os, blev vi
enige om, at „en Nat i Havn er en spildt
Nat“, og Kl. 23 letter vi for en frisk
Brise „bound“ for Koldby Kaas paa Samsø,
og vi fortryder ikke, vi valgte at tilbringe
den skønne danske Sommernat i de blin-
kende Fyrs Skær.

Ved Morgengry frisker Vinden saa meget,
at vi maa have Olietøjet paa. Vejret er nu
usigtbart med stadige Byger, og med Paa-
landskuling, finder vi det ikke raadeligt at
anløbe Koldby Kaas Havn før det bliver

rigtig lyst. Vi løber „Holiday“ til Vinden, saa den løber Næsen i Søen og Vandet fosser over Dækket, i det dybe Kokspit sidder vi imidlertid lunt og godt. Snart kommer vi brasende ind i Havnen; da der er ret svær Sø udenfor, tør vi ikke tage Sejlene ned af Frygt for at miste Styringen, og Plads til at løbe i Vinden er der ikke, vi lader derfor „Holiday“ løbe langs Grundkanten i Havnen, og ved Hjælp af „Moses“ ligger vi snart fortøjede paa Siden af en Aarhuskutter. Vi spreder Sejlene for at tørre og gaar til Køjs. Op paa Formiddagen tørrer vi ud i tindrende Sol og benytter Dagen til Familiebesøg paa Øen.

Den næste Dag krydser vi op langs det smukke Nordbyland paa Samsø, med sine høje, stejle Skrænter, der falder brat ned i Havet. Slag i Slag gaar det snart langs Djurslands pragtfulde Kyst, hvor høje forrevne Skrænter veksler med skovklædte Dale og skønne Herresæder. Vi har sat os Grenaa som Dagens Maal, men Vinden er ret imod, og der er ikke meget af den. Vi spiser til Aften: Ristet Skinke og Spejlæg (Livet er herligt til Søs), og vi naar først Grenaa Kl. 23. Vi gaar en Tur i Land op forbi det smukt oplyste Badehotel, som kan ses langt til Søs, og hvor Dansen gaar lystigt, men grønne Overalls, Sejldugshat og dito Sko passer bedre ombord end i en Dansesal, saa vi gaar til Køjs.

Grenaa er en rigtig Stoppeplads for den syd- og nordgaaende Lystsejlertrafik, og under Morgenkaffen fik vi snakket en Del „Skiv“ med flere Lystsejlere. Hele Formiddagen tilbragte vi paa den herlige Badestrand og fik sendt Depecher hjem til Familien i Thisted. Kl. 12 er vi imidlertid kede af Landlivet og for fulde Sejl staar vi ud af Havnen, snart gaar vi langs Land til de smukke Gjerrild Klinter, alt imedens vi beundrer den storslaaede Brænding under Kysten. Vi sætter Kursen mod Hals Barre Fyr, det bliver en herlig Sejlads med tilpas

Luft og dejlig Sol. „Holiday“ duver behageligt i de lange Søer og vi glæder os over dens gode Styreevne. Snart er Gjerrilds stejle Klinter forsvundne i Havet, og vi har kun Kompasset at stole paa; et Par Fiskekuttere ligger og fisker med Snurrevod, vi vinker til dem, og hurtigt er de agterude. Kl. 18 runder vi Klokketønden ved Hals Barre og styrer ind over Barren. Vinden er flovet meget af, saa vi driver langsomt indover, men pludselig opdager Carl, at det er os umuligt at komme forbi en Kost. Strømmen maa gaa lige imod, og vi søger Grundkanten og ankrer i Nærheden af Muddermaskinen, her ror vi over i „Moses“ og faar at vide, at Strømmen skifter ved Midnat. Saa snart vi er ombord igen, spiser vi en ordentlig Aften, flytter Bordet ud i Kokspittet, hvor vi nyder Kaffen, medens vi følger den mægtige ind- og udgaaende Trafik, navnlig den pragtfuldt oplyste Københavnerdamper „Aalborghus“ kommer som et festligt oplyst Palads tæt forbi os. Ved Hjælp af „Moses“ konstaterer vi, at Strømmen nu er for indgaaende, og letter trods næsten Stille og driver langsomt ind mod Hals, hvor vi ankrer.

Kl. 5 vaagner vi ved nogle forfærdelige Brøl, i en Fart er vi paa Dækket og ser Rutebaaden „København“s sorte Skrog dukke frem, vi bruger Taagehornet, og da han forsvinder vestpaa, gaar vi i vore lune Køjer igen. I Løbet af Formiddagen naar vi Aalborg, kommer rask igennem Broerne sammen med en Del andre Fartøjer og gaar ind i Lystbaadehavnen. Vi gaar nu i Gang med Frokosten, klæder om og gaar i Land for at faa raget daggamle Stubbe, Aftenen tilbringer vi i et Sommerteater, og efter at have spist et Par Stykker Smørrebrød i den smukke Kildepavillon gaar vi ombord.

Da vi har forceret den øvrige Del af Turen, hviler vi ud hele den følgende Dag. Dagen efter vaagner vi ved, at Regnen trommer livligt paa Dækket, vi stikker af og til

Hovedet op, men det ser ikke ud til at blive bedre Vejr, saa vi letter Kl. 9 og krydser op forbi Badestranden, men det plumrede Vand indbyder ikke til en Svømmetur. Snart passerer vi Øen Gjøl med sin karakteristiske Kirke. I Nord trækker en mægtig Byge op, men vi har allerede Olie-tøjet paa. Vi kan skimte Nibe, der ligger smukt i Bunden af den lavvandede Nibe Bredning, bekendt for sine fine Aal. Medens Solen bryder frem, spiser vi den sidste Frokost ombord paa denne Tur. Vi passerer nu Staun, som i gamle Dage, før Motorernes Tid, var Ankerplads for Limfjordsskipperne; her er der spunden flere Ender end paa mangan Havnekaj.

Ved Aggersund beslutter vi at løbe til Broen og proviantere. Efter en Tur i Land med Besøg hos Bager og Købmand lader vi Strømmen langsomt føre os ned mod Løgstør, da det er fuldstændigt stille. Vi benytter Tiden til en splendid Middag, hvor Erik serverer stuvede Asparges, Koteletter, syltede Fersken og Mokka for den forbavsede Skipper. Da vi passerer Løgstør, frisker Vinden op, Lodserne saluterer og rapporterer vor snarlige Ankomst til vor kære Limfjordsby: Thisted. Snart styrer vi ud over det af mange Limfjordsskipper kaldte „fæle Hav“ (Livø Bredning), som aabenbarer sig

for os i al sin Skønhed. Hvor forskelligt dog Livø Bredning kan være, undertiden giver den et haardt Kryds, saa Ryge vandet staar fra For til Agter, i Aften ligger den badet i den nedadgaaende Sols Skær som en rynket Pande, hvor vi i Syd skimter den sørgeligt berømte Livø og bag denne Furs stejle hvide Skrænter og paa den anden Side af Bredningen ser vi Byholm Mølle, som ved sin travle Virksomhed søger at muliggøre det af Englænderne i sin Tid paa-begyndte Udtørningsarbejde paa Vejlerne, hvor der forøvrigt efter sigende skal fiskes op mod 40,000 kg Aal aarligt.

Feggesund er et ægte Limfjordslandskab, Skellet mellem de to store Thisted og Livø Bredninger. Mod Syd ligger den høje karakteristiske Feggeklit, hvor selvfølgelig ogsaa Hamlet, Prins af Danmark, ligger begravet og hvor den stedlige Turistforening har rejst en Mindesten over Prins Hamlets Fader, Kong Fegge.

Nu har vi de blinkende Fyr paa de hjemlige Havnemøler og Kl. 23,30 fortojer vi ved vor Bøje i Lystbaadehavnen. Vi er atter i Havn, trætte og brunede af Vejr og Vind, et uforglemmeligt Minde rigere: Sejladsen langs Danmarks skønne Kyster.

Carl og Erik Hillers.

Da den røde Hane gol

over „Hillerslevhus“.

Af Anders C. Svalgaard.

DET ER NAT — vildsom og vejløs ligger den store Mose, dækket af Rimtaagens bidende Aande. Ve den, der vover sig ud over dens forræderiske Flade, dens tynde Isdække vil ubarmhjertigt kryste ham i sin kolde Favn, hvorfra ingen kan løsrive sig. Hvem kan heller tænke at ville vove sig ind i dette graahvide isnende Intet. Halsløs Gerning vilde det være. Intet mindre end den sikre Død! Og dog — Hør! En Hests Prusten. Drøn af Hove mod den frosne Jord oppe paa Land. Lyden kommer fra Vest. Klirren af Stang og Bidsel — og en Rytter standser ved et voldsomt Ryk sin skumhvide Hest paa den yderste Rand af Højderne tæt ved den vestlige, inderste Vig af Mosen, der strækker sig fra Havet ude i Nord, og hvor den mod Syd, ud for Kastrup og Hillerslev, skærer sig ind og danner, ved Vintertid, en vandfyldt Bugt.

Den natlige Rytter holdt stille. Hans skarpe Blik under den tunge Stormhue søgte at gennemtrænge Mørket og Taagen, han lyttede aandeløst efter Lyde ude fra dette haabløse Intet, men kun Vindens Susen i de frosthaarde Siv høstes. Han red langsomt mod Nord, stadigt søgende at gennemtrænge Taagen, og endelig, efter at have tvunget Hesten ned ad den stærkt skraanende Skrænt, lykkedes det ham at skimte en næppe synlig Dæmning eller lav Jordvold, der tabte sig ud i Mørket, ud mod Borgen, som han, der var fremmed paa Egnen, vidste skulde ligge der, godt gemt i Ufredstider, og som han for enhver Pris maatte finde, inden længe kunde det være

for silde. Han steg af Hesten, tog den ved Tøjlen, og forsøgte at bane sig Vej ud gennem de Siv og Rør, hvormed den smalle Sti var bevokset. Pludselig lød der Hundeglam, og han kunde nu skimte Udenværkerne, der strakte sig rundt om Borgen i nogen Afstand fra denne. Idet han famlede sig videre i den Retning, hvorfra han hørte Hundeglammet, begyndte der at komme Liv i den tilsyneladende sovende Borg, der lød Raslen af Vaaben, og han hørte en Vægters Stemme raabe: „Hvem kommer til Borgen ved Nattetide!“ Den fremmede traadte nærmere, og kunde nu skimte Vagten inde bag Udfaldsporten, og idet han bandt Hesten ved en af Portstolperne, svarede han sagte: „Stille, hvis I har Eders og Eders Kammeraters Liv kært. Ved I da ikke her paa Borgen, at oprørske Bønderskarer er skændende og brændende paa Vej til Thy, og kan ventes hver Stund, men sig mig hellere, er Eders Herre, Herr Henrik Knudsen Gyldenstjerne, hjemme, da jeg fluks maa tale med ham“. Den forbavsede Svend skyndte sig at tysse paa Hunden og svarede, at hans Herre var hjemme, og bad den fremmede Rytter sige sig, hvem han maatte melde. „Sig, at Niels Pedersen Gyldenstjerne til Aagaard ønsker at tale med ham, men skynd Dig, da jeg er hungrig og mødigt efter det

lange Ridt". Svenden forsvandt øjeblikkelig, og kort efter blev Udfaldsporten aabnet, Broen over Borggraven hejst ned, og den fremmede red ind i Borggaarden, sprang af Hesten og kastede Tømmen til en tililende Rideknægt. Han blev af en Svend ført ind i Borgen, hvor han modtoges hjerteligt af Hovedsmanden Herr Henrik Knudsen Gyldenstjerne, der straks gav Ordre i Stegers og Fadebur til at anrette et Maaltid for den natlige Gæst. Denne berettede i Hast Grunden til sit Komme, hvilken dels var denne, at Bondehæren Dagen tilforn havde afbrændt Aagaard, og dels at han nu vilde advare Beboerne her mod at lide samme Skæbne, som han og hans, og raade dem til snarest at træffe de nødvendige Foranstaltninger i saa Henseende.

Hovedsmanden blev meget bestyrtet, da han erfor de onde Tidender, om hvilke Herremanden berettede. Han havde dog nok vidst, at Bønderne havde rejst sig, men ikke skænket dette nogen synderlig Opmærksomhed, da han mente, at slig en Opstand vilde Kong Christoffer med en Del af sin Hær hurtigt kunne slaa ned, men da Herremanden videre berettede om Kongens og Adelsmændenes forsmædelige Nederlag paa St. Jørgensbjerg og i Husby Hole i Hanherrederne, blev han meget forbitret og svor paa, at han vilde forsvare sin Borg til det yderste, og at den forløbne Bondehær skulde hente sig braadne Pander, hvis den gjorde Forsøg paa at storme Borgen her.

Efter at have hvilt og vederkvæget sig, begyndte de to Herremænd at raadslaa om, hvad der kunde gøres for at modstaa den rasende Bondehær, der for frem gennem Thy og Hanherrederne, opflammet af Sejren om og ved Aagaard og de mange Adelsmænds forsmædelige Død i Husby Hole. Resultatet af Raadslagningen blev, at Hovedsmanden straks lod udgaa Befaling til sine Svende og Krigskarle om, at udbedre Grave og Forskansninger, samt fremskaffe Vaaben

og de nødvendige Levnedsmidler til en mulig Belejring.

Denne Nat skete intet. Tidligt næste Morgen udsendtes Mænd i forskellige Retninger med Befaling til ufortøvet at vende tilbage med Melding om, hvad af mistænkeligt de maatte erfare angaaende Hæren, dens mulige Antal, samt hvorfra den kunde ventes, og imedens fortsatte Besætningen med at bringe Borgen i Forsvarsstand. Vagten forstærkedes, og der syntes saaledes at være gjort, hvad der kunde gøres, for at modstaa det ventede Angreb. Dagen led, og ud paa Aftenen vendte et Par af de udsendte Spejdere tilbage og berettede, at de havde set en Del af Bondehæren bevæge sig i vestlig Retning, men man ansaa dog ikke Ankomsten af denne for nogen øjeblikkelig Fare, og afventede derfor roligt, hvad der videre vilde ske.

Den følgende Nat indtraf atter med stærk Rimtaage. Som et graahvidt Tæppe rullede den sig ud over Moradset, hyllende Tuer, Vandhuller, Borg og alt ind i sit kolde Gus. Hovedsmanden havde denne Nat overdraget Vagten til de af sine Folk, som han ansaa for at være mest aarvaagne, og han og Herr Niels var derfor gaet tidlig til Ro, da denne endnu ikke havde forvundet den foregaaende Nats Strabadser, og sov allerede de Retfærdiges Søvn. — Inde under Land, halvt skjult af de høje Rør og Siv, sneg tavse, formummede Mænd sig ud mod Borgen i Taagehavet. Fra Tue til Tue, hoppende og springende, med deres primitive Vaaben i senestærke Hænder, ofte snublende og vadende i sprængte Isstykker, myldrede Flokke af desperate Bønderskarer ud fra Land, videre, videre, ud mod de intetanende Stormænd paa Borgen. Hævnen var nær. Hævn for deres egen og Fædres Undertrykkelse gennem Tiderne, og Borgen var nær, snart vilde ogsaa den lide samme Skæbne som de, de i deres vilde Hævntørst have lagt øde, der langt øster paa.

Intetanende — Nej. Vagten, den forstærkede Vagt, gik sin Runde. Øverst paa Taarntinden og Muren, spejdende ud i Natten, paa Vindebroen og langs Udenværkerne den øvrige Vagtstyrke, lyttende og spejdende, kun udenfor i det vejløse Morads var der ingen — — —

Da brød Stormen løs. Eder og vilde Skrig, blandende med Vaabnenes Larm, lød vidt over Mosen. Blodplettede, skarpe Økser og Leer frembragte gabende Brud i Palisaderækken. Borgen vaagnede til fuld Daad, og forrest blandt de forbitrede Forsvarere saas begge Herremændene, kæmpende som Løver, fast besluttede paa at værgе Borgen til det yderste mod de forløbne Bønderskarers Angreb. De kæmpende Skarer bølgede frem og tilbage med vekslende Held til begge Sider.

Besætningen kæmpede tappert mod den vældige Overmagt, idet flere og flere Angribere var strømmet til andre Steder fra, hvor de havde deltaget i Plyndringer og Ødelæggelser. Herr Niels, der var opflammet af et vildt Had til disse Røvere og Mordbrændere, der endnu stank af Blod og Røg fra Ødelæggelsen af hans egen stolte Gaard, slog ned for Fode, og mangen en Bonde maatte for sidste Gang ydmygt bøje Nakke og Ryg, ikke for Ridepiskan, men for hans skarpe Sværd.

En Tid saa det ud til, at Kampen vilde falde ud til Fordel for Borgens Besætning, idet mange af Angriberne under Kampen sank i de dybe Grave, som i Hast var opkastede, til Randen fyldte med Vand, Is og Mudder, og hvori de ynkeligt druknede. Dog — dette blev ikke af lang Varighed, pludselig skød en lang, gul Flammetunge, grelt oplysende den vilde Scene, ud i Natten. Gjældende Brandraab lød bag den forhugge Vindebro, der, efter at Udenværkerne var sønderhuggede, var det sidste Værn mod de forbitrede Skarer.

En af Bønderne havde i Tummelen sne-

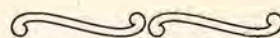
get sig ind, og med en Brand antændt noget Træværk, som i samme Nu stod i lys Lue. Brandstifteren oplevede ikke at se Resultatet af sin Niddingsdaad, thi en af Besætningen, som i det samme kom til, kløvede hans Hoved med sin Økse, men Ilden havde allerede saa godt fat, at Borgen ikke stod til at redde, og da Bønderne nu saa Ildtungerne slikke op langs Borgens Mure og Taarn, kæmpede de med forøget Vildskab.

Den lille tapre Flok indsaa nu det umulige i at kæmpe videre, og hver søgte at redde Livet ved illsom Flugt ud i det vilde og øde Morads med dets mange Gemmesteder. Den gamle Borg brændte ned til den sumpede, vaade Grund, efter at Angriberne havde plyndret, hvad der fandtes af værdifuldt, og efter at have læsket de tørstige Halse af Borgens gode Øl- og Mjødankere, brændte ned, saa der kun blev tilbage en sort, stinkende Hob af den før saa stolte Bygning.

De to Herremænd undslap tilligemed en Del af deres Svende, og naaede, trods de omstrefjende Bønderhorder, over til Sjælland, hvor Herr Niels ejede Slottet Bregentved, og hvor Herr Henrik var hans Gæst i nogen Tid, indtil denne atter styrtede sig ud i nye Farer og Eventyr.

Aarhundreder for hen. Skuepladsen for de skildrede blodige og vilde Begivenheder ses endnu som en lav Banke i Engen neden for Hillerslev Station; der staar endnu i den bløde Engbund mægtige Egestolper af Palisaderække eller Vindebro, forkullede i den øverste Ende, og i Aarenes Løb er der opgravet adskillige middelalderlige Genstande, som nu findes paa Museet i Thisted.

A. C. Svalgaard.

Kæreste- brevene

Novelle af
GUSTAV POULSEN

I den fornemme Købmandsgaard i den lille Limfjordsby sad den 70-aarige Grosserer Dreyer og røg en Cigar. Det var en stor Dag for Grosserereren, hans yndige, unge Niece, Margrethe, skulde i Dag forloves med en af Byens unge Embedsmænd. Det var netop lige før den store Forlovelsesmiddag skulde holdes. Dreyer var Enkemand og havde nu i flere Aar haft sin Niece i Huset, hun sad netop og fortalte sin Onkel, hvor glad og lykkelig hun var.

„Du skal ikke banke under Bordet“, udbrød Onkelen, „det hjælper ikke“.

„Fremtiden tegner sig saa smukt for mig“, sagde Margrethe, „men alligevel maa jeg med Vemod mindes den Tid, der er gaaet...“

„Har den da været saa graa?“

„Ja, paa en Maade“, sagde Margrethe, idet hun fandt et Bundt graalige Breve frem fra en Skuffe. „Se disse Breve!“

„Breve“, udbrød Dreyer. „Hvad er det for Breve?“

„Det er Breve, som jeg har faaet i sin Tid fra Robert.“

„Robert? Naah, den unge Robert Berg, som du var saa meget sammen med i Løkken sidste Sommer!“

„Ja, men kære Onkel, du satte jo saa stor Pris paa ham, og det var jo ikke noget alvorligt... Det var kun en lille Flirt...“

„Flirt?“ afbrød Dreyer. „Det er et Ord,

jeg ikke forstaar. Flirt, det er ligesom et Pund Sterling, det har ikke den samme Værdi i alle Lande. Men det var altsaa ikke noget alvorligt?“

„Vi var „dus“, vi dansede sammen og var i det hele taget rigtig gode Venner, og kun een Gang kyssede han mig, og vi blev enige om, at vi vilde gifte os...“

„Nej, det troede jeg dog alligevel ikke om den unge Berg“, sagde Dreyer, idet han tog nogle eftertænksomme Drag paa sin Cigar, „ganske vist syntes jeg nok, der var noget om det; og den Gang, Berg fortalte mig, han vilde være Diplomat, bemærkede jeg ogsaa, at Diplomater gør lige saavel Kvinder som Folk ulykkelige! Men hvad nu? Har du helt glemt din Robert?“

„Ja, stol paa det“, sagde den unge Pige, „jeg tænker ikke mere paa ham... men jeg tænker ofte paa disse... hans Breve! Hvad skal jeg gøre?“

„Put dem i Kakkellovnen“, udtalte Dreyer i en afgørende Tone.

„Synes du virkelig, jeg skal brænde disse Breve?“

„Kærestebreve“, sagde Dreyer, „er skrevne for at blive brændt... og du vil nok høre efter din gamle Onkel og brænde den unge Bergs glødende Prosa.“

„Ja, men Onkel“, spurgte Margrethe paa en spagfærdig Maade, „har du brændt alle

dine Breve, som du fik, da du var ganske ung?"

„Hvor kan du tro andet, i min Alder!"

„Ja, i din Alder“, sagde Niecen polisk, „forstaar man endnu at lyve“.

„Om Forladelse! Man forstaar ikke at sige Sandheden, det er nu ikke det samme“, sagde Dreyer. „Lad mig hellere tilstaa, nu da du viser mig saa megen Tillid.“

Derpaa gik Grosserereren hen til sit Skrivebord og laaste op for en Skuffe og tog et lille Bundt gamle Breve op, idet han ligesom vejede dem i Haanden, sagde han: „Se her, hun hed Aase . . . det var i 1885. Hun var ansat hos en Blomsterhandler. Jeg var endnu ikke selvstændig Købmand. Hun sendte mig Blomster, og jeg forærede hende Bolscher. I tre Maaneder skrev vi hver eneste Dag til hinanden. Jeg var dengang noget sky af mig, og saa en Dag sagde hun, at jeg manglede Mod, og naar en Kvinde siger det til en Mand, saa findes der ingen Tilgivelse!“

„Og du har alligevel gemt disse Breve?“ spurgte Margrethe.

„Ja, der kan du se, din gamle Onkel er lige saa „sentimental“ som du selv, jeg forstaar saa godt, hvad du føler for din Robert, men disse Breve, som jeg her har i Haanden, vilde jeg aldrig skille mig af med . . . Lille Margrethe, grib ned i denne Bunke og læs et af disse Breve for mig.“

Den unge Pige tog et af Brevene og begyndte at læse:

„Min Elskede!

For at træffe dig, var jeg i Gaar omme i Skoven

Da Margrethe ikke kunde lade være med at smile, afbrød Onklen hende: „Ja, hendes Stil var fuld af Fejl — men hendes Fejl var fulde af Stil“ Og den gamle Grosserer kunde ikke hindre en Taare i at løbe ned ad Kinden. „Ja, jeg maa næsten

græde, for hvis jeg havde brændt dette Brev, havde jeg aldrig haft den Glæde at høre dig læse det op.“

Idet Margrethe nu rakte Onklen sit Bundt Breve, sagde hun: „Nu skal du tage et tilfældigt Brev ud af denne Bunke og læse det for mig, Onkel!“

Onklen protesterede lidt, da han ikke syntes, det var helt korrekt, men da Hemmeligheden jo dog blev i Familien, begyndte han at læse:

„Min kære Margrethe!

Vi kom slet ikke til at tale med hinanden i Gaar, takket været din forbandede Onkel“

Margrethe afbrød hastigt Oplæsningen med et: „Nej, det er ikke det Brev.“

„Jo, jo“, sagde Onklen, „det er skam et rigtigt Kærestebrev“, og fortsatte:

„. . . . Trods alt er jeg glad ved, at jeg ikke lod være med at følge efter dig hele Eftermiddagen. Dine Øjne har aldrig haft et blidere Udtryk og aldrig set alvorligere ud. Dine Læber“

Da blev det Margrethes Tur til at græde og mumlede: „Ja, jeg vilde blive meget bedrøvet, hvis jeg havde brændt dette Brev. Synes du nu, Onkel, at jeg skal brænde disse Breve?“

Onklen tog Niecens Breve og gik hen til Skrivebordet, aabnede Skuffen og lagde Margrethes Breve ned i Skuffen, hvor Brevene kom til at ligge Side om Side med Onkelens Breve fra Aase.

Et Øjeblik efter kom Stuepigen ind for at fortælle, at Gæsterne var begyndt at komme, samtidig udtalte Stuepigen sin store Bekymring over, at Stegen var brændt paa, hvortil Grosserereren smilende udbød, idet han blinkede med det ene Øje til sin Niece: „Det er saa ligegyldigt, hun brænder ikke vore Breve!“

Gustav Poulsen.

Vestervig Kloster og Liden Kirstens Grav.

SOM en Luftning fra Middelalderen er Navnet Vestervig. I Sagn og Historie har dette Navn ridset dybe Linier, der bærer Mindet om en Storhedstid i aandelig og verdslig Henseende til de seneste Slægter.

Højt oppe paa Banken staar endnu — om end i forandret Skikkelse — den mægtige Klosterkirke. Klosteret sank i Grus, og Ridderborgen nedbrødes, men den 800 Aar gamle Kirke staar og gemmer paa de gamle, rige Minder. I 400 Aar lød Munkesang gennem Klosterstillehed. Derefter larmede Adelsliv og Ridderpragt med Gilder, hvor Vinen flød, Tærninger rullede og Dansen gik over bonede Gulve.

Vestervig Kirkes Saga begynder i det 11. Aarhundrede. En Missionær ved Navn Thøger fra Thüringen rejste til England, derefter til Norge, hvor Kong Olav (siden kaldet „den Hellige“) tog ham i sin Tjeneste, men efter Kongens Død ved Stiklestad Aar 1030 skal Thøger være rejst til Danmark og der rejst sig et Bedehus af „Grene og Vidier“. Der levede han til sin Død mellem de haarde Thyboer, som — afsidesboende, som de var — maaske kun flygtigt havde hørt Fredens Evangelium forkynde før. Hans Død indtraf mellem Aar 1060 og 70 — enkelte har nævnt d. 24. Juni 1065. Han blev jordfæstet i sin lille Kirke.

Nu fortæller Sagnet, at Thøgers Efterfølger Ulfrik en Nat saa Lys over hans Grav; dette var jo saa et Vidne om, at det var et helligt

Sted. En Udsending til Rom bragte Pavens Anerkendelse af Thøgers Ophøjelse til Helgen med tilbage. Den afdødes jordiske Levninger skulde da opgraves, og den højtidelige Skrinlæggelse blev da bestemt.

Men man havde gjort Regning uden Biskoppen, Alfrik af Børglum (baade Thy og Vendsyssel stod da under Børglum i gejstlig Henseende). I Stedet for at komme til Vestervig til Indvielse af Helgenen, klagede han til Kongen, Svend Estridsøn, over det thylandske Helgen-Paahit.

Kongen befalede Biskoppen at rejse til Vestervig og undersøge Sagen, og hvis der ikke viste sig et Jærtegn til Bevis for den afdødes Hellighed, skulde han afsætte Præsten.

Sagnet fortæller derefter, at da Biskoppen kom til Vestervig, lod han antænde Ild, hvorpaa Thøgers Ben blev kastet. Men da Benene sprang tilbage fra Ilden, var Sagen klar, og baade Biskoppen og Kong Svend erklærede, at den fromme afdøde skulde ophøjes til Helgen efter Pavens Udnævnelse.

Efter alt at dømme blev der nu opført en bedre Kirkebygning, som siden kaldtes St. Thøgers Kirke, den var bygget som Korskirke. Murene var af hugne Kampesten med smukke Piller ved Dørene, hvoraf der var en i Vest og en i Sydsiden. Den havde et Taarn, hvori Tømmeret var saa kunstigt lavet, at kun en eneste Nagle holdt det sammen.

Denne Kirke blev efter Overleveringen meget rig af de mange og ofte store Gaver, der skænkedes til „Thylands Værnehelgen“ St. Thøger, tilmed da der paa Stedet fandtes en hellig Kilde, hvortil syge fra nær og fjern søgte Helbredelse, saa der ofte paa den Maade vandede Skillinger til „St. Thøgers Skrin“.

Omkring 1110 blev Vestervig Augustiner-Kloster oprettet og viet til St. Thøger. Desværre er ingen Oplysninger at finde om Stiftelsens første Tider. Først i Slutningen af det 12. Aarhundrede flyttedes Hellig-Thøgers sølvprydede Skrin fra St. Thøgers Kirke op i Klosterkirken; dette tyder paa, at Klosterbygningen eller i alt Fald Kirken først da er byggede færdige, eller var bleven ombyggede.

Af den gamle St. Thøgers Kirke ses nu kun ubetydelige Restere (ca. 225 Meter nordvest for Klosterkirken, som nu er Sognekirke). Den skal være bleven nedbrudt i Aaret 1547.

Det ansete Herrekloster samlede efterhaanden stor Rigdom ved Gaver, dels i Jordegods og dels i Penge. Ved en Registrering af efterladte Dokumenter 1599 ses det, at Klosteret har besiddet Ejendomme — og Panteret i andre — i hele Nørrejylland.

Imidlertid begyndte Klostartugten snart at slappes. Der fortælles, at allerede i Slutningen af det 12. Aarhundrede jog Kannikerne deres Provst bort fra Klosteret, fordi han nægtede

dem Tilladelse til at gaa hen til letfærdige Kvinder. Provsten maa da have beklaget sig til Abbed Wilhelm fra Ebeltoft Kloster, thi der er opbevaret et Brev, som denne Abbed har skrevet til Biskop Turgot i Børglum om de vanartede Vestervig Munke. Af det lange Brev skal her kun nævnes nogle Sætninger:

„— Ak, ærværdige Fader, den skønne Glans forsvandt, og Guldet blev til Slagger. Vinranken, som burde have frembragt søde Druer, har baaret vilde Frugter. Citharen sørger, og Orgelet græder, ilde Rygter breder sig besmittende til alle Sider, den tidligere gode Tilstand er forbi.“

Hundrede Aar derefter blev Kannikerne enige om at ville spise Kød, trods Lunds Ærkebiskops Forbud.

Ved Reformationen blev Klosteret inddraget under Kronen.

Der skal da have været 12 Munke, hvoraf nogle blev ansatte som lutherske Præster. I „Danske Atlas“ læses:

„Hr. Gabriel blev Præst i Hundslund, men førte et forargerligt Levnet; Hr. Sven Præst i Skjoldborg, beskyldt for Hekseri og afsat —“

Nu kom Herremandstiden. 1547 udstedtes Lensbrev til Erik Rud som Lensmand paa Vestervig Kloster og Ørum Slot. Derefter Knud Gyldenstjerne og flere af Landets store Familier.

Efter Enevældens Indførelse solgtes Vestervig Kloster 1661 til Hollænderen Jochum Irgens, som 1674 blev adlet. Han lod de gamle Kloster-

bygninger nedbryde og brugte Materialerne deraf til Opførelsen af Klostergaarden o. a.

Aar 1703 brændte Gaarden og en Del Træværk i Kirken. Klosterets Dokumenter, Bøger og Breve skal da være brændt. Indtil for lidt over 100 Aar siden var Gaarden bygget sammen med Kirken, og Herskabet gik gennem Stalden — hvor der i den Anledning om Søndagen var strøet fint Sand — ind i Kirken, ind i deres Stole i Højkoret. Der kunde de baade høre Præsten prædike og Kørerne brøle.

Nu staar kun den mægtige Klosterkirke tilbage, men ikke i sin oprindelige Skikkelse. Vansirende Ombygninger og Reparationer har ført dens Udseende længere og længere bort fra, hvad den var som Klosterkirke. Mægtige Søjler staar endnu mellem Midterskibet og de to Sideskibe, men det hele er nu dækket af et fælles Tag ligesom andre Landsbykirker.

I Taarnets Vestsiden sidder en Kampesten, 63 cm. i Kvadrat, hvorpaa i Relief er udhugget 4 Ansigter; de to øverste er pæne, lidenskabsløse, men de to nederste er hæsle og forvrængede. Stenen er kaldet „Vestervig Kirkes Vartegn“, men hvad den skal betyde, ved ingen.

Udenfor Kirkedøren (Nordsiden) ligger en flad Kampesten med smukt udhugget Randskrift (som nu er saa godt som ulæselig) og to Kors. Det kaldes „Liden Kirstens Grav“, og efter Traditionen skal Folkevisens Prins Buris og Liden Kirsten ligge begravet der. Efter nyere historisk Undersøgelse er der imidlertid rejst stærk Tvivl om, at det skulde være Kong Valdemar den Førstes Søster og Dronningens Broder, som her ligger begravede, men at det — hvis de i det hele taget var af kongelig Byrd — er to længere ude beslægtede, nemlig en „Burisleif“ og en ung Enke „Kirstine“. Ifølge Folkevisen bliver Kong Valdemar saa forbitret, da han, hjemkommen fra Leding, faar at vide, at „Liden Kirsten“ har født et Barn, at han pisker hende til Døde og lader hendes Forfører, „Buris“, lemlæste og derefter lænke. Saa hedder det, at han blev ført til Vestervig

Kloster, hvor Liden Kirsten blev begravet, og udfør hendes Grav blev hendes Elskede lænket til Muren.

„Derved gik Buris i elleve Aar,
Hver Dag han til hendes Grav mon gaa.

Han gjorde det Liden Kirsten til Ære,
Thi han havde hende udi Hjertet kær.

Han monne det hver Dag af Konge tinge,
han maatte i Klosteret begraves hos hende.

Alle sine Lande maatte han Kongen give,
førend han maatte i Klosteret ligge.

Hvorledes det nu end forholder sig, saa har Arkitekt Løfflers grundige Undersøgelse i 1875 vist, at den lange Sten dækker over en ung Kvinde og en Mandsperson, men der er det ejendommelige, at de ikke ligger ved Siden af hinanden, men i hinandens Forlængelse i Øst og Vest. Gravene tydede ogsaa paa, at Kvinden var begravet først. Men der er mere ejendommeligt ved Graven i Folkevisens Favør.

Efter gamle og nye Sprogkyndiges Undersøgelse af Inskriptionen paa Stenen, staar der noget som:

„En forskellig Gravkiste indeslutter en Søster tilligemed en Broder, et saa inderligt forbundet Par, at disse højfornemme Personer hviler i en og samme Grav.“

Men — hvis det virkelig var en kødelig Broder og Søster, hvorfor ligger de da ikke Side om Side ligesom alle andre Steder? Og hvorfor er der ingen Navne som paa andre Gravstene? Og hvorfor er der vist de afdøde den Haan at begrave dem ved Kirkens Nordside? Højfornemme Folk blev ellers i de Tider lagt ind i Kirkerne og ellers Syd eller Øst for Kirken.

Slægt efter Slægt har staaet vemodigt spørgende ved den lange, mærkelige Gravsten. — Men Stenen er tavs. Og dog — er det kostbare Mindesmærke alligevel ikke et Vidne om Forsoning? Et Bevis paa Efterlevendes Anger og Kærlighed?

THISTED

Tegninger af
HENNING JENSEN

BLÆKSPRØJTE

Noget maa der gøres.

Da Bazarerne her i Byen efterhaanden er blevet noget udtraadte, vil Haandværkerforeningen til næste Aar søge nye Veje, idet en Fest vil blive afholdt. Der skal indledes med Tale af Formanden, og senere vil Bestyrelsen danse Folkedanse. Under Henvisning til det sidste har Justitsministeriet frafaldet Krav om Forlystelsesskat.

Indenfor Gade- & Vejudvalget

er det store Spørgsmaal for Tiden, om man vedblivende skal opretholde det meningsløse Forbud mod at spille Top paa Store Torv.

Frisørerne i Thy

har til næste Sommer planlagt en Sommerferierejse til Klippeøen Bornholm.

Musikdirektør Ryming

har komponeret en Solo for Damphammer.

Elektricitetsværksbestyrer Jensen

klager over, at Folkeoplysningen stadig gaar uden om Maaleren.

Dyrskuepladsen

er bleven forandret, og da en Mand spurgte Ryming, om det var lutter Overturer, han spillede, svarede Ryming og pegede ud over Pladsen: „Nej, nu er det over Køer!“

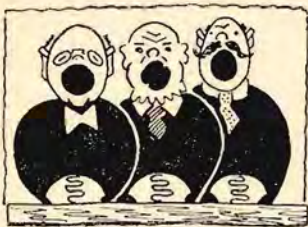

Oprejsning for Thybanen.

Stationsforstander Hansen har udtalt, at det er ganske fejlagtigt, naar det antages, at Thybanens Vogne er forsynede med firkantede Hjul. Han havde selv foretaget en Undersøgelse, der viste, at kun hvert fjerde Hjul var firkantet, medens de øvrige nærmest var ovale. Stationsforstanderen udtalte, at det netop var denne Sættelse, der bevirker, at Vognene har den kække Rejsning, som alle langs Thybanen beundrer.

Den konservative Vælgerforening

paatænker at udnævne den Motorsagkyndige, Ingeniør Byg Andersen, til Æresmedlem. Det er nemlig kommen Bestyrelsen for Øre, at han stadig indprenter sine Elever: Høid til højre.

Med store Overskrifter

staar det i Bladene, at Byraadet har aabnet en Kloakdebat. Nu har jeg læst Referaterne igennem. Tænkte jeg det ikke nok, det var Munden, de aabnede.

Andelsmejeriet

oplyser, at man udelukkende koger Mælken for at bevare Skindet.

Mange Ægtemænd

synes Middagens Sammensætning er noget ensformig, hvorfor vi har modtaget følgende Forslag:

- Aal i Gélé med Jordbær.
- Romfromage, Snaps og Øl.
- Flæskesteg med brunet Rødgrød.
- Kaffe med Rødbeder.

Ved en Festlighed

i Firmaet P. O. Poulsen blev der serveret Vin og Soyakager.

De Damer, der siger,

at alle Mænd er ens, har aldrig set Holger Sørensen og Lærer Marius Jørgensen sammen.

Kroens Tag.

„Det er saa trist med Fjerritslev Kro.“

„Hvad er der da i Vejen?“

„Har De ikke set, at de hver Dag averterer Tag til Fjerritslev Kro — og de har aabenbart ikke faaet noget endnu.“

„Jo, nu har de faaet det, for der stod i Aftes Tag med Fjerritslevbanen — og det var det.“

Der er Penge nok

og Varer og Jord nok, det eneste, der ikke er tilstrækkeligt af, er Kautionister.

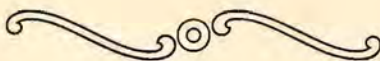
Byraadet

er for Tiden meget optaget af at forberede sit aarlige Karneval. Vi kan røbe, at Dragterne vil blive sensationelle. Holger Sørensen vil vise sig i Badedragt, Fodboldstøvler med Gamascher og et Pilekogger eller et Fotografiapparat i Haanden, medens Murer Hvid kommer i pelskantet Ribanaundertøj, Ridestøvler og Murerkasket. Endvidere vil Sanderhoff Jensen gøre sin Entre iført Admiralsjakke og Plusfours, Chaufførkasket med Øreklapper. Lærer Jørgensen kommer i Regnfrakke, graa Derbyhat og lyserøde Balletsko.

Det bliver sikkert et morsomt Karneval!

Paa Haandværkerforeningens Udstilling

samlede Interessen sig i Særdeleshed om et af Snedker Hvass udført Sludrechatol, som var udført i Nød med samlede Ben.

Byens Pris.

Jeg elsker, oh By,
din henrivende Støj,
naar Skraldeyogne rasler
med Skidt og med Møg.

Naar Kilden risler
i Lund og i Skov,
saa klukker din Rendesten
Byboens Lov.

Naar Dræet det hvirvler
som Røg omkring Bonden,
saa flyver dit Støv
os i Næsen og Munden.

Jeg elsker, oh Torv,
dit pulserende Liv,
hvor Kvinder skændes,
og Mænd ypper Kiv.

Naar Søen staar rolig
med Himlen i Favnem,
saa skvulper idyllisk
Vandet i Havnen.

Naar Solen gaar ned
i luende Baal,
saa straaler dine Lygter
i overdaadigt Maal.

Naar Vinden suser
i Poppelens Blade,
saa fløjter den idyllisk
i Stræde og Gade.

Og dufter en Mark
tit af Ajle og Møg,
staar Rendestenens Duft
dog ikke mindre højt.

Og spættes hvert Foraar
af Blomster en Ager,
er Gartnerens Vindue
dog ikke mindre fager.

Jeg elsker, oh By,
dine rødtækte Tage,
naar Solen skinner
paa varme Sommerdage.

Jeg elsker dig By
ved Vinter og Vaar,
men dog allermest naar
Foraaret vi faar.

Jeg elsker Byen
med forskellige Kvarterer,
lige fra gamle Gader
til flotte Alleer.

Jeg elsker Byen
ved Fyraftenstid,
naar Arbejder hjemad iler
fra Dagens Slid.

Dig elsker jeg By,
og dig hører jeg til,
lad andre saa synge
hvad Pokker de vil.

Jeg elsker kun dig,
og din Pris vil jeg kvæde,
til Fryd for mig selv
og andre til Glæde.

JOHS. ABILDGAARD JACOBSEN.

VAGABONDEN

Julefortælling af Carl Jensen

Illustreret af H. O. Jørgensen

DET var sent paa Eftermiddagen, Solen var lige gaaet i Hæld. Sneen, som i Begyndelsen langsomt var dalet ned over Veje og Marker og havde lagt sit bløde, hvide Tæppe over al Jorden, var bleven stærkere og stærkere, heftigere og heftigere i sit Fald. Vinden, der først begyndte som et svagt Pust, som legende hvirvlede de lette Snefnug omkring i Luften, svøbte sig kold omkring de nøgne Træstammer og for videre ud over Fjorden, idet den satte Vandet i større og større Bølgebevægelse, efterhaanden som den voksede i Styrke.

Det blev en hel Snestorm, der prikkede i Ansigtet paa Vagabonden, som møjsommeligt stred sig hen ad Vejen imod Uvejret. Snefoget og Kulden bed i hans Ansigt og Hænder, han holdt engang imellem de valne og blaaafrosne Hænder op for Munden for at puste lidt Varme i dem og stak dem derefter i sine Lommer. Tidt slog dette dog ikke til, og naar Kulden blev alt for følelig, saa det ligefrem smertede, hentede han fra Inderlommen af sin tyndslide og lasede Jakke en lille Flaske, hvoraf han tog en Slurk, for dog paa denne Maade at døve Smærten lidt og faa lidt Varme i Kroppen. Hans Gang var ludende, og han hældede sin Krop stærkt forover — han var træt, den hjemløse Stakket. Et Udskud af Samfundet var han blevet, dog kæmpede ogsaa han for at beholde det elendige Liv, som Skaberen havde givet ham, eller var det hans egen Skyld, at det var blevet saaledes? Der var vel ogsaa blevet givet ham en Mulighed for at komme frem i Verden, men denne havde

han forspildt, tilbage var der nu kun et Menneskevrag, der stred sig fremad — fremad uden Maal. Livet havde ikke flere Overraskelser for ham, det kunde jo være ligegyldigt, om han fandt sin Død i en Sne-drive eller paa en Mødding!

Han naaede en Granskov, hvor Træerne tog lidt af for Vinden og Sneen, og derfor satte han sig ned paa en Trærød, der ragede lidt op af Sneen, for at hvile sine trætte Lemmer.

Mørket var blevet tættere, og Vinternattens Kulde gennemsnede hans Legeme, han skælvede og hans Krop gennemrystedes af Kuldegysninger. Vagabonden halede igen Flasken frem og tog sig en dygtig Slurk, og fremstammende en Ed forbandede han den Dag, han havde set Dagens Lys. Og dog, hvorfor forbandede han denne Dag, thi visselig var det hans egen Skyld, at han var sunket saa dybt, for han havde været svag i Modgangens Time og var veget tilbage for at tage Kampen op og i Ungdoms Overmod vraget en kærlig Moders Raad og gaaet sin egen Vej, da det gjaldt. Og siden Modrens Død var det bestandig gaaet nedad Bakke for ham, ingen havde rakt ham en hjælpende Haand, og nu var han havnet blandt Samfundets Bærme.

Da Vagabonden var kommen saa langt i sin Tankegang, at han tænkte paa sin Moder, kom der, trods Kulden ude omkring, noget varmt i hans Øje. Det var Kærlighedstaarer, de havde vel næppe flydt i mange Aar, han forstod det ikke selv — hvem forstaar vel Sjælens Rørelser i de store Øjeblikke —

men i disse Stunder er det, Menneskets sande Værdier kommer frem.

Vinden stilnede af og blev svagere og svagere, Snefnuggene faldt blødt ned over Jorden, de faldt heller ikke saa tæt som før. Vagabonden sad endnu stille paa samme Plet og saa frem for sig, men dog vel egentlig uden at se noget, thi han saa dybere ind. Mindets store Aand stod for ham og bladede i hans Skæbnebog, han saa hele sit forbigangne Liv i alle dets Sorger, dets Glæder og alle dets Fald. Minderne gled forbi hans indre Sjæls Øje og mest dvælede de ved den eneste Kvinde, som havde ejet hans Kærlighed — hans Moder. Og Mindet gjorde, som den gør saa tit over en kær afdød, den flettede en Straaleglorie om hans Moders Pande, hun stod saa levende for ham med al sin Kærlighed og med Taarer paa Kinden, rækkende Armene ud mod sin fortabte Søn, at Vagabonden uvilkaarligt rejste sig for at gaa over til hende, men da forsvandt hun, og han saa kun de hvidpudrede Træer ovre paa den modsatte Side af Gangstien, der førte ind i Skoven. Han satte sig tilbage igen paa Træstubben, hans Legeme rystedes som i Kulde, det var Graaden, der tog Overhaand, thi han mærkede ikke Kulden.

I Aften var det Juleaften; ja, Juleaften for den 'rige, der kunde sætte sig til et vel-dækket Bord, hvor Duften af Gaasestegen vederkvægende sendtes ud i Stuerne, og hvor Juletræets Lys tindrende sendte sine Straaler ud omkring sig, som en svag Afglans

fra Julestjernen — for ham kunde det være ret fornøjeligt at holde Jul; men for den fattige Vagabond derude betød det kun Sult, Nød og Kulde, og saa Minderne, der denne Aften kom og trængte paa med dobbelt Styrke om Barndommens Jul derhjemme hos Moderen. Han huskede saa tydeligt, at hun denne Aften havde tændt deres lille, fattige Juletræ, som ikke var større, end det havde staaet paa Bordet og lyst mat ud i Stuen med enkelte faa, fattige Lys, men for hans Barnesjæl havde det dog været et Træ, der omstraaledes med en Glans, som havde det været et Paradistræ. Den Aften havde Moderen taget sin Dreng op paa Skødet og fortalt ham om Jesusbarnet, der blev født i denne Nat, om Vorherres egen Søn, der kom ned paa Jorden for at frelse alle gode Mennesker, der bad om Forladelse for deres Synder. Og saa kunde hans

Moder fortælle det paa en saa smuk og enfoldig Maade, at han forstod det, og da han lovede sin Moder altid at være en god Dreng.

Ved Tanken herom græd Vagabonden endnu heftigere. Aa, hvorledes havde han holdt dette Løfte, og hvad var han bleven for en Stympet. Det var ogsaa Brændevinen, der var Skyld i, at han var sunket saa dybt. Han greb i Lommen, tog Flasken og kylede den fra sig, som han dermed kunde kaste Forbandelsen bort. Flasken slog imod et Træ, splintredes og faldt til Jorden.

Nu angrede han, men var det ikke for sent? Nej, det maatte det ikke være, det

var maaske nok i den elvte Time. Og han kastede sig ned i Sneen og bad for Guds Ansigt, og Naturen smilede mildt til ham, Betlehems-Stjernen straaledede til Synderen, der søger efter Fred. Hans Blik faldt paa et Glasskaar af den ituslaaede Flaske, noget af Vædsken var løbet ud og i Sneen dannet

Formen af en Stjerne, der blinkede i den haarde Flade.

— — — —

Da Juledag oprandt med straalende Vintervej, Solen blinkende paa den hvide Sne og Livet igen begyndte at pulsere, fandt man Vagabonden, stivfrossen og kold.

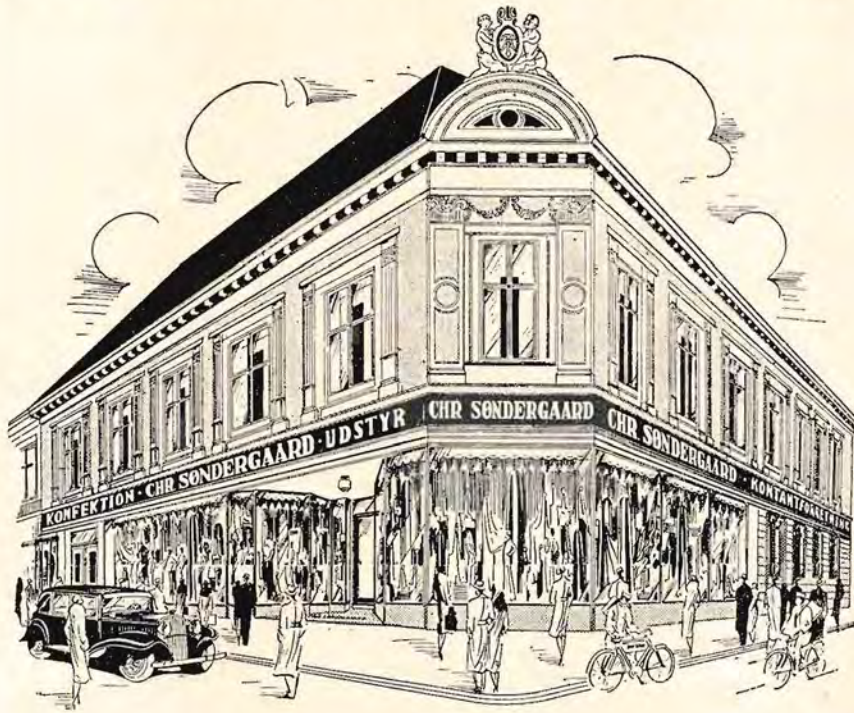

W. Christensens Blikkenslagerforretning

Frederiksgade 10 - Thisted

*leverer Dem Facade- og Skiltebogstaver samt Lysskille
til billigste Priser. — 1. Klasses Bygningsarbejde og
Reparationer. ————— TELEFON 195*

CHR. SØNDERGAARDS KENDTE MANUFAKTURFORRETNING

AFDELINGER:

2den Sal:

Systue og Lager.

1ste Sal:

Dame-Konfektion.

Stue (selve Butiken):

Melervarer, Tricotage

Kjoler

Kælderen:

Senge-Udstyr, Tæpper

ALSIDIG!

PRISBILLIG!

TJENSTVILLIG!

Efter den sidste store Udvidelse er den nu en af
Nordjyllands største Manufakturforretninger.

*Forretningens Princip
har altid været:
Ved stor Omsætning
at fremtvinge den
billigste Pris.*

Specialiteter:

Dame-Konfektion og Kjoler

Kjolestoffer • Hvidevarer

Senge-Udstyr

CHR. SØNDERGAARD

VESTERGADE 6 — TELEFON 54 - 56

THISTED BANK DEN DANSKE LANDMANDSBANK

HYPOTHEK- OG VEKSELBANK
THISTED AFDELING

AKTIEKAPITAL:
KR. 50,000,000

RESERVEFOND:
KR. 34,000,000

TELEFON:
88

KONTORTID:
10-12 & 2-5

ENHVER ART AF BANKFORRETNINGER UDFØRES

BOXER UDLEJES FRA KR. 5,00 AARLIGT

SPAREKASSEN FOR THISTED AMT

SPARERNES INDSKUD:
KR. 12,300,000.

—
RESERVER:
OVER KR. 850,000.

EXPEDITIONSTID:
10-12 FORM.
2-4 EFTM.

—
TELEFON NR. 2

OPRETTET 30. NOVEMBER 1829

Siwert & Korsfelt - Lille Torv

anbefaler sig med smukt og smagfuldt Udvalg i
JULEGAVER, saasom Staalamper, Lampetter,
Kuglamper, Strygejern og Pergamentskærme. —
Sidste nye Modeller i L. K. og Skandia Radioapparater.

Gør i egen Interesse Deres JULEINDKØB hos
J. P. Dige, Strandgade, Telef. 15

Drik Diges Kaffe!

Altid 1. Klasses Varer. - - - Bringes overalt i Byen.

MARIUS SØRENSEN

Guldsmed, Lille Torv, Thisted, Telefon 23

FIKSE JULEGAVER

STORT UDVALG BILLIGSTE PRISER

De sidste Nyheder

faar De altid i Specialforretningen
for moderne Herrekonfektion:

Engelsk *Bekl.-Magasin,*
Nytorv, Thisted

Tørre og vellagrede Varer

faar De altid i Specialforretningen for Tobak og
Cigarer. Stort Udvalg i Shagpiber og Stokke.

Andreas N. Pedersen, Nytorv, Tlf. 482.

Jul i Thy er go',
men bedst i „Valbak“s Sko!

Største Udvalg i Tapeter og Rullegardiner.

Prøv vor anerkendte Gulvlakfernis
og De faar smukke og holdbare Gulve.

Kirsch Gardinstænger i alle Maal.

Chr. Jensen, Tapet- & Farvehandel, Telefon 211.

Forlang

Helstrups Vine

— de er billige, de er gode!

Thisted kontante Skotøjsforretn.

Østergade 10 anbefales. Østergade 10

Reparationer udføres hurtig.

A. Raun.

Jensen & Selmer

1. Kl. Herreskræderi • Jernbanegade 1

Største Klædelager i moderne og solide Stoffer.
Elegant Snit og god Pasning garanteres. ♦
Sølvmedaille Aarhus 1876 og Thisted 1898.

Hjemmelavet Marcipan,

Chokolade, Konfekt og alt i Julekøns.

Julekager og Smaakager.

H. JOHS. OLESEN

Nytorvs Konditori & Cafe - Tlf. 183

Naar De ønsker et Monument

over Deres kære Afdøde, saa henvend Dem til
BRØDRENE JENSEN, THISTED, de yder Fag-
mandens Garanti for Skønhed og Holdbarhed.

B. Bjerre Christensen

statsaut. Installatør

udfører alle Arter elektriske
Anlæg og Reparationer hurtigt
og solidt. Stort Lager af elek-
triske Brugsartikler. - Moderne
Lysekroner, Læselamper, Bord-
lamper m. m. - Radioanlæg
leveres og opstilles.

Nytorv • Thisted • Telef. 248

TIL JULEN

vi haster og Gaven, vi søger, skal til
Nytte og Glæde være, saa gaa til

Storegade 20

hos Anth. Larsen & Søn, der findes de
RIGTIGE JULEGAVER

TELEFON

419

SLAGTERIAFFALD

Altid 1. Klasses Varer

tilo. under Statskontrol.

samt alt i fersk, saltet eller røget Flæsk,
Paalæg m. m. anbefales fra vort Udsalg
paa Strandvejen.

Varerne bringes overalt i Byen.

Thisted Andels - Svineslagteri

Udsalget: Telefon 720.

Telef. 444

Det betaler sig at gøre sit Indkøb af KØD og PAALÆG hos

Niels Simonsen - Storegade 4

Kød- og Fedevareforretning • S

• Forretningen fører kun 1. Kl

Møbler

til alle Hjem!

I Byens største Specialforretning for
Møbler finder De det største Udvalg
til Deres Hjem. Hvass' Møbelforret-
ning er hævet over al Konkurrence
— enten De vil betale kontant eller
paa vort fordelagtige Kontosystem

LOKAL

46.4
Thy

Jul i Thy

ex. |

1934

Benyt den lokale Bank

til Deres Pengeforretninger!

A/S HANDELS- OG LANDBRUGSBANKEN I THISTED

A/S Kulkompagniet

Tlf. 25 - Thisted - Tlf. 35

Direkte Import af

Kul, Koks & Cinders

fra fineste engelske

Eksporører.

A/S De forenede Kalkværker

Tlf. 25 - Thisted - Tlf. 35

Prima veltørret og pulveriseret

Gødningkalk

*anbefalet af Hede-
selskabet.*

TIL ALLE HUSMØDRE I THY!

*Nu kommer Julen og dermed i højere Grad Bagnings Tid.
Tænk nu over, Frue, at det ikke er ligegyldigt, hvad
Mel De bruger i Deres Husholdning, fordi De ved at bruge
THISTED DAMPMØLLES prima Specialitet:*

STJERNEN

*ikke alene faar en
støtter dansk og
sikker paa, at De faar ikke bedre Mel udefra.*

ikke til hjemlån

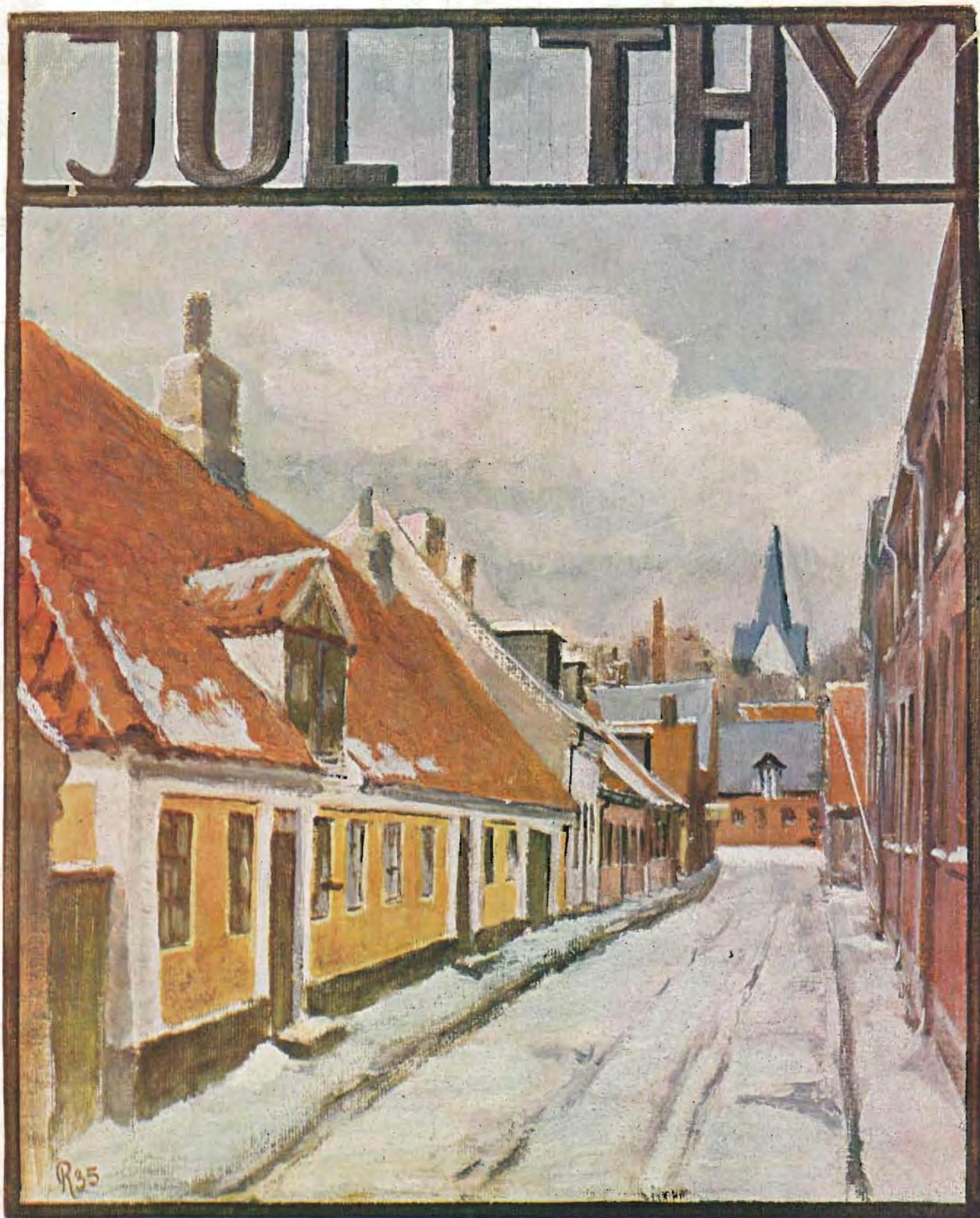
787

Thisted Bibliotek

VO

811308390

UDGIVET AF GEORG PORS · THISTED

2. OPLAG

JULI THY

1935

FEMTE AARGANG

*ALVOR OG GAMMEN
VANDRE TILSAMMEN*

UDGIVET OG REDIGERET AF GEORG PORS

JUL I THY - 1935

5. AARGANG

Det er i Aar et lille Jubilæum, idet det lokale Julehefte udsendes for femte Gang. Foruden en Række udmærkede Forfatteres Bidrag har Tegneren *Asger Riber* gennemillustreret hele Heftet.

I N D H O L D

	Side
<i>Jul i Thy</i> , Indledningsdigt af Forfatteren <i>Johs. V. Kirk</i>	5
<i>Et Par Thybofolk</i> , Fortælling af Forfatteren <i>Johan Skjoldborg</i>	6
<i>Jul ved Havet</i> , Digt af Forfatteren <i>Harald H. Lund</i>	11
<i>Vildsund Marked</i> , Fortælling af Redaktør <i>C. Brunsgaard</i>	13
<i>Frienken paa Kræggøt</i> , Fortælling fra Hanstholm af Forfatteren <i>Bertel Budtz Müller</i>	17
<i>Lykken</i> , Digt af <i>Hans Bakgaard</i> , Ydby	26
<i>Sogneraadsvulget i Vesterby</i> , Fortælling af <i>Georg Poulsen</i>	27
<i>Sang om en Sparegris</i> , Digt af Forfatteren <i>Harald H. Lund</i>	31
<i>Da Jens besøgte Nisserne i Kløv Bakker</i> , Bornesnak af Forfatteren <i>Johs. V. Kirk</i>	32
<i>Juleudstilling</i> , Fortælling af Forfatteren <i>Harald H. Lund</i>	36
<i>Til J. P. Jacobsen</i> , Digt af ukendt svensk Digter	39
<i>Da Klokkerne kaldte</i> , historisk Fortælling af <i>A. C. Svalgaard</i>	40
<i>Wolle Krøn</i> , Fortælling af Førstelærer <i>Larsen</i> , Hørdum	43
<i>Julemødet</i> , Fortælling af <i>Hans Bakgaard</i>	45
<i>Min Barndomslærer</i> , Digt af <i>Otto Møller</i>	48
<i>Døbefonten fra Tvorup Kirke</i> , Skildring af <i>Søren Nielsen</i>	49
<i>Ywl</i> , Digt paa Thybomaal af Forfatteren <i>Johs. V. Kirk</i>	52
<i>Sejren</i> , Skitse af <i>Johs. Abildgaard Jacobsen</i>	53
<i>Thisted Blæksprøjte</i>	56
<i>Tordenvejr</i> , Fortælling af Lærer <i>Vestergaard</i>	58
<i>Julegaven til Far</i> , Fortælling af <i>Egon Bertelsen</i>	60

OMSLAGET: *Kr. Kolds Hus*, udført i *Trefarvetryk* efter Oliemaleri af *Asger Riber*.

JUL I THY

ATTER EN JUL! — Hør Klokkerne ringer,
Klokkerne ringer paa Land og i By;
Højtidsens Toner, en Malmrøst, der bringer
Livshaabets Budskab paany,
melder om Lykke, der var og skal komme,
melder om Minder fra Aar, der er omme,
melder — tænk, atter — om Julen i Thy.

Aarene gaar, — men Mindernes Kæde,
Mindernes Kæde faar dybere Rod.
Broder, i Nat vil vi græde af Glæde,
vi, der vor Skæbne forstod:
Barndommens Minder, der varmer vor Tanke,
Haabet og Modet, det karske og ranke,
Minderne, Livskampen, Blomster og Blod

Favn os da Jul. — Lad Klokkerne ringe,
Klokkerne ringe din Højtidsstund ind.
Fyld os, lad atter din Kærlighed tvinge
Stejlheden trodsig og stind.
Evide Jul, der har rørt ved vort Hjerte,
atter vi tænder din hellige Kerte.
— Flammen skal lutre vort blødende Sind.

JOHS. V. KIRK.

Et Par Thybofolk.

Fortælling af Forfatteren JOHAN SKJOLDBORG.

DER var for nogle Aar tilbage et Par unge Folk oppe i Thy. De hed Anders Kresten og Kirstin'. De var Fattigfolks Børn, der havde tjent i Gaardene, siden de var i 8—9 Aars Alderen. De havde gaaet i Skole sammen om Vinteren, naar de var hjemme, for de skulde begge to den lange Vej fra Klit-Kærene ind over noget Rampel Hede til Skolen oppe i Landsbyen. Nok saa trolig fulgte den lille Dreng og den lille Pige ad i Barnsdagene; de hørte sammen; de kunde ikke undvære hinanden. Om ogsaa de havde haft Modgang i Skolen, og ingen af dem hørte til de lyse Hoveder. Naar de saa vandrede hen ad Lyngstien hjemefter i Følge med hinanden, var al Modgang glemmt.

Og da de blev unge Folk, vilde de ogsaa helst være i Nærheden af hinanden. De tjente helst i samme Gaard, i hvert Fald i samme By.

Det var et Par gode og troskyldige Mennesker. De var født lidt til en Side derude i Klit-Kæret, og de blev ogsaa ved at være lidt for sig selv, men lykkelige for hinanden var de altid. Det vil sige saa stille og roligt og saa naturligt ømme over for hinanden.

Der havde aldrig direkte mellem dem været talt om, at de skulde være Mand og Kone. Men de betragtede det som en Selvfølge, og det gjorde andre egentlig ogsaa.

Saa begyndte de at se paa Jord. Anders Kresten og Kirstin' var rigtig Jordens Børn. At rejse ind paa Købstædernes Bro-

sten, det kunde aldrig falde dem ind. De havde svært ved at forstaa, hvordan Folk kunde faa Føden, hvor der ingen Jord var at dyrke. Og alle de Maskiner og alt det Spektakel derinde i Købstaden, og de sære, aparte Mennesker — nej, det var alt sammen helt fremmed og fjendtligt for Anders Kresten og Kirstin'. De to kunde kun leve, hvor Rug og Havre og Byg og Kløver groede op af Jorden. Ellers var de ikke rolige. Men midt i det groende Liv paa Landet, ved Jordens Moderbryst, var de tilfredse og faldt i naturlig Ro som en Spædgris ved Patten.

Saadan var de. Og nu begyndte de alt saa at se paa Jord. Men det var ikke mange Penge, de havde sparet sammen, selv om de havde været meget paapasselige begge to. Og det var jo alligevel de Penge, der skulde til. Naar de gik og saa paa Jord og traf over et Stykke, som de ret kunde ha' Lyst til, saa kunde de ikke faa Adgang til den, uden de havde den eneste Nøgle, der kunde lukke op.

Men Anders Kresten og Kirstin' fik fremdeles ingen Jord, forsigtige som de var, og — Tiden gik. —

Da indtraf det vidunderlige.

Wolles Thøger fra Hurup kom hjem fra Amerika og fortalte, at derovre laa der udyrket Jord i saa store Strækninger, at hele Danmark kun var en lille Plet derimod, og det var Jord saa fed og kraftig, at den kunde dyrkes i mangfoldige Aar uden at gødes. Og saa kunde den Jord endda faaes for næsten ingen Penge, naar Folk rejste tilstrækkelig langt ud i det

vilde Land, bare nogle Aar, for saa kom Kulturen derud og saa kom de gode Dage.

Da Anders Kresten hørte dette første Gang, gav det et Sæt i ham. Han følte straks, at nu var hans Skæbne afgjort, han maatte hen til den Jord, enten han vilde eller ej. Men foruden at dette her greb ham som en Naturmagt, saa syntes han ogsaa at mærke en eventyrlig Sødme ved at tænke paa den sorte amerikanske Jord, hvor der kunde gro de forunderligste Vækser, de frodigste, de farverigeste, pragtfulde og skønne og fulde af Saft og Kerne. Ganske vist laa Amerika paa den anden Side af det store Atlanterhav, og han vidste, at var umuligt, men han syntes næsten, han kunde mærke, kunde lugte de syrlige og krydrede Dufte fra hin forunderlige Jord og dens groende Liv. Fra det Øjeblik var hans Sind besat.

De gik saa tungt, disse Folk, som de maatte slæbe paa deres Tanker, og de saa ængstelige ud af deres bekymrede Øjne: Vilde det gaa mod Lykken for dem, eller vilde de gaa under i Livets Malstrøm! Udtrykket blev Dag og Nat gennemtrukket af Forestillinger om denne Jord, der laa derovre og ventede paa ham og Kirstin'. Saa altbeherskende blev disse Tanker, at alle Farer og Vanskeligheder ved Sagen svandt ind til ingen Ting for ham.

Han maatte af Sted.

I Begyndelsen gjorde Kirstin' Indven-

ninger, men det varede jo kun en stakket Tid, for de to var nu en Gang kommen til at leve et Fælles-Liv, saa de kunde aldrig skilles. „Vi vil følges ad, Anders Kresten!“ sa' hun.

Og saa var hun jo for Resten lige saa tosset efter Jord som han.

En Maaned efter gynge de paa Nordsøen.

II.

En Del Aar efter laa der langt, langt vesterude paa Prærien en enlig lille Gaard, bygget op af Tørv og Tømmer.

Det var Anders Krestens og Kirstin's Hjem.

De havde seksten engelske Mil til den nærmeste Nabo, en Tysker, og noget lignende til en Hollænder østerpaa ved Floden. Det var de eneste tre Familier paa en uhyre Strækning.

Og den nærmeste Station laa fyrretyve engelske Mil borte.

Men nu havde de endelig faaet deres eget Hjem.

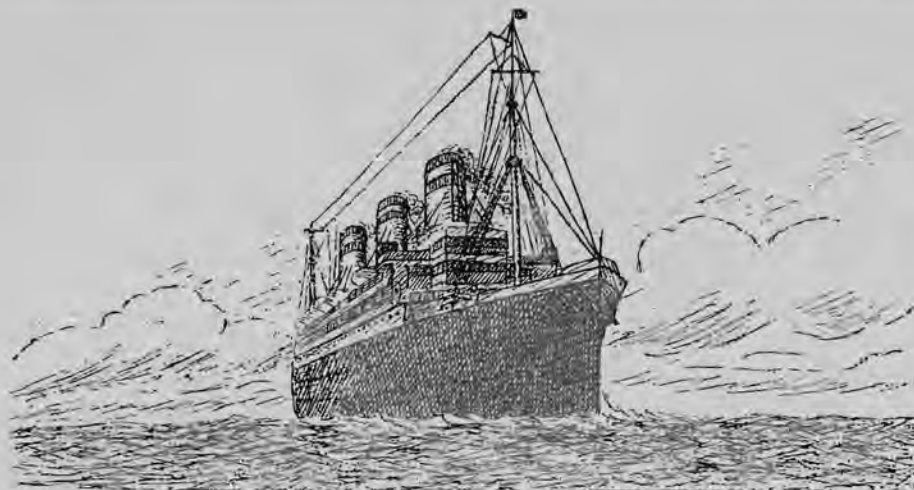
Bare den Jord havde ligget i Danmark, og de saa kunde ha' faaet fat paa den. Majs og Hvede væltede op af Jorden for deres Fødder.

Anders Kresten og Kirstin' smilede til hinanden, naar de saa Majsbladene drikke Sol, skylle i sig og suge op af Jorden, saa de blev tunge af Saft og Grønhed, og de hver Dag voksede en Tomme.

Saa gav var Jorden egentlig; den vilde gerne give, brede sin Dug for Jordens Børn. Ja, saamænd vilde den saa. Jorden den var god nok.

Anders Kresten tyggede vældigt paa

Skraaen og spyttede rigeligt. — Ikke ved den første Station, hvortil der altsaa var en fyrretyve Mil, men ved den næste igen, langt længere henne, der boede en Købmand, som havde dansk Skraatobak. Ham havde han faaet Forbindelse med, saa han ikke behøvede at savne Skraa.

Det vil sige, der kunde jo indtræffe saa strenge Vintre, at de nærmeste Tog ikke blev ført igennem. Og Floden kunde strømme over, saa Broerne skylledes væk. Se, saa slap Anders Krestens Skraatobak op.

Men Jorden var god nok, som Anders Kresten sa', naar der bare havde været en ordentlig Pris paa Kornet. Men den var rigtignok lav, og saa skulde han der køre og bakse med et Læs den frygtelig lange Vej gennem Pøler og Pytter og over vejløse Strækninger med Studene.

Naar Anders Kresten var ude paa saa lange Ture, var det somtid, at Ensomheden var ved at kvæle Kirstin'. Hun kunde intet bestille. Ja, hun krøb saamænd mange Gange op paa Taget af Gaarden og sad der som en Tosse og saa syg hen over de uendelige Prærier.

Hvis hun ikke fra Barndommen som Klitpige og Fattigmandsbarn havde været opøvet i at finde sig i alt, og hvis hun ikke

havde haft saa stærk og sejt en Sjæl, saa havde hun heller ikke overlevet det.

III.

En Del Aar efter rejste jeg op ad Limfjorden med Det forenede Dampskibsselskabs Damper, der kom fra København. En Tur ad Limfjorden ved Sommertid er maaske den smukkeste i Norden. Limfjorden er den lunefuldeste af alle Danmarks Fjorde, snart drejer den hist, snart her; snart snævrer den sig sammen til et smalt Sundsted, snart udvider den sig til store Bredninger. Paa mange Steder træder de nøgne, ejendommelige, stejle Lerskrænter lige ud til Vandet, paa andre Steder trækker de sig langt tilbage, efterladende brede Fjordenge, der fyldt med talrigt, broget Kvæg strækker sig ud til de lave Strandbrinker, hvorfra atter Fladvandet over Grundene breder sig ud til det snævre Dyb, hvor Damperen iler af Sted vester paa.

Der er noget hyggeligt ved saadan en Limfjordstur. Man standser ved hver Købstad, hver Ladeplads og hvert Færgested — lige som de gammeldags Postvogne stoppede ved Landevejskroerne Og paa hvert Sted prates der, snakkes og lés paa den kendte danske Vis.

Paa Dækket forude var der imidlertid

et Par Folk, der i Klædedragt og deres hele Udseende adskilte sig fra de andre.

De stod for sig selv og spejdede uafbrudt frem efter, som var der noget, der sugede dem til sig.

Manden var høj, men kantet og krum-bøjet, og der var noget underligt øde i hans Ansigt, noget sært aparte i hans Blik. Han gik frem og tilbage med lange Skridt i amerikanske Støvler. Han rystede paa Hovedet, mumlede noget, rynkede Brynene og smilede imellemstunder.

Saa standsede han ved Lønningen og raabte højt: „Nej, I skal den Onde stjerne mig ett jage mig her fra, I Skidtfolk. — Ja, I kan ta' min Lyw! I kan ta' min Lyw og brind' min Gaard!“ raabte han og lo uhyggeligt.

Konen tyssede paa ham. „Kan du nu være rolig, bette Anders Kresten!“ sa' hun. „Der er jo ingen, der vil gøre os Fortræd“.

„Ha, ha, ha!“ lo han igen vildt. „Jo, æ kender dem nok, de bette Karle! — Kom an! Kom an!“ raabte han.

„Kan du nu være køn, bette Anders Kresten, og ett snakke saa højt, saa Folk kan høre det. — Nu er vi snaar hjemm'!“

„Hvad sejer du, Kirstin?“ spurgte han pludseligt venlig og strøg sig over Panden.

Med Øjnene fulde af Taarer saa hun op paa ham. „Ja, vi er, Anders Kresten, nu er vi snaar hjemm'!“

Han syntes et Øjeblik at samle sine Tanker.

„Er vi snaar hjemm', Kirstin?“

„Ja, vi er, Anders Kresten!“ svarede hun glad og saa' op paa ham.

„I Thy?“

„Ja, bette Faar. Dér ligger Sennels Kirke!“ Hun pegte ind mod Land. „Kan du kende Sennels Kirke, Anders Kresten?“

Da forandredes med eet hans Udtryk; det blev klart og smukt.

„Men Herregud, Kirstin', det er jo ogsaa sandt!“ Han vendte sig. „Og det er Gullerup Bakker paa Mors. — Aah, Herregud, ja, nu er vi snaar hjemm', bette Kirstin““. Han smilede og var nu ganske rolig.

Hun sukkelede for sig selv: „Aa, Gud ske Lov, nu er det ovre for den Gang!“

Jeg fik Forklaringen paa, hvorfor han var bleven sær.

En Dag, da de havde god Skik paa Farmen, og det begyndte at se bedst ud for dem, kom Prærieilden over dem.

Hvordan Ilden var opstaaet, vidste hun ikke. Der havde nok strejft nogle In-

dianere deromkring lidt før, — men det var ogsaa lige meget.

Aa, det var forfærdeligt! — Ilden stod alt over— . . . Æ Korn var dejlig moden til Høst, — det brændte alt, og carre og buggi, Redskaber, Baren, Hus og Hjem — alt! — Vi var nær gaaet fra Forstanden begge to . . . Vi maatte ride derfra, vi havde faaet Heste den Gang, alt, hvad de kunde rende, for at bjerge vor Lyw — — aa, æ kan ett taale og tænke paa det

Siden den Dag duede Anders Kresten saamænd ett stort. Vi begyndte nok igen, men Kraften var gaaet af ham. Der var ligesom noget gaaet i Stykker inden i ham . . . Og saa snakked' han saa tit om, at han vil' hjem igen.

Æ turde ett være derude med ham længere. Han er jo ellers saa køn, saa køn, og æ kan faa det med ham, ligesom æ vil.

Men æ tykkes, det var klogest og komme hjem.

Jeg spurgte, om de nu havde haft et godt økonomisk Udbytte af det.

„Aa, vi har saamænd ett mere end 6000 Kr. med os hjem, det er det hele. Men kunde vi ha' holdt æ Land en fire Aar til, saa havde vi maaske haft en halv Hundred Tusind. Men det er nu det!“

Anders Kresten blev ved at staa og se paa Sennels Kirke. Kirstin' gik hen til ham. De vendte sig og saa ind i Bugten, hvor Thisted By stak sit Kirkespir til Vejrs med Guldhanen paa.

Deres Blik blev saa fuldt af Fred og stille Glæde.

De stod som et Par Børn, der havde været ude at tjene og nu kom hjem igen.

Johan Skjoldborg.

Af Forfatteren Harald H. Lund.

Der sprang en Løbeild imellem dødsgraa Klitter,
de smaa Børn jamred: Havet, Havet rejser sig!
En Mur af Ubarmhjertighed, et iskoldt Gitter
stod mellem Gud og Mennesker paa Strandens Vej.
En Moders Øjne lukked sig i Smerte:
Min Søn i Havsnød — Havet, Havet rejser sig!
— Men Elementerne har intet Hjerte,
de skreg og raabte: Ned hver Vækst, som knejser sig!

Lanternen knustes af en Braadsøs Volde,
da Redningsbaaden vilde bryde Havets Magt.
De tapre Knøse klemtes inde mellem Bølgers Skjolde
paa Dybet, hvor den klamme Gus holdt Vagt.
Et Angstskrig blev en Skyggelyd blandt Maager,
tilbage sank al Mandsmods Kraft i Havet,
og da den barske Morgen steg af Nattens Taager,
laa fire Mænd i sandhvid Ro begravet.

Det er de graa Haars Egn. — De magre Hænder
er lydige mod Gud, som svøbepisker.

Paa Søndag er der Kirkegang, hvor man bekender
sin Tro paa Herren, Egnens Sjælefisker.

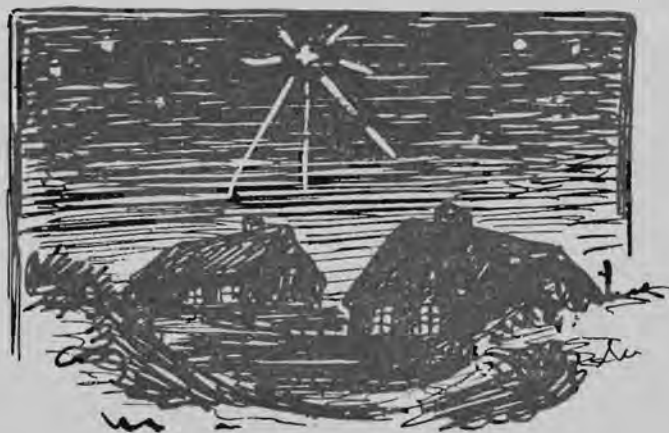
Saa beder Børn og Bønder under Klokken,
der melder om Guds Vilje med sit Malm,
og man gaar bort med en besindig Rokken,
og takker tungt for Gravens Marehalm.

Langs udpint Lyngjord vandrer Havets Enker,
det er som om Naturen faldt i Tanker.

De gaar saa tunkt, som havde Foden Lænker,
der binder dem til Havet ved et Anker.

Det store Udyr raser imod Klitter,
dets hvide Fraade dækker Strandens Sand,
og Stormen rusker i det kolde Gitter,
der skiller Gud fra Mennesker paa Land.

Harald H. Lund.

Vildsund Marked

♦ Af Redaktør C. BRUNSGAARD.

YWL aa Poesk aa Hjallerup Marked“ sagde Vendelbodrengen, da Provsten ved Visitatsen bad ham nævne Aarets tre største Højtider.

Jeg forstaar ham saa godt, thi hvad maa dette Marked ikke byde af Oplevelser for begivenhedshungrende Bønderdreng. Jeg har aldrig set dette Nordeuropas vistnok største Hestemarked, men jeg har fra Barnsben af kendt *Vildsund Marked*, der vistnok er det næststørste i Rækken, og jeg kan bevidne, at mangan Thyboklør fra de omliggende Sogne har været parat til at ofre baade Paaske og Pinse for Sommerens største Begivenhed: Markedet i Vildsund.

Dette Marked, hvis Historie gaar langt tilbage i Tiderne, holdes jo paa den vestlige Side af Vildsund, hvor der fra Arilds Dage har været Overfartssted. Her ligger Færgetroen „Bakkegaarden“, medens Kroen paa den anden Side kaldes „Færgegaarden“.

Nu er begge Kroerne tørlagte, og Tiderne har paa saa mange Maader ændret sig. Vildsund Marked former sig tamt og fredeligt, og har man ingen særlig Interesse i de Tusinder af Heste, der tilføres Markedet, er der saamænd ikke meget ved det. Saaledes synes i hvert Fald den, der for ca. 30 Aar siden har oplevet de store Eventyr paa dette Sted.

Det var en fast Regel, at vi Drengene skulde til Vildsund Marked. Dyrskuets i Thisted og andre af Aarets Folkefester var kun i begrænset Omfang noget for os.

Men dette Marked var et fast Punkt i vor Tilværelse, som vi lagde vor Tidsregning efter.

Selvfølgelig var der Tjenestedreng, der ikke kunde komme af Sted, i hvert Fald ikke før om Aftenen. Men Thybo-Gaardmanden, der skal have den Ros, at han i al Almindelighed er god mod sine Folk — „Folkestuer“ er saaledes her paa Egnen et næsten ukendt Begreb — kunde ofte sige til den Husmandsklør, han havde i sin Tjeneste, at Vildsund Marked skulde passes. Saa fik man den Dag se at komme om ved det med „æ Høveder“ som man bedst kunde.

Og saa drog man da af Sted baade unge og ældre. Dog var dette Marked aldrig rigtig noget for Kvindfolk. Det var en Mandefest, og som Regel blev Piger og Koner den Dag hjemme for at passe Bedrifterne.

*

Forberedelserne til Markedet begyndte længe i Forvejen. Kromanden i Bakkegaarden skulde have ryddet op alle Vegne, og han skulde have hjemført store Forsyninger af baade vaadt og tørt — mest af det vaade. Og mange andre Beværtere kom langvejs fra dragende med deres Telte. Man kunde jo ikke forsvare at lade nogen drage tørstig fra Markedet.

Disse fremmede Beværtertelte dannede en hel lang Gade bag Kroen. De blev opstillede Dagen i Forvejen, og der blev under megen Spænding trukket Lod om Pladserne. Det spillede jo en stor Rolle

at faa tildelt en Plads, der gav Chancer for et stort Besøg.

Markedsdagens Morgen blev Teltene „foret“ med gode Sager til de ventede Gæster. Her kunde man for en Krone sætte sig til det virkelig „helt usandsynlige kolde Bord“. Der var Lammesteg, stegt Aal, hjemmelavet Faarerullepølse og en Overdaadighed af kulinariske Nydelser. Dramflasken stod til fri Afbenyttelse, og man maatte blive ved saa længe, man kunde synke.

En kraftig Bondekar, der ikke til daglig var vant til at leve for fedt, kunde rigtignok sætte et ordentligt Foder til Livs, naar han blev sat til et saadant Bord. Det hændte ogsaa, at en Gaardmand for at lave Numer med Beværteren sendte Sognets værste Grovæder ind til det kolde Bord. Saa blev der gjort lyst paa Dugen.

Tidlig Morgen ankom ogsaa et større Selskab af Smaahandlende med deres Boder, der rummede næsten alt, hvad en Bondedreng kunde tænke sig af Lyksaligheder.

*

Naar saa vi Knægte havde faaet Morgenarbejdet ryddet til Side og var bleven iført vor bedste Pynt — den var sjældent saa overdaadig! — skred vi med hørligt bankende Hjerter ned ad den stejle Bakke til Sundet, mens alle Veje myldrede med Køretøjer, Heste og Kreaturer.

Festens Brus havde forlængst naaet vore Øren. Hestene vrinskede, Køerne brølede, Prangerne raabte højt og knal-

dede med deres lange Piske, og Karrusellens brystsvage Lirekasse fyldte Luften med de hjertesmeltende Toner af „Det var en Lørdag Aften“ eller hvad der nu af Schlagere var i Kassen.

Vejen ved Færgestedet og Kroen var ganske spærret af de svære jydskes Hestes Mangfoldighed, men vi var hestevante og kantede os let igennem.

Naturligvis slugte vi med store Øjne de fremmede Prangere, store, tykke Mænd i hvide Frakker og med et Snakketøj, der paa sindige og stilfærdige Thyboer virkede helt overvældende. — Prangerne pratete Jydsk med Bønderne, mens Ansigterne var lagt i de allermest tilforladelige Folder, og naar passende Lej-

lighed gaves, blinkede de rævepolisk til hinanden og brækkede noget Holstensks-Plat af sig, der for Jyderne lød som Græsk og Hebraisk.

Men trods alle Lurendrejier var det begrænset, hvor meget Bønderne kunde pudses. Den, der skal snyde en Thybo i Hestehandel, skal være helbefaren og lidt til. At være opmærksom Iagttagere ved disse Handelsscener var en ren Fest.

Men vi søgte jo snart over til det Eventyrland, der grupperede sig om Kroman-dens Mødding. Her laa Boderne i en lang Række, og vi var paa Hat med alle de mor-

somme Originaler, der drev denne Form for Markedshandel. Vi attraaede af fuldeste Hjerter deres Honningkager og deres Stikkelsbær og Kirsebær i Femøresposer — det var længe, længe før Ispindenes Tid! — og de havde ikke mindre Mod paa vore Smaapenge.

Jeg husker, at min gamle, nu heden-gangne Ven, *Lars Frandsen* fra Thisted, altid havde en „Lykkepose“. Formedelst en Tiøre trak man her et Numer, og Gevinsten var næsten altid en Naal med en lille Røset. Lars satte Naalen i ens Trøje, saa Spidsen borede sig helt ind i Skindet, mens han paa sin raske Maade sagde:

— Den yndigste Rose er funden! Nu vil alle Piger kyss' dæ, naar do kommer hjem!

Karrusellen var jo noget for sig, som vi aldrig saa mere end den ene Gang om Aaret. Det var saamænd et fattigt og beskedent Foretagende, som enhver Dreng med Selvagtelse nu haanligt vilde blæse ad. Den var lille, og den blev trukket af et Par Arbejdsmænd, der svedende gik rundt oppe i „Hatten“ og skubbede hver paa sin Stang. Musiken leveredes af en haanddreven Lirekasse, som egentlig var til at græde over. Men vi syntes at være Paradisets Have saa nær som tænkeligt var paa denne Jord!

Som et særligt Raffinement stod en Mand ved Siden af Karrusellen og vippede med en Ring, og den, der under Farten snuppede Ringen, fik en gratis Tur. Men slig Lykke timedes som Regel kun de voksne Karle, der havde lange Arme.

Jeg husker ogsaa en Mand, der stod paa Markedet med et vidunderligt Apparat. Det var en Slags Forløber for Grammofon og Radio. Det havde Form som en lille Kasse, og rundt om denne hang en Række Hørerør, der lignede dem, Lægerne bruger, naar de aflytter Lungernes Funktioner.

Man skulde stikke saadan et Par Ting-

ster i Ørerne — efter først at have erlagt 5 Øre — og naar et passende Antal Tilhørere var „indstillet“, slog Manden Spilleværket i Gang, og Musiken tonede os ind i Hovedet.

Det var en jammerlig Underholdning, og Hørerørene havde været inde i saa mange gamle, snavsede Øren, at de var tykt indsæbede i Ørevoks og andet Skidt. Men i Oplevelsens vidunderlige Øjeblikke ser man bort fra Smaatingene!

*

Den Gang var Markedet sandelig ikke som nu forbi midt paa Eftermiddagen. Nej, hen mod Aften var Humøret ved Hjælp af Bajere og Kaffepunse sat til Vejrs, og der kunde røre sig et temmelig kraftigt Folkeliv. Dagliglivet var jo i de Dage stille og ensformigt, og derfor skulde Livskræfterne have deres Afløb paa Markederne.

Der hørte jo Drik og Slagsmaal til ethvert „ordentligt“ Marked i de Tider, og der har ved Vildsund staaet mangan haard Bataille. Jeg husker saaledes en bomstærk Morsingbo med Træben, der som Regel var i voldsom Fejde, og som ikke var god at gaa i Baasen til, naar Træbenet kom i Sving.

Der var Mølleren fra Skjoldborg, som var saa stærk, at han nemt tog de Byrder, som fire føre Karle maatte lade staa. Der var Bageren fra Snedsted og mange andre gamle Dreng, der ikke skyede den høje Bølgegang.

Vi Dreng drev det som Sport at smutte ud og ind mellem Kæmperne, hvor det gik varmest til. Vi skulde jo være til Stede, hvor der skete noget, og Lejligheden bød sig kun den ene Gang om Aaret.

To Thistedborgere var ved et Marked kommen i en saadan Stemning, at de hængende drog gennem Teltene. Den ene havde en kort Pibe, og med den smadrede han paa sin Vej alle de Kopper, Flasker og

Glas, han kunde naa. Det hele blev raseret i Dille, og tilsidst havde han kun Pibespidsen i Behold.

Et lille Træk husker jeg, der gav mig Indblik i, at Mennesker ikke er saa gode, som de burde være.

Jeg saa en halvgammel, forkuet og forslæbt Husmandskone gaa uden for Kroen, mens Manden sad i et godt Lidkøbslag derinde. Han kom en Tur udenfor, og den arbejdshærgede Kvinde, der sikkert kun med Aars Mellemlum kom til Marked eller Fest, bad ham saa bønligt om en Skilling.

— Giv mig en Toøre, klynkede hun. Jeg faar aldrig nogen Sinde en Øre at bruge paa mig selv. Maa jeg ikke godt faa en Toøre!

Manden saa ud til at være en tvær Vringel. Han vrissede lidt ad hende og vendte hende Ryggen. Da han havde gloet lidt omkring sig, daskede han atter ind i Kroen.

Min Barnesjæl sved af Medfølelse med den stakkels Kone, og jeg glemmer hende aldrig.

*

Det var ikke smukt og æstetisk alt, hvad vi Børn saa ved et saadant Marked. Men tager Ungdommen Skade ved en Gang imellem at stifte Bekendtskab med Livets Vrangside, ved at se, at Drik og den Slags avler Raahed? Jeg tror det ikke. Thi det, man ved slige Lejligheder ser, frister ikke til Efterfølgelse — tværtimod!

De fulde Mennesker, der sad dorske og bavlene over Bordene, frembød saa sandt ikke noget tiltalende Syn, og var de saa sikre paa Lemmerne, at de kunde slaa hinanden paa Snuden, gjorde de ikke der- ved Billedet kønnere.

Naar den langt overvejende Del af de, der paa den Tid var Drengene, nu er ædrue- lige og i mange Tilfælde helt afholdende Mænd, skyldes dette vel ikke mindst de Indtryk, der hentedes ved Markederne.

Ud paa Aftenen skulde man saa hjemad. Og naar vi en Tid havde beskuet de stærke og sindige Færgekarle, der hele Dagen igennem sled som Galejsslaver med at ro den tungt lastede Færge frem og tilbage mellem Mors og Thy, drog vi op over Bakkerne, mens Tusmørket sænkede sig over den endnu svagt larmende Markeds- plads.

Man skulde se at holde sig i Vejens Yderside. Rigtignok var Hestene og Kreaturerne som Regel paa den Tid af Døgnet trukket hjem, men nu kom Markeds- gæsterne agende. Og det gik ofte stærkt. Lige saa øm, ja, næsten moderlig, som Bonden til daglig kunde være over for sine Heste, lige saa hensynsløs kunde han være, naar Markedspunsene havde gjort ham ør i Hovedet.

Kapkørsler var ved en saadan Lejlighed meget yndede Fornøjelser, og naar to Køretøjer med rasende Fart kom hen ad Vejen uden at tage ringeste Hensyn til andre vejfarende, var man meget letsindig, om man ikke hummede sig væk — helst skulde man se at redde sig over paa den anden Side af Vejgrøften.

Nu forløber Vildsund Marked ligesom alle andre store Markeder betydeligt mere stille og fredeligt, og dette er ikke til nogen Skade. Men man besøger det allige- vel ikke uden at man i Sindet fornemmer opblussende Erindringer om det Trylleri, som Markedet i svundne Dage øvede paa det modtagelige Barnesind.

C. Brunsgaard.

FRIENKEN

paa Krægpøt.

I den vestlige Side af Hanstholm kliner sig fra Fladlandet en Vig ind fra Harboslette. Vigen er nu tør og delvis frugtbar Ager helt ind mod Midten af Holmens stejle Bakkedrag. Da den Vig var Vand, var Sø, kun adskilt fra Vesterhavet med en smal Sandtunge, sammenskyttet af de særlige Strømforhold, laa der flere Øer i den, Øer, der hed Vigsø og Rosholmsøerne — i Lighed med selv Rosholm og Roshage med Rosdal ud i Havet, hvor nu den mægtige Læmole ligger og beviser, at Havne kan bygges paa Vestkysten, naar de rette Folk kommer til.

Disse Øer er altsaa nu side Enge, Mose- drag og udstrakte Sivskove, og der er sket det pudsige, at Navnene paa Øerne er blevet Navnene paa de smaa aabne Vande, der er tilbage i Bunden af hele Vigen: Rosholm-Øerne er blevet til Rosholm-Søerne, og de ligger i Række med den endnu dybe og fiskerige Klitsø Wullumsø, der lukker af ud til den gamle Harboslette. Disse Søer og Vige maa have ligget som en kostelig blaat blinkende Perlerække inde bag Klitten — de var en Gang som et kosteligt Smykke om Panden paa den gamle Herregaard Krægpøts udstrakte Jorder.

Gaarden ligger der endnu som en lille, firelænget Bondegaard, der dukker sig med sine lave Længer i en Ørken af Klitter, Slager og sure Sivskove. Der er ikke meget tilbage af den fordums Herlighed; Sandflugten var en graadig Herre, den har ædt saa mangen stolt Gaard og By med Kirke og Huse deroppe i de Egne, hele

Fortælling fra Hanstholm
af Bertel Budtz Müller.

Sogne, der nu kun eksisterer i Sagu og Navne, paa gamle Kort og Skøder, med smuldrende Tomter dybt under det bøl- gende graagrønne Klitland — ja — Kræg- pøt havde vel ogsaa kun været Navnet paa en lille grøn Holm i Engen om Rosholmsø, hvis ikke eet Menneskes Vilje stædigt stæ- digt havde vendt Ryggen mod Sandstor- men og var blevet staaende paa og ved sin Gaard, mens Sandhavet skred ind over de frodige Sogne, de givtige grønne Enge og de blaa — blaa Søer og dækket det hele til under sine flagrende gule Bølger. Den gamle knurrende Hund, der vesterude gna- ver med saa skarp en Tand, naar Vejrliget endelig flænger Bugen op paa det jydsk Land for ham.

2.

Gerrigere og ondere Kvinde har jeg ikke hørt om, og vil jeg næppe nogensinde komme til at berette om.

Naar hun gik, hyllet i Sjaler og mange Skørter, tungt og varsomt, ringlede det gyldent ud fra hende, thi hun bar selv altid alt sit Guld, alt det, der ikke laa fast i Jordegods, hun bar det paa sig, syet ind om den bare Krop — hun kunde ikke faa det nær nok!

Og Folk paa Kirkesti og Vej veg til Side for hende og blev saa underlig tomme i Ansigterne, naar hun skred forbi dem.

— Hørte — hørte I det ringle? — Det er Guldet! — hviskede det fra Mund til

Øre i Mængden, der som Køl vand atter slog sammen bag hende, hvor hun mægtig og stærk og alene — meget og uhyre alene — bevægede sig til Stævne paa Kirkebakken eller til Gudstjenesten, hun aldrig forsømte nogen Helg — lige til hendes mange og uhyggelige Dages Ende.

Hun var, om ikke foragtet, saa dog sat uden for Folks Samkvem; man talte kun til hende i det allernødvendigste Ærinde. — Der var kun een — en anden og jævnaldrende Kvinde, — der talte med hende saadan mere privat og fortroligt, og det led Frienen under. Hun havde sikkert helst talt med alle mulige andre, baade her og hisset, end netop med „bette Maren“, der selv betegnede sig som „en gammel een, der bare gik omkring“. Den Historie med de to er slet ikke hyggelig, deres Forhold var ikke præget af Godhed, men af et Had, et Had ganske udenfor almindeligt menneskeligt Maal og med. Det er nødvendigt at genfortælle Beretningen om de to med det barske Lune, der i hvert Fald prægede bette Marens Mundtøj, naar hun beskæftigede sig med Frienen i Omtale eller Tiltale. Hun lignede en Rotte, hun var aldrig ret længe borte fra Krægpot eller Enkens andre Veje — hun kunde ikke undvære hende — hun var hendes Livs eneste Indhold — og den spidse Næse fimrede op af Enkens mange Skorter — og hendes Øren blev lange efter at lytte til Guldets spæde og klingre Klang.

— Du lever stadig vel? — og er lykkelig, bette Ane, — saadan begyndte gerne hendes Samtaler med Enken, — Samtaler, der som Regel med Undtagelse af en snerrende Brummen fra Enkens Hovedtørklæde, kun var Monologer

fra bette Marens Side, bedske og udførlige Monologer over al den Ondskab, al den Ulykke og al den Mangel paa Glæde i Livet, der prægede Enken og hendes Færd.

Dette er altsaa Historiens Personer, deres Liv og Skæbne er Historiens Emne, og Nordvestthy i Sandflugtens Tider dens Sted.

3.

Der var en Tid to Veninder i Vigsø By, det var Maren og det var Ane — de var uadskillelige, og da de begge to var velstaaende og kønne Piger, saa var de meget ombejlede, uden at det dog længe bragte noget Skaar i deres venskabelige Forhold. De var opdraget sammen, og det fra den spædeste Alder, da de listede sig ud af Gaardporten og stavrede over til hinanden. Gaardene var Naboer og laa Længe ved Længe. Da de blev ældre, vogtede de Sommeren igennem Faarene og Ungkreaturerne ude i Klitter og Enge, og mange hede og regnfulde Somres Sol og Vejr havde smedet dem til hinanden — ganske som de kom til at ligne hinanden som to Tvillingsøstre, lige brune og rødskjoldede af den barske Vind, med det solblegede Haar tjavsende ned om de lave Pander over de blaagraa Havøjne, med et dunkel-

grønt Skær af Havets Dybde og Kvinde-sindets farverige og søde Glød langt inde bag Pupillerne. Det kom først frem og blev aabenbart, da Arme og Ben rundedes, Brystet hævede sig tvillingfuldt og fast, og Lænden svang sig under den korte Kjole. Jo — det var et Par dejlige Havpiger — de to — Maren og Ane!

Deres Arbejdsveje skiltes, selv om dette stadig var det samme: Høslet, Tørveskæring og -stabling om Vaar, Sommer og Høst, og ellers Husgerning og alt det øvrige Virke, der var paa Bondens Gaard i disse selvhjulpne og gode Tider, da man selv smedede sin Plov, bandt sin Hose og vævede sin Kjole.

Om Aftenen var de sammen, snart her, snart der — i Lege- eller Bindestue rundt om i Byen, eller ganske ligetil paa Aftenture i Klit og Kær, ved Sø og Havstrand eller paa hinandens Kamre. Der var altid en skummel og indbyrdes skændende Flok mandlig Ungdom i Hælene paa de to kønne Piger, men det var først, da Krægpøtmandens unge Søn ogsaa begyndte at faa Færten af de to Pigebørn, at Historien tog sin Begyndelse, og den begyndte med, at Ane og Maren — de — ja de var endnu mere sammen end tidligere, og de var begge sammen med ham, naar de kunde være det for Arbejdet.

Der kom noget hektisk og nervøst over de to Pigers Venskab — den grønne Glød kom stærkere frem fra det graablaa Dyb i deres Øjne — og det var baade af det Gode og af det Onde. — Det var Kærlighedens Kløer, der greb i de unge Hjerter med Kval og Sødme — de var begge forelskede i Knægten fra Krægpøt. Og hvad værre var — i deres krampagtige Venskab vilde de begge overlade ham til den anden. Hele Situationen blev krampagtig, og den maatte ende paa en eller anden katastrofal Maade.

Det kom imidlertid ganske anderledes,

end de havde ventet sig det, hvis de overhovedet havde ventet sig noget — saa unge og forelskede og fulde af al Ungdommens Elskovskval, som de var.

Havde nu Krægpøtknægten kunnet bestemme sig, saa var det vel gaaet — om ikke godt. Hver Gang, Livet smiler til et Menneske, maa det skære onde Tænder til et andet. Det er eet uendeligt Given- og-Tagen. Men det var vel endt med, at to i hvert Fald blev lykkelige paa aaben Bekostning af den tredje, og de mange andre, der heller ikke fik hende, som han tog. Og ikke mindst den, der havde faaet hende, Krægpøtmanden ikke tog. Han var maaske blevet mest at ynke — — Livets Lykke er kostbar og skal helst betales kontant med Taarer.

Men har var et Skrog og et vankelvornt Menneske, en svag Karakter og en svag Vilje; han var netop et af disse rare, kønne og venlige Mennesker, der i deres Hjertens taabelige Uskyld og evig gode Mening kun kan udrette Ulykker. Han elskede dem begge to — paa den Maade, at den var hans Hjerte nærmest, der i Øjeblikket var ham fjernest. Var han sammen med Ane, elskede han Maren — og omvendt. Og da Foraaret lunede Klitten og blev til Sommer, saa fulgte han de to Piger hjem, først den ene og saa den anden — med lige varme Haandtryk til dem begge og lige søde og stjaalne Kys bag begges Rygge. Det blev en rigtig usund Tilstand, saa usund og lummer, at de to friske unge Piger reagerede mod den paa ganske samme Maade — de holdt sig fra ham og fra hinanden og fra alle de andre Unge. Aah, hvor var deres Øjne dunkle i den Sommer, hvor græd og vaandede de sig paa deres Lejer eller i de stille Aftener paa de — ak — saa ensomme Ture. Ungdommens skønne Syge var over dem — Kærestesorgen. Og hvor græd de ikke siden i Livet tilbage til den Tid, da

denne Sorg endnu levede og ikke var blevet slukket — de græd begge, til de ikke kunde græde mere. De blev Mytefigurer, vældige

Det var vel et lunefuldt Tilfælde, der gjorde, at en mild Aften i Juli den Sommer — den store og smerterige — en Aften,

og som skaarne i ubøjeligt og uforgængeligt Egetræ rejser af denne vege og søde Kærestesorg sig nu deres skæbnehugne Profiler gennem Sagnet.

den barske Vesterhund havde sluppet Taget i Sandet, saa Luften var ren og fri for de bitre, kiselhaarde Korn, der ellers i de Aartier laa som en Svøbe over hele

Landet, — den Aften løb Krægpøtkarlen netop paa Maren ude ved Søen. Hun vilde løbe fra ham, men hun kunde ikke. Han holdt saa haardt i hendes Arm, han lagde saa sødt Armen om hendes Liv, og hans Ord faldt saa hede i hendes Øren, at det blev de to. Han svor til hendes angste Spørgsmaal: — Men er det da mig — er det da mig — du elsker? — lød det fra den søde og skælvende Pige i hans Arm, — — og han svor — ja — ja — og i al Evighed!

— Men hvad saa med Ane? — lød det glædedrukkent og tvivlende.

— Pyt med Ane! — det er dig — dig — hende kunde jeg jo ikke blive fri for. —

— Men tør du sige det til mig, mens hun hører paa det? —

Han svor og svor — og hun troede ham endelig, og hun førte ham for sin Fader som Frier og Bejler til hendes Haand. Og saa var de to forlovede.

Men det skulde ikke vare — nej. For hver Gang, han kyssede hendes elskende Mund, saa tænkte han paa den, han ikke havde faaet — hviskede han: Maren! med sine Læber — lød det: Ane — Ane i hans Sjæl. Men Maren kunde ikke høre det, hun vidste kun, at hun elskede og var saa lykkelig — saa lykkelig, som nogen Bondes Datter kunde blive det i de Tider paa de Egne. For det var netop nu, Havet for ramme og uhyggelig Alvor satte sine ubarmhjertige Tænder i det arme Land, og denne Gang havde den gamle, glubske Hund faaet Følgesvende.

Det var som et Kobbelt vilde og grumme Udyr, der fo'r over Bondens Land: Sandflugt, Uvejrl, Kvægpest og Dyrtid. I Kirkerne læste Præsterne over Syndernes Mangfoldighed og Bondens Vankundighed. Det var Herrens Sværd, der laa paa Nakken af os. — Bøj Jer og kys Tugtens Ris og Tak til, naar nu Sulten og Nøden tvinger Jer bort fra det Land, Jeres

Fædre har dyrket, men som nu Herren svider Brødet og Næringen fra, saa det maa ligge lig med Det døde Hav — et dødt og fygende Sandhav over deres Grave, der ikke omvender sig i Tide og viger bort fra den pestsmittede Jord! —

Det kneb for den sejge Havbo at vige sit Bo og sin Ager; kun Skridt for Skridt og snublende over sine Kæres ubegravede og udhungrede Lig blev de tilføjne Sogne forladt — men der gik jo en Menneskealder inden den Tid, der paa de Egne kun mindes gennem de to Kvinders Navne og Strid.

Maren elskede mere end helt rigtigt var for den kloge Pige — en Dag gik hun grædende til Krægpøt og krævede snarligt Ægteskab. Og da Karlen hørte det hele, saa kølnedes hans Ord, saa slappedes hans elskende Arm — saa var der kun eet i ham: Ane — Ane. Maren var ganske glemt — glemt — — og en sildig Aften listede Maren sig fra sit Hjem med en Bylt — en klynkende Bylt under Armen og en Skam i sit Bryst, hun ikke kunde bære for sine Slægtninges, sine Venners og Forældres Øjne — og slet ikke for sin Kærestes, sin onde og pjaltede Kærestes gnavne Blik — og saa skulde hun dog netop den Aften paa Vejkrydset løbe paa ham — og sin Veninde — og de saa hende — de skulde se hende — og saa ondt lød Anes triumferende Latter i hendes Øren, at hun aldrig glemte det — aldrig.

Hvad der blev af den klynkende Bylt, vides ikke. Hvad der derimod blev af Maren, ved hele Thy. — Hun blev den ondeste Klafferske, den værste Rendibykvinde og Tiggerske, for hvis onde Tunge ingen kunde befri sig — hun blev til „bette Maren“, der gik omkring og berettede saavidt, der var noget stygt eller ilde at berette om Menneskene.

Ane tog sig i vel Pigeagt, og hun fangede derfor Krægpøtmanden til Brudgom

og blev om muligt mere ulykkelig end Maren. Han var et udueligt Skvat, der ikke kunde tage Tiderne, som de nu var — der krævedes Mands Vilje og Mandskraft for at holde dem ud. Han længtes selvfølgelig nu efter Maren, men hun var borte, og ingen vidste hvor.

Det var ret et elendigt Ægteskab og et daarligt Liv, de to levede paa Krægpøt, saa daarligt, at efter en halv Snes Aars Forløb var han et lallende, drukkent Aadsel, og hun en allerede gammel Kvinde, der selv maa tage i med Karlene som med Pigerne for at holde Gaarden. Sandflugten tog Aar efter Aar Avlen, og den Smule, der blev tilbage, var knap nok til Sædekorn og de Dyr, der endnu var Liv i, og som de maatte holde Liv i, for at Folket

ikke skulde gaa Fæets Vej — ikke af Pest, men af Sult, der vel er ondere Sot, for den dræber langsommere og pinefuldere. Og Sandkornenesved det bløde Luv af Anes Træk, hun blev haard og kantet — hun sled som en Træl paa sin egen Gaard — men imellem saa hun endnu op mod det røde Skær bag Aftenskyerne, der var gule og tætte af det flyvende Sand — og hun sukkede saa langeligt — aah — Herregud for en Lykke — for en Lykke at fange for en sølle Kvinde.

En Aften, hun kroget under en Last Fisk fra Rusen i Søen vandrede hjem mod Krægpøt, kom en anden Kvinde hende i Møde. Det var en lille, vims, mager en med spidse Rotte-træk og stikkende Øjne —

hun vidste, hvem det var — det følte hun, skønt hun ikke kendte hende.

— Hi — hi — flirede Maren og veg ud til Siden, — der kommer nok den rige Frue fra Krægpøt agende! Kan en bette fattig een faa Lov at age med til dit rige Bord? — hi — hi. — — Du tog min Elskede fra mig — men han er dig vel undt — — naa — hvordan gaar det saa, bette Ane — du grinte saa ondt ad mig den Aften, jeg maatte liste fra By? —

— Det blev vel en stakket Lykke for os begge — lille Maren — svarede Konen paa Krægpøt stiltfærdigt og standsede op.

— Hi — hi — du grinte af mig — du grinte af mig — det hævner sig at svigte sin Ven — det hævner sig, men hils du min Kæreste — bette Ane — hils ham —

jeg kendte hans Kys før du — Og jeg fik en Søn med ham — hvad fik du? — Du fik Gaard og Ægtemand — i Tide — hva' — det er dig vel undt. — Men jeg skal komme til hans Begravelse — han skal blive fulgt hen af begge sine Enker — jeg vil gaa nærmest hans Kiste — for jeg var nærmest hans Hjerte — og det var mig, der fødte hans Barn, inden du tog ham fra mig — og du grinte — grinte — men du gjorde det kun een Gang — jeg vil gøre det tusind Gange — jeg griner ad dig hver Time, hvert Øjeblik — Ane — — hvad faar du saa travlt for? — Længes han efter dig — hva' — hi — hi — men vi ses til hans Begravelse — mig løber du aldrig fra — aldrig — — aldrig — —

Dette sidste aldrig naaede Ane som en ond Hvinen af Stormen, der næsten slog hende omkuld, da hun skyndte sig bort fra det onde Møde — blændet af de Taarer, der blev de sidste, de sidste i hendes Liv — for taareløs og indelukket bar hun fra nu af sin ubegribelige Skæbne — den Skæbne, der vel skulde blive hendes, for at smede hende sammen til den Pille, der bar Livet paa de Egne over til de lysere Tider, der fulgte efter, da hun forlængst var gaaet i Mulde.

Den Dag, hun saa begravede sit Skrog af en Mand, saa hun Maren for anden Gang. — Som hun havde sagt, mødte hun op, tvang sig ind mellem Ane og Kisten — og grinende og smilende til det skrækslagne Følge fulgte Maren sin Elskede til Graven.

Naar Folk vilde tage Enken i Haanden, traadte hun imellem og tog imod Hihsenen. Ane sagde eller gjorde ikke noget for at hindre det — med sit haarde, lukkede Ansigt gik hun ene hjem til Krægpøt gennem et Land, de forløbne Aar havde hærget, som hendes eget Sind var blevet det — alt det lune, grønne og frodige var borte, i

gule Bølger laa Sandhavet og sitrede ind over Landet, saa langt Øjet rakte — kun afbrudt af smaa Ager- og Engstumper og de faa lave Garde, der endnu var tilbage, og denne Hærgning tog til. Vesterhavets onde Vejrhundene rev og sled i det arme Lands aabne Saar — og Sulten fulgte lige i Sporet, færre og færre blev Gaardene, de holdt Stand, og blandt dem Krægpøt — og i de Aar er det, Frienen paa Krægpøt viser sin Styrke.

Sammen med andre vældige Viljer, der ikke vil give op: Holmbønderne og Herremændene paa Torp og Bakken og den stærke Degn inde i Skinnerup, sætter Frienen paa Krægpøt sig op mod Skæbnen. De bruger alle og grumme Midler for at holde Liv i Folk og Fæ. Mange er de rigtladede Skibe, der med Lygter og Blus lokkes ind paa Revlerne for at blive plyndret og hugget op af Frienkens Mænd. — De arme Søfolk, det lykkedes at redde sig fra den vaade Grav, møder kun væbnede og ubarmhjertige Mænd paa Stranden. Nøgne og udplyndrede graves deres Lig ned i Dødmanshøjene langs Kysten.

Alt Strandingsgods omsætter Enken i Dalere, som hun mod mægtige Renter laaner ud til Køb af Fæ og Sædekorn — hun puger sig Guld og Jordegods sammen, hele Sogne maa tage deres Jord i Fæste og Prioritet af hende. Naar Bonde og Herremand først havde modtaget Hjælp af hende een Gang, saa blev han ufri og en Slave, der sled og slæbte sammen til hendes Gulddynger. Men Landet kom sig af det — Sandflugten blev hæmmet, Klit-tag plantet, Jorden drevet op, Eng og Ager dyrket, og Gaardene rejste sig paany. Hun var en skarp Kur mod en skarp Syge — ondt spøgende sagde bette Maren og Folk med hende, at Frienen var en ondere Herre end al Landsens Pest og Sandflugt; men Eftertiden priser denne Gnier og

Morderske derude paa den yderste Gaard, og hun vilde vel kun — fra først af — væрге sit for det onde Grin, hvormed bette Maren havde fulgt hende, hvis hun maatte gaa fra Gaarden med de mange andre. At det var saadan, fremgaar af de eneste Ord, hun vides at have sagt til bette Maren. Hun sagde en Gang efter mange, mange Aars Forløb: — Blev Lykken end skral, Maren, saa holdt jeg dog bedst — ja — jeg gjorde saa — din Rendemaske — og hvis det er, som du siger, at jeg stjal din Lykke, saa har jeg vogtet den vel. Hvor er dit Barn henne? —

Maren grinte og hvæsende som sædvanligt, men der var ingen rigtig Bid i hendes Latter den Dag, selv om hun fra nu af tiere end ellers lagde sin

onde og snirklede Vej om ad Krægpøt, for tilsidst at rykke ind i et sølle Kammer og modtage sin Føde som en Lænkehund, uden at det dog gjorde de to's Samliv skønnere eller lysere — stadig hørte Frienken hendes fnisende og drillende Hvislen bag sig, naar Maren kommenterede sin Værtindes haarde Handel med sine Debitorer.

— Kan du da ikke faa Guld nok? Se til mig — for mig betyder det intet. Alle de andre frygter dig — men det bliver de ikke ved med. — Den Dag kommer, da du segner under dit Gulds Vægt, og da vil du blive plyndret og selve dit Lig blive liggende, ingen tør røre det, saa hadet er du — hi — hi — du bliver liggende paa Vejen som en død og pestsyg Køter. Du tog min

Lykke fra mig, men hvad fik du i Stedet? Kan du mon købe min Glæde fra de Dage? Kan du? — fra før, han blev din — det var dog mig, han elskede, men du stjal ham — hi — hi — du — du — — —

Saadan lød Snakken efter hende evigt og ustandseligt lige til den sidste Dag, hun lagde sig til Sengs med alt sit Guld om sig, og alle hendes Folk forlod hende. Ingen vilde pleje hende. Kun bette Maren blev tilbage — hun gik til og fra — og — hi — hi — — holdt Liv i Frienken i mange Dage under stadig ond Tale. — Naa, du tror, du skal ligge her og dø kongeligt paa dit Guld — æd det — drik det. Hvis Lykke blev størst — din eller min? — Du tog min Kæreste fra mig — nu har du Guldet tilbage —

kun Guldet. — Hvad vil du gøre med det hisset — tror du, det hjælper dig der? — —

Og til den ustandselige Hvislen døde saa Frienken, hvor nødig hun vilde, for bette Maren havde sin Ondskab, hvor den anden havde sit Virke og dens gyldne Løn, og Aanden er alle Dage stærkere end Materien, derfor overlevede Maren Ane — derfor gik hun ene med et Par Taterer bag Frienkens Kiste til Kirkegaarden, hvor hun efter Præstens højst nødtorfte Tjeneste, af Taterne sænkedes i Jorden ved Siden af deres fælles Skæbne — den usle Mand paa Krægpøt!

Og dér vil jeg forlade Frienken. Hun ligger stille hen i den Jord, hun saa ondt

og magtfuld vandt tilbage for Bonden og hans Agre. Hendes døde Guld spredtes for Vindene, men hendes Jord laa fast og vel-dyrket efter hende — den ligger endnu som grønne Oaser derude i Vigen.

Paa den tilkastede Grav stod, mens So-len sank ude over Vesterhavet, der laa blaat og stille som i hendes Ungdoms skønne Dage — der stod bette Maren og galdrede saa ondt — hi — hi — hvis Lykke blev saa størst? Min Hævn var dog den længste — alle kuede du — men ikke bette

Maren — hi — hi — — og endnu mens Mørket laa tæt over Landet og Vinden fri-skede op og listede ind over Landet i Mare-halmens og Sivenes Fristed, hørtes hendes Stemme — og hendes onde Fnisen — hi — hi — — den høres endnu, og Folk staar stille og lytter — og — aah — siger de — det er bette Maren, der synger sin Fjende i Jord, uden at det dog gør hendes Lykke større. Nej, hendes blev den haardeste Skæbne, for hendes blev det længste Liv!

Bertel Budtz Müller.

Lykken.

Jeg ved et Hjem, hvor Lykken bor,
det staar et Sted, hvor Kløver gro
tæt op til vilden Hede,
der slides tappert Dagen lang,
dog nydes ogsaa Lærkens Sang
fra Stry til Sol et nede.

I dette Hjem en Far og Mor
slaat Kreds med Børn om fattigt Bord
og folder deres Hænder
og takker ham for dagligt Brød,
paa hvem de tror i Liv og Død,
som ene Lykken sender.

Hvor er det godt at bænkes der,
at mærke Livets største Værd
bag fattig Rude trives,
mens Verden i et rastløst Jag
med Kævl og Bulder, Brask og Brag
om Guld og Ære rives.

I Verdens Øjne er det blot
et Hedested, hvor alt er smaat,
det Hjem de to lod bygge;
men det er ofte bitte Hjem,
der pippet tæt ved Heden frem,
der rummer dybest Lykke.

Hans Bakgaard.

Sogneraadetsvalget i Vesterby

AF GEORG POULSEN.

VESTERBY er en ganske lille Kommune omkring en søvrig Privatbanestation; Væksten er ganske standset, og der er ingen Fabriksvirksomhed eller lignende, men man lever af hinanden og holder sammen som Ærtehalm til daglig; det er som én stor Familie. Ogsaa i det ret store Landdistrikt gaar Tilværelsen sin rolige og fredelige Gang. Man passer sit daglige Slid og kommer sammen og drøfter fremsommeligt alt lige fra Bondetoget til Kongen og til den sidste Forlovelse i Byen.

Men dette fredelige Billede forandres ganske, naar Sogneraadetsvalget nærmer sig, saa pulserer Livet vildt som i en amerikansk Storstad forud for et Præsidentvalg, og der spindes Intriger, snilde og rænkefulde som ved de enevældige Kongers Hof i gamle Dage eller som i Europas Diplomati forud for Verdenskrigen.

Der er nemlig kun 5 Medlemmer i Vesterby Sogneraad, og der er 300 Vælgere; det er deri, Ulykken ligger. Sogneraadetsmedlemmernes Tal burde udvides til 300, saa ophørte Intrigerne af sig selv.

Der er tre Partier i Sogneraadet: Gaardmandspartiet, Smaaafkollslisten og Indre Mission. Gaardmandspartiet har to Mand i Sogneraadet: Proprietær Knold og Proprietær Spare. Knold er blevet valgt ind

for fire Aar siden dels fordi han er en af Sognets mest veltalende Borgere. Ved Fester og Generalforsamlinger tager han altid Ordet, og det gaar flydende; der er ganske vist ikke noget Indhold i det, han siger, men til Gengæld støder det ingen. Han modsiger aldrig nogen andens Meninger, og han er derfor en meget populær Mand i Sognet.

Spare er ikke nær saa populær, fordi han er saa uhyre sparsommelig baade med sine egne og Kommunens Sager. Kan han knibe et Par Kroner paa Skole- eller Vejvæsenets Budget — det eneste Omraade, hvor Sogneraadet endnu raader lidt — saa trækker han gerne hele Sogneraadets Forhandling ud et Par Timer. Han er Sognets rigeste Mand, men ogsaa en af de dygtigste.

Indre Mission har ligeledes to Repræsentanter i Raadet, nemlig Gaardejer Peder Lun og Husmand Niels Post. Peder Lun regnes for Sognets klogeste Mand, for man véd aldrig, hvor man har ham, det er umuligt at faa hans Mening eller Standpunkt at vide før i sidste Øjeblik. Han er derfor valgt til Formand. Niels Post er Peder Luns Ekko og har aldrig nogen selvstændig Mening; det er derfor, han er valgt.

Smaaafkollslisten har valgt Husmand Ole Vind. Han taler tit og gerne ligesom Pro-

55
Vind
Post

prietær Knold, men han gaar altid imod andres Meninger og venter derfor, til de andre har talt. Da han er skarp i Munden, er det ikke uden Ængstelse, at de andre Medlemmer betragter ham, naar han rejser sig, stor og bred, og begynder: „For mæ aa tøkk“ — for saa véd de, at nu skal der skæres ned.

Stationen har ingen Repræsentanter i Sogneraadet, efter Folketallet kunde de tage to, men de kan aldrig enes, naar det gælder Sogneraadvalg, for der er for mange, der vil til Fadet.

Ved sidste Sogneraadvalg forud for Valget siger Proprietær Knold: „Skal vi saa være enige om allesammen at nægte at tage mod Genvalg“ — paa det daværende Tidspunkt er der endnu ingen af dem, der er klar over, om de bliver opfordret til at stille sig igen.

De giver hinanden Haandslag derpaa, og saa begynder Prøvevalget.

Først holder Smaafolkslisten Møde. Ole Vind aabner Mødet og byder velkommen — det er der ingen, der kan som han. Nu skal der altsaa være Valg. Jeg lader mig ikke genopstille, men det gælder om, at vi Smaafolk faar en dygtig Mand ind, som kan vise de store, hvor David købte Øllet — Dobeltøllet, tilføjer han, fordi han er

Afholdsmand. Men det vil jeg sige, at det har den største Betydning, at det bliver en Mand, som er vant til at sidde i Sogneraadet, han véd bedre Besked end en ny Mand — altsaa for mæ aa tøkk!

Stationsarbejderne og Funktionærerne holder ikke af Ole Vind, de vil hellere have en af deres egne, men de er klar over, at det aldrig gaar med en Funktionær øverst paa Listen, saa faar den ingen Stemmer fra æ Land. Man vedtager saa at genopstille Ole Vind. Han vægrer sig længe — paa Skrømt —, men giver dog tilsidst efter „af Hensyn til Partiets Fremgang“, siger han.

Som Nr. 2 opstilles Portør Plet. Han er vaskeægte Socialist, og Stationsbyens Folk haaber, at han skal faa flere Stemmer end Husmanden. Der opstilles endnu et Par Repræsentanter fra By og Land paa Listen, men baade Ole Vind og Plet er jo interesserede i, at det bliver de ringeste og mest umulige, som kan findes indenfor Partiet, for at de ikke skal kunne konkurrere paa Valgdagen. Resultatet bliver, at „Landet“ faar døve Anders, der er Herregaardsarbejder, og Byen Træskomand Jens Dunk, der gaar fallit jævnt hvert andet Aar, og som er en Elsker af de vaade Varer.

Ved Gaardmandspartiets Prøvevalg meddelte Proprietær Spare, at han og Knold ikke tog mod Genvalg. I Stedet foresloges Gaardejer Skov. Han har ganske vist kun 8 Tdr. Hartkorn, men nyder almindelig Anseelse i Sognet, og han staar i Velstand ikke meget tilbage for Spare. Desuden foresloges Genvalg af Proprietær Knold. Stationsbyens Spidser foreslaar Ølbrygger Gær, men da hans Chancer for at gaa ind, naar der kun var opstillet to Landmænd, var meget ringe, stod Skomager Snob frem — han hørte ganske vist ikke til den fine Ende, men da han trofast gjorde Lakajtjeneste for de store ved Valget og

andre Lejligheder, blev han alligevel taalt i det bedre Selskab, naar der var Brug for ham. Han anbefalede paa det varmeste Proprietær Spares Genvalg: Vi har den allerstørste Tillid til og Agtelse for Dem, Hr. Spare, vi véd, hvor trofast De har arbejdet for vor lille Bys Trivsel og Fremgang. (Spare havde ved enhver Lejlighed modarbejdet Stationsbyens Ønsker). Det vilde derfor være os her i Stationsbyen en stor Sorg, om De nægter at tage mod Genvalg. (Hør!).

Efter to Timers ivrige Opfordringer, hvor Stationsbyens Vælgere blev kraftigt støttet af Gaardejer Skov, der følte, at hans Chancer for Valg vilde være smaa, om Knold blev hans eneste Konkurrent til at samle Stemmerne i Landdistriktet, gav Spare endelig efter og lod sig genopstille. Skomager Snob gik Dagen efter rundt i alle fine Hjem i Stationsbyen og fortalte, hvilken Knap han havde drejet Landboerne, der nu delte deres Stemmer paa tre Mand. Nu havde Ølbrygger Gær gode Chancer. Det indbragte Skomageren, der var gammel Ungkarl, mangan ekstra Kop Kaffe. Særlig var han flittig Gæst hos Ølbryggerens. Vel saa den fine Fru Gær med Betænkelighed paa Snob, naar han satte sig paa hendes fine Plydsesmøbler med sine fedtede, begede Bukser, men hendes Mand sagde, at de maatte finde sig i det, til Valget var overstaet, det var det eneste, der kunde redde Situationen for Hr. Gær. Og Snob sad saa i Timevis og slubrede Kaffen i sig, mens han gned sig med Hænderne paa Laarene eller slog ud med Armene og smiskede polisk til Tilhørerne: Det var mig, der reddede Situationen ved at foreslaa Proprietær Spare til Genvalg, saa Landboerne splitter deres Stemmer. Jeg kender jo Valgloven, det gør de andre ikke. Hæ-hæ!

Gdr. Skov var ogsaa godt fornøjet, thi naar Knold og Spare deltes om Stemmerne

fra det store Hartkorn, havde han gode Chancer for at komme ind ved de mindre Gaardmænds Hjælp, mente han.

Sidste Dag holdt Missionen Prøvevalg. Efter Salmen „Vil du med, vil du med“ lagde Pastor Kæphøj for. Han var en ung, asketisk udseende Mand, mager, skægløs og veltalende med store Armbevægelser. Ild og Svovl stod ham ud af Mund og Øjne, naar han stod paa Talerstolen. Hvem skal vi stemme paa — skal vi nøjes med de vantros Lister, som er Djævelens Værk. Knold, Spare og Vind sætter aldrig deres Ben i Kirken, er saadanne Mænd egnede til at styre Sognets Sager. Nej, lad os vælge vore egne. Jeg foreslaar Genvalg af vore to Repræsentanter.

Reservemissionær Lummer, der selv gerne vil til Fadet, begyndte med Salvelse: „Kjære Venner, jeg synes, at naar vore to Brødre, Peder Lun og Niels Post, gerne vil være fri, saa skal de — i det mindste den ene — æ — være det og en ny Mand sættes ind. Det er jo ikke underligt, om de er trætte af Arbejdet sammen med Verdensmennesker. Jeg synes, at vi i det mindste skulde foreslaa én ny Mand“. Fra flere Sider foresloges Genvalg. Niels Post: Jeg føler mig ikke værdig til at beklæde det ansvarsfulde Hverv, og alene kan jeg slet

ikke tage imod det, men hvis Lun vil lade sig genopstille, vil jeg ogsaa. Peder Lun gør sig kostbar et Par Timer, men ved 11-Tiden gaar han dog med alligevel.

Valgkampen føres ikke med store Vælgermøder eller Tryksedler, men den er ikke mindre haard og energisk for det. Ved Kaffeselskaber er den sædvanlige By-sladder ganske forstummet, man drøfter i Stedet Valgmulighederne og agiterer. Ved Landboernes Sammenkomster ved Købmænd og hos Smeden er Valutasænkningen og de sløje Tider traadt i Baggrunden, og Skomager Snob er det i denne Tid endnu mere umuligt end ellers at faa Fodtøj hjem fra. Han farer som en anden Jerusalems Skomager Byen rundt med sin Valgtaktik; han lever ganske af Kaffe i disse otte Dage. Og selv i Missionskredse er man ophørt med at tale om den ugudelige Degn, der om Aftenen spiller Whist og Bridge med de store Gaardmænd. Ja, om det saa er Byens sidste Skandalehistorie, hvor en af Pastor Kaphøjs nære Venner — oven i Købet en af de fine — havde overtraadt Paragraf 6 i Luthers Katekismus ret groft — saa maa den i disse Dage hvile.

Endelig oprandt Valgdagen — Husagitationen blev drevet til det yderste. Portør Plet og Ole Vind gaar rundt og bilder de gamle Aldersrentenydere ind, at hvis man ikke stemmer paa dem, bliver Aldersrenten taget fra dem, og saa maa de paa Fattigvæsenet. Skomager Snob stryger rundt Dagen lang og biler Vælgernes til Stemmelokalet — han faar ogsaa slæbt en gammel halvdød Kone paa 93 Aar derhen, hun stemmer imidlertid ved en Fejltagelse paa Jens Dunk. Derved forklares den for alle andre uforstaaelige Gaade, at Jens Dunk kunde faa to Stemmer. Da Jens Dunk fik Resultatet at vide, at der var andre end ham selv, der havde Tillid til ham, drak han sig en saadan

Glædesrus til, at det mindedes længe i Vesterby.

Proprietærene Spares og Knolds Biler stod den Dag gratis til Raadighed for Kommunens mindrestillede gamle — deri maa vel Aarsagen ligge til, at disse to Kandidater opnaaede flere Stemmer end Skov.

Reservemissionær Lummer, der nu havde forsonet sig med Nederlaget fra Prøvevalget og var blevet trøstet med Løftet om et Menighedsraadsmandat til Efteraaret, gik rundt til alle Vennerne og purrede dem ud — det vilde have stor Betydning for dem baade her og hisset, at de mødte og stemte Lun og Niels Post ind.

Da endelig Resultatet forelaa — det havde kostet Sogneraadet et Par Timers Hovedbrud at faa det udregnet — viste det sig, at det var Genvalg over hele Linien: Lun og Niels Post var genvælgte med Glans, Knold og Spare havde hver en Stemme mere end Gær og Skov, og Ole Vind havde besejret Portør Plet med to Stemmer, da Postbud Grøn og hans Kone af Misundelse i sidste Øjeblik havde svigtet og stemt paa Husmanden.

Ølbrygger Gær var sur som en Eddikebrygger i de nærmeste Dage — Skomager Snob blev smidt ud, da han næste Dag vilde aflægge Kondolencevisit — der var jo fire Aar til næste Valg. I Vesterby Stationsby gik man ogsaa denne Gang rundt og ærgrede sig over, at de igen var blevet narret: Vi kunde jo tage to Mand og endda faa Stemmer til overs, men næste Gang tager vi frygtelig Hævn! Saa-dan lød Ordene ogsaa forrige Gang — og vil ogsaa lyde igen om fire Aar.

Men da alt var overstaaet, samledes de fem Udvalgte i et Bagværelse og trykkede bevægede hinandens Hænder i Glæde over Gensynet.

Og saa sank Livet i Vesterby tilbage i de gamle Folder igen. *Georg Poulsen.*

Da Jens besøgte Nisserne i Kløv Bakker.

Børnesnak af JOHS. V. KIRK.

FORPAGTERENS JENS var en lille lyshaaret, kvik og opvakt Dreng, der ikke uden videre lod sig binde den første den bedste Skrøne paa Ærmet. Mere end en Gang havde han overrasket sin Far med sit gammelkloge Spørgsmaal: „Jamen trowe do no osse de passe, Faae“. Hvad enten det drejede sig om forunderlige Eventyr, fortalte af Læreren i Skolen, eller Præstens indgaaende og for Jens' smaa Drengører helt utrolige Beretning om Skabelsen og andre Bibelens Mystier, saadan som han havde hørt det de faa Gange, Forældrene havde haft ham med i Kirke, — for slet ikke at tale om Søren Forkarls lovlig fantasifulde Fortællinger.

Der var nu for Eksempel al den dumme Snak om Nisserne, som netop her op mod Jul var bleven fortalt Snese af Gange, baade i Hjemmet og i Skolen, den ene Nisseparabel mere grinagtig og meningsløs end den anden. Jo, Pyt! Nej, Jens gav ikke meget for den Slags. Han vidste skam nok, at det bare var Katten, der aad Grøden ude paa Høstænget, og ingen skulde faa ham til at tro paa Nisser, saadan noget Spædbørnepjat, — men sjovt var det nu alligevel at høre Historierne!

Saa skete der pludselig en Nat noget, som saa at sige bragte Jens de smaa rød-huede Puslinger ind paa Livet.

Han drømte en Drøm, og nu skal I bare

høre, hvad han oplevede af forunderligt.

Han sad paa en Slæde, en lang, flot Slæde, polstret med Bjørneskind og med Meder af det blankeste Staal, der skinnede omkap med Sneen, hvid og fast og straalende saa langt, man kunde se i Maaneskinnet. Slæden blev trukket af otte store springende Hunde, allesammen brunbrogede som Degnens Hector, men med det fineste Seletøj paa, og Jens holdt selv alle Tømmerne i sine Hænder.

Farten begyndte ovre paa Mors, Hundene jog glammende af Sted ned ad Bankerne, ud over Fjorden, der var helt lagt til med Is, hu-hej op ad Simons Bakker, en Lynvisit — Jens følte det som om han fløj — om ad Sjørring Volde, hvor Koblet halsede tre Gange rundt om den store Høj, inden Slæden med et Hop røg over Skrænten og igen laa paa Landevejen i højeste Gear.

Gennem Thisted gik det som en Stormvind. Midt paa Storetorv gik en stor tyk Mand og saa ud, som om han ikke kunde finde hjem. Jens saa straks, det var ham Slagteren, der plejede at købe Kalve og Lam hos hans Far, og han tænkte paa at raabe til ham om Tyroleren, som skulde væk inden Jul, men — pladask — laa Slagteren i Rendestenen, Hundene havde væltet ham i Farten, og væk var Slæden . . . Jens lo, saa det klukkede i ham; Slagteren havde haft en stor røget Skinke

i Haanden, og ved Sammenstødet blev denne slynget ind gennem Boghandlerens Butiksrudd, hvor den landede midt i Glas-skaar og knuste Blækflasker og laa og saa noget saa sjov ud midt imellem alle de fine nye Bøger, lige oven paa en vældig flot opslaaet Bog med Guldsnit og mange Billeder.

— Et Øjeblik efter var Hundene naaet til Toppen af Kløv Bakke, og her standsede Slæden sin vilde Fart. Jens traadte ud i Sneen, varm og godt tilpas i sin lune, pelsforede Kørekappe og de lange Støvler; han følte sig næsten som en rigtig Proprietær. Han slog et vældigt Skrald med sin lange Fiskebenspisk, og som paa Kommando stod med eet fire livagtige Nisser foran ham med Haanden til den røde duskede Hue.

„Glædelig Jul og velkommen, Jens Hundekusk!“ sa' de alle fire paa een Gang, og saa slog de en stor Lem op ned til et mægtigt Hul i Jorden.

Ad en bred Elfenbenstrappe med en Række søde smaa Nissepiger paa hver Side og tusinde Lys i Loftet gik nu Jens ned i det mærkelige Eventyrslot. Ja, for det var virkelig et rigtigt Slot, Nissefolkets underjordiske Slot, hvor selve Nissekongen boede, og hvorfra alle de fine Nisseministre styrede Land og Rige.

Ved Bunden af Trappen stod en pæn, velstriglet hvid Gedebuk; Jens saa straks, at det var „Mads den Anden“, et af Kiddene fra sidste Sommer efter hans egen kære „Musse-Ged“ derhjemme, men han sa'

ingenting. Han huskede nok nu, at han havde solgt Kiddet til en Husmand i Kløv, og saa havde vel de emsige Nissefyre snuppet det ned gennem Lemmen — — Naa, „Mads den Anden“ saa ikke ud til at lide Nød.

Gedebukken havde Sadel paa Ryggen, og siddende paa sin gamle firbenede Ven maatte Jens nu ride gennem en lang Række skinnende Sale og Gemakker, saa fulde af Kostbarheder og mærkelige Møbler, at I slet ikke kan bare se det for jer, selv om I saa lukker Øjnene.

Til sidst standsede „Mads den Anden“ i en stor ottekantet Sal, hvor Nissekongen sad paa en Lilleput-Trone, knaldende rød og tegnet fuld af mærkelige Dyr. Over Kongens Hoved hang en Baldakin i Form af et stort omvendt Grødfad, og rundt langs Væggene stod Nissegardister i fine Dragter, forsynet med en vældig Grødske, som de hvert Minut slog tre Slag med i Gulvet og en Gang imellem svang over deres Hoveder som vilde Kanibaler svinger deres Køller. Som Æresvagter foran

Tronen sad to gnistrende sorte Katte, der rejste sig paa Bagbenene og holdt Halerne højt i en fin Sløjfe, da Jens kom ridende ind.

Og nu skete der noget saa mærkeligt, at Jens nær var tumlet ned lige i Hovedet af den nærmeste Mis som en anden sølle Græsrytter. Gedebukken begyndte at snakke.

for at ønske dig grødrig Jul og for at bede dig om Gaver til sine Søkende og sig selv.“

Jens var lidt ængstelig for saaledes direkte at blive trukket i Forgrunden hos Hans Majestæt, men Bukkens Ord om Gaver til ham selv og dem derhjemme formildede svært.

„Kom herhen! sa' Kongen. Jens adlød

„Skægprydede Konge“, sa' „Mads den Anden“, „klogfødte og vise Gubbedarius, Hersker over hele Nisseriget med alle dets Boghvede- og Kanel-Kolonier samt øvrige Bilande. Gid du altid maa have rigeligt med Grød i din Kælder og Held med dine Sønner“. — Saa fjollet tiltaler man en Nissekonge, det foreskriver Etiketten. — „Turistministeren beder mig hilse dig“, fortsatte Mads Gedebuk, „og beder dig tage godt mod denne Gæst, den dygtigste Hundekører i hele Thylandet, der kommer

og traadte ind under Grødfadet — — Tronhimlen, vilde jeg sige . . . Nissemajestæten dunkede ham tre Gange i Mellemgulvet, det er Nissernes Maade at sige Goddag paa, ligesom vi hos os trykker hinanden i Hænderne, men Jens turde spilleme ikke slaa igen — — „Løjerlig lille Fyr“, sa' Kattene, „men sød. Monstro han har Grød i Støvleskafterne?“ —

Nu kom Prinsessen, en saa yndig Nissefrøken, at Jens blev helt rød. Hun gik lige hen og gav Jens de tre smaa raske Klap

paa Maven med sin fine hvide og lille bitte Haand, — og nu tog Jens da Mod til sig til ogsaa at hilse paa Nissemaner, men han slog ikke haardt, kan I jo nok forstaa, for hun var jo Prinsesse og meget sød og fin.

Hun tog Jens med ind i nogle andre Sale, hvor der var fyldt med alle mulige Slags herlige Julegaver, og nu skulde Jens frit vælge, hvad han vilde have. De samlede det hele i en stor Sæk, og den var snart fuld. Allersidst fandt Jens til sig selv et dejligt Jernbanetog med Lokomotiv, syv flotte Vogne og en Masse Skinner.

Det var han meget meget glad for, og Prinsessen sa', han maatte gerne faa det, selv om det egentlig var købt til hende selv. For Prinsessen syntes, Jens var saadan en rar Dreng, hun smilede til ham og spurgte, om han ikke vilde blive hos dem altid, saa kunde han maaske blive Kronprins hos hendes Far, blive gift med hende selv og faa mange mange Læs Brudegaver til dem, for det faar man, naar man er Prinsesse og gifter sig, sa' den lille Nissedame og saa sød og smægtende ud. De to Børn var meget glade for hinanden, men saa gik pludselig Lyset ud, og Prinsessen gav sig til at græde.

Jens var ogsaa bange, men vilde være som den Ridder, Læreren havde fortalt dem om i Skolen forleden. Derfor tog han den lille Prinsesse og vilde bære hende til Ugangen. Men han tog for haardt, Prin-

sessen blev vred, græd endnu mere og slog ham lige midt i Ansigtet. I det samme kom Mads Gedebuk og stangede ham bagi; det hele var slet ikke morsomt længere.

Men ud kunde han ikke finde; længe endnu løb han med den grædende Prinsesse i Haanden, fortvivlet rundt og rundt fra Sal til Sal i ravende Mørke og uden at træffe hverken Kongen, Kattene eller Mads Gedebuk mere.

— Indtil Jens endelig vaagnede, bange og sveddryppende og fuldstændig forvirret.

Det var Faderen, der kaldte: „Jens, hvis du vil hjælpe at sætte Neg for Fuglene, skal det være nu!“ — Som et Lyn var Jens ude af Sengen og i Tøjet.

Sin mærkelige Drøm talte han ikke om til nogen, de vilde blot grine af ham, og selvfølgelig var det ogsaa bare noget dumt Tøjeri det hele — — — men sjovt havde det nu været.

Og da han Juleaften af sine Forældre fik netop et saadant Jernbanetog, som han havde drømt om hos Nisseprinsessen, ja, da var det meget nær ved, at hans lille Drengehjerne maatte overgive sig, og han besluttede efter Ferien at spørge Degnen grundigt ud for at komme helt paa det rene med, om der nu alligevel ikke var *noget* om det med de her Nisser.

Johs. V. Kirk.

Juleudstilling

Af Harald H. Lund.

O G saa, Frøken Bentzen, Vil De nok være rar at gaa lidt paa Juleudstilling med Lillian og Børge. Jeg har lovet Børnene det, jeg har ikke Tid selv i Dag, jeg skal til Frisørinde og Gud ved hvor — hvordan skal man naa alting?"

Barnefrøkenen klæder de to Børn paa, Guds Engle i Fløjl og Silke, og saa drager man afsted, ud til det store, blinkende Eventyr.

Juleudstillingen!

Hvor er denne Verden en vidunderlig Verden at leve i. Næ, sikke en Masse dejlige Butiker, Lys og Farver, sjove Ting, der bevæger sig. „Her, Erna, her maa vi hen“. Børnene hiver i deres Barnepige, man skal hen til den store Butiksrude, smaa energiske Slæbedampere, der ikke giver op, før den store Skude ligger fast fortøjet i Havnen i det julepyntede Vindue. Man stanger Ruden med de smaa Pander, trykker Næserne ind imod den blanke Rude, der i Forvejen er smykket med Næseaftryk.

Der er en Puslen af smaa Mennesketryner fra Morgen til Aften her ved den

haarde Glashimmel, der har lukket af for det forjættede Land:

Den store Legetøjsudstilling i Vinduet. De smaa Dreng og Piger jubler over „Dyrenes Tivoli“, aa, hvor er det morsomt med den Karrusel, Bjørne, Løver, Katte, Ænder, Hunde, en Abekat med hvide Handsker paa, og der er „Tivoligarden“, smaa Grise med røde Trøjer og Bjørne-skindshuer, og en Gedebuk gaar foran.

Helle for den Dukke! Helle for den lille Ingeniør! Helle for hele Butiken, ja, helle for hele Verden.

Ja, de kan de smaa, hvor har de let ved at finde de rigtige Udtryk.

Helle for hele Verden.

Man skulde have sendt et lille Barn til Geneve — det vilde have rejst sig op midt i alt Vrovlet og sagt:

Helle for hele Verden!

Barnepigen stikker i Idyllen med en skarp Kniv: „Kom saa Unger, er I snart færdige med at glo i det Vindue?“ Brutalt bliver man revet væk fra det vidunderlige Eventyr, man stritter imod som smaa Gedekid, der ikke vil jages væk fra en Kløvermark.

„Aa, hvorfor maa vi ikke? Vi fryser slet ikke, Erna.“

Det kan godt være, men Erna skal hen

og se paa den Udstilling af Korsetter i Udstillingsvindue Nr. 5. Aa, det er der slet ikke noget ved — hvad er Korsetter for noget, de lyserøde dér, med de blanke Spænder?

„Aa, nu véd jeg det, Erna, er det ikke Seletøj til Grise, hva' Erna?“

Børge kan ikke begribe, hvorfor han bliver hevet saa haardt i den højre Arm, han har da ikke gjort noget.

„Naa, var de søde og artige, Børnene“, siger hun til Barnefrøkenen — „ja, det vil jeg da tro, smaa Lam, kan I saa pænt gaa i Seng og drømme om Julegaver.“

„I maa være nede, til Lygten bliver tændt“, sagde Mor i Morges inden hun gik paa Arbejde. „Ikke et Øjeblik længere, har I forstaaet det?“ Saa sjokkede de to smaa Snotnæser ned ad Gaden. Madpakken fik Kai under Armen, og Søster fik en Hvidtølsflaske med Saftvand at bære paa — godt udrustede til en hel lang Dag. Far er vist ude og rejse. Mor siger, at han har fast Arbejde lidt udenfor Roskilde. Mor siger ogsaa, at man ikke maa gaa i Byen for fremmede Mænd — sikke en Masse, man skal huske i denne Verden.

Kai Edward Andersen, seks Aar, Saxogade 151⁵. Elly Marinetta Andersen, 7 Aar. Jo, Passet er i Orden, der kan ikke ske noget, naar bare man véd, hvad man hedder og hvor man boer — og saa skal vi bare være hjemme, til Lygterne bliver tændt. Juleudstilling! Det kildrer saa dejligt i Maven, naar man hører det Ord: Juleudstilling.

Ganske gratis kan man komme ind i Paradiset — det store Vindue i „Magasin“, og man kan sagtens faa Plads. De „fine“ Unger maa nemlig ikke staa for tæt op ad En.

„Kom her“, siger Damen, der er med, „lad os gaa hen til et andet Vindue“.

Det er somme Tider en mægtig Fidus ikke at være renvasket.

Haand i Haand vandrer de to smaa Mennesker ind mod Byens tusinde blinkende Lys, man gaar nede i en lun Skov af de voksnes Mylder, man ser Tingene fra Meterhøjde og oplever langt mere end de store Frakker og Pelskaaber, der haster forbi En.

Man skotter hen til Manden, der sælger varme Nodder. Gudskelov, har man Fantasi nok til at kunne undvære varme Nodder, man skal til Juleudstilling, skal man, ja, egentlig skulde man vende Næsen hjemefter. Lygterne er jo allerede blevet tændt. Næ, sikke det Vindue straalere, der maa være noget af det rigtige i det Vindue, men man kan ikke komme til, der er fyldt af fine Unger i hvide Skindpelse og flotte Frakker. Gudskelov har man Tek-

niken i Orden — hvad gør man i et saadant Tilfælde — hvordan baner man sig Vej ind til Eventyret? Ganske simpelt, man lader Næsen løbe. „Saa skal man nok faa Plads, Søster“.

„Hør, sig mig, min Dreng, har du ikke et Lommetørklæde“, spørger en gammel Dame, der staar og kigger paa En gennem en Brille, der sidder paa en Pind.

Et Lommetørklæde, tænker unge Hr. Vesterbro, gaar gamle Damer virkelig rundt og vil laane Lommetørklæder — hvorfor køber hun sig ikke et — det var da mærkeligt.

Der er blevet Plads ved den store Butiksruude, Bacillepladen, hvor Saxogade og Bredgade for engangs Skyld mødes. De smaa Hænder laver Aftryk paa Glasset, i Timevis staar man foran de smukke Ting i Vinduet — tryllebundet af den store Charme, som Nisser og Stofdyr med Paptunger er i Besiddelse af.

Tak, Skæbne! Klokken er blevet mange!

„Vil den Herre ikke nok sige os, hvad Klokken er?“

22½ — av for Katten.

Raadhusets hvide Urskiver ligner, set fra Hjørnet af Vestergade, halvanden Endefuld i Saxogade 151⁵.

De smaa Ben faar travlt. „Klø“ — „Klø“ siger den løse Skosaal paa lille Søsters højre Sko. Og ganske rigtigt.

Mutter har ikke rejst nogen Æreport for En derhjemme.

„Saadan nogle uartige Unger, man gaar jo og tror, at I er blevet kørt over.“

Klask — klask.

„I Seng med jer, værsgo.“

Og saa kravler man i Lullen med en Sukkermad i Hænderne og en underlig Snurren i Bagdelen.

Man har et Par blanke Taarer i Øjenkrogen, da man sover ind, og der er slet ingen, der hører En hviske ganske stille i Mørket:

„Helle for hele — hele Verden!“

Harald H. Lund.

Til
J. P. Jacobsen

*Roser hvide og Roser røde
 flettes sammen til Krans til
 din Kiste;
 svenske Hjerter, som skælve
 og bløde,
 beder duftende Blomster bringe
 Skjald, som sover din Søvn
 den sidste.
 Tak for Digte, som Dødens Klinge
 aldrig mægter at overliste.*

(Ukendt svensk Digter)

Da Klokkerne kaldte.

Af A. C. Svalgaard.

SØRGMODIGT, ligesom kaldende, lød Klangen fra Kirkeklokken i Hillerslev ud over Egnen en Decemberdag hen under Aften. Hvad kunde der mon være paa Færde? Det var jo ikke Helligdag, og Solen var, paa denne Aarets korteste Dag, forlængst forsvunden ude i Vest.

Ding! Dang! Ding! Dang! Klokken blev ved at sende sin kaldende Røst ud over den mørknende Egn; næsten søgende, spørgende bredte Lyden sig over Moser og Bakker til de omliggende Landsbyer, hvis Udsteder nu kun svagt skimtedes og efterhaanden helt opslugtes af Mørket. Endelig tav Klokken, og Ringeren, en ung Karl, slap mismodigt Rebet og lod det viljeløst svaje efter Klokkens sidste Svingninger, medens den sidste svage Duren i Malmen hørtes som en sitrende Hvisken.

Karlen lænede sig træt mod Kirkemuren og lyttede spændt ud i Mørket. Med den østlige Vind førtes en svag Klokkeklang mod hans lyttende og anspændte Øre, og saasnart han opfangede Lyden, fo'r han over Kirkegaarden og Diget og standsede ikke, før han naaede den høje Skrænt over Moseranden i Nord.

Som hans egen fortvivlede Bøn om at blive hørt, lød nu Klokken i Hundstrup Kirke, maaske som en lignende Bøn, eller var det Svaret paa hans Kalden for lidt siden? Han vidste det ikke, men han vidste, at han nu ikke mere var saa bitterlig alene, som han i de sidste Dage havde følt

sig, alene i Sognet, uden Forældre, Søskende eller Venner. Alle, alle var de en efter en bukket under for den sorte, snigende Sot. Voksne, Børn, Unge og Gamle.

Ham havde den sparet. Kun han, Niels hed han, undslap den grumme Skæbne og var vel derved udset til at være den, der igen skulde bringe Liv i de uddøde Landsbyer rundt omkring. Soten, den sorte Død kaldte man den, kom vel ikke i Skikkelse af den brølende Løve, der brutalt mejer ned for Fode, men mere som den snigende, listige Ulv, der med Kattefjed lister sig ind paa sit Offer, og hvor Døden var lige saa sikker.

I Skikkelse af en graahvid Taage sneget den sorte Død sig ind over Thy, kommende vester fra efter vel fuldendt Gerning i andre Lande, og for dens giftige Aande og dryppende Savl segnede Thyboerne i Hobetal. Kun enkelte sparedes. Sogne affolkedes, Lyng og Ravl krøb frem over forhen dyrkede Agre, saa disse efter faa Aars Forløb gik i et med den sorte Hede.

— Aa, Gudskelov! Selv om Klokken dér langt øster bag de vandfyldte Enge nu tav, vidste han, at han ikke var saa helt alene, et menneskeligt Væsen maatte der være, hvem det saa end var. En ejendommelig Lykkefølelse betog ham, han, der nu i Uger havde følt sig som en udstødt, en fremmed i sit eget Sogn, stadig vankende om, spejdende og lyttende i denne dødsisnende Stilhed.

Han følte sig saa let og fri, da han langsomt vandrede tilbage til sit ensomme Hjem, og før han sov ind, lovede han sig selv, at han allerede næste Morgen vilde følge Klokkens Kalden der østerude og opsøge den, der, som han selv, udsendte sin Ensomheds Længsel over den mennesketomme uddøde Egn.

Tidligt den følgende Morgen begav han sig af Sted. Paa hin Tid var det ingen let Sag at naa over til Kløvbakkerne, der mørke og truende skimtedes over Taagen ude i Øst, men Niels kendte Egnen, og den Higen efter et menneskeligt Væsen, som rent betog ham, gav ham Kræfterne og et næsten dødsforagtende Mod til at overvinde de Strabadser, han maatte igennem, før han naaede Landet hist ovre. Dybe, vandfyldte Mosestrækninger omgav ham til alle Sider, mens han, stolende paa sin unge Styrke, fulgte Klokkens Kalden.

Springende, hoppende, vadende og snublende naaede han længere og længere ind gennem Siv og Rør. Over lumske, dyndede og vandfyldte Grave saas hans Spor i Rimfrostens kolde Aande. Nu maatte han vel snart være ovre, skønt dér i Lavlandet, omgivet af mandshøj Bevoksning af Krat og Siv, kunde han end ikke skimte Landet, som han mente at være nær.

Kræfterne begyndte snart at svigte, og foruden Taagen, som omgav ham, følte han nu ligesom en Skygge, en mørkere, sænke sig foran ham og besværliggjorde hans Fremtrængen mod det frelsende Land. Tumlende, faldende, mens sært forvredne sorte Rødder lig Slinger, slibrige og kolde af Gus og Væde, snoede sig om hans Ben og Ankler. — Han vilde, maatte videre. Ikke give tabt, ikke nu — — — Klokkerne — kaldte de — — Aa —. En fortvivlet Stønnen brød sig frem, hæst og klagende, men afbrødes af et Rædselskrig, da han pludselig mistede Fodfæstet paa den yderste Rand af en af de nat-

mørke Gunger, og sank ned i det slimede Dynd — Klokkerne — nu ringede de igen — tav atter, alt var stille. En Boble i det træge Vand bristede dovent, Sivene tiskede — men nu afbrødes Stilheden. Siv og Krat fejedes til Side, og en ung, rank Pige, forpustet af et hastigt Løb, sprang til og fik i yderste Øjeblik fat i Niels' Arm, som hun lige skimtede i Mosevandet. Med Anspændelse af alle sine Kræfter og med Fare for selv at lide samme Skæbne, fik hun ham draget op af det iskolde, slimede Vand. Niels havde været Landet nærmere, end han havde tænkt, og et Øjeblik efter laa han udstrakt inde paa Bredden, medens den unge Pige søgte at bringe Liv i ham ved at rulle og tumle med ham, men saa medtaget var han af det isnende Vand og Mudder, at det en Tid saa ud, som skulde det ikke lykkes hende at kalde ham tilbage til Livet. Men hun blev ved, og trods den kølige Dag brød Sveden i klare Draaber frem paa hendes Pande, men hun ændsede det ikke, hun blev ved utrættelig, indtil en svag Sitren bag de fast lukkede Øjenlaag gav hende Vished for, at den fremmede Svend dog ikke var død; da fordoblede hun sine Anstrengelser, gned med Græstotter det sorte Slam af hans dødblege Ansigt og løsnede den vaade, stivnede Kofte. Da slog han Øjnene op, og en næsten uhørlig Hvisken banede sig Vej gennem de haardt sammenbidte Tænder. Hørligere blev denne Hvisken efterhaanden som Livet vendte tilbage, og endelig forstod hun denne næsten krampagtige Mumlen: — Klokkerne — Klok - ker - ne!

Aa Gud! Skulde det være sandt. Den Tanke, der slog ned i hende, da hun hørte Skriget hist ude i Sumpen. Skulde ogsaa hendes Kalden være hørt. Var det ham, ene som hun var det, der havde kaldt, kaldt i sin dybe Sjælsnød og Ensomhed, og derefter begivet sig af Sted for at opsøge den, hvis Bøn han havde opfanget?

Det maatte være saaledes.

Der var ingen Tvivl. Hendes Hjerte bankede hørligt, da hun løftede Niels op og paa sine stærke Skuldre bar ham det korte Stykke til hendes ensomme Hjem. Her kom Niels helt til sig selv under hendes opofrende Pleje, og snart havde de to erfaret alt om hinanden, hvorledes begges Slægt, Naboer og Venner var bortrevne af den snigende Sot, at den unge, kække Pige, der saa raskt havde revet ham ud af Dødens Gab, hed Inger og var eneste Datter af sine nu bortrevne Forældre. Niels kom sig Dag for Dag, og snart kunde han hjælpe Inger med Arbejdet i den forfaldne Gaard, vie dette Arbejde alle sine unge Kræfter, som han nu fuldtud havde genvundet, ikke mindst paa Grund af Ingers opofrende Pleje. Sin egen Egn, sit Sogn, skænkede han knap en Tanke, det var som om de Rædsler, han maatte gennemgaa, havde bortmanet Erindringen derom. Den unge Piges friske og naturlige Skønhed gjorde et stærkt Indtryk paa ham, hvortil vel ikke mindst de Omstændigheder eller den Maade, hvorpaa de to var ført sammen, bidrog.

Inger og han omgikkes tilsyneladende nærmest som Søster og Broder, men en inderligere Følelse mellem dem brød dog af og til igennem, og næsten umærkeligt spirede Kærligheden frem i deres unge, modtagelige Sind, den Kærlighed, der siden skulde bringe dem Glæde og uanet Lykke, den Lykke at eje hinanden fuldt og helt.

En smuk Sommerdag et Aarstid efter vandrede Niels og Inger Haand i Haand glade mod Syd, dels for at opsøge andre Mennesker og dels for at finde en Præst, som var villig til at vie dem. I et af de sydlige Sogne i Thy fandt de en saadan, og den paafølgende Søndag kaldte Klokkerne igen, men denne Gang for at kalde de to til Kirken.

Glade og lykkelige vandrede de Dagen efter igen mod de hjemlige Egne, hvor der, som Tiden svandt, voksede en Børneflokk op, der dannede Kernen af den nye Slægt, som skulde befolke og oprejse den øde og folketomme Egn, udslette Sporene af de udstaaede Rædsler og atter bryde den sorte Hede, der egenraadigt bredte sig over Thylands Bakker og Dale.

A. C. Svalgaard.

Wolle Kræn

Af Førstelærer Larsen, Hørdum.

BETTE var han, men et godt Hoved sad der paa ham, saa han for den Sags Skyld godt kunde være blevet baade Degn og Præst, men allerede fra Dreng af var han en Skarnsknægt, der satte graa Haar i Hovedet paa sine Forældre og Degnen. Og saa havde han de mest uskyldige Øjne i Verden, saa ingen, der ikke kendte ham godt, kunde tiltro ham noget slemt. Naa, Tugthuset havde han da ogsaa hidtil holdt sig fri af, skønt der var dem, der mente, at han adskillige Gange havde fortjent at komme der; men han havde altid forstaaet at redde Skindet. Som den Gang, hans Hus brændte! Han trængte saa frygteligt til Penge, og Politimesteren havde lige været der og skrevet det hele baade i Stuer og Lo og Lade. Og saa brændte det et Par Timer efter. Der var ingen, der tvivlede om, at Wolle selv havde sat Ild paa, Politimesteren da heller ikke, og i et Brandforhør samme Aften spurgte han derfor Wolle, om han ikke kunde tænke sig nogen Aarsag til Ildebranden.

„Nej, ikke anden end den, at Politimesteren i Eftermiddag gik og røg Cigar inde i Laden“, sagde Wolle troskyldigt. Saa blev det Forhør ikke længere.

Wolle havde i det hele taget et godt Øje til Politiet, og kunde han dreje det en Knap, gjorde han det. Wolle havde en Ford af ubestemmelig Alder, men han

havde altid en anden til at køre Bilen, da han ikke selv havde Kørekort. Saa en Dag traf Færdselspolitiet ham, da han kom ud fra en Kro med en lille Streg paa og vilde ind i Bilen. Hans Kammerat, der førte Bilen, var endnu ikke brudt op.

„Er det Deres Bil?“ spurgte Færdselsbetjenten skarpt. „Ja, det vil æ ikke nægte“, svarede Wolle, — han havde netop saa meget paa Lampen, at han var oplagt til en Spas. „Hvor er Deres Kørekort“, kom det i Prøjsertone.

„Æ haar ikke nøj Kørekort“, sagde Wolle. De to Færdselsbetjente saa betydningsfuldt paa hinanden. Her vilde de gøre en god Fangst.

„Hvor længe har De haft Bil?“ — „Aah, 3—4 Aar“.

„De maa hellere følge med til Politistationen med det samme. Det bliver Dem en dyr Historie. De maa hellere blive spiritusprøvet. Den gamle Rok lader vi staa her.“

Wolle fulgte villigt med. Og efter at han havde lavet Politiet alt det Besvær, han kunde, med Oplysninger og saa videre, sagde han enfoldigt: „Hva' ska' æ egentlig mæ Kørekort, æ kører jo aldrig sjæl!“ Wolle var nær blevet smidt paa Hovedet ud, saa arrige blev Færdselsbetjentene, men Wolle grinede.

En Gang var Wolle til Vildsunds Marked. Her falbød han en Griseso med et Læg nyfødte Grise, han havde hjemme, til 100 Kr. Det lykkedes ham at faa praktet dem paa den gerrige Jens Kræn fra Sydthy; det var jo en vældig billig Pris, og Wolle sagde flot, at han gerne maatte

trække Handelen tilbage, om han ikke var tilfreds, naar han saa Dyrene. Jens Kræn maatte give Lidkøb, og næste Dag kom Jens Kræn kørende de 20 km med Tospand og stort Lad paa Vognen. „Hvor har du Grisene?“ spurgte Jens Kræn. „Her ude i Tjørnehækken“, sagde Wolle og viste ham en Pindso med et Kuld nyfødte Unger. Jens Kræn bandede fælt — foruden Lidkøbet havde han kørt den lange Vej forgæves, men alle Skældsordene prelere fuldstændigt af paa Wolle, jo mere den anden bandte og skældte, jo mere morede Wolle sig.

Der boede en meget glubsk Sagfører paa Egnen, og da Wolles Transaktioner ofte tangerede Lovens Grænser, fik Wolle en Dag Tilsigelse til at møde hos Sagføreren i Anledning af en saadan Afære.

Wolle mødte og blev staaende lige inden for Døren og hviskede et næppe hørligt Goddag og stod i det hele som en, der ikke kunde tælle til fem. Sagføreren mente efter et Blik paa den sølle udseende Person, at her var let Spil — der var en, der rigtig skulde kujoneres. Efter at have siddet et Øjeblik, vendte han sig med sin mest bøse Mine om mod Wolle og brølede: „Kan du ikke sige Goddag, dit Fæ?“

„Goddag, dit Fæ!“ kom det omgaaende fra Wolle. Sagføreren blev rødglødende af Raseri, men Wolle holdt troskyldigt paa, at han kun havde sagt, hvad han havde faaet Bedsked om, og Kontorpersonalet gemte sig bag Pultene for at skjule deres Munterhed.

Utallige er de Historier, der gaar om de Knapper, som Bette Wolle har drejet andre, men han kom dog ogsaa galt af Sted en Gang. En Dag havde han skudt

en Hare og holdt Festmaaltid paa den hjemme, men da Naboen i det samme havde mistet en gammel Kat, tænkte Wolle, at der maatte kunne bringes noget ud af Hareskindet og den døde Kat. Han syede saa Misses døde Krop ind i Hareskindet og gik ind til Byens Købmand og solgte „Haren“. Bagefter fortalte han gode Venner om, hvorledes han havde pudset Købmanden.

Købmanden sagde ingenting, men da Wolle næste Gang kom i Butiken, lukkede Købmanden Døren og sagde: „Ja, jeg kunde jo melde dig for Bedrageri eller give dig en Omgang Klø, men du skal slippe for Straf, hvis du kan favne den Stok og naa med dine Fingerspidser fra den ene Ende til den anden“. Wolle tænkte, at det var der ingen Fare ved, men der manglede lige et Par Tommer, og Fingrene gled stadigvæk bort fra den ene Ende. Købmanden foreslog saa, at han skulde binde Wolles Fingre fast til den ene Ende, saa vilde det nok gaa. Det skete, men netop som Wolle anstrengte sig for at faa Fingrene ud til den anden Ende af Stokken, slog Købmanden hurtigt en Løkke ogsaa om disse Fingre og surrede dem fast til Stokken. Saa skød han læmpeligt Wolle ud af Butiken, og han maatte nu i denne Stilling gaa Spidsrod ned gennem Byen, fulgt af Gadens yngste Ungdom. Den Tur holdt Wolle aldrig af at omtale.

Trods alle Wolles Kup og Kæltringestreger gik det stadig tilbage for ham, og sidst jeg saa ham, var hans Bil blevet til en Skærslippervogn, men Humøret var trods alt i Behold.

Chr. Larsen, Hørdum.

JULEMØDET

Fortælling af HANS BAKGAARD

DET var i Aaret 1912, at Jens Holm, Søn af Mekaniker Anders Holm fra Sønderjylland, udvandrede til Amerika. Anders Holm havde to Sønner, som begge var Mekanikere, nemlig den omtalte Jens, der udvandrede og som var den ældste, og Christian, som var et Aar yngre. Jens rejste ud for at prøve Lykken i det fremmede, og Christian skulde blive hjemme tilligemed en Søster for at hjælpe Forældrene. Der var et meget godt Forhold i Anders Holms Hjem, og det var derfor ikke saa sært, at Afskeden var vemodig og tung, da Jens rejste. Særlig de to Brødre holdt meget af hinanden, og det var da ogsaa Mening, at Christian skulde komme over til Jens ad Aare, hvis det gik ham godt. De to Brødre var særlig begejstrede for Flyvemaskiner, og begge havde det samme Maal, at blive Flyvere.

Naa, Jens rejste til Amerika, og som den dygtige Mekaniker, han var, fik han straks Arbejde paa en Fabrik, medens han samtidig begyndte at lære at flyve, og tog i Løbet af ganske kort Tid Flyvercertifikat samt meldte sig i den amerikanske Hær og blev optaget som Flyver. Han udmærkede sig straks ved nogle dristige Flyveopvisninger.

Imellem Jens og Hjemmet udveksledes stadig Breve, og særlig var Christian begejstret for Broderens Optagelse i den amerikanske Luftflaade. Ogsaa han be-

gyndte at tage Undervisning i Flyvning og naaede ret hurtigt at faa sit Flyvercertifikat.

Saa brød Krigen ud i Europa i 1914. Jens modtog ingen Breve hjemmefra mere, Censuren var jo stram, ingen Breve fik Lov til at gaa igennem, naar de indeholdt et Ord om Krig.

Dagen oprandt, da det mægtige amerikanske Skib „Lousitania“ blev sænket af tyske U-Baade. Amerika kom med i Krigen.

Krigen rasede med stor Voldsomhed omkring Agonnerskovene i Frankrig. Det var Aften. Der rasede en voldsom Artilleriild paa begge Sider. De svære Kanoner hostede uhyggeligt, Jorden rystedes af deres hæse Drøn. Maskingeværernes tat-tat-tat lød i en Uendelighed. Skarpe Lyskastere sendte deres Straaler ud i den mørke Nat og fremviste den blodige Slagmark i al sin Uhygge. Hjertesøkørende Skrig fyldte Luften.

Et Sted bag de tyske Skyttegrave, hvor den tyske Luftflaade havde sine Hangarer, var der i en af Barakkerne forsamlet en Del Officerer, der ivrigt diskuterede Dagens Flyverbedrift over de fjendtlige Linjer, udført af deres unge, modige Kaptein, Føreren af „Den røde Djævel“.

En af Officererne udbrød: Det er dog alligevel den største Dag, De har haft endnu. Tænk — skudt tre Maskiner ned, alene paa een Dag. Er det Numer 48 eller

49 maaske, De har skudt ned nu, vedblev Løjtnant Schumann.

Det er Nr. 49, svarede Kaptajn Holm roligt, thi ham var det, Spørgsmaalet var rettet imod. Kaptajn Holm, hvis Bryst var behængt med Jernkorset, ham, Kammeraterne saa op til som en Gud, ham Fjenden frygtede som en Djævel. „Den røde Djævel“ blev hans Maskine kaldt af Fjenden. Jo, Fjenden kendte hans røde Albatrosmaskine, der spredte Død og Ødelæggelse overalt, hvor den viste sig. Den rolige, alvorlige Kaptajn Holm kendte ikke til Frygt, for ham var Kampen i Luften, Legen med Døden, kun et Eventyr. Krig er Haardhedens Skole.

Der var ligeledes forsamlet en Del Officerer bag de Allieredes Linjer. I en af Barakkerne, hvor en Del af Luftflaadens Maskiner var stationeret, diskuterede man ogsaa ivrigt Luftkampene. Dog savnede man her den Begejstring, som herskede i det tyske Selskab. Her var der nærmest en vemodig Stemning. Tre Maskiner med fem Kammerater var nemlig ikke vendt tilbage. De tyske Flyvere havde endog den Frækhed at bombardere Hangarerne under Anførsel af Den røde Djævels Fører, og først da de Allieredes Maskiner, langt overlegne i Tal, havde optaget Forfølgelsen, havde de tyske Maskiner trukket sig tilbage med det Resultat, at Den røde Djævel havde sendt tre af deres Maskiner brændende til Jorden.

Her var det ogsaa en Kaptajn, der var Midtpunktet i Kammeraternes Selskab, nemlig Kaptajn Jens Holm. Han var hurtigt avanceret i Luftstyrken til Kaptajn, dekoreret med de Allieredes Tapperhedsmedalje, til Dato nedskudt 37 fjendtlige Maskiner.

Ja, nu gaar det for vidt med Den røde Djævels Frækhed, henvendte Løjtnant Johnson sig til Kaptajn Holm, nu forsøger de at bombardere vore Hangarer.

Lad dem kun komme igen, jeg skal prøve, om ikke jeg kan faa Ram paa Den røde Djævel og hans Skare. Sidste Gang, vi mødtes, slap han fra mig.

Kaptajn Holms Ansigt var haardt som Sten. Kammeraterne saa ogsaa op til ham med Ærefrygt. De vidste, han var i Stand til at udføre det utrolige, naar det gjaldt Forvovenhed og Dødsforagt. Han blev ikke kaldt den uovervindelige for intet. Havde de ikke set ham med sin Maskine styrte brændende til Jorden en Dag, for atter at se ham gaa op med en anden den næste Dag. Jo, det kunde dog hænde, Den røde Djævel kunde finde sin Banemand.

Ja, saa er vi jo alle klar til at gaa op med et Øjeblikks Varsel i Morgen, Lillejuledag, saa snart Fjenden viser sig igen, sagde Kaptajn Holm til Kammeraterne. Lad os bare faa dem helt her ind igen over vore Linjer.

Det var hen paa Eftermiddagen den næste Dag. Endnu havde de Allierede ikke set noget til Den røde Djævel og hans Følgesvende. Det havde allerede begyndt at skumre, det var Juleaften, da pludselig Vagten ved Hangarerne observerede en Luftflaade ude i Horisonten højt oppe. Officererne spejdede ud i Retningen mod den med deres skarpe Kikkerter. Der var ingen Tvivl mulig, det var Tyskerne. Den røde Djævel glimtede udfordrende i den nedadgaaende Sols sidste Straaler. Kaptajn Holm gav roligt sine Ordre: Flyve-maskinerne klar. Tyskerne vilde nok vove et Angreb. Det gjaldt om at faa dem til at angribe.

Vinden var gunstig for de Allierede. Nu kom Tyskerne nærmere. Ind imellem Kanonernes Torden og Maskingeværernes Skratten kunde man tydeligt høre Flyve-maskinernes Brummen. Der maatte være op mod en Snes fjendtlige Maskiner.

Er vi saa parat, Dreng, nu gælder det. I Dag skyder vi Den røde Djævel til Jor-

den — og hævner vore døde Kammerater. Nu prøver vi en Nærkamp. Lad os samles om den røde.

30 Maskiner løftede sig fra Jorden og var snart forsvundet i Skyerne. Vinden var de Allierede gunstig. Vilde Tyskerne blot tage en Tørn med dem i Dag. Jo, saa minsandten, de var ikke bange. Gaarsdagens Held havde nok sat Mod i dem. Nu gjaldt det for de Allierede at benytte sig af Vinden og faa Tyskerne trukket lidt mod Øst. Et Øjeblik efter var Kampen i fuld Gang. Den røde Djævel havde allerede gjort det af med en af de Allieredes Maskiner, ført af den kække Løjtnant Scott fra U. S. A.

Dog var Overmagten for stor for Tyskerne. De foretog nu et Tilbagetog. Kun Den røde Djævel kæmpede alene mod 6—7 Maskiner. Den var ikke til at ramme. Den fløj som en Pil og sendte atter en af de Allieredes Maskiner mod Jorden med et Brag. Men nu blev den røde angrebet fra alle Sider, mens den steg højere og højere i rasende Fart for atter at lade sig falde med Lynets Hast nedad. Den var ikke til at faa Ram paa. Den var de andre overlegen i Hurtighed og Smidighed. Men stadig var den paa alle Sider omringet af de Allieredes Maskiner, der skød paa den som rasende. Den røde maatte være ramt mange Gange, men nu slog den sig vistnok alligevel igennem, skarpt forfulgt af Amerikaneren, Kaptajn Holm, den uovervindelige. Det var som de andre ikke kunde følge disse to, de fløj ud og ind i zig-zag, op og ned som to rasende kæmpende Fugle. Mester havde mødt Mester. En Kugle hvislede forbi Amerikanerens Øre og borede sig ind i hans Maskine, dog uden at gøre Skade, og det saa næsten ud til, at den røde skulde have Held til at undslippe som sædvanlig, da pludselig en Kugle maa have ramt Styregrejerne, thi med eet mistede dens Fører Herredømmet over den.

Den slog en Kolbøtte og styrtede med tordnende Fart mod Jorden. Den røde Djævel var sendt mod Tilintetgørelsen. Et Øjeblik senere havde den naaet Jorden bag de Allieredes Linje. Den knustes med et frygteligt Brag, mens Flammerne begyndte at vælte frem fra Ruinerne. Og næsten i samme Øjeblik landede Amerikaneren og styrtede hen til Vraget. En blodig og forslaaet Skikkelse slæbte sig til hans store Forbavselse ud derfra. Den rødes Fører var som ved et Under undsluppet Døden endnu en Gang. Han havde mistet sin Flyverhjelm, men var ellers ikke alvorligt saaret. Amerikaneren ilede hurtigt sin Fange i Møde. Men pludselig standsede han ligbleg, der gik en Skælven igennem ham, mens han greb sig til Hjertet, og han hviskede: Aa, Herre Gud, er det dig, Bror Christian.

Begge Brødrene stod i tæt Omfavnelse, og saaledes fandt Amerikanerens Kammerater dem, da de lidt efter kom til Stedet. De forstod ikke den pludselige Kærlighed og Æmhed, der var opstaaet mellem de to Fjender, som de nylig havde set stræbe hinanden efter Livet.

Det var allerede bleven Aften. De svære Kanoner rystede Jorden, og Maskingeværernes Skratten lød i en Uendelighed. Lyskasterne sendte deres skarpe Lys ud i den mørke Aften, Juleaften, og belyste de blodige Slagmarker i al deres Uhygge. Men et Sted inde bag de Allieredes Skyttegrave var der sket et Under, et Mirakel. To Dødsfjender, der nylig havde kæmpet som rasende højt oppe i Skyerne for at tage hinandens Liv, havde pludselig slynget Armene om hinanden og knuget sig ind til hinanden i tæt og inderlig Omfavnelse og glemt Krig og Kammerater og alt omkring sig, mens deres Øjne straaledede af den dybeste Kærlighed.

Hans Bakgaard.

MIN BARNDOMSLÆRER

ALMUESKOLEN

*En Lykke stor for dig
fik du en dygtig Lærer,
saa lykkelig blev jeg,
og derfor jeg dem ærer — —*

*Han sled i hele fyrre Aar
med op til Hundred' Børn,
og saa alligevel bange for
ikke faa taget sin Tørn —*

*Han elsked' Sandhed og Glæden frem
i hvert et Barnebryst,
han lærte, at Verden ej er vort Hjem,
vi skal støvne mod Lysets Kyst — —*

*Han saa hver enkelt og passed' paa,
at alle fik noget lært,
sligt mærker i Tidens Løb sin Mand,
og det er vel ikke saa sært.*

*Han sagde den sidste Aftenstund,
vi gik af Skolen ud —
Gaa — kære Børn — gaa frejdigt frem,
thi overalt er jo Gud — — —*

*Han ænsed' saa lidt al verdslig Gestalt
og al Døgnets Kævl og Strid,
for ham var Skolen et og alt,
den ofred' han Flid og Tid —*

*Nu sover han trygt bag Kampesten
under Elm og Poplars Sus,
under Klokketklang — ved Solnedgang
og ved Vesterhavets Brus — — —*

*Tak — gamle trofaste Lærer — Tak
for hvad du lærte og gav —
jeg sænker i kærlig Ærbødighed
Fanen over din Grav — — —*

OTTO MØLLER.

Døbefonten

Skildring af

SØREN NIELSEN

fra Tvorup Kirke.

AT der i Tvorup Sogn har været en Kirke, kan enhver overbevise sig om ved at aflægge Visit paa den endnu ikke helt forsvundne Kirkegaard, hvor en Del af Kirkens nordre indre Mur endnu ikke er helt forsvunden. Sidst i det attende Aarhundrede ejedes „Kirken“ af en Herr Thøfting, boende paa Store Djernis, en stor ved Søen smukt beliggende Gaard. Der holdtes 10 a 12 Heste, 50 Kreaturer og 80 Faar. Landsbyen Tvorup havde den Gang lidt meget af Sandflugt. Den var i sin Tid beliggende lige saa langt vest for Kirken, som den ved ovenomskrevne Tid laa østfor. Der var i Tvorup 9 Boelsteder, hvor der holdtes Heste, og 4 Huse foruden to enlige Gaarde. Ovenomtalte Gaard Djernis og saa Færggaard. En By beliggende mellem Tvorup og Havet, Rakkeby, var allerede den Gang helt forsvunden som Følge af Sandflugt. Herr Thøfting ejede tillige Vang Kirke, og da Tvorup Bys Beboere ved Fordrivningen af Sandflugten østpaa kom nærmere til Vang Kirke end deres egen, regnede han ud, at naar han fik Lov at rive Tvorup Kirke ned, disponerede han over to Tiender, men havde kun een Kirke at vedligeholde; det maatte være en Fordel. Han ansøgte saa Stiftsøvrigheden paa Grund af Omstændighederne om Tilladelse dertil, hvilket han fik paa Betingelse af, at alle Tvorup Bys Beboere vilde skriftligt erklære, at de intet havde at erindre derimod og vilde forpligte sig til at besøge

lige saa flittigt Vang Kirke, og han der vilde sørge for tilstrækkelig Plads ved at bygge til Kirkens vestre Ende, hvad han var villig nok til. Det gjaldt saa om at faa fat paa Underskrifterne. Og dette gik helt villigt. Hvem vilde ikke gøre Djernis-Manden en Tjeneste? Jov, aa jov, det var da ikke saa sært. Men da han kom til Færgegaards-Manden, hans gode Ven Kræn Færggaard, saa begyndte Vanskelighederne. Det var dog at fraskrive sig sin gode Ret, som mulig kunde forringe Færgegaardens Værdi, det var dog at bo i det ene Sogn og skulle gaa til Kirke i det andet; det syntes han nu ikke om. Ja, ja, tvinge ham til at skrive under vilde han selvfølgelig ikke, saadan noget skulde mellem Naboer helst ordnes i „Yn og Min“, som det den Gang hed; nu kunde han da tænke over det, saa kom han nok til det Resultat, at dette vilde de ikke have Uvenskab om. Saa gik Thøfting. Det var dog en Streg i Regningen; men saa kom han i Tanker om Færgegaards-Mandens store Hang til Kaffepunser; haa, haa, nu ta'r jeg ham nok. Han gjorde sig saa en Dag nogen Tid efter et Ærinde til Færggaard og talte med Kresten saadan om et og andet, og sagde saa i Samtalens Løb: Det er nu ligemeget, min gode Ven Kresten, dersom Du skriver under paa den her Erklæring om Kirken, Du ved, saa vanker der en ekstra god Kaffepuns hver Gang fra i Dag af Du kommer til Djernis, hvad Tid paa Døgnet Du end kommer. Den

Døbefonten

Skildring af

SØREN NIELSEN

fra Tvorup Kirke.

AT der i Tvorup Sogn har været en Kirke, kan enhver overbevise sig om ved at aflægge Visit paa den endnu ikke helt forsvundne Kirkegaard, hvor en Del af Kirkens nordre indre Mur endnu ikke er helt forsvunden. Sidst i det attende Aarhundrede ejedes „Kirken“ af en Herr Thøfting, boende paa Store Djernis, en stor ved Søen smukt beliggende Gaard. Der holdtes 10 a 12 Heste, 50 Kreaturer og 80 Faar. Landsbyen Tvorup havde den Gang lidt meget af Sandflugt. Den var i sin Tid beliggende lige saa langt vest for Kirken, som den ved ovenomskrevne Tid laa østfor. Der var i Tvorup 9 Boelssteder, hvor der holdtes Heste, og 4 Huse foruden to enlige Gaarde. Ovenomtalte Gaard Djernis og saa Færgegaard. En By beliggende mellem Tvorup og Havet, Rakkeby, var allerede den Gang helt forsvunden som Følge af Sandflugt. Herr Thøfting ejede tillige Vang Kirke, og da Tvorup Bys Beboere ved Fordrivningen af Sandflugten østpaa kom nærmere til Vang Kirke end deres egen, regnede han ud, at naar han fik Lov at rive Tvorup Kirke ned, disponerede han over to Tiender, men havde kun een Kirke at vedligeholde; det maatte være en Fordel. Han ansøgte saa Stiftsøvrigheden paa Grund af Omstændighederne om Tilladelse dertil, hvilket han fik paa Betingelse af, at alle Tvorup Bys Beboere vilde skriftligt erklære, at de intet havde at erindre derimod og vilde forpligte sig til at besøge

lige saa flittigt Vang Kirke, og han der vilde sørge for tilstrækkelig Plads ved at bygge til Kirkens vestre Ende, hvad han var villig nok til. Det gjaldt saa om at faa fat paa Underskrifterne. Og dette gik helt villigt. Hvem vilde ikke gøre Djernis-Manden en Tjeneste? Jov, aa jov, det var da ikke saa sært. Men da han kom til Færgegaards-Manden, hans gode Ven Kræn Færgegaard, saa begyndte Vanskelighederne. Det var dog at fraskrive sig sin gode Ret, som mulig kunde forringe Færgegaardens Værdi, det var dog at bo i det ene Sogn og skulle gaa til Kirke i det andet; det syntes han nu ikke om. Ja, ja, tvinge ham til at skrive under vilde han selvfølgelig ikke, saadan noget skulde mellem Naboer helst ordnes i „Yn og Min“, som det den Gang hed; nu kunde han da tænke over det, saa kom han nok til det Resultat, at dette vilde de ikke have Uvenskab om. Saa gik Thøfting. Det var dog en Streg i Regningen; men saa kom han i Tanker om Færgegaards-Mandens store Hang til Kaffepunser; haa, haa, nu ta'r jeg ham nok. Han gjorde sig saa en Dag nogen Tid efter et Ærinde til Færgegaard og talte med Kresten saadan om et og andet, og sagde saa i Samtalens Løb: Det er nu ligemeget, min gode Ven Kresten, dersom Du skriver under paa den her Erklæring om Kirken, Du ved, saa vanker der en ekstra god Kaffepuns hver Gang fra i Dag af Du kommer til Djernis, hvad Tid paa Døgnet Du end kommer. Den

kunde Kresten ikke staa for; han underkrev. Og dermed gik Sagen i Orden. Tvorup Kirke blev nedrevet; men fra den Dag mødte Kresten Færgegaard og fik sin Kaffe-puns i Djernis hver eneste Dag Vind og Vejr var fremkommeligt, og længe varede det ikke, før der mellem Færgegaard og Djernis blev traadt en Sti, der mange Aar efter kaldtes Kren - Færgegaards Brændevinssti. — Himlene i Vang Kirke blev lavet og Tvorup Kirke nedreven; en Del af Materialerne brugt til nye Huse ved Djernis; og sært skulde det være, om ikke meget er hentet af Omegnens Beboere. Mange stolte Borge er paa den Maade forsvundne, meget ført langvejs bort og brugt til Opførelse af andre Bygninger. Først i forrige Aarhundrede laa ved Store Djernis en mægtig Stenbunke, som for en stor Del stammede fra Kirken, og deriblandt Alterbordet og Døbefonten med dens Fodstykke, en glat firekantet Sten, der blev brugt til at banke Tøjet paa, naar der blev vasket Stovvask paa Djernis. Det var Skik den Gang, naar Tøjet var vasket færdigt, blev det lagt pænt sammen, lagt paa en flad Sten eller Træblok og saa banket paa med en „Bøskæp“, som den hed, et tykt og bredt Træblad med et Haandtag; ofte var en saadan Indretning smukt udskaaret. Tøjet var den Gang solide Ting, enten af Uld eller Hør, baade Skjorter og Hølsklæder var ofte af Vadmel og ellers var det af Hør eller Blaagarn, noget der nok taalte en Del, og maaske var den Behandling ikke haardere end den, Nutidens Vridemaskiner giver.

Døbefonten laa ved den omtalte Stendyngge uden at nogen interesserede sig for den ud over en Handelsmand eller Krejler, der boede i Stagstrup, hvor der den Gang øst for Kirken i Nærheden af det nuværende Fattighus laa 3 smaa Huse med lidt Jord til. I et af dem boede ovenomtalt Handelsmand, der vistnok hed

Kræn-Hamborg, Fader til den i sin Tid meget kendte Hestehandler Lars Hamborg. Han var kommen til at interessere sig for det mærkelige Stenkar i den Grad, at han en Gang ved Lejlighed, han var kørende den Vej ud, tog Stenen i Vognen med til Stagstrup, hvor en Købmand og Kornhandler fra Vildsund blev opmærksom paa den. Ogsaa han kom til at interessere sig for Stenen, saa han gav Hamborg en Tønde Byg for den. Saa blev den flyttet til Vildsund og blev brugt som Vandtrug indtil for omkring ca. 30 Aar siden. Jeg har ofte som Dreng beundret dette sjældne Stenkar, der kunde rumme en 5—6 Spande Vand.

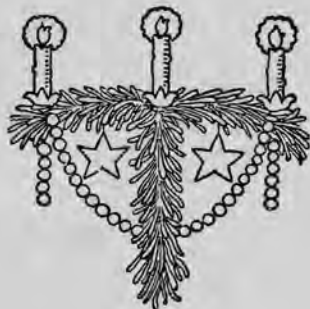
Pumpen i Brønden, hvorved den stod, var en saakaldt Skibspumpe, en tyk Træstamme, der var boret hul langs igennem.

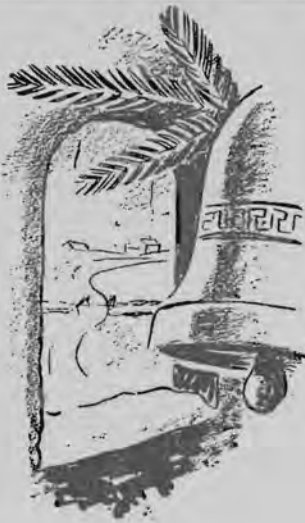
Døbefonten, Pumpen, Stedet og det hele ejedes for mellem 60 og 70 Aar siden af en Skipper Andreas Badstue, Søn af omtalte Købmand. Siden boede her i mange Aar en Mand ved Navn Peder Nielsen, der var helt stolt af sit sjældne Vandtrug; jeg er ikke sikker paa, at Peder Nielsen vidste, hvorfra det stammede. For nogle og tredive Aar siden kom der imidlertid en anden Mand til Stedet, der hed Martin Visby. Han og hans Kone var begge Medlemmer af den saakaldte apostoliske Menighed inde i Thisted. Han maa paa en eller anden Maade have faaet Rede paa, hvad hans Vandtrug i sin Tid havde været brugt til. Og da Menigheden, hvortil han hørte, ved den Tid byggede sin apostoliske Kirke oppe paa Møllevejen, blev der jo Brug for en Døbefont; saa forærede Hr. Visby, som den uegennyttige Mand han var, resolut Døbefonten fra Tvorup Kirke til Menighedens nye Kirke inde i Thisted, hvilket absolut var mere i Overensstemmelse med sin oprindelige Bestemmelse, der jo ikke havde været for Køer og Heste, men for Menneske-Børn. Men saa vilde

Skæbnen, at det ikke blev dens sidste Rejse endda. Da den kom til Thisted og skulde bringes paa Plads, syntes de, der stod for Anbringelsen, at den var for kolossal til de beskedne Omgivelser i den Thisted Kirke, men da der samme Sommer blev bygget ogsaa en apostolisk Kirke inde i København, hvor der var større Omgivelser, saa blev Døbefonten sendt derover. Om den blev foræret væk eller byttet med en anden, har jeg ikke kunnet faa oplyst; jeg har forespurgt hos den herværende Kirkes ledende Mænd, men de erindrer ikke noget bestemt; men det kommer mig for, at det ikke er for tidlig, at Tvorup Kirkes Døbefonts Historie bliver fortalt. Der vil uden al Tvivl komme en Dag, da

de, der har været vidende om en Kirke i Tvorup, alle er gaaet hinsides, — hvem skulde saa have sørget for Historiens Bevarelse for de kommende Slægter. Derfor har vi jo „Jul i Thy“, netop fordi den er skrevet af Thyboere, og just af dem, der har Kærlighed og Forstaaelse af, hvad der bør bevares for de kommende Slægter, der paa en eller anden Maade har Forbindelse med den Del af Landet, hvor Sagnene og Minderne er mindst lige saa mange og lige saa betydningsfulde som i andre Egne af Landet. Naturen er barsk, men storslaaet, og deraf er Thyboerne præget paa en ejendommelig Maade.

Søren Nielsen.

Ywl.

Wi ka men', hwans wi wil, gjø' wos hoe som flent,
de hjælpe' wos et, fu ilwol
æ dæ nøj dæ menne' wos tydle aa tent
i æ Daw' saant op imud Ywl.

Æ tenke et just po æ Engle saa møj,
po Worherr' aa hans hemmel aa de,
helle ham mæ æ huern i hans huel saa gløj,
aa hwans dæ no saant hø sæ te...

Nej, æ tenke po de, som wi kinne saa wal,
— siel den dæ æ styw som en Pind —
te æ Ywl ka gjø' wos i Tusindtal
saa swaæ aa saa warm' i wo Sind.

Æ tenke po den Gaang da wi wa smoe
aa sang i æ Skuel dæhjemm' —
æ tæws om æ Ywl hoer jenneste Oe,
te æ ka høe mi faa hans Stemm' — — —

Æ tenke po dem dæ æ gue we dem siel
aa gue we hinajn om æ Ywl. —
— Aa dæefue haæ æ no faktisk en Diel
tæwes fu wo Ywl — ilwol!

Johs. V. Kirk.

Sejren.

Skitse af

JOHANNES ABILDGAARD JACOBSEN

SOLEN sendte sine Straaler ned over Byen — endnu var det Sommer. Bare man lod Øjet fare ned igennem den lille Bys eneste „Strøggade“, saa kunde man se det, der gik de nemlig i Sommerdresset.

Det var herligt at være i den lille By, og mange, der havde deres daglige Gang i langt større Byer, nød her Ferien i fulde Drag — ingen Steder var der saa smukt som her — det var ikke de „Indfødte“, der sagde det — nej, det var de Fremmede, der her holdt deres haardt tiltrængte Ferie — og var man fra Byen, ja, saa kunde man se, at det var de samme Personer, der Aar efter Aar kom og holdt deres Ferie her.

Den lille By, der ellers hørte til de Byer, hvor Livet gaar sin rolige Gang, vaagnede pludselig om Sommeren op af sin Dvale, saa havdeden sine store Dage, og ikke langt fra dens Hjerte laa der et yndigt Badested, et rent Fluepapir at se til, naar Byens Indvaanere og Feriegæster laa der ude og badede — alt var saaledes Fryd fra Naturens Side — kun en syntes det ikke, og det var den unge Komponist Chr. Jensen, ja, et ganske almindeligt Navn, ikke sandt, men hvorfor ikke, det kunde jo være lige saa godt som et fremmed Navn; de eneste, der ikke syntes det, var Musikforlæggerne, — de skulde helst have et fremmed Navn, og saa skulde det helst være fra en Storby — det med, at Komponisten var fra en saa lille Flække, var ikke saa godt, men Chr. Jen-

sen tænkte, det skal nok komme, d'Herrer Forlæggere kan ikke blive ved at holde mig ude.

Ja, det var ikke saaledes, at hans „Værker“ ikke blev trykt, det gjorde de, og ogsaa spillet, men dog ikke i det Omfang som han syntes, de fortjente, men, som Chr. Jensen sagde, kommer Tid, kommer Raad. Han stolede paa sig selv, og saa kunde andre jo ogsaa gøre det, mente han. Men i den lille By blev han betragtet som en Særling, og Folk regnede ikke at komme sammen med ham, og Chr. Jensen regnede heller ikke at komme sammen med nogen, han var sig selv, rettede sig ikke efter andre, men efter sig selv, maaske var det rigtigt — Tiden vilde vise det.

Tiden gik — Vinteren kom, men Livet i den lille By forandrede sig ikke synderligt for det. Bladene faldt selvfølgelig af Træerne. Feriegæsterne rejste.

Chr. Jensen var en Dag — om man saa maa sige — i Stødet. Han havde lige skrevet en ny, moderne Vals, troede selv paa den, at den vilde slaa igennem. I den lille By havde den allerede gjort Lykke, hvorfor skulde den saa ikke i den store Kamp, hvor det gjaldt hele Landet. Han vilde sende den ind til et Musikforlag — han kunde dog ikke faa andet end et Nej. Selv syntes han, at det var den bedste, han havde skrevet til Dato.

Der gik et Stykke Tid. En Dag kom

Posten med et Brev til Chr. Jensen; det var et Afslag paa Valsen, som han havde sendt ind, og Forlaget kom med den ene Udflugt efter den anden, hvorfor det ikke vilde udsende Valsen. Det var der selvfølgelig ikke noget at sige til, det var jo ikke den første Skuffelse, han havde faaet — Skufferne var fulde af kasserede Melodier — Melodier, der havde gjort Lykke i den lille By, men slet ikke var til at faa ud paa et anerkendt Musikforlag, — hvorledes skulde det gaa? Saaledes spekulerede Chr. Jensen, men lige meget hjalp det, han havde jo ikke nogen Indflydelse paa Musikforlaget og maatte saa vente paa andre Tider — de kom før han tænkte over det.

*

Det var en bidende kold Decemberdag, Sneen føg henad Gaden, og Chr. Jensen sad oppe i sin Lejlighed som saa ofte før og spillede egne Melodier. Tiden var inde til, at Posten snart maatte komme. Men Chr. Jensen ventede ikke Post, kun sin Avis — der var gaaet et langt Tidsrum siden han sendte Noder ind — det var jo haabløst.

Bum — og der laa Avisen inde i Korridoren. Chr. Jensen rejste sig op for at gaa ud efter den, for at se, hvad Nyt Hovedstadspressen bragte — godt eller ondt, ingen vidste det endnu. Han havde faaet tændt Piben og sat sig mageligt tilrette, da hans Øje faldt over noget af Interesse for ham. Med stor Overskrift stod der — Musikkonkurrence — Chr. Jensen blev ivrig, maaske var det hans Chance — og han læste videre, det var absolut noget for ham, det drejede sig om en ny Vals, og Manuskripterne skulde sendes ind til „Lynforlaget“, med en Konvolut, hvor Navnet var, saaledes at Dommerkomitéen ikke kunde se, hvem der havde komponeret Melodien.

Chr. Jensen smed Avisen fra sig og hoppede af Glæde. Det var maaske en

Chance for ham, en, som han maaske aldrig mere fik, — den skulde ogsaa udnytted, og det med det samme. Med et var Chr. Jensen i et overdaadigt Humør, han fløjtede den ene efter den anden af de Melodier, som han selv havde skrevet, og fandt Valsen frem, som han selv havde stolet paa, men som kom tilbage fra Forlaget, den skulde sendes ind. Han var — som før — sikker paa, at netop den vilde tage Præmien hjem og bringe hans Navn frem over det ganske Land samt give Penge, og for Chr. Jensen var dette ikke det mindste — tværtimod. Naa — men alt imedens havde han faaet pakket Noden ind og faaet skrevet uden paa Konvoluten, saa kunde han jo ikke gøre mere, men som sagt haabede han, at Lykken var med ham, dette vilde vise sig, naar Tiden var udløbet, men det gik altid saa Pokkers langsomt, naar det var noget, man ventede paa. Chr. Jensen tog Brevet og hastede ned paa Posthuset med det, det skulde prøves; fik han Nej, var det jo ikke første Gang, men det var jo en ringe Trøst.

*

Tiden gik, og Chr. Jensen gik i Spænding og ventede paa Resultatet af Konkurrencen, maatte det blive en Sejr — tænkte han. Men et er at vinde — og et andet at tænke sig til det, men nu havde han ydet sit bedste og kunde ikke gøre mere.

Saa en Dag, som Chr. Jensen sad og læste i en spændende Bog, kom Posten med hans Avis og Brev. Chr. Jensen tænkte sig om — inden han sendte ind til Konkurrencen om den bedste Vals, havde han ikke sendt noget Brev afsted — saa det var ham umuligt at komme i Tanker om, hvem der skulde være kommet Brev fra. Spændt til det yderste aabnede han Brevet — og han blev glædelig overrasket, mere end han havde ventet, thi hvad saa

melse af egen Magtesløshed, af egen Lidenhed og Ringhed. — Povls Hukommelse blev underlig stærk, som han sad der med de rasende Naturkræfters Knitren og Buldren omkring sig. Han huskede paa, at det var farligt at søge Læ ved Træerne i Tordenvej, og han følte, det var forkert at blive siddende; men rejse sig og løbe turde han ikke. Alt, hvad der kunde ske af Ulykker, maatte ramme ham, og han lagde sig plat ned paa Jorden under Træet uden Tanke for, at Vandet nu drev stærkere fra de vandmættede Grene end udenfor. — Hans Øjne søgte opad og han aabnede Munden, dog kom der ikke et Ord paa hans Læber; men hans Hjerte var fuldt af Bøn om Frelse. Det var, som gik der en Strøm fra det lille Barnehjerte op mod den Gud, „der styrer Lyn og Storm“. — Pludselig rejste han sig og gik. Han turde ikke gaa bort, turde ikke røre sig af Pletten — men han gik alligevel — som tvunget af en usynligt Magt. — Ræ-æ-æetch skrættede et blaaligt Lyn gennem Luften, og i samme Nu lød et Dump, som faldt der noget tungt

ned paa et usynligt Bliktag over hans Hoved, — og Povl styrtede ramt til Jorden. — Saa var det, som Elementerne havde fuldbyrdet den Gerning, de var sendt ud for at gøre, og Tordenen drev bort, mens Regnen holdt op at skylle. Kun nogle enkelte, forsinkede Draaber faldt trætte og tunge til Jorden, hvor Povl laa. Et af dem faldt paa hans Pande, og han slog Øjnene op efter det bedøvende Slag. Han tog sig til Hovedet, saa sig forvirret om, men sprang saa op med et Sæt: „Hvad var dog det for et Lyshav“. — Aah, nu saa han det: Træet brændte. Det Træ, han havde ligget under. — Og Povl forstod, hvor Kraften kom fra — den Kraft, der ligefrem havde tvunget ham til at forlade det Sted, hvor Dødens Ildarm i næste Øjeblik vilde gribe alt levende og kryste Livet af det ved sit Flammebryst. — Snart havde Flammerne omspændt den lille Granplet; men Povl gemte fra den Aften et Minde, som ikke var for dyrt, selv om det var købt med en Aftens skælvende Angst.

Lærer Vestergaard.

Julegaven til Far.

Fortælling af
EGON BERTHELSEN

DET er mange Aar siden, det hændte, og dengang saa jeg ikke paa Hændelsen, som jeg gør nu. Dengang var jeg bitter, men nu synes jeg, det er en lille rørende og smuk Tildragelse, der nok er værdig til at komme frem i Dagslyset. Den fortæller ogsaa, hvordan en lille Drengs gode Tanker kan blive misforstaaet, saa han pludselig føler sig saa ulykkelig og bitter, at han synes, Livet slet ikke er værd at leve.

Der manglede hele tre Uger til Jul og jeg var kun 7 Aar. Alle de mange pyntede Vinduer havde allerede bragt mit barnlige Sind Julen paa saa nært Hold, at jeg havde besluttet at gøre mit første Indkøb af Julegaverne. Evald og jeg var Kammerater, og han var ligesaa henrevet af Stemningen som jeg. Derfor var det kun naturligt, at vi slog vore Pjalter sammen til fælles Lidelse og fælles Glæde. Jeg havde 20 Øre plus nogle Sprældemands-Kartoner, Evald havde 50 Øre og et Par Kartoner.

Vi sad nede i Kælderen og sagde: 20 og 50 = 70, 35 Øre til os hver. 8 Kartoner og 2 Kartoner = 10, 5 til os hver. Og saa lavede vi Sprællemænd. Da vi var færdige, gik vi op til Toget, og med megen Møje fik vi solgt 4 Sprællemænd a 25 Øre og vores Kapital var steget til 85 Øre for begges Vedkommende. Saa mange Penge havde vi sjældent ejet paa een Gang, og vi var rørende enige om de flotte Julegaver, vi kunde købe. Vi stod foran et Cigarhandlervindue paa Nytorv, og da fik jeg Øje paa den Pakke „La Dora“, der skulde volde mig saa mange Kvaler. Der stod 1 Kr. 20 Øre paa Pakken, saa jeg manglede alt-saa 35 Øre.

Jeg husker endnu Evalds Gavtyvesmil, da han sagde:

— Du kan jo skære Patterne af din Gris! Min Gris var en Sparebøsse. Der var præcis 5 Kr. i den, jeg havde tjent ved at sælge gammelt Jern. Evalds Forslag var jo godt, men Far havde udtrykkelig forbudt mig at tage Penge af Grisen. Og nu var det saadan, at jeg absolut vilde have den Pakke Cigarer. Der manglede kun et Kvarter, til Far kom hjem til Middagspavse, kan jeg huske. Vi løb alt, hvad vi kunde, ud ad Nørregade og hjem. Det var en Aftale, at Evald skulde snige sig ned i vores Gaard og drille vores store Lænkeshund; saa kom Mor nemlig ned og skældte ud. Imedens havde jeg saa Tid til at ryste Grisen. Der kom to 25—Ører ud, saa der blev et Overskud paa 15 Øre. Jeg hørte Mor skælde ud nede i Gaarden, og ærlig talt frydede jeg mig over vort gode Trick. Hun skulde dog bare vide, hvilken god Mening, der laa bag det hele. Jeg naaede ogsaa at snuppe et Visitkort med Fars Navn paa. Der var ikke andre. Alt forløb som det skulde. Vi fik købt „La Dora“en og fik Evalds Mor til at skrive paa Kortet:

Glædelig Jul, Far!

Egon.

Der var nemlig ingen af os to, der kunde skrive, vi gik ikke i Skole endnu. Vi havde nemlig begge haft Skarlagensfeber, saa det havde forrykket vor Skoletid et helt Aar. — Jeg puttede Kortet ind til Cigarerne og gemte dem bag noget Skrammel nede i Kælderen. Da jeg var paa Vej op ad Trapperne, hørte jeg Far bruge en farlig Mund. Han studerede lidt, da han saa mig, og spurgte saa, hvor jeg havde faaet Lakrids fra.

— Lakrids, sagde jeg.

— Ja, du er jo helt sort om Munden af Lakrids. Han har sikkert set paa mit betuttede Ansigt,

at jeg havde været ved Grisen, for pludselig sagde han:

— Naa, du har taget Penge fra din Sparebøsse.

Nu var al min Glæde traadt sønder og sammen. Han smadrede Grisen — 4 Kr. 50. Jeg fik et Par knaldende Lussinger og et Spark, ud af Klappen med mig. Jeg var rasende. Jeg fo'r ned i Kælderen, hev „La Dora“ en frem og rev det hele i Stumper og Stykker. Da jeg atter kom til mig selv efter den stærke Sindsbevægelse, gik jeg nede paa Engen og græd. Jeg vilde hugge Hul i Isen paa Aaen og drukne mig. Han skulde rigtig føle, hvor jeg havde lidt. Men det skulde helst være saadan, at der var Taarer paa mine Kinder, naar de fandt mig død. Og hvis jeg druknede mig, kom der jo Vand over det hele. Nej, der skulde være Taarer.

Foreløbig kunde jeg ogsaa løbe min Vej. Jeg kunde løbe langt ud forbi Tingstrup Bakker og ud i den vide Verden, jeg havde hørt saa meget om. Maaske kom jeg hjem igen som en rig Mand, der var gift med en Prinsesse, og saa skulde jeg rigtig hovere. Saa vilde jeg besøge Far og Mor og købe en hel Masse Wienerbrød, som de slet ikke skulde faa en Bid af.

Ude i Tingstrup Bakker var der imidlertid en Bondemand, der stod min Lykke i Vejen. Han jagede mig væk fra sin Mark. Saadan en Tølper. Naar jeg blev gift med Prinsessen, skulde alle

hendes Fars Riddere faa Lov at ødelægge hans Mark, og saa maatte de dele hans Gods imellem sig.

Det begyndte at blive mørkt og jeg frøs. Jeg besluttede at gaa hjem og tage min Overfrakke paa. Med den var jeg bedre udrustet mod Kulden. „Bjørn“ vilde jeg forresten ogsaa have med.

Da jeg stod i Entreen med Frakken under Armen, kom Far ud.

— Hvor har du været hele Eftermiddagen, Egon?

— Været

Han trak mig ind og tog mig op paa sine Knæ.

— Skal vi saa ikke lade det være glemt?

Jeg stod lidt forlegen og vidste ikke, hvad jeg skulde sige. Alle mine Fremtidsplaner blev jo kuldkastede.

— Jeg fandt din Seddel og Cigarstumperne nede i Kælderen. Du er jo alligevel en god Dreng. Skal vi saa ikke være Venner igen?

— Jo-e, sagde jeg endelig.

— Tak for det min Dreng. Her har du en ny Daler til en Pakke „La Dora“.

Aldrig har jeg løbet saa hurtigt, og aldrig siden har jeg været saa lykkelig, som da jeg købte den nye „La Dora“.

Egon Bertelsen.

CHR. SØNDERGAARDS KENDTE MANUFAKTURFORRETNING

AFDELINGER:

2den Sal:

Systue og Lager.

1ste Sal:

Dame-Konfektion.

Stue (Selve Butiken):

Melvarer, Tricolage

Kjoler

Kælderen:

Senge-Udstyr, Tæpper

◆
ALSIDIG!
PRISBILLIG!
TJENSTVILLIG!

Efter den sidste store Udvidelse er den nu en af
Nordjyllands største Manufakturforretninger

*Forretningens Princip har
altid været:*

*Ved stor Omsætning
at fremvinge den
billigste Pris.*

SPECIALITETER:

Dame-Konfektion og Kjoler
Kjolestoffer · Hvidevarer
Senge-Udstyr

CHR. SØNDERGAARD

◆
VESTERGADE 6 · TELEFON 54 - 56

THISTED BANK
DEN DANSKE LANDMANDSBANK
HYPOTHEK- OG VEKSELBANK
THISTED AFDELING

AKTIEKAPITAL:
KR. 50,000,000

RESERVEFOND:
KR. 34,000,000

TELEFON 88
DIREKTØREN 688

KONTORTID:
10—12 & 2—5

ENHVER ART AF BANKFORRETNINGER UDFØRES
BOXER UDLEJES FRA KR. 5,00 AARLIGT

SPAREKASSEN FOR THISTED AMT

SPARERNES INDSKUD:
KR. 12,000,000.

RESERVER:
OVER KR. 950,000.

EXPEDITIONSTID:
10—12 FORM.
2—4 EFTM.

TELEFON NR. 2

OPRETTET 30. NOVEMBER 1829

Tørre og vellagrede Cigarer
og Tobakker faar De altid i
Specialforretningen

"Elegantes" - Nytorv

Andr. N. Pedersen, Tlf. 482.
Mægtigt Udvalg i Shagpiber
og Stokke.

KONDITIONERET NYTORV

BYENS BEDSTE KAGER
OG FØDSELSDAGS-
KRINGLER

H. JOHS. OLESEN TLF.
1 8 3

Kronen faar den rette Værdi,

naar De gør Deres Indkøb i

Kolonial-Lageret Nytorv

Tlf. 149

— Forretningen, der har hele Thy til
Kunder. Varer for 10 Kr. sendes franco
over hele Thy.

BADSTUES FRUGT har det bedste Ry
baade paa Landet og i Thisted By.
Husk til Julen, at Frugt er sundt
— det er det som bekendt hele Aaret rundt.
Derfor: Spis Frugt baade Vinter og Sommer.
Ring blot til Badstue, og Frugten kommer.

BADSTUES Frugtforretning,
Storegade,
Thisted. Telf. Nr.: **511**

Forlang

Helstrups Vine

— de er billige, de er gode!

Ekvipér Dem i Specialforretningen
for moderne Herrekonfektion:

Engelsk

Beklædnings-Magasin - Nytorv - Thisted

Carl Pedersen

Damefrisør

Vestergade 18

Telef. 426

GULDSMED OSCAR LUND
VESTERGADE 25 - TELEFON 540

STORT UDVALG

I FIKSE OG BILLIGE

JULEGAVER

Støjbergs Margarine

er et delikat, velsmagende
Produkt.

Forsøg selv.

Naar De ønsker et Monument

over Deres kære Afdøde, saa henvend Dem til
BRØDRENE JENSEN, THISTED,
de yder Fagmandens Garanti
for Skønhed og Holdbarhed.

Møbler til alle Hjem!

I Byens største Specialforretning for Møbler finder De det største Udvalg til Deres Hjem. Hvass' Møbelforretning er hævet over al Konkurrence — enten De vil betale kontant eller paa vort fordelagtige Kontosystem. —

L. S. Hvass, Nytorv 8, Telef. 184

B. Bjerre Christensen

statsautoriseret Elektro-Installatør
udfører alle Arter elektriske Anlæg og Rep.

■ Stort Lager af elektriske Brugsartikler: Moderne Lysekroner, Læselamper, Bordlamper, Strygejern, Varmecovne, Pærer og Sikringer, elektriske Vogn- og Cyklelygter, Lommelamper, Akkumulatører, Anode- og Lommelampebatterier.

Elektriske Køkkener. Radio-Anlæg.
Telefon 248 · Thisted · Nytorv 3

Telef. 444

Det betaler sig at gøre sit Indkøb af KØD og PAALÆG hos

Niels Simonsen - Storegade 4

Kød- og Fedevareforretning • Salteri, Røgeri og Pøsefabrik

• Forretningen fører kun 1. Kl.s Varer, og man faar noget for Pengene.

Gør i egen Interesse Deres JULEINDKØB hos
J. P. Dige, Strandgade, Tlf. 15

Altid 1. Klasses Varer.
Bringes overalt i Byen.

Drik Diges Kaffe!

BLACH

har alt i Paalæg og
Delikatesser. Spec.:
Selskabssmørbrød

• Nytorvs Paalægsforretning, Tlf. 415.

Stop!

— og se vore Vinduer med de mange
gode og billige JULEGAVER.

KARL STIGAARD
Trikotageforretning, Vestergade 15 (ved
Siden af Landmandshotellet, Tlf. 273)

JULEGAVER

for enhver Smag og til alle
Priser finder man bedst hos
MARIUS SØRENSEN • GULDSMED

Lille Torv, Thisted, Telefon 23

SLAGTERIAFFALD

samt alt i fersk, saltet eller røget Flæsk,
Paalæg m. m. anbefales fra vort Udsalg
paa Strandvejen.

Varerne bringes overalt i Byen.

Altid 1. Klasses Varer
tilv. under Statskontrol.

Thisted Andels-Svineslagteri

Udsalget: Telefon 720.

A/S **P. O. POULSEN**

Engelske Nøddekul
Koks og Cinders
Westfalske Cinders
Danske og tyske
Briketter ■

HAVNEN • THISTED

Telefon: 115 - 181

Dyrk Musik —

*Kilden til en af Livets
største Glæder.*

*Et hvilket som helst Musik-
instrument, De kunde ønske,
faas i de bedste og mest ud-
søgte Fabrikater hos —*

Ejnar Christensen,
Thisted Musikhus.

NU KOMMER JULEN

*og dermed i højere Grad Bagingens Tid. Tænk nu over,
Frue, at det ikke er ligegyldigt, hvad Mel De bruger i Deres
Husholdning. Derfor brug THISTED DAMPMØLLES prima*

STJERNEMEL

*Derved faar De ikke alene et godt Produkt, men støtter
lokalt Arbejde. Prøv det, og Deres Julebaging bliver bedre.*

A/S **Kulkompagniet**

Tlf. 25 - Thisted - Tlf. 35

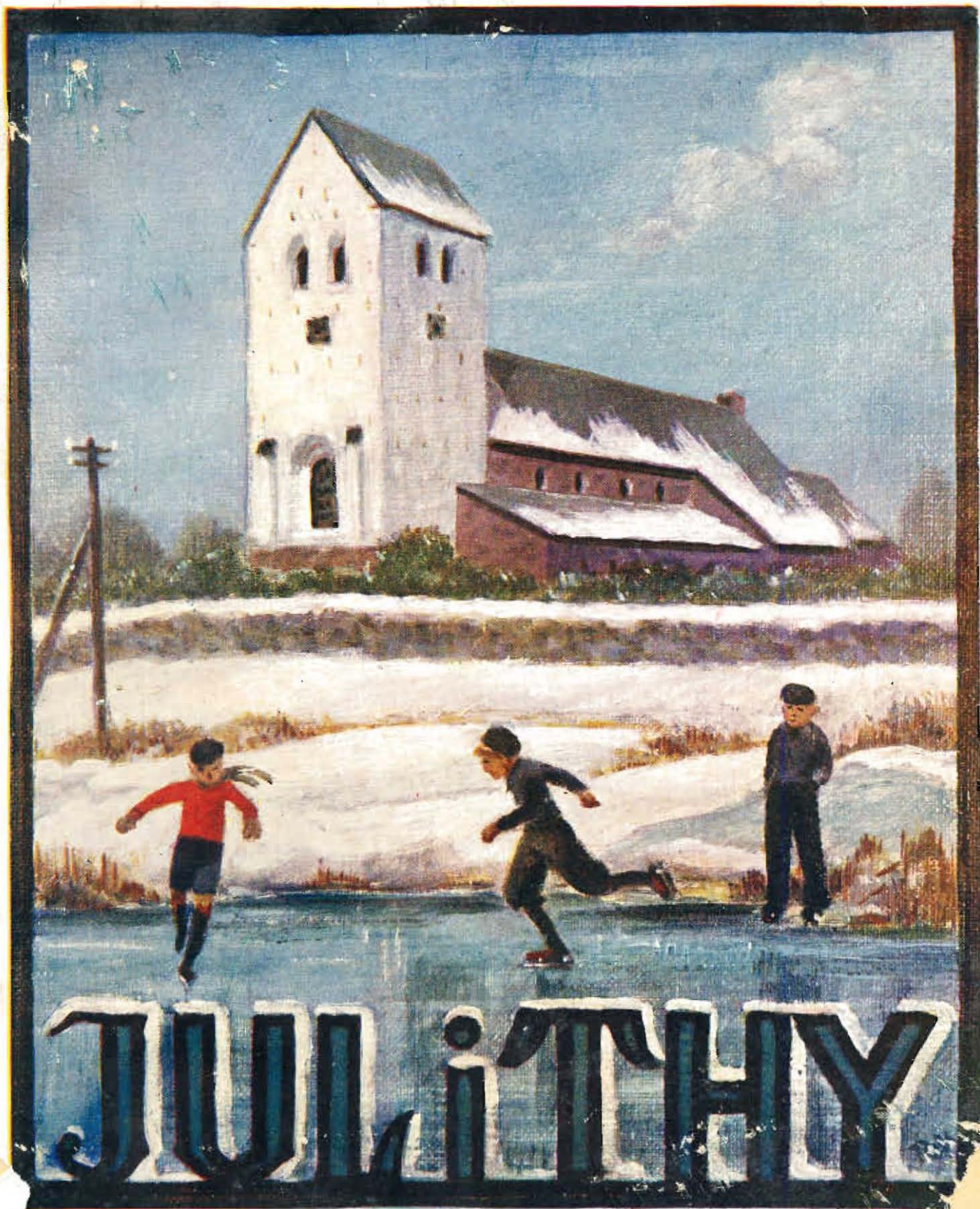
Direkte Import af
Kul, Koks & Cinders
fra fineste engelske
Eksporthører.

A/S **De forenede Kalkværker**

Tlf. 25 - Thisted - Tlf. 35

Prima veltørret og pulveriseret
Gødningkalk

*anbefales af Hede-
selskabet.*

UDGIVET AF GEORG PORS · THIS

JUL I THY

2. OPLAG

JUL I THY

1936

SJETTE AARGANG

*ALVOR OG GAMMEN
VANDRE TILSAMMEN*

UDGIVET OG REDIGERET AF GEORG PORS

JUL I THY - 1936

6. AARGANG

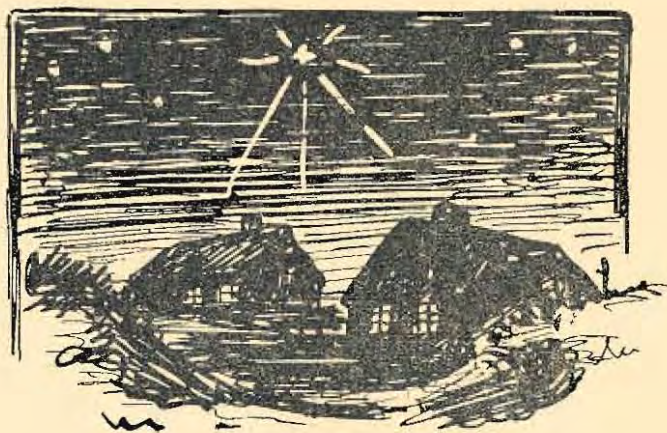
JULEHEFTET FRA KÆMPEHØJENES LAND.

INDHOLD

	Side
OTTO MØLLER: Indledningsdigt	5
JØRN HEE: <i>Hjem til Jul. To Vorupør-Drenges Eventyr</i>	6
GEORG POULSEN: <i>Hundekongen. Et Tidsbillede fra Mund- og Klovsygen</i>	8
HARALD H. LUND: <i>Moderens Sang</i>	11
ANDERS C. SVALGAARD: <i>Mesterrakkeren i Langvad Bjerge</i>	12
BERTEL BUDTZ MÜLLER: <i>Brødets Forbandelse</i>	16
JØRN HEE: <i>Vestkystfiskeren</i>	22
HARALD H. LUND: <i>Julen i de store Gader</i>	24
Førstelærer LARSEN: <i>Jens fra Thy</i>	28
K. MAGLEBY SØRENSEN: <i>Jul paa Pilegaarden</i>	32
HARALD H. LUND: <i>Fnug møder Fnug</i>	38
KAJ BRUSEN: <i>Gevinsten</i>	39
Redaktionssekretær TAGE MORTENSEN: <i>Den sorte Kunst</i>	45
OTTO MØLLER: <i>Ung — Gammel</i>	50
EGON BERTHELSEN: <i>Etisabeth</i>	51
SØREN NIELSEN: <i>Kirstens Hus</i>	53
JOHS. ABILDGAARD JACOBSEN: <i>Den lykkeligste Jul</i>	57

OMSLAGET: *Vestervig Kirke*, udført i Trefarvetryk efter Maleri af ASGER RIBER.

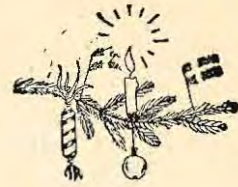

*Her er jeg igen
„Jul i Thy“
ja — Tiden gaar
og gaar — —
— — — — —
er vi de gamle — — — ?
Nej — vi er ny — — !
saa faar vi Jul
og
godt Nlytaar — —
— — — — —*

Jul 1936.

Otto Møller.

HJEM TIL JUL

To Vorupør-Drenges Eventyr

Af JØRN HEE

DET VAR EN AUGUSTDAG for mange Aar siden, at følgende fandt Sted.

Nede ved Vorupør Landingsplads gik om Eftermiddagen nogle Fiskere og fangede Makrel i Vod. Et Par smaa Dreng paa omkring 7—8 Aar løb nede i Strandkanten og soppede i Vandet. Vinden var Sydøst, og Regnen silede ned, og efter en Stunds Forløb enedes Fiskerne om at holde op med Fiskeriet, hvorefter de begav sig hjemad med deres Fangst. De to Dreng vilde imidlertid ikke saadan give op for en Smule Regn, de vilde „po æ Hav“, vilde de, koste hvad det skulde — de vilde ud at dørge Makrel

Naturligvis havde deres respektive Fædre forbudt dem paa det strengeste at tage paa Havet — men hvad — der maa jo have været Fiskerblod i Poderne, og dette overvandt Respekten.

Med Møje og Besvær fik de to Purke en Pram bakset ned til Vandet, og lidt efter fornam de Søen under Bunden. Turen var oprindelig bestemt til en Manøvre tæt inde under Land, og de to Smaafyre anede ikke, at det næste Sted, de skulde sætte Fødderne paa, skulde blive Antwerpens Gader — fjernt fra den lokale „Skolemejster“ Ris og den hjemlige Kyst.

I en passende Afstand fra Land roede de en Stund, men Vinden bar fra Land, temmelig raskt endda, og da de to smaa Sømænd skulde til at ro ind imod Vinden, viste det sig, at Skuden var for stor i Forhold til Kræfterne.

De fægtede med de tunge Aarer, roede og roede, og Kræfterne svandt i samme

Forhold, som Afstanden øgedes ind mod Land. Naturligvis, saadan aabent at bekende over for hinanden, at de just var bange, det havde de ikke gjort endnu, men alligevel — betænkelige ved Stillingen maa de have været. Tiden gik, og Skumringen faldt paa, Kysten kunde lige skimtes gennem Regntykningen — sidst forsvandt ogsaa de kendte høje Bakker: „Dovbak“, „Studbak“ og „Per Ralt“. Da de blev borte, var der Vand paa alle Sider, saa langt de smaa Øjne kunde se Og nu regnede det. De havde hidtil næppe skænket dette en Tanke, men nu mærkede de, at deres fattige Pjalter var gennemblødte — og den gamle, møre Pram, der i Parentes bemærket var ens i begge Ender og desuden ikke var deres Faders, tog væmmelig meget Vand ind. Der skulde altsaa øses Vand ud af og til, og mens dette stod paa, hvilte Aarerne — og Farten — ja, den gik udefter, til Havs, bort fra Hjemmet

Da Augustnatten nogle Timer senere lukkede sig om det lille Fartøj, der nu drev for det bare Tømmer, havde de to smaa Purke, Jens og Niels hed de, forlængst med stride Taarer betroet hinanden deres gensidige Fortvivlelse. Hjemmet bag Klitterne med det forblæste Marehalm-Straatag blev i deres Tanker til et Slot, og de sidste Klø, de havde faaet, blev som Kærtegn.

Vandet skvulpede i Bunden af Baaden under dens Bevægelser, naar Søerne vaskede om dens Sider. Henne i Stævnen af Prammen havde de to Dreng fundet hinanden, og dér gik de lange kolde Natte-

timer vekselvis med Graad og korte Samtaler om dem derhjemme, der paa et Øjeblik var kommet dem paa Afstand.

— — Den norske Brig „Vigerland“ laa næste Dags Formiddag ved 9-Tiden og krydsede ca. 6—7 Mil ud for Hanstholm. Kaptejnen, der paa dette Tidspunkt var paa Broen, stod med Kikkerten og saa efter noget, som han mente var Vraggoods, det drev et Stykke borte fra Skibet

Da han alligevel ikke var ganske klar

Niels laa og sov i Køjerne. — Stormen peb i Vanter og Rigning, og for spændte Sejl gik Sejladsen forbi Jyllandskysten med Antwerpen som Maal. Drengene kom hurtigt til Kræfter og blev forkælet af hele Mandskabet.

Paa Kaptejnens Spørgsmaal, hvor de var fra, kunde Drengene kun svare *Vorupør*; hvor denne By laa paa Verdenskortet, maatte han selv klare. — Naa, den rare Mand klarede sig godt med denne Oplys-

over, hvad det var, beordrede han en Jolle i Søen.

Det var paa høje Tid, den kom til Hjælp — thi det var Drengene, man fandt her. — Den ene af dem laa med Underkroppen i Vandet og den anden sad og saa udmattet og ganske fortvivlet ud.

Et Par Timers Drift til og det skrøbelige, havlt synkefærdige Fartøj vilde have baaret de to Smaadrenge ind i Døden.

Om Bord i Brig „Vigerland“ kom de Skibbrudne i en omsorgsfuld Pleje hos Kaptejnens Hustru, der var om Bord i Skibet. De fik varmt at drikke straks, da de kom om Bord, og saa kom de i varme Køjer

Om Eftermiddagen blæste det op med en hujende Storm af Vest — men Jens og

ning. En Maanedstid efter, at Drengene var forsvundne, kom der Telegram til Pastor Rohde, Hundborg, fra Antwerpen, at Drengene var ankommet dertil og var i god Behold. — Nævnte Pastor Rohde havde Søndagen i Forvejen prædikeret i Kirken, og i sin Prædiken dvælede han ved Drengenes ulykkelige Forsvinden og trøstede samtidig de sørgende Forældre. — —

— — Senere blev Drengene hjemsendt over Sverrig til Danmark — og det paa staas, at de var „næsten“ ukendelige. Kaptejnen havde ekviperet dem med fint Tøj, og deres Faders gamle, strikkede Nathue, som de havde med fra Hjemmet den skæbnesvangre Dag, var ombyttet med en flunkende ny, rund Sømandshue — med Top i.

Jørn Hee.

Hundekongen.

Et Tidsbillede fra Mund- og Klovsygens Tid
af GEORG POULSEN

PEDER JONAS var en stor Kongel. Han havde prøvet alt muligt, men der var ikke noget, der vilde gaa for ham, for stadigt Arbejde var ham en Pestilens. Hans Livs eneste store, gode Kup var, da han friede til Maren og fik Ja, for Maren holdt Hjemmet oppe ved sin Flid og Dygtighed. Hun passede praktisk talt ene den lille Husmandsbedrift og gik endda ud som Kogekone og lignende.

Saa kom den store Mund- og Klovsyge-epidemi, hvor Øvrigheden ansatte Folk rundt om i Kommunerne, der skulde anmelde enhver, der havde løsgaaende Hunde helt ud til 5 Kilometer fra en smittet Besætning. Befolkningen var gale over denne Indespærring af Hundene, da man ikke kunde se Nyten af en saadan Foranstaltning, fordi man jo ikke kunde indespærre Rotter og Fugle, der var langt værre Smittebringere end Hundene.

Saa blev Stillingen som Hundekontrolør ledig i Byen; den forrige havde opsagt Stillingen, fordi han et Par Gange om Aftenen, naar han var ude, havde faaet en Dragt Prygl, og den næstforrige fordi han mærkede, at alle Folk paa Egnen trak sig tilbage fra Samkvem med ham.

Men saa meldte Peder Jonas sig. Her var godt at fortjene og lidt at bestille. Prygl var Peder Jonas ikke saa bange for, han var jo en stor Kongel, og desuden havde han en stor Politihund med sig i en Suor paa sine Ture ud i Landet, og Samvittighedsskrupler havde han aldrig

lidt af. Maren var ganske vist ikke rigtig glad for hans ny Bestilling, men tav dog foreløbig.

— — —

Peder Jonas var saa ivrig i Tjenesten, at hans Ry snart gik viden om, og hans Navn forandredes til Hundekongen. Han strejfede om ikke alene paa Vejene, men gik ogsaa rundt om Folks Gaarde og kiggede ind alle Vegne for at faa „Resultater“. Undertiden gik han igennem Landsbyen med sin Hund og lod den give Hals for at lokke Folks Hunde ud paa Gaden. Ja, der fortaltes endogsaa Eksempler paa, at han selv var gaaet ind til Folk og ladet Stuedøren staa aaben, for at den indespærrede Hund kunde løbe ud, og saa noterede han den straks. En anden Gang var der en fattig Enke, hvis Hund ikke havde sat sine Ben uden for Døren i samfulde 16 Uger, men saa var hendes lille Barnebarn paa Besøg og legede med Hundene. I et ubevogtet Øjeblik smuttede Hunden ud ad Døren sammen med den lille. Bedstemoderen løb saa hurtigt, hendes gamle Ben kunde bære hende, ud og fik dem begge ind, men Hundekongen var netop kommet forbi i det samme, og endskønt den gamle Kone forklarede ham Sagen og bad saa bønligt for sig, anmeldte han hende. Det blev 20 Kr. i Mulkt af hendes lille Aldersrente.

Til sidst fik Peder Jonas fuldstændig Hundegalskab; han kunde knapt taale at se en Hund sidde og kigge ud af et Vin-

due, uden at han straks noterede den.

Maren, der var en retskaffen Kone, var alt andet end begejstret for Mandens Bedrifter, efterhaanden som hun mærkede, hvordan de blev mere og mere uglesete af gamle Venner og Naboer. „Ser du ikke, at du snart har gjort os umulige paa Egnen ved det Angiveri, der ikke er til for fem Øre Gavn. — Som nu i Gaar, da du noterede gamle Anes Hund helt ude ved Femkilometergrænsen, endskønt Gud og hver Mand ved, at den gamle, trangbrystede Hund vilde have mistet Livet for længe siden af Astma eller Hjerteslag, hvis den derfra skulde løbe til den nærmestesmittede Besætning“. Men Marens Bønner og Forestillinger hjalp ikke. Peder Jonas blev mere og mere ivrig i Tjenesten.

Saa var det, at Byens Barber spillede ham et slemt Puds. Det var Søndag Formiddag, just som Folk skulde gaa til Kirke, at Hundekongen forlangte at blive barberet. Den Gang maatte Barbererne holde aabent om Søndagen til Kl. 10. Dagen i Forvejen havde Peder Jonas anmeldt Barberens Søsters Hund, og derfor fik Barberen i en Fart fat i et Par Drengene og aftalte denne lille Streg med dem. Peder Jonas blev sæbet grundigt ind, thi han var ikke bar-

beret en hel Uge, saa hans stive Skægborster trængte i høj Grad til at blødgøres. Barberen var netop færdig med dette og havde barberet det halve Hoved, da de to smaa Knægte stak Hovedet ind ad Døren og raabte: „Peder, Peder, der staar to Hunde ude paa Gaden!“ Glemmende alt sprang Hundekongen op og styrtede ud og ned paa Gaden for at notere Misdæderne. Det var imidlertid kun et Par Porcelænhunde, og de to Drengene var klogeligt forsvundne, men der stod en stor Flok Ungdom og enkelte ældre rundt om Hundene for at iagttage Anholdelsen. Peter blev først flad, saa lynende gal, medens Folk morede sig; saa traskede han hen til

Barberen for at faa Operationen gjort færdig. Men Klokken var imedens blevet 10, og Barberen havde derfor lukket Butiken. — Forgæves hamrede Hundekongen paa, forgæves truede og bad han. Efterhaanden havde der samlet sig en stor Tilskuerskare, der ved Bifald opfordrede ham til at

blive ved. Tilsidst blev det dog Peder Jonas for broget, og i Ilmarch gik det ned gennem Byen med det halve Hoved indsæbet, fulgt af hele Byens Ungdom, der bjæffede og gøede som en hel Flok Køtere.

Hvad der foregik i de nærmeste Dage, naaede aldrig ud til Offentligheden. Nogle paastaar, at Peder Jonas havde faaet nok, og frivilligt havde nedlagt Embedet, andre, at Maren havde tvunget ham dertil, og

atter andre, at Politiet havde opfordret ham til at abdicere, da hans Virksomhed var ved at gøre det for broget. Men en Kendsgerning var det, at tre Dage efter

var Peder Jonas civil igen, kun beholdt han Titlen „Hundekongen“ Resten af sine Dage.

Georg Poulsen.

Moderens Sang.

Nu hviler du mit Barn i Ly
af Drømmens Bøgekroner,
hvor Silkedynens Blonder er
de hvide Anemoner.

Du blunder i en stille Skov,
Suds Himmel staar derover,
og Ranglen er en Nattergal,
der tier, naar du sover.

Hør, Lyden af det gamle Ur,
det er som Sogens Kukken,
og kysset jeg din lille Mund,
da trot du, det er Duggen.
Og hører du et Trækgardin,
hvis Ringe sagte risle,
da aner du i Drømmeland
en lille Skovbæk hvisle.

Nu lukker sig om Dagens Blomst
det grønne Drømmebæger.

Min Sang skal være Aftenregn,
der alle Blomster kvæger.

Sov sødt, mit Barn, jeg er din Mor,
der sidder her paa Stolen,
og naar du vaagner, skal du tro,
at jeg er Morgensolen!

Karald H. Lund.

Mesterrakkeren i Langvad Bjerger

Af Anders C. Svalgaard.

STEFFEN var ikke Rakker af Fødsel, det havde han giftet sig til. Hans Kone, Maren, var udrundet af dette saa lidet estimerede Folk, hvilket de fik at føle paa mange Maader. De spredte Naboer derude i de langstrakte, uvejsomme Langvad Bjerger gik langt udenom den elendige Rønne, hvor sejsten Børn sværmede omkring, snagende og rodende i de graa Sandbrinker, der omgav Stedet til alle Sider. — Det hændte dog, at en eller anden havde Ærinde til Huset. Havde nogen mistet en Hest eller Ko, skulde der Bud derhen. Det var for det meste Børnene, der maatte af Sted, og det var med skrækblandet Nysgerrighed, de sneg sig forbi den hujende Flok Unger, der, tumlende med sprukne Potter og sandblegede Ben, sværmede omkring Stedet. — Men havde de saa, enten til Steffen eller Maren, faaet den møjsommeligt tillærte Besked afleveret i en rivende Hast, hvad enten det nu drejede sig om et selvdødt Dyr, Huden skulde tages af, el. lign., var det blot om at komme af Sted saa hurtigt som muligt. Det, de havde hørt hjemme om Rakkerhusets Beboere og deres Haandtering, skulde nok aftvinge Respekt og hjælpe til at nære den tavse Foragt, enhver havde overfor de af Samfundet udstødte, men

alligevel paa sin Vis saa nyttige Medlemmer af dette.

De var uærlige. Ikke i den Forstand, at de havde stjaalet, plyndret eller myrdet og faaet Straf derfor. Det var ikke det. Nok rapsede de lidt, hvor de kunde se deres Snit dertil, og de var fredelige Folk. — Men — ingen rørte et selvdødt Dyr, dertil havde man Rakkeren. Hu! Nej! Var det end aldrig saa beskidt det Arbejde, man havde at pøle i, saa var det dog rent, rørte man ved Rakkerens Arbejde, blev man selv uærlig, og det var netop det, der var overgaaet Steffen. — Han havde i flere Aar holdt sig udenfor det egentlige Rakkerarbejde, det lod han Konen om, men en Dag, han var paa Handel nord ude i Klitten og var paa Vej hjemefter, faldt Hesten om og blev liggende. Steffen sprang af Vognen og gav sig til at hive og slide i det udasede Dyr, men det rørte sig ikke. Han blev ked af det. Han havde hidtil med stædig Haardnakkethed holdt sig udenfor den uærlige Haandtering. Endnu havde han paa sine Strejftog kunnet veksle Haandtryk med Godtfolk, spise af samme Fad og drikke af samme Krus som de, og ikke som de øvrige Rakkere blive bænkedede ved den nederste Bordende i Køkkenen eller Bryggers og være

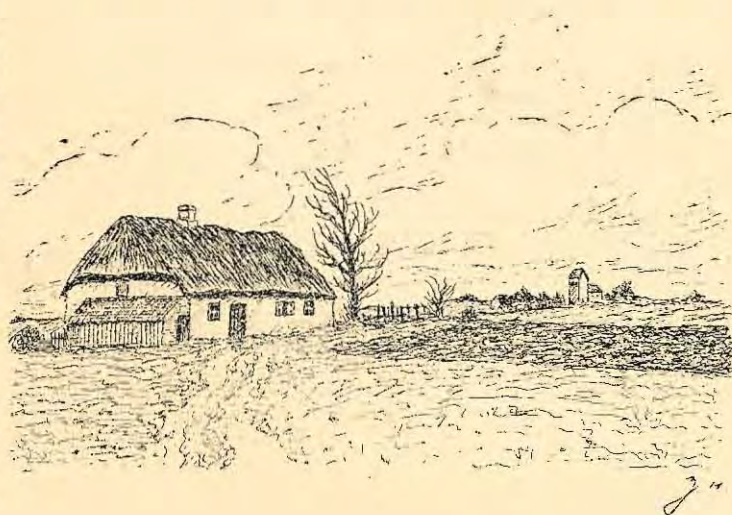
tvunget til at drikke af Rakkerkruset eller spise med Rakkerske eller -gaffel, som kun benyttedes, naar den Slags Folk var tilhuse. Hvad skulde han gøre? Den arme Pillik kunde dog ikke blive liggende og fryse stiv, det var ved Vintertide, og der var langt hjem til Maren, som ellers nok var skrap til den Slags Arbejde. — Steffen saa sig om. Ikke et Menneske var at se. Der var forresten milelangt til Boliger her ude i Klitten. Skidt! Han maatte vel i Gang med det. Det var da forresten heller ikke vist, at nogen fik Nys om, hvad der foregik her i den øde Klit, og nu, Mørket var ved at falde paa. Huden var Penge værd, om ogsaa Knoglerne var begyndt at stikke igennem. — Han begyndte saa smaat at løsue Seletøjet for at faa Hesten fri af Vognen, og inden han næsten vidste af det, var han i fuld Gang med Flaaningen; det gik som en Leg, han maatte jo saa have luret Maren Kunsten af, næsten uden selv at vide det. Det gik strygende; inden Mørket helt var faldet paa, laa Huden som en sjasket Karklud i Marehalmen, og Kadaveret slæbt til Side til Fugle og Dyr. — Steffen var skidt tilpas. Det var alligevel fælt dette her. Det kunde aldrig gaa stille af. Han kunde saamænd lige saa godt give sig først som sidst. Han var uærlig, og det til Gavns. Nu kunde de gode Bønder, hvis Ligemand han næsten havde været, rigtig haane ham, ikke just af Ondskab eller Had, men fordi denne tavse Afsky for Rakkeren og hans Haandtering var nedarvet gennem Slægtled for Slægtled, indpodet fra Barn til Voksen gennem Tiderne. Det var helt mørkt nu. Stilheden rugede om ham, kun Havet durede der fjernt ude i Nord. Han

begyndte at gaa. Den sammenbundne blodige Hud havde han paa Nakken. Vognen maatte han jo lade staa til en anden Gang. Tankerne faldt igen over ham: Hvad vilde Maren sige til dette her? Vilde hun godte sig over, at han nu ikke var bedre end hende, og herefter lade ham udføre det skidne Arbejde alene? Ja, hvad vidste han. Maren havde jævnligt slaaet paa, at han snart maatte til at løse hende af, hun blev snart for gammel til at sjokke rundt omkring i Soguene, ofte langt fraliggende, for at passe Haandteringen. —

Saa var der Børnene. De blev jo næsten halvville, fordi ingen havde Tid til at tage sig af dem. Jo, Steffen havde nok at spekulere over paa sin ensomme Vandring. —

Hestehuden paa hans dukkede Nakke skulde nok minde ham om, at nu var hans gode Dage forbi. Sin Pukken paa Ligeret med Bønderne kunde han ogsaa give en god Dag. — Uærlig var han, og uærlig vilde han blive herefter, der var ingen Vej udenom. —

Ud paa Natten naaede Steffen hjem til Huset, hvor Maren og de sejsten Unger snørkede i Kor. Huden smed han med en arrig Grynten ind i et Skur, vaskede det

værste Snavs af sig og kravlede træet og udaset i Seng. — Det var næsten Middag, før Maren vækkede ham, saa tungt havde han sovet efter Nattens uvante Strabadser. Hun satte en Skaalfuld Kaffe hen til Sengen, og idet han rejste sig overende, sagde hun let henkastet: „Der har ellers været Bud ovre fra Tømmerby nu til Morgen, fra Ole Peters. — De har mistet en af deres bedste Køer, og nu vil de da i det mindste bjerge Huden af den. Du kunde vel gaa derover og tage den af inden det bliver mørkt. Hvad!?” Hun saa lidt bestemt paa ham, men uden at vente noget Svar forsvandt hun ud i Køkkenet, hvor Ungerne lavede et fælt Postyr. „Naa saadan“, brummede Steffen og slubrede Skaalens Indhold i sig, „saa har hun set Huden inde i Skuret, de sørgelige Rester af vor bette Hest. Ja, ja. Jeg maa vel til det“. Han trak Tøjet paa og gik udenfor. Den skarpe Østenvind fo'r klagende ind mellem Bakkerne, smaa krappe Bølger hvidnede Tømmerby Fjord østerude, da han — efter at have fundet Sav og Kniv frem — drog afsted ned til Ole Peters for at øve det ham næsten paatvungne blodige Haandværk. Der var kun Konen hjemme, da han kom til Gaarden. Det døde Kadaver laa, hvor det var styrtet om. Ingen havde rørt det. Steffen smøgede Ærmerne op og gav sig ifærd med Arbejdet, mens Konen stod i ærbødig Afstand og betragtede ham. Hun kunde nok forstaa, at der maatte være sket noget særligt, siden Steffen, der ellers havde holdt sig for god til sligt, nu selv kom og uden nærmere Forklaring gav sig i Lag med det. — Hun gik heller ikke nærmere ind paa, hvad der var sket, og da Steffen var færdig, blev han bænket i Bryggerset ved en Bid Brød, en Dram og et Krus Øl, alt anbragt i eller paa Remedier, som kun toges frem, naar Rakkeren var tilhuse. —

Nu var han da saa rigtig Rakker, uærlig

i alles Omdømme, uden mindste Sandsynlighed for nogensinde tiere at kunne hævde sig blandt andre. Nu var det Slut. Han kunde pakke sig hjem til Ungerne og Maren i Bakkerne, for naar Bønderne sendte deres rystende Tjenestedrenge med Bud, at nu var der død en Kalv dér, en Ko hist, saa uden et Kny at maatte springe efter deres Pibe, udførende deres uappettilige Arbejde. —

Steffen rejste sig, takkede for Beværtningen og skramlede over det toppede Bryggersgulv ud i den skarpe Blæst, der rev og ruskede i de stride Lyngrafter, da han gik ind mellem Bakkerne mod Hjemmet i den sene Aften. —

Aarene svandt. Steffen havde forlængst forsonet sig med sin Skæbne. Han var bleven Mesterrakker. Rakkerne i Thy og Hanherred havde kaaret ham til deres „Konge“. —

Han havde forstaaet, da han endelig kom ind i Laget, at hævde sig blandt dem, med andre Ord: faa dem til at arbejde for sig, og desuden afgive visse Ydelser til sig for hvert Dyr, som behandlede. — Det blev en uskreven Lov, at Mesterrakkeren skulde have 2 Skilling af, hvad der indkom, foruden gammelt Tøj, Madlevninger og lign., hvoraf der saa levedes højt i det vindhærgede Hus mellem Bakkerne. Det var nu ret sjældent, at Steffen selv tog ud. Kun til de store Gaarde, hvor der kunde ventes en god Beværtning, dér vilde han selv udføre Arbejdet og stryge hele Fortjenesten. — En bidende kold Vinterdag var han kaldt over til Vust, hvor en Hest og en Stud, tilhørende en af de større Gaardmænd, skulde behandles.

Steffen vidste, at netop hos denne Mand vankede et godt Traktement efter udført Arbejde, og dér vilde han nok selv være med. — Det var dog ikke at forstaa saaledes, at der blev disket op med det bedste, Gaarden formaaede, som naar Slægt og

Kendinge kom paa Besøg. Rakkeren var jo Rakkeren, men Steffen var nu den mest estimerede af dem, og det vidste han, saa da han var færdig, blev han som en Undtagelse fra Regelen budt indenfor i Folkestuen, hvor der var dækket til ham ved den nederste Bordende. Han tog godt til sig af baade tørt og vaadt; den lange Tur og Arbejdet gav Appetit, og det blev ud paa Aftenen, inden han blev færdig til at gaa. Vinden var taget til, og det begyndte at sne, saa Gaardmanden mente, at han helst maatte vente til næste Dag, „Stakkels-Sengen“ havde de jo da, saa de kunde nok huse ham, men det vilde Steffen ikke høre noget om. „Stakkels-sengen“ i Bøndergaardene kendte han, og mente at være hævet over den Slags Indretninger nu. Nej, saa hellere hjem til Maren og Børnene, som endnu var hjemme i det forblæste Hus i Langvad Bjerge, det vidste han da, hvad var, selv om det var fattigt og smaat. Lidt Skik havde de faaet sat i det, siden Maren nu kunde være mere hjemme og se til Børnene og Huset. Han samlede sine Redskaber sammen, bød Folkene Godnat og begyndte sin Vandring mod Vest, ud mod Fjorden, som han vilde skyde Genvej over. Den gode Fortæring, han havde nydt, og de ikke faa Dramme, han havde skyllet efter med, satte ham — efterhaanden som han naaede ud mod

Fjorden — i lyst Humør. Den piskende Sne ænsede han knapt, og Stormen jog frem, som vilde den paaskynde hans Hjemkomst. Han naaede Fjorden. Isen var sikker. Sneen jog i hvirvlende Dans over den vide Flade. Det skulde alligevel blive rart at komme hjem i Varmen. Den lette Rus var dunstet bort. —

Herude havde Stormen rigtig Tag i ham. Hu'i, hvor den sved, som Naalestik paa hans ubedækkede Hænder og Ansigt. Han var vist snart ovre ved Lundsiden, — mon de ventede ham hjem i et saadant Herrens Vejr? Jo, det gjorde de vist. Han plejede jo altid at komme hjem, om det end ofte blev sildig. Det kunde blive godt at komme i en varm Seng nu, dette her var næsten for haardt. Han *maatte* da snart være ved Land, fik dette her da aldrig Ende?

Stormen blev vildere. Sneen hvirvlede over, under og omkring ham, saa han snart intet kunde skimte. Jo, der var en mørkere Strimmel. Gudskelov! Det var Landet, det mørke dér. Saa var han snart hjemme, hjemme hos Maren og Børnene. Han tumlede frem mod det frelsende Land — og sank — sank, mens den sprøde Is klirrende hvirvlede omkring i den mørke Stribe, han troede var Landet, mens Stormen sang stadig vildere over hans vaade, ensomme Grav.

Anders C. Svalgaard.

Brødets

AF

Bertel Budtz Müller.

Forbandelse.

I.

EN SILDIG AFTENSTUND kom jeg gaaende inde fra en af Thylands dejlige Søer langs med Aaen ned mod det gamle Udskibningssted.

Der vilde jeg se, om jeg kunde faa Kørsel til Thisted eller muligt et Maaltid og Logi i den gamle Færge- og Ladekro eller hos en af de to—tre Smaakøbmænd, der varetog Handelen ind i Landet over Ladepladsen. Denne Handel er nu kun lille, Banen har kvalt den, men endnu troner højt paa Stranden et Par kæmpe-mæssige, halvt nedfaldne Pakhuse, som vidner om en Tid, da hele Sydthy forsynedes herover. Omkring Laderne ligger gamle Haver — Rester af de store Købmænds flotte og rige Gaarde; der er noget uendelig hyggeligt og melankolsk over disse døde Udskibningssteder langs Limfjorden. Man kommer i det yndigste Humør ved deres blide Hendøen i Drømmerrier om fjerne Tider, døde Fester, Genfærd af stærke og rige Menneskers Leven, Handlen, Virken og Døen hernede under de lune Skrænter, hvor Aaen klunker ud gennem Aalegaarde, hvor de gamle — af Engkultivering dræbte — Vandmøller, og hvor de halvt sunkne Stenkajer, de kolossale Pakhuse med de døde Luger, de høje Tag og de gamle Herremandshaver mellem Skrænterne — hvor alt hvisker saa tyst og inderligt om det, der var.

I et vældigt „S“ svinger Landevejen ned

over Skrænterne, over Aaen forbi Udskibningsstedet og op over igen i en elegant Kurve uden om den Bakke, hvorpaa Kirken ligger med Kirkegaarden som en Lund omkring sig — op over Skrænten og forsvinder saa ind over det høje og aabne Thyland, mod andre Udskibningssteder, Færgesteder og Sunde. De Ting, der forbinder Egnene i den vestlige Limfjord, og som derfor Landevejene følger. Utalte Generationer har færdedes paa de Veje i Fred og Krig, i Handel og Prang. Hærveje ud mod Verden, over Salling og Fjand og hjem mod Thy over Hanherrederne helt op i Vendsyssel.

Ved Aaens sidste Knæk, hvor den strammes ind og fosser ud mellem de gamle Stensætninger fra en af de nedlagte Vandmøller, standsede jeg. Der sprang Ørreden i Aftenlyset, den stærke, dejlige thylandske Ørred. Jeg trak Linen ud af Trissen paa Stangen og lod Fluen blinke hen over det strømbrusende Vand. Een Gang og een Gang og mange Gange uden Held. De springer kun og leger i Idvandet neden for Snævringen, uden at bekymre sig om min Lokken. — Da jeg er lige ved at tabe Stangen i et særligt langt Kast, er der en Stemme, der siger fra et Par Buske lidt længere nede paa den anden Side. Det lyder paa stilfærdigt Thylandsk ud af Mørket: Det kan De godt holde op med — bette Møller — her skal „Lagsen“ ta'es med „Worm“. Eller med „Lyster“!

Da jeg havde trukket Vejret lidt. Det er jo noget uvant — selv om man er paa Hjemlandets Jord — af en Stemme at blive kaldt „bette“. Og saa „Lyster“ — det forbryderiske og dyrplageriske Instrument, der har ødelagt de herligste Ørredvande paa hele Kloden. Jeg kommer mig langsomt, og det lykkedes mig at svare lige saa stiltfærdigt, at i hvem du saa er, saa vis dig ikke med „Lyster“ i Brug for mine Øjne — saa skal jeg — jeg — — — Hov — hov — saa sinne — jeg — Bette Herre — nu skal jeg straks være hos dig — — det rasler i Buskene derovre — og balancerende paa en Grødesamler (en Tømmerstok, der ligger lige i Vandoverfladen til at samle Grøden sammen i Strømmen) kommer en forbavsende Mand over til mig. Han er godt og knap halvt saa stor som jeg, hans Øjne skinner som en Kats, da han vender dem i Maanelyset op mod mig — men Dyret er venligt, for det snurrer sit: Bette Møller — ud fra de brune Tandstumper i det kæmpe-mæssige Paddegab, der flækker hans Hage fra den sære, lille korte Næse — han ligner grangivelig en Selvkarikatur af Tegneren *Jensenius*.

II.

Jeg kendte ham godt fra Vejene og Stationsbyerne. Det var en rodløs, omvandrende Herre, der hed *Peter Fly* — et ikke ukendt Navn i Sydthy. Nu er han død. Derfor skriver jeg ned, hvad han fortalte mig den sære Nat nede ved den gamle Ruin af Vandmøllen, hvor Duggen faldt, og mens vi delte min Mad og hans Flaske, røgtede hans Nat-Liner — han brugte ikke „Lyster“, derfor maa-ske min Sympati for ham — og mens mangen fed Aal og blinkende Ørred gik i vore Tasker fra hans primitive Liner, og mens han med de fosforlysende Øjne i Maaneskinnet lod sin stiltfærdige Stemme

oprulle en hel Slægts Forbandelse gennem Aarhundreder. Der var dog ingen Bitterhed i Peter Fly — kun en Konstateren Kendsgerninger — saadan og saadan — og derfor — heller ingen Tvivl var der i ham om, at intet af det hele kunde være anderledes, nu det var begyndt, som det var for længe siden. Hans eneste Antydning af, at det hele kunde have formet sig anderledes, var, da han begyndte paa at fortælle; han bemærkede, at hvis Else ikke havde taget saa haardt paa Maren og ikke haft et saadant Held med sig, hvad jordisk Gods angaar eller blot ofret lidt af det til Maren, saa havde jeg nok ikke gaaet her og været en sær En for Alverden.

Peter Fly havde selvfølgelig straks forespurgt mig om, hvad jeg egentlig var, der saadan kunde gaa omkring i Thy og fiske i Maaneder — naa — jeg var jo ikke saadan noget videre, jeg havde bare god Tid — og den Forklaring tiltalte ham — det var det samme med ham — vi var Brødre — vi udtalte os aabent til hinanden — og i Samtalens Løb kommer han saa med ovenstaaende Bemærkning om de gaadefulde Else og Maren.

— Hvem er Else og Maren — og hvad har de med dig og dit Liv at gøre?

— Aah — har at gøre — det har de vel ikke saadan, det var bare der, det begyndte: Else var en dygtig og bjergsom Kvinde, mager og ilter, mens Maren — Maren Fly — var en lasket og luddoven og misundelig Kvinde, der ikke kunde unde nogen noget af alt det, hun ikke gad røre sig for at faa.

— Maren — Fly — — jeg tog forsigtigt paa Navnet — det var vel hans Moder, og selv om hans stærkt objektive Bedømmelse af hendes menneskelige Kvalifikationer ikke tydede paa nogen heftig Respekt eller Kærlighed, saa skal man aldrig gaa en saadan sønlig eller slægts-

mæssig Bedømmelse efter lige til Bogstaven; thi det, man selv siger, tillader man jo sjælden andre at sige igen eller handle efter. Blodet er alle Dage og i alle Led tykkere end Vand.

— Ja — kender du ikke hende? Det var den ledeste Heks i hele Thyland. Hun blev brændt i Viborg 1629 efter at være dømt som grimme Misdæderske og Heks af selve Landstinget. Hende stammer vi fra — baade de farende og de bosiddende Fly'er — alle, og det er hendes Skyld, at vi er — nogle af os — som vi er. Det glemmes jo ikke let, hvor stærkt det end gemmes, at Maren Fly blev den, hun blev, og at hendes Sind og Blod er vort. Det er da saa ligetil.

Jeg mente nu nok, at paa det nærmeste tre Hundrede Aar kunde skylle Ondskaben ud af en Slægts Blod — —

— Ikke den Ondskab, der var Maren Flys. Hun forhaanede og troldede ved Guds Gaver — ved Brødet — det daglige, søde Brød, og det maa man ikke. Det er den ondeste Synd, den, der aldrig tilgives — Synden mod den Helligaand — Arvesynden.

Jeg drejede Hovedet og saa ham stirre tungt ind i sit eget Livs og sin Slægts Gaade. Der hvilede en Fred over hans Træk, hans stakkels uskønne og forvredne Træk — en saa mild Resignation, at for mig stod det med eet ganske klart, at Peter Fly, der ingen Tro havde og intet Haab om Frelse for Synden, var frelst — for saa vidt som Frelsen bestaar i Fred og Harmoni med sig selv, sit Liv — her eller hisset — og det gode. Peter Fly var i Følelsen af sin egen Ufrelselighed blevet en virkelig god Mand: et sjældent Menneske, der ganske havde sagt denne Verdens Forfængelighed og Krav Farvel, og nu kun biede paa at gaa ind i den evige Pine, der var hans Blod beskaaret: Bærere som de var af Synden mod Guds Gave, det hellige,

daglige Brød — og den Dom, der stod over ham, at ogsaa han skulde sone — — ogsaa han var eet af de Tusinde Led, denne grumme Dom og Straf ramte!

Der lærte jeg altsaa det om Menneskene og Menneskelivet: der er ikke en Synd saa stor, uden den jo ogsaa er eller kan blive om end langsomt et Skridt frem mod det gode. Peter blev en helt anden, en ganske anden for mig den Nat, end han ellers var for Hvermand: en sølle Vagabond, der hutlede sig gennem Tilværelsen udenfor al borgerlig Maal og Med.

Og saa kom hele den mærkelige Historie — egentlig ikke mærkelig ved sine Forbrydelsers Art, men ved det Skær af truende Mystik, der laa over den — en Mystik, der for mig satte de elementæreste Kæltringestreger og de gemeneste — i dette Ords rette Betydning — Karaktertræk, dem, vi alle har i os, i den rette farlige Belysning: det er jo i Grunden en ganske almindelig Fortælling om Doven-

skab og Smaalast, om Misundelse og ond Sladder, om Vrangsinde og ond Vilje, om Fejghed overfor den virkelige og udførte Forbrydelse, en Fejghed, der ytrede sig ved Ønsker og onde Tanker og ondere Ord. Hele det elendige Menneskelivs Kravlen omkring hinanden som Larver i Kuben, i Tuen — — men alt dette almindelige i Menneskets Hverdag og Samfund blev i Peter Flys Fortælling til noget stort og skrækkeligt, til Udtryk for onde Magter, til Genskin af den gigantiske Kamp mellem det gode og det onde: mellem Djævelen og Gud — den Kamp, hvor Mennesket skal staa og staa paa det godes Side, men ved disse sine Væsenegenskaber alt for ofte gør sig til Pionerer i det Ondes Tjeneste.

III.

Det var altsaa begyndt med, at Maren var en doven Kvinde, der var misundelig paa sin Legekammerat fra Barneaarene, Else, der var dygtig og dygtig gift, og rigt gift, og som ved sit Arbejde gjorde sin Velstand større og større. Else Christensdatter var gift med en stor Gaardmand i Ydby, og Maren Fly — ja, hun var kun en fed, gammel omvandrende Klafferske og Tiggerske, hvis Børn havde Tusinde Fædre, og som nu boede i en sølle Rønne i Udkanten af Ydby, hvis hun ikke var ude paa sine milelange Tiggerfarer over hele Sydthy. Ond var hun, og ond hendes Tunge — og jo længere hun sank ned i Elendighed og Nød og Smuds — jo ondere og misundeligere blev hun paa alle dem af hendes Bekendte, det gik godt. Kun et ganske ringe Kendskab til den Larve, Mennesket er, naar det lever med Bugen i Støvet, er nødvendigt for at se det psykologiske Grundlag for Maren Flys Skæbne. Født og fostret i en Tid, hvor Heksebaalenes Røg drev saa tungt over Landene, hvor Overtro og Trolddom var de dovnes og lastefuldes daglige Sag, hvor en Banden

hinanden, en Ønsken ondt over hinanden, var Aarsag til alle mulige Uheld og Ulykker, hvor de hellige Ting søledes ned til at tjene lave og egoistiske Formaal — ja — der skulde Maren Fly jo blive en Heks og faa en Heks' Skæbne. Men jeg maa hellere i en Referents tørre Sprog holde mig til det faktiske Indhold af Peter Flys lange Historie om hans Slægtsmoder — hendes Synd, Dom og dermed hele hans Slægts tunge Skæbne, som end ikke tre Hundrede Aar har kunnet lette.

Ridefogeden Søren Madsen paa Ørum Slot fik en Dag fat i den gamle Heks — hendes Færd blev saa ond, hendes Tunge saa styg og bandende, og hendes Øjne saa stikkende, at han som den Heksejæger der paa Egnen, han var, kunde se, at der var noget galt med hende, at hun var naaet til den sjælelige Belastning under Tidens Tro, at hun med Rette kunde indstævnes som Heks. Han samlede i Ginnerup nogle andre „Dannemænd“ og Sogdenes Præster for „Tingsdom“, hvor hun saa uden Tvang eller noget Pres bekendte sig som Heks, og med hende en hel lang Række af Egnens bedste Kvinder — alle dem af hendes jævnaldrende, det var gaaet godt, og overhovedet enhver, hun kunde huske havde krænket hende i Ord og Gerning, bevidst eller ubevidst. Det fremgik af Peter Fly, at der havde den dygtige Else Christensdatter været nævnt i første Række. Hun havde engang lovet Maren to Skæpper Byg og kun givet hende een, og hun havde puffet og skubbet hende ud af sin Gaard med onde Ord. Alt dette blev i Marens Bekendelse til, at hun og de andre nævnte Hekse af Else var blevet forledt til under skrækkelige og formastelige Forhaaninger af de kirkelige Ritualer at frasværge sig deres Himmerigspart og give sig Djævelen i Vold, at han kunde hjælpe dem til Velstand. Og Maren Fly konstaterede, at hun — Maren — var en ringe Heks, hun var

for god og godtroende til, at det kunde have nogen rigtig Agt med hendes Heksefærd — saa fattig hun var, og saa rige de andre med Else var blevet. Mon de høje Herrer ikke nok vilde holde med hende i, at det saa sært ud, at Elses Jord var den bedste og altid bar den bedste Avl. Men det var slet ikke saa mærkeligt, for hvor mange Gange havde Else ikke ved de andre Hekses Hjælp — den uskyldige Maren kun under stygge Trusler og Løfter — taget andres Grøde og „givet den“ i Elses Ager. Hvordan gik det ikke Brændgaardsmanden? — Vidste Herrerne ikke, at Else havde ønsket sin Datter gift med ham og den gode Gaard, men at han tog en anden. Og hvordan gik det saa med denne anden unge Pige. — En grim Død under Smertes og Lidelser snart efter Brylluppet! Ridefogeden har nikket — jo — det var rigtigt — i 1615 var den unge Brændgaardskone død af et aabent Saar i venstre Side. Det var altsaa de onde Øjne og onde Ønsker, der havde virket — det hele trak op til en mægtig Proces, hvor en Mængde gode Mænd maatte kæmpe en lang og haard Strid for at redde deres Hustruer fra Baalet. Tilsidst lykkedes det, men først da den gamle, onde Maren Fly tog alle sine Bekendelser tilbage — kun én Synd stod hun fast ved — den kunde ikke trækkes tilbage — saa grum var den — og paa den blev hun saa dømt til Baal og pinefuld Død.

Alt det foregaaende er jo ganske almindeligt og kendt fra de Tusinder andre Hekseprocesser fra den Tid. Men nu blev Peter Flys Stemme sagte og vagtsom, det var Ting, der aldrig havde sluppet hans eller hans Forfædres Tanker siden Maren Flys Dage.

Maren Fly havde „forgjort“ Mennesker og Dyr ved Forhaaning af Brødet. Der blev noget dybt og magtfuldt ved denne den gamle, laskede Tyvekvind og Drivers

Forhaaning af Brødet: den Løn, som Livet skænker Mennesket for redeligt Arbejde — det hellige, daglige Brød. At det tillige var en Helligbrøde mod kirkelige Ritualer, mod „Brødets Brydning“, gjorde jo Synden end større for den Tids Dommere.

Under skrækkelige Pinsler tilstod Maren Fly, og under endnu pinefuldere Forhør fastholdt hun som eneste Tilstaaelse, at hun havde taget et Brød, „læst over det“ og begravet det i Møddingen hos den, det onde skulde ramme — og det onde ramte ham — alt hans Fæ blev sygt og døde. —

— — —

Og siden den Tid, siden Maren Fly led sin velfortjente Skæbne paa Baalet i Viborg, har hele vor Slægt været som forbandet, og netop af det daglige Brød: vi har ikke kunnet bo med andre Mennesker, de har skyet os. Det er Guds Gave Arbejdet og dets søde Løn: Brødet, der skyer os. Vi maa kun nyde det som en Naade. Vi skal æde det som Hunde af godgørende Menneskers Hænder — — og jeg har ædt Naadegaven i Ydmyghed — for det kan ikke være anderledes, naar man er et af de ramte tusinde Led. Og Menneskers Ringagt, Spot og Haan, deres lurvede Godgørenhed og sjofle Slængen det vanhelligede Brød for min Fod — ja — værre kan det vel ikke blive — bagefter — det er jo kun at sone. Jeg kunde ikke blive Arbejder, saa blev jeg først Tyv og siden Tigger, da det med Boden gik op for mig. Og nu takker Peter Fly for Hjælpen og — Maden — jeg maa videre — og — bette Møller — vær varsom med Arbejdet — vogt det, mens du har det — det gør dig til en fri Mand, det gør dig værdig til selv at bryde det daglige Brød — det, der for dig er en Guds Gave, sød og mættende, er for mig en Gru og en mærkelig Ting — jeg som hver Gang, jeg æder, jeg vil sone i mange Led — helt ind i Evig-

heden — om der er nogen — aah — ja —
saadan blev nu Peter Flys Skæbne!

— — —

Jeg gik langs Fjorden — og jeg gik

langsomt — til mit Leje den Nat, det blev
til Morgen, inden jeg lagde mig. For der
er altid nok at tænke paa — naar man kan
tænke.

Bertel Budtz Müller.

Vestkystfiskeren.

*Hans Barndomskyst er fattig, men dog stor;
den bløde Bue strækker sig fra Syd til Nord.
Ej Bøgens Krone spejler sig i Vandet.
Nej, Marehalmegræsset strider mod Sandet.*

*En barsk Natur, med Larm fra Revlens Sus
blev Vuggesangen i hver fattig Hytte;
og Stormens Kast imod et straatækt Hus
er Minderne, han ej for alt vil bytte.*

*Derude føres Kamp for Liv og Brød
af fattig Fisker i sin lille Skude;
tit gik det galt; paa Revlen lurer Død,
naar Havet krummer Ryg, og Storme tude.*

*Naar fremmed Sejler klare kan ej Land,
med Sejlet flugrende fra Rær og Master
tar Grundbraad over Revlens faste Sand,
da skærpes Fiskerens Mod, han ved, det haster.*

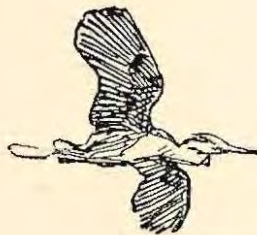
*Han griber fast om Rorets Egepind
og styrer Buoden gennem Braad og Brænding.
Han ænser ikke Hav, ejheller Vind:
Ro op til Vraget, Karle, ingen Vending!*

*Da sitrer det i Stavn, og Aarer krummes,
det gælder Livet nu i Farens Stund;
den lille Baad ta'r Vand, mer end den rummer,
og Bønnen stammes frem fra alles Mund.*

*Igennem Timer naar han op til Vraget,
omsider da Forbindelse han faar.
Endnu en Stund, saa har han Overtaget,
den sidste Sømand hales ind fra Raa.*

*Da knyttes Venskabsbaandet fast derude
af fremmed Sømand og af Kystens Mand,
da hædres Danmarks Navn, mens Storme tude
og Baaden vender ind fra Daad mod Land.*

JØRN HEE.

JULEN

i de store Gader.

MORGEN Kl. 4 — i Aften er det Juleaften! Storby, Du løfter dit elskelige Ansigt fra Nattens Pude af Brandmørke. Fjerene ryger ud af Pudden, idet du letter dig til Dagværket. Fjere, det er Snefnuggene, der langsomt daler i Morgengryet ned over Taarne og Tage, og de morgenduelige Mennesker, der skal paa Arbejde, løfter paa Gardinet i Sovekammeret og fabler: Det sner, saa faar vi en hvid Jul! Storbyens Gader Klokker 4 om Morgenen — før Juleaften. Smaa sorte Prikker dukker op hist og her, det er Mennesker, der skal til Dagens Job, haardføre Folk, Mænd og Kvinder, tapre Eksistenser med lidt mutte Ausigter, men med det gode, danske Humør siddende i Kroppen, øjeblikkelig parat til at springe ud som et optimistisk Mundheld, saa snart Lejlighed gives.

Vor gode, gamle Veninde, Aviskonen Fru Johansen, 66 Aar, er allerede i Gang med Kaffen ude i Køkkenet. Fatter snor, man maa jo gaa stille med Dørene, for han skal jo ikke op før halvsv. Mutter Johansen lukker Køkkenvinduet op og kigger ud i Morgenvejret, der ligger Sne paa Taget, stødt Melis drysset over Tagryggen, og paa Ruden blomstrer Frostens Eventyr, Isblomsterne, bag de sribede Køkkengardiner. Inde i den lille Stue staar der et lille Juletræ i Urtepotte paa Bordet, det glæder sig til at blive pyntet med Flag og Glimmer — det saa godt Fatter og

Af Forfatteren Harald H. Lund

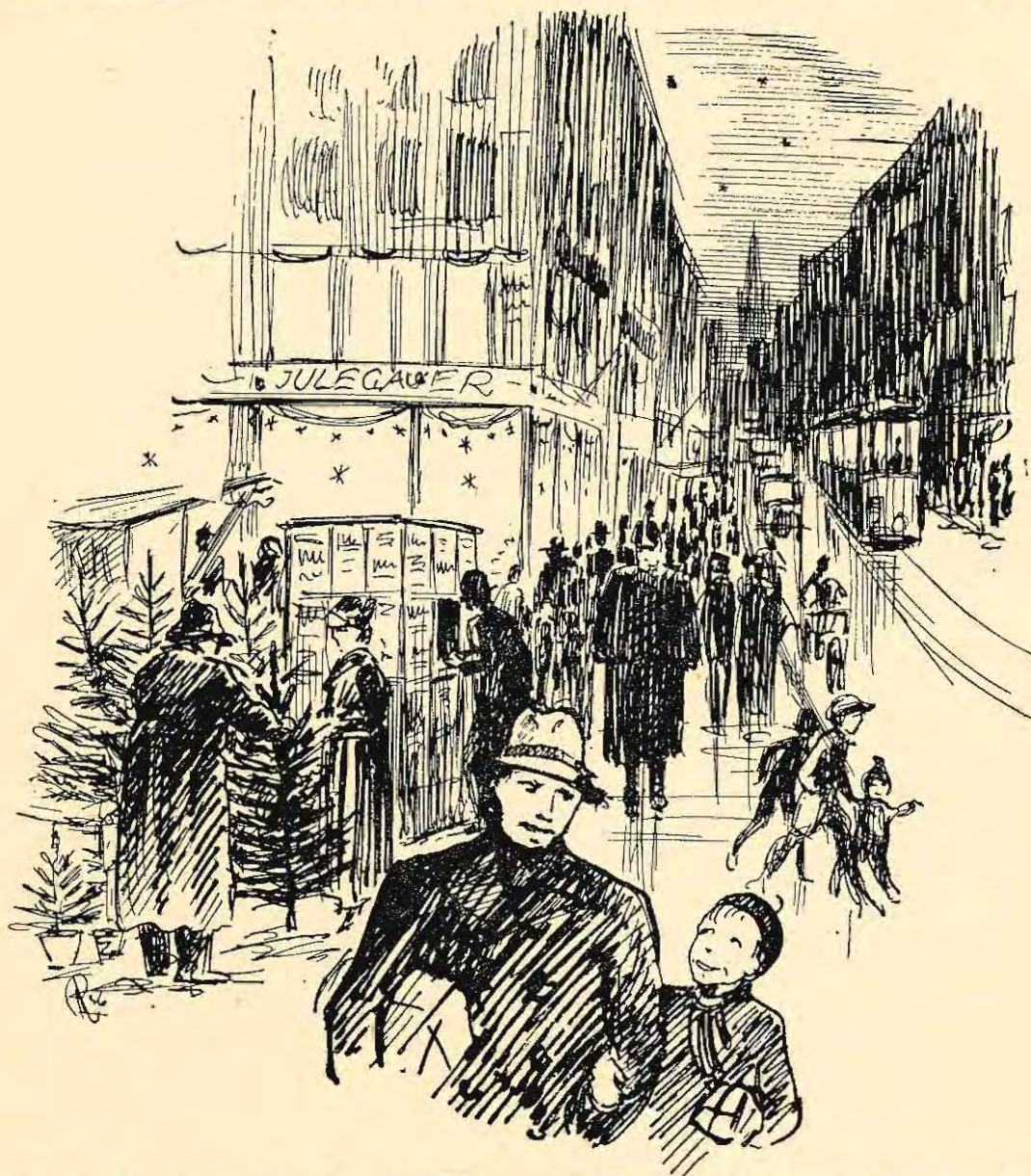
Mutter Johansen sidde i Gaar Aftes og klippe Hjerter og Kurve — og det er dog det gode ved Menneskene, tænker det lille Juletræ — de er og bliver dog nogle store Børn — trods alt! Fru Johansen laver ikke Morgengymnastik, det behøver man nemlig ikke, naar man skal op ad de mange Trapper med Aviserne — det giver Motion nok — og alligevel er man gaaet hen og blevet lidt for vitaminrig. Hun glæder sig til at komme af Sted — der plejer at være saadan en Stemning henne paa Bladkompagniet den Morgen før Juleaften. Denne Morgenstund dufter Aviserne særlig godt, synes Mutter Johansen, det er som om der er „Glædelig Jul“ i Tryksværte-Duften — og selv Olsen, der næsten altid er morgensur og gnaven, er i godt Humør, hun glæder sig nok osse til Juleaften derhjemme hos Børnene og Børnebørnene. — — —

Lysene springer frem i Vinduerne i Menneskenes Huse, allerede Kl. 5 om Morgenen er man i Gang — har man Rengøring paa et Kontor, skal man være tidligt paa Stikkerne, og Rødkaalshovedet skal skæres paa Brødmaskinen, inden man tager afsted — saa er det parat til man kommer hjem og skal lave Rødkaal. Faar man mon en lille Juleopmærksomhed i Aar henne paa Kontoret? Der plejer jo at

ligge en Konvolut paa Chefens Skrivebord med et „Glædelig Jul, Fru Rasmussen“ skrevet udenpaa — og med Indhold 10 Kr.

Byen vaagner, mange smaa Fru Johan-

strider sig frem til deres Dont og beklager sig ikke, fordi Morgenkulden er en Smule generende. Man er sin Ægtefælles Medhjælp — og har taget sin Del af Besvær-

sen'er og Rasmussen'er strider sig frem gennem det tynde Snevejr, der gynger som et hvidt Sjal mellem Husene. Smaa, kærlige Mødre, hvem Alderdommen allerede har givet det første Snefald i Haaret,

lighederne og Glæderne, det er da noget helt andet for de ensomme Stakler, der i Eftermiddag skal ud og lægge en lille grankoglesmykket Julekrans paa en Grav paa Vestre eller Assistens. —

De første Sporvogne kører ud fra Remisen. Vognstyrelsen hiver op i Skindlufferne og tramper med de store Træskostøvler i Bundbrædtet. Kabusens Øreklapper er trukket godt ned over Ørerne. Tusinder, Tusinder og atter Tusinder af Gange har han kørt den samme Rute, men alligevel — i Dag er det en Fest at staa her foran — Tanken om, at han i Aar har „Tur i Hjemmet“ gør ham glad — for det kan jo ikke nytte at fortælle andet, det er en grusom Tjans at køre Juleaften, og Gaasestegen smager nu allerbedst, naar Fatter sidder for Bordenden, siger Mutter og Børnene derhjemme.

Forstæderne tænder Lys, nu begynder Valby, Brønshøj, Vanløse at gnide Øjnene, i Villahaverne er der mange Steder anbragt Juleneg til Spurvene, og allerede ved 6-Tiden kryber Avismændene ind i deres smaa, lune, hyggelige Skure og tænder Petroleumslampen og Petroleumsovn og smækker med Laaget i Skraaæsken, mens de nikker Godmorgen til Betjenten, der siger: „Naa, skal vi saa ha' Gaasesteg i Aften?“

Paa mange af Byens Pladser er der hele Plantager af Juletræer i alle Størrelser, der dufter saa dejligt paa Enghaveplads, Frue Plads, Blaagaardsplads, Nørre- og Frederiksberg Runddel. Granerne, der er tilbage, skal sælges inden Aften, husk paa, det er paa høje Tid at hente sig et Træ hjem — billige Priser.

Gaderne faar Liv — ved Kaffevoغن paa Vesterbros Torv er man allerede i Gang, der er Stemning i Luften og ikke saa faa Drikkepenge, mener Cyklebudene.

Larm og Juletravlhed i „Kødbyen“. Kom her ned, Husmoder, Kl. 9 Formiddag, bliv forbavset over Storbyens Juleappetit, næ, hvor det bugner med Flæskesteg, Gæs, Ænder, Høns og Kalkuner. Bjerger af Fjerkræ er dynget op inde i de store Salghaller — der handles kraftigt, og i Kafé

„Tyren“ samles Slagtermestrene og ønsker hinanden en rigtig glædelig Jul ved en Kop Kaffe med „blødt Brød“ til.

Gammel Strand!

Nede i de hyggelige Kælderbeværtninger staar der smaa pyntelige Juletræer paa Buffeten, her er højt Julehumør lige fra den tidlige Morgenstund, vejrbitte Mænd, der lugter af Hav og Tjære, samler sig om Bordene til Frokosten, og selvfølgelig har man husket de sidste Juleindkøb — de er allerede gemt nede i Kahytten — Gudskelov, stikker man tidligt af i Dag med „Tøfkassen“. Mutter venter jo derhjemme i Hundested med Træ og Sager, og Tøsene og Drengene glæder sig. — — —

Svingdørene gaar i de store Magasiner. Menneskene myldrer ind gennem de roterende Glasvægge — skubbes frem af Lufttrykket og staar i den store Hal, hvor Musiken lyder og Pludren af glade Stemmer skaber stor Forventning i Luften. Ekspedienter og Ekspeditricer er ved at segne af Træthed. Julens Soldater i deres Skyttegrave — og Parolen er —: Sælg, sælg, sælg! Der vises frem, der vælges og vrages — Ønskesedler streges af — ingen maa glemmes, tænk, hvis man glemte Moster Johanne og Onkel Alfred — man kunde risikere, at man blev gjort arveløs. —

„Strøget“ er et bølgende Menneskehav ved 2-Tiden — Myretue — Myrer belæsset med kostbare „Straa“ og „Myrææg“ iler op og ned ad Stierne i den store Myretue, der hedder København, man standser op og hilser paa Bekendte — videre — en 25 Øre til Lirekassemanden paa Amager-torv, der har pyntet Kassen med røde og hvide Roser, det store Træ i Muslingskallen straalder allerede ved 4-Tiden med alle Lys og fortæller en Udlænding, at saadan er den danske Jul — altfavnende, bred og gemytlig og dog saa højtidsfuld

med Stjernen, det evige Symbol i Toppen, og med „Lys som Fugle paa Kviste“.

Og lad os ikke glemme at kigge ind i de stille Stuer, Hospitalets store, tavse Hus, og bringe vor Julehilsen til alle de ensomme Skæbner, hvem Stormen blæste Ungdommens smukkeste Drømme ud af de magre, tynde Hænder. Haabet sidder som en usynlig Engel paa Sengekanten og hvisker: „Hold ud, du tapre — efter Vinter kommer Vaar — efter Kulde Lys og Varme“. De ønsker sig egentlig kun ét, disse Mennesker i de hvide Senge — allerøverst paa Ønskesedlen staar der skrevet: Helbred!

Udenfor det tavse Hus suser Bilerne afsted — vi har saa travlt, saa travlt i den store By — vi haster stakaandede mod den store Fest for det lille Barn, der engang lagdes i en Krybbe og pristet af

de vise Mænd i Østerland.

Ogsaa i Aften tændes der Lys for Barnet — selv den fattigste Sjæl i den store By kan i Aften mærke, at Næstekærlighed eksisterer i alt Fald én Gang om Aaret. —

„Samaritanen“ uddeler Julekurve. Hænder strækkes frem efter Gaverne — ved lange, papirsmykkede Borde samles Mænd og Kvinder om Risengrøden og Gaasestegen — og i samme Øjeblik tænder den rige Mand Træet inde i Ryvangs-Villaen. Børnene klapper i Hænderne — jubler over det skønne Syn, men Jubelen er ikke større her, end den er i den mest graa og fattige Gade i Storbyen — Julen lader sine Lys genspejles i alles Øjne — og selv det koldeste Brostenshjerter erindrer et kort, lysfuldt Nu et af Barndommens Eventyr, der hed: „Den lille Pige med Svovlstikkerne“.

Harald H. Lund.

Jens fra Thy.

Af Førstelærer Larsen, Hørdum.

I FORRIGE Aarhundredes Midte holdt der en Foraarsdag en stor Drift Heste uden for Koldby Kro. Der var 5 Kobler med 6—7 Heste i hvert. Koldby Smed gav deres Sko en ekstra Gennemgang, for de skulde paa Langfart til Pferdemarkt i Hamborg for at sælges. Hestepranger Tolbøll gik rundt og underkastede alle Dyrene et sidste Eftersyn. Han havde købt dem rundt om i Thy, og nu skulde Bæsterne altsaa til Udlandet. Føreren for Hestetrækkerne var Niels Kræn, en middelhøj, undersætsig Mand i Fyrrerne. Gamle Thyboer forsikrer den Dag i Dag, at der var ikke det Menneske i Danmark, heller ikke nogen Cirkus, der kunde tunle en Hest som han. Den mest desperate Kule blev from som et Lam, naar han fik den under Behandling. Niels Kræn var en stabil Mand helt igennem og Tolbølls højre Haand; ofte lod han ham alene føre den store Hesteflok til Hamborg og rejste selv ad anden Vej derved. Blandt Trækkerne lagde man ellers især Mærke til en svær stor Karl, Jens fra Thy blev han gerne kaldt, for han havde været viden om, ikke mindst hvor det havde gaaet varmt til. Han var stærk som en Bjørn og godmodig, naar han ikke blev „sat op“, men saa kunde han ogsaa rydde en Krostue paa Nul Komma fem!

Efterhaanden kom alle Trækkerne ud fra Kroen, og de var alle ædru, for Koldby Kromand var af den gode Slags, ingen fik Lov at nyde mere end en enkelt Dram hos

ham, og Toget satte sig i Bevægelse sydpaa. Første Dagsrejse gjaldt til Odde-sund; man maatte ikke ride for langt paa en Dag, det kunde hverken Folk eller Bæster være tjent med.

Om Aftenen samledes man inde i Sundkroen. Her gik det lystigt til. Den var ikke berømt for at være noget godt Madsted, man sagde endda, at Deligencekusken mere end én Gang havde truet med at flytte fra Kroen, fordi Kosten var saa sløj, men Drikkevarer kunde der altid faas nok af. Niels Kræn saa efter, at Hestene var kommet godt i Stald og gik saa selv til Ro. Men inde i Kroen samledes efterhaanden en stor Skare, dels Hestetrækkere, Færgekarle, Deligencens Folk m. fl., og saa Kromanden selv. Det var en forsoren Karl, der var kommet sydfra, men Krokonen holdt haardt over Kassen, saa han ikke fik Lov at punse saa galt, han vilde. Ægteparret var langt fra ligestemte Sjæle, og de skændtes tit, saa det peb inde i Krostuen til Morskab for Publikum. Denne Aften gik Bølgerne særlig højt. Kromanden havde spillet alle sine Lomme-penge bort og vilde have flere, men Konen sagde Nej. Saa med et greb han en stor Brødkniv i den ene Haand og tog med den anden fat i Konens rummelige Kjole-lomme, hvor hele Dagens Fortjeneste var anbragt, og med et rask Snit skar han Lommen af hende og holdt den triumferende i Vejret, og nu blev der Sold for Alvor. Konen var rasende, og man sagde,

at hun sparede endnu mere end sædvanligt paa Bønnerne til Kaffen i den følgende Tid, og da Deligenceen næste Morgen skulde køre, kneb det svært for en Præstekone, der skulde med, at faa sin Kaffe ned. Deligencekusken, en stout Thybokarl, sagde saa: „Smid hellere det Ko . . . i Hovedet paa Kællingen og kom, for nu skal vi køre!“

Efterhaanden var Driften kommet helt ned til Frederiksstad. Man tog ind i en Kro, og Hestetrækkerne forlangte Aftens-

se til en Pige i Byen, dem havde han nemlig mange af, før han traf Sofie, som han senere blev gift med. Saa snart Jens hørte, hvad der var paa Færde, kom han i en utrolig Fart til Krigsskuepladsen. Han væltede det store Egetræsbord og brækkede et Ben af, og i Løbet af fem Minutter var der ikke én Studedriver i Salen, men en halv Snes Stykker maatte til Barberen — den Tids Kirurg — og blive forbundet.

I Hamborg kom Hestene paa Pferdemarkt og blev solgt — et enkelt Kobb-

mad. Der var samtidig ankommet en Mængde Studedriver, der ogsaa skulde til Hamborg. Niels Kræn forlangte straks, at disse skulde gaa ud i Slyngelstuen, ordentlige Hestetrækkere vilde ikke spise sammen med gemene Studedriver; det var en gammel Tradition. Normalt havde de ogsaa straks forføjet sig, men der var en Del halvberusede tyske Bisser imellem Studedriverne, og de vilde ikke vige for Hestetrækkerne; de følte sig desuden ovenpaa, da de var 3—4 Gange saa mange, og snart var der et vildt Haandgemæng derinde, men Trækkerne blev snart trængt op i et Hjørne af Salen, og det saa alvorligt ud, for flere af Studedriverne havde trukket Knivene; men saa fik man sendt Bud efter Jens fra Thy, han var ude at

skulde leveres helt nede i Hannover, og Jens blev sendt derned med Dyrene. Han skulde imidlertid vente et Par Dage, og imedens vilde han se lidt paa Byen. En Aften var han havnet ude paa St. Pauli i „Zum halben Hahn“. Her var et broget Selskab, der forsøgte at gøre sig lystig over den fremmede Karl i det grove Vadmestøj, og Lystigheden steg til Jubel, da Jens rejste sig op for at gaa rundt og sige „Farwal“ til hver enkelt og tage dem i Haanden. „Saadan gør vi i Danmark“, sagde han. Men de, der mærkede hans Haandtryk, lo ikke, og da han var gaaet, maatte de sidde og pille Fingrene fra hinanden; han havde trykket saa haardt, at Neglene paa deres Fingre formeligt var gaaet ind i Nabofingrene. „Forwal, æ er

Jens fra Thy, hvis I sku se mig en anden Gang!" sagde han og gik. Der var ingen, der fulgte efter ham!

Jens fik da afleveret sit Kobbelt i Hannover og gav sig god Tid hjemad. Han gik til Fods op over Mecklenburg. Her var han nær kommet galt af Sted. Der var Bal i en Landsbykro, hvor han logerede, og Jens skulde naturligvis med til Dansen. Her blev en Tysker ond over, at han dansede for meget med en Pige, som han mente at have første Ret til. Jens var jo en stor, lys Kæmpe, som nok kunde faa et Pigehjerte til at banke. Tyskeren fik en Kammerat med og røg paa Jens, men Jens ekspederede dem en to tre ud af Vinduet, saa Sprodser og Glas fulgte med. Saa tog en prøjsisk Landjæger Affære, og endskønt Jens var den angrebne Part, skulde han arresteres for Overfald. Saa blev Jens olm som en tirret jydsk Tyr og gav Gendarmen en ægte Thybolussing, saa hans Støvlesaaler blev øverst i Stedet for nederst. Men det var en fæl Historie, for i Tyskland taaler man ikke, at der slaas paa Politiet. Et Øjeblik efter fo'r hele den mandlige Del af Gæsterne over ham, og aldrig havde Jens saadan haft Brug for sine Kæmpekræfter som her. „Der var ligesom ved Dybbøl 10 mod 1“, sagde Jens, „men jeg holdt Skansen og trak mig tilsidst tilbage i god Orden ud af det Vindue, som de første Tyskere var kommet ud af. Saa forsvandt jeg ud i den store Skov uden for Byen. Betjentene hentede stor Forstærkning, og jeg maatte sidde Resten af Natten og hele næste Dag oppe i et stort Træ, til de var kede af at lede efter mig. Havde jeg ikke haft saa megen Halløj, havde jeg vel glemmt Pigen, der var Skyld i alt dette, men nu syntes jeg, at jeg dog skulde have et Farvelkys ovenpaa og listede mig næste Dag hen til Gaarden, hvor hun boede. Det blev til

mere end ét Kys — ja, saadan fik jeg Sofie!"

Da Jens blev gift, slog han sig ned i et krumt Sted og tog kun sjældent paa Langfart. Han blev aldrig nogen særlig dygtig Landmand, dertil var der alt for megen Uro over ham, rig paa jordisk Gods blev han ejheller, for han var altid villig til at hjælpe en Kammerat eller Nabo, naar han trængte, og Sofie skulde først og fremmest have, hvad hun trængte til, og hun kunde nok lide Stads. Men det var en Fornøjelse at høre ham fortælle om sine Ungdoms-eventyr nede i det tyske. Endnu den Dag i Dag gaar der Frasnagn om hans Kræfter. Da han var over de 60, kom en Nabo og købte halvanden Tønde Hvede af ham, og da de havde maalt op, vilde Manden hjem og hente sit Køretøj, men Jens sagde: „Du vil da ikke hente Heste for de Par Slanter, tag du den halve Tønde, saa bærer jeg den hele“. Manden var ikke saa glad ved Jobbet, thi der var en halv Kilometer over Pløjemarken, men han tænkte, at naar den gamle Mand kunde bære en hel Tønde, kunde han vel tage en halv. Vejen blev ham dog snart for tung i den bløde Pløjjord, og stønnende udbrød han: „Det var en slem en, du fik mig paa, Jens, nu kan

jeg ikke mere!“ — „Læg den halve Sæk op paa min, saa skal jeg nok klare Resten“, svarede Jens, og han bar uden at klage sig de halvanden Tønde Hvede Resten af Vejen.

Engang havde nogle stærke unge Mennesker i Aalborg hørt om Jens' Kræfter og var taget en Tur til Thy for at holde Grin med ham. De traf saa en ældre Boude, der gik ude paa Marken og pløjede, og spurgte ham, hvor den stærke Jens fra Thy boede. Jens, for ham var det, tog Maal af de unge Spradebasser, gik saa

sindigt hen og tog Hammelstøjet fra Ploven, saa tog han Ploven i Stjerterne og løftede den op i stiv Arm og pegede ned mod sit Hus: „Der bor han, hvis I vil ham noget“. De fremmede kiggede lidt paa den gamle, men vendte saa om og kørte ad Aalborg til igen. De havde pludselig mistet al Lyst til at drive Løjer med Jens fra Thy.

Nu er baade han og Sofie borte, men endnu i adskillige Slægtled vil man her paa Egnen fortælle om Jens fra Thy og hans Kæmpekræfter.

Chr. Larsen.

Jul paa Pilegaarden

Fortælling af Forfatteren K. Magleby Sørensen.

DET VAR JUL — rigtig dansk Jul med Duft af Mad og Bagværk fra Køkken og Bryggers — med hele denne glade, forventningsfulde Stemning, der kommer midt i Decembers graatunge Mørke og lægger sig over Land og By, trænger ind i alle Huse og finder Indgang i alle Hjerter . . .

Og med Sne — Sne, saa langt Øjet rakte. Store, hvide Marker, begrænset af snepudrede Graner. Under det høje Bakke- drag laa den lille Landsby godt lunt, og paa den anden Side Bakkerne strakte den rimglinsende Skov sig — den nordlige Ud- løber af Dronninglund Storskov.

Nu og da jog en bidende kold Vind hen over Markerne og hvirvlede Snefnuggene op i en lystig Dans . . .

Oppe ved „Pilegaarden“s Gavlvindue stod Karen Margrethe. Hun var ikke i Julestemning i Aar. Det kan man kun være, naar man er glad. Og glad var Karen Margrethe ikke. For første Gang i sin tyveaarige Tilværelse havde hun mødt Livets Alvor. Hun var vant til, at alt dannede og føjede sig efter hende — hun var eneste Datter af Sognets største Gaardejer, der tilmed jævnlgt forøgede sin Velstand ved vellykkede Spekulationer. Hun var køn — maaske ikke nok til at kunne tage Præmie ved en Skønhedskonkurrence — men der var over hendes lille, fintbyggede Skikkelse et Præg af Ynde, Ansigtet var velformet, Trækkene regelmæssige, Næsen maaske lidt for opadstræbende, de nødde-

brune Øjne lyste af Liv, og Haarets Bølger skyldte ikke en Frisørsalon deres Tilstedeværelse.

Karen Margrethe forstod ikke, hvorfor Tilværelsen pludselig var blevet saa indviklet. Skønt — det var jo slet ikke kommet saa pludseligt. Det var blot Faderens Ord den foregaaende Aften, der var faldet som en Bombe. *Hendes Problem* var af ældre Dato.

Hvornaar det egentlig begyndte? Ja — hun vidste det knap. Maaske den Aften, der var Høstgilde i Forsamlingshuset. Hele Sognets Ungdom var med. Karen Margrethe ogsaa.

Og Knud. Han var den af Karen Margrethes mange Bejlere, hun favoriserede mest. Hun kunde godt lide ham. Og det blev vel nok ham, hun engang bestemte sig til at gifte sig med. *Hendes Far* vilde det gerne, vidste hun. Knud var en dygtig ung Mand. Og som Parti betragtet absolut det bedste inden for Sognets Grænser.

Karen Margrethe dansede mest med Knud. Alle Danse kunde han dog ikke faa. Hun kunde ikke helt sige nej til andre.

Der var nu Jørgen — hun havde allerede danset to Danse med ham denne Aften. Han dansede godt, saa Karen Margrethe vilde gerne danse med ham. Men mere end to Danse paa en Aften — nej, det gik ikke an. Folk vilde snakke . . .

Men se, om han ikke kom der, smilende og selvsikker, for at bede om den tredje Dans! Karen Margrethe sad ved Siden af

Knud. Denne saa vredt paa Jørgen. Hvad bildte han sig ind? Saadan en . . . Husmandsknægt! Skulde han komme her og tage Karen Margrethe fra ham . . .

Karen Margrethe blev ærgerlig. Hun vilde sige nej, vilde lade Jørgen forstaa, at han allerede havde faaet mere, end der tilkom ham. Men før hun kunde samle sig til et Afslag, havde han allerede taget hende i sine Arme og dansede ud med hende, lige for Øjnene af den forbløffede Knud. Karen Margrethe bed sig selv i Læben. Hun var vred — baade paa sig selv og paa Jørgen. Og hun tænkte med Bekymring paa, hvad Knud vilde sige. Blot han nu ikke lavede en Scene. Knud kunde blive saa hidsig, naar noget gik ham imod.

Da Dansen var til Ende, befandt Karen Margrethe og Jørgen sig i Nærheden af Udgangen.

„Hvor er der varmt herinde!“ udbød Jørgen. „Skal vi ikke gaa udenfor i Maaneskinnet og trække lidt frisk Luft?“

Hun saa paa ham, undrede sig over hans Dristighed. Troede han mon virkelig, hun vilde spadserere Maaneskinstur med ham? Alligevel lod hun sig føre med ud. For Jørgen havde Ret — der var varmt i Salen.

Men knap var de kommet udenfor, før hendes Selvsikkerhed vendte tilbage. Nu var det vist paa Tide at sætte Jørgen paa Plads.

„Hvis du vil spadserere Tur . . . saa . . . saa maa det hellere være med . . .“

„Hvad mener du, Karen Margrethe?“ Han saa paa hende med sine rolige graa Øjne. Hun blev irriteret over hans Ro.

„Med en, som passer for dig! Der er Husmandstøse nok inde i Salen!“

Nu var det sagt — selv om hun straks fortrød det. Hun vidste godt, at det var ondt sagt. Det gav et Ryk i Jørgen. Saa vendte han sig om og gik langsomt bort.

I det samme viste Knud sig i Døren.

Han saa, at Karen Mragrethe havde Taarer i Øjnene.

„Hvad er der paa Færde?“ spurgte han, idet han greb hendes Haand. Men hun trak den hastigt til sig.

„Jeg vil hjem!“ sagde hun med Graad i Stemmen.

„Hjem?“ Knud saa forundret paa hende. „Hvad skal det betyde?“

„Jeg er træt . . .“

„Lad mig følge dig hjem!“

„Nej Tak . . . jeg . . . jeg gaar helst alene.“

„Ja, ja — som du vil!“ Knud gjorde sin Stemme haard. Han vidste kun alt for godt, at Karen Margrethe kunde faa Nykker. Men dem havde han sandelig ikke i Sinde at lade sig kommandere af.

Han hjalp hende ikke engang Frakken paa . . .

— — —

Saadan begyndte det. Hvis ikke det begyndte langt ude i en fjern Fortid, hvor Menneskeskæbner dannes af usynlige Hænder . . .

Siden var alt gaaet sin regelbundne Gang — baade paa „Pilegaarden“ og i det øvrige Sogn. Knud omtalte aldrig den lille Episode.

Og Jørgen havde hun overhovedet ikke set noget til siden den Aften. Han havde ligesom lukket sig ude fra Omverdenen, isoleret sig. Han passede Gaarden og Jorden — Faderen laa syg og kunde ikke mere arbejde. Men aldrig viste han sig i andre Menneskers Selskab.

Folk sagde, han var blevet „sær“. Folk siger saa meget. Men der var vist noget om det.

Man vidste at fortælle, at Jørgen om Aftenen sad og syslede med de særeste Ting. De faa, som det var lykkedes at faa et Kig ind i hans Kammer, havde derinde set et Virvar af store og smaa Hjul, gamle Maskindele, Resterne af en gammel Bil-

motor, Skruer i Massevis og mange andre Ting — liggende spredt over Gulvet, paa Bordet, ja, saa galt paa Sengens rødstribede Betræk. Heriude sad han om Aftenen, ofte til langt ud paa Natten. Ingen vidste, hvad han bestilte. Men noget nyttigt kunde det da ikke være.

„Skruer!“ hvislede Gammel-Stine mellem sine gule Tandstumper, da Karen Margrethe en Dag mødte hende. „Jo vist — det er nok ham, der har faaet en Skrue løs! Hæ, hæ!“ Og saa rokkede hun videre og lod Karen Margrethe staa alene tilbage. Hun havde godt af at faa det at vide. Hæ, hæ! Folk sagde, det var hendes Skyld, Jørgen var blevet sær.

Karen Margrethe blev længe staaende paa samme Plet og stirrede efter Gammel-Stine.

Jo mere hun tænkte paa Jørgen, desto mere raadvild blev hun. Hun forstod slet ikke sig selv. Hvad kom han i det hele taget hende ved? Det var jo Knud, hun skulde giftes med. Ja . . . det skulde hun vel . . . Han havde flere Gange i Løbet af Efteraaret forsøgt at bringe Spørgsmaalet paa Tale, men Karen Margrethe havde slaaget det hen. Det hastede jo ikke . . .

Og nu var det blevet Jul! I Forberedelsernes Hvirvel forsøgte Karen Margrethe at blive det Tryk kvit, der i den sidste Tid havde hvilet over hende. Men det vilde

ikke rigtig lykkes. Julestemningen lod sig ikke fremtrylle i Aar.

I Dag — den sidste Søndag før Jul — skulde hun til Aalborg for at se paa Juleudstilling og foretage nogle Indkøb. Men hun glædede sig slet ikke til det.

Den foregaaende Aften var Slaget kommet — det frygtelige Slag, der vendte op og ned paa alting.

Faderen havde bedt hende om en Samtale. Hun saa paa ham og blev forskrækket over det Udtryk af Haabløshed, hun læste i hans Ansigt.

„Er . . . er der noget i Vejen, Far?“ spurgte hun.

„I Vejen . . .“ Faderen saa paa hende, alvorligt, næsten bønligt. „Der er det i Vejen, at alt er forbi! Alt er tabt! Jeg er ruineret!“

Ruineret . . . Karen Margrethe forstod slet ikke Række-

vidden af det Ord. Økonomiske Problemer havde hun aldrig haft nødig at beskæftige sig med. Men det var klart, at det var noget forfærdeligt. Hun vidste godt, at Faderens Rigdom ikke stammede fra Gaardens Drift, men fra hans Spekulationer, hans Handlen med Børspapirer. En let Maade at tjene Penge paa. Men farlig . . .

„Ikke en Øre ejer jeg mere!“ fortsatte Faderen. „Gaarden er pantsat.“

„Er . . . er „Pilegaarden“?“

„Pantsat — ja! Det er kun et Spørgsmaal om Tid, naar vi maa rejse her fra. Hvis ikke . . .“

„Hvis ikke . . . “

„Ja, hvis ikke vi finder en Udvej!“

„Men er der da nogen Udvej?“

„Ja — een!“

Karen Margrethe aandede lettet op. Saa kunde det da ikke være saa slemt, naar der var en Vej ud af det.

„Sig mig, min Pige, hvordan er det med dig og Knud? Har I bestemt jer?“

„Nej . . . men hvorfor spørger du om det?“

„Jo, ser du, Karen Margrethe!“ Faderen tog hendes Haand. „Du alene kan redde „Pilegaarden“. Redde min Slægts gamle Traditioner. Og du *maa* gøre det! Du *maa* ikke svigte mig. Gaarden *maa* reddes!“

Karen Margrethe bøjede Hovedet. Hun kunde ikke møde Faderens Blik.

„Knuds Far vil gerne, at I skal have hinanden“, fortsatte han. „Og bærer vi os klogt ad, kan vi klare alle Vanskelighederne. Knuds Far er en rig Mand — men han er tillige ærekær, og han vil ikke tillade, at hans Søns Svigerfar gaar fallit. Forstaar du?“

Ja, Karen Margrethe forstod. Men hvad var det dog, Faderen forlangte af hende? At hun skulde ofre sig for „Pilegaarden“. For det vidste hun nu — med en pludselig Klarhed, der næsten forskrækkede hende selv, at det ikke var Knud, men Jørgen, hun elskede.

— — —

Karen Margrethe sov ikke den Nat. Hun kæmpede med sine Tanker. Paa to Fronter stod Kampen. Men det stod hende klart, at hun ikke kunde holde dem begge. Hun maatte vælge. Hun maatte kæmpe *enten* for sin Kærlighed *eller* for „Pilegaarden“. Noget Kompromis gaves ikke.

Langsomt skred Natten. Men da Morgenstunden kom, vidste Karen Margrethe, hvad der var hendes Pligt. Hun maatte

give sig Skæbnen i Vold — uden at tænke paa sig selv.

Det havde sneet hele Natten, denne langsomt dalende Sne, der lægger sig som et blødt, hvidt Tæppe over Marker og Enge, over Veje og Stier.

Karen Margrethe mødte til Morgenmaaltidet, rolig og ligevægtig som sædvanlig. Ingen maatte mærke noget paa hende. Der blev kun talt faa Ord. Og ikke et eneste om den mørke Skygge, der truende hang over Horisonten.

Med Middagstoget tog hun af Sted til Byen.

— — —

Aalborg havde iført sig sit smukkeste Juleskrud. Gaderne og Butikerne var festligt oplyst. Man gik som under et Tag af Granguirlander. De store, forgyldte Stjerner tindrede i Skæret fra Buelamperne. En tæt Strøm af Mennesker gik gennem Gaderne, leende og snakkende, grebue og forvandlede af den særegne Stemning, som hører Julen til. Paa Nytorv knejsede et kæmpestort Juletræ — en af Skovens stolteste Graner — tæt behængt med elektriske Lamper. Et Mandskor sang Julesange — paa samme Tid jublende med Mindelse om Barnets Juleglæde — og dæmpet som den sagte dalende Sne.

Glade Jul, dejlige Jul . . .

Karen Margrethe vidste ikke, hvor længe hun havde staaet og lyttet til Sangen. Men pludselig fo'r hun sammen. En Haand havde lagt sig paa hendes Arm. Hun vendte sig om — og saa ind i Ansigtet paa Jørgen, der smilende stod og betragtede hende.

Hun følte, at hun blev blussende rød. Hvad skulde hun dog gøre? Hun var ikke langt fra at ønske, at Jorden vilde aabne sig under hendes Fødder og opsluge hende. Hvilken Skæbnens Ironi, at hun skulde træffe Jørgen netop i Dag!

Han lod til at være glad over det tilfældige Møde, tog hende som den selvfølge- ligste Ting under Armen og førte hende med gennem Vrimlen af Mennesker.

Hvad der egentlig skete i den næste Time, kunde Karen Margrethe aldrig senere erindre ganske klart. — De gik gennem mange Gader — men hun lagde ikke Mærke til hvilke. Jørgen talte næsten uafbrudt til hende — men hvad han sagde, var glemt i næste Nu. Hun gik som i en Drøm — en bristende Drøm, som det gjaldt om at holde fast saa længe som muligt. Kun ét stod hende klart: at Jørgen ikke var anderledes, end han plejede at være - ikke Spor „underlig“ eller

„sær“. Hun vaagnede først af sin Drøm, da de stod oppe paa Skovbakken og saa ud over Byen, der laa for deres Fødder, badet i et Lyshav. Da gik det op for hende, hvor taabelig hun havde været. Det, der skulde ske, *maatte* ske. Nu havde hun blot gjort det hele meget sværere. Og pludselig, uden at hun kunde hindre det, brast hun i Graad.

Jørgen saa forskrækket paa hende.

„Men hvad er der dog i Vejen, Karen Margrethe?“

„Ingen . . . ingenting . . .“ Hun forsøgte at genvinde Herredømmet over sin

Stemme, men det vilde ikke rigtig lykkes.

Jørgen lagde beskyttende Armen om hendes Skulder. Og da var det med eet, som om alle Trængsler var forsvundet — alt det var borte, der hidtil havde skilt dem ad. Hun lagde Hovedet mod hans Skulder,

og i korte, stak- aandede Sætninger fortalte hun ham det hele.

„Lille Karen Margrethe“, sagde Jørgen, da hun tav, „holder du af mig . . . jeg mener . . . nok til at gifte dig med mig?“

Hun saa op paa ham, og han læste Svaret i hendes Øjne. — Med en pludselig Heflighed kastede hun sig ind til ham, og han bøjede sig ned og kysede hende.

„„Pilegaarden“ er en god Gaard!“ sagde

han lidt senere. „Jeg forstaar godt, at din Far nødig vil miste den.“

„Ja, Jørgen . . . det . . . det er Synd for ham. Jeg forstaar slet ikke, hvordan jeg skal faa fortalt ham, at jeg ikke kan gifte mig med Knud.“

„Du skal ikke være bekymret af den Grund. Din Far behøver ikke at miste Gaarden, selv om du *kun* gifter dig med en Husmandssøn!“

„Men hvem skal da hjælpe ham?“

„Det skal vi!“

„Vi —?“

„Netop! Jeg skal nemlig fortælle dig en Ting, Karen Margrethe. Du er den første, som faar det at vide. Jeg ved godt, hvad Folk har sagt om mig. De har ment, jeg var lige til Daarekisten. De fleste er gaaet langt uden om mig. Men Piben faar nok en anden Lyd, naar de faar at vide, hvad jeg har beskæftiget mig med. Jeg har altid haft Lyst til Mekanik, og allerede som Dreng legede jeg Opfinder. Men nu er det ikke længere Leg. Jeg har gjort en Opfindelse.“

„Du?“

„Ja — en forbedret Traktormodel. Det har kostet mig mange Dages og Nætters Arbejde. Men jeg vidste, at min Ide var rigtig. Og Resultatet er over al Forventning. Jeg er kommet fra København nu til Morgen — med en Kontrakt i Lommen. Patentet er allerede solgt til en lang Række Lande. Det er lykkedes mig at holde det hele hemmeligt. Jeg vilde først være sikker

paa Resultatet, før jeg meldte mig paa „Pilegaarden“ som Bejler. Men vi maa skynde os, ellers kommer vi for sent til det sidste Tog. Og mon ikke din Far vil være glad for at snakke med os allerede i Aften?“

— — —

Saa fandt Julen alligevel Vej til „Pilegaarden“.

Juleaften, da Lysene paa Træet var brændt ned, og „de gamle“ havde slaaet sig til Ro i de magelige Sæder, tog Jørgen og Karen Margrethe hinanden i Haanden og gik ud paa den lille Høj Vest for „Pilegaarden“. Herfra kunde de se næsten hele Sognet rundt. Alle Steder blinkede Lysene ud fra Vinduerne.

Stille dalede Sneen ned fra den mørke Julehimmel og strøede hvide Blomster i Karen Margrethes Haar, og i Snefnuggenes Dans gav de to unge hinanden det Løfte at holde sammen for Livet.

K. Magleby Sørensen.

Fnug møder Fnug —

Fnug møder Fnug
 og saa rejser de ned
 paa Jorden til Menneskevrmlen.
 De synger de tysteste Sange vi véd:
 Vi kommer, vi kommer fra Himlen.
 Smelter paa Haanden
 og viser en Daare,
 at Kulde kan blive
 en blinkende Taare.

Lys søger Lys,
 og Haand søger Haand,
 og Hjerte vil være ved Hjerte.
 I Aften er Jorden i Stjernernes Baand
 et bævende, bankende Hjerte!
 Klap i smaa Hænder,
 mens Lysene brænder.
 Det er den reneste
 Glæde vi kender.

Spurv møder Spurv
 i det skærmende Neg.
 Nu lyder de frejdigste Sange.
 Hver Mennesketanke blir ydmyg og veg,
 paa Mindernes lønlige Gange.
 Fred over Jorden
 og tændt i det fjerne
 Haabet paany
 som en blinkende Stjerne.

HARALD H. LUND

GEVINSTEN

Humoreske
af KAJ BRUSEN

DET ER ET SPØRGSMAAL, jeg tillader mig at stille Dem, og jeg beder Dem meget nøje overveje det i alle dets Enkeltheder, før De overhovedet læser efterfølgende lille sandfærdige Historie. Den kan nemlig paa sin Vis være god at tage Lære af — vel at mærke om De efter Deres dybe Overvejelser skulde komme til det samme Resultat, som da jeg blev stillet over for Problemet. Det lyder i al sin Indviklethed saaledes:

Hvorledes vilde De stille Dem, tror De, om De en Dag mødte en af Deres Bekendte eller Venner, og han bad Dem om at bytte Benklæder med ham, medens han ordnede en lille rask Forretning, som han umuligt kunde ordne med de Benklæder, han havde paa i Øjeblikket — om De indvilligede — og om han blev borte, saa De saa Dem nødsaget til at sjokke hjem i hans lasede og lappede Benklæder — og om De der fandt Laanesedlen paa et kvart Lod i Klasselotteriet — om De ikke kendte Deres Vens Adresse, selv om han nok kendte Deres — — om De da en Dag løste Lotterisedlen hjem og fornyede den — og om den et halvt Aars Tid senere kom ud med en Gevinst paa 500 Kroner. — Hvorledes vilde De stille Dem, om Deres Ven samme Aften, som De om Formiddagen havde hævet de 500 Kroner, stillede hos Dem og gjorde Krav paa hver Skilling med den Paastand, at Lotterisedlen selvfølgelig var hans? Eller tillad mig at spørge — hvorledes vilde De dømme i en saadan Sag, om De kendte begge Parter — saavel ham, der løb med Benklæderne, som ham, den

skikkelige, der laante ham dem? De vil sikkert give mig Ret i, at det er en højst usædvanlig og indviklet Sag at blive blandet ind i, og nøjagtig saaledes sagde jeg ogsaa til min Ven Balthazar.

„Det er en højst usædvanlig og indviklet Sag —“ sagde jeg til Balthazar efter at have lyttet til alle hans Jeremiader. „Og havde du blot antydnet, hvad det drejede sig om, var jeg ikke kommet. Jeg hader at blande mig i andres Stridigheder.“

„Jeg ved det“, afbrød min Ven Balthazar mig og sendte mig et bønligt Blik. „Og det kunde heller aldrig have faldet mig ind at skrive til dig, hvis det ikke var fordi du jo ogsaa kender Chresten — ikke alene kender ham, men tilmed mange Gange har advaret mig imod ham —“. Jeg rakte paa dette Tidspunkt min ene Haand i Vejret og betydede Balthazar, at hvem jeg eventuelt ved tidligere Lejligheder havde advaret ham imod, saa ønskede jeg i alle Tilfælde ikke at diskutere det nu. — Men De har sikkert nu forstaaet, at Balthazar er den ene af Hovedpersonerne i denne Historie — ham med de pæne Bukser, der bliver franarret ham — medens Chresten er Manden med ikke alene de mindre pæne Bukser, men ogsaa den mindre pæne Moral. Med Hensyn til det sidste kunde jeg fortælle mange horrible Eksempler, men jeg vil holde mig til Historien her. Den giver i sig selv en ganske udmærket Karakteristik af Chrestens Personlighed. Hvad angaar Balthazar maa jeg sige, at han er Chrestens absolutte Modsætning.

Frækhed ligger saa uendelig fjernt fra hans Natur, og bevidst tror jeg ikke, at han snyder nogen. At han sparer, hvor der overhovedet kan være Tale om at spare, er en Sag for sig og kan i visse Tilfælde være en Dyd — og saadan insisterede Balthazar forøvrigt ogsaa meget stærkt paa, at man maatte kalde hans Vægring mod at betale Pengene tilbage. „Dyden, men i en anden Mands Bukser —“ rettede Chresten det ganske vist til og vrængede ad ham, da ogsaa han lidt senere arriverede og efter en Del Mundhuggeri frem og tilbage forenede sine Bønner med Balthazars og bad mig blive og afgøre Trætten.

„Ja, kære Venner“, begyndte jeg. „Hvor nødigt jeg ellers blander mig ind i andres Affærer, vil jeg dog her gøre en Undtagelse — være en Slags Opmand for jer — og saaledes spare jer begge for de Ubehageligheder, I selvfølgelig ikke vilde kunne undgaa, dersom — —“.

„Ubehageligheder?“ Balthazar saa uforstaaende paa mig.

„Jeg mener blot“, vedblev jeg, „at hvis det var paa Domhuset, dette her foregik, saa vilde en rigtig Dommer maaske for Chrestens Vedkommende tale lidt om Folk, der franarrer andre Deres Ejendele —“.

„Selvfølgelig, kæreste —“ Balthazar fik igen sit velvillige Smil om Munden. „Du har ganske Ret som sædvanlig. Og for at du kan se, at jeg saa langt fra vil Chresten noget ondt, vil jeg nu kun yderligere bede dig dømme os imellem. Jeg ønsker kun, at Chresten fra uhildet Side bringes til at indse, at han ikke har ringeste Krav paa den Gevinst — ikke at han bliver straffet, hvad han selvfølgelig ikke kunde undgaa, hvis jeg lod Sagen gaa for Retten.“

„Selvfølgelig ikke“, svarede jeg. „Dommerne har jo kun deres Paragraffer at gaa efter. En Dommer vilde for dit Vedkommende vel rimeligvis ogsaa hæfte sig

ved den Bagatel i Lovgivningen, der omhandler Folk, der omgaaes letsindigt med Hittegods — og at det ikke var i dine egne Lommer, du fandt den Lotteriseddel, kan du jo desværre ikke benægte — kan du vel?“

Balthazars Ansigt skiftede brat Kulør ved mine sidste Bemærkninger. „Jeg maa indrømme —“, begyndte han, men jeg afbrød ham.

„Du skal intet beklage over for mig, og det skal du heller ikke, Chresten“, sagde jeg. „Jeg vil indskrænke mig til at sige, at I begge har skuffet mig paa det dybeste. Men jeg vil alligevel ikke svigte jer. Jeg vil blive hos jer og dømme — blive og vise, at jeg trods alt er den Kammerat, I kan stole paa. — Du har fortalt mig Sagen saaledes, Balthazar“ — jeg vendte mig igen mod ham og tilkastede ham et strengt sagligt Blik — „at det var medens det store Dyrskue var i København, at du en Formiddag stod foran Indgangen for at løse et Adgangskort, da du pludselig mærkede, at nogen prikkede dig paa den ene Skulder, og at denne nogen var Chresten — at han trak dig til Side og forklarede dig, at du var godt dum at betale, naar han vidste en Maade, hvorpaa I begge kunde slippe ind gratis. — Er det ikke rigtigt?“

„Jo“, mumlede Balthazar.

„Og derefter fulgtes I ad til en Restaurant for at skifte Bukser, idet Chresten forklarede, at han med de gamle Bukser, han selv havde paa, vilde blive genkendt af Kontrollørerne, hvem han allerede en Gang forgæves havde forsøgt at snyde — ikke sandt?“

„Jo, vi skulde altsaa forsøge at narre Kontrollørerne ved Indgangen — faa dem til at tro, naar de saa Chresten komme anstigende med mine nye Plus-fours paa og et Par gamle Hornbriller af mine — at han altsaa var et eller andet ved Musikken derinde — at han hørte til Bestyrelsen

eller noget i den Retning — og at han bare havde engageret mig til et eller andet Job derinde. Jeg skulde bare gaa lige bag efter ham, havde han sagt, og ikke sige et Muk, selv om der var nogen, der spurgte.“

„Og det gjorde du?“

„Det gjorde jeg“, tilstod Balthazar og nikkede tankefuldt. „Jeg fulgte ham hen til Indgangen. — Kontrolløren rakte sin ene Haand ud, men i det samme vendte Chresten sig halvt om mod mig og pegede ind forbi ham. „Og saa sørger De altsaa for at faa ryddet godt op“, sagde han med høj og barsk Stemme og skridtede rask forbi Kontrolløren, der brat tog Haanden til sig igen og gjorde stram

Honnør. Jeg skyndte mig selvfølgelig efter ham. Og det var først, da jeg stod derinde, at det rigtig for Alvor gik op for mig, hvad — —“.

„Ja, og det kun for at spare en lumpen Krone —“. Jeg viste med en Skuldertrækning, hvad jeg mente om den Sag, og vendte mig derefter mod Chresten. Chresten sad og stirrede paa mig med et troskyldigt og angergivent Udtryk i Øjnene.

„Og saa var det altsaa, som Balthazar paastaar —“, forhørte jeg ham, „— at du blev borte for ham i Trængslen?“

Chresten gned sit ene Øje, som havde han faaet noget i det, og saa stadig lige troskyldigt ud med det andet.

„Selvfølgelig regner jeg ikke med, at nogen af jer vil tro mig“, begyndte han

stille og beskedent, „og jeg kan heller ikke selv fatte det. Men det var lige i det Øjeblik, vi var kommet indenfor, at det slog mig, at jeg skulde over og se en Præmietyr, der havde staaet saa meget om i Avisen, og jeg ved ikke, om jeg fik sagt noget om det til Balthazar — jeg ved og husker intet om det næste. Det maa være et Tilfælde af Hukommelsestab, der pludselig har grebet mig —.“

Der lød en tør Hoste fra Balthazar, og hans Stemme faldt skærende og ironisk ind. „Et kedeligt Tilfælde, maa jeg sige!“

Chresten lod sig ikke forstyrre. „Jeg havde rent glemt Balthazar“, forsikrede han paany. „Og først en hel Uge efter slog det mig pludselig, at det jo var Balthazars Bukser, jeg gik med, og jeg

blev rent fortvivlet — jeg vilde løbe hen til ham med det samme, men pludselig kunde jeg heller ikke huske hans Adresse — den slog først ned i mig som et Lyn, da jeg forleden sad og læste i Avisen —“.

„Og saa Nummeret i Trækningslisten“, faldt Balthazars Stemme igen ind.

„Ja, og saa Nummeret i Trækningslisten“, gentog Chresten mekanisk og støttede tankefuldt Hovedet i den ene Haand.

„Da huskede jeg den pludselig, og en Følelse af overstrømmende Lykke fyldte mig. Gudskelov, jublede det inden i mig. Du ved ikke alene Balthazars Adresse nu, men du faar ogsaa Penge, saa du kan erstatte ham hans Bukser, den gamle, rare Fyr. — Jeg skyndte mig op til Kollektøren, og der var det altsaa, at jeg til min store Forfærdelse fik at vide, at Gevinsten lige var blevet udbetalt — og saa — —.“

„Jeg tror ikke, du behøver at fortælle mere“, afbrød jeg ham, og nogle Minutter forløb i Tavshed. — Da jeg derefter rejste mig fra min Stol og gik nogle Skridt bort fra dem, var det for at afsige min Kendelse, og uden at overdrive tør jeg nok paastaa, at en vis Højtid hvilede i Atmosfæren. Min Afgørelse var forlængst truffet.

„I to Venner og Skolekammerater“, begyndte jeg højtideligt. „I Last og Brast har vi holdt sammen og delt ondt og godt. Lad os heller ikke i dette Tilfælde strides uværdigt. I staar begge mit Hjerte lige nær, og ikke kunde jeg dømme den ene til Fordel for den anden — derfor — og for at bevise, hvad jeg nys sagde om at dele ondt og godt — bør min Kendelse tages til Følge og efterkommes, saaledes at de 500 Kr. deles i tre lige store Dele — eller maaske endnu bedre: vi faar hver 150 Kroner, og de resterende 50 Kroner anvendes som Dækning for en Aften et eller andet Sted, hvor der er Musik, og hvor man eventuelt kan faa lidt godt at spise — —.“

— — —

Om denne min Dom kan kaldes salomonisk eller ikke, vil jeg overlade til de meget ærede Læsere at afgøre. Nogle vil maaske trække paa Skuldrene og paastaa, at den ikke var helt uhildet — dertil vil jeg indrømme, at vi virkelig havde en ganske udmærket Aften alle tre — selv om der nok fra Balthazars Side i Begyndelsen saas en Del Muggenhed. Men han trøstede sig vel med, at halvandet Hundrede Kroner er bedre end ingenting — i alle Tilfælde liyede han ogsaa svært op senere paa Aftenen — og han har i Grunden en ganske pæn Tenor og andet og mere har jeg ikke at fremføre til dette.

Adskilligt mere har jeg derimod at fortælle de ærede Læsere, der efter en nøje Overvejelse er kommet til det Resultat, at de vilde have dømt som jeg. De vil have Udbytte af at læse følgende Linier, der beretter om Historiens Efterspil — og et Efterspil har den, desværre. Det begyndte Morgenen efter den udmærkede Aften.

„En Herre, der hedder Petersen, vil absolut tale med Dem“, forklarede min Værtinde, idet hun efter en kort Banker stak Hovedet ind gennem Dørsprækken til mig — og i det samme blev hun brutalt skubbet til Side, og en lille, iltert udseende Herre med sort Fipskæg og svingende en tyk Malagastok over sit Hoved stormede ind.

„Petersen“, mumlede jeg og stirrede forvirret paa ham. „De er maaske en af de Herrer, som min gamle Ven Chresten var saa venlig at præsentere mig for i Aftes? Jeg erindrer saa daarligt Ansigter, men jeg maa sige, at det var ganske prægtige Mennesker allesammen — saa jævne og bramfri. Vil De ik“

„Bramfri!“ raabte han rasende, idet han af al Kraft slog Malagastokken ned mod mit nye, blankpolerede Mahognibord og bandede stygt dertil. „Bramfri!“ vræn-

gede han igen. „Ja, lad os bare høre lidt om alle de rare og bramfri Mennesker, De var sammen med, og som var med til at solde mine Penge op!“

Jeg stirrede maalløs paa ham. Var Manden gal, eller hvad mente han?

„Eller De vil maaske paastaa, at De var helt uvidende om, at ogsaa jeg har en Andel i den Gevinst, De og Deres Ven og Chresten, den Slambert, nok saa roligt delte i Gaar. Vil De paastaa det?“ gentog han og stirrede mistroisk paa mig, medens Sveden sprang frem paa min Pande. „De kan spare Dem Ulejligheden“, vrissede han. „Ham den anden har tilstaaet — tilstaaet, at han godt vidste, at Chresten ikke spillede alene paa den Seddel — og at jeg ærligt og redeligt har betalt Fornylsen hver Gang. De vil maaske se Chrestens egen Kvittering paa det —“. Han kastede en lille, krøllet Seddel fra sig paa Bordet — og dens Ordlyd lod desværre ingen Tvivl mulig.

„Jeg beder Dem være rolig“, sagde jeg til Manden, da jeg havde læst den. „Her foreligger en forfærdelig Misforstaaelse. Jeg forstaaer, at De slet ikke har anet, at Chresten i det sidste Aars Tid ikke har betalt en Skilling til Fornylsen af den Lodseddel — at De i god Tro stadig har betalt til ham, og at han — men det er jo forfærdeligt —“. Jeg brød mig selv brat af. „Det er forfærdeligt“, gentog jeg. „Men vil De ikke følges med mig hen til min Ven Balthazar. Han kan bekræfte, at jeg ikke har anet det ringeste om, at — —“.

Min sidste Bemærkning fik igen Mandens Øjne til at lyne. „Jeg vil tro alt“, mumlede han, „kun ikke paa flere Udflugter. Og ud ad denne Dør kommer De ikke, før De har betalt mig hver Skilling, De har raget til Dem. Og jeg ved nøjagtig, hvor meget. Chresten, den Slingel, har maattet tilstaa alt. Det holdt haardt.

Men jeg piskede ham, forstaaer De — piskede ham, saa Huden ligefrem hang i Laser paa ham. — Og De har maaske forstaaet nu, at det er Alvor?“

Han gav mig to Minutter til at finde Pengene frem, og med en knurrende Lyd vandrede han bort

„Piskede ham, saa Huden ligefrem —“. Jeg gyste endnu længe efter, at Manden var gaaet, og medens jeg selv tog Hat og Overfrakke paa og drev ned ad Gaden med det Maal at opsøge Balthazar og udøse mit Hjerte for ham. — De halvandet Hundrede Kroner, jeg havde maattet rykke ud med, var saa at sige hver Skilling, jeg ejede. Thi Sandheden tro havde vi hver især maattet spæde til til de halvtreds Kroner, der var bevilget til Aftenen. Kun godt et halvt Hundrede Kroner var der tilbage af de Penge i min Tegnebog, da jeg om Natten var vandret hjem — men hvad havde det kunnet nytte at forklare den fremmede det — Hentydningerne, han var fremkommet med, havde ikke været til at tage fejl af. — Og dog kunde jeg midt i al min Harme og mit Mismod ikke sige mig fri for ogsaa at føle en vis Deltagelse med Chresten. Fræk var han ganske vist — og en ganske forsvarlig Omgang havde han fortjent — men alligevel — saa Huden ligefrem hang i Laser — —. En frysende Fornemmelse løb mig igen ned langs Ryggen — og saa standsede jeg med eet. Jeg var naaet omtrent helt hen til Balthazars Gadedør, og et Syn derhenne var det, der paa samme Tid fik mig til at gispe højt af Overraskelse og mine Fingre til at krumme sig som i Længsel efter at lægge sig om en vis Persons Hals. Thi hvem sad vel der — flot og nonchalant lænet tilbage i en Lillebil, der holdt ved Rendestenen lige ud for Balthazars Gadedør — hvem var det vel, der brat slog en skrattende Latter op, idet en lille iltert udseende Herre med sort Fipskæg traadte

ud af Gadedøren og ligeledes slog en skraldende Latter op, idet han satte sig ind til den anden i Bilen — hvem andre vel end Chresten — Chresten, som jeg lige havde gaaet og ikke været langt fra at føle Medlidenhed med.

„Hoppede han ogsaa paa den?“ hørte jeg Slamberten spørge, idet Bilen med et Ryk satte sig i Bevægelse — og ligeledes hørte jeg den andens Svar, idet han mellem to Latteranfald flaaede Fipskægget af. „Som en Svedske, ja — ligesom den anden Idiot!“

— — —
 „Hvis du vidste, hvilket Hus jeg lige har haft —“ begyndte Balthazar, idet jeg

endelig med famlende Søvnngængerskridt naaede op af Trapperne til hans Dør og fik banket paa. „Lad være med at sige noget —“ bad jeg. Jeg sank ned paa Divanen ved hans Side, og længe sad vi tavse og stirrede paa hinanden, før jeg endelig var blevet saa meget Herre over mit Pust, at jeg kunde betro ham, hvad jeg lige havde set og hørt, og saa blev der meget stille igen

Og hermed slutter saa ogsaa Efterspillet paa min Historie — og ikke sandt, De vil sikkert give mig Ret i, at selv om den ikke ender i Fryd og Gammen, kan den dog paa sin Vis være god at tage Lære af.

Kai Bruzen.

Den sorte Kunst

Af TAGE MORTENSEN

I SLUTNINGEN af det 16. og Begyndelsen af det 17. Aarhundrede flammede Heksebaalene livligt over Danmark. Heller ikke Thy gik fri. 1601 maatte Jesper Degn, der havde været Lærer og Kirkesanger i Bedsted, gaa i Ilden for sin formastelige Omgang med de onde Kræfter, og en Snes Aar senere var en Kollega, Anders Skolemester i Ørum, der sandsynligvis havde lært ham Kunsten af, meget nær ved at lide samme Skæbne. Han klarede dog Frisag. Formentlig har han været mere dreven. Det er jo som Regel de mindste Tyve, der kommer for Øvrigheden. Til disse mindste hører Karen Fly i Ydby og Anna Pausi i Kjallerup, der begge af Forhørdommerne blev overbevist om at have staaet i Forbindelse med den Onde og derfor i 1621 blev brændt. Endelig gjorde Heksejægerne Aaret efter et Kup i Elsted, hvor de to Søstre Maren og Dorthea Svendsdatter ligeledes for Hekseri maatte bestige Baalet

Sandsynligvis har baade før og siden endnu adskillige thylandske Mænd og Kvinder lidt Flammedøden for deres nedrige Samkvem, men de her nævnte har i denne Forbindelse størst Interesse, fordi det er disse fem Navne, jeg fandt opnoteret i nogle gamle, gulnede Papirer, jeg for kort Tid siden gennemlæste efter Anmodning af en agtet Thisted-Borger, hvis Navn jeg ikke skal nævne. Han havde opdaget Pa-

pirerne i et hemmeligt Rum i et Chatol, der i mangfoldige Generationer var gaaet i Arv fra Fader til ældste Søn i hans Slægt. Aabenbart var dette Rums Eksistens gaaet i Glemme. Papirerne var som nævnt gule af Ælde, og Aarhundreders Støv havde lagt sig over dem. Der stod som en Sky af sælsom Fortid om dem dér, hvor de laa paa det gamle Chatols udtrukne Mahogniplade — en grel Modsætning til det blege elektriske Skær, der nu straaled ned over dem. De hørte ikke hjemme i vor Tid. De skarpe røde Skrifttegn, der stod saa besynderligt levende, i uhyggelig Kontrast til Papirets Ælde (jeg fik senere bekræftet min første Mistanke: Skriften var Blod), var prentet med omhyggelig Haand, en Haand, der i Tællelysets svage Skin havde ført Fjerpennen uden at ryste.

Aabenbart havde Arkene oprindeligt været sammenklæbede. Limen, der bandt dem, sporedes endnu som en Anelse langs enkelte af Papirernes Kant, men Kraften, der skulde holde dem sammen, var forsvundet, efterhaanden som Ælde skørnede Bladene. Nu var det hele en Samling løse Blade men hvilke Blade! *En Cyprianus, nedskrevet efter Diktat, aabenbart, i Nedgangsskolen eller „den sorte Skole“ i Wittenberg, hin Skole, hvis Navn endnu nævnes med Gysen helt op i vor civiliserede Tidsalder, og hvis Ry vil bestaa til sene Tider.*

Paa 26 Sider ialt fandtes her optegnet Fortidens Kundskab til Opnaaelse af Forbindelse med de onde Magter, de Magter, som Menneskene altid har ræddedes for og alligevel altid tillige er blevet draget mod, en Kendsgerning, der er aabenbar for enhver,

og som ganske givet staar i Forbindelse med

Dobbelt-heden i den menneskelige Natur. Paa første Blad — Titelbladet — stod i en Linie øverst til højre: Anno von Witt.... 16.... (Resten kunde i

Modsatning til det meste af Papirernes øvrige Indhold ikke læses) og i en Linie nederst til venstre omhyggeligt kaligraferet med en Skrift, der med sine kunstfærdige Sving kun svagt mindede om Skriften paa de øvrige Blade, og som var sort, ikke rød; *Ole Kamp*. Over hele Siden var tegnet et stort, rødt Kors, hvis øverste Gren var dobbelt saa lang som den nederste, og som var forsynet med besynderlige Forsiringer.

Paa Titelbladets indvendige Side var det, jeg fandt de tidligere nævnte Hekse- og Troldkarlenavne opnoteret og ud for dem dels Aarstal, formentlig svarende til deres Dødsaar, dels Kors, der, som Korset paa Hæftets Omslag, *vendte nedad*.

Saa meget til Indledning. Inden jeg

gaar videre i Beretningen om, hvad de gulnede Papirer fortalte, vil det maaske være formaalstjenligt overfor skeptiske Læsere at fastslaa, at jeg ved en Henvendelse til Landsarkivet i Viborg, hvor de gamle Ting- og Retterbøger som be-

kendt fin-

des, har

faaet fast-

slaaet, at

der de paa-

gældende

Aar - 1601,

1621 og 1622

- i Bedsted,

i Ydby, i

Kjallerup

og i Elsted

for Trold-

dom er ble-

vet brændt

Personer

med disse

Navne, og

at der ved

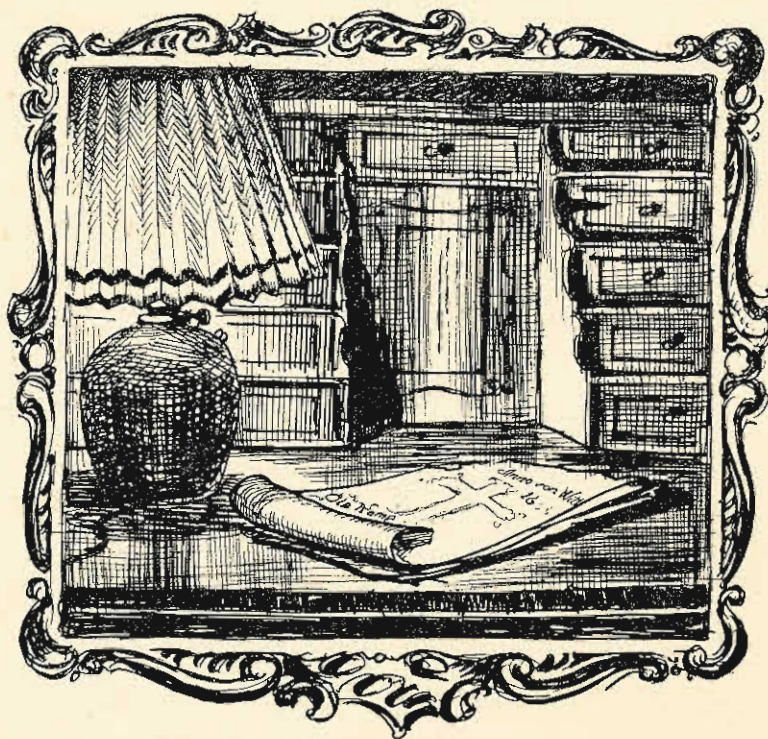
Retten i Ve-

stervig blev

behandlet

en Sag mod

en Mand ved Navn Anders Skolemester, der sigtedes for samme Forbrydelse, men uden at kunne overbevises „trods haardt Forhør“, hvilket rimeligvis betyder Tortur. Det fortjener ogsaa at bemærkes, at der i de gulnede Blade intet Mærke og intet Aarstal findes ud for dette Navn. Endelig kan jeg oplyse, at jeg ved omhyggelig Gransken, dels tilbage i Slægten hos den Mand, i hvis Besiddelse Papirerne er (og som ikke længere har Slægtsnavnet), dels ved andre Undersøgelser har fastslaaet, at Navnet Ole Kamp blev baaret af en Mand, der var Præst i Skjoldborg fra 1628 til 1649 (altsaa i Aarene efter de sidste Heksebrændinger), og at samme

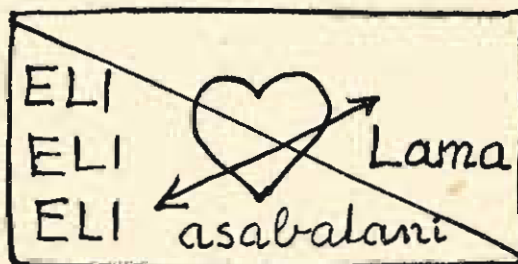
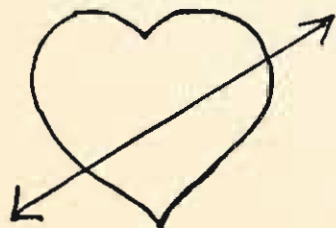
Præst Ole Kamp var kendt som en Mand, *der kunde mere end sit Fadervor*. Han kunde signe og mane, løse og binde . . . og desuden fortælles det (men det behøver ikke at være rigtigt, selv om der er visse Ting i hans Liv, der kan sandsynliggøre det), at han efter sin Død gik igen i Skjoldborg Præstegaard. Efterhaanden er hans Spøgeri dog saa vidt jeg har kunnet opklare, hørt op. Det vides om denne Pastor Kamp, at han i sin Ungdom tilbragte adskillige Aar med Studeringer udenlands, og efter alt, hvad man iøvrigt kender til hans Liv og Færd, synes det ikke usandsynligt, at flere af disse Aar

oversætter de gammeldags tyske Vendinger til moderne Dansk):

Dersom du vil vide Sandheden om, hvem der har stjaalet, da tag Røgelse af Paaskelys og viet Vand, Mælk af en Kvinde, som har født et Drengsbarn. Dette blandes til en Smørelse. Tag et Spejl og smør Glasset over med Smørelsen, naar Klokkeren har slaaet 9 Natten til Fredag og skriv et Hjerte midt i Spejlet og Jesu Kristi Side, som er gennemstungen med Spyd.

Gem derefter Spejlet et lønligt Sted i tre Nætter og gaa saa til Spejlet igen. Da faar du at se Tyvens Navn og hvor han har gjort af det, der er bortkommet, og saaledes kan du finde det igen.

Men, kære Læser: De kan ogsaa faa

netop er forløbet for ham i Wittenberg. Jeg tror derfor med absolut Bestemthed at turde fastslaa, at de Papirer, min unævnte Ven fandt i sit gamle Chatol, og af hvis sælsomme Lære jeg nedenfor genfortæller det *mindst* grupbevækkende (der jo i og for sig er haarrejsende nok) stammer fra den gamle Præsts Ophold ved den sorte Skole i Wittenberg. Det gengives som et — synes det mig — ikke uinteressant Vidnesbyrd om Mentaliteten og den aandelige Horisont hos Datidens Mennesker. Jeg garanterer ikke for, at Besværgelserne har Magt i vore Dage.

Vi begynder med en af de mildeste Kunster: at faa at vide, hvem der har stjaalet en bestemt Ting (Tegningerne er gengivet, som jeg fandt dem i den gamle Cyprianus). Det hedder herom (idet jeg

Tyven til at bringe det stjaalne tilbage. Det foregaar saaledes:

Gaa op paa Kirkegaarden tre Torsdagsaftener og tag et dødt Menneskes Ben hver Aften og giv særlig Agt paa Graven ved Solens Nedgang og slaa paa Stenen med Benet og sig følgende Besværgelse:

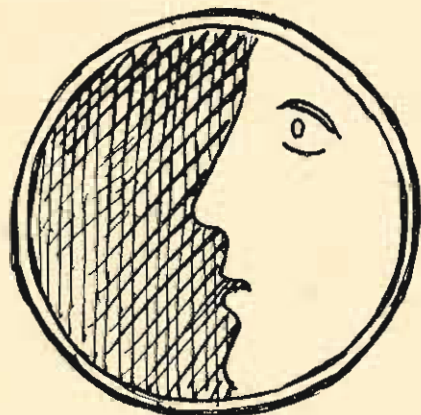
Jeg besværger Eder, I syv faderløse Djævle, som er

*Belsebu, Grogon, Sosten,
Lupus, Largus, Beatrix,
Heseky,*

og begærer af Eder tre Djævle, at denne Tyv inden 24 Timer bliver drevet tilbage igen med sit Rov og sine Tyvekoster i Navnet Satan, Belsebuse, Belial, Astarot, Bebet, Silio, Erebi, Bamale, Rebob, alle Djævle, som er i Helvede. Amen.

Og saa skal de have Magt paa din Krop og paa dit Gods, saa mange de Onde kommer som Græs i Enge, som Løv paa Kviste og saa mange som Haar paa dit Hoved og som Blods Draaber

i din Krop. Bær det paa Sted og Rum, N. N., og du skal aldrig blive den Onde kvit, før du faar mit Venskab. Jeg stævner dig gennem Skov og dybe Dale over Søer og rindende Vand. Der faar du mig at se, N. N., da skal du have dit Mærke fra andre Mennesker, at dit halve Ansigt skal være hvidt, den anden Halvdel rød (hvorefter man tegner dette med Blod):

(Er der nogle af mine Læsere, der kunde ønske at bruge Besværgelsen, raader jeg dem til at være yderst omhyggelig med at udtale den rigtig. En af Sortekunstens Udøvere fik den i fordums Dage galt i Halsen og blev tvunget af Djævelen til selv at fare ned „gennem Skov og dybe Dale, over Søer og rindende Vand“, og da han endelig naaede Tyven, der skulde have haft denne Omgang, havde han ikke Tøj tilbage paa Kroppen, og var desuden uhyggeligt forslaaet og forreven overalt. Saadan kan det altsaa ogsaa gaa).

Videre et Par mere uskyldige Besværgelser. Først een, der giver Lykke paa Fiskeri:

Skriv disse Ord paa en Seddel: *Quinta Cerbumluc Climu optima Pellium opta faut filliorum nostri. Tag et Ormehoved (Hugorm eller Snog), dyp det i Bukkeblod og lad det tørre godt ind. svøb det saa godt ind i Seddelen og lad det ligge i tre Uger. Naar du vil fiske med Not og Garn, læg da Natten i Forvejen Ormehovedet i Noten eller Garnet, saa faar du Fisk nok. Vil du hellere fiske med Krog, stryg saa Ormehovedet med Krogen. Saa faar du ogsaa Fisk nok.*

Hvorledes man kan skaffe sig Held i Handel, stille Vrede og have Held i Processer — og gøre Kvindfolk forelskede i sig:

Først skal du tage en Svale. Tag dens Hjerter og steg det paa en Pind. Læg saa Svaletungen under din Tunge og behold den der, medens du spiser Svalehjerter. Gem saa Svaletungen, til du kommer for Retten. Læg den under din Tunge og tal — og saa faar du dine Begæringer opfyldt. Og naar du er i Handel, læg da ligeledes Svaletungen under din Tunge, saa har du Heldet med dig. Eller er nogen vred paa dig, tal da til ham med Svaletungen under din Tunge, og du vinder ham til Ven. Er der en Kvinde, du elsker, men som ikke elsker dig, læg da Svaletungen under din Tunge, overrask hende med et Kys paa Munden — saa faar hun straks Kærlighed til dig.

Ønsker man at vinde i Kortspil:

Tag Blod af en sort Hund og skriv paa din venstre Haand (men det maa ikke staa Natten over): *Pax Max Urmax.*

Ogsaa Rigdom kan man naa til ved Besværgelser. Her er Formlen:

Fang en Torsdag Aften en sort Kat, tag den med dig og gaa op paa Kirkegaarden med den. Gaa tre Gange omkring Kirken og sig:

Manet largus lupus est medi belsebu.

Naar det er sket, venter du, og da kommer Largus med en Daler (eller muligvis en Tikroneseddel). Tag Daleren paa en Mandsknogle, som du finder paa Kirkegaarden, og kast Katten til Largus. Gaa din Vej og se dig ikke tilbage. Hver Gang, du veksler Tikronesedlen, giv da to Øre for meget tilbage, og da vil Tikronesedlen (eller Daleren, hvad det nu er, De har faaet) vende tilbage til dig.

Til sidst en af Sortekunstens uhyggeligste Opdagelser: Hvorledes man maner Djævelen til sig.

Gaa en Torsdag Nat, naar Klokkeren er slaaet 12, til den nordre Kirkedør, akkurat 9 Skridt lige foran den, og tegn en Cirkel rundt om dig med en tang Stok. Cirkelen skal gøres i N. G. F. S. og Gud den Helligaand, som her staaer for dig. Gaa saa i F.s Navn de ni Skridt tilbage fra Cirklen til Døren og vend dig om til den venstre Side og læs saa tre Gange ind i Dørens Noglehul

i F Navn, og hver Gang, du læser, sig da disse Ord:

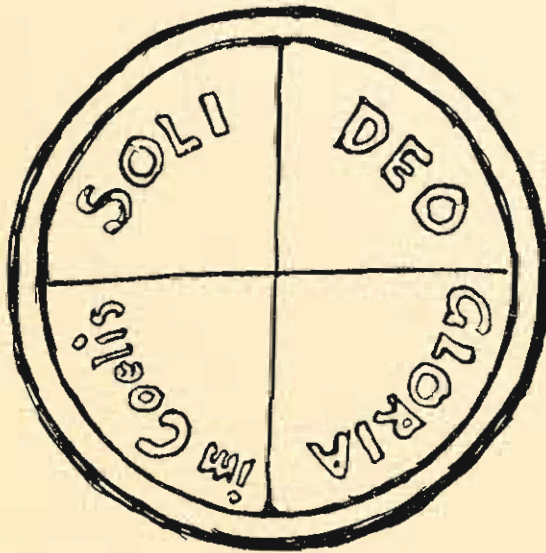
Klaus med Næsen,
Rold med Fod,
er du herinde,
saa kom herud
i F Navn.

Naar du har sagt disse Ord tre Gange, vend dig saa om og gaa de samme ni Skridt baglæns fra Kirkedøren til Cirkelen — og skynd dig at komme ind i Cirkelen.

I det samme aabnes Kirkedøren, og en Person lader sig se. Han spørger dig: Hvad vil du? Svar ham saa og begær, hvad du ønsker, saa faar du, hvad du begærer.

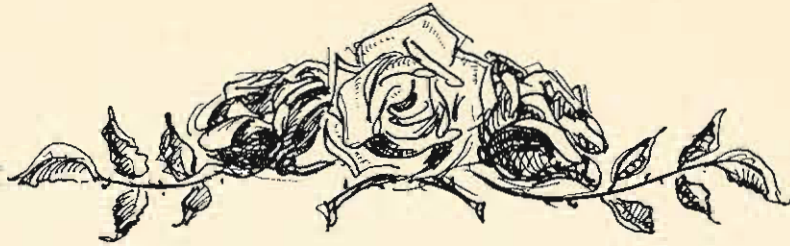
NB. Du skal staa op i F Navn, og alle dine Klæder skal du have vrangt paa dig, og du skal iføre dig dem i F Navn.

Gaa saa i F Navn til Kirkedøren. Den Cirkel, du der tegner, skal se saaledes ud:

Endnu mangt og meget fortæller den gamle Cyprianus, men det er Ting, der har bedst af at være gemt og ukendt for Mennesker. Kun lige dette ene: Har man løst Djævelen uden at vide, hvorledes man kan binde ham igen, da gælder det ens egen Sjæl. Men er man hurtig i Tanken, kan man redde sig ved at finde et Arbejde, der kan holde „den bette Mand“ fast f. Eks. gives der i Pastor Ole Kamps efterladte Papirer Anvisning paa at sende ham til Klitmøller for at tvinde et Reb af Sand. Præsten skal selv have forsøgt dette Middel engang. Den Onde sled, saa Sandet føg ind over Thy, men han fik ikke Sandet til at hænge sammen i et Reb, og derfor gik Præsten fri denne gang. Men naar onde Magter slipper løs, volder de altid Skade. Resultatet af det Arbejde, Præsten gav Djævelen, var den store Sandflugt, som lagde Hundreder af Tønder Land frugtbar thylandsk Ager under Sand, og som først standsedes mange Aartier senere beretter Sagnet.

Tage Mortensen.

UNG — GAMMEL

*Jeg saa en gammel Mand forleden,
Ja, han var oppe helt ved otte ti,
og da jeg spurgte — svared han beskeden:
Jo! Jeg er ung og glad som Barn paa ni —*

*At blive ung, det er at elske
det gode frem hos alle og sig selv —*

*man bliver gammel, hvis man ikke maner
det onde bort fra Hjern og Hjertets Hvælv —*

*At blive ung, det er at finde
den gode Jord i Næstens bitre Sind
og saa at saa og dyrke Sæd derinde,
indtil han lukker Kærligheden ind.*

*At blive ung — det er hver Morgen
at løfte Blikket imod Himlen frit
og se en Vej — et Lys — omend i Sorgen —
at blive bedre — bedre — lidt og lidt — —*

*At blive ung, det er hver Aften
at se med Glæde — Sol i Vest gaa ned,
at takke ham, der gav os Viljen — Kraften
at bede: „Giv os Aftensolens Fred!“ — —*

*Jeg slide vil din Trappe — gamle Vismand,
om mangt og meget giver du Besked,
du kender Glædens — Lykkens Livsland,
du véd — at allerstørst er — Kærlighed.*

OTTO MØLLER.

ELISABET

*Af
Egon Bertelsen.*

HUN VAR ADOPTERET af Anna og Hans Mortensen. Hun lignede dem ikke. Heller ikke de andre Fiskerpiger i Byen lignede hun. Hun var ene paa sit Felt, hvad Udseende angik. Elisabeth havde et fint og smalt Ansigt, om hvilket det lange sorte Haar, der var bundet i en Knude i Nakken, lagde sig som en Ramme om hele den Ydmyghed, hendes Ansigt var Udtryk for. Elisabet var i den Alder, hvor det unge, hede Blod almindeligvis var bestemmende for Handlingerne, men i hendes Ansigt fandt man ikke Udtryk for Længsel mod Eventyr og Natteflirt. Nej, hun havde et gaadefuldt og sløret Blik, som om hun stirrede ind i et uigennemtrængeligt Mørke.

I den lille Fiskerby samledes Ungdommen af begge Køn hver Aften i Redskabshusene ved Landingspladsen. Og mange Letsindigheder var Væggene vidue til. Men Elisabet, som skreg, blot hun stak sig paa en Naal, hun kom der ikke. Hun havde ikke ungt, hedt Blod at lystre.

— — Nu hændte det, at en norsk Dampers løb ind paa Stranden. En Sommermorgen stod den der, med Næsen lige ind imod Byen. Skolebørnene fik fri, og alle andre tog fri. Fra den nærliggende Købstad kom Politimesteren og Toldforvalteren og en Repræsentant for Bjergningselskabet. Og malede, unge Damer i lette Toiletter kom ogsaa. Der kom mange fra Byen, og de primitive Fiskere følte sig helt tilsidesat.

Mandskabet fra Dampers kom i Land, efterhaanden som Havet op ad Dagen blev levende. Næsten alle var lyshaarede og kraftige, typiske Nordboere.

Hos Hans Mortensen blev en ung Matros indkvarteret. Han var en af de typiske. Smuk var han, men med et ligesaa paafaldende fortvivlet Ansigtsudtryk som Elisabet. Ham var det, som skulde blive Elisabeths hele Liv og Grunden til hendes Livs Tragedie.

Straks da han kom, blussede Ilden imellem dem. Naar deres Øjne mødtes, var det som sugende Strømme trak og trak, usynlige magnetiske Magter, i hvis Favn hele Livets Attraa laa, og som kun fik dette ene til at have Betydning.

Dagen efter, han var kommet, greb Elisabet i hans lyse Haar og hulkede ved hans Bryst. Men da han gjorde Gengæld, straaledede hendes Øjne.

Olav var den første.

Da Aftenen kom, sneg de sig begge fra Huset. De søgte ud i Klitten, paa ensomme Steder. I denne lyse, danske Sommernat rodfæstnedes Elisabeths første og sidste Kærlighed.

Næste Dag blev Dampers halet af Grunden. Det var haardt for dem begge at sige Farvel.

— Jeg vil komme igen, sagde han, og tage dig med hjem til Norge. Naar jeg bliver Styrmand, vil jeg komme igen.

I hans ærlige Øjne funkede et Par Taarer. Jo, han vilde komme. Elisabet tvivlede ikke.

— Og naar bliver du Styrmand?

— Om et Par Aar. Hvad er to Aar? Livet kan vare i Hundrede Aar.

Han forsøgte et Smil.

— Da Dampers sejlede af Sted, stod Elisabet oppe paa den højeste Klit. Paa Stranden stod mange Mennesker. Hun vin-

kede og græd. Men han vilde jo komme, havde han sagt.

De første Dage, der kom, var meget fattige. De fattigste og mest fortvivlede, Elisabet hidtil havde kendt. Derefter kom Aarene, disse mange Aar, som fuldstændig undergravede Elisabet. Forældrene saa med Bekymring paa hendes Fremtid. Saa længe de levede, skulde de nok forsørge hende — men senere? Hun som skreg, blot hun stak sig paa en Naal. Hun kunde aldrig tjene sit Brød. Det første Par Aar troede Hans ogsaa Olav vilde komme. Han havde sejlet til Søs og kendte Søfolk. Og de norske var saa ærlige, saa ærlige, sagde han.

Men Olav kom ikke.

Elisabet skrev Breve til ham. Hver Aften skrev hun Breve. De blev allesammen lagt i Dragkisten. Hun sendte dem ikke. De første Breve var blevet returnerede og nu sendte hun ikke flere. Tilsidst var Dragkisten fuld af Breve.

Aarene gik og Børn voksede op. Børn, som ogsaa fik vildt og kogende Blod i Aarerne. Og der skete mange Strandinge.

Elisabet blev ikke glemt. Byens unge, der af Forældrene var bleven fortalt hendes Historie, fandt Romantik i hendes Skikkelse. Hun var ligesaa sælsom som Havet og de dystre sorte Vinternætter. Hun, der altid gik alene og i sort. Jo, hun gemte paa noget, som man kun kunde finde i Romanerne.

— — —

En Dag kom Olav, men ingen vidste, det var ham. En Morgen kom han, en Morgen i Oktober, netop som Fiskerne skulde ud. Det var gamle Ajs, der opdagede ham. Han havde nær sat en Baadshage i ham, da han vilde støde Baaden ud.

Man lagde ham paa en Stige og svøbte en Presenning over. Han skulde til Kirken. Fire Mand tog fat i Stigen. I Byen sluttede flere Mennesker sig til Toget, og da man naaede Kirken, var der mange. En lille Gudstjeneste blev holdt og en Salme sunget. Det var dobbelt tragisk, fordi han var ukendt. Han var den første Strandvasker, som skulde jordes paa Kirkegaarden.

Op paa Dagen kom Købstadens Politimester og en Læge. Det var en ny Politimester. Den anden havde Aarene taget.

Næste Dag skulde Olav begraves. Det var koldt og det blæste. Hele Byen var med, baade de gamle og de unge. Elisabet ogsaa. De gamle græd næsten allesammen. De kendte mere til Livets Haardhed end de unge.

Den unge Præst talte, saa Hjerterne fyldtes af Medlidenhed og med Bøn. Mellem Folk, som ikke talte hans Tungemaal, skulde Sømanden begraves.

Ad en Klitsti gik en sort Skikkelse hjemad. Elisabet. Hun vidste ikke det var Olav.

Egon Bertelsen.

Kirstens Hus.

Fortalt af SØREN NIELSEN

NU MAA TIDEN VÆRE INDE til, at Kappelør's Historie skrives, ellers kunde det blive for sent; det maa jo ske, mens den huskes. 1260 blev den Børglum Bisp, som baade Historie og Sagn fortæller om, dræbt i Hvidbjerg Kirke. Sagnet siger Juleaften, alt som han sammen med sine Klerke læste Messen foran Altret; derimod siger Historien, det var Johannes den Døbers Henrettelsesdag 29. Aug. Det kunde jo saa have været i den Anledning, Messen blev læst. Hvidbjerg vesten Aa har ogsaa været nævnt i denne Forbindelse, men maaske er det Navneligheden, der har givet Anledningen. Om Vestervig Kloster eller Kongsgaarden Ørum kan have haft Forbindelse dermed ved jeg selvfølgelig ikke. Bispen med Følge skulde jo overnatte et Sted, og det kunde jo tænkes, Klostret eller Kongsgaarden var med i Beregningen. Men vi holder os til Hvidbjerg Thyholm, der med Hensyn til Ridder Jens Glob's (Salling) Svoger Oluf Hasse kan være ligesaa sandsynlig efter hans Opgivelse af Vejlængden, han havde redet, da han kom til Kirken og blev modtaget af Jens Glob med Beretningen om, at han og Bispen var forligt. Dette havde nær givet Anledning til Strid mellem Svogrene. Men da Sallingboen kom ind i Kirken og saa Bispen og alle Kanikerne ligge dræbte paa Kirkens Gulv, var han klar over Forligets Resultat. Anledningen til Stridens Aarsag var, som baade Historie og Sagnene er i Overensstemmelse om, Bispens

skammelige Forfølgelse af Enken efter Niels Glob (Jens Glob's Fader), der havde boet paa Herregaarden Irup i Hørdum Sogn. Denne Herremand var paa den Tid Ejer af det meste Jordegods i Thy, der ikke tilhørte Kirken eller Gejstligheden. Dette Gods vilde saa Niels Glob's Frænde, den Børglum Bisp, tilrane sig. Han — Strandrøveren og Ligplyndrereren — skyede intet Middel, naar hans Rigdom kunde forøges. Det er disse Historier, der giver H. C. Andersen Anledning til — efter et Ophold paa Børglum Kloster 1865 — at fortælle om Bispen paa Børglum og hans Frænde. Men da Bispen ikke kunde faa Ram paa Enken, faar han hende indstævnet for Paven, og i den Anledning drog hun saa sammen med sit eneste Tyende, agende paa en Fjælevogn forspændt to sorte Stude, bort fra Hvidbjerg Møllegaard paa Vej til Rom. Det var paa denne Rejse, hun i fremmed Land traf sin Søn, Jens Glob, der i flere Aar havde opholdt sig i det fremmede, og fortæller om sit store Betryk. Saa rejser han sporenstregs Hjem til Danmark og indledte Proces mod Bispen, men kunde selvfølgelig ingen Vegne komme. Saa tager han Bestemmelse om selv at ordne Mellemværendet som ovenfor fortalt, og det giver Anledning til Banlysningen af Thyland. Slige Banstraaler var ensbetydende med forfærdelige Tilstande for Landsdelens Befolkning. I Begyndelsen af det nittende Aarhundrede behandledes ovenstaaende

Emne af Apotekersønnen fra Søndbjerg, Hans Anton, som havde faaet en Del Oplysninger af en Mand ved Navn Bertel Bundgaard, der var bleven en Del fortalt af en Mand fra Hvidbjerg. Og det er fra Skjoldborg, Bertel Bundgaard stammer, vides ikke; i Skjoldborg har i hvert Fald boet en Mand af dette Navn. Han var en af Datidens ejendomme- ligste Mænd med særlig Interesse for alt gammelt. Denne Bertel Bundgaard døde i Stagstrup Sogn 13. Marts 1814.

Kappelør er den Hage, der østen for det sydligste Hus ved Vildsund gaar ud i Fjorden nord for Færgevigen, i daglig Tale kaldet Fevig. — Bedstemoder, født ved Vildsund 29. September 1808, har fortalt mig Kappelørs Historie; hun havde faaet den fortalt af sin Moder, Maren Kristensdatter, født i Flarup, Ydby Sogn. Paa Grund af Banlysningen var alle Landsdelens Kirker lukkede, saa Thyboerne maatte sørge for andre Steder at samles til Opbyggelse. Da byggedes paa Kappelør et Kapel, da det var et meget bekvemt Sted i disse Tider, hvor der ikke kunde tages med Bane eller Rutebil. Da var den bekvemmeste Maade at færdes langvejs paa at sejle, og da Limfjorden ikke er vanskelig at befare, kunde Thyboerne let samles paa Pappelør for at trøste og opmuntre hverandre til Ud-

holdenhed indtil lysere Tider vilde oprinde.

Kapellet er forlængst forsvundet. Der har senere, for ca. 150 Aar siden, staaet et faldefærdigt Hus, som kaldtes for Kirstens Hus; det benyttedes af sejlende, der blev overfaldet af Storm og Uvejr. I Fevig var altid Læ og smult Vand, hvor Baadene kunde ligge. I Kirstens Hus blev for mange Aar siden begaaet et Mord af nogle Røvere, der havde Tilhold i Douerkilde (Dourkil). De huserede fælt over hele Thy. Anføreren for Komplottet var en statelig ung Mand, der drog omkring, sommetider som Bissekræmmer, til andre Tider som Hestehandler, for at udforske, hvor der var noget at lave.

Som Hestehandler kom han til Nørhedegaard i Nørhaa Sogn.

Paa Gaarden var en Datter, som straks blev indtaget i den ridderlige Skikkelse; det blev Røveren ogsaa klar over, og straks havde han en Plan. Da der saa var set paa Heste og talt om Priser, belavede han sig til at forlade Gaarden. Da traf han en af Gaardens Karle, af hvem han for gode Ord og Betaling fik Oplysning om, hvor Pigen havde sit Kammer, og om Natten fik han saa Jomfruen i Tale, og de blev snart gode Venner. Efter gentagne Besøg fik han hende til at gaa ind paa at rømme; han vilde saa føre hende til sin Gaard. Han fortalte

hende, at han var Herremand paa Thyholm. Men selvfølgelig skulde hun ikke tage tomhændet fra Gaarden, men faa fat paa alt, hvad der var af Sølvtoj og værdifuldt. En Nat sidst i Høst eller først paa Efteraaret kom han til Nørhaagaard, stjal en Hest og fik Pigen — efter at hun havde taget alt af værdifuldt med sig — op paa Hesten, og saa gik det ad Vildsund til. Men det blev et Herrens Vejr med Lyn og Torden tillige med Haglbyger. Af den

belavede de sig paa at tage bort — det var da begyndt at dages, og Vejret var blevet bedre —, saa er der en af Mændene, som siger: „Havde vi saa været i Douerkil“, og en af de andre svarer saa: „Det kan, eftersom Vejret nu er, ikke blive saa farligt“, hvorpaa de allesammen gik ud af Huset, og en Rytter fjernede sig; det var jo Anføreren paa den stjaalne Hest. Da det var blevet nogenlunde lyst, fik Drengen travlt med at komme hen til Folk,

Grund var der en Dreng fra en af Byerne syd for Vildsund, som havde været ude at tigge, som søgte Ly i Kirstens Hus. Han havde set noget Hø eller Tang i et Hjørne, som han krøb ind under og befalede sig Gud i Vold. Han faldt omsider i Søvn, men efter kort Tids Forløb vaagnede han ved, at der kom flere Mænd ind i Huset, men — optaget som de var af, hvad der forestod — opdagede de ikke Drengen. At Mændene ventede nogen, blev han snart klar over, og da et Stykke Tid var gaaet, kom een ridende hen til Huset, og ved Fyrrestikkernes matte Skin kunde han se, der kom en Mand og en Kvinde ind i Huset; det var Røveranføreren og Pigen fra Nørhaagaard. Uden videre Dikkedarer fratog Manden Pigen hendes Smykker og hvad andet hun havde medbragt, og derpaa berøvede de hende Livet. Derefter

som han fortalte, hvad han havde oplevet, og da de kom hen til Kirstens Hus, bekræftedes Drengens Udsagn. Ganske rigtig fandt de en ung Kvinde myrdet og plyndret, og Folkene var jo snart klar over, at det var Ugerningsmænd, der havde forøvet den uhyggelige Gerning, men hvem og hvorfra vidste ingen. Drengen fortalte saa, at en af Mændene havde sagt, bare de havde været i Douerkilde, saa var de allesammen med; der gik mange Fortællinger om Røverne fra Douerkilde. Pigen blev lagt ordentligt paa Straa i Kappelørhuset. At der blev stor Staahej i Anledning af Mordet, er jo saa ligetil, og inden mange Dage gik Rygtet, at Pigen sikkert var den fra Nørhaagaard forsvundne, og hun blev saa hentet hjem til Fødegaarden og begravet under stor Deltagelse af Folk langt omkring fra, ikke alene fordi det var

en Herremands Datter, men maaske nok saa meget for Dødsarsagens Skyld, som jo nok kunde give Anledning til Medfølelse for Forældrene. Der blev saa anstillet Jagt efter Røverne, og hele Komplottet overrumpledtes i deres primitive Bolig i Douerkilde. Der blev gjort kort Proces med Banditterne, inden længe dinglede de allesammen i Galgerne paa Galgebakkerne i Hassing — til Skræk og Advarsel for andre.

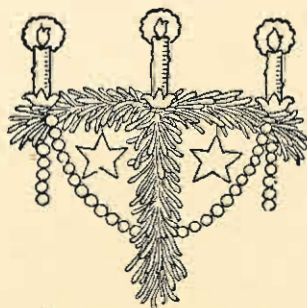
At der netop mellem Bakkerne Douer og Boddum har været et rigtigt Eldorado for Stimænd, kan enhver ved Selvsyn forvisse sig om. Fjorden har jo gaaet langt ind mellem Bakkerne, og hvem der ikke var stedkendt, vilde sikkert have Vanskelighed ved at sejle ind der, hvor nu Douerkild', som det hedder i daglig Tale, er. At ogsaa denne Egn har været tæt befolket i henfarne Tider, vidner de mange baade Lang- og Runddysser i Ydby og

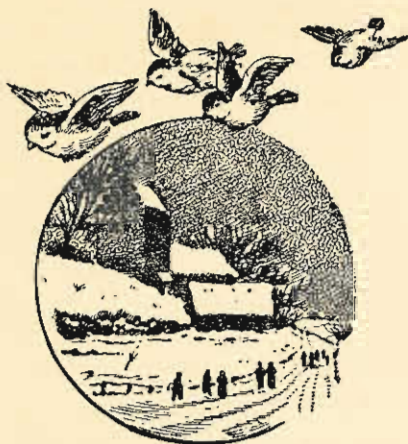
Douer om. Egnen deromkring er absolut et Besøg værd, særlig om Sommeren.

Nu ved vi, at Kappelør ogsaa har sin Historie, som de allerfleste sikkert intet har anet om, ikke engang dem, der nu lægger til Broen paa den nordlige Side af Hagen for at losse Varer til Handlende i Skyum og Hørdum. Nu er der i Stedet for Kirstens Hus bygget et ikke saa lille Pakhus til Opbevaring af de Varer, som Skibene kommer sejlene med, og som ikke køres bort umiddelbart efter Losningen.

„Jul i Thy“ er som Julehefte en med Længsel ventet Julebegivenhed, som endog mange udenfor Landets Grænser venter paa. Jeg har hvert Aar sendt min Søn, der bor ovre i Wisconsin, „Jul i Thy“, og lige saa mange Gange har han meddelt mig, at alle Amerikas Julebøger tilsammen ikke vilde være i Stand til at vække samme Julestemning som „Jul i Thy“.

Søren Nielsen,
Skjoldborg.

Den lykkeligste JUL

Fortælling af

**Johannes Abildgaard
Jacobsen**

UDE, hvor Vesterhaves store, blaa Bølger ruller ind mod Land med en Kraft, der kan høres viden om, boede hun. Anna blev hun kaldt, og ingen kendte andre Navne til hende. Det var ogsaa lige meget, under dette Navn var hun kendt i hele Fiskerlejet — af ung og gammel —, saa hvad betød et Navn mere, ikke mindst herude, hvor man levede et ensomt, men lykkeligt Liv, fri for mange af de Bekymringer, som et Bymenneske har at slaas med.

Anna havde i al sin Tid været hjemme i det lille Hjem i Fiskerlejet. Hendes Far var Fisker, en af de Fiskere, der havde en lang Dags Slid med en lille Fortjeneste. Det skulde heller ikke gøre det bedre, at Familien var temmelig stor, der var 8 — siger og skriver otte — Børn, og Anna var den ældste, hun var 17 Aar, og saa var de i alle mulige Størrelser nedefter — Drengene som Piger.

Børnene i dette lille Hjem lærte ret tidligt at arbejde. Her var der ikke saa store økonomiske Midler at rutte med, saa de maatte arbejde, naar de kunde; der var ogsaa nok at slide i, hver Dag havde man Garnet at skulle ordne, og dér hjalp de, der kunde.

Anna var en ret pæn Pige, maaske — efter nogles Mening — var hun lidt tilbageholdende af sig. Hun kom ikke ud til Mor-

skab af nogen Art med sine jævnaldrende, hun var heller ikke saa fiks klædt paa — det Tøj, som hun havde var ikke just af aller sidste Mode —, men hun var ligeglad, hvad Rolle spillede Tøjet, naar man blot var hel i det, og det var rent, og det var Annas Tøj. Og selv om Folk siger: Det er Tøjet, der skaber den Person, der gør Indtryk, ligemeget paa hvilken Maade man mente, dette passede dog ikke i dette Tilfælde, for de, der havde set Anna, var klar over, at de her havde set en naturlig Skønhed, en, der ikke kendte til nogen Skønhedsmidler af nogen Art, aldrig havde haft den Slags Ting imellem Hænder. Anna havde kun læst om disse Midler i Aviser og Tidsskrifter, men godt for hende — hun ønskede heller ikke at lære disse Midler nærmere at kende. Hun var i den heldige Situation ikke at mangle dem, hun var smuk nok med sit naturlige Udseende.

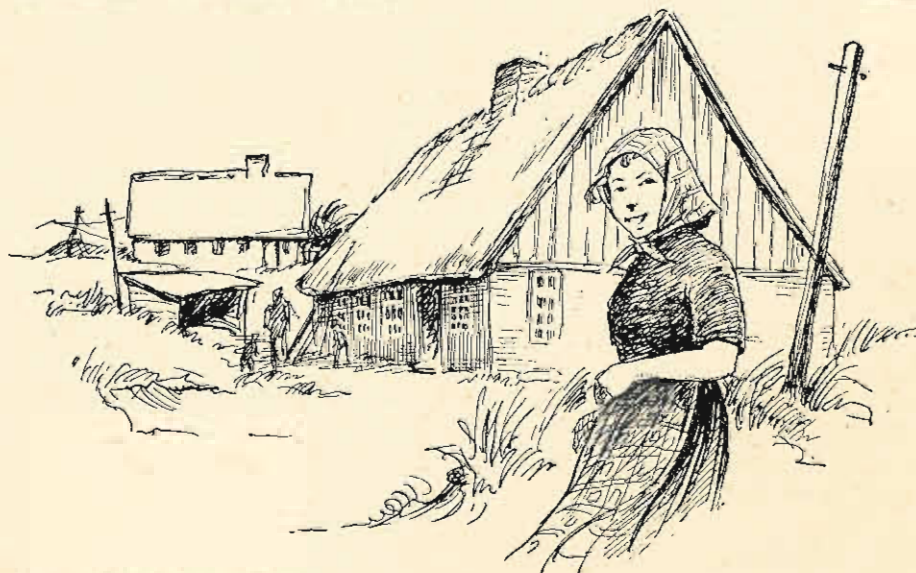
Anna fyldte 18 Aar i August Maaned, og saa var det Meningen, at hun skulde ud for at have Plads; hendes Far havde været henne hos en Gaardejer i Sognet, og de havde aftalt, at hun foreløbig skulde være der i et halvt Aar, saa kunde man altid se Tiden an. Da Anna fik dette at vide, blev hun ikke det mindste overrasket, hun nikkede kun bejaende, da Faderens sagde det; alt var i sin Orden. Man var vænnet

til, at naar først der var sagt et eller andet, saa rettede man sig efter det, hvis man da ellers kunde; det kunde man i de fleste Tilfælde med lidt god Vilje.

Der blev gjort Forberedelse til Annas Rejse fra Barndomshjemmet; hendes Tøj skulde ordnes, og en af de smaa Søskende skulde lære at passe Annas Arbejde. Men Anna syntes, at alle disse Ting kun var underordnede, for nu var hun blevet rigtig voksen og skulde ud iblandt fremmede

Det var Faderen, der gav Anna dette Skudsmaal med paa Vejen ud i Livet. Det var oprigtigt ment, og man kunde være sikker paa, at det passede — han sagde saa godt som aldrig noget, han ikke mente. Men alligevel var der Fristelser, der ikke var saa lette at komme udenom, som de saa ud til. Hun stoledo dog paa, at det nok skulde gaa.

Livet skulde begynde. Anna skulde i Plads, allerede i Morgen. Hun var glad

Folk, som hun slet ikke kendte til; maaske var de onde og slog deres Tyende — hun havde før læst om det i Avisen og ogsaa hørt lidt om det i Hjemmet. Hun sad og spekulerede paa alt muligt. Nu skulde først Livet til at begynde, hvis man da ellers kunde stole paa ens Forældre, der fortalte saadan noget.

— Naa, bette Anna, er du saa glad for at skulle ud iblandt fremmede? Det var Annas Moder, der spurgte sin Datter.

— Ja, selvfølgelig er Tøsen glad for at komme ud og tjene sine egne Penge, det er man vel altid — det var jeg, da jeg var i hendes Alder. Jo-jo, det skal saamænd nok gaa min Pige, du har altid været en god Pige.

og forventningsfuld over alt det, der nu vilde ske. Det var jo første Gang, hun var hjemme fra, men det skulde nok gaa, det sagde hendes Forældre, og saa maatte hun jo stole paa det. Kunde hun nu ogsaa det? Den Tanke blev ved at sætte sig fast i hende. Hun mente det, hendes Forældre mente det, og den Sag var afgjort — der var ikke noget at tale om.

Hun var fyldt 18 Aar, og i Morgen skulde hun ud iblandt fremmede Mennesker. Maaske naar hun igen kom hjem, at hun saa havde en Kæreste. Faderen havde spøgende sagt det til hende, men Moderen sagde straks: Det er da ikke noget at sige til dine Børn, lad dem da selv ordne de Sager. Du skal se, at vil hun have

sig en Ven eller Kæreste, saa faar hun nok ogsaa det, hun er jo en pæn Pige — men hvem siger, at det ligger til hende. Nej, lad os nu se Tiden an og saa haabe, at vor lille Pige skikker sig godt, naar hun nu kommer ud, saa skal alt nok gaa.

Da Anna den næste Morgen vaagnede, var hun i et straalende Humør, gik og legede med sine smaa Søkende. Bonden, hun skulde være hos, skulde komme og hente hende og hendes Tøj, saadan var Aftalen, og selv om den lille Familie var tidligt oppe, saa var det ikke sikkert, at han kom før op ad Dagen. Han kom ved 10-Tiden, kørende i Hestevogn, saa han kunde have alt, hvad han skulde have med for Anna. Der blev taget Afsked med den bortdragende, og hun fik Formaninger om at være en god Pige og kun gøre godt, samt endelig at gøre det, der blev sagt til hende. Anna lovede det altsammen. De kørte af Sted. Hele den lille, fattige Fiskerfamilie stod og saa efter; deres ældste Barn havde taget Afsked med Hjemmet og skulde være ude iblandt fremmede, som hun først skulde lære at kende.

Den ikke ret store Vogn med en lille Hest før kørte henad Vejen. Anna sad sammen med Bonden foran, bagi var saa hendes Tøj. Anna havde set paa Bonden og syntes, han var en pæn Maud, der saa saa rar ud. Bare nu han var det, han fortalte Anna, at han var Enkemand, hans Kone var død for ca. 3 Aar siden; han havde nu en flink Husbestyrerinde, der ikke var saa gammel, kun først i de 30, og hun var saa flink og dygtig, saa hende kunde Anna nok lære noget af, det var han sikker paa. De kørte videre, og imens gik Munden ustandseligt paa Bonden, hvis Navn forresten var Søren Hansen. Han fortalte ogsaa, at han havde en Søn, hans eneste Barn, og at Sønnen lige var blevet færdig med Soldatertjenesten; han var først i de 20, og han var uforlovet. Men

nu ikke nogen Kærestier, sagde Bonden smilende. Naa nu kan vi se Gaarden derhenne — det er den med det straaatækte Tag. Vi har ca. 100 Tdr. Land, men det er jo ikke al Jorden, der kan dyrkes; vi har 15 Malkekøer, men du skal ikke hjælpe til med Malkningen, det ordner de to Karle. Med hurtige Skridt nærmede de sig Gaarden. Nu er vi der snart — det er ogsaa snart Middag. De kørte det sidste Stykke Vej. Vejret var herligt, Solen smilede — det var Sommer endnu, men snart begyndte de store Efteraarsstorme at feje hen over Landet. Der var kun faa Fiske-dage, de fattige Fiskere tjente ikke meget, og Vinteren var nær. Det var ikke altid lige sjovt at være Vesterhavsfisker . . .

Saa var de naaet hen til det fremtidige Hjem for Anna. — Naa, saa er vi her, saadan ser det altsaa ud ved første Øjekast, men det kan man jo ikke altid regne med; nu skal du se, naar der er gaaet et Par Dage, saa er du lige saa glad ved at være her som alle de andre. Den ene af Karlene kom for at spænde Hesten fra. Han var en ung Fyr paa en 15—16 Aar, med lyst Haar, en lille kæk Opstopper-næse og var en flink og omgængelig ung Mand, der ikke gjorde nogen Fortræd; han havde været hos Søren Hansen siden han blev konfirmeret og var ogsaa fæstet for det næste Aar, for, som Søren Hansen sagde, naar jeg er glad for mine Folk, og de er glad for at være her, hvorfor saa skifte saa tit, det er der jo ingen Grund til. Men selvfølgelig kunde de ogsaa blive for gammel i Gaarde, men saa havde man jo Ret til at afskedige dem.

De skulde ind at spise til Middag, inden Anna fik Tid til at ordne sit Tøj. Bordet var dækket, da hun blev vist ind i Stuen. De spiste alle sammen — Tyende som Husbond. Hun blev præsenteret for de forskellige, og der blev nu sagt værs'god til at gaa til Bordet. Det første Maaltid

hos fremmede skulde indtages, og Anna begyndte

— — — — —
Dagene gik med hurtige Skridt for Anna, der lærte meget nyt. Hun var med til alt muligt, ogsaa den daglige Madlavning, og hun huskede første Gang, hun var hjemme, da havde hun været i sin Plads i 14 Dage, og var glad for at være

— der var gaaet næsten et Aar. Alle paa Gaarden havde lært at sætte Pris paa Anna som en baade dygtig og en flink Pige. Det havde Søren Hansens Søn, Jens, ikke mindst; han havde straks set, at hun var en god Pige, der sikkert vilde blive en god Kone med Tiden. Han var forelsket i hende, uden at han dog sagde det til nogen, heller ikke til Anna. Han kunde

kommet ud iblandt Folk. Hun var lykkelig, og det var nok rigtigt, naar hun til sin Mor sagde: Hvor jeg dog er glad for, at jeg er kommen ud til fremmede, og saa lærer jeg saa meget. Hendes Mor var glad for sin Datters Glæde og klappede hende paa Kinden og sagde: „Ja, du vil altid være lykkelig, naar du blot gør det, der er rigtigt, og jeg stoler paa dig, min Pige“. — „Det kan du ogsaa, Mor!“ svarede Anna.

Dagene gik, og Maaneder gik. Forlængst var den første Jul iblandt fremmede gaaet

mærke, at hun ogsaa holdt lidt af ham — det gav sig Udslag i mange Ting, ikke mindst naar de legede som et Par kaade Børn. Der var ogsaa en Gang, huskede han, at de legede en Dag, de var ene hjemme, det var lige efter Middag inde i Stuen, at han kyssede hende. Hun gjorde ikke Modstand, kiggede blot paa ham, som vilde hun sige: „Gør det en Gang til“. Han gjorde det ikke, men sagde blot: „Gør det noget? Jeg holder saa meget af dig!“ — „Nej“, sagde Anna med en sagte Stemme — „det gør det ikke . . .“.

Vi nærmer os Jul — der er ikke saa langt tilbage. Sneen er kommen, og der blæser en strid Vestenvind, der pisker Sneen sammen i store Dynger, saa Vejene er ufremkommelige. Anna og Jens skulde forloves i Julen paa selve Juleaften. Annas Forældre fik et lille Chok, da de to unge

kom og fortalte det og for at invitere dem hen til Søren Hansens til at spise Juleaften. For det skal blive den lykkeligste Jul, vi har haft, skulde de sige fra Søren Hansen.

Johs. Abildgaard Jacobsen.

En god Figur —

Fra Naturens Haand har næsten alle Kvinder en god Figur, men der er kun eet Middel til at bevare den op gennem Aarene — **rigtig Korsettering.**

Naar De lader Spirella sørge for denne, kan De være tryg — Spirella har Korsettet for slanke og fyldige — unge og ældre — og undertegnede faguddannede Corsetiere viser Dem gerne — og uden Forbindende — hvad Spirella kan udrette for Dem,

Fru Sygehusinspektør Kibsgaard, Kastet 49, Tlf. 535.

CHR. SØNDERGAARDS KENDTE MANUFAKTURFORRETNING

Efter den sidste store Udvidelse er den nu en af
Nordjyllands største Manufakturforretninger

Forretningens Fremgang

*skyldes den gennemførte, reelle
Forretningsgang.*

Vort Princip

*har altid været, at sælge det bedste
til den billigste Pris.*

Forretningens Betjening

*Der findes her en Stab af dygtige
og rutinerede Ekspedienter,
der tjenstvillig — enten det gælder
små eller store Indkøb —
vil vejlede Dem paa bedste Maade*

AFDELINGER:

2den Sal:

Systue og Lager

1ste Sal:

Dame-Konfektion

Stue (selve Butiken):

*Metervarer, Tricotage
Kjoler*

Kælder:

Senge-Udstyr, Tæpper

Specialiteter :

**Dame-Konfektion
og Kjoler**

Kjolestoffer

Hvidevarer

Senge-Udstyr

Kontant Salg - derfor billige Priser.

CHR. SØNDERGAARD

VESTERGADE 6

TELEFON 54 - 56

THISTED BANK
DEN DANSKE LANDMANDSBANK
HYPOTHEK- OG VEKSELBANK
THISTED AFDELING

AKTIEKAPITAL:

Kr. 50.000.000

RESERVEFOND:

Kr. 34.000.000

TELEFON: 88

Direktøren 688

KONTORTID:

10—12 & 2—5

ENHVER ART AF BANKFORRETNINGER UDFØRES

Boxer udlejes fra Kr. 5,00 aarligt.

Sparekassen for Thisted Amt

Sparernes Indskud:

ca. 12.000.000 Kr.

—

Reserver:

ca. 1.000.000 Kr.

Expeditionstid:

10—12 Form.

2—4 Eftm.

—

Telefon Nr. 2

Oprettet 30. November 1829

Julegaver for enhver Smag og
til alle Priser finder

man bedst hos **Marius Sørensen**
GULDSMED - Lille Torv - Thisted
Telefon 23.

GULDSMED OSCAR LUND

VESTERGADE 25 - TELEFON 540

STORT UDVALG I FIKSE

OG BILLIGE JULEGAVER

BLACH

har alt i Paalæg samt smaa Middags-
retter - Specialitet: Selskabssmørrebrød

Jernbanegade - Telefon 415

Forlang

Helstrups Vine

- de er billige, de er gode

Ekviper Dem i Specialforretningen
for moderne Herrekonfektion:

Engelsk

Beklædnings-Magasin - Nytorv - Thisted

OST

for enhver Smag
faas altid i OSTE-
HUSET. Stort La-
ger af Konserver.

P. MØLLER TLF. 489

KONDITORIET NYTORV

BYENS BEDSTE KAGER OG
FØDSELSDAGSKRINGLER

H. JOHS. OLESEN T L F.
1 8 3

B

ADSTUES FRUGT har det bedste Ry
baade paa Landet og i Thisted By
Husk til Julen, at Frugt er sundt
— det er det som bekendt hele Aaret rundt.
Derfor: Spis Frugt baade Vinter og Sommer.
Ring blot til Badstue og Frugten kommer.

ADSTUES Frugtforretning,
Storegade,
Thisted Telf. Nr.: **511**

STOP!

— og se vore Vinduer med de mauge gode og billige
JULEGAVER. **Karl Stigaard**

Tlf. 273.

Trikotageforretning, Vestergade 15
(ved Siden af Landmandshotellet)

Tørre og vellagrede Cigarer
og Tobakker faar De altid i
SPECIALFORRETNINGEN

ELEGANTES - Nytorv

Andreas N. Pedersen,
Telf. 482. Mægtigt Udvalg
i Shagpiber og Stokke - -

A S P. O. Poulsen

Telefon 115 - HAVNEN - Telefon 181

**Korn - Foderstoffer
Gødning - Cement**

Direkte Import af:

Kul - Kokes - Cinders - Briketter

B. Bjerre Christensen

● statsautoriseret Elektro-Installatør
udfører alle Arter elektr. Anlæg og Rep.

Stort Lager af elektriske Brugsgenstande: Moderne Lysekroner, Læselamper, Bordlamper, Strøgejern, Varmeevne, Pørcer og Sikringer, elektriske Vogn- og Cykellygter, Lommelamper, Akkumulatorer, Anode- og Lommelampebatterier.

Elektriske Køkkener, Radio-Anlæg.

Telefon 248 - Thisted - Nytorv 3

CYKLER • SYMASKINER

LØBEHJUL OG TRICYKLER

S. Ødum

ØSTERGADE 3 • TELEFON 509 • POSTGIRO 40425

Naar De ønsker et Monument

over Deres kære Afdøde, saa henvend Dem til

BRØDRENE JENSEN, THISTED

de yder Fagmandens
Garanti for Skønhed
og Holdbarhed.

Søger De noget

virkeligt smukt og moderne i
elektriske Belysningsartikler, da
besøg vor Forretning, hvor De
vil finde et stort og righoldigt
Udvalg.

SIWERT & KORSELT

Lilletorv 1

Telefon 664

Prima Oksekød, Kalvekød,

Slagteriaffald

samt alt i fersk, saltet eller røget Flæsk, Paalæg
m.m. anbefales fra vort Udsalg paa Strandvejen
Varene bringes overalt i Byen. ←

Alltid 1. Klasses Varer
tilv. under Statskontrol

Thisted Andels-Svineslagteri Udsalget:
Telf. 720

Ogsaa De burde benytte den lokale Bank
til Deres Pengeforretninger.

Handels- og Landbrugsbanken i Thisted,

Vestergade 10.

NU KOMMER JULEN

og dermed i højere Grad Bagingens Tid. Tænk nu over,
Frue, at det ikke er ligegyldigt, hvad Mel De bruger i Deres
Husholdning. Derfor brug Thisted Dampmøllens prima

STJERNEMEL

Derved faar De ikke alene et godt Produkt, men støtter
lokalt Arbejde. Prøv det, og Deres Julebaging bliver bedre

A/S Kulkompagniet

Tlf. 25 - Thisted - Tlf. 35

Direkte Import af
Kul, Koks & Cinders
fra fineste engelske
Eksporører.

A/S De forenede Kalkværker

Tlf. 25 - Thisted - Tlf. 35

Prima veltørret og pulveriseret
Gødningkalk
anbefales af Hede-
selskabet.

JULI THY

1937

Axel Mathiesen

JULI THY

1937

SYVENDE AARGANG

ALVOR OG GAMMEN
VANDRE TILSAMMEN

UDGIVET OG REDIGERET AF GEORG PORS
HOVEDKOMMISSION: CARL E. BALLEBYS BOGHANDEL, THISTED

JULI THY - 1937

7. AARGANG

INDHOLD

	Side
JOHS. V. KIRK: <i>Jul i Thy</i> , Digt]	3
Pastor S. NYEGAARD: <i>Lyset fra det høje</i>	4
OTTO MØLLER: <i>Fred</i> , Digt	5
JOHANNES BUCHHOLTZ: <i>Frank Dovers sidste Aar i Thy</i>	6
BERTEL BUDTZ MÜLLER: <i>Store Knud i København</i>	9
„ELLEN HANSEN“: <i>Et Julebesøg</i> , Novelle fra en lille By i Thy.....	13
HANS BAKGAARD: <i>Brændende Verden</i> , Digt	17
TINNE SUNESEN: <i>En god Juleaften — trods alt</i>	18
JENS KIRK: <i>Nae i æ Tue</i> , Digt paa Thybomaal	25
Førstelærer LARSEN: <i>Det thylandske Sogndige</i>	26
HANS BAKGAARD: <i>Jul paa „Egegaard“</i>	29
OTTO MØLLER: <i>Hvad naaede vi?</i> , Digt	35
„JØRN HEE“: <i>Efter Stormen</i> , Fortælling fra Vestkysten	36
Førstelærer LARSEN: <i>Agentens Juleaften</i>	40
HANS BAKGAARD: <i>Hvor skønt at se, der tændes Lys</i> , Digt	43
J. CHR. MØLLER: <i>En Stranding</i>	44
K. MAGLEBY SØRENSEN: <i>Heksen fra Thy</i>	47
ANDERS C. SVALGAARD: <i>Ene i Ødet</i>	51
<i>Thisted Blæksprøjte</i>	53
POUL E. TH. VOETMANN: <i>Naar Skæbner spiller ind</i> , Smuglerhistorie fra Thy's Vestkyst	56

OMSLAGET: *Hanstholm Fyr*, udført i Trefarvetryk efter Akvarel af Tegneren AXEL MATHIESEN.

Bidrag og Billeder, der maatte ønskes optagne i næste Aars „Jul i Thy“, bedes snarest sendt til Udgifveren: GEORG PORS, Royal-Teatret, Thisted.

Jul i Thy.

Digt af afdøde Forfatter Johs. V. Kirk.

Jul i Thy, Jul i Thy,
Højtidsfred over Land og By,
Kanefart til Kirkefest
gennem Sne og Juleblæst.

Jul i Thy, Barneblg
bliver hver en Sjæl paang.
Luften fyldes af Salmesang,
Barnelatter og Bjældeklang.

Jul i Thy! Højt mod Sky
Kirkeklokkernes Toner fly.
Juletræer staar fyldt med Slag
lyst og lunt under hvælvet Tag.

Jul i Thy, Jul i Thy!
Skønt vi samles i Hjemmets Ly.
Og mens Lysene brænder ned
fyldes Sindet af Kærlighed.

Johs. V. Kirk.

Lyset fra det høje

har besøgt os.

Julebetragtning
af Pastor S. Nyegaard.

NAAR man lægger Øret til Julens gamle Evangelium, da er der en Tone, der fremfor nogen anden slaar en i Møde som en Tone, der fylder det og præger det, og det er *Sangens Tone* — Jubelsangens, Frydesangens, Takkesangens. — — Det er den Tone, der først slaar en i Møde som *Tonen fra Himlen*, baaret frem paa Englenes Læber. Naar Engleskarerne i den hellige Nat bringer Julebud til Jord, Budskabet om Barnet, der er os født, om Sønnen, der er os givet, om den store Glæde, der skal være for hele Folket, da er det under Sang, de bringer det, en Sang, der til sidst samler sig i et jublende og mangestemmigt Kor: Ære være Gud i det højeste og Fred paa Jorden i Mennesker Velbehag. — Og denne Sangens Tone, der præger Julens Evangelium, forplanter sig videre til *Mennesker paa Jord*. Naar Markens Hyrder efter at have knælet ved Krybben i Betlehems Stald vender tilbage, idet de lover og priser Gud for alt, hvad de har hørt og set, hvad vil det da sige andet, end at Sangen, der begyndte oppe under Himlen baaret frem paa Englelæber, nu har forplantet sig til Menneskelæber og Menneskehjerter paa Jord og fyldt dem med Sang og Lov og Pris; — saaledes er det fra først til sidst Sangens Tone, der præger Julens Evangelium. — For saa vidt er det ganske i sin Orden, naar Julen fremfor nogen anden Fest er *Sangens Fest*, thi det er den jo — det kendes i vore Kirker,

paa ingen anden Tid er der en saadan Klang i Menighedssangen, som naar det er de kendte gamle Julesalmer, der skal synges ud, og det kendes i de tusind Hjem, hvor Børn og unge og gamle gaar Haand i Haand om det tændte Træ, mens Sangen fylder Stuerne. Der er næppe nogen Tid Aaret rundt, hvor Sangen har en saadan Magt over Hjerterne som i Julen, Julens Toner har nu engang en særlig Klang i sig, som tager een om Hjertet, ikke blot fordi de staar i nøje Samklang med nogle af ens kæreste Barndoms minder, saa glade, lyse Minder fra ens Barndomsdage glider een forbi, naar de Toner lyder, men fordi de er det, de er — Toner om en Kærlighed, der for at frelse os af Nøden steg herved — stærkere end Døden.

Det er ved Aarets allermørkeste Tid, ved Vintersolhverv, at Julen møder os her hjemme, og det er for saa vidt talende for det, som Julens Tale samler sig om — Julenat, da vor Herre blev født, da tændte sig *Lyset i Mørkets Skød* — det er *Julebudet*, Budet om, at Lyset fra det høje har besøgt os for at skinne for dem, der sidder i Mørke og Dødens Skygge. Der er et dejligt Julebillede, et af Kunstens skønneste, malet af Italieneren Corregio, Julenat hedder det; man ser Stalden i Bethlehem for sig, alt derinde ligger i Mørke eller Halvmørke, det eneste Sted, der falder Lys, — men det er til Gengæld ogsaa overordentlig dagklart og straalende, — det er over Barnet paa Marias Fang — hvad skal dette

Billede understrege andet end netop dette, at med Julens Komme er Lyset tændt i Mørkets Skød, at *hvor Julens Konge er, der er der Lys*, men ogsaa kun der — *uden ham* og hans Komme til Jord, da laa denne Jord i Mørke og Dødens Skygge, og ingen Haand vilde være i Stand til at sprede Mørket og drive Skyggerne paa Flugt, og holder man sig *udenfor ham* og ham udenfor sit Hjerte og Liv, da er man derfor selv blandt dem, der sidder i Mørke og Dødens Skygge og sidder der som de, der er uden Lys i Mørke og uden Liv i Død; men *med hans Komme* til Jord, da tændtes der Lys i Mørkets Skød, det Lys, der mægter at bryde Mørket og sprede Skyggerne, og

lukker man ham ind i Hjerte og Sind, saa lukker man Lyset ind, *Naaden og Frelsens Lys ind over sit Liv og det evige Livs Lys ind over sin Død* — han er det Lys, som aldrig slukt jager det stigende Mulm paa Flugt, aabner os Udsigten fra det lave, trøster os mildeligt mellem Grave. —

Lyset fra det høje har besøgt os — saa gælder det da om for os alle at bruge Besøgelsestiden — ogsaa i denne Jul — og *lukke Lyset ind*, give Plads for Julens Herre og Konge, Julens Kristus vor Frelser — da faar man Jul, en glædelig Jul, en Sangens Jul, en Jul med *Sang i Hjertet* — i Jesus velsignede Navn.

S. Nyegaard.

FRED.

Er Had og Ondskab
nok saa stor
og Broders Blod
mod Broder flyde —

— — — — —
vil Julens Budskab
her paa Jord
om Kærlighed og Fred
bestandig lyde —

Julen 1937.

Otto Møller.

Frank Dovers sidste Aar i Thy.

Af Forfatteren

Johannes Buchholtz.

PAA Opfordring af dette Heftes Udgiver skal jeg fortælle lidt om Modellden til Hovedpersonen i mine to Bøger: „*Frank Dovers Ansigt*“ — „*Frank Dover og den lille Kvinde*“. Det er ellers ikke Skik, at en Forfatter røber, hvem hans Model er, men her er ganske særlige Forhold til Stede: Pressen har forlængst fastslaaet, hvem Frank Dover egentlig var, og hans Familie har bekræftet Rigtigheden — saa det vilde være en Smule snerpet, hvis jeg rent ud nægtede at tale. Der er jo ogsaa det, at Frank er død — desværre. Men han havde i alt Fald faaet noget ud af Livet, hans Sind var spændt af Oplevelser, og han bevarede til det sidste Evnen til at glæde sig over Dagens Hændelser, nye Bekendte — og frem for alt: Naturen, Vejret, Planterne, Skyerne, Heste og Hunde . . . ja, han havde en Modtagelighed, som var han endnu en stor Dreng, der først skulde til at begynde paa Livet.

Frank Dover boede hos sine Niecer paa Hurup Apotek. Han havde et ganske lille Hjørneværelse, kaldet Trekanten, til egen Raadighed. Paa Natbordet laa en skarp-ladt Revolver, paa Væggene hang Billeder fra hans Barndomshjem, Svejstrup Præstegaard, og et Udklip af et illustreret Blad forestillende Sonja Henie i en flot Piruet. Under Sengen stod Kufferten med mærkelige Ting fra Sydafrika, bl. a. en vældig Tobaksrulle fra hans egen Plantage dernede. Han havde slæbt den med

over de mange Toldgrænser og haft uendeligt Besvær med at faa den igennem. Men det gik. Hans idelig gentagne Forsikring: Jeg har selv groet Tobakken! hjalp ham.

Dette Billede kalder hans Venner Frank Dovers Ansigt.

Tobak interesserede Frank Dover overordentlig. Han røg meget, fra Morgen til Aften, og det var af de allerstærkeste Sager. Evnen til at taale Nikotin er uhyre forskellig. Han havde den store Evne. Giften blev ligesom brændt væk i hans sunde Legeme. Han rystede ikke paa Haanden, og der stod ikke Tobaksstank ud af Munden paa ham. Han havde ogsaa Frø med hjem, og det var hans Agt at dyrke Tobak herhjemme. Men han havde

Tobaksplantagen ved Hurup.

i sin lange Udlændighed glemt, hvordan dansk Vejr saa ud, her højt mod Nord og Vest: Ingen Sol, men nok af Taage, Slud og Blæst! Til hans store Forundring groede Tobaksplanterne udmærket i Thylands Vejr. Han saaede i en lille Mistbænk og plantede ud paa Friland. — Et Stykke Sydafrika groede op omkring ham. Han byggede sig et Blokhuis og flettede sig en Hængekoje. Tankerne fløj som Trækfugle . . .

Om Efteraaret høstede han Tobakken efter alle Kunstens Regler og tørrede Bladene i Apotekets Kælder, hvor der var Centralvarme. Man mærkede Duften allerede paa Trappegangen. Det var Duft, ikke kvalm Stank. Jeg tror, at han, hvis han havde levet, kunde have faaet noget ud af den Tobaksavl.

Under sit Friluftsliv i Sydafrika havde Frank Dover faaet Kendskab til forskellige Planters helbredende Egenskaber. Han hjemførte i Kufferten nogle Urter og tilberedte en Medicin, som efter hans Mening havde stor Værdi. Der var navnlig en Ekstrakt af Aga-Planten, Agavin til Gurgling, og Saften af Yuca filamentosa til udvendig Brug. Det er klart, at et Menneske, som opholder sig fjernt fra Civilisationen, maa uddanne sig til Medicinmand for ikke at staa hjælpeløs, naar Sygdommen indtræffer. Jeg har det Indtryk, at Frank kunde lidt af alt. Hvad han navnlig havde Respekt for, var Mavens punktlige Funktion. Hvis ikke den Sag er i Orden, forgiftes hele Legemet! sagde han.

Det kneb ham i Begyndelsen at skifte om til dansk Levemaade. — Man spiser fem-seks Gange om Dagen i Danmark. Det er jo forfærdeligt! Hvornaar skal man dog naa at blive sulten? Jeg er vant til at begive mig paa Rejse bare med en Pose fuldt af tørrede Kødstrimler, som jeg spiser Morgen og Aften.

Naa, han vænnede sig til dansk Skik og Brug, fik Venner i Hurup og paa Egnen. Som Regel blev han det naturlige Midt-

Her ser man Frank Dover sammen med en af sine sorte Boys, der var ham tro som Guld.

punkt i en Kreds af Mennesker. Han havde jo oplevet meget og fortalte gerne derom. Hans Hukommelse var glimrende. Uden Forberedelse holdt han engang Foredrag i Aarhus Officersforening om den sydafrikanske Krig, som han havde deltaget i

Til Tider kunde Minderne om Sollandet dernede overvælde ham. Han glemte sin Alder og lagde Planer om en ny Rejse til Sydafrika, talte om Muligheden for at skabe sig et andet Erhverv dernede. — Nu er Klaverernes Tid forbi, sagde han, — men saa er der Radioen. Hvad om jeg tog et Kursus hos Bang og Olufsen i Struer og rejste til Sydafrika som deres Agent? Jeg kender Byerne, og jeg kender Landet — jeg kunde faa Radioapparater ind paa hver eneste Gaard.

Som det vil erindres, havde han handlet med Musikinstrumenter og stemt Klaverer før han kom hjem.

Ja, han glemte sin Alder, og det er jo forstaaeligt nok, da den sjældent mindede ham om sin Eksistens. Han dansede Vejret af de unge Piger, han gik lange Ture

En Dag gik vi sammen i Ashøjes Plantager. Niecerne og min Kone havde været med, da vi gik hjemmefra, men nu var vi kommen fra dem. Vi vendte om. Jeg be-

gyndte at raabe: Hallo! Der kom intet Svar. Saa gik Frank Dover lidt foran mig, han bøjede sig forover.

— Damerne er gaaet om ad denne Sidevej, sagde han. — Se her: To Par Galocher og et Par Gummistøvler. De to har gaaet efter hinanden, den ene midt paa Vejen.

Det var Sporsøgeren fra Junglen, der talte.

Men Døden glemmer ingen Mand. Han havde været nogle anstrengende Ture i Vestervig for at faa Tænderne efterset. Det blev for meget for det gamle Hjerte. Et kort Sygeleje, saa døde han, omtrent firsindstyve Aar gammel. Han naaede at faa set de første Kapitler til *Frank Dovers Ansigt*, og han var tilfreds med min Fremstilling. Han klagede sig ikke over at skulle gaa bort. Muligvis følte han, at nu var Frank Dovers Saga skrevet. Der manglede kun at sætte Punktum. Søndag den 5. Marts 1933, i Taage og med Sne over Landet, blev han begravet paa Dover Kirkegaard mellem Silkeborg og Skanderborg. Her laa hans Forældre før ham. Her havde hans Fader været Præst, og herfra havde han valgt det Navn, som han ønskede at kaldes i Bøgerne.

Johannes Buchholtz.

Frank Dover paa Plantagen i Sydafrika.

Store Knud i København

Af Bertel Budtz Müller

Paa Opfordring af mange af vore Læsere bringer vi her een af Bertel Budtz Müllers snart klassiske Thybohistorier om Store Knud fra Knoldgaarden.

DET var i et af de sidste gyldne Aar i Danmark, at Store Knud fra Knoldgaarden, Prangeren for alle thylandske Prangere, en Sommerdag kom til København for at se lidt paa det her Børsspil.

Store Knud havde jo hørt, at der kunde tjenes saa brølende med Penge dernede, og da der ikke var noget alvorligt at gøre med Eksporten mod Syd fra Jylland, synes han, det kunde være ganske rart, om man kunde lære de Københavnerne, Svenskere og Jøder Kunsten af dernede paa Børsen.

Det kunde vel ikke være vanskeligere eller mere risikabelt end en højbenet Poker eller Mausel — og der var Store Knud aldrig veget tilbage selv for nok saa megen Bluff eller nok saa store Indsatser.

Han skulde vel bare følge sit sædvanlige og sunde Princip at købe saa billigt som muligt og sælge saa dyrt som muligt — lige meget hvem det saa gik ud over, bare Fortjenesten endte bag hans halvt opknappede Vest.

Store Knud gik og lurede og gloede et Par Dage inde paa Børsen, hvorefter denne pludseligt og uventet følte sig pinligt staaende overfor nogle stærkt ophidsende og livlige Dage.

Han indførte Fædrenes frygtede Kamp-hyl dernede — over alt andet skingrede hans Thybo-Diskant skærende igennem.

Og Børsen rystede og skælvede som det gamle Rom, da denne Byernes By oplevede sit cimbriske Angreb.

Store Knud afventede imidlertid ikke sin Marius — han slap godt, meget godt fra Angrebet.

Han havde aabnet sig Konti hos flere Vekselerere og kastede sig over Papirerne paa en lige saa forvirrende som gevinstsikker Maade.

Naar Store Knud hjemme i Vestjylland mente at have tjent eller tabt tilstrækkeligt, blev hans Fødder lige paa en Gang saa „kaald“ — og saa kunde hverken, Bønner, Trusler eller Spot faa ham til at blive mere end en Omgang til.

I almindelig Køb og Salg sørgede han ogsaa altid for den hurtige Omsætning, hvad det saa end gjaldt.

Efter en halv Snes Dages Forløb lukkede Store Knud sine Engagementer,

gjorde sine Konti op og trak Gevinsten hjem.

Hans Fødder blev kolde — for den Gang. Børsen var andre ti Dage om at komme sig.

Store Knud tog Pengene hjem i gode danske 500-Kronesedler.

Aftenen før han rejste, inviterede han to unge Nevøer, der studerede Jura, ud at se lidt paa Byen.

Store Knud saa kun paa Byerne over et Kafébord, og de sad nu nær Lukketid ved en stille Whisky udenfor „Paraplyen“.

Han fortalte om Felttoget paa Børsen, og med hver Drink steg Fortjenesten med en halv Snes Tusind Kroner.

Tjeneren staar ved Bordet og ønsker meget gerne at gøre op med d'Herrer — der skal lukkes, og Bordene og Stolene skal under Tag.

Store Knud ser bøst paa ham — hvad Meningen er? — Vejret er jo skønt, og der er lang Tid til i Morgen. Han skal først rejse 8,05, og et Sted skal han vel være, og her holdt han nu af at være.

Tjeneren beklager, og de to Nevøer, der er forlegne ved Onklens Højrosthed, forsøger at berolige ham. Han be'r dem passe sig selv, og udbeder sig Værtens omgaaende Tilsynekomst.

Værten kommer — beklager — men —

— No ska æ sæj dæ jen Ting, bette Møller, hwa' ka' det her' bette skidt Hotel kaast? — æ wil' kowe'et — saa maaske een ku' faa en Sjus i si ajn Bewærtning!

Værten beklager med et Smil, at Hotellet ikke er til Salg.

— Du kan jo forlange, aa æ ska' ubeset ligg 5000 til — sagde Store Knud og dask en kvartertyk Pakke „Plovmand“ i Bordpladen.

Heller ikke det hjalp; men saa foreslaar Tjeneren, at Hr. Knoldgaard kan jo købe en Flaske Whisky og en Kasse Sodavand.

Det mente Store Knud osse, men han vilde have dem her.

Saa køber han endelig Bordet og tre Stole, Whiskyen og Sodavanderne kommer.

Værten trækker sig tilbage. Store Knud siger efter ham, at —

— Do æ en fornem Herre, bitte Møller. The do sku wær for kjøn aa drik en bitte Genstand til Lidkøw mæ en sølle Buen som mæ — æ har endda tow Jurister mæ, og du faar aldrig bejer Bud paa det her skidt Beværtning.

— Meget muligt, men jeg ønsker d'Hrr. en god og fornøjelig Nat.

I Løbet af den nærmeste Time var Flasken tom, og Store Knud vilde hjem paa „Cosmopolite“, og trods de unge Menneskers Protester vilde han gaa hjem, og han vilde saa hulendes gerne ha' Møblementet med. — Ja — han vilde saa, og med en akkorderet Sum af 2 Kr. fik han en Herre af den tilfældige Nat til at bære Bordet.

Hver tog saa sin Stol — Store Knud maatte med blødende Hjerte lade Flaskerne staa — men Glassene fik han da med — ødsel var Store Knud ganske afgjort ikke.

Det gik over Raadhuspladsen og ned gennem Strøget under voksende Deltagelse fra Gadens Side.

Nede paa Strøget mødte Optoget en Politipatrulje, der meget høfligt spurgte, hvad det betød?

Store Knud bad dem vredt ryge og rejse, man havde vel Lov til roligt og stilfærdigt at gaa hjem paa sit Hotel?

De to Nevøer blev lidt urolige og begyndte at forklare; men blev afbrudt — det skulde Store Knud fra Knoldgaarden nok ordne, han havde ordnet et Par Politibetjente før i Dag. Den tilfældige Herre grinede lyksaligt. Han følte sig for en Gangs Skyld sagesløs over for Politiet.

— Hvor har I taget de Stole?

— Udenfor Paraplyen — svarede Store Knud i streng Overensstemmelse med Sandheden.

— Naa — men nu skulde de værsgo være pæne Mennesker og sætte dem tilbage igen og saa gaa hjem i Seng, for det trængte d'Herrer vist til.

Store Knud vidste nok selv, hvad han trængte til — han trængte til at faa Lov at gaa i Fred og Ro — jo — og selv om de saa gik nok saa meget med hvide Handsker, saa var det her Møblement hans eget. Det var købt og betalt — forøvrigt var han Store Knud fra Knoldgaarden i Thy, de skulde være velkommen, hvis De vilde se ind en Dag, De kom til Jylland, men nu gik han.

— Kom saa, Dreng, og du med Pedersen.

Herren med Bordet hed Petersen — havde han fortalt Store Knud, der altid skulde have nøje Besked om, hvem han handlede med.

De to Betjente vekslede et Øjekast.

— Ja, saa maa I hellere gaa med paa Stationen alle sammen.

Og under tordnende Protesttaler afmarcherede Møbeltransporten til Antoniagades Politistation.

Inde i Vagtstuen sad en tyk Overbetjent med Hvalrosskæg og saa bister ud.

Herinde blev Store Knud værdig og dybt indigneret.

Det bør maaske siges, at han, hvor meget han end drak, aldrig blev mere fuld, end han selv vilde være, og Situationen udkrævede.

Han dokumenterede, hvem han var og tilbød et hvilket som helst Depositum for at komme hjem uden at blive forulempet af Politiet.

Men det skulde blive en dyr Spas: at slæbe ædru og sagesløse Mennesker paa Stationen til Spot og Spe for enhver.

Han gik i hans lovlige Ærinde den lige Vej hjem med hans lige saa lovligt erhvervede Ejendele.

Overbetjenten tog Telefonen, jo det var

rigtigt: Hr. Knoldgaard havde købt et Fortovsmøblement — det var ogsaa rigtigt, at Hr. Knoldgaard boede paa „Cosmopolite“.

Store Knud stod med den vældige Stabel „Plovmand“ i Haanden og spurgte, hvad det blev til. Han var søvrig, og hans Fødder var kolde.

Overbetjenten strøg sig om Hvalrossen og permitterede Selskabet med saa meget af en Undskyldning, som en fungerende Overbetjent kan samle sig sammen til uden for Regulativet.

Store Knud tilgav Politiet, stak de to Betjente paa Næven med et Haandtryk, der viste sig at være 50 Kr. kontant pr. Stk. — han lovede at lade være med at tale om Sagen til Politidirektøren, som han havde fordret tilkaldt — han kendte ham nemlig personlig — sagde han.

Det er aldrig blevet nøje oplyst, hvem der var Skyld i, at Selskabet drejede ind mod Raadhuspladsen igen i Stedet for den lige Vej mod Hotellet paa Kongens Nytorv.

Store Knud var vigtig, ikke ubeskeden, mens han meddelte de unge Mennesker og den mere og mere lyksalige Hr. Petersen, at de stod under hans særlige Beskyttelse — dem skulde intet ondt vederfares!

— Og saa møder de en ny Patrulje.

— Hvor de skulde hen?

— Ja — Store Knud skulde hjem, og han havde ikke Tid til at snakke med hvem-somhelst, der fandt for godt at ævle sig ind paa ham, naar han gik stiltfærdigt i hans lovlige Ærinde.

— Hvor de havde taget de Stole?

— Ja — dem havde de taget uden for „Paraplyen“, det var hans Møblement — han havde købt og betalt det, og iøvrigt — det kunde maaske interessere dem — var han Store Knud fra Knoldgaarden i Thy, hvis de vilde ham noget.

— Ja — Tak — den er go' nok; men I maa vist hellere følge med paa Stationen.

Og paany gik det mod Antonigade under

de unge Mennesker og Hr. Petersens slet dulgte Fryd og Store Knuds ildevarslende, sammenbidte Tavshed.

Hvalrosskæget rejste sig paa Overbetjenten, da Møbeltransporten marcherede ind foran Skranken, og Store Knud hvæsedede, hvad Meningen var?

— Ja — men stammede Overbetjenten med alle Tegn paa ureglementeret Munterhed i Ansigtet.

Store Knud fik saa Undskyldningen fornyet, saa utroligt det end lyder, og man foreslog ham at ringe efter et Par Vogne, hvad han harmdirrende afslog — hvorfor skulde de kaste Pengene hen til et Køretøj, naar Gud havde skænket dem Benene at gaa paa?

Han forlangte kun i al Fremkommelighed at faa Lov til at færdes i sine lovlige Ærinder paa Københavns Gader uden at blive forulempet af Politiet — det var alt, hvad han ønskede, men det var aabenbart for meget, og han lod Overbetjenten vide, at en Masseindmeldelse af Politikorpset i en Afholdsforening sikkert vilde fremme Retssikkerheden betydeligt.

Overbetjenten fandt, det var en lykkelig Tanke, og Store Knud lovede at gaa lige hjem, hvorpaa man skiltes efter et Par kontante Haandtryk.

Først nede paa Kongens Nytorv mødte de den tredie Patrulje.

— Hvor de skulde hen?

— Ja — de skulde bare hjem.

— Om de ikke vilde sætte de Stole tilbage, hvor de havde taget dem?

— Vel vilde Store Knud ej — han havde købt og betalt hele Møblementet. —

— Tak — den er go' nok, saa maa I hellere følge med. — Og de fulgte med.

Da Overbetjenten inde i Vagtstuen hørte Massens Jubel og Hurraraab, styrtede han ud paa Trappen.

— Er det de Herrer med Stolene igen, saa skulde da ogsaa —

Der skal en af Skrivekunstens store Mestre til at skildre Store Knuds Indignation over det københavnske Politi!

Jeg maa nøjes med at meddele, at han udbad sig Ledsagelse fra Stationen for at beskytte ham mod Politiets skandaløse Overfald!

Det fik han — og denne Gang lykkedes det ham at faa sit surt erhvervede Møbement med hjem paa Hotellet.

Han talte aldrig siden om, hvor stor Bøden blev, men ud paa Morgen blev en døddrukken hjemløs indbragt i Detentionen fra en Morgenbeværtning. Han blev i Dommervagten arresteret for 8 Dage, fordi han havde Lommen fuld af Sedler.

Han mumlede noget om, at man bare skulde lade ham dø — efter denne Dag var der ikke mere at vente sig paa denne muntre Jord.

Og han havde set, Københavns Politi optræde elskværdigt!!

Det var Hr. Petersen.

Store Knud havde nemlig ikke Smaapenge, da han afviklede de to Kroner med ham.

Hvis man ikke tror paa denne Beretnings nøje Sanddrøhed, vil jeg henvise enhver til Knoldgaards Lysthus. Der staar Møbementet endnu.

Bertel Budtz Müller.

Et Julebesøg.

Novelle fra en lille By i Thy
af „ELLEN HANSEN“.

JEG syntes, du købte tre Buketter til Kirkegaarden, Agnes; jeg troede ikke, du havde andre Grave end dine Forældres at passe“. Helga Beck saa spørgende paa sin Svigerinde, medens de gik ud ad Villavejen til Kirkegaarden.

„Jo — ser du, den tredie Buket er til en gammel Mands Grav; han var en Ven af Jørgen og mig.“

Mere blev der ikke talt om Gravene. Der var allerede lagt frisk Gran paa dem, saa det tog ikke lang Tid for de to Svigerinder at blive færdige. Helga var saa optaget af at fortælle Nyt fra Jørgens og hendes Hjem i København, at hun glemte at spørge mere til den ensomme Grav, hvor den tredie Buket blev anbragt.

Jørgen Beck havde været saa optaget af Forretninger, at han ikke saa sin Kone og sin Søster før ved Aftensbordet; han maatte indrømme for sig selv, at han havde været lidt ængstelig ved Tanken om Søsterens Besøg; Helga var saa udpræget Bymenneske, og han vidste nok, hvordan hele hans Familie havde set paa hans Giftermaal og hans Ide, som de kaldte det, at bosætte sig helt her oppe i Thy. Sidste Aar havde Agnes og han tilbragt Julen i hans Hjem i Hovedstaden; da havde han haft Tid at være hos Agnes det meste af Tiden, saa hun ikke skulde føle alt for

meget den Skuffelse, det havde været, at han havde giftet sig med en Thybo ganske uden Penge, naar han kunde have faaet Datteren af en velstaaende københavnsk Familie.

Jørgen følte sig helt beroliget, da han saa, hvor godt Agnes og Helga syntes at komme ud af det med hinanden, og han forhørte sig, hvordan de havde faaet Dagen til at gaa.

„Aah, vi har glædet os over din Fraværelse“, sagde Helga rapt. „Agnes og jeg har snakket, saa du vilde have faaet ondt af at høre paa os, og saa har vi været paa Kirkegaarden og pyntet jeres tre Grave.“

Jørgen Beck saa forbavset op. „Tre Grave, hvad mener du, Helga?“ — men saa paa sin Kone i Stedet for. Rødmen var steget op i Agnes' Kinder, og et underfundigt Smil var paa hendes Læber.

„Det var bare en Buket til Musik-Olsen —.“ Jørgen Beck rakte sin Haand over Bordet og lagde den over sin Kones.

„Aah! Agnes — du hemmelighedsfulde Kone, hvorfor maatte jeg ikke vide, at du pyntede Musik-Olsens Grav? Havde jeg haft Tid, var jeg maaske gaaet derud med en Buket uden at sige det til dig; det havde været en køn Historie, saadan at snyde hinanden.“

„Hør, I to Turtelduer, maa jeg saa be' om en Forklaring! Her sidder I og falder i Staver og leger, at jeg er Luft, ved Tanken om Musik-Olsen; var han en rig Arveonkel, eller hvad forestiller han — Navnet lyder mig lidt løjerligt.“

„Du maa hellere fortælle om Olsen“, sagde Jørgen, idet han rejste sig fra Bordet, „Jeg kommer ind til Aftenkaffe, til

den Tid maa jeg da være færdig. Farvel, I to!"

Agnes og Helga gik ind i Dagligstuen og satte sig mageligt til Rette — og Agnes begyndte:

„Du husker, at Jørgen for næsten seks Aar siden kom som Bogholder i Firmaet. Han kom som en Københavner med K. og gjorde saa smaat Grin med os alle paa Kontoret, fordi vi altid havde levet i denne lille By. De andre bemærkede vist ikke Jørgens Ironi saa meget, som jeg gjorde; jeg hadede at høre ham fortælle om alle de Forlystelser og alt det Liv, Hovedstaden har at byde paa, og jeg kunde ikke taale hans Bemærkninger om simple Bondemænd og -koner, som kommer herind for at handle. Jeg skal indrømme, mange

er mærkelige, men vi herfra kan lide dem, og saa ser man ikke, hvor originale de er.“

„Jeg kan saa levende tænke mig, hvordan Jørgen maa have virket her“, sagde Helga. „Du skulde bare vide, hvor vi savnede ham i Hovedstaden. Far vilde gerne have ham væk fra Byen for en Tid, men vi var allesammen sikre paa, at han ikke vilde holde ud at være væk fra det allesammen ret længe. Da Jørgen skrev hjem, at han blev herovre, og senere skrev, at

han var blevet forlovet, ja, saa opgav mine Veninder og Venner ham — de betragtede ham nærmest som fortabt.“

„Jeg kan saa godt forstaa jeres Forbavselse“, smilede Agnes, „jeg kan næsten ikke selv forstaa, hvordan det gik til, —

men Musik-Olsen har altsaa en lille Andel i, at det gik, som det gik.

En Aften lige før Jul fulgtes Jørgen og jeg ad fra Kontoret. Vi mødte Musik-Olsen paa Vejen. Han var sindssyg, den Stakkel; han var den ældste af Organist Olsens to Sønner, den anden havde drevet det vidt som Violinist, først i København og senere i Udlandet, men i flere Aar hørtes der ikke megen Tale om hans Navn. Musik-Olsen havde prøvet forskellige Leveveje, men det vilde ikke rigtig gaa for ham, indtil han aabnede

en Forretning med Noder og Aviser. Jeg kan se Forretningen for mig, Nodeblade heftet op alle Vegne, og ind imellem dem en Mængde Avisudklip om Broderens forskellige vellykkede Koncerter, givet under et mere velklingende Navn end Olsen.

Kort Tid efter, at jeg var kommet ud af Skolen, ventede Musik-Olsen sin Broder hjem fra Italien, han skulde komme lige før Jul; hele Byen var spændt paa at høre og se ham efter alle de Aars Fraværelse.

Musik-Olsen talte ikke om andet til hver Kunde, der kom i hans Forretning, han straaled som en Sol af Forventning og lovede, at Broderen vilde spille til Julekoncerten.

Byens Forventning var paa Bristepunktet, da Koncerten oprandt. — Ingen havde set Violinisten paa Gaden, Præsten havde villet hilse paa ham, men Olsen havde sagt, at Broderen hvilte sig, da han ikke var saa rask, men at han vilde være helt rask til Koncerten.

Jeg glemmer aldrig de to Numre, han spillede, ingen af os kendte Musikken, og Violinisten stod saa langt tilbage paa Balkonen, at vi kun kunde se Buen blive ført over Strengene. Pludselig lød der en Støj oppe fra Balkonen, Folk saa ængsteligt derop, da Organisten kom frem og spurgte, om der var en Læge til Stede. Vi hørte, at en eller anden blev baaret ned og bragt ud til en Bil, og Folk gik hjem og talte om paa Vejen, hvad der kunde være sket. Det var slet ikke den berømte Violinist, der havde spillet, men Musik-Olsen. Da Broderen kom hjem, opdagede Olsen snart, hvorfor han kun havde hørt fra ham, naar han bad om Penge: Drik og Morfin havde mærket ham, hans Hænder rystede, saa han ikke kunde holde paa Violinbuen.

Musik-Olsens Paahit viser, at han maa have været lidt skør; han troede, at han kunde spille i Stedet for Broderen, uden at nogen vilde opdage det. Ingen af Byens Borgere havde nogen Anelse om, at Musik-Olsen spillede saa vidunderligt, og var han

ikke faldet besvimet om oppe ved Orgelet, kunde Broderens Tilstand maaske have været skjult for en Tid.

Men Musik Olsen var blevet tosset. Efter et halvt Aars Forløb kom han ud fra Hospitalet. En Familie tog sig af ham, de sidste Aar, han levede; han gik altid og løftede Armene, som spillede han paa Violin.

„Hvad blev der af Broderen“, spurgte Helga.

„Den Aften, Koncerten var, tog han med Nattoget til København; jeg hørte senere, at han døde som et Vrag paa et af Hospitalerne dér.

Men du kan vel ikke forstaa, hvad Musik Olsen har med Jørgen og mig at gøre. Den Aften, vi mødte ham, havde Jørgen igen fortalt mig en Masse om København, at han ikke kunde forstaa, hvordan jeg kunde

holde ud at bo i saadan et Hul som Byen her.

Jeg fortalte, at jeg holdt af min lille By i al dens Smaaborgerlighed. Vi mødte Olsen, og jeg fortalte hans Historie, hvordan han havde passet sin lille Butik og været i Stand til at sende Penge til Broderen, hvordan han havde glædet sig over dennes Fremgang og Berømmelse, og hvordan han prøvede at redde ham fra Byens Snak. Det forbavsede mig at se det Indtryk, alt dette gjorde paa Jørgen, han bad mig fortælle mere og mere om dem, jeg holder af, og spurgte mig, om jeg ikke kunde være sammen med ham Juleaften. Siden mine Forældres Død har jeg altid tilbragt Julen paa min Onkels Gaard tæt herved; dér tog vi ud. Deres simple Liv, deres hjertelige Gæstfrihed gav Stødet til, at Jørgen forandrede sit Syn paa mangt og meget, og han besluttede at blive her, og Resultatet ser du; jeg tror, vi er det lykkeligste Ægtepar i Byen“.

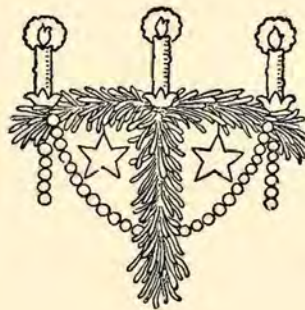
„Naa da, hvor du sidder og praler, har den stakkels Ægtemand ikke noget at skulde have sagt i den Erklæring“.

Jørgen var kommen ind og stod bag sin Kones Stol: „Men sandt er det, at Agnes har gjort mig til en Thybo, men nu skal jeg fortælle, hvad jeg har lært hende“.

„Nej, holdt“, protesterede Agnes. „Helga, du skal ikke høre paa ham; han vil fortælle dig, at jeg aldrig lo, aldrig talte med nogen, bare gik rundt for mig selv. Slet saa galt var det nu ikke, men vi Thyboer, vi har det ofte saadan, at vi tænker mere end vi taler, og I har det mange Gange omvendt, I taler mere end I tænker, I Folk fra Byen“.

„Min Erfaring af dette her bliver en god Opskrift“, sagde Helga smilende, „tag det bedste af en Københavner og gift det med det bedste af en Thybo, og sikke et Ægteskab, det bliver. Een Ting vil jeg sige jer, jeg sender Mor herover paa Sommerferie, hun kan godt trænge til at faa sin Idé af Jørgen i Udørkenen revideret en lille Smule“.

„Ellen Hansen“.

Brændende Verden . . .

*Snart gjalder maaske over Verden
et skærende, skingrende Raab,
det brænder, det brænder, det brænder,
nu brast Optimisternes Haab.*

*Og alle Nationer skal lytte
i Angst til den gjaldende Rost,
og bævende skue mod Branden,
der kræver sin vældige Host.*

*De Mænd, der har kæmpet for Freden
og sat sig det ædleste Maal,
skal høre kun snerrende Flaanen
fra Flammernes knitrende Baal.*

*Og vældigt skal Flammerne næres
af Menneskers Ondskab og Had,
og gaa over Verden som Stormen
kan feje det visnende Blad.*

*Men vogt Jer, I kyniske Sjæle,
hvis Hjerter blev haarde som Staal,
for sent skal I angre, I tændte
det verdensfortærende Baal.*

*Thi selv skal I blændede søge
at styrte fra Flammerne ud,
og skælvende, angstfulde raabe
paa ham, som I glemte — Gud!*

Hans Bakgaard.

EN GOD JULEAFTEN — TRODS ALT

AF TINNE SUNESEN

FARVEL, Jørgen, ha' det nu rigtig godt, og vær flittig til at skrive til mig; der er saa langt til Thy, saa det vil vare nogle Dage, inden vi ses igen.“ Det var lille Grete Sørensen, Datter af Slagtermester Sørensen, der med disse Ord var ved at tage Afsked med sin Kæreste, Jørgen Frost, paa Københavns Hovedbanegaard. Hun skulde rejse over til Thy for paa en stor Gaard, „Brogaard“, at lære Husholdning, saa hun kunde blive en god Husomder. — „Du kan tro, lille Grete, jeg skal nok skrive tit, og der er jo ikke saa længe til Jul, saa kommer jeg over til dig.“ Jørgen saa Grete ømt ind i de smukke, brune Øjne og klappede hende kærligt paa Kinden. Det vilde blive haardt at undvære Grete saa længe, men paa den anden Side vidste han ogsaa, at hun paa „Brogaard“ var i gode Hænder og dér kunde lære adskilligt, som hun senere vilde faa Brug for. — Jørgen Frost var Søn af Direktøren for det Slagteri, hvor Gretes Far var Slagtermester, og naar den unge, rige og elegante Jørgen havde valgt den lille Grete til sin Hustru, saa var det udelukkende af Kærlighed. Ogsaa Direktør Frost's Hjerte havde Grete erobret ved sit muntre og søde Væsen; ja, selv Jørgens prægtige Mor be- tragtede Grete som en kær Datter.

„Du, Jørgen, hvem skal nu følges med dig, naar du gaar din Aftentur?“ spurgte Grete. Hun var straks klar over, at det

var et dumt Spørgsmaal, hun kendte dog Jørgen saa godt nu, at hun vidste, han ikke gik Aftentur med nogen uden hende, og dog dirrede hendes Stemme lidt som af tilbagetrængt Graad. — „Grete“, Jørgen tog hendes Haand, „du ved, jeg elsker dig saa højt, og du ved, jeg vil gaa helt alene og tænke paa, at til Foraaret skal du blive min lille Hustru“.

Pludselig tog Grete en Beslutning, Jørgen skulde ikke se hende bedrøvet nu; det gjorde ham bare selv bedrøvet, og naar alt kom til alt, saa var det jo egentlig en glædelig Rejse, hun skulde ud paa; hun skulde dygtiggøre sig, saa Jørgen kunde være tjent med hende; der var saa mange unge Kvinder, der kun var optaget af Pjank lige til den Dag, de skulde til at styre et Hjem, og saa stod de der, og den stakkels Mand maatte da ret snart tabe Respekten for dem, saadan vilde hun nødigt være. Jørgen skulde i Fremtiden med Stolthed kunne se op til sin Kone, saa sandt hun kunde gøre noget til det.

Grete slog en lille glad Latter op, rigtig saadan en naturlig Latter, som Jørgen holdt saa meget af at høre; thi saa vidste han, at Grete var rigtig glad.

„Naa, Grete, nu er der vist ikke lang Tid tilbage, inden Toget gaar. Vær nu en tap- per Pige og lad være med at græde; det maa du love mig.“ Jørgen trykkede hende heftigt ind til sig og kyssede hende.

Det kneb Grete voldsomt at holde Taa-
 rerne tilbage, men hun holdt sig. Hun
 havde aldrig før været ude, og hun syntes
 pludselig, det var frygteligt dette her, at
 tænke sig, at hun nu skulde undvære Jør-
 gen en hel Vinter.

Aldrig før havde en Stemme lydt saa
 brutal, som Togførerens, da han raabte:
 „Klar til Afgang!“

Endnu et sidste Kys og Grete slap Jør-
 gen, hoppede op i Toget og vinkede til ham
 saa længe, hun kunde skimte hans hvide
 Lommetørklæde. Saa gik hun ind i en Kupé
 og satte sig i et Hjørne og lukkede Øjnene.

Da Jørgen forlod Banegaarden, mødte
 han en ung, stærkt sminket Kvinde, et rig-
 tig frækt Pigebarn, Datter af Værten i en
 noget tvivlsom Kafé; hun havde af og til
 „lagt an“ paa Jørgen, men hidtil uden
 Held, og derfor hadede hun Grete af
 et inderligt Hjerte og pønsede paa at
 gøre hende den Fortræd, hun kunde.
 „Godda', Jør'n, naa, har De nu sendt
 Kæresten til Jylland; saa har De vil
 ikke noget imod at følges lidt med
 mig, jeg har altid saa godt kunnet li'
 Dem“, sagde hun og kaldte ham frækt
 ved Fornavn. „Nej“, svarede Jørgen
 koldt, „De kan spare Dem al Deres
 Ulejlighed; jeg følges kun med Grete,
 og da allermindst med en af Deres
 Slags“. Frk. Vest's Øjne skød Lyn,
 da hun svarede: „Jeg skal hævne mig,
 vær De forvissat om det“. — „Ja“, lo
 Jørgen, „gør De bare det, hvis De
 tror, De kan, det vil ikke blive let“. Saa
 skyndte han sig bort, lidet anende,
 hvor ondskabsfuld en Hævn Frk.
 Vest vilde tage.

Det var en træt Grete, der stod ud
 af Toget ved den lille Landsbystation,
 hvorfra der var en lille Times Kørsel
 til „Brogaard“. Der holdt en lille let
 Jagtvogn ved Stationen, det maatte
 sikkert være en, der var kommet efter

hende. Kusken saa ud til at være en sindig
 og godmodig Jyde; han kom hen imod
 Grete og spurgte: „Er det vores nye Hus-
 holdningsekspert eller saadan noget i den
 Retning“. Grete kunde ikke lade være med
 at smile, idet hun svarede: „Ja, det er mig,
 der skal til „Brogaard“, men Ekspert det
 er jeg nu langtfra, maaske kan jeg blive
 det med Tiden“. Hun satte sig op, og under
 Køreturen gav Kusken Niels en grundig
 Forklaring paa alt, hvad de kørte forbi. En
 lille Time efter holdt de for Døren; en stor
 Hund gæde og kom springende hen imod
 dem, som vilde den ønske Grete Velkom-
 men. Nu gik Døren op, og Konen paa Gaar-
 den kom ud; hun var middelhøj, havde
 smukke, klare Øjne og et mildt Skær over
 Ansigtet. Hun saa saa kærligt paa Grete,
 at det varmede hende helt ind til Hjertet.

„Velkommen til „Brogaard“, lille Grete; det skal blive dejligt at faa saadan en lille ung Pige at snakke og arbejde sammen med. Vi har ingen Børn selv; men jeg haaber, at du maa blive glad for at være her, og at du maa føle dig helt som hjemme. Ja, jeg „du“ til dig, og du skal ogsaa sige „du“ til mig; jeg hedder Elna, og min Mand hedder Aage. Niels kender du jo allerede lidt; og saa har vi Kokkepigen, hun hedder Olga, og Stuepigen hedder Klara. De er begge to meget flinke, saa jeg tror sagtens I kan komme ud af det samme. Vi spiser alle sammen i en stor Spisestue; det er saa kedeligt, naar der skal gøres Forskel af Folk. Kun om Aftenen er vi ene ved en Kop Te, Aage og mig; men nu haaber vi, at du vil nyde det sammen med os. Vi har ogsaa en 2—3 Karle; men dem ser vi ikke ret meget til om Aftenen; der er saa meget, der optager de unge Menneskers Tid nu om Stunder.“ Alt dette og mere til fortalte Elna, mens hun viste Grete Vej til hendes Værelse. Det var et hyggeligt lille Værelse med Udsigt mod Syd ned over den store Have. „Aah“, udbød Grete, „hvor er her en dejlig Udsigt, der maa være smukt om Sommeren.“ — „Det kan du ogsaa tro, der er, der er dejligt nede ved den lille Sø der nede i Haven; der sidder jeg tit med mit Sytøj.“ „Har De, undskyld du, ingen Høns; jeg synes, det maa være herligt at gaa og passe de smaa Kyllinger om Sommeren.“ „Jo, jo, du kan tro, vi har Høns, Grete; naar nu du faar dig ordnet lidt og vi faar spist, saa skal jeg vise dig hele Herligheden.“ Og med et Smil forlod den rare Fru Elna Gretes Værelse. —

Dagene gaar hurtigt paa „Brogaard“, alt er jo nyt for Grete, og hun befinder sig udmærket godt. Det er nu otte Dage før Jul, og der hviler allerede Julestemning over Gaarden. Elna og Grete sidder i Daglig stuen og syr paa Julegaver, og Snakken gaar livligt. „Naa Grete, er du ikke glad,

at der kun er otte Dage til Jul, saa kommer Jørgen jo herover til dig?“ „Jo, jeg er rigtignok meget glad; men jeg har det jo saa godt her hos jer, og jeg tror næsten, jeg kunde holde det ud et halvt Aar længere, om det skulde være.“ Grete ser smilende hen paa Elna; hendes Kinder blusser af Sundhed, det er al den friske Luft, der har gjort det. „Ja, du tror nok, du kunde holde ud et halvt Aar længere; men vent du bare; saa snart du ser Jørgen, saa kan du tro, at du er parat til at rejse med ham til København“, siger Elna drillende.

„Ja, jeg længes ogsaa meget efter at faa mit eget Hjem, og hvor vil jeg ønske, at det maa blive saa lykkeligt som dit og Aages Hjem.“ — „Det bliver det nok, lille Grete, bare I holder sammen og hjælper hinanden saa godt, I kan. Vogt jer vel for Sladder og Bagtalelse jeg tror ganske vist ikke, det er noget, du kunde tænke dig hverken at føre eller lytte til. Onde Tunger er der altid nok af, og den Fortræd, de kan volde, er næsten ubegrænset. Jeg har selv en Gang været udsat for Bagtalelse og véd derfor, hvad jeg taler om, og alt sligt er banlyst her paa Gaarden. Se, det er sikkert noget af Grunden til vor Lykke.“ — „Ja“, siger Grete, „men der er saa meget saadan i Huset, som skal ordnes, og som du forstaar saa godt, Elna; saa dygtig som dig bliver jeg vist aldrig.“ „Du skal se, det gaar nok, Grete, du faar jo sikkert heller ikke saa stort et Hus at holde Styr paa som det, jeg har. — Naa, dér er Posten, tror du ikke, der er Brev fra Jørgen?“ — „Nej, det er der vist ikke, for Jørgen venter Brev fra mig. Jeg har lovet at skrive til ham om, hvornaar han maa komme.“

Posten er nu kommet ind, og han rækker Grete et Brev. Hun ser forbavset paa det; thi Adressen er skrevet af en Damehaand; hvem mon det kan være fra. Hurtigt løber hun op paa sit Værelse og bryder Brevet.

Da hun har læst det igennem, synker hun sammen paa Sengen og hulker krampagtigt, og da Elna lidt senere kommer op for at hente hende ned til Aftensbordet, ligger hun der endnu. „Men, lille Grete, hvad er der i Vejen?“ udbryder Elna og tager hende kærligt om Skuldrene.

„Aa“, hulker Grete, „jeg er saa ulykkelig, Jørgen er blevet forlovet med en anden, læs selv.“ Og da Elna havde læst Brevet, fyldtes hendes Øjne med Taarer, for hun havde saa inderlig ondt af Grete; thi i Brevet stod:

„Kære Frøken Sørensen! Det gør mig ondt at skulle bringe Dem denne Tidende: De skal ikke vente Jørgen til Jul; han er nemlig lige blevet forlovet; jeg tænker, han er blevet tvunget dertil. Han kunde ikke selv skrive til Dem, og han bad mig gøre sig denne Tjeneste. Aag Dem det nu ikke alt for nær, De finder nok en, der er Dem mere værdig“. Brevet var underskrevet: Marie Vest. —

„Lille Grete, tag det nu med Ro; alt kan blive godt endnu.“ — „Aa, nej!“ hulkede Grete, „det kan aldrig blive godt mere; men at Jørgen ikke engang selv kan overvinde sig til at skrive til mig, jeg kan ikke forstaa det.“ — „Du skal se, Grete, det ordner sig nok; hvem véd, om der ikke er noget muggent ved det Brev.“ — „Nej, nej, det bliver aldrig mere godt; aa, hvor jeg hader den Kvinde, der kunde tage Jørgen fra mig.“ — „Nu skal jeg komme op med Te til dig, Grete, og saa skal du gaa i Seng; naar du faar sovet, ser du mere roligt paa Forholdene; der kan komme saa mange Sorger og Skuffelser, som vi ikke aner. Da vor lille Dreng døde, troede jeg ikke, at jeg nogen Sinde havde forvundet Sorgen; men Tiden læger alle Saar.“ — „Aa, du er saa god, Elna, hvor det er godt, at jeg er hos dig; jeg tror, det havde været meget sværere, hvis jeg havde været hjemme hos Mor.“ Grete slyngede Armene om hendes

Hals, og Taarerne trillede igen ned ad hendes Kinder. „I Morgen skriver jeg til Jørgen, at han ikke skal komme herover. Han kom jo heller ikke, selv om jeg ikke skrev, men jeg vil nu alligevel sende ham en Julehilsen, for jeg holder saa meget af ham.“ — „Ja, ja, lille Grete, nu skal du gaa i Seng, saa kommer jeg med Te, og saa kan vi snakke sammen igen i Morgen; du ser saa træt ud, min kære Pige.“

Da Elna var gaaet, faldt Grete paa Knæ ved Sengen og bad: „Kære, gode Gud, du alene kan trøste mig; hjælp mig over denne Sorg. Du véd jo, hvad der er bedst for os alle; hjælp ogsaa Jørgen, at han maa blive rigtig lykkelig.“ — Saa gik hun i Seng, og efter at have drukket en Kop Te faldt hun i Søvn; men den Søvn, hun fik, var urolig og fyldt med onde Drømme.

Den næste Morgen kom Grete ikke op; hun havde høj Feber. Elna troede, det var Forkølelse; hun havde lagt Mærke til, at Grete Aftenen før havde haft Kuldegysninger; men det kunde jo godt være hendes oprevne Sind, som var Skyld deri. Op ad Dagen forværredes hendes Tilstand, og Lægen blev hentet. Da Elna havde fortalt ham lidt om Gretes Tilstand, forstod han straks det hele. Hun havde paadraget sig en Lungebetændelse i Forbindelse med nervøst Sammenbrud. — Grete fik ikke noget Brev skrevet til Jørgen, dertil var hun for syg. I Febervildelse fantaserede hun hele Tiden om Brevet, om Frk. Vest og om Jørgen. Af og til raabte hun mange Gange paa Jørgen, og hun kastede sig frem og tilbage i Sengen. — „Stakkels Pige“, sagde den venlige Læge; „De bliver nok nødt til at vaage hos hende, Fru Jensen, til Krisen er overstaaet; hun er jo ellers en sund Pige, saa jeg tænker nok, hun klarer den.“

Ude paa Vesterbro sidder Jørgen Frost i sit hyggelige Ungkarleværelse; han er i daarligt Humør, og der ligger ligesom en

mørk Skygge over hans Pande. Det er Grete, han tænker paa; det er saa længe siden, han har faaet Brev fra hende. Han ligefrem stønner og tænker højt: „Nej, nej, dette maatte og skulde være Løgn alt det, som Frøken Vest havde fortalt.“ En Dag, han var paa Vej hjem fra sit Arbejde fra Kontoret, havde han mødt denne lede Kvinde. Hun havde da standset ham og sagt: „Naa, Hr. Bogholder; ja, De rejser sikkert ikke til Jylland nu?“ — „Hvorfor dog ikke?“ havde han da spurgt. Jørgen syntes, at han endnu kunde se Frk. Vest for sig, da hun svarede: „Jeg tænker dog, De i saa Fald kommer til Ulejlighed; Grete skal jo giftes nu med en Godsejer derovre, har jeg hørt.“ — „Nej“, han rejste sig og ligesom rystede det hele af sig, „det kan ikke passe; saa har jeg aldrig kendt Grete.“ — Mens han gik i disse Tanker, blev Døren aabnet, og hans Mor traadte ind. „Her er et Brev til dig, Jørgen; det er stemplet Jylland; men det er ikke Gretes Haandskrift.“

Jørgens Haand rystede, da han aabnede Brevet; skulde det alligevel være muligt, det, som han ikke turde tænke paa. Han læste:

„Hr. Jørgen Frost! Selv om det ikke passer Dem saa godt, saa beder vi Dem dog venligst om at komme herover snarest muligt, da Grete er meget syg, og Deres Nærværelse maaske er det eneste, der kan redde hende. Vi forstaar nok, at det maa være pinligt for Dem; men for Gretes Skyld maa De gøre det. Hun tilgiver Dem alt. — Venlig Hilsen fra Elna og Aage Jensen, Brogaard.,,

„Hvad er der i Vejen?“ sagde Jørgens Mor forskrækket, da hun saa hans fortrukne Ansigt. „Aa, lille Mor, Grete er meget syg; jeg rejser derover med det samme. Gud hjælpe til, at hun maa blive rask.“

Lidt senere er Jørgen allerede paa Vej

til Jylland; han synes, det gaar alt for langsomt; aa, hvor han længes efter at kysse Gretes søde Mund. Han kommer til at tænke paa alt det, Marie Vest har fortalt ham. Det kan umuligt passe, saa havde Grete vist ikke arbejdet med ham, Jørgen, i sine Feberfantasier. Han kom til at tænke paa det, der stod i Brevet: Hun tilgiver Dem alt. — Og mens han rejste, begyndte hans Tanker at klare sig for ham. Det var sikkert Frk. Vest, der havde udspytet sit Edder til to Sider. Havde hun ikke sagt: „Jeg skal hævne mig!“ Han forstod, at hun vilde have ham og Grete skilt fra hinanden paa den Maade, at de skulde nære gensidig Mistanke til hinanden for Utroskab.

— „Aa, Jørgen, hvor kunde du gøre det, hvor kunde du nænne at gøre mig den Sorg?“ Saadan klager Grete hele Tiden, og Lægen har tilraadet at lade Jørgen hente, hvilket ogsaa Elna — som vi alt véd — har bestemt sig til. Det maatte sikkert ogsaa snart være ved den Tid, han kunde være her; hvis han da kom. „Aa, bare kan vil komme“, hviskede Elna til sin Mand. — „Du kan tro, lille Elna, han skal nok komme, og alt skal nok blive godt mellem dem igen; den Tro har jeg nu.“ — „Tror du, Aage, aa, Gud give, det maa ske.“

Før nogen aner det, banker det paa Døren, og en ung Mand træder ind. „Goddag, mit Navn er Jørgen Frost, er Grete meget syg?“ spørger han med angstfyldt Stemme. Da hører han pludselig Gretes Stemme: „Aa, Jørgen, hvor kunde du nænne det?“ — „Aa, Gud, min lille Grete! Vil De vise mig ind til hende, Fru Jensen?“ Elna fører Jørgen hen ad Gangen og lukker sagte Døren op ind til Gretes Værelse. Lige saa sagte lukker hun den igen, da Jørgen er kommet indenfor. Saa snart Jørgen ser Gretes feberhede Ansigt og hører hendes klagende Stemme, falder

han paa Knæ ved hendes Seng, og med Armen om hendes Hals brister han i Graad. Men Grete har straks mærket, hvem det er; hun griber hans Haand og hvisker: „Jørgen, er du her hos mig, saa er jeg glad; aa, saa passer det ikke, at du har svigtet mig, vil du blive hos mig, Jørgen?“ — „Ja, lille Grete, jeg skal nok blive

en hel Del, som De maaske ikke aner noget om; værsgod og sid ned.“ Elna trækker en Stol hen til ham, og saa faar han hele Forklaringen om Brevet, som Grete havde modtaget. „Det forekom mig ogsaa straks, at der var noget fordægtigt ved det hele“, slutter Elna. Jørgen er dybt rystet over at høre det, og hans Ansigt bliver præget

her, indtil du er helt rask, og du skal se, alt bliver godt.“ Han stryger kærligt hendes Haand og kysser de febertørre Læber. „Lille Grete, nu skal du sove, saa skal jeg sidde hos dig?“ —

Lidt efter sover Grete en sund og tryk Søvn. Jørgen holder hendes ene Haand i sin; varsomt lægger han den op paa Dynen og lister ind i Stuen. Der sidder Elna og Aage; de ser spændt paa hans Ansigt, men han ser saa lykkelig ud. „Grete sover nu, og jeg tror, hun har det helt godt efter Forholdene; men véd De, Fru Jensen, noget om, hvad hun mente med, at jeg ikke havde svigtet hende?“

„Nu skal jeg fortælle Dem det; jeg véd

af dyb Smerte, da han hører, hvad Grete har lidt. I sit stille Sind lover han Frk. Vest en velfortjent Afklapsning.

Hele Natten sidder Aage, Elna og Jørgen oppe, og den næste Morgen, Lillejuledags Morgen, er Grete kommet over Krisen.

„Jørgen!“ — Han skynder sig ind til Grete; det var hende, der kaldte. Hendes Blik er nu roligt, og det er let at se, at hun har faaet en god Søvn. Jørgen bøjer sig ned over hende og kysser hende inderligt. Grete slynger Armene om hans Hals og siger: „Jørgen, holder du af mig lige saa meget som før?“

„Ja, lille Grete, jeg har aldrig holdt af

nogen anden, og efter det, jeg har hørt nu, holder jeg maaske endda meget mere af dig end tidligere. Nu har du da sovet saa godt, saa jeg tror godt, at du kan taale at høre, hvad jeg har at fortælle.“

Og saa fortalte Jørgen, hvorledes Frk. Vest havde truet ham den Dag, Grete rejste til Jylland. Den Hævn, hun havde talt om, havde hun paa onskabsfuld Maade iværksat; men den skulde kun tjene til at knytte dem endnu fastere sammen. Jørgen undlod at fortælle, at Frk. Vest havde sagt, at Grete skulde giftes; det var jo hel-

digvis ikke sandt, saa hvorfor fortælle hende det. — Det blev den bedste Juleaften, Jørgen og Grete nogen i Snde havde haft. Der blev tændt et lille Juletræ inde hos Grete, og Jørgen sad ved hendes Seng hele Aftenen. Da de havde sunget et Par Salmer, og Lysene var brændt ned, bøjede Jørgen sig ned over Grete, og med sin Mund mod hendes hviskede han: „Glædelig Jul!“

*Tinne Sunesen,
Arup Skole.*

DET THYLANDSKE SOGNEDIGE

Af Forstelærer Larsen, Hørdum.

SANDINGE OG LERBY udgør i For-
ening en Kommune, men ellers er det
smaat med Enigheden mellem dem.
Lerby ligger lunt ned mod Fjorden med
tunge, frugtbare Jorder, medens Sandinge
omfatter den vestlige Del af Kommunen,
for en stor Part tidligere Hede. Vestligst
i Lerby, lige op mod Sognegrænsen til
Sandinge, ligger Proprietærgaarden Holm-
gaard. Dens vidtstrakte Marker gaar næ-
sten tværs gennem hele Sognet, og Her-
rerne til Holmgaard har i længst forsvun-
den Tid opført et højt Dige vesten om
Gaardens Jorder, dels for at skærme mod
den barske Vestenvind, men ogsaa for at
stænge af for det fattige Krapyl i San-
dinge. Dette Dige danner altsaa ikke
Kommune-, men kun Byskel, og dog deler
det skarpere og mere intensivt Befolkning-
en, end Dannevirke, Kongeaen og Skel-
bækken nogensinde har gjort. Hos Bøn-
derne nede i det rige Lerby er det et Ord-
sprog: „Gud fri os for alt det, der ligger
vesten for Holmgaards Dige“. Man ser
ned paa de Sandingefolk, men er alligevel
en Krumme rædde for dem. Det vilde
være usandt at sige, at det altid er blide
Ord, der falder om Lerbyfolkene oppe i
Sandinge. Holmgaards Dige er blevet
Grænsen mellem godt og ondt i Kommu-
nen, kun er Opfattelsen forskellig i Lerby
og Sandinge om, paa hvilken Side man fin-
der det gode og paa hvilken Side det daar-
lige.

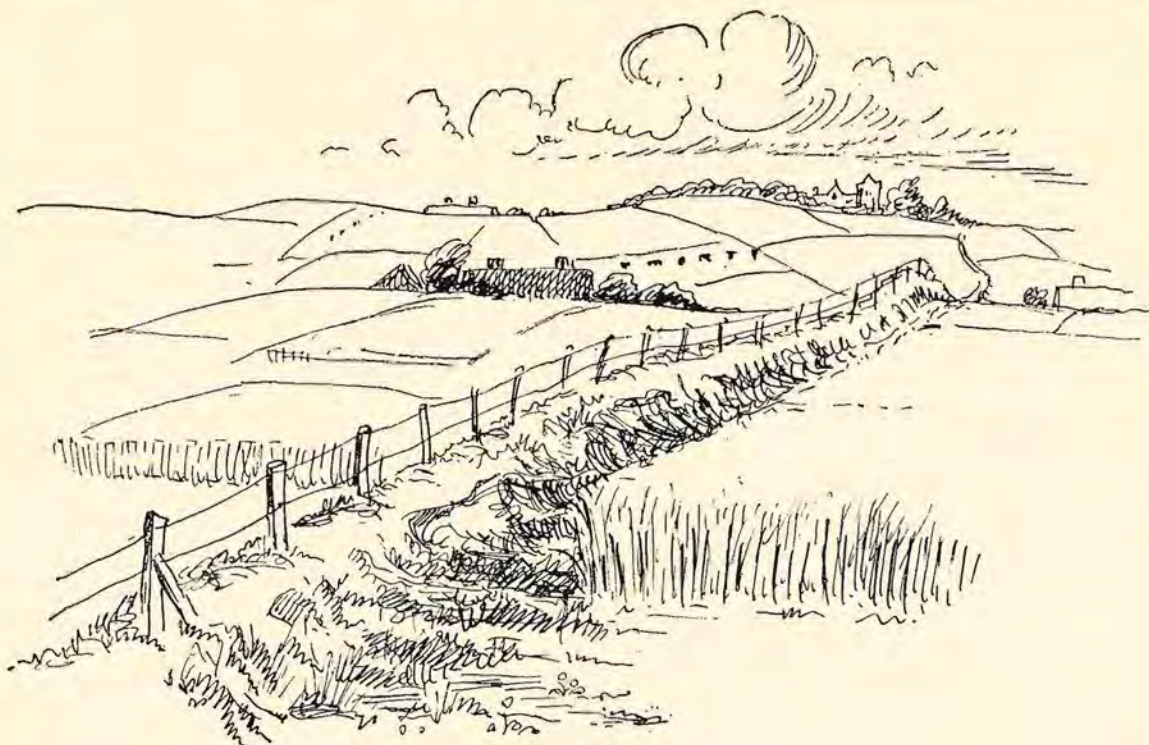
Striden gaar langt, langt tilbage og for-
taber sig i den graa Oldtid. Lerby var

allerede befolket i den ældre Stenalder
nede ved Kysten, og som Kulturen steg og
Redskaberne blev bedre og man begyndte
at evne at rydde Træer og opdyrke Land,
blev Lerbys Bagland ret hurtigt bebygget.

Hvor Befolkningen kom fra i Sandinge,
véd man ikke rigtig. Lerbyfolkene paa-
staar, at den dels stammer fra tilrejsende
Røvere vest og sønder fra og dels ogsaa
fra Driverter og Ugerningsmænd, som op-
rindelig hørte hjemme i Lerby, men som
paa Grund af deres Færd efter Datidens
Sæd og Skik var jaget fredløse til Skovs.

I Sandinge er man af den Opfattelse,
at det var de driftigste, mest modige og
eventyrlystne i Lerby, der i sin Tid fandt
Livet i Fjorddalen for trangt og tomt og
derfor drog vest paa ind i Skoven og ud
paa Heden til ny Eventyr, og at man her
mødtes med andre lignende driftige Folk,
der var kommet vest- og sønderfra.

„Frænde er Frænde værst“, sagde Ræ-
ven om de røde Hunde; saa ogsaa her.
Der udviklede sig hurtigt et fjendtligt
Forhold mellem Beboerne i de to Om-
raader. Fisk og andre Handelsvarer, der
skulde passere gennem de Lerbyfolk til
Sandinge, steg mægtigt i Pris, og til Gen-
gæld tog Hede- og Skovbeboerne i San-
dinge sig ofte selv til Rette og hentede
et og andet gratis østen for Diget eller
lettede en Lerbymand for hans Fortjæ-
neste mere eller mindre godvilligt. Saa havde
man de gensidige Beskyldninger om Røver-
pak og Aagerkarle. Gik det alt for galt,
kunde det komme til blodige Fejder mellem

Byerne, og de mange Kæmpehøje i Sognene er Vidne om de Faldnes Jordefærd.

„Tider skifter, og Sæder mildnes“, men Holmgaards Dige ligger der stadig og deler. Nu er Haandgribelighederne forlængst ophørt. Kun Skoledrengene har bevaret den aabne Føjde. Kommer en enlig Dreng eller to til Lerby, kan han være nogenlunde sikker paa Drillerier eller en Omgang Klø, og det gaar ikke stort bedre, om Lerbydrengene kommer til Sandinge, og undertiden har Drengene i de to Byer leveret hinanden drabelige Slag med Træsabler som deres Fædre i længst forsvunden Tid med skarpe Vaaben.

I det tyvende Aarhundrede, hvor By og Land er blevet gennemvævet paa tværs af Snese af Baand, der har skilt de enkelte Samfundslag og Erhverv ud fra hinanden og knyttet dem nøje sammen med Meningsfæller og Kolleger i andre Byer og Egne, er der blevet gjort talrige Forsøg

paa at bygge Bro over „æ Dige“, men alle er mere eller mindre mislykkedes. Den sportsinteresserede Ungdom har været samlet fra hele Kommunen, og man har været skønt enige om, at der kunde stilles et ganske anderledes stærkt Kamphold op fra begge Byer end fra een, men naar det „stærke“ Hold blev sendt i Kamp, faldt det oftest fra hinanden, for snart følte den ene Bys og snart den anden Bys Spillere sig forurettet og ydede ikke deres bedste; helt godt spillede man kun med den rette Kampaand, naar der var to Hold — et vesten og et østen for æ Dige — og de kæmpede med hinanden.

Man oprettede en Haandværkerforening i Kommunen til Højnelse af fælles Kaar og med Oprettelse af et Alderdomshjem som fjernt Maal; alt gik godt, til man skulde drøfte, hvor Hjemmet skulde ligge — østen eller vesten æ Dige —, saa skiltes man.

Selvfølgelig har de forskellige politiske Foreninger Sogneafdelinger i Kommunen med Medlemmer i begge Sogne, men ved Sogneraadvalg og lignende sprænges Partibaandene af Diget. Ved et Opstillingsmøde i Lerby for de moderate i hele Kommunen foreslog en ung Øbodegn en Gaardmand fra Sandinge. Lerbyfolkene stirrede forbavsede, ja, forfærdede paa ham, og da han ikke kunde „sæde“ og tage det i sig igen, maatte hans Kolleger i Lerby give ham det ind med Skeer: „Han bor jo vesten for æ Dige!“ „Ja, men er det ikke ligegyldigt, naar Manden ellers er god og dygtig nok?“ fortsatte Øbodeggen; men overfor saa stor Uvidenhed gav man blankt op. Der blev overhovedet ikke svaret paa det. Men bagefter rystede man paa Hovedet og sagde: „Han er sgu taabelig, komplet taabelig — at forlange, at vi skulde stemme paa en vesten fra æ Dige“.

Hvis en eller anden aandelig Bevægelse fik fat i den ene By, kunde man være bombesikker paa, at den var dødsdømt i den anden. En Afholdsagitor fik en blomstrende Bevægelse i Gang i Kommunen, men saa snart der sporedes Antydning af, at den var stærkest vesterpaa, døde den hen i Lerby. Paa lignende, men omvendt Maade gik det med den grundtvigske Bevægelse. Selv vor Tids stærkeste Organisationer: Indre Mission og Socialismen knækkede Halsen paa Forsøget paa at udjævne Diget. Et Verdensmenneske i Sandinge stod dog, naar galt skulde være, en Missionsmand i Sandinge nærmere end en Missionsmand i Lerby, og de Lerby Storbønder foretrak ved Sogneraadvalget at ofre deres overflødige Stemmer paa den socialistiske Murerarbejdsmand i Lerby, for ikke at faa deres politiske Meningsfælle, Gdr. Søren Poulsen i Sandinge, valgt.

„Øst er Øst, og Vest er Vest, og de kan aldrig forenes“, er et internationalt Ordsprog med Henblik paa Europa og Asien. Alle Partier og Bevægelser, der har taget et Arbejde op i Lerby-Sandinge, har erfaret, at Ordsproget passer fuldt saa godt her. Flytter en Mand fra den ene By til den anden, maa han straks gaa op i det ny, ellers lukkes han ude, og er end hans bedste Ven, hans Bror eller Far stillet op paa Listen i Nabobyen i hans eget Parti, saa følger han dog uvægerligt sin By, selv om han derved skal støtte et andet Parti. Om Christmas skal afløse Stauning, om Socialismen skal efterfølges af Konservatisme, Liberalisme eller endog Nazisme, det kan være vigtigt nok, men langt mere vigtigt er det dog, paa hvilken Side af æ Dige, at Sogneraadets Flertal bor, thi Øst er Øst, og Vest er Vest.

JUL paa »Egegaard«

Af Hans Bakgaard.

EGEGAARDEN laa majestætisk med sine fire vældige Længer op til den skønne Fjord, hvor vilde Svaner og vilde Gæs og Ænder holdt til en stor Del af Aaret. Et Stykke ude i Fjorden laa den skønne Fugleholm, hvor tusinde vilde Maa-ger havde Rede om Sommeren.

Saadan saa Landskabet ud mod Syd. Mod Vest og Nord strakte sig de fede Marker, der gav „Egegaarden“s Ejer, Kristen Krogh, store Afgrøder. Mod Øst strakte den drømmende Hede med sine mange Kæmpehøje sig helt op mod Storskoven, hvor de vilde Duer havde Reder, og bagved Skoven igen laa det skønne Kær med sin Bæk, hvor Odderen jagede Fisken. Midt i Kæret stod den skønne Voldhøj, der med sine Voldgrave bærer Vidne om, at her har i fordums Tid levet en Sørøverkonge paa sin stærke Borg. Fra Voldhøj havde man en storslaaet Udsigt udover Nordfjorden og helt ind over Morsø Land. Her havde Regnar Hansen staaet mange Gange i de lyse Nætters Tid, naar Horsegommen rørte sin Elskovs Tromme, og skrigende Viber skældte en nærgaaende Ræv ud efter Noder, og her stod han atter i Aften, den 20-aarige Yngling. Som han stod der, belyst af den nedadgaaende Sols sidste Straaler, kunde man næsten se, at han var opvokset i disse storslaaede Omgivelser. Der var Skønhed og Kraft over hans Skikkelse. De mange Jagtture gennem denne Natur havde sat sit Præg paa ham. I Aften blev han staaende usædvanligt længe paa Højen, lige-

som for at indprente sig alle disse Omgivelser i sin Sjæl. Stakkels Regnar! Han vilde faa behov at have stærke Minder at leve paa. Han vilde nemlig være Kunstner. Violinen og han var uadskillelige. Hans Mor, Mette i Kærhuset, som hun kaldtes i daglig Tale, var død fornylig, og Faderen var død, endnu mens han var en lille Dreng. Nu stod han ene i Verden. Allerede som Dreng havde han vist usædvanlige Musikevner og havde da ogsaa faaet en Del Undervisning i Byen. Nu i Aften havde han taget sin Beslutning om at blive Kunstner. Efter Brudet med Proprietær Krogh paa „Egegaard“ i Aftes var der ikke noget længere for ham at vente paa her. Kristen Krogh, der var Sognefoged og Sogneraadsformand, havde ellers været saa god mod ham og Moderen, indtil han i Aftes havde overrasket ham og Anna Krogh — Enestebarn paa „Egegaard“ — i Havens Lysthus. Anna og Regnar havde været Skolekammerater, og de havde altid syntes godt om hinanden. Nu i Aftes havde Regnar spillet for hende, og de havde for første Gang talt alvorligt sammen om Kærlighed. Det var endt med, at Regnar havde givet Anna Krogh et Kys, og i det samme havde Kristen Krogh stukket Hovedet ind ad Døren. Dette var for meget for Egegaardsmanden! Havde Regnar endda ikke haft den ulyksalige Violin. Derfor havde Kristen Krogh slaet i Bordet for ham og talt

rent ud af Posen og sagt, at hans Datter ikke skulde giftes med en Violinspiller eller en Gøgler. Vilde han smide Violinen og tage fat paa Landbruget, ja, da kunde de tales ved igen. Færdig! Kristen Krogh var en myndig Mand. Den Mand, der skulde have Egegaarden efter ham, skulde være Landmand. Han skulde ikke være Gøgler eller Drømmer. Han skulde vide, at der var Ansvar forbundet med at være

i den store Verden vilde han engang tolke sin Hjemstavns Skønhed, tolke de drømmende Heder, de skønne Skove og Fjordene, hvor de vilde Svaner sendte deres Sang ud over Egegaard, hvor den skønne Anna Krogh boede, og tolke det fattige Kærhus, hvor han boede med sin søde Mor. Naa, men det værste af det hele var jo, at Poul Dam gjorde stormende Kur til Anna. Poul Dam var jo Ejer af sin Fødegaard og

Mand paa Egegaarden. „Egegaard“, der havde været i Slægtens Eje i mange Hundrede Aar.

Anna Krogh havde grædt sine modige Taarer. Havde hun endda haft sin søde, forstaaende Mor til at trøste sig, men hun var jo død, da hun endnu var en lille Pige. Regnar havde sagt Egegaardsmanden, at han vilde være Kunstner, og sagt ham, at han rejste bort for lang Tid, allerede i Morgen vilde han forlade Egnen. Han vilde bort til det store, ukendte Land, til Amerika. Han vidste godt, han var noget af en Drømmer, men han vidste ogsaa, at han engang vilde sejre ved sin Kunst, engang vilde han rigtig finde sig selv. Ude

var et rigt Parti. Kristen Krogh saa nok hellere Egegaard i Poul Dams Hænder end i Violinspilleren Regnar Hansens. Godt var det, at Regnar havde faaet sagt Farvel til Anna inden han rejste. Hun havde sagt til ham, at hun vilde vente en Evighed paa ham. Regnar havde til Gengæld sagt hende, at aldrig skulde nogen anden Kvinde faa Indpas i hans Hjerte. For din Skyld vil jeg sejre eller dø, og du skal være Drømmen for min Kunst.

Regnar Hansens Penge var hurtigt opbrugt efter Rejsen. Han slog sig igennem i Storbyen New York som han bedst kunde. Nu for Tiden spillede han paa Kunstnercafeen, hvor Kunstnere fra Alverdens

Lande mødtes. Her var det, at han en Aften spillede en Solo, da den berømte Violinist Steiner sendte et Kort op til ham, paa hvilket der stod, at han ønskede at tale med ham. Regnar blev ved med at spille paa Cafeen, men blev samtidig Elev hos Mesteren Steiner. Gæsterne havde ofte ytret til Tjenerne i Cafeen, at Regnar var for god til at spille her. Stakkels Regnar, stakkels Regnar, nu var han blevet tynd og lidt hulkindet. Regnar længtes bort fra Storbyen, længtes mod Hjemstavn og længstes efter sin Ungdomselskede. Nu var der gaaet over 6 Aar, siden han rejste hjemmefra, og tænk, just i Aften havde han mødt sin Skolekammerat, Arne Holst, i Cafeen, og han havde fortalt Regnar om alt hjemmefra, fortalt ham, at trods Pres fra sin Fars Side om at gifte sig havde Anna Krogh afvist alle sine Tilbedere, deriblandt Poul Dam, og Arne havde fortalt ham, at Anna var mere smuk og statelig end nogen Sinde før, men ogsaa — fortalt ham, at hendes forsmaaede Bejler, Poul Dam, havde udspreedt det Rygte, at Regnar var gaaet til Bunds i Storbyen, og Arne havde fortalt, at Kristen Krogh vist havde tabt saa mange Penge ved Kautation, at Anna og han ikke længere kunde blive paa Egegaarden. Da Regnar den Aften gik fra Cafeen og hjem til sit fattige Tagkammer, vaagnede der noget i hans Bryst, som han aldrig før havde kendt. Da han kom hjem, greb han mekanisk sin Violin, smed den til Kinden, al Træthed var som blæst bort hos ham. Han glemte Sult, Nød og Savn, glemte det fattige Tagkammer, Rammerne omkring ham var ikke længere fire snævre Vægge, nej, Rammerne var de vældige Vidder i Naturen. Han var atter hjemme. Han saa som i Drømme Egegaard og den store Have, hvor den statelige Anna Krogh gik ved hans Arm. Eventyret var blevet til Virkelighed. Den fattige Dreng fra Kærhuset,

der var rejst ud i den store Verden, havde nu vundet Rigdom og Berømmelse og var kommen hjem og havde overtaget „Egegaard“, og de vilde Svaner sang i Fjorden om, at der endnu var skønne Eventyr til.

Da Dagningen brød frem over Storbyen New York, var der blevet et nyt Musikstykke til, et Mesterstykke, der skulde be- daare en Verden af Musikelskere. Stykket hed „Kærlighed“.

Een Ting undrede Regnar sig over. Hvorfor, at Anna ikke havde skrevet, og at det stod daarligt til paa Egegaarden, men maaske anede hun, at det vilde gøre Regnar bedrøvet. Hun vidste jo godt, at Kunstens Vej var lang og trang. Hun var en klog Pige og spillede jo selv Klaver. Det havde været nogle af Regnars skønneste Øjeblikke, naar hun havde akkompagneret ham paa Flygelet paa Egegaard til hans Spil. Maatte den Tid dog komme igen.

Regnar spillede stadig paa Cafeen endnu et halvt Aarstid, men saa holdt han pludselig op. Han skrev hjem til Anna, at han kom hjem i Løbet af nogle Maaneder, men omtalte ellers ikke sig selv med et Ord.

*

Den store Carnegie-Sal i New York var fyldt af et tusindtalligt Publikum, der stirrede i feberagtig Spænding mod Koncerttribunen, hvor de ventede at se det nye Vidunder af en Violinist træde frem, en ny Stjerne paa Kunstens Himmel, en Stjerne af Verdensformat. Hans Navn var Reinhardt. Saadan stod der i hvert Tilfælde paa Programmet og Plakaterne. Hvor han stammede fra, var der ingen der vidste. Kun vidste man, at han havde lagt hele Amerikas Musikverden for sine Fødder, at han spillede som en Gud og at han havde tjent en Kæmpeformue de sidste 8 Maaneder. Nu traadte Reinhardt ind paa Tribunen, og under den dybeste Stilhed begyndte han at spille en ukendt Komposition, der rummede en Skønhed, Publikum

aldrig før havde hørt Mage til. Med sin Musik aabnede han Porten for dem ind til et Rige, de aldrig før havde set. Hans Violin sang om drømmende Heder og skønne Skove, hvor de vilde Duer kurrer. Og Sang om lyse Nætter, som Nattergalen priste. Sang om Kamp i Storbyen for at naa frem som Kunstner, for at naa hjem

til det skønne Land langt mod Nord, hvor der gik en smuk Pige, hans

Ungdomselskede, og ventede paa ham. Ja, i Aften spillede han som aldrig før. Det var, som han aabnede Himlen for sit Publikum. Han var

gennemrislet af den ufattelige, skønne, dybe Følelse, som enhver sand Kunstner maa

have følt. Disse Øjeblikke, der gør en Kunstner stærk nok til at trodse Sult og Nød, Haan og Spot, Foragt og Kulde. Da han sluttede sin Arie, brød et øredøvende Bifald løs. Salen sydede af Begejstring. Reinhardt var blevet en fuldmoden Kunstner, en Kunstner af Guds Naade. Rygtet, der var gaaet forud for hans Komme, havde talt sandt. Efter denne Koncert vilde Kunstneren rejse bort en Tid fra Amerika, vistnok et Sted til Norden, ingen vidste dog hvorhen.

*

Der var Travlhed i Dagene før Jul ogsaa paa Egegaard. Her vilde Julestemningen dog ikke rigtig komme frem. Der hvilede et Tryk over Egegaardsmanden og hans skønne Datter. Der skulde nemlig have været gjort Udlæg i Gaarden allerede den 15. December, men Sagfører Houmann

havde ringet til Proprietær Krogh om, at Udlægsforretningen var udsat til efter Jul. Paa Hr. Kroghs Forespørgsel hvorfor kunde Sagføreren dog intet Svar give. Proprietær Krogh undrede sig over dette, men Julestemningen var borte paa Egegaard.

Samtidig svirrede Rygterne paa Egnen om, at Regnar nok var gaaet til Bunds i

Storbyen, som Poul Dam havde sagt. Nu var det tre Maaneder siden, Anna havde hørt fra ham. Hun vidste, at Regnar ikke længere var i Kunstnercafeen ... Hvor mon han nu var, den kære Regnar. Mon han virkelig var gaaet til Bunds, som Poul Dam havde sagt. Nej, det troede Anna dog ikke.

Hendes stærke, sunde Regnar skulde nok klare sig. Anna vidste, at hun aldrig vilde elske nogen anden end ham. Hun var af den gode, gammeldags Type, der troede paa den store Kærlighed. Hvis Regnar bare snart kom hjem, vilde hun følge ham, lige meget hvor fattig han saa var.

Anna blev afbrudt i sin Tankegang ved, at Faderen kaldte paa hende. Han sagde, at de i Aften som sædvanlig skulde have de enkelte Naboer til Juleaftensnadver. Det var nu engang blevet Skik paa „Egegaard“, at Naboerne med Familie samledes dér hver Juleaften. Kristen Krogh vendte sig mod Anna, idet han sagde saa underlig brudt og stille: Det er jo nok den sidste Jul paa „Egegaard“, saa lad os gøre denne Aften saa skøn for hverandre, vi formaar.

*

Det var allerede begyndt at skimre Juleaften. Hiist og her saa man Lysene tændes rundt om i Hjemmene, og nu kaldte Kirkeklokkerne atter Egnens Folk til Guds-tjeneste paa den hellige Aften. Ogsaa Kristen Krogh og Anna var i Kirken for at lytte til det store Julebudskab, der atter tonede ud over Jorden om det store Under, der var sket i Bethlehem hin Julenat. Da Krogh og hans Datter den Aften kørte fra Kirken op til Egegaard, var de begge tavse. Hver havde sine vemodige Tanker. Det var saa sorgmodigt at skulle sige Farvel til Egegaard for bestandig, men de maatte jo finde sig i Skæbnen som saa mange andre, der var ramt af den Krisebolge, der gik over Landet.

Samme Aften gik en underlig Skikkelse op mod Egegaard. Hans Gang var paa-faldende let i Forhold til det ældede Ud-seende. Samme Skikkelse havde staaet længe ude ved det lille, forladte Kærhus, hvor Mette Hansen og Sønnen Regnar boede. Der var, mens han stod der, gaaet et sorgmodigt Drag hen over hans Ansigt, det vil sige over den Del af hans Ansigt, man kunde se. Manden bar nemlig et stort Fuldsæg, og frataget hans lette Gang vilde man anslaa hans Alder til omkring de 60. Nu var han paa Vandring op mod Egegaard med sin slidte Vadsæk i den ene Haand og en Stok i den anden. Af og til spredte Maanen de mørke Skyer, men det var dog begyndt at sne. Som den gamle Mand kom nærmere Gaarden, blev hans Gang tungere. Nu kunde man se, han var gammel. Paa Egegaard, hvor de sædvanlige Naboer var forsamlet, var man just ved at bryde op fra Nadverbordet, dog uden den Julestemning, der ellers altid plejede at herske der, da der blev banket paa Døren.

En af Pigerne meldte Kristen Krogh, at en gammel Mand bad om Husly for Natten. Den gamle Mand blev vist ind i Stuen

til Selskabet, og der blev baaret Mad ind til ham. Forsamlingen havde modtaget ham med stor Nysgerrighed, og nogle af Gaardens Karle havde slaaet en skraldende Latter op, da de saa ham. Paa Spørgsmaal til ham om, hvad han foretog sig, gav han til Svar, at han gik omkring fra Dør til Dør og spillede paa sin Violin for at tjene Føden. Hertil bemærkede Poul Dam, at saadan gik det jo saa mange Kunstnere, idet han samtidig sendte Anna Krogh et undersøgende Blik. Poul Dam var jo selvfølgelig ogsaa paa Egegaarden. Men udover den Oplysning, den gamle Mand gav om, at han var Spillemand, var han ikke til at faa en Samtale i Gang med. Den gamle sad træt sammensunket i en Krog af Stuen. Han syntes ikke at have nogen videre Interesse for sine Omgivelser. Een Ting var den gamle i Aftenens Løb blevet klar over, og det var, at ingen i Selskabet havde gennemskuet ham. Ingen anede, at under denne Maske skjulte Regnar Hansen sig — eller rettere sagt den gudbenaadede Kunstner, Violinisten Reinhardt, der havde lagt hele den amerikanske Musikverden for sine Fødder. Nej, hans Maske var anlagt for ægte. Han vilde nyde sin Triumf som han havde nydt den i de store Koncertsale, omend under andre Omstændigheder. Han vilde vise disse Mennesker, der havde kaldt ham en Drømmer og en Gøgler, at han med sin Kunst kunde slaa Ild i Stene. Han skulde vise dem, hvad det var at være en Kunstner af Guds Naade.

Da de sædvanlige Julesalmer var sunget og Anna Kroghs Spil var forstummet, bad Poul Dam spøgende den gamle Mand spille et Stykke paa sin Violin. Den gamle rejste sig tungt og modstræbende, mens hans samtidig drog en gammel Violin frem fra sin Vadsæk, gik ud midt paa Gulvet, lod Fingrene ligesom kærtegnende glide hen over Instrumentet. Et Øjeblik efter bru-

ste et Væld af skønne Toner gennem Stuen, mens den gamle samtidig blev saa mærkværdig rank og spændstig. Aah, disse skønne Toner, hvor de dog greb Forsamlingen om Hjertet. Kunde Toner fra en Violin virkelig øve saa stor Magt over Menneskene. Forsamlingen paa Egegaard ønskede, at den skønne Musik aldrig vilde forstumme. Det var, som denne Mand aabnede selve Himlen for dem. De følte en Fryd, de aldrig før havde kendt, mens deres Øjne samtidig var sløret af Taarer. Men hvem var dog denne Mand? Mon han var sendt dem af Gud denne Juleaften for at bringe Julestemningen tilbage til Egegaard igen. Da hans Musik var forstummet, traadte han hen foran Anna Krogh, mens han samtidig smed sin Paryk og sit Fuldskæg, greb hende i sine stærke Arme, idet han raabte: Saa holder vi Jul paa Egegaard, min Elskede.

I Ejby Sogn taler Beboerne endnu om Juleeventyret paa Egegaard, og de, der overværede Eventyret, vil fortælle Dem, at de glemmer det aldrig. Og gaar man forbi

Egegaard, hænder det ofte, man hører Toner fra et Flygel og en Violin, der smelter sammen til en brusende, jublende Vellyd. Og ser man ind i Stuen vil man se den smukke Anna Krogh, nu Fru Regnar Hansen, siddende ved Flygelet, akkompagnerende sin Mand, den verdensberømte Violinist, kaldet Reinhardt, og i Hjørnet af Stuen vil man se Kristen Krogh med sit Barnebarn, en lille gulhaaret Dreng, paa Skødet, og over Kristen Kroghs og de unges Ansigter ligger der et Skær af Lykke. Gaar man videre en Aften langs Stranden, naar Solens sidste Straaler gyldner „Egegaard“ og dens skønne Omgivelser, kan man høre, der stiger skønne, bløde Sange ind fra Fjorden. Det er de vilde Svaner, der synger om den fattige Dreng fra Kærhuset, der rejste ud i den store Verden og kom tilbage som en Kunstner i Verdensformat og viser os, at Eventyrets Tid ikke er forbi endnu.

Hans Bakgaard.

HVAD NAAEDE VI —?

*Hvor naaed du hen,
min kære Ven,
og hvor langt kom du frem i Livet?
det Liv, der gik
paa et Øjeblik,
saa det kaldes et Pust i Sivet —*

*Fik du Ærens Krans —
og Mammons Glans—
steg du op til Bjergets Top?
du mærked maaske,
her var Kulde og Sne
og ingen Blomster i Knop —?*

*Og fandt du saa
et Facit paa
dit Livs store Regnestykke?
Fik du Svar paa dit Raab,
engang dit Haab
at vinde den store Lykke —?*

*Det gælder ej om,
hvor langt vi kom,
men at det, vi naaed, var godt — —
at frygte Gud
og Hjælpens Bud,
at faa Næstens Fartøj flot — —*

*Hvor var det slemt,
om vi blev glemt
og ikke et eneste Minde.
Held den, der faar,
selv i svageste Kaar,
et Minde, — der aldrig vil svinde — —*

*Hvor var det da sært,
hvor var det da svært,
om Haabet og Modet brast — —
om det hele var Spil —
og derfor gik til
i Livets Terningekast — —*

*Men sanked vi ej
paa vor Livsens Vej
de Lykkens Blomster til Eje,
saa var det fordi
vi svigted vor Sti
og gik vore egne Veje — —*

*Hvor var det trist,
om vi tilsidst
ej finder Smil eller Ven —?
Hvor er det stort
ved Dørens Port
at møde et Smil igen — — —*

OTTO MØLLER.

Efter Stormen.

DET er en kold Vinterdag med bidende Frost. De fleste af Fiskerne fra Fiskerlejet er tidligt paa Dagen taget ud paa Fiskeri; nu en Stund op ad Dagen bliver Himlen overtrukket med tunge Sneskyer, og snart begynder det at flyge rask hen over Marehalmsbakkerne.

En Klynge Fiskere staar nede paa Stranden i Læ af en Baad og taler om Vejr og Hav.

Lidt efter bliver man gennem Sneykningen en Baad var, der kommer roende ind mod Land — lidt efter tørner Baaden Stranden, og de tre ombordværende Fiskere springer i en Fart af — de er blaa-frosne, og Havvandet driver ned fra Ansigt og Olietojet. Da de alle i Fællesskab faar Baaden slæbt op, spørger en af Fiskerne til Fangsten. „Nej“, svarer Anton, en lille bred Fisker, der hører til Lauget, „det er saamænd saa daarligt, som det kan være, jeg tror, vi har et Hundrede Pund Fisk i det hele“. „Ja, og saa har vi mistet en Del Redskaber, Strømmen er haard“, følger en anden til. En graaskægget Fisker, den ældste i Lauget siger stille og sindigt: „Ja, ja, Børn, vi kom da godt i Land; det er mest værd. Vil Vind og Hav blive ved, som det har begyndt, saa er jeg bange for, at det vil komme til at knibe for mange at naa ind i Dag.“ — — — Den gamle faar Ret — en Stund efter bryder Havet skummende hvidt over Revlen.

Oppe paa Signalmasten bliver Fare-signalerne hejst, og senere kommer man kørende med Redningsbaaden ned paa Stranden — — —

I en Fart bliver Baaden læsset af Vog-

Fortælling fra Vestkysten af Forn Flæe.

nen, Mandskabet faar Bælterne paa — og stille, ligesom ventende, staar alle tolv Mand rundt om Baaden — da bøjes med ét alle Hoveder, „Sydvestene“ glider ned mellem de barkede Næver, og man hører Brudstykker af en stille og inderlig Bøn — — — Nu er man klar til at gaa ud; den ene Braadsø efter den anden braser ind over Baad og Mandskab, men endelig er man klar af de værste, og med kraftige Aaretag bæres Baaden ud fra Land — bort bag Skumsprøjt og Sneykning.

*

Det er i Skumringen nu, oppe i Fiskerbyen er Lyset tændt. Inde i et af Husene venter man paa Manden og de tre Sønner, der tog ud i Morges, men endnu ikke er kommen ind.

Konen og den eneste Datter, en Pige paa 14—15 Aar, staar i Køkkenet og stirrer ud af Vinduet — saadan har de staaet og ventet længe.

Der er Bekymring i deres Blik — de aner Faren, og derude paa Havet i høj Sø og Sneykning er Faderen og tre Sønner.

„Mor, lad mig faa Lov til at gaa ned paa Stranden, de maa jo snart være her.“

„Jeg tør næsten ikke lade dig gaa, Barn, i dette Vejr, tror Du ogsaa, at Du kan finde derned?“

„Ja, jeg kan, Mor, lad mig gaa, jeg er saa bange for, at der er sket noget med dem.“

„Nej, min Pige, det vil vi ikke tro; Gud holder nok sin Haand over dem“, svarer

Moderen stille, men i Stemmen er der en Sitren, der ikke undgaar Karens Øren. Hun ser hastigt op paa Moderen, der med en egen Voldsomhed knuger hende ind til sig, da hun godt indpakket gaar ud ad Døren ned mod Stranden.

Moderen gaar hen til Vinduet og stirrer saa længe ud, at det svier i Øjnene, og siger stille hen for sig: „Aa, Gud, bevar dog min Mand og mine tre kære, gode Dreng“. Men der er ingen Ro over hende; Tankerne kommer ubudne med mange Forestillinger.

En Stund efter, at Karen er gaaet hjemmefra, naar hun udaset ned til Landingspladsen, hvor hun gaar ind i et af Fiskepakhusene. Derinde staar nogle Fiskere, der ligesom hun venter paa, at den savnede Baad skal komme ind; men hun blev skuffet, da hun hørte, at man endnu ikke har set den. Fiskerne giver hende det bedste Haab; men Karen hørte nok,

da hun kom ind i Huset, at en iblandt Fiskerne tvivlede paa Redning i dette Vejr og Hav.

Hun stod endnu en Stund inde i Huset; men længe havde hun ikke Ro, hun maa ud og ned paa Stranden. Hernede traf hun sammen med to unge Piger, der var forlovet med hendes to ældste Brødre. Hver for sig søgte de nu at trøste hinanden og holde Modet oppe, men Tid efter anden, som Storm og Sne tog til, og Havet blev mere uroligt, blev det smaat med Haabet.

Klokken blev henad Midnat, og der kom stadig ingen Baad ind; saa endelig begav de tre Piger, der næsten var stivfrosne, sig op gennem Sandvejen mellem Klitterne — endnu en Gang vender de sig om og prøver at se ud over Havet, men Sneen skjuler alt . . .

Den Nat var der faa, der fandt Søvn i den lille Fiskerby, og næste Morgen er

alle ved Havet — det gik nemlig som en Løbeild gennem Byen, at den savnede Baad skulde ligge nedenfor Revlen ret ud for Landingspladsen.

Snart er Redningsbaaden ude paa Siden af Fartøjet — men de, der staar inde paa Land, kan nu se, at Baaden er en fremmed og slet ikke her fra Lejet; gennem Snevejret har den taget Landkending her, og snart er disse Fiskere i god Behold i Redningsbaaden.

*

Det var et dybt Skaar i den Smule Haab, som Karen og hendes Mor endnu havde tilbage — Nyheden om den fremmede Baad, som man mente var deres Kæres, havde skabt en næsten for stor Glæde — og nu kom Skuffelsen dobbelt stor — Karen var utrøstelig.

„Der kommer sikkert Bud om lidt, min Pige, og de er nok landet et Sted længere nede paa Kysten“, prøvede den stakkels Moder, der dog selv fattedes Haab.

„Aa, Mor, bare jeg dog kunde tro det, men det kom over mig saa underligt i Nat. Jeg vaagnede ved, at de laa her nedenfor i Baaden, men da de prøvede paa at gaa ind over Revlen, saa gik det galt. Baaden gik rundt, og de kæmpede saadan for at holde sig ovenpaa. Aa, Mor“, kom det hulkende. „Du kan ikke tænke dig, hvor svært det var for mig — jeg saa Otto vinke ind paa Stranden efter Hjælp, men der var ingen, der kunde komme derud.“

„Det er jo kun Drømme, Karen, og desuden, det kunde da ogsaa tænkes, at et Skib har taget dem op — — Gud vil nok hjælpe os to“, sluttede hun, idet hun med en rask Bevægelse førte Hjørnet af Forklædet hen over det blege, forvaagede Ansigt.

Hun rettede sig pludselig op med et Ryk, idet hun saa ud ad Køkkenvinduet. „Hvem er det, der kommer gaaende derude?“

„Det er Læreren, Mor.“

„Saa kan vi nok vente Nyt“ — kom det tydeligt nervøst fra Moderen.

De to Kvinder stod som paa Spring for at tage mod Nyheden næsten før Døren gik op; men da endelig Læreren kom indenfor og bød Goddag, var det alligevel, som Modet svigtede dem.

Han satte sig ned, idet han prøvede at fange deres Blik, og dette var ikke vanskeligt, for de saa begge paa ham, som vilde de læse i hans Ansigt længe før han fik udtalt. Han begyndte varsomt og lempeligt:

„Jeg er kommen herop for at sige jer, at der er kommen Bud nordfra — hm — nogen rigtig klar Besked kom der ikke — men, kære Venner — vi tør vist ikke gøre os for stort et Haab.“

De to Kvinder hulker stille, da Læreren tier, og en Stund efter spørger Moderen med en Stemme, hvori spores den største Fortvivlelse: „Er der da slet ingen, der har set dem? Aa, sig os det, De véd det jo.“

„Ja“, fortsatte Læreren stille. „Man har set deres Baad, den er drevet ind paa Stranden nordpaa — men“, føjede han hurtigt til for at bøde lidt paa det haarde Slag, „vi har jo Lov til at haabe, at de kan være blevet optaget af et eller andet Fartøj.“

Længe sad de som bedøvede af det tunge Budskab, saa rejste den gamle, prøvede Lærer sig op og gik hen til de to dybt ramte Kvinder og lagde varsomt Haanden paa deres Skuldre og prøvede at trøste dem.

Der gik en Tid i Spænding og Uro, saa en Maanedstid efter Ulykkesnatten, en Dag, da Storm og Hav bar paa Land, drev de to ældste Sønner ind paa Stranden, og det svage Haab, som de to Kvinder saa krampagtigt havde næret om deres Frelse, svandt dermed bort.

I lange, sorgfulde Døgn ventede man forgæves paa, at Faderen og den yngste Søn ogsaa skulde drive ind paa Kysten og komme i viet Jord — og det hændte ofte i den Tid, at Mor og Barn løb til Vinduet, naar det traf sig, at der paa Vejen ned mod den lille Fiskerby kom to Mænd gaende . . . det skulde da vel aldrig . . . Haabet blev aldrig opfyldt. Maaske blev de stedt

til Hvile af fremmede Hænder i fremmed Jord, eller maaske maatte de nøjes med den Grav, hvor de drog det sidste, dybe Suk.

Bølgerne, der med kraftige, larmende Tag brydes mod Stranden, røber intet, og Stormen hvisker sin dybe, sørgmodige Sang ind over Havet — gennem den stride Marehalm ind over en Slægt, der er hærdet gennem Lidelser og Savn.

*

Tilfældet vilde, at jeg senere gennem en Aarrække lærte den gamle, ensomme Enke at kende.

Hun var en af de stille, alvorlige Naturer, som Livet har faret haardt frem imod — ja, ribbet for alt, hvad der rent menneskeligt set kan fylde et Liv. Hun mistede paa en eneste Nat sin

Mand og tre Sønner — men hun havde faaet en Ro og velsignet Fred ind i sit Sind, og naar hun i en Skumringstime i sin lille Stue fortalte om dengang — da var det, som følte man sig paa hellig Grund.

Ofte bad hun om en Sang — — og en af dem, hun særlig holdt af, viser hendes ydmyge Sind:

Jeg véd, Du tugter ej med Hævn og Harm,
du elsker mig trods Syndens vilde Lyster,
jeg véd, din Kærlighed er rig og varm,
ja, varmest, naar den mest mig gennemryster.

Jørn Hee.

Agentens Juleaften.

Jule-fortælling af Sørstelærer Larsen, Hørdum.

GAMLE Maren og Kirsten Vævers var gode Venner, endskønt de ikke lignede hinanden det mindste. Maren var Troskyldigheden og Godheden selv. Kirsten derimod var Enke efter Niels Væver, som efter Folks Sigende ikke havde haft ret meget at skulde have sagt, og hun var forslagen, og dertil saa haard som Flint, men Maren havde hun fattet Godhed for, og de kom sammen til Eftermiddagskaffe hver Dag. Deres Huse laa da ogsaa nær sammen, og de var fælles om Avisen. Der var ingen paa Egnen, der kendte Maren, der kunde nænne at gøre hende Fortræd eller benytte sig af hendes Troskyldighed; men saa en Dag kom der en Lynafleder-agent til Egnen. Udenfor Byen gav han sig i Snak med gamle Jens Skærveslager, hvis Fortrolighed han snart erhvervede sig ved Hjælp af en Cigar med Mavebælte. Jens følte sig ogsaa smigret over, at saadan en fin Herre vilde snakke saa jovialt med ham. Og snart havde Agenten faaet at vide, hvor der boede gamle, enlige Mennesker, helst Kvindfolk med Penge. Blandt dem, han opgav, var gamle Maren. Maren var ganske vist ingen Krøsus, men hun havde foruden Stedet efter sin Mand en Del Penge, og da hun dertil alle Dage var flittig og nøjsom, saa havde hun det dog lunt indendørs.

Kort efter gør Agenten sin Entre hos Maren, og med mange Aars Erfaring i Plattenslagerfaget er han hurtigt klar over, hvorledes Madposen her skal skæres.

Efter et gemytligt Goddaw og et jovialt Haandtryk har han hurtigt vundet Marens Fortrolighed. De taler om alt muligt. Saa siger Agenten: „Har du set, at Lynet har slaaet en gammel, enlig Kone ihjel paa Falster“, og op af en Mappe trækker han Udklip af gamle Aviser med Lynnedslag fra den sidste Menneskealder. „Ser du, Maren, alt dette kunde være undgaaet, naar der havde været Lynafleder paa Huset!“

Maren studser og er forfærdet. „Men hvad er Lynafleder for noget?“

Manden forklarer velvilligt, og saadan een vil han gerne lade sætte op hos hende, det koster en Ubetydelighed. 1,50 Kr. pr. m Ledning. Han gaar rundt til Folk for at faa dem til at sætte Lynafledere op. Ikke for Fortjenesten, for det er saa billigt, at han næsten sætter Penge til ved det, men han synes, det er Synd, at saa mange Mennesker og Dyr skal omkomme ved Lynbrande.

Maren blev lidt forsigtig, da hun hører, at det koster noget, men Agenten forklarer, at til Gengæld bliver Assurancepræmien i Fremtiden næsten ingenting. „Og alle Folk i Byen er gaaet med“, siger Agenten, — „faktisk alle“, og han nævner tungere-rapt 10—15 Navne, som han har faaet opgivet af Jens Skærveslager. Som alt det andet er det pure Opspind. Og han tager en Kontrakt op, som hun skal underskrive.

„Har Kirsten Vævers skrevet under?“ spørger Maren.

„Ja, ja“.

„Maa jeg lige gaa hen og spørge hende, før jeg skriver under?“

Men nu bliver Agenten helt grov og brøsig: „Du er vel klar over, Maren, at det er at fornærme mig at tvivle paa det, jeg siger. Ser jeg ud som en Kæltring? Nej, hvis du ikke straks skriver under, saa gaar jeg med Listen, og du faar ikke senere Tilbudet, saa kan Lynet slaa ned og brænde baade dit Hus, din Ko og din Kat og maaske dig selv med“.

Ved Tanken om Koen og Katten græd Maren. Nej, for lumpne Par Øres Skyld vilde hun ikke udsætte de kære Dyr for Livsfare. Maren skrev under uden at læse Kontrakten igennem. Agenten havde lovet, at det skulde ikke blive mere end højst 30—40 Kr. og meget andet; men i Kontrakten stod der, at alt, hvad Agenten mundtlig havde lovet, ingen som helst Betydning havde, og at man blindt skulde betale alt, hvad Regningen kom paa, og at man gav Afkald paa al senere Retsforfølgning om denne Sag.

Saa ilede Maren over til Kirsten Vævers og fortalte om Lynaflederen. Kirsten Vævers blev meget betænkelig.

„Jeg tror, det er Humbug, i Fjor snød Lynaflederagenter ovre i Salling flere gamle Mennesker for mange Penge, og de fik ingen Afslag i Assurancen; maa jeg se Kontrakten“.

Kirsten Vævers blev forfærdet, da hun

saa, hvad Maren havde skrevet under paa. Det kunde blive til baade et og to Hundrede Kroner.

Ja, men skal du da ikke ogsaa have Lynafleder, det sagde han“.

„Nej, og han skulde bare prøve at komme“, sagde Kirsten hvast.

Ved at forhøre rundt om i Byen, fik Maren snart opklaret, at det var lutter Løgn med de mange Tegninger. Kun en gammel skikkelig Husmand udenfor Byen var hoppet paa Limpinden. Henne paa Kroen traf hun Agenten og bad ham med grædende Taarer om at annullere Kontrakten, men nu havde Agenten aflagt Faareklæderne og optraadte i sin rigtige Figur og haaned gamle Maren,

saa det gamle Ordsprog, at Spot og Skade følges ad, ogsaa her bekræftedes. Opløst af Graad opsøgte hun Kirsten og bad om Raad. Det var lige til Lille Juleaften, saa Kirsten havde ellers travlt, men hun lovede dog at tænke over Sagen. Lidt efter gik Kirsten i Højtidsklæder ud af Byen og passede Agenten op, da han kom fra Kroen og skulde til Staden, hjem og holde Jul oven paa Dagens gode Fortjeneste. Kirsten gav sig i Snak med ham og anstillede sig saa troskyldig som en to Aars Ræveunge. Hun vilde ogsaa gerne have Lynafleder, om han ikke vilde følge med hjem og se paa Lejligheden. Udsigten til at snyde endnu et Offer kunde han ikke staa for, og fulgte med Kirsten hjem.

Kirsten vilde dog have god Besked. Var det ikke bedst, at Ledningen gik ned i Jordkælderen. Han kunde da se paa det. Agenten fulgte med Kirsten ned ad Stigen til hendes solide Kartoffelkælder. Der var fugtigt og uhyggeligt, og det ene Hjørne var et helt Vandhul. Her maatte Ledningen da kunne gaa ned, for det vilde slukke Lynet, sagde Kirsten, og medens Agenten for et Syns Skyld gik hen til Vandhullet, forsvandt Kirsten adræt op ad Stigen med en Hurtighed, man ikke skulde tiltro en Kone paa tres. Stigen trak hun en, to tre op og smak den tunge Lem i.

„Nu kan du holde Jul dernede i Kælderen, lige til du leverer mig Marens Kontrakt“, raabte Kirsten ned gennem Lemmen. „Jeg bor alene, saa ingen kan høre noget. Raab og tuml bare, Kældervæggene skal nok holde!“

Agenten var desperat af Raseri over at være taget ved Næsen af saadan en gammel Kone. Han bandte, skreg og slog paa Væggen, men Kirsten havde omhyggeligt først tømt Kælderen for alt Værktøj og Inventar, saa hans Rasen var forgæves. Efter to—tre Timers Forløb frøs han som en Hund, og Tanken om at skulle tilbringe Juleaften i dette forbandede Hul, gjorde ham helt desperat, og ud paa Aftenen gav han sig, og raabte, at nu vilde han aflevere Kontrakten, naar hun vilde lukke op.

Kirsten var imidlertid en klog General:

„Først Kontrakten“, sagde hun. Agenten vilde ellers ikke have holdt sit Løfte, og han vægrede sig ved at udlevere den.

„Saa maa du holde Jul dernede“, sagde Kirsten. „Nu gaar jeg i Seng, saa du skal snart bestemme dig“.

Saa forsøgte han at stikke et andet Stykke Papir op, men Kirsten lod sig ikke narre. Først da hun fik Kontrakten med Marens egen Underskrift, lukkede hun Lemmen op.

Alle Hævnplaner, som Agenten havde brygget paa, forsvandt, da han kom op og saa Kirsten Vævers store Ulvehund, der næsten var saa stor som en Kalv.

„Kan du følge Manden her ud, Trofast“, sagde Kirsten.

Og Trofast fulgte med Snuden trykket mod Agentens Bagparti ikke alene Fyren ud, men helt hen til Landevejen.

Næste Dag gav Kirsten Maren Kontrakten, og de smed den i Fællesskab i Komfuret under Kaffeledlen.

„Men du maa love mig i Fremtiden ikke at skrive under paa noget, du ikke har læst. Du kunde jo uden at vide det forskrive dig til æ Dævl“, sagde Kirsten.

Lynaflederagenten forsvandt helt fra Egnen, hvor Historien om Opholdet i Kirsten Vævers Kælder hurtigt bredte sig. Gaa til Retten med Sagen, skulde han nok vogte sig for, dertil var hans Transaktioner alt for tvivlsomme, og der var jo heller ingen Vidner til Kælderhistorien.

Hvor skönt at se der tændes Lys —

Hvor skönt at se der tændes Lys
paa store tavse Heder
i Hedehjem naar Aftnens Slør
sig over Jorden breder.

Det mødes du med Gæstfrihed
mens Hedens Fred dig favner,
og finder der den dybe Ro
som Byen stedse savner.

Thi gæst en Kvæld et Hedehjem
og se dets lille Stue,
hvor Hedebønder hygger sig
ved Kakkellovnens Lue.

Mig drager sælsomt disse Lys
paa store tavse Heder,
fra Hedehjem naar Aftnens Slør
sig over Jorden breder.

En Osielampes gule Skær
bestraaler Stuens Hygge,
og lyser op et Skilt, hvor staar:
Gud Herren er vor Lykke.

Hvad er vel Slot, Palæ, Palads
ved disse Hjem at ligne,
med Hedens Fred og Hedens Folk,
som Herren lod velsigne.

Hans Bakgaard.

En Stranding.

Af J. CHR. MØLLER

Paa Grundlag af visse Sagn om en Stranding ude paa Kysten, som gamle Folk i Thy endnu mindes, har J. Chr. Møller skrevet denne lille Historie.

TRAMPSKIPPEREN havde skrevet hjem til sin gamle Fa'er, Havnefogden, at han vist ikke kom hjem til Guldbrylluppet — og det drøftede de to gamle meget nøje og bedrøvet med hinanden og med de andre gamle ved Havnen, der saa hen til Guldbrylluppet hos Fogden som det Aars store Begivenhed.

Sønnen, der førte en af det store Rhederis største — og ældste — Dampere, vilde jo have kastet Glans over Kredsen af Sejlskipperne og Rutmænd fra Fjorden, og det var en meget alvorlig Skuffelse først for Hjemmet og efterhaanden for Havnen og hele Byen, da det rygtedes.

For der stod jo Eventyr om Havnefogdens Søn, lige fra den Gang, han som ganske ung fik Kaptajnscharge i det store Selskab. Nu sejlede han i Timecharter paa Brisbane—Rio, nu laa han pr. Ballast til Wladiwostock, og nu gik han med Stykgods til Colombo — Havnefogden meddelte disse Navne til Havnen med en ligegyldig Stemme — og — hm — hvor længe mon han nu havde været ude? spurgte man med lav Stemme — det store Sus af Verdensruterne over Jordkloden tyngede de smaa Lavvandsfolk — aah — det kan vel blive en tredive Aar, og han ventede først at være i Dok i København om tyve Maaneder. — — Hun kunde jo ogsaa trænge til at skræbes og ses ordentlig efter — Tram-

pen — et langt Togt, det sidste — ja — og Havnefogden luntede videre ud paa Molen til den grønne Lygte.

Og han kom altsaa ikke hjem!

Guldbrylluppet var i Oktober, og om Morgenen bliver Havnefogden „vækket“ af Byens Orkester og Sømandsforeningen, der kom ogsaa Deputation fra Havneudvalget, Amtmanden og Borgmesteren kom med Ridderkorset, det gamle Hus var smykket med Grønt og Flag og der skulde være Fællesspisning paa Hotellet om Aftenen. De lokale Aviser og Ugebladene bragte de gamles Billeder, og for at uddybe Savnet af Sønnen, bemærkede alle Bladene, at Havnefogden var Fader til den bekendte Skibsfører i det store Dampskibsrhederi.

Der sker undertiden Ting paa Havet, som ikke kommer til Søretternes Kundskab, og Beretteren er heller ikke i Stand til at kunne paavise noget bestemt om hele den mærkelige Stranding, der netop Guldbryllupsdagen fandt Sted ude paa Kysten.

Ganske vist var det taaget til op paa Formiddagen, og ganske vist aflagde Dampere Officerer Ed paa, at der maatte have fundet en Forskydning Sted af Revlerne, eller ogsaa et magnetisk Uvejr have influeret paa Kompasset — Faktum er det imidlertid, at der løb en stor Dampner ind i stille Vejr, og det saa grundigt, at alt Haab om Bjergning var udelukket.

Det overraskede Redningsmandskab hørte pludselig høje Sirenebrøl og Dampfløjter lige i Braaddet — og der laa den mægtige Trampbaad paa Siden og slog Dampen fra sig. Mandskabet var allerede ved at gaa

fra Borde i deres egne Baade. I den sidste var Officererne med Kaptajnen selv ved Roret.

Der var ikke noget at gøre — Damperen var Vrag — lige til Auktionen. Det kunde enhver se — selv Switzers Repræsentant. Heldigvis var den kun ballastet fra Edinburg til København.

Saasnart Kaptajnen havde telegraferet til Rhederiet og givet Rapport til Strandfoged og de andre Myndigheder, satte han og hans tre ældste Officerer sig i en Automobil og jog for alle Hestekræfterne tværs over den tre Mil brede Landstrimmel ind til Byen ved Fjorden, hvor han lige naaede at følge sine gamle Forældre til Højboards i den festligt smykkede Hotelsal.

Han naaede hjem alligevel.

Havnefogden selv var noget sky overfor Sønnen, hvorimod den gamle Mor taarsløret saa sin lille Dreng gennem Trampkaptajnens haarde Træk.

Han indbød heller ikke til Fortrolighed eller Kærlighedsytringer af nogen Art — Kaptajnen!

Tredive Aars Fart paa de vilde Veje over Verdenshavene præger en Mand og et Ansigt. Han var en Skaber af Skæbner, ikke mindst hans egen, en Mandehersker af dem, der kun er faa af Jorden over, men som man ikke kan undgaa at lægge Mærke til, hvor man er saa heldig at møde dem — eller uheldig, alt afhænger af, om man har dem mod eller med sig.

Mager og solskjoldet, blaagraa Staaløjne — smuk var han, men et farligt Rovdyr af den hvide Race — man kunde næsten lugte Blodet i hans Fodspor.

Der var dødsstille, da han i Festsalen rejste sig i sin smarte og stramme Uniform, slog paa sit Glas og lidt besværligt fandt nogle faa Ord, hvori han takkede Forældrene og navnlig Faderen for den første og vigtigste Lærdom i Sømandskundskaben — og at det var ham en stor

Glæde, at Havet netop denne Dag havde lyttet til hans varme Ønske og kastet ham ind her paa Kysten. Her lagde man Mærke til, at hans Officerer sendte hinanden et Øjekast, som opmærksomme Skumlere senere udtvandede som undrende Skræk over Kaptajnens koldblodige Frækhed. En engelskkyndig mente ogsaa, at han senere paa Aftenen havde hørt to af dem veksle et Par Ord om „den nu ogsaa kunde gaa“ — og man udlagde det jo straks paa den Maade, at det ikke blot var den mærkeligste Stranding, man mindedes — hvad det var —, men at han med Revolver i Haand havde tvunget den vagthavende Styrmand til at løbe Damperen paa Land, og at de nu alle tav stille af Frygt for ham og det mægtige Rhederi, der stod bag ham. For Damperen stod jo lige for Udrangering — og et halvt Aar efter var *han* Fører for Selskabets nye og meget større Baad, der lige var løbet af Stabelen i Glasgow.

En af Matroserne — for Resten den eneste Dansker om Bord foruden Officererne — var ogsaa fra den lille Fjordby, og han udtalte sig i Vendinger om Strandingen, der kunde tydes i værste Retning.

Kaptajnen havde, mens de ballastede i Edinburg, været i Glasgow for at se den nye Damper, og han havde været nede paa Rhederiets Londonerkontor, hvor han havde et Møde med selve den mægtige Direktør, og at han var endnu mere bidsk og faamælt, da han kom tilbage for at føre den gamle Baad paa den sidste Rejse. Der blev ikke sagt noget bestemt, men der laa alvorlig Mistanke og endnu alvorligere Beskyldninger i Luften om den koldblodige Kaptajn, ikke blot i den lille By, men ogsaa i Søforhøret, hvor alt imidlertid prellede af paa hans Kølighed og bestemte Optræden — selv Assurandørernes Repræsentant og deres Sagfører blev kuede af hans Nærhed og den disciplinære Enighed, der var i samtlige Forklaringer fra

Mandskab og Officerer.

Han og Styrmandene fastholdt bare, at Kursen var rigtig, og at de pludselig sad i Taagen inde paa Kysten — og de lod saa Retten selv om at klare Grundene.

Man naaede altsaa dog hjem til Guldbrylluppet til de gamle Forældres Glæde — Moderen stille og ydmyg og beundrende, Faderen mere kølig, men mægtig imponeret af den Søn, som han ikke kunde kende igen. Han omtalte ham som *Kaptajnen* — ogsaa i Tankerne. Og en stout Karl var han og en all right Sømand lige til Spidsen af de elegante Sejldugssko. Og Havnefogden nød det Skær, der stod om ham af al Udlændighedens Mystik, den store Verden og de haarde Skæbner, der knyttes af Mandsviljer ude paa de gyngende vilde Veje — det Skær som Strandingen forøgede voldsomt i de faa Dage, han sammen med den veldisciplinerede store Besætning færdedes i den lille By.

Damperen blev kendt Vrag og Assurandørerne dømt — der var ingen Vej uden om ham, hvor gerne man end vilde komme ham til Livs, og hvor himmelraabende end Indicierne var.

Kun i eet Øjeblik faldt han ud af den Maske, Livet havde paatvunget ham, og han viste derved, at den var ham paatvunget, det var, da han tog Afsked med den lille, gamle Mor. De anede begge, det vel var sidste Gang, de saa hinanden.

Hans Træk løste sig og blev helt unge, der var maaske ogsaa et lidt fugtigt Skær over de haarde Øjne, selv om Brynene blev trukket strengt sammen om dem.

Han bøjede sig over hende og hviskede: — Kan du se, jeg kom hjem alligevel — lille Mor!

— Ja — hviskede hun lykkeligt hulkende, og hun stod længe og vinkede efter Toget, mens Havnefogden trøstede hende.

— Kaptajnen klarer sig nok, lille Mor — han klarer sig nok — hvordan det saa end gaar.

Og det er der vel heller ingen Tvivl om — Moderen tvivlede heller ikke — hun var bare saa lykkelig.

Hun havde jo i Sandhed født en Søn, hun fik se som M a n d og Høvding.

J. Chr. Møller.

HEKSEN FRA THY

FOR godt og vel 250 Aar siden opskræmtes Sindene i Thy af en Hekseproces. Tilfældet var ikke enestaaende. Siden Pave Innocens i 1484 udstedte sin berygtede Heksebulle, maatte i Titusindvis af Hekse lade Livet for deres onde Gerningers Skyld — de fleste af dem paa Baalet.

Men denne Hekseproces danner en Undtagelse fra den almindelige Regel derved, at den fik en for Heksen lykkelig Udgang.

— Den 12. Oktober 1686 indstævnedes for Hillerslev Herredsting en Kvinde, *Maren Christensdatter*, Store Sørens Hustru fra Klitten i *Hjardemaal* — anklaget for Trolddom og Hekseri.

Vidnerne var mange og Anklagerne alvorlige.

Den første beskyldte hende for, at hun „paa ti Aars Tid fra og til havde ved sin Trolddomskunst beskadiget ham, hans Mælk og hans Kvæg, og det paa umanerlig Maner, saa han derudover med ganske Hus havde lidt stor Skade, men siden han havde været hos Præsten med hende, var samme hans Mælk igen vorden saa godt, som det ikke havde været i mange Aar“.

Adskillige andre rettede lignende Anklager mod hende — en paastod, at hun var værst omkring Sankt Hans, naar hun beredte sig til sin aarlige Rejse til Hekses Samlingssted paa Bloksbjerg — da var Mælken saa daarlig, at end ikke Svinene vilde drikke den.

Nogle Anklager gik ud paa, at hun havde forgjort Kvæg, saa det døde.

En Mand ved Navn Anders Jensen forklarede, at han sammen med Heksens Mand „havde været paa Køb om en Ko

Af Forfatteren

K. Magleby Sørensen

til at slagte, som de var forligte om paa fire Skilling nær, og af hvilken de hver skulde have den halve Part, men Købet, som blev gjort om Aftenen, blev opslagen om anden Dagen, fordi Anders Jensen ingen Fæstepenge havde taget; men siden den Tid havde denne intet godt eller Nytte af sine Køer, af hvilke den ene havde en ulidelig Pine, saa den stedse holdt Munden aaben, og Aanden var saa hed som en Lue, og den gav sig, saa at Naboerne omkring dem kunde høre det langt fra.“

Af den Art var samtlige Anklager. Og ingen tvivlede paa, hvor man skulde søge Aarsagen til slige Hændelser og Ulykker. Det var den stakkels Heks fra Hjardemaal Klit, som paa denne Maade viste sin Ondskab og drev sine mørke Gerninger.

Selv Sognepræsten, Peder Nielsøn, gav sit Besyv med i Laget, idet der fra ham forelaa en Skrivelse, som blev oplæst i Retten:

„Som jeg er stævnet til at vidne min Sandhed i den Sag imellem Maren Christensdatter og hendes Anklagere, men jeg nu ikke selv for lovligt Forfald i mit Embede kan møde, saa er dette mit sandfærdige Vidnesbyrd, at bemeldte Kvinde Maren Christensdatter i mange Aar, siden jeg lærte hende at kende, har været berygtet for Trolddomskunst, hvilket jeg herved testerer“.

Et af de sidste Vidner var en Kvinde, Karen Ingvartdatter, der forklarede, at „da Maren Christensdatter ungefær for 11

Aar siden i 4 Aar havde haft Goden af hendes Forældres Mælk, kom hun en Dag til hendes salig Fader Ingvar dt Mikkelsen og hende ved deres Tørvestak og Vognhus og sagde til ham, at andre Folk havde sagt hende, at han vilde have hende brændt; derpaa kom han til at skændes med hende, men straks derefter mistede de en af deres bedste Køer, og anden Dagen derefter blev en anden af deres Køer syg og vilde ikke æde af deres eget Foder i fjorten Dage, men hvad den skulde æde, maatte de hente paa andre Steder, og det vilde den æde“.

Efter at Vidnerne var ført, fremlagdes den Bekendelse, som den anklagede Dagen i Forvejen havde aflagt „frivilligt, unødt og utvungen“.

Denne Bekendelse sluttede med en Indrømmelse af, at hun over for Djævelen havde forsvoret sin Daab og Kristendom. Djævelen var kommet til hende i Skikkelse af en sort Kat. Ganske vist havde hun gjort det med den Bagtanke, at hun ikke vilde holde sit Løfte! Sine Trolddomskunster havde hun lært af en Kone i Vixø ved Navn Inger. Denne Kone var død kort Tid efter.

Ved Forhøret paa Herredstinget ændrede Maren Christensdatter dette sidste Punkt, idet hun nu forklarede, at „Bekendelsen udi alle Ord og Punkter var sandfærdig — kun var det ikke den Kone i Vixø, der havde lært hende det, men en Kvinde Sønder af Thy, uden Tvivl af Snedsted Sogn, ved Navn Sidsel, som var kommet til hende og havde ligget hos

hende for mere end ti Aar siden“.

Ved et senere Forhør den 4. Oktober ændredes dette endnu en Gang dertil, at det var hendes egen Moder, Sidsel Pedersdatter fra Hillerslev, der for mere end tretten Aar siden havde indviet hende i den sorte Kunst.

Efter en længere Retsforhandling dømtes den anklagede til „for sin grove, modvillige Ugudelighed at lide efter Lovens 6. Bogs 1. Kapitels 9. Artikel, der lyder saaledes: Befindes nogen Troldmand eller Troldkvinde at have forsvoret Gud og sin hellige Daab og Kristendom og hengivet sig til Djævelen, den bør levende at kastes paa Ilden og opbrændes“.

Godt saa det saaledes ikke ud for Heksen.

Men den 2. November tog Sagen pludselig en ny Vending. Den Dag indstævnedes Dommen for Landets Ting til Stadfæstelse, og her tog Maren Christensdatter alle sine tidligere Erklæringer og Bekendelser tilbage! Der var ikke et sandt Ord i dem! Hun var blevet tvunget og forloklet til at afgive dem, paastod hun, ved gode Ord og Brændevin!

1. December afsagdes Tingets Dom: „De imod Maren Christensdatter førte Beskyldninger og Vidner bør magtesløse være og ikke komme hende paa Liv eller Frelse til Hinder eller Skade i nogen Maade.“

— — —

Nu var Maren Christensdatter altsaa frikendt og kunde vende tilbage til Hjarde-
maal.

Her blev hun just ikke modtaget med særlig stor Begejstring, hvad der vel i og for sig ikke er noget at sige til.

Præsten var tvivlrådig med Hensyn til, hvordan han skulde stille sig over for hende. I sin Kvide skrev han et Brev til Biskoppen. Dette Brev, som findes opbevaret i Aalborg Bispearkiv, skal her gengives i sin Helhed:

Som Christen Povlson i Thisted, der har ageret den Sag mod Maren Christensdatter her af Sognet, som i lang Tid har været berygtet for Trolddoms Kunst og udi næstafvigte Sommer af adskillige er beskyldt og sigtet derfor, har den 27de Februar sendt mig Landstingsdommen, hvori samme Kvinde

findes at være frikendt, saasom hun paa Landstinget skal have benægtet sine forrige og mange Gange gjorte Bekendelser, nu udi Thisted, nu udi Hillerslev Herredsting, saa fordrister jeg mig at sende E. velædle Højærværdighed en Kopi af samme Landstingsdom, som først kom til Thisted den 24de Februar, hvoraf E. velædle Højærværdighed kan erfare alting, som til Hjemting og Landsting i samme Tid er passeret. Jeg besøgte samme Kvinde fire Gange, der hun sad udi Thisted; men hver Gang var Kapellanen, Hr. Hans, nærværende. Jeg besøgte hende først den 15de September, og da bekendte hun dette alene, da Hr. Hans var udgangen, at hun i tre Aar havde haft de sigtendes Mælk og Smør fra dem. Atter kom jeg til hende den 27de September, og formanede Hr. Hans og jeg hende saa længe af Guds Ord, at hun fri-

villig med flydende Taare paa Kinderne bekendte samme Dag 9 Poster, saa vi andre ogsaa græd med hende. Men som hun paa Landsting løgnagtelig har sagt, at de gav hende gode Ord og Brændevin, da formanede vi hende vel med al Sagtmodighed, og Brændevin fik hun ogsaa, men ikke til den Ende, at hun skulde sige,

hvad vi vilde have sagt; men at hun fik Brændevin, dertil var denne Aarsag: hun kom til os i et Kammer hos Jens Svendsøn i Thisted ved 10 Slæt om Formiddagen; men der Klokken var 3 om Eftermiddagen, klagede hun, at den Kolde knugede hende, og som hun endda var fastende, fik hun af Medynk lidt Brændevin og et Stykke Brød

dertil. Derefter kom jeg til hende tillige med Hr. Hans den 4de Oktober, og da efter mange Paamindelser til hende af Guds Ord bekendte hun to andre Poster. Endelig kom jeg til hende den 24de November, tre Dage, før hun blev ført til Viborg, og da bekendte for Hr. Hans og mig ved højeste Ed, at hun havde aabenbaret for os alt det, som hun vidste sig at være skyldig udi. Den 1ste December blev Dommen afsagt paa Landstinget, den 8de kom hun her til Sognet igen; men siden den Tid har hun ikke kommet til Folk, langt mindre til Kirke, udi 13 Uger; thi hun har en ond og bange Samvittighed. Menige Sognefolk har Afsky til hende og frygter for hende, ønskende intet hellere, end at hun maatte udryddes af Sognet, og skal hun blive her i Sognet, da tage mange ondt Eksempel af hende, og hun bliver

mange til største Forargelse. Jeg behøver fornemmelig E. velædle Højærværdigheds gode Raad og Betænelighed herudi og beder derfor ydmygelig, at E. velædle Højærværdighed vilde værdiges at consulere mig med det første, om samme løgnagtige Kvinde, som godvillig har bekjendt det, hun har været berygtet og sigtet for, bør at tolereres her i Sognet og fra al Straf og Disciplin eximeres. Jeg beder ydmygelig om Forladelse, at jeg hermed E. velædle Højærværdighed saa dristig molesterer. Og vil jeg have E. velædle Højærværdighed med velædle Kjæreste og elskelige Børn under den Højestes Beskjærmelse troligen befalet, som altid forbliver

eders velædle Højærværdigheds
ydmygeste og skyldigste Tjener

Peder Nielsøn.

Hjardemaal, d. 2. Martii 1687.

*

Aalborg-Bispens Svar paa dette Brev vidner om, at han baade var en Mand med Hjertet paa rette Sted og i Besiddelse af en god Portion sund Fornuft:

Hvis tilforn med denne Kvinde er passeret i nogen Maade, har enhver Vedkommende for Gud at ansvare til, og Gud forbyde, at hans Tjenere i nogen Maader med nogen uren og urigtig Procedure

skulde have besmittet deres hellige Embede eller Samvittighed! Men saasom Landsdommerne med deres Dom nu er gangen imellem, og Kvinden er plat frikjendt, forundrer jeg mig højlig, at I endnu vil tale om nogen Forfølgelse eller Udryddelse eller Straf og Disciplin. Af Almuens Tanker og Misforstand bør I ikke, som skal lære andre, lade eder forlede til nogen Forgribelse, men I bør undervise Sognefolket, at de fare vild, idet de vilde være kloge over Øvrigheden og Dommerne og holde den for skyldig, som Retten har kendt for uskyldig. Synden maa I nok straffe og laste aabenbarlig i eders Prædiken ved al forefaldende Okkasion saadanne Gjæringer og saadanne Bekjendelser, som have aldeles ingen Samfund med Sandhed eller Gudelighed; men mod Synderinden har I intet videre at gjøre end at røre udi hemmelig Samtale Samvittigheden og redde, saa vidt I kan, Sjælen. Var dette et Ukrud, som skulde have været afhugget, da maa de svare dertil, som var betroet Sværdet og ikke uddrog det dertil. Vi ville nu applicere os til det dictum Christi Matth. 13,30: Lader Klinten voxe tilsammen med Hveden indtil Høsten. Dette er min Mening, og jeg ønsker dig at leve vel.

Alburgi, den 6. Marts 1687.

H. Bornemann.

Ene i Ødet

Skildring fra Sandflugtens Tid i Thy

Af Anders C. Svalgaard

VESTERUD og i Nord fører vor Vej os gennem krogede Slugter, furede af Fortids Isstrømme, gennem Aarhundreder gnavede og slidte af Vognhjul og sparkende Hestehove, og dér, øverst oppe, det ubeskrivelige Øde, den flade, barske Lyngslette, knudret af vindslidte Huller og krydsende, alendybe Hjulspor, der endnu vidner om Aarhundreders Færdsel. Kommer man fra det fede og frugtbare Land østerude, hvor velholdte Gaarde hygger, og den langstrakte Sø lyser som et Sølvbaand, hvor den smyger sig ind mod skovklædte Næs, stemmes Sindet tungt her i det trøstesløse ubarmhjertige Øde, hvor Stormene, næret af Havets Naboskab, rusker i stridt Lyng og roder op paany, hvor Sandet forlængst var lænket under Lyng og Lav. En stivnet og forglemt Verden, her vesterude, forladt, da Dødens klamme Aande under Sandstormes Hærgen lagde goldt og øde, hvor før var Virke og Liv. Lyngsletten ligger bag, fortøner sig mod Horisonten i Øst i sære Formationer af takkede og blødt afrundede lave Høje, mens længst mod Sydøst og Syd de spidse og takkede Silhuetter af graahvide Toppe stræber mod Himlen.

Vesterud, videre! Snart ligger de sidste Lyngbakker bag, og der, under den høje Skrænt, ligger den blaa Sø, ensom uudgrundelig, kun en Rest af fordums Storhed, men endnu som gemmende Minder om henfarne Tidens Virke og Liv i dens Nærhed.

Blaa? Jovist er Søen blaa! Det kan være Himlen, som laaner den af sin Lød, en straalende Sommerdag, naar ikke den nære høje Skrænt kaster sin Skygge ud over dens blanke Flade, men til andre Tider kan den være helt blaasort som i afmægtig Vrede, som om en eller anden Tort var overgaaet den, og som den maatte mindes i afmægtig Trods. Da kan den vise Tænder og er ikke god at komme nær. Kun en almindelig Klitsø, en Pyt i det vide Land i Læ af en Skrænt, stænget og bundet saa længe der endnu var en Skvæt igen af dens blaa Skønhed. Skummende kan den da vælte sig ind over den smalle Bred og hvæse sig frem under Siv og Rør, saa de nejer sig for dens indbildte Vælde, men, som indseende sin Afmægtighed, falder den igen tilbage i drømmende Uvirksomhed, blinkende svagt under Solstrefjenes Spillen i dens nu saa klare blaa Flade,

Kun en Skygge af sig selv er den nu, end ikke de højeste Klittoppe i Vest kan skue deres egen Storhed i den, som de forhen havde yndet og kunnet, kunnet se sine graa Skægtotter for en frisk Brise gnistrende spille i dens glitrende Spejl.

— — — — — Hu'i! Sandstormen fo'r ind over Ødet. Det knøg og hvislede fra Toppe og Slugter, hvirvlende Straa, piskende Marehalm og afrevne Lynggrafter fo'r rundt i jagende Hast, steg, faldt, for i næste Nu at fare videre i fejende Kørøm over den vilde Flade. Hul og dundrende som dumpe Kanonskud hørt Havet. Det

hørtes, som det var nær, kun lige bag de nærmeste Klitrækker, og snart kunde bryde ind over, jævrende alt under sin vilde Fremfærd.

Men Havet kom ikke, det havde sine Grænser, omend det ofte kunde lade haant om disse. Tordnende lød dets afmægtige Rasen mod Landet vesterude, det var der, men kom ikke. Blev — og Søen — den var der! Ikke en Pyt i Ødet, men grum nu i Nattens vilde Vejr. Hvor var dens Grænser? Det vilde Hav havde dog sine, som det vel havde Agt, men ikke Magt til at overskride. Søens var de vege Sandbjerge og Lyngbrinker, som den, hidset af Stormkastene, brød imod, sugende alt til sig i sit graadige og skummende Dyb.

— — — — Bag sorte Bakker i Nord skimtedes et svagt, gulligt Lys. Det blev borte, saas atter et kort Nu, for igen at udviskes, eller sluktes af Stormen, som nu rasede i al sin Vildskab. Nu kom Lyset igen, nærmere, ligesom søgende i det uvej-somme Land, og i det samme hørtes en splintrende og bragende Lyd; ind mellem Stormkastene og Søens Brusen lød det som Bjælkeværk og Mure masedes sammen og knustes; Straa af sønderbrudt Tag hvirvledes vidt omkring og maledes rundt i Søens Hvirvler.

To forkomne Mennesker, en Mand og en Kvinde, haabløst overgivne til den Skæbne, der havde ramt dem, havde maattet se det lille Hjem blive lagt øde, det sidste, i det af Sandstorme saa hærgede Land.

Kun modstræbende havde de begivet sig paa den natlige Vandring mod gæstmildere Steder, bort fra lange Aars Ensomhed, denne Nats Gru, Havets Tordnen i Vest, Søens arrige Hvæsen og den vilde Storm, som dog knap kunde døve Lyden i deres Øren af Bragene fra Hjemmets Ødelæg-gelse. Ene i Natten, i Ensomheden, i det vide, stivnende Land. Stridt og slidt havde

de, havde ikke villet opgive, end ikke da den sidste af Naboerne, tvunget af den barske Nød, havde maattet give op og søge til andre Egne. Nu var det forbi, nu var det vel Livet, det gjaldt næstefter, efter Aarenes Kampe og stride Nøjsomhed. Kun bort — bort. Østerud!

— — — Længe, langt ude i Øst kunde det endnu skimtes, det blafrende Lysskær forkommen, som de, det lyste ud, bort fra det sorte Øde derude i Natten, det hvirvlende Sand, Søen, som graadigt slikkede til sig Resterne af Hjemmet, og længst ude, det dumpt tordnende, hvileløse Hav.

— Morgenen fandt dem paa det højeste Punkt i Øst, skuende vesterud, Stedet for Nattens Rædsel.

Stormen tav. I den dæmrende Morgen kunde de ikke skimte Søens Grænser. I Nord, Vest og Syd bredte den sig, rugende ondt over, hvad den havde ranet i Natten, men den gryende Dag bredte nu sit forsonende Skær over dens vide Flade, men Manden og Kvinden vendte sig og gik op over Landet — østerud. —

— — — — Tag ud, vesterud, en soltindrende Sommerdag, forbi Søen, der som et Sølvbaand lægger sig ind om skovklædte Pynter, og i hvis glitrende Spejl de højeste Klittoppe naar at skue deres Storhed, forbi den lille hemmelighedsfulde „Borresø“, der i sin smilende Ynde gemmer sig dybt inde bag Krat og Sandbjerge, videre vesterud, op over den knudrede Hedeslette med sine aarhundredgamle Hjulspor, sine kuplede Høje, det enlige, faldefærdige Husmandssted, og der, under os, den blaa Sø, en Rest af fordums Storhed, et Skvæt Vand kun i det stivnede Land, men drømmende om Tider, da Grænserne for dens Virke strakte sig vidt, og de fjerne Toppe i Vest og Nord skuede sig i dens Spejl.

Anders C. Svalgaard.

THISTED

BLÆKSPRØJTE

Saaledes skal den ideelle Thisted-borger være:

SPANGBERG's Gavmildhed.
 PETER JENSEN's Stemme.
 SOPHUS VØHTZ' Skikkelse.
 RICHARD HOVE's Hat.
 CHR. NØRGAARD's Slips.

I en „Zoologi for Mellemskolen“,

der paatænkes indført paa Realskolen, findes en opsigtvækkende Inddeling af Torskefamilien, idet denne er inddelt saaledes:

- 1) Kogte Torsk,
- 2) Tanketorsk,
- 3) Klaptorsk.

Sallingbomaal

skal være let at lære. Det lod dog ikke til, at vore Fodboldspillere kunde forstaa det Skive Maal.

En Mand i Thy,

der sendte et Julebrev til Equador, skrev paa Konvolutten: Via Skive—Langaa.

Bilerne bliver mindre og mindre.

Grosserer A. P. Andersen demonstrerede nylig en strømnet Rulleskøjte.

Thybanen

har ogsaa Lyntog. Togene kører i Zig-Zag!

Det ser desværre ud til,

at Hummerne i stigende Grad forlader de danske Farvande. Forleden blev der fundet ikke mindre end to tomme Daaser ved Klitmøller.

I „Hotel Bagger“

er der kun en enkelt Pensionær, og han er fra Mors. Den Mand har vist aldrig haft det morsomt!

Paa en københavnsk Variete

optræder „Manden med de 1000 Ideer“. Det er hverken Hvid eller Jørgensen!

Der har sidste Aar

ikke været en eneste Ko paa Isen!

Den kæreste Gave,

Redaktør Brunsgaard modtog paa sin Fødselsdag, var 12 Bordknive med Paaskrift: „Ruster ikke“.

Statsbanen

afsendte i Sommer et Turisttog fra Thisted, til hvis Opvartning der var 3 Embedsmænd til Stede. De 3 Statsbanefolk ærgrede sig frygteligt — Passageren spillede nemlig ikke Bridge.

I Thisted

udsendes hvert Aar Fortegnelse over Byens største Skatteydere. Nu mangler vi blot Fortegnelsen over Byens største Skatte-snydere.

Svar til flere Læsere:

Nej, Manden paa det nye Frimærke er ikke Iversen.

Mellem Mors og Thy en Bro, hvis det kan lykkes, nu med det første færdigbygges.

Politiet i Thisted maser med sit, til Tyve at fange har ikke det Tid.

Ekstraskatten skal være betalt i Tide,
helst dog to Dage før vi faar det at vide.

Naar Sanderhoff bygger for Byens Krus,
saa ligger der altid et rædsomt Hus.

Førstelærer Larsen og Niels Anesen er en
passende Blanden —
hvad den ene savner, mangler den anden.

Nogle mener, at Raadhuset skal sælges,
andre ønsker et nyt Byraad skal vælges.

Paa Bunden af Fjorden laa en Sænkekasse,
at faa den op voldte af Mas en Masse.

Stemningsbillede fra Byen

Digt af Landbrugskandidat JENS KIRK.

Der er Rav i Raadhusstræde, for Royal har Premiere,
og den første Forestilling er forbi
om en lille Snes Minutter — ja, og hvem ka' vel la' være,
naar der køres baade syv og ni.
Man skubbes og man trænges paa ægte Thybomaal,
paa Rigssprog, men dog mest paa „Thisteddansk“.
Jeg skimter en Plakat som et flammende Baal —
„Naa, det næste Stykke bliver nok et fransk!“

Man presses ind ad Døren til den lille Korridor,
hvor Mængden brydes under Brask og Bram,
om Hullet hist i Hjørnet, hvor den lille Dame bor,
der sælger os Billetter og Program.
Jeg klemmer og jeg kanter mig og holder i min Haand
nu sejrstolt to Biletter à en Krone,
og i den anden — bundet med ubrydeligt Baand —
der har jeg stadig — gudskelov — min Kone!

Saa venter vi „beklemt“ paa det store Øjeblik,
— ja, Gud bevare mig, hvor er vi spændte. —
Man kigger rundt i Mængden og hilser med et Nik,
naar Øjet møder Venner og Bekendte.
Her foran mig, med skælmske Smil om røde Munde, staar
tre søde, sunde Syttenaarspiger,
jeg ser paa deres Skælmeri, at de har noget for,,
mens Trængslen og Spændingen stiger.

Nu vugger de i rytmisk Takt og stor Samdrægtighed,
 saa sagtelig — nu frem, og nu tilbage,
 det morer dem umaadeligt, at Mængden gynger med,
 jeg hjælper til — men ak! Oh ve, oh Plage!
 Da brister, just i Trængslen, det ubrydelige Baand
 — som altsaa ikke var saa helt ubrydelig! —
 der hidtil bandt min højre til min Kones venstre Haand,
 nu skilles vi — jo, den er ellers nydelig.

Jeg famler ned i Bunken, og faar da ogsaa fat
 i Haanden — ja, jeg tror da, det er hende.
 Det sagte Tryk, jeg gi'r, det gengælder hun, min Skat,
 det Tryk ku' jeg blandt Tusind Hænder kende —
 det tror jeg da — men pludselig ser jeg til min Skræk,
 at Haanden, som saa kærligt jeg omfatter,
 den sidder paa en Syttenaarig — sød og sund og kæk!
 Hun smiler — nej — hun vrider sig af Latter!

Saa myldrer Folk i Flokkevis — dog navnlig to og to,
 fra Dørene ud i det lille Stræde,
 man hører deres Støj og Snak: „Ja, Garbo hun var go' —
 men Søster hun kom saadan te' aa græde“.
 „Ja, sørgelig — hun dør jo lige der til Slut“.
 Da lyder en Stemme: „Værsgo', Børen!“
 Nu kommer for jer det forløsende Minut —
 næh, een ad Gangen — mas nu ikke Døren!“

Naar SKÆBNEN spiller ind

En Smuglerhistorie
fra Thy's Vestkyst.

Af

Poul Voetmann

HELT ude ved den jydsk Vestkyst — godt gemt mellem Klitter og Sandhøje — ligger det lille Fiskerleje Klitmøller.

En stille Sommeraften sendte Maanen sit gule Skin ned over de smaa, fattige Fiskerhytter. Næsten alle Steder var man gaaet til Ro efter et anstrengende Arbejde med Forberedelserne til den kommende Dags Havtur.

Kun hos Sognefoged Thomsens var der tændt Lys. Ejendommen skilte sig ud fra de andre ved sin Størrelse og mere velhavende Ydre; men Stemningen indenfor stod i skarp Kontrast til den smukke Sommeraften udenfor.

— Far, hvorfor maa jeg ikke gifte mig med ham? — næsten hulkede Else. — Ja, hvorfor? Tror Du maaske, jeg bryder mig om at underholde baade ham og dig. Tror Du ikke, jeg har nok at gøre med at føde een Familie? — Sognefogden havde efterhaanden tirret sig selv op til Raseri. — Peter Nord! Fisker — snøftede han haanligt videre. — Han fisker saamænd ikke for 10 Kr. om Dagen. Nej, find Du hellere en med Penge, nu om Stunder gifter man sig ikke paa Kærlighed og Kildevand alene; — vær sikker paa det, min Pige —.

— Aa, Du er modbydelig —. Else løb ud af Stuen, smækkede Døren haardt i efter sig, og inde paa sit eget Værelse kastede hun sig grædende paa Sengen.

Genstanden for denne tragiske Scene, Peter Nord, sad paa samme Tid alene i

sit lille Hus og spekulerede over, hvordan han skulde skaffe sig saa mange Penge, at han kunde faa sin egen Baad, saa at han kunde blive i Stand til at gifte sig med Else, den barske Sognefoged Thomsens yndige Datter.

— Det er ogsaa Pokkers, man er saa fattig, — udbrød han arrigt og slængte en Avis hen i en Krog af Stuen. — Nej, man skulde være Spritsmugler, de tjener Penge som Græs. Som nu de her Fyre — han samlede Avisen op igen, kiggede søgende i den og — jo, her stod det:

„... og i den sidste Tid er store Mængder af Sprit indsmuglet et Sted paa Vestkysten; men man ved ikke hvor. Politiet og Toldvæsenet staar foreløbig paa fuldständig bar Bund og henstiller indtrængende til Folk, der eventuelt skulde se et eller flere mystiske Skibe, enten det er ved Dag eller Nat, straks at meddele det til nærmeste Told- eller Politimyndighed. En Meddelelse, der skulde kunne føre til Smuglernes Paagribelse, vil blive belønnet med en Dusør paa 2000 Kr.“.

Medens Politiet og Toldvæsenet arbejdede uden Resultat, fortsatte disse Smuglere deres lyssky Foretagende — og skovlede Penge ind. Naa, det hjalp sikkert ikke stort at tænke paa dette. Han maatte prøve at faa ordentlig udsovet, for en

anstrengende Dag ventede ham.

Næste Morgen ved Solopgang stod Fiskerlejets Baade ud mod det aabne Hav. I den største Baad, som tilhørte Carstensen, stod Peter Nord i Bagstavnen og stirrede drømmende op mod Sognefogdens Hus, hvis Tag lige kunde skimtes bag Klitterne.

Sven Carstensen, Peters Ven gennem mange Aar, ja, næsten alle de 24 Aar, hvori han havde levet, kom hen til ham og skubbede ham brutalt ud af sine søde Drømme.

— Du, Peter, — sagde Sven paa sin godmodige Maade, — vi skal lige have ordnet nogle Garn. Nu skal der arbejdes, forstaar Du, vi har allerede ligget stille alt for længe. De to Venner arbejdede smaasnakkende over Garnene, og Sven spurgte, hvordan det gik med Else. — Daarligt, — mumlede Vennen, — vi kommer vist til at se bort fra Svigerfaders Velsignelse.

Baadene var efterhaanden kommet ud til Fiskepladsen, og Arbejdet gik nu støt. Vejret var godt og Fangsten endnu bedre, og Peter blev efterhaanden i bedre Humør. Der var sikkert ikke andet for, end at han maatte slide i det og spinke og spare, indtil han fik skrabet saa mange Penge sammen, at han kunde blive Selvejer.

Dagen skred rask fremad, og Mørket var allerede begyndt at sænke sig over det rolige Hav, — da det pludseligt og uventet trak op til Storm. I en Fart blev Garnene taget ind og Kursen vendt mod Hjemmet.

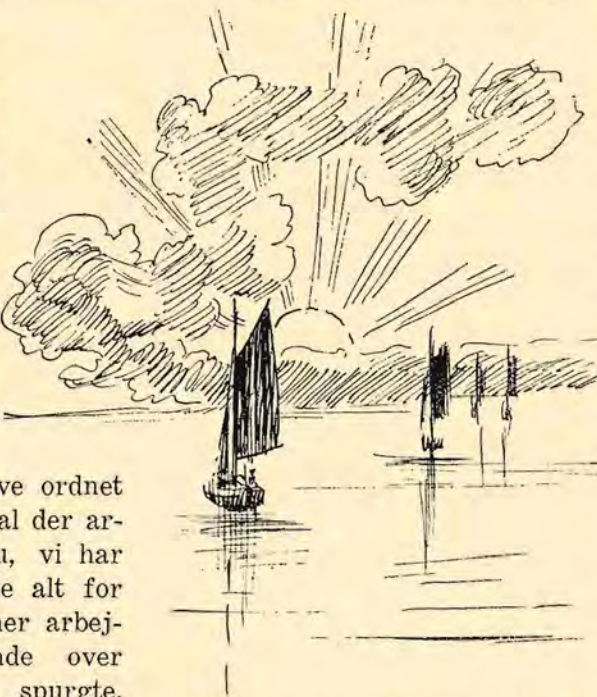
Havet havde rejst sig med voldsom Fart.

Endnu var der langt til Kysten. Søerne vaskede ofte ind over Baadene, som efterhaanden spredtes mere og mere. Pludseligt væltede en Styrtsø ind over Dækket. Inden Sven naaede at gribe for sig, rev Søen ham med sig ud i det oprørte Hav. Hurtig som et Lyn greb Peter et Redningsbælte og sprang ud efter Vennen. — Han vidste, at Sven var en daarlig Svømmer, og at der maatte handles hurtigt, hvis Vennen skulde reddes.

Baadene havde allerede fjernet sig et Stykke, da han saa Sven tæt ved sig. Han fik Tag i ham, ikke mange Sekunder for tidligt. Han var meget svag og havde sikkert slugt en Mængde Vand. Det var nu bælgmørkt,

og Peter maatte stadig raabe for at tilkendegive, hvor de var. Endelig saa han Baaden klods op ad sig og fik Tag i Rælingen. Ivrige Hænder greb fat i Sven og halede ham indenbords; han var bevidstløs, og Peter var selv saa udmattet, at han maatte vente paa Hjælp for at komme op i Baaden. Kammeraterne havde netop faaet Tag i ham, da endnu en Sø brød ind over Baaden og rev Peter fra de frelsende Hænder og ud i de graadige Bølger igen. De fortvivlede Kammerater raabte og skreg, men fik intet Svar. Omsider opgav de Eftersøgningen og stod for fuld Kraft ind mod Fiskerlejet med Budskabet om Peter Nordes formodede Død.

Kort Tid efter arbejdede en Skonnert,

uden Lys og Lanterner, sig støt ind mod Kysten og passerede Ulykkesstedet. Ved Rattet stod to Mænd og talte sammen. — Nu kan det ikke vare længe, før vi er der, — raabte den ene i Øret paa Rorgængereren, — og det bliver sidste Gang foreløbig, for Mester er blevet bange. Han har besluttet, at vi skal ligge stille et halvt Aarstid, saa der kan blive Ro om Sagen. Den anden Dag var der adskillige Aviser, som havde ofret hele to Spalter paa os. Da Chefen læste om Dusøren, blev han noget bleg om Næbbet, og det bliver han jo meget sjældent, ved Du nok. — Ja, nu har vi jo ogsaa tjent tykt med Penge og kan nok trænge til et Hvil —, fortsatte Rorgængereren, — det er ogsaa Pokkers, at det fine Vejr ikke kunde holde sig. Det bliver ingen Spøg at sætte Spritten i Land, hvis denne her Brandstorm bliver ved —.

— Tønderne paa Dækket er vel surret ordentligt fast? — lød en barsk Stemme henne fra Kahytzdøren. Det var Chefen, der var blevet betænkelig ved de store Brodsøer, som ustandseligt slog ind over Dækket.

— Javel, — raabte Manden ved Roret, — Skuden skal vende Bunden i Vejret, før de ryger ud.

Paa Dækket stod Hundrede af Tønder surret sammen, og nede i Lasten var der endnu flere — alle fyldte med Smuglersprit. Det var en ordentlig Portion, der denne sidste Gang skulde sættes i Land henne i „Krogen“.

Klemte fast mellem nogle Tønder og Skonnertens Ræling laa en bevidstløs Skikkelse. Det var Peter Nord. Han havde — efter at han var blevet opslugt af Bølgerne, raabt og skreget, men intet var blevet hørt fra Carstensens Baad. Efterhaanden var han blevet saa udmattet, at han næsten havde opgivet alt Haab om Redning. — Hvordan skal det gaa Else, hvis jeg drukner, tænkte Peter fortvivlet.

Før hendes Skyld maa jeg holde ud, — skal jeg holde ud. Kræfterne var nu næsten sluppet helt op, — kun Redningsbæltet holdt ham oppe.

Han syntes allerede, det begyndte at banke i Hovedet . . . Men var det Hovedet? Var det ikke en Motor, han hørte? Dunk! Dunk! Dunk! Nej, der var ingen Lanterner eller Lys at se i Mørket; saa maatte det alligevel være Hjernen, det var galt med. Dunkene blev imidlertid kraftigere og kraftigere, og den halvt bevidstløse Peter mærkede, hvorledes Hovedet var ligesom ved at sprænges.

Nej, nu var der ingen Tvivl længere. Peter havde pludselig faaet Bevidstheden og Hørelsen helt tilbage, — maaske var det Haabet om Redning, der gjorde det, — for Dunkene stammede ganske afgjort fra en Skonnert, der arbejdede sig frem gennem det oprørte Hav, og nu kunde han skimte den i Mørket.

Peter samlede sine sidste Kræfter og raabte som en Gal, men intet tydede paa, at det blev hørt paa den mærkelige Skonnert. Men Skæbnen vilde, at Søerne, der hidtil havde været hans Ulykke, pludselig blev hans Redning. Netop som han var paa Siden af Skonnerten, løftedes han af en Bølge højt i Vejret og blev slynget ind paa Dækket, hvor han slog Hovedet mod noget haardt — og mistede Bevidstheden.

Det var langt op paa Dagen, da han kom til sig selv. Stormen havde lagt sig, og Solen skinnede ned fra den blaa Himmel. Kort sagt, Vejret var lige saa godt som den foregaaende Dag, — før Ulykkerne var begyndt. Forbavset kiggede han sig omkring. Hvor mon han var, og hvad var det for noget Metal, han mærkede imod sig? Peter rørte Benene og Armene saa meget, som den snævre Plads tillod det. Bortset fra Træthed og Hovedpine var han tilsyneladende sluppet helskindet fra sin mirakuløse Redning.

Han var reddet; men ingen lod til at have bemærket ham endnu, siden han laa her, — ja, Metallet var jo Jerntønder, — han skulde vel aldrig være havnet om Bord paa en Smuglerskude? Forsigtigt rejste han sig op paa Knæene og saa sig omkring; der var intet Menneske at se. Peter blev efterhaanden overbevist om, at der var noget mystisk ved Skibet og huskede nu, at da han udmattet laa i Vandet om Natten og saa Skonnerten komme, havde der ikke været det mindste Lys at se.

Kræfterne vendte efterhaanden tilbage, og Peter undersøgte Omgivelserne nøjere. Han var havnet helt nede agter og kunde umuligt ses fra Dækket. Kort Tid senere stod to Mænd og talte sammen tæt ved Peters ufrivillige, men udmærkede Skjulested. Han forstod paa deres Sludren, at de ved Mørkets Frembrud havde i Sinde at ankre op ved et ret øde og godt skjult Sted paa Kysten. Den kostbare Ladning skulde straks sættes i Land for med det samme at blive kørt bort paa Lastbiler. De to Mænd var nu i Færd med at hejse en Jolle udenbords, og Peter øjnede en Chance for at komme i Land.

Da Mændene havde fjernet sig, krød han skrupsulden og meget forkommen frem fra sit snævre Skjul. Skonnerten sejlede ikke længere fra Land, end at Peter kunde se, hvor han befandt sig. Hvis Skonnerten holdt sin nuværende Fart, kunde Peter regne ud, at han om et Par Timer maatte være nogle faa Kilometer fra Smuglernes Ankersted. Han vidste, det blev kaldt „Kro-

gen“, og havde oven i Købet selv været der fornylig.

Endnu et Stykke Tid var han altsaa nødt til at blive om Bord. Det var ikke særligt spændende at sidde og vente i det snævre Skjulested. Men han var saa optaget af at spekulere over, om Smuglerne var identiske med dem, der var skrevet saa meget om i Bladene.

Efterhaanden blev han enig med sig selv om, at det umuligt kunde være andre, og at nu var hans Livs store Chance kommen. Den Chance, man efter Sigende kun fik een Gang i sit Liv. Hvis han nu ikke kludrede alt for meget, kunde han næsten ikke undgaa at tjene Dusøren paa de 2000 Kroner, — og havde han først Pengene, skulde han snart faa bestilt baade en Baad og en Præst.

Med disse behagelige Tanker rejste han sig og kravlede hen til Rælingen. Heldigvis var der ingen paa Dækket, for Skon-

nerten passerede netop den Strækning, hvor han havde beregnet at søge i Land. Forsigtigt lod han sig glide ned ad Tovet til Jollen. Der var Aarer i Baaden, og det vilde være den letteste Sag af Verden at ro ind til Kysten. Men Peter kom i Tanker om, at Smuglerne vilde savne Jollen — ja, maaske endog se ham. Naturligvis vilde de ane Uraad og forsvinde i en Fart.

Efter en Del Spekulation besluttede han sig omsider til at svømme i Land. Der var ganske vist et pænt Stykke ind, men Vandet var roligt, og Kræfterne slog nok ogsaa til, — forsøges skulde det i hvert Fald. Han lod sig forsigtigt glide ned i Vandet og svømmede lydløst ind mod Kysten.

Det gjaldt om at spare paa Kræfterne, for han maatte uden Tvivl regne med at skulle gaa et Stykke Vej, før han fandt et Hus, hvorfra det kunde lade sig gøre at tilkalde Hjælp. Det gik nu meget lettere end ventet. Da han kom op paa Klitterne, fik han nemlig Øje paa en temmelig stor Gaard, knap en km inde i Landet. Ganske vist syntes Peter, der var mindst dobbelt saa langt; men han naaede da omsider derhen.

Heldigvis var Folkene hjemme. I en Fart fik Peter forklaret Gaardejeren sin eventyrlige Oplevelse. Denne blev straks Fyr og Flamme og ringede straks til Thisted Politistation.

Medens Peter vaskede sig, fandt Konen noget tørt Tøj frem til ham, og ren og tør følte han sig helt godt tilpas. Og efter at have indtaget et Maaltid, mindst lige saa stort som det, to Høstarbejdere sædvanligvis sætter til Livs, følte han sig ligefrem oplagt.

Næsten inden den sidste Bid var sunket, rullede en stor Personbil op foran Døren. Med en Overbetjent i Spidsen traadte fire Betjente ind i Stuen.

Efter at man havde hilst paa hinanden,

og Betjentene havde afslaaet at drikke en Kop Kaffe, — noget Betjente ellers aldrig plejer at gøre —, tog Overbetjenten Ordet: — Fra Politistationen ringede vi straks Toldvæsenet op. De sendte Toldbaaden af Sted med hele otte Mand, og om nogle Timer skulde de være naaet herved. Vi aftalte med dem, at de skulde skjule sig lidt herfra og iøvrigt afvente nærmere Instruks fra os. Vil De, Hr. Nord, fortælle os alt, hvad De ved om Udladningen og Afhentningen af Spritten? Paa Manden, der ringede, kunde vi forstaa, at De har hørt en hel Del.

— Ja, — afbrød Peter ham ivrigt, — to af Besætningen om Bord paa Skonnerten var saa elskværdige at fortælle mig, alt hvad vi behøver at vide.

Allerede Kl. 23 vil de fra Skonnerten begynde at sætte Spritten i Land, og nøjagtig ½ Time senere, — jeg fik ikke Indtrykket af, at de lod noget bero paa Tilfældigheder, — ankommer to Lastbiler til „Krogen“ for straks at læsse Spritten paa.

— Ja, kan vi lægge an paa det, — sagde Overbetjenten begejstret, — har vi skam alle Kortene paa Haanden. Vi skal fange de gode Smuglere og deres Haandlangere som Rotter i en Fælde. Klokken er nu 21,45, vi har næsten alt for god Tid. Jeg har en udmærket Slagplan.

Tolderne sejler ud og overmander Skonnertens Besætning Kl. 23,50, paa hvilket Tidspunkt vi kan gaa ud fra, at begge Parter er i fuld Gang med Arbejdet. I det Øjeblik, Tolderbaaden er synlig for Smuglerne paa Land, arresterer vi disse. Naturligvis maa vi i Forvejen have os anbragt i Nærheden af dem. Saafremt Smuglerne arbejder til de Tidspunkter, vi regner med, og det er der ganske afgjort ingen Tvivl om, at de gør, kan jeg ikke indse, hvordan denne enkle Plan kan mislykkes.

Overbetjentens Plan vakte almindeligt Bifald, ja, hos Gaardejeren og hans Kone

endog Begejstring.

„Fælden“ klappede saa godt som i nogen Film, skønt det hele gik ganske fredeligt af.

Den næste Dag bragte alle Landets Aviser lange Artikler om den unge Vesterhavsfiskers mirakuløse Redning og heltemodige Optræden.

Nu havde Sognefoged Thomsen ikke længere noget at indvende mod sin Svigersøn, hvad der nu heller ikke havde hjulpet ham stort. Han gaar tværtimod rundt og praler om den Gang, da min Svigersøn ordnede hele Smuglerbanden og tjente 2000 Kr. paa eet Døgn.

Poul Voetmann.

TIL JULEN

vi haster og Gaven, vi søger,
skal til Nytte og Glæde være,

saa gaa til

STOREGADE 20

hos ANTHON LARSEN & SØN, og
INGVAR finder de rigtige Julegaver

THYLANDS BANK

AKTIESELSKAB

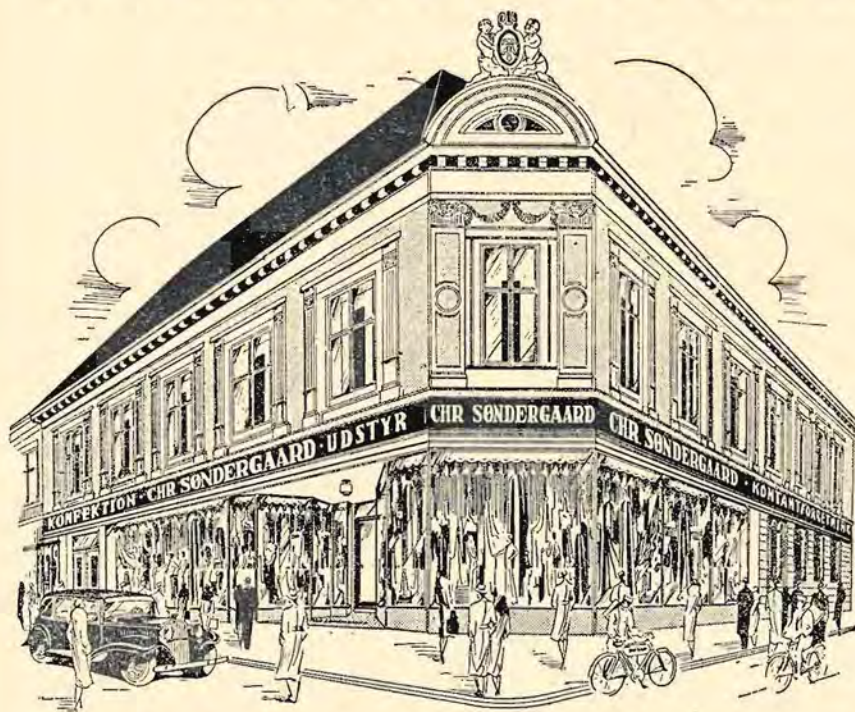
Aktiekapital: Kr. 600.000. - Reserver: Over Kr. 400.000.

Hovedkontoret i Hurup. Kontortid daglig 9—12 og 2—4¹/₂. Tlf. 1 og 4.
Filiolen i Vestervig. " " 3—5. Tlf. 94.
Filiolen i Bedsted. " " 2—4. Tlf. 20.
Filiolen i Hørdum. " Mandag, Onsdag og Fredag 4¹/₂—5¹/₂.

Alle Bankforretninger udføres.

CHR. SØNDERGAARDS

KENDTE MANUFAKTURFORRETNING

Efter den sidste store Udvidelse er den nu en af Nordjyllands største Manufakturforretninger

AFDELINGER:

2den Sal:

Systue og Lager

1ste Sal:

Dame-Konfektion

Stue (selve Butiken):

Melervarer, Tricotage

Kjoler

Kælderen:

Senge-Udstyr, Tæpper

Specialiteter:

Dame-Konfektion

og Kjoler

Kjolestoffer

Hvidevarer

Senge-Udstyr

Forretningens Fremgang

*skyldes den gennemførte, reelle
Forretningsgang.*

Vort Princip

har altid været at sælge det bedste til den billigste Pris.

Forretningens Betjening

Der findes her en Stab af dygtige og rutinerede Ekspedienter, der tjenstvillig — enten det gælder smaa eller store Indkøb — vil vejlede Dem paa bedste Maade

Kontant Salg - derfor billige Priser.

CHR. SØNDERGAARD

VESTERGADE 6

TELEFON 54 - 56

THISTED BANK
DEN DANSKE LANDMANDSBANK
HYPOTHEK- OG VEKSELBANK
THISTED AFDELING

AKTIEKAPITAL:
Kr. 50.000.000

RESERVEFOND:
Kr. 34.000.000

TELEFON: 88
Direkteren 688

KONTORTID:
10-12 & 2-5

ENHVER ART AF BANKFORRETNINGER UDFØRES

Boxer udlejes fra Kr. 5,00 aarligt.

Sparekassen for Thisted Amt

Sparernes Indskud:
ca. 12.000.000 Kr.

Reserver:
ca. 1.000.000 Kr.

Expeditionstid:
10-12 Form.
2-4 Eftm.

Telefon Nr. 2

Oprettet 30. November 1829

Marius Sørensen

Juveler & Guldsmed

Telefon 25

Har det største Udvalg i Guld- og Sølvvarer til Julegaver.

STOP!

og se vore Vinduer med de mange, gode og billige Julegaver. Telf. 273

KARL STIGAARD

Trikotageforretning - Vestergade 15.

Forlang

Helstrups Vine

— De er billige, de er gode!

Carl Pedersen

DAMEFRISØR

Vestergade 18

Telef. 426

Stort Udvalg i Specialforretningen for Tobak og Cigarer

Andr. N. Pedersen

Nytorv - Telefon 482

Vi gør Deres Hjem smukt

med

Lakfernis,

Maling,

Tapeter

Chr. Jensen, Tapets & Farvehandel, Nytorv i Telefon 211

Mejeriet „Pasteur“s

Produkter anbefales som Byens bedste!

Vogne og Udsalg overalt i Byen! Varerne bringes, ogsaa ved Bestilling paa Mejeriet. — TELEFON 380. Specialitet: RØNBJERG FLØDEIS

GULDSMED

OSKAR LUND

VESTERGADE 25

TELEFON 540

Stort Udvalg i fikse og billige Julegaver.

Kai Toft

Valdemar Hillers Eft.

Kolonial-, Material-, Vin- & Tobaksfor. Specialiteter: Kaffe og The af egne Blandinger. Cacao og Chocolate. Telefon 46 Varerne bringes overalt i Byen.

Søger De noget

virkeligt smukt og moderne i elektriske Belysningsartikler, da besøg vor Forretning, hvor De vil finde et stort Udvalg

SIWERT & KORSELT

Lilletorv 1

Telefon 664

Lad

TELF.

471

Dem frisere hos

*Behr & Christensen
Herre- & Damefrisørsalon*

Ost for enhver Smag faas altid i

OSTEHUSET

Stort Lager af Konserver

P. MØLLER, Tlf. 489

A/S P. O. Poulsen

Telefon 115 - HAVNEN - Telefon 181

Korn - Foderstoffer

Gødning - Cement

Direkte Import af:

Kul - Kokes - Cinders - Briketter

B. Bjerre Christensen

statsautoriseret Elektro-Installatør
udfører alle Arter elektr. Anlæg og Rep.

Stort Lager af elektriske Brugsartikler: Moderne Lysekroner
Læselamper, Bordlamper, Strygejern, Varmeovne, Pærer og
Sikringer, elektriske Vogn- og Cyklelygter, Lommelamper,
Akkumulatorer, Anode- og Lommelampebatterier.

Elektriske Køkkener. Radio-Anlæg.

Telefon 248 - Thisted - Nytorv 3

Prima Oksekød, Kalvekød, Slagteriaffald

samt alt i fersk, saltet eller røget Flæsk, Paalæg
m.m. anbefales fra vort Udsalg paa Strandvejen
Varerne bringes overalt i Byen. ←

Altid 1. Klasses Varer
tilv. under Statskontrol

Thisted Andels-Svineslagteri Udsalget:
Telf. 720

Nu kommer Julen og dermed i højere Grad

BAGNINGENS TID

Tænk nu over Frue, at det ikke er ligegyldigt, hvad Mel
De bruger i Deres Husholdning, Derfor brug Thisted
Dampmøllens prima

STJERNEMEL

Derved fa
lokalt Arbe

A/S Kulkompagniet

Tlf. 25 - Thisted - Tlf. 35

Direkte Import af
Kul, Koks & Cinders
fra fineste engelske
Eksportører

LOKAL

46.4 Jul i Thy
Thy

ex. / 1937

Kender De Thyland?

*Oddesund-Broen og Vildsund-Broen giver let adgang
til Hanstholm Havnebyggeri og det nærværd liggende
Vildt-Reservat med sin særprægede Natur
til Geologernes, Arkæologernes og Ornitologernes
„Silstruphoved“, Gårde og
til de store Plantager og smukke, ejendomme
havet, og til I.P. Jacobsens og Chr. Holdøes gamle by ved Limfjordens Uaas varløe.*

ikke til hjemlån

787

Thisted Bibliotek

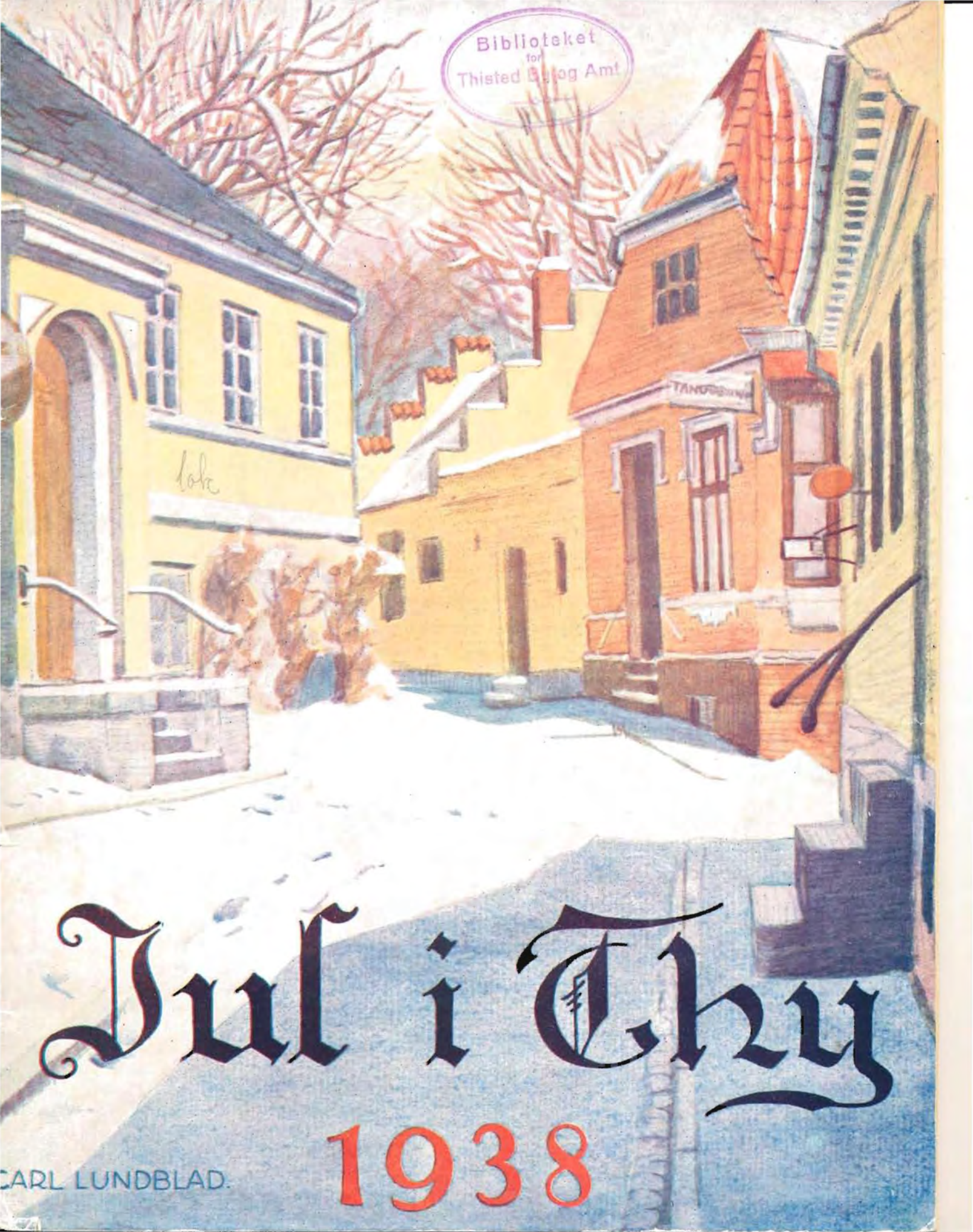

VO

811308420

sters

Biblioteket
for
Thisted Bølg Amt

Dul i Thy

1938

CARL LUNDBLAD.

2. Oplag

Jul i Thy

1938

Ottende Aargang

*Alvor og Gammen
vandre tilsammen*

Udgivet og redigeret af *Georg Pors*, Thisted
Hovedkommission: *Carl E. Ballebys Boghandel*, Thisted.

BIDRAG OG BILLEDER,
*der maatte ønskes optaget
i næste Aars „Jul i Thy”
bedes snarest sendt til Ud-
giveren: GEORG PORS,
Royal Teatret, Thisted.*

JUL I THY - 1938.

8. AARGANG

INDHOLD

	Side
Pastor WESTH: <i>Julens Rigdom</i>	4
Førstelærer LARSEN, Hørdum: <i>Hørdar, hvorledes Jernet kom til Thy</i>	6
ANDERS C. SVALGAARD: <i>Byens Børn</i> , Skildring fra det gl. Thisted	12
JENS SLOTH ODGAARD: <i>Thyland</i> , Digt	18
ANNARS PETERSEN: <i>Klokkerne drager</i> —, Julefortælling	20
OTTO MØLLER, Skyum: „— at elske —“, Digt	26
A. M. NIELSEN, Skovsted: <i>Ved Lønnerup Fjord</i> , Digt	27
HANS BAKGAARD: <i>Størst er Kærligheden</i>	28
K. MAGLEBY SØRENSEN: <i>Jul alligevel</i> , Julefortælling	33
HANS BAKGAARD: <i>Pe Kresten</i> , Digt paa Thybomaal	39
A. NIELSEN, Strande: <i>Spøgelset i Vesterby Kirke</i>	40
OTTO MØLLER, Skyum: <i>Jul</i> , Digt	44
HANS O. SVALGAARD: <i>Sonjas Dukke</i> , Julefortælling	45
OTTO MØLLER: <i>Exemplet</i> , Digt	52
HANS BAKGAARD: <i>Æ gammel Sognefoged</i> , Digt paa Thybomaal	53
CARL CHR. CARLSEN: <i>Jul i Thy i gamle Dage</i>	54
<i>Thisted Blæksprøjte</i>	59
OTTO MØLLER: <i>Boomerangen</i> , Digt	61

OMSLAGET: udført i Trefarvetryk efter Akvarel af Tegneren CARL LUNDBLAD.

Julens Rigdom

Af Pastor GEORG WESTH

„I kende vor Herres Jesu Kristi Naade, at han for eders Skyld blev fattig, da han var rig, for at I ved hans Fattigdom skulde blive rige.“
2. Cor. 8., 9.

SAALEDES skrev Paulus til Menigheden i Korinth, idet han bad dem om at være med i en Gave til den nødstedte Menighed i Jerusalem. Det er altsaa slet ikke et Stykke af en Juleprædiken. Kun en Opfordring til at give, fordi Jesus saa rigt har givet os. Og dog er der Juletoner i disse Ord. Vi løfter dem ud af deres Sammenhæng, og se, de har evig Gyldighed, de rummer en evig Sandhed.

Vor Herre Jesus Kristus blev fattig, da han var rig, for at vi ved hans Fattigdom skulde blive rige. Han forlod sin lyse Himmel, gik ind under vore Kaar for at frelse os, der sidder i Mørke og Dødens Skygge. Derfor synger vi i en af vore kære Jule-salmer:

Fattig kom du til Jorden ned,
Adlede Armod og Usselhed,
Fattig du gjorde dig med Flid,
Rige blev vi til evig Tid!
O, Gud ske Lov!

Han blev fattig. Der var intet Herberge for Himlens Kongesøn. Kun en Stald og en Krybbe med Klude og Pjalter. Det var fattigt. Saadan standser vore Tanker gerne ved det Ydre. Men hans egentlige Fattigdom var dog ikke disse ringe ydre Kaar. Nej, hans Fattigdom var de Men-

neskekaar, han i sin Kærlighed til os gik ind under. Det var Fattigdom, at han, den rene og hellige, gik ind i vore Kaar for at bære vor Synd og lide vor Død. Han blev fattig — men rige blev vi til evig Tid.

Det er Julens Budskab og Julens egentlige Glæde. Det er Glæden ved at være rige i ham, der rigtig kan faa Takken frem i vore Hjerter og Lovsangen paa vore Læber. Alt andet, der vil skabe Julestemning hos os, viser sig at være forgængelig Tomhed.

Paulus skriver til den Menighed: „I kende vor Herres Jesu Kristi Naade“. Vel os, om det kan siges ogsaa om os. Thi kun i ham kan vi være rige. Med al ydre jordisk Rigdom kan vi Mennesker være fattige, og med ydre Fattigdom kan vi være rige, nemlig rige i vor Herres Jesu Kristi Naade.

Men kender vi ikke denne Naade, da er det vor egen Forsømmelse. Den er ikke bestemt for et Faatal. Det er Englenes Budskab: „Se, jeg forkynder eder en stor Glæde, som skal være for hele Folket“. Altsaa ogsaa for den enkelte i Folket, ogsaa for dig. Han, der gjorde sig fattig for vor Skyld, han tilbyder nu os at bytte. Han vil give os sin Naade og Rigdom, om vi blot vil give ham vor Synd og Fattigdom,

hele vort Liv. Hvilket forunderligt Bytte!

Kan det nu hjælpe os ogsaa i vore timelige dagligdags Forhold, hvor vi gaar med vore Bekymringer og Sorger? De kan ligesom melde sig med fornyet Styrke, naar Julen nærmer sig. Jo, det hjælper os at kende og fordybe os i vor Herre Jesu Kristi Kærlighed. Har vi ikke i dette største, at Gud gav os sin egen Søn, allerede Pantet for, at han ogsaa med ham vil skænke os alle Ting, som vi trænger til?

Saa kan vi da være, naar vi tager imod Julens Budskab, „som bedrøvede, dog altid glade; som fattige, der dog gør mange rige; som de, der intet har, og dog eje alt“. Gid Apostelens Ord ogsaa maa passe paa os: „I kende vor Herres Jesu Kristi Naade“, saa der fra vore Læber og Hjerter maa opstige

*Et Ære være Gud
For sit Julebud!*

GEORG WESTH.

Det store Vildt-Reservat i Thy.

HØRDAR.

Hvorledes Jernet kom til Thy.

Af Førstelærer LARSEN, Hørdum.

DET var en dejlig Foraarsdag i Thy 3—400 Aar før vor Tidsregnings Begyndelse. Sigurd, en rask 14 Aars Gut, kom rødkindet og begejstret hjem til Middag efter en Formiddagstur i Byen. Hans Fader, Thorstein, var en af Egnens større Bønder. Datteren Aslaug sad ved Væven. „Vi har faaet ny Smed i Byen, Aslaug“.

„Ja, hvad vedrører det mig, han sulter vel ihjel som den forrige.“ Aslaug var i daarligt Humør, for Offerpræsten Loke havde igen været hos hendes Far med sit paatrængende Frieri. Loke var en lang, mager, rødskægget skummel Fyr paa omkring de fyrre. De sagde, at han havde plaget Livet af sin første Kone, men han var paa den anden Side en Mand, man nødvendig skulde have til Uven. Han var Offerpræst og stod i Pagt med de højere Magter. Dertil ejede han en stor Gaard. Men Aslaug afskyede ham.

„Det tror jeg ikke, at han gør, det ser han ikke ud til. Du kan tro, han er kraftig, sikke Muskler han har. Han kan svinde sin store Hammer, som var det en Grydeske, og han er meget pænere end Loke“, tilføjede han drillende. En pæn fremmed ung Mand interesserer altid en ung Pige, og hun lyttede nu videre til Drengens Fortælling. Smeden hed Hørdar. Hvorfra han var kommen, vidste ingen, men selv om

man nok kunde forstaa ham, talte han alligevel en fremmed Dialekt. Og som han kunde fortælle. Alle Byens Drengene havde været dernede til Formiddag, og han havde fortalt dem om fjerne Lande, hvor han havde været — helt nede, hvorfra man fik det bløde Metal Bronze, som man lavede Vaaben og Smykker af. Men han havde ogsaa sagt, at dernede gad man ikke mere bruge det, for det var for blødt, i Stedet brugte man Jern, og nu vilde han lære Folk her at anvende Jernredskaber og Vaaben, saa kunde de langt bedre rydde Skovene, dyrke Jorden, fælde de vilde Dyr og forsvare sig mod Fjender. Det var noget for raske Drengene at høre paa. Og en dygtig Smed var ofte Egnens mest ansete Mand den Gang.

Aslaugs kvindelige Nysgerrighed var vakt, og om Aftenen gik hun en Tur til Byen, hvor de unge var samlede. Smeden var der ogsaa og fortalte om andre fjerne Egne og om det ny, han vilde lære Egnen her. Nogle af Karlene var dog vantro og forsøgte at haane ham og kalde ham en Pralhans. Værst var Lokes Broder Kaare. Han var næsten et Hoved højere end Smeden. Han var haard ved sine Trælle, men bestilte selv kun lidt, drak og spiste godt, saa han var vel ved Magt. Omsider rejste Smeden sig, saadan en Hjemmefødning vilde han ikke spille flere Ord paa. Tiden

skulde nok give Smeden Ret. Men idet han vilde gaa, stak Kaare et af sine lange Ben ud, saa Smeden nær var trimlet om. Latteren havde allerede begyndt at ombølgge ham, men saa skete der noget forfærdeligt. Idet Hørdar snublede, greb han den store Kaare i sine Hænder og løftede ham op, som var han et Barn, og kastede ham ind imellem hans forfærdede Tilhængere. Saa gik Hørdar hjem uden at værdige de andre et Blik. Kaare forvred et Ben i Faldet og maatte halvt bæres hjem. Hans Tilhængere rasede, men mange beundrede den stærke Smed, sligt havde man aldrig set før.

Blandt de varmeste Beundrere var Sigurd — næsten alle de unge Drenge havde han faaet paa sin Side — og de fleste Piger med, men Offerpræsten og hans Parti var lige saa bitre Fjender, og Loke gjorde, hvad han kunde for at Hørdar intet Arbejde skulde faa. Den frække Fremmede skulde sultes ud.

Saa var det Midsommerfesten. Baade unge og gamle var samlede om et stort Baal, hvorved man vilde drive Hekse og Troldtøj af Landet. Loke holdt en lang

hylende Bøn til Guderne. Tiderne var onde, hvad har vi syndet imod jer med. Han standsede et Øjeblik og sagde saa med Patos Gudernes Svar: I har en fremmed Djævel i jer Midte — driv ham ud af

Byen, for det er Trolddomskunster, han vil lære jer.

Loke havde nemlig mærket, at Aslaug saa med venlige Øjne paa Smeden og var endnu mere frastødende overfor ham end sædvanligt.

Der blev dødsstille — Gudernes Svar skulde følges. Vel var der dem, der mente, at Offerpræsten var en Hykler, og at han var en slet Karl, vidste alle, men faa eller ingen, ikke engang Thorstein, turde vove aabenlys at sætte sig imod Loke.

Saa traadte Hørdar frem: Jeg har villet hjælpe jer alle frem til bedre Kaar, men jeg har mærket, at Lokes og hans Fællers

giftige Tunger fejgt bag min Ryg har bagvasket mig. Men hør da: Jeg udfordrer her Loke og Kaare samtidig til Kamp paa Sværd, og jeg lover at drage af By endnu i Nat og aldrig vise mig her igen, hvis jeg ikke inden ganske kort Tid har faaet dem begge til at bede om Fred!"

Forslaget vakte stort Røre. Efter Lan-

Han kan svinge sin store Hammer, som var det en Grydeske.

dets Skik kunde Loke og Kaare ikke undslaa sig uden at blive kalde Krystere for Resten af Livet, men ingen troede, at Hørdar vilde slippe fra det med Livet, thi begge to var kendte som Egnens bedste Fægttere — og saa to paa en Gang!

Kamppladsen blev afmaalt, og de tre

Gang, at han er med i Hildurs Leg. Kaare gør et nyt rasende Hug ført med stor Kraft. Hørdar møder det, men ikke med en Parade. Nej, han fører sit Sværd af al Kraft med Æggen mod Kaares Sværdæg, og saa sker der noget mærkeligt. Hørdars Sværd skærer Kaares igennem, som var

... og saa sker der noget mærkeligt. Hørdars Sværd skærer Kaares igennem som var det en Kaalstok.

trak deres Væрге — Kaares og Lokes var fine Broncesværd, Hørdars var af dette underlige Metal, som han saa stærkt anbefalede Folk at bruge, men som ingen havde villet prøve, men det saa ikke nær saa flot ud som Brødrenes. Kampen begyndte, selv Sigurd rystede for sin Mand, og Aslaug, der sad med hans Haand i sin, turde knapt se op paa de kæmpende. Begge Brødre falder an paa en Gang, men Hørdar bukker sig lynsnart og parerer. Det er aabenbart, at det ikke er første

det en Kaalstok, og Kaare staar kun med Skæftet og nogle Tommer af Sværdet i Haanden.

Lynsnart vender Hørdar sig fra sin ene uskadeliggjorte Modstander til Loke. Denne har med Forfærdelse set Virkningen af Hørdars Sværd. Han prøver alle Kneb for at undgaa, at Sværdene krydser hinanden. Han hugger ikke mere, men springer baglæns og falder frem ved Stik. Dog undgaar han ikke sin Skæbne. Med et frygteligt Hug gennemskærer Hørdar selve

Sværdhæftet — der gaar halvanden Finger fra Loke med i Købet. De to Brødre staaar beskæmmede og vaabenløse, de maa bede om Fred.

Hørdar gaar hjem, idet han raaber: „Saadanne Sværd kan I alle faa hos mig!“

Nu blev der travlt i Smedien med Ild paa Essen fra Morgen tidligt til Aften, og ud af Ilden kom de blanke Sværd, der bed som Ild, og Økser, der skar gennem tykke Stammer med faa Hug. Hørdar tog flere Mand paa Værkstedet. Han selv ledede Arbejdet, og da han ikke havde mere Raamateriale, samlede han en Snes af Byens raske unge Mænd og lastede en Dragesnække fra Vilsund med Dyreskind og Rav og drog af Lande helt ned til Middelhavet, hvor de gæstede Roma og Grækenland. Her byttede de deres Produkter med Raajern, saa meget Snækken kunde laste, og saa gik Kursen hjem igen. Et Par Gange forsøgte Sørøverflaader at overfalde dem, men den danske Dragesnække og dens Skipper manøvrerede saa godt, at man hver Gang slap godt fra Overmagten, og en enkelt Skibsbesætning paa en saadan Røverskude kom bittert til at fortryde, at den fik Held til at borde Dragesnækken, for de thylandske Vikinger gik straks over til Angreb og slog sig i Bersærker-gang gennem Sørøverbesætningen fra for til Agter. Enkelte reddede sig i en Baad og fortalte sære Beretninger om de vilde skæggede Vikinger, der mejede Krigere ned som Bonden Korn. Og disse Beretninger huskedes igennem Aarhundreder i Syden. Thyboerne fandt rigt Krigsbytte i det erobrede Skib, som de senere satte Ild paa. Ellers gik Turen hjem glat, selv Stormene i den biscaiske Havbugt klarede Drageskibet fint; men der var gaaet Sommer, Vinter og Vaar, før det paany lagde til ved de hjemlige Strande. Og hjemme var der imedens sket store Ting.

Loke, der ellers efter sit beskæmmende

Nederlag Midsommernatten havde trukket sig tilbage til sin Gaard, havde paany fattet Mod ved Smedens lange Fraværelse. Smeden var en ond Trolld, sagde han, og han havde bortført saa mange af Byens Ungdom. Folk vilde aldrig se deres Søner mere. Desuden havde man mærket Gudernes Vrede gennem et Uaar med Tørke og Misvækst, saa mange var ved at sulte ihjel. Ved Midvinterfesten havde han og hans Tilhængere brændt Smedjen af og kastet Redskaberne ud i Hassing Mose, og han havde faaet Byens og Omegnens Beboere til at kaste deres Jernvaaben og Redskaber samme Vej. Der var dog ganske enkelte, der i Smug beholdt Jernvaabnene, bl. a. Thorstein og Sigurd — og saa Loke og Kaare selv, de skulde have dem som Tryllevaaben, men alle de andre Vaaben blev som Offer til de vrede Guder kastet i Mosens hemmelighedsfulde Dyb.

Aslaug havde onde Dage. For hver Dag blev Lokes Krav paa hende mere bestemt, og tilsidst havde Thorstein maattet love, at ved Midsommerfesten skulde deres Bryllup fejres.

Aslaug græd hver Dag og sagde, at hun hellere vilde springe ud i Mosen som Gudeoffer end giftes med den onde Loke, og baade hun og Sigurd spejdede hver Dag ivrigt ud over Limfjorden, om ikke Dragesnækken skulde komme igen.

Dagen oprandt. Den tre og tyvende Juni var der overalt Travlhed i Byen i Anledning af Lokes og Aslaugs Bryllup. Brylluppet skulde staa i Thorsteins Gaard, men skønt der var Travlhed, rugede der Sorg og Mismod i Bryllupsgaarden. Aslaug var fast bestemt paa, at levende vilde hun ikke falde i Lokes Vold. Sigurd havde været borte de sidste Dage. Han havde taget en sidste fortvivlet Udflugt helt op til Limfjordssnævringen ved Løgstør for at se efter sine Venner i en lille Baad. Netop som han nærmede sig Aggersund, saa han

en Dragesnække lægge til ved Land. Han kendte den straks, det var den, og han ilede derhen for at fortælle, hvorledes alt stod til hjemme.

Det havde ellers været Hørdars Hensigt at tøve et Par Dage og handle ved nogle Boplads'er ved Aggersund og paa Mors, men nu blev alle Sejl sat til, og Aarerne hjalp med til at fremskynde Farten — Dag og Nat sejlede man, og i Nattens Mørke den 23. gled man over Thisted Bredning og lagde til ved Skyum Bjerger.

Efter et kort Hvil hvæssede man Sværd, Spyd og Økser, for denne Gang skulde Loke ikke slippe saa let fra sine Skurkestreger, og saa drog man dækket af Skov og Krat op gennem Landet. Nu var man nær Thorsteins Gaard. Og medens Sigurd blev sendt af Sted som Bud til Bryllupsfolkene, der alt var ankommet i stort Tal, stod de hjemvendte Vikinger i Skjul i Skovbrynet.

Sigurd løb først ind til Aslaug, der sad paa sit Kammer og skulde smykke sig til Højtideligheden. I faa Ord satte Sigurd Søsteren ind i Situationen, og straks sprang Roserne atter frem paa hendes Kind. Faderen og de Mænd, de mente at kunne stole paa, blev ogsaa underrettet, og saa gav Sigurd Tegnet til Vennerne i Skoven, der faa Øjeblikke senere mødte som selvbudne Gæster til Gildet. Loke blegnede, da han saa sine Fjender, men fattede sig hurtigt og gav Ordre til at slaa Smeden og hans Følge ned. Men nu tog Thorstein Ordet: Huset her er mit, og de skal være velkommen hjem. Fælt har du, Loke, bagtalt de raske unge Mænd under deres Fraværelse. Og du, Aslaug, spørger jeg: Hvem vil du have til Mand, Loke eller Hørdar? Aslaugs Svar var et varmt Blik til den hjemvendte Krieger. Stor blev Uroen i Forsamlingen, Lokes Folk flokkes om ham, medens den største Del af Gæsterne stod ubeslutsomme. Til Hørdars

Krigere sluttede sig Thorsteins Mænd. Det tegnede til et blodigt Opgør med stort Mandefald.

Da traadte Hørdar frem: „Skammeligt har Loke handlet under vort Fravær og søgt at rane min Fæstemø. Men vi vil ikke, at Frændeblod skal ødes her i unyttig Kamp. Træd du frem, Loke, og lad os to kæmpe om Aslaug. Nægter du det, skal du herefter være hver Mands Nidding!“

Loke overvejede. I en almindelig Kamp havde han vel de fleste paa sin Side, men mange af hans Folk var ikke paalidelige. Desuden havde hans Folk ikke Jernvaaben og var ikke saa trænede Krigsfolk som Hørdars Mænd. Det vilde ganske sikkert blive hans Undergang, om der blev almindelig Kamp. Derimod haabede han, at han i Tvekamp maaske kunde vinde over Hørdar nu, da ogsaa han havde Jernvaaben. Han valgte Holmgangen med Hørdar. Man valgte en lille Holm i Ovesøen. Hertil sejlede de to Mænd i hver sin Baad og gik i Land. Loke pønsede paa Svig, men Smeden var paa sin Post, og hver havde som Vaaben kun et Sværd med. „Du har nok lært, at mine Vaaben er de bedste“, sagde Hørdar, da han saa Lokes Jernsværd. Nu begyndte en Tvekamp, man ikke havde set Mage til. Inde paa Land fulgte flere Hundrede med Spænding Kampens Forløb. Hørdar gik paa ærlig dansk Vis djærvt paa, men ogsaa Loke var en øvet Fægter, og han søgte stadig at undgaa en klar Afgørelse. Desuden vidste han, at i et Hjørne af Øen var et lille Hul dækket af Græs, og nu søgte han at føre Kampen derhen, for at Hørdar skulde falde i det, og saa vilde Sejren være Loke vis. Hans List lykkedes. Aslaug udstødte et Rædselsskrik, da hun saa Hørdar snuble. Ved at ofre sit Sværd undgik han dog at falde, men nu stod han vaabenløs overfor sin skaanselsløse Modstander, der allerede med et ondt Smil hævdede sit Sværd for at hugge sin Modstan-

der ned. Han vilde dog rigtig nyde sin Triumf og haane sin Fjende: Det blev dog mig, der sejrede, og i Aften, naar du er draget til Hel, fejrer Aslaug og jeg vort Bryllup, dø saa da, din Hund!

Ved at høre Aslaugs Navn, jog en ny Beslutsomhed til at kæmpe til det yderste gennem Hørdar. Han undgik smidigt det dræbende Hug og sprang med bare Hænder løs paa sin ubarmhertige Fjende. Med sin venstre brynjeklædte Arm afbødede han et nyt Hug, men nu var han inde paa Livet af Loke, der maatte kaste Sværdet og brydes med Smeden. Loke var en stærk og smidig Bryder og kendte alle Kneb, men her nyttede de intet. Smeden spændte med sin Arme om hans Liv, saa Aanden gik fra ham, og tilsidst lød en uhyggelig knasende Lyd, det var Lokes Brystkasse, der blev knust i det forfærdelige Favntag.

Kampen var endt, og Aslaug forbandt Hørdars blødende Saar. Ved Lokes Død svandt hans Tilhængere stærkt ind, saa Kaare ikke mere turde vove aaben Modstand. Han blev dog boende i Byen, og søgte gennem Rænker og Bagvaskelse at skade Hørdar, der nu var blevet gift med Aslaug. Noget Skaar gjorde vel Kaares Snigløb i Hørdars og Aslaugs Lykke og Arbejde, men i det store og hele kunde han dog ikke skade dem. Og snart lød Hammerslagene igen fra Essen, og Sværd og Økser solgtes over hele Thy. Og da en Røverskare en Dag trængte op gennem Jylland og spredte Skræk og Rædsel om sig ved deres Mord og Brand, saa Beboerne maatte forlade alt og flygte ud i Skovene, samlede Smeden alle Thyboerne til Kamp mod den indtrængende Fjende, der efter en blodig Kamp blev tilintetgjort paa Thyholm.

I de følgende Fredens Aar ryddede man store Skovstrækninger i Thy, og Jord blev taget under Plov — en Plov Hørdar selv havde konstrueret, og som lettede Arbejdet meget fremfor at hakke Jorden igen-

nem med Haandkraft. Lang blev Hørdars Arbejdsdag. Og da han mæt af Dage døde, blev hans Jordefærd den største, Thy havdet set. Fra alle Egne af Landsdelen mødte Folk. Han blev gravsat i fuld Rustning, og hans Hustru Aslaug, der var død af Sorg faa Timer efter sin Husbond, blev gravsat ved hans Side med en stor snoet Guldring, som hun havde faaet i Fæstegave af Hørdar. Fire Sønner bar deres Far til Graven, og den ældste, Skuldar, blev siden ogsaa en stor Høvding, og han ligger begravet i en anden stor Høj faa Hundrede Meter mod Sydvest.

Over Gravkammeret kastedes Højen, ved at hans mange Venner bar i Tusindvis af Riskurve Jord til Graven. Højere og højere hævede den sig. Hørdarhøj blev den kaldet, og hedder det den Dag i Dag og har givet Byen, der før var navnløs, sit Navn Hørdum. Hørdarhøj var i mange Aar Danmarks største — først Jellingehøjene, der blev bygget flere Aarhundreder senere, overgaar den i Størrelse. Endnu gaar Sagnet om den store Guldskat, der skal være gravet ned derude med det stoute Høvdingepar; flere har i Tidens Løb forgæves søgt at trænge ind til Graven i det indre, men nu er Højen fredet, saa de to kan hvile i Fred.

Hørdarhøjen har været og er Samlingsplads for Omegnens Beboere. Her tumler de smaa Børn i munter Leg om Sommeren og i farlig Kælkesport om Vinteren. Her søger de unge elskende hen i de lune Sommeraftener, og de gamle soler deres gigtplagede Lemmer paa Skraaningerne, medens de tænker paa gamle Minder.

I Tusinde Aar har det været saaledes. Hundrede Slægtled eller mere er gaaet i Graven, siden Hørdar og Aslaug.

Hundrede Slægtled er født, har levet, elsket, arbejdet og er gaaet i Graven, medens denne mægtige Høj har staaet. Hvad kunde den ikke fortælle, om den fik Mæle og vilde give sin Viden fra sig?

Byens Børn

Skildring fra det gamle Thisted

Af ANDERS C. SVALGAARD

I.

DUNDRENDE Trommeslag lød i den stille Middagsstund. Byens gode Borgere sov i den bagende Hede bag tæt tillukkede Skodder, og kun Læredrengene, der i det Par Timer, Mester sov, var usædvanligt vaagne, saas vimse ud og ind ad Porte, eller balancere langs Mønningerne paa de lave Huse, men da Trommeslagene og Udraaberens hule Røst nærmede sig mere og mere, saas snart hele Flokken i vild Fart ned ad Gaden, fuldt opsatte paa at lave Halloj med Peder Vægter, Trommeslageren og Udraaberen, der nu kom til Syne nede ved Kringeltorv.

Inden Drengene kom helt ned, standsede Peder midt paa det ujævne og græsgroede Torv, og efter at have afleveret nogle drabelige Slag paa Trommeskindet, afgav han med buldrende Røst den ham paalagte Publikation, hvad enten det nu drejede sig om at boje Borgerskabet til Arbejde paa Træbroen, at hegne Svinene, eller til at tromme Fattigfolk sammen til Møde for Kommissionen. Og det var netop dette sidste, Peder Vægter skulde i Dag, skønt det allerede den foregaaende Dag af Amtsprovsten var bekendtgjort fra Prædikestolen; det var ikke saa lige til for Fattigfolk at komme i Kirken, her paa Torvet kunde man komme i hvad man ellers stod og gik i. Forresten var der da ogsaa Opslag paa Kirkedøren, saa det skulde næsten være mærkeligt om ikke alle, som Sagen angik, fik Besked derom. Men Peder Vægters buldrende Røst, ledsaget af Trommens ikke mindre buldrende Drøn, var dog

det, der bedst bankedes ind i Godtfolks Bevidsthed. Det var jo ikke Hvermands Sag at kunne tyde Amtsprovstens snirklede Skrift paa Kirkedøren, i hvert Fald ikke de Indvaanere som den Slags Sager angik, da faa af dem kunde læse og langt mindre skrive. Peder var, næsten da, en af deres egne, ham kunde de forstaa, og snart var ogsaa de fleste af de Folk, hans Meddelelse gjaldt, forsamlede om ham paa Torvet.

Henne fra Duckes Gyde kom Rasmus Skjægs Enke rokkende, og omme bag den lille Træbro dukkede Ane Skinkel frem; helt ude fra det yderste Nørregade stimlede de til: Christen Provst, Mikkelt Klat, Anders Hurtigkarl, Maren Kløv, Lessigs Enke, Sidsel Uroh, og mange flere, saa Peder maatte gentage sin Meddelelse Gang paa Gang, skønt det stred mod Reglementet; men her fik han Lejlighed til at vise sin Storhed overfor Krapylet, som flokkedes om ham, og da han for tredie eller fjerde Gang skulde til at slaa et af sine drabelige Slag paa Trommen, var Køllen, som han et Øjeblik havde stukket i Bæltet, borte. Og da han, saa hastigt som hans Korpus og den store Tromme foran paa Maven tillod, vilde vende sig om, lød et rungende Brag, og Køllen, som en af Læredrengene havde set sit Snit til at liste ud af Peders Bælte, forsvandt i Trommens Dyb.

De Velsignelser, der nu udløstes over de til alle Sider flygtende Knægte, skal ikke gengives, hans store Mundskæg strittede

som paa en forslidt Staldkost, og hans kobberøde Ansigt, hvorfra Sveden trillede ned i Hullet i Trommen, saa ud til at kunne sprænges naarsomhelst. Det vilde nu heller ikke være skönt at være i Peders Sted, naar han siden skulde stedes for Byfogden med det ødelagte Instrument. Det forsamlede, noget blandede Publikum, gav, af Hensyn til Peder Vægter, sit højlydte Mishag tilkende, men rundt i Krogene godtede man sig over den Tort, som her var overgaaet den brovtende Karl, der ellers kunde være bøs nok, hvis han ved Natte-tide kunde komme over en eller anden af dem, naar de i den slumrende By trak hjem med en uskyldig Bjørn. Og Peder skulde saavist ikke gøre sig stort bedre end nogen af dem. Nej, han skulde ikke! Hans tykke, røde Næse var god nok, den glødede ligefrem nu, da den sidste af Lømlerne forsvandt op over Lilletorv, og han stod, omgivet af den lurvede Hob, og med det dyre Trommeskind ødelagt. Hvad vilde Byfogden, den strenge Rasmus de Steensen, gøre med ham. Trække fra i hans usle Løn, der bestod af 38 Rd., vilde han, og Trommeskindet kostede nok over et Par Rigsdaler. Aa, de infame Knægte!

Han skulde — ja, hvad skulde han — — Jo, og stod det elendige Krapyl ikke her og overbegrinte ham, han saa nok, at den Deltagelse, de lod til at vise ham, slet ikke var ægte, men de kunde bare vente, han fik nok Ram paa dem, det — det — Pak! — —

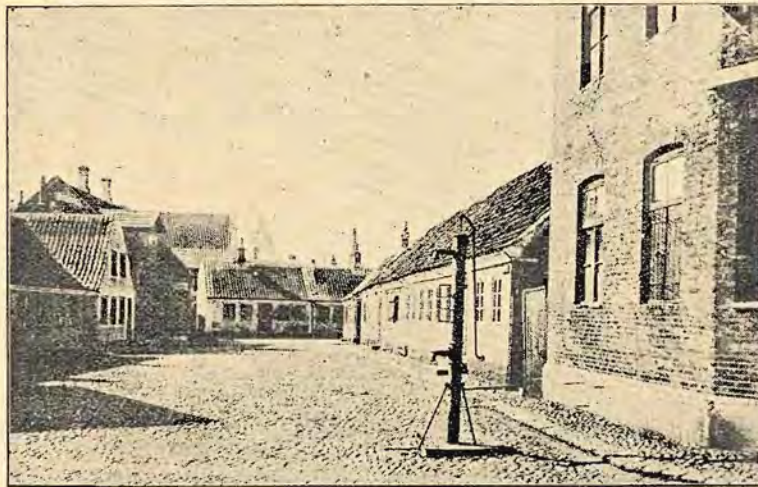
Omme fra Østergade kom een løbende i smaat Luntetrav hen over Torvet. En løjerlig Faks var han at se til, barhovedet og i Slæber, som var han lige purret ud af sin Middagslur, men mere Fart fik han paa, da han opdagede Peder Vægter, som brummende og mismodig tøfledede af med sit ødelagte Instrument dinglede paa den svære Mave. Et skingrende Vræl fra den løbende fik Peder til at vende sig om, og

i det samme fik han en Fært af noget, der i den sitrende Hede godt kunde være Lugten fra en Brand.

„Hov, Bent Hanskemager, hvorhen?“ spurgte Vægteren, da den løbende nu var lige ved ham. „Hvad er der i Vejen, siden du vræler op, saa du næsten kan vække Døde, endsige da de slumrende Borgere af deres Middagssøvn!“ Peder begyndte igen at snuse efter, hvor den fordømte fremmede Lugt bar fra, da Bent raabte og gestikulerede, at der virkelig var Brand — omme paa Knakken, skreg han, og afsted lod han klø, op over Storetorv, med Peder lige i Hælene, stønnende af Varme, og imellem dunkende nogle skrattende Slag paa den mishandlede Tromme. „Brand! Brand!“ skreg han paa Farten op til Kirken, hvor han fik fat i Rebet til Stormklokken, medens Bent forsvandt ind paa Raadhusstuen, hvor han var tilsagt til Brevløb til Vestervig. Knap nok var Stormklokkens ildevarslen Klemten naaet ind til de endnu middagsdøsiges Borge-res Bevidsthed, før Peder med et Tilfreds-heds Grynt observerede, at den første Sluffe, med en skvulpende Vandtønde, slingrede ned forbi Kirken, med en Hob af de allesteds nærværende Drengene efter sig. Det var Tømmermanden Peder Sebersen, som altid var blandt de første, naar det gjaldt, og efter ham kom de strygende med korte Mellemløb: Poul Sand, Jens Vangsgaard, Anders Griishauge, Jacob Benjaminsen, og flere endnu. Gnisterne spruttede fra Mederne under Vandslæderne paa den hastige Fart over Gadens topede Sten, og da den sidste, med en hvæsende Rumlen, forsvandt ned over Torvet, og en enkelt Efternøler endnu stod og biksede med Vandtønden, som stod foran hvert Hus, slap Peder Vægter Klokkerebet, hankede op i Trommen og luntede bagefter ned til Brandstedet. — Han havde faaet en Idé. Den Slags var Peder nu

ikke overbegavet med til daglig, men hans sorte Humør i Anledning af det foregaaede var nu helt bortvejret, da han naaede ned paa Knakken, hvor Lars Bigums store straataekte Ladebygning stod i lysende Lue. Forvirringen var overvældende, saa Brandmesteren, Christen Nørgaard, havde al sin Autoritet behov for at dirigere de tilstrømmende Borgere med Vandslæderne

henne ved Kringeltorv, og nu fik man i en Fart svøbt nogle Klude om de værste Revner, og da Kaptainen naaede saa nær som hans Værdighed og det strømmende Vand tillod, udstyret som han var, med Sabel og trekantet Hat, kom han tidsnok til at se det flammende Straatag, med Spænder og det hele, synke sammen i et fygende Gnisthav, medens Gavlen ud mod Gaden ramle-

til de opstillede Brandkar. Peder havde skilt sig af med Trommen, og da han jo ogsaa var en Slags Embedsmand, hjalp han til, da Sprøjten med tordnende Larm, paa sine halv hushøje Hjul, trukket af en Snes hujende Dreng og kommanderet af Straalemesteren Jens Axelsen, gennem det smalle Fjordstræde naaede hen til Brandstedet. I en Fart fik man Slangerne rullet ud og hen til de store Kar, og Vandet begyndte at sprutte og sprøjte, men det var ud af de hundrede Huller og Revner, Slangerne var fyldt med. Brandmesteren fo'r til og spjættede rundt mellem de fygende Straaler, mens Folkene ved Pumpeværket sled som besatte. „Holdt! Holdt!“ fik han lige raabt til de grinende og svedende Borgere, for han havde opdaget Brandkaptajn Grønlund, som just drejede om Hjørnet

de sammen og nær havde begravet en Flok af de omkringvimsende Dreng.

I Forvirringen havde Peder næsten helt glemt Trommen, men da Gavlen med et Brag styrtede ned, og netop paa det Sted, hvor han havde stillet den fra sig, var han ikke i Tvivl om dens Tilstand, men styrtede jamrende og tilsyneladende rent ude af sig selv derhen, og gav sig til at rive i de glødende Sten og Træstykker. „Se!“ raabte han, og klagede sig ynkeligt til Kaptainen, som var blevet opmærksom paa den sammenstimlende Hob ved den væltede Gavl, og nu traadte til for at høre, hvad der var paa Færde. „Aah, min Tromme, Byens Tromme! Nu sker jeg dog ogsaa en Ulykke, naar Byfogden faar det at vide. Jeg arme Mand! Uh, de Skarns Knægte! dem er det, der har flyttet den. Hvad skal

jeg gøre? Væk med jer, I Ulykkesfugle“, skreg han pludseligt, og fo'r ind mellem de grinende Drengene, som spredtes til alle Sider, men dog ikke altfor langt borte; dette her var altfor spændende, og Peders bekendte „Hurtighed“ havde de før været ude for, saa Kredsen var snart sluttet igen. Peder kunde nu give en mere sammenhængende Forklaring, og da Branden nu var endt med det lykkelige og sædvanlige Resultat, at det hele var brændt ned, gav Kaptainen den tilsyneladende lykkelige Peder Tilsagn om, at den Sag skulde nok blive klaret overfor Byfogden, da det jo var et ham utilregneligt Uheld. Han klappede Peder trøstende paa Skulderen og vendte sig fra ham til Brandmesteren, som stod ærbødigt afventende, for at afgive Beretning om Branden til sin høje Foresatte.

Og Peder Vægter hørte aldrig siden noget til denne Trommehistorie.

II.

Der var Møde i Fattigkommissionen i Præstegaarden ved Storetorv. Præsten, Amtsprovst Carstensen, sad bred og velærværdig i sin store læderbetrukne Stol for Bordenden. Saa var der de to Patroner fra Landsognene, Christen Gade og Olle Vestergaard, samt fra Byen Købmændene Jens Lundorph og Knakkegaard og Stedets Byfoged, Rasmus de Steensen. Provsten var selvskreven Formand for denne og flere andre Kommissioner, og førte myndigt Forhandlingerne. Han indledede Mødet med at omtale Fattigkassens Indtægter, hvad der var faldet ved Bryllupper, Ejendomssalg, og ved andre Lejligheder, herunder Løjtnant Stokflets og flere andres Bryllup, som havde givet ialt 15 Rigsdaler. „Det er kærkomne Gaver for de fattiges Kasse“, sagde Provsten, „men især maa vi være taknemlige for de store Prispenge, som ved Kaperfører Elling Ja-

cobsens Hjælp er tilkommet vor Kasse og dermed vor By, for det strandede og opbragte Skib „Jupiter“, som strandede ved Vixø.“ „1500 gode Rigsdaler“, sagde Provsten, „kan vi beregne os til Indtægt, hvilken Lykke for vor fattige By; nu kan vi faa købt Tørvene, de 40 Favne, vi har saa haardt Brug for, enten i Næstrup eller Sjørring Moser. Og nu Poul Griis-hauge, som i Gaar afgik ved Døden, han skal jordes, og Fjæl er ikke til at opdrive, hvad mener I, mine Herrer, om, at vi laler Søren Sværter binde ham en af Straa? Enken kom til mig igaar og bad mig saa mindeligt, at Poul dog maatte blive kastet hen paa kristen Vis og i en Kiste af Fjæl. Kan vi, mine Herrer, da en Straakiste kan bindes for seks Rigsdaler, forsvare at give hende en af Fjæl?“ Provsten saa spørgende hen til de øvrige Medlemmer, men da disse lovede hver at give en Fjæl til Pouls Kiste, var denne Sag paa en nem og billig Maade løst.

Ude i Forstuen var den lurvede Skare, der Dagen før var tilvaret ved Trommeslag, mødt og skulde nu stedes for Kommissionen. Fra Episoden paa Kringeltorvet, hvor Peder Vægters Tromme led en saa ilde Medfart, har vi allerede stiftet Bekendtskab med de fleste af dem. Her var de, de, som det var gaaet skævt for, og som den haarde Tilværelse havde handlet ilde med. Krøblinge, gamle og udslidte Mænd og Kvinder, hvoraf de fleste nu om et Øjeblik skulde til at strides med Kommissionen om Brød eller Korn til i Dag og i Morgen.

Deres dæmpede og forsagte Mumlen lød ind til Herrerne bag den lukkede Dør, men endnu lod det ikke til at den vilde blive aabnet. Det var dog ikke dem alle, som var nedtrykt eller forsagt, for af og til skar en skingrende Kvindestemme gennem den dæmpede Mumlen, og hørtes derfor desmere. Den gale Sidsel Uroh havde

igen ikke kunnet faa Brød, fordi hun ikke vilde feje Torvet, eller kline Toldkassere-rens Hus paa Knakken. „Nej, saa“, himlede hun op, „vilde hun ikke feje deres magede Torv, det skulde blive Løgn, skulde det, og vilde nogen af de andre Pjok gøre det, var hun lige glad, og hun skulde heller ikke staa i deres beskidte Ler og kline den gamle Rønne paa Knakken, selv om

ren, Byfogden, ja endda selvste Amtsprovsten, der, selvom han ikke altid tog blidt paa dem, naar de mødte for Kommissionen med deres evindelige Klager, dog kunde tage et nogenlunde kristeligt Hensyn til deres store Elendighed. Ikke mindst naar de stedtes for ham med deres ikke altid lige legitimt erhvervede Unger, før den saa nødvendige Daab og Kirkegang.

den fine Kasserer Langeland aldrig saa meget af sit Overflod havde givet den til de Fattige til Beboelse.“ „Se til Listoes Kone“, blev Sidsel ved at skræppe op, medens de øvrige sad og dukkede sig, „har den Stakkel ikke maattet ligge i en af Arresterne om Natten, som en anden Forbryder, fordi Kommissionen ingen Bolig mente at kunne finde til hende, og gaar de saa ikke til Byfogden og faar hans Minde til det. Det er skammeligt, men saadan er de, og saadan skal vi behandles, vi fattige Djævla!“

Sidsel var ved at køre træt nu, og den øvrige tavse Flok sad med rødrandede Øjne og rindende Næser og stirrede paa det gale Kvindemenneske. Det var forskrækkeligt. At Sidsel dog turde. Træde op mod den lovlige Øvrighed, Borgmeste-

Da kunde Højærværdigheden vel tordne over deres store Ugudelighed, men naar de saa lovede Bod og Bedring, endte det jo alligevel med, at han i Daaben indviede deres snuskede Unger til den kristne Menighed, med Formaning om at føre et skikkeligt Levned og beflitte dem for ikke tiere at blive til Forargelse for andre. —

Døren ind til Kommissionen blev aabnet, og Sidsel, som den første, kaldt ind. Hun var allerede sunket en hel Del i sin egen Agtelse, men da hun nu stod overfor de høje Herrer, var hun hverken rapmundet eller kæphøj, som da hun stod blandt sine egne. Sidsel var slet ikke slem at komme til Rette med, skønt hun klagede sig ynkeligt over de strenge Tider. Brød kostede 16 Skilling Pundet, og saa var det endda Byg det meste. Hun sank mere og

mere sammen, for Provsten saa da saa sært paa hende, og da Kommissionen lovede hende straks 1 Lispund Brød og i Rigsdaler, mod at feje og Dagen efter hjælpe til med Kliningen af Langelands Hus, gik hun gladeligt ind paa alt, og forlod Kommissionen med mange Taksigelser. De øvrige blev man ogsaa snart færdige med, og Kommissionen kunde snart se Afslutningen paa Mødet. Der var indløbet en Skrivelse fra Herredsfoged Hansen i Klim, at en fattig og værkbrudden Pige var paagrebet i Han Herred, men mentes forsørgelsesberettiget her. Faderen havde været Musketerer ved det sjællandske Infanteriregiment, som havde været garnisoneret hersteds, men man fandt intet Grundlag for at forsørge hende, og hun vilde nu, forsynet med en Skrivelse, blive sendt til Viborg. I Betragtning af hendes skrøbelige Tilstand, da hendes Tæer var frosne af hende, medgaves hende 24 Skilling til Rejsen, foruden 3 Mark til Rejsepenge. Endelig omtalte Provsten det fordærlige og overhaandtagende Betleri, der nu skulde søges afskaffet. „Vor høje Amtmand“, sagde Provsten, „har sendt mig en Skrivelse angaaende de omløbende Betlere, der i Hobevis overløber vor By og dens Sogne. Nu skal der tages haardt paa saadanne, der herefter maatte indfinde sig, og hertil maa vi alle være med. En Vedtægt er i saa Henseende vedtaget af alle Sognemænd i vore to Sogne, og af mig oplæst

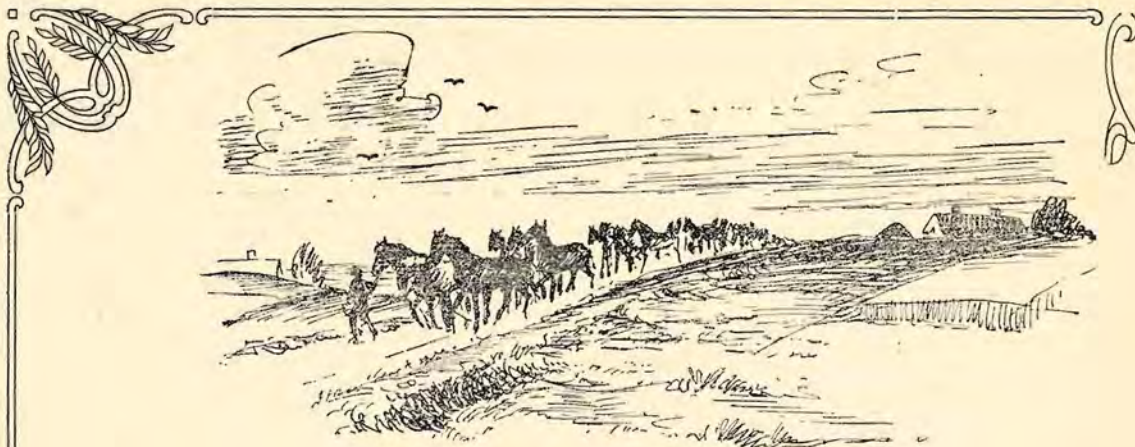
paa Prædikestolen i Gaar, hvorefter Enhver, der antræffer en Betler, uopholdelig anholder ham, bringer ham til den Mand i Sognet, som har Stakkels-Fjælen, og denne straks kører, eller hvis saadant ikke lader sig gøre, lader Betleren under Bevogtning af to Mænd, og paa sit eget Ansvar, føre til den nærmeste Øvrighed“. „Og“, fortsatte Provsten, „det er Amtmandens Befaling, at den, der forsømmer at bringe en Betler til den, der har Stakkels Fjælen, vil have at bøde een Rigsdaler til Sognets Fattige, og da Stodderkongen jo umuligt ene kan optage alle de omstrejfende, er det gjort til enhvers Pligt hertil at være ham behjælpelig.

Jeg har nu kun tilbage at høre, om I, mine ærede Medkommissærer, kan have noget at indvende, eller samtykker i, hvad her er forhandlet, og det vilde da være mig behageligt, om jeg derom maatte høre Eders Mening.“

Men Ingen havde noget til den myndige Formands eller Amtmandens Bestemmelser at bemærke, saa Kommissionen blev derefter sluttet, og i det sparsomme Skær fra Tranlygten paa Torvet, gik man, forsigtigt og stumlende paa den ujævne, eller helt manglende Brolægning, langs de lave straataekte Bindingsværkshuse hver til sit. Vægteren sang sine Vers omme bag Præstegaarden i Duckes Gyde — og Byens Børn sov. — —

A. C. Svalgaard.

THYLAND . . .

THYLAND, bredt af Klitter bræmmet
 langs med vilde Vesterhav,
 der saa mangt et Mod har tæmmet,
 gravet mangel Sømands Grav,
 smukt i Øst mod Fjorden skraaner,
 skiftevis, hvor Næs og Vig
 Plads i Fjord og Land sig laaner
 i Mangfoldighed saa rig.

Thyland! Fjord og Hav dig kranser;
 snart ved frugtbar Agerjord,
 snart ved Hede Øjet standser,
 saa ved Klit fra Syd til Nord.
 Hver en Plet dog har sin Charme —
 vendes Øjet hen end hvor —
 som kan Hjertets Strænge varme,
 alt, man ser, er Hjemstavnsjord!

Thyland! ej som „Danmarks Have“
 rig paa Skov med Floras Pragt,
 set fra dine Kæmpegrave,
 med de vide Udsyn lagt
 for mit Blik, du synes prægtig,
 Skoven her er altid grøn,
 Sommer, Vinter ligevægtig,
 ingen Plet, som du, er skøn!

Thyland! Fordum her Teutoner,
 rundne ret af Hedningrod,
 Hjemstavn fandt i dine Zoner,
 mens paa Togter ud de stod.
 — Er vi Kristne nu, som skarer
 os i Thy af deres Rod,
 disse fordums raa Barbarer,
 fra hvis Klinger drypped Blod?

Thyland! Du har rige Minder
 gennem mange Hundred Aar!
 Overalt jo her man finder
 Spor af Fædres Liv og Kaar:
 Vaaben, Ben i Kæmpehoje,
 Økser, Pile, gjort af Flint,
 Sværd af Bronze ser vort Øje,
 tit af Smykker kun en Splint.

Thyland! Hist paa Galgebakken
 Bøden tordned Dom og Lex,
 under Skraal og Skrig og Snakken,
 for en grim, uskyldig Heks,
 der var ført til Retterstedet
 for at bøde med sit Skrog,
 for sin Synd? ja knapt man ved'et,
 brændt hun blev paa Baalet dog.

Thyland! Du i Sorg og Glæde
 Vidne var til Slægters Kaar,
 snart i Ny, saavel som Næde,
 gennem mange Hundred Aar.
 Over dem har lyst din Maane,
 bleg og mat en Vinterkvæld,
 naar i Skjul der bag en Blaane
 langt mod Vest den gik mod Hæld.

Thyland! Hvilken Stjernevimmel,
 spredt paa Firmamentets Hvælv!
 Stjernetækt man saa din Himmel,
 nogle dirred let og skjælv,
 hilste os fra fjerne Kloder,
 bragte os imellem Bud,
 vinked kærligt som en Moder
 tavse Sjælen hjem til Gud.

Thyland! Tit i tavs Beskuen
 undrende jeg stille gaar,
 over dig naar Himmelbuen
 stjernesmykket stundom staar.
 Hvor man føler sig saa lille
 i det store Verdensalt!
 — Mens man gik der ganske stille,
 Stjernes kud i Natten faldt.

Thyland! lig en Fanø-Skipper,
 der har fartet Verden rundt,
 ej sin Ø af Syne slipper,
 hvor han stedes vil til Blund,
 slig ved dig vi kælent hænger,
 hjemstavnsbundne Thybomænd,
 drog vi ud — da aldrig længer,
 Længslen hjem mod dig var vendt.

Thyland! Her som Barn min Vugge
 nær ved Fjordens Bredder stod,
 her jeg horte Bølgens Sukke,
 naar som Dreng paa bare Fod
 Faar og Kvæg til Nat jeg flytted
 og langs Fjordens Skrænter gik.
 Hvilken Koglen. Øret lytted:
 tusind Bølgeslags Musik!

Thyland! hvor i Sekler mange
 mine Fædre fæsted Bo,
 hvor min Moder sine Sange
 lærte mig saa barnefro,
 mine Slægters Dødninghave,
 mine Minders Blomsterflor,
 alt jeg fik i Vuggegave
 til min skonne Hjemstavnsjord!

Thyland! tæt hvor Kæmpehoje
 kupler sig saa underfuld,
 Thyland! tungt hvor Træer bøje
 sig for Vestenvindens Kuld,
 hvor jeg elsker dine Kyster,
 Landet mellem Fjord og Hav,
 her, mit Støv engang, jeg lyster,
 finde maa en grønklædt Grav!

Thyland! Naar forlængst i Mulde
 mine Ben er smuldret hen,
 gid saa Biblens underfulde
 Ord maa være Slægtens Ven!
 Gid i Sorg, saavel som Glæde
 Folket søger Gud i Bøn!
 Dig til Lykke saa vil kvæde,
 Moder Thyland, her din Søn.

JENS SLOTH ODGAARD.

„KLOKKERNE DRAGER —!“

Julefortælling

af Annars Petersen.

DET var den første Juleaften, Sagfører Berg og hans Hustru skulde fejre i deres eget Hjem, trods deres syvaarige Ægteskab. De foregaaende Aar havde de tilbragt Julen i Fru Bergs Hjem, en gammel, hyggelig Præstegaard i Nordsjælland, men nu var der sket Forandringer i Præstegaarden. Fru Bergs yngre Søster, Elsa, der havde styret Huset for Faderen siden Moderens Død for otte Aar siden, var blevet gift med en Læge, og den gamle Præst, der var faldet for Aldersgrænsen, var fraflyttet Præstegaarden og nød nu sit Otium hos den ældste Datter og Svigersøn, saa det var naturligt, at det Berg'ske Hjem i Aar blev Samlingsstedet for den lille Familie.

Fru Berg havde glædet sig meget til denne Jul og havde ikke sparet sig nogen Ulejlighed eller Udgift for at gøre denne første Juleaften hyggelig for dem alle. — Man havde rejst sig fra det overdaadige

Julebord. — Fløjdørene til Dagligstuen blev slaaet op og aabenbarede et straalende Juletræ. — Berg fik taget Hul paa Julecigareerne, og snart sad det lille Selskab placeret i de magelige Lænestole omkring Træet.

„Julen er en vidunderlig Tid“ udbrod den unge Læge, mens han velbehageligt strakte sig i Stolen. „Der er ligesom noget gaadefuldt — ja, jeg ved ikke, hvordan jeg skal udtrykke mig — men det er, som om Dagliglivet med dets smaa Sorger og Bekymringer glider bort i det Øjeblik, Juleklokkerne begynder at kime“.

„Ja, saaledes har jeg ogsaa altid følt det“, indskød Berg. „Man kan føle sig animeret i et Selskab, men Sindsstemningen en Juleaften er noget helt andet. Er det ikke rigtigt, Svigerfar?“

Den gamle Præst, der sad med Hænderne foldede om Salmebogen, studerende Mønstret i Gulvtæppet, svarede langsomt uden at løfte Hovedet: „Jo — jeg kan godt tænke mig, at I føler det saaledes, — det gør jeg ogsaa, og det er godt, naar man har denne Følelse, men det er desværre ikke alle, der mærker, at Glæden er Jordens Gæst i Dag, som vi synger i Salmen. Vi maa jo ikke glemme, at Livets Trage-

die udspilles, selv om Kalenderen viser 24. December. Selv om der før og i Juletiden ofres meget for at afhjælpe Nød og bringe Glæde tilhuse i de fattigste Hjem, er der meget, som vi Mennesker ikke kan afbøde. Havet syder og bruser og tager sine Ofre. De Syges Smerte forsvinder ikke, og de dybe nagende Sorger, som intet Menneske formaar at give Trøst for, vedbliver at nage, selv om Ringeren kimer Julen ind.“

„Ja, det er selvfølgelig sandt, Fader, men der er nu noget blodgørende, noget dragende ved Klokkernes Kimen“, sagde Fru Berg.

„Noget dragende“, gentog Præsten. „Ja, det er der. Men ved I, at Kirkeklokkerne ogsaa kan drage mod Ulykke og Død?“

„Tror du det, Svigerfar?“ spurgte Berg.

„Jeg ved det“, svarede Præsten, „jeg har nemlig selv oplevet det for mange Aar siden, men det er en sørgelig Historie, saa lad os ikke tale mere derom. Lad os hellere synge en Julesalme. Hvilken skal vi synge, Børn?“

„Lad os synge: „Julen har bragt velsignet Bud“, foreslog Elsa. „Vil du synge for, Far? Det plejer du jo altid Juleaften.“

„Julen har bragt“, gentog Præsten tankefuldt. „Det var underligt, at du netop skulde foreslaa den Salme, Elsa. Det var jo den, der spillede saa stor en Rolle i den Oplevelse, jeg talte om. Det er, som hvert Ord, der bliver sagt i Aften, har Forbindelse med den og tilskynder mig at fortælle. Ja, det forekommer mig næsten, som en indre Stemme paabyder mig det. Jeg ved ikke, hvorfor denne gamle Tildragelse, som hver Jul minder mig, men som altid straks er gledet ud af min Erindring, i Aften trænger sig særlig paa, men der maa jo være en Mening med det, som med saa meget andet.“ — Den gamle Præst løftede Hovedet og saa paa hver enkelt af dem. „Det er Synd, Børn, at jeg ødelægger jer

Juleglæde. Jeg føler, at jeg har lagt et Tryk paa Stemningen, men man er jo ikke selv Herre over sit Sind. Naar man bliver gammel som jeg, bliver Sindet mere tungt og alvorligt, men jeg vil prøve at paatage mig jeres lyse og lette Sind og trodse den indre Stemme, der“

„Nej, Far“, afbrød Fru Berg ham. „Du skal være den, du er, saadan har vi altid holdt af dig. Du har ikke nedstemt vor Glæde. Fortæl din Oplevelse, saa synger vi en Julesalme, naar vi har hørt den“. De andre nikkede samtykkende, og Præsten begyndte:

„Det skete for mange Aar siden, da jeg var ung Præst i et lille Landsogn ovre i Thy, kun et Par Kilometer fra det barske Vesterhav. I Sognet boede to Brødre, Søren og Rasmus — deres Efternavn hørte man aldrig. De var, da Forældrene døde, økonomisk ligestillede, idet de begge arvede lige meget, og for Arven købte hver en Gaard, der i Størrelse og Kvalitet var ens. De havde altsaa de samme Chancer. Søren var en dygtig og stræbsom Landmand og dertil var han ordentlig og paapasselig. Han var gift, og han og Konen, Karen, havde en sød lille Dreng paa 5 Aar. Rasmus derimod var ugift. Han var doven, upraktisk og drikfæddig. Hans eneste Interesse var at gaa paa Jagt, saa det varede ikke længe, før Ligestillingen var borte. Rasmus kunde ikke taale at have Penge, hver Øre blev omsat i Patroner og Spiritus, saa man forstaar, at Gælden snart voksede ham over Hovedet. Men Rasmus var ikke raadvild. Søren skulde selvfølgelig hjælpe ham, og det gjorde Søren ogsaa indtil en Eftermiddag sidst paa Sommeren. Søren stod med Armen om Karens Skuldre ude i Gaarden. Deres Øjne smilte et Glædens og Kærlighedens Smil ved at betragte den lille Henrik, der sad indenfor Vinduet i Stuehuset, legende med nogle Tinsoldater. Da kom Rasmus med Bøssen

over Skulderen og Bæltet fyldt med Patroner. Hans Øjne var sløve af Drik, og hans Gang var usikker. Der gled som en mørk Skygge over Sørenns Ansigt ved Synet af Broderen, hvis Ærinde var det sædvanlige, men i Dag var Søren standhaftig. „Nej, Rasmus, du faar ikke flere Penge hos mig, før du har lagt dit Liv om. Jeg vil hellere kaste Pengene i Brønden — der gør de i hvert Fald ingen Skade — end jeg vil give dig dem, for at du vedblivende kan undergrave baade dit Legeme og din Sjæl.“

„Hov, hov, bette Kaael“, raabte Rasmus op med sin grødede Stemme. „Se at komme ned fra Piedestalen igen og stik mig de Par Hundrede Kroner, jeg mangler til Terminen, det er jo kun et Greb i Lommen for dig.“

„Nej, Rasmus, gaa nu din Vej, du faar ingen Penge“, sagde Søren og vendte sig for at gaa. — Karen var gaaet ind i Huset straks efter Svogerens Ankomst.

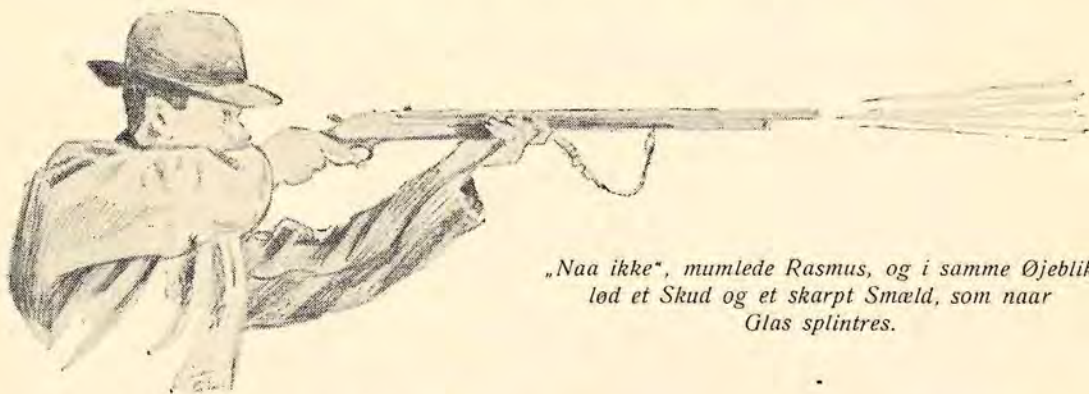
Rasmus saa paa Broderen, og hans Øjne fik en uhyggelig Glans. „Naa, jeg faar in-

Bøsse væk og lad være med at spotte — jeg ved jo, du mener ikke noget med det.“

„Naa, ikke?“ mumlede Rasmus, og i samme Øjeblik lød et Skud og et skarpt Smæld, som naar Glas splintres. Drengen inden for Ruden svajede et Par Gange og var saa borte.

Uden et Ord løb Søren ind i Huset, mens Rasmus opslog en vanvittig Latter og forsvandt ud af Gaarden.

Da Søren naaede ind i Stuen, stod Karen med sit døende Barn i Armene, stønende og klagende, som var hun selv bleven ramt af det Skud Hagl, der havde gennemhullet den lille Drengs Hoved. Da Søren saa, at han endnu levede, skyndte han sig atter ud for at give en af Karlene Ordre til at køre efter Lægen, mens han sendte en anden efter Sognefogden for at anmelde det passerede. Da han kom tilbage, saa han, at Drengens Liv ikke kunde reddes. Stille tog han Drengens Haand i sin, og den store, stærke, altid muntre Søren græd som et Barn. Tanken om at mi-

„Naa ikke“, mumlede Rasmus, og i samme Øjeblik lød et Skud og et skarpt Smæld, som naar Glas splintres.

gen Penge“, siger du, det skal du komme til at fortryde, bette Søren, for nu skyder jeg den bette derovre.“ Mens han havde sagt disse truende Ord, havde han taget Bøssen fra Skulderen og lagt den til Kanden.

Søren vendte sig med et Sæt. „Tag den

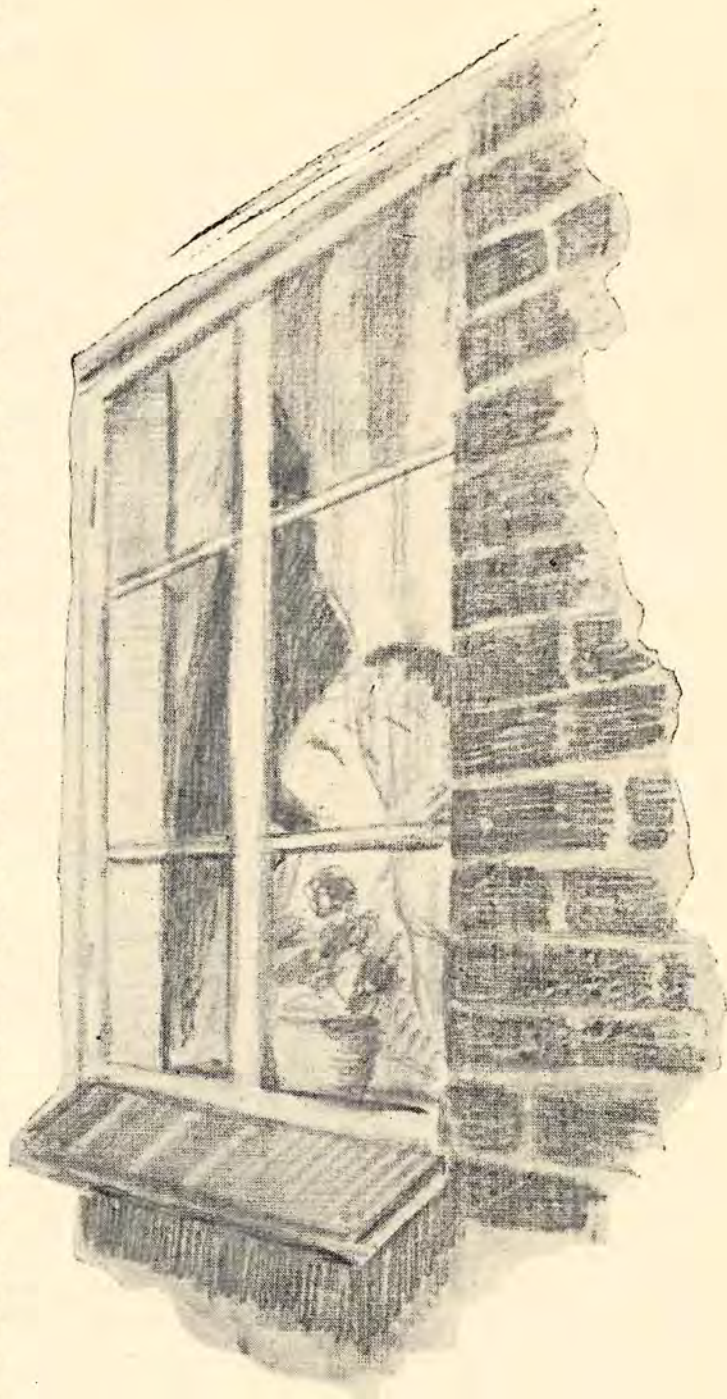
ste ham, der havde gjort de sidste 5 Aar til en usigelig Lykkens Tid, overvældede ham. Da Lægen kom, var Drengen død.

En stor Styrke eftersøgte Rasmus, men han var som sunket i Jorden, intet Sted var han at finde. Der gik Uger og Maaneder, men Rasmus var og blev borte. Til-

sidst slog man sig til Ro med, at han var flygtet ud i Klitterne og omkommet i Havet.

Saa blev det Juleaften. Karen og Søren havde givet Tjenestefolkene fri, saa de sad nu alene ved Julebordet. Da de havde spist, tog Søren Hustruens Haand. „Det er en ensom Juleaften i Aar, lille Karen, ikke engang et Juletræ har vi“. Karen rejste sig, gik ind i den anden Stue og kom tilbage med et lille Juletræ i en Urtepotte. Paa Træet var fem tændte Lys, et for hver af den lille Henriks Leveaar. Ved Synet heraf glinsede en Taare i Søren's Øjne. Karen tog en Salmebog og satte sig atter ved Mandens Side. „Lad os synge en Julesalme“, sagde hun bevæget, „mens vi tænker paa Henrik“. De foldede Hænderne og sang „Julen har bragt velsignede Bud“, men allerede i det andet Vers forstummede Sungen. Salmens Tekst havde forøget Minderne om deres lille Dreng, der paa en saa brutal Maade var revet fra dem. Karen lagde sit Hoved mod Søren's Bryst, og de græd stille Sammen. Pludselig bankede det paa Døren, og en pjaltet, skægget Skikkelse kom ind i Stuen. „God Aften og Guds Fred“, sagde den fremmede, og inden de kunde besvare hans Hilsen, spurgte han:

„Hvor er Drengen? Døde han?“

Drengen indenfor Ruden svajede et Par Gange og var saa borte.

Da genkendte de Rasmus, og en skæbnesvanger Forvandling skete med Søren. Den Fred, der havde hvilet over ham, var med et Slag borte. Han sprang op, og som en afsindig greb han — uden et Ord — Rasmus i Struben, men Karen lagde sig imellem, hvorpaa han slap sit Tag og vaklede tilbage til Stolen. Med Albuerne støttet mod Bordpladen skjulte han Ansigtet i Hænderne, mens hele hans Krop sitrede. Karen gik hen til ham og strøg beroligende hans Haar.

Da Rasmus, der af Udmattelse ved Kvælertaget var sunket ned paa en Stol ved Døren, var kommen til sig selv igen, spurgte Karen: „Hvor har du været, Rasmus?“

„Spørg mig ikke derom, for jeg ved det ikke“, svarede han, „men jeg har sikkert været ude i Klitterne, der fandt jeg ialtfald mig selv nu i Aften.“

„Men hvordan har du kunnet leve der saa længe?“ spurgte hun videre. „Jeg ved det ikke, Karen. Jeg husker intet fra vi sidst saa hinanden, indtil i Aften, da Kirkeklokkerne begyndte at kime. Jeg fandt mig selv i en dyb „Gryde“ derude i Klitterne. Det var, som vaagnede jeg langsomt op af en dyb Søvn, fornyet og forynget baade paa Sjæl og Legeme. Jeg prøvede at erindre, hvorledes jeg var kommen der, men det var mig ikke muligt, jeg huskede kun som fra en fjern Fortid, at jeg havde lagt Bøssen til Kinden og fyret af herude i Gaarden.“

Søren, der havde siddet ubevægelig, tog Hænderne bort fra Ansigtet og gjorde Forsøg paa at rejse sig, men Karen lagde Armen om hans Nakke og trykkede ham blidt tilbage i Stolen. Han sank atter hen

i en Sløvhedstilstand, og Rasmus fortsatte:

„Hvad der var sket, anede jeg ikke, men mit gamle, forhærdede Sind havde forandret sig. Jeg hørte Klokkerne kime, og jeg fulgte mekanisk efter Lyden uden at kende Maalet for min Gang. Først nu, da jeg staar her hos jer, som jeg har bragt saa

... som en afsindig greb han Rasmus i Struben.

megen Sorg, føler jeg mig atter som et almindeligt, tænkende Menneske. Jeg forlanger ikke, I skal tilgive mig, det ved jeg, I ikke kan, men tænk mildt om mig. Mit Liv er forspildt. Nu gaar jeg over til Sognefogden for at faa min retfærdige Straf.“

Karen sendte ham et medlidende Blik. „Vi vil ikke holde paa dig, Rasmus, du maa hellere gaa“. Hun lagde sin Kind mod Sørens, og da hun atter saa mod Døren, var Rasmus borte.

Da de blev alene, var det, som Søren blev et andet Menneske. Han rejste sig og

sagde til Karen, at han vilde gaa ud og „fodre af“, hvorefter han beslutsomt gik ud ad Bagdøren. Karen fandt hans pludselige Energi noget mærkelig, men tilskrev det hans Uligevægtighed ved Broderens Opdukken. — Kort efter kom han vaklende ind i Stuen, hans Ansigt var fortrukket, og han rystede atter over hele Kroppen. Karen førte ham hen til Sofaen. „Du er syg, kære Søren, lad os gaa i Seng — i Morgen er du rask igen, det er Sindsbevægelsen, der er Skyld i det. Hvad har vi gjort, at Glæden helt har svigtet os“, sukede hun, mens hun fik Søren i Seng og gav ham noget varmt at drikke. Længe kastede han sig uroligt paa Lejet, men efterhaanden faldt han tilsyneladende i Søvn. — Saa gik Karen ogsaa i Seng, men sove kunde hun ikke, Ængstelsen for Søren og mange andre tunge Tanker holdt hende vaagen. Hun maatte dog være faldet i Søvn, thi om Morgenen, da det begyndte at lysne, vilde hun se til Søren, men Sengen var tom. Først slog hun sig til Taals med, at han var gaaet ud til Kreaturerne, men efterhaanden kom der en mærkelig Uro over hende. Hurtigt stod hun op, gik ud i Stalden og derfra videre til hvert Rum i Gaarden, men Søren var der ikke. „Maaske er han gaaet over til Sognefogden for at tale med Rasmus“, tænkte hun og skyndte sig paa Vej derover.

Samtidig var der Gudstjeneste i den lille Kirke. Jeg havde endt min Prædiken, og vi sang netop Salmen: „Julen har bragt“. Da vi havde begyndt paa det andet Vers: „Glæden er Jordens Gæst i Dag“, gik Døren op, og en Kvindestemme — det var Karens — raabte: „Aa, Hjælp, aa, hjælp! Følg med ned til Aaen“.

Sangen forstummede, og netop samme Sted i Salmen, som Aftenen i Forvejen i Karens og Sørenes Hjem. Menigheden brød op og fulgte med Karen, og jeg fulgte ef-

ter. Da jeg naaede ned, havde Mændene bjerget to Lig op paa Bredden, det var Søren og Rasmus.

Karen kastede sig over Sørenes afsjælede Legeme — hun var Afsindigheden nær —, men det lykkedes mig at bringe hende i Ro med Ord, der kom til mig paa en uforklarlig Maade. Jeg bad en kort Bøn, og vi sang: „Alt staar i Guds Faderhaand“.

Ja, Børn, jeg behøver ikke at fortælle mere. I vil maaske spørge, hvorfra jeg kender Enkelthederne i dette Drama — dem har Karen fortalt mig i sin Taknemmelighed over — som hun sagde —, at jeg med mine Ord hin Julemorgen havde reddet hende fra Vanviddet.

Hvordan Søren og Rasmus endte deres Dage i Aaen, ved ingen, men uden Tvivl fulgte Søren efter Broderen Juleaften i Stedet for at gaa i Stalden. Der har maaske staaet en Kamp imellem dem, hvorved Rasmus er blevet kastet ud i Aaen og er druknet. Julenat er Søren antagelig staaet op — Gerningsstedet har tiltrukket ham. Han har maaske forsøgt at bjerge Broderen, men er snublet ude i Vandet. Ingen ved det, og det er jo heller ikke nødvendigt.

Vi ser deraf, kære Børn, at Gud lader regne over onde og gode. Vel er Glæden Jordens Gæst i Dag, men vi maa ikke glemme, at Glæden banker ikke paa enhver Dør. Ofte tror vi, det er Glæde, vi føler, naar Selvtfredsheden har forklædt sig som den virkelige Glæde. Nej! Den rigtige, den sande Glæde, er en Naadegave, som er Taknemmelighed værd, netop fordi det er saa uberegneligt, hvor den banker paa og gaar ind.“ — Saa tav den gamle Præst.

Lysene paa Juletræet var næsten udbrændte, kun et Par Lysestumper kæmpede en fortvivlet Kamp for at holde sig brændende, men ingen ænsede det, hver sad i sine egne, dybe Tanker. Det var, som

en usynlig Dør aabnede sig og Selvtilfredsheden sneg sig ud, mens den sande Glæde — den, der i Dag er Jordens Gæst — gik ind og tog Plads i Familiens Midte.

Snart lød den gamle Præst's dybe, smukke Stemme i Tonerne til: „Julen har bragt velsignet Bud“, og fire yngre, lysere Stemmer blandede sig deri.

At elske =

*At elske — det er at lide
Alverdens Kvide og Kval,
at elske — det er at stride
for Lykkens ægte Opal —*

*At elske — det er at finde
til Livets Kildevæld ind,
at elske — det er at vinde
et glad og et fredsælt Sind —*

*At elske — det er at bære
sin Byrde i Lyst og Nød,
at elske — det er at lære
af Solen i Aftenrød —*

OTTO MØLLER.

Ved Lønnerup Fjord.

Digt af A. M. Nielsen, Skovsted.

Januar.

I snehvide Klynger
Svanerne synger,
knejses og gynger,
kredser i Sky over Lønnerup Fjord.

Februar.

Vinteren blænder
i iskanted' Render,
hvor Blishøns og Ænder
strides om Føde i Lønnerup Fjord.

Marts.

Odderen svømmer,
hvor Ørreden drømmer —
ad Storaæn strømmer
Rester af Vinter til Lønnerup Fjord,

April.

Viberne jubler,
Rørdrummen grubler. —
Det syder og bobler
fra Blødet paa Bunden af Lønnerup Fjord.

Maj.

Rødbenen sylrer,
Brushøns de myldrer,
Rylerne pyldrer
ved Lavvandstider i Lønnerup Fjord.

Juni.

Herlige Nætter,
Taagerne letter,
Morgensol sætter
Hov-Daas paa Ho'det i Lønnerup Fjord.

Juli.

Varmen i Luften,
Højbjergningsduften
svækker Fornuften,
for Ungmø og Yngling ved Lønnerup Fjord.

August.

Skuddene knalder,
Ekkoet gjalder,
som Torden det skralder
i Hulvej og Bakker ved Lønnerup Fjord.

September.

Spover og Hjejler
fløjter og stejler,
Kasteskud fejler —
da lo Bekkasinen ved Lønnerup Fjord.

Oktober.

Højvande bruser
ved Dæmning og Sluser,
Aal gaar i Ruser
paa Vandring til Havet fra Lønnerup Fjord.

November.

Trækfugle svinger
paa udstrakte Vinger,
og pludselig tvinger
et Skud dem i Favnen af Lønnerup Fjord.

December.

Fisker og Jæger,
imens vi os kvæger
ved Juleøls Bæger:
En glædelig Fest rundt om Lønnerup Fjord.

Størst er Kærligheden.

Af Hans Bakgaard.

JULEDAMPEREN fra Amerika gled ind i Havnen i Danmarks Hovedstad med en Mængde glade Passagerer om Bord, der vilde hjem at fejre Julen i deres Fødeland, som de havde været borte fra i længere eller kortere Tid.

Blandt Passagererne var bl. a. Direktør Johnson fra Chicago. Da han havde forladt Damperen, vinkede han til et Par Dragere og bad dem befordre hans Bagage til Palace Hotel, hvor han vilde bo nogle Dage, inden han rejste videre til Hjemstavnens Thy. Johnson havde sin pragtfulde Bil med sig til Danmark og vilde selv køre den. Han vilde være alene paa sin Danmarkstur — ingen Chauffør og intet Tjenerskab. For en Maaned siden havde han end ikke drømt om at tilbringe Julen i Danmark.

Men saa var det, han i Bladene havde læst om de mange Danskere, der i Aar vilde tilbringe Julen i deres Hjemland, og der var da kommen denne uforklarlige, stærke og ubetvingelige Længsel over ham, som enhver Dansker i det fjerne kender til.

Denne Længsel efter at se Barndoms-egne og Hjemmet eller Resterne af Hjemmet, hvor Moderens Stemme havde lydt, var ogsaa kommen til Johnson. Det var næsten ufatteligt, Johnson der havde været borte fra sit Fødeland i omtrent tredive Aar og som kun havde haft Forbindelse med Danmark gennem sin Skolekammerat Laurits Christensen, der holdt

Johnsons Forældres Grave i Orden. Og Meddelelser fra Danmark gennem Laurits' Breve havde været meget sparsomme. Men der var en Ting mere, der drog Johnson mod Hjemlandet, og det var Nysgerrigheden efter at overbevise sig om, hvorledes det var gaaet Else, hans eneste Kærlighed. Else og Jens Jensen, som han den Gang blev kaldt, havde tjent sammen hos Anders Møller, og Jens Jensen, nu James Johnson, som han blev kaldt i Amerika, var blevet heftigt forelsket i denne kønne Pige og havde friet til hende, men faaet en Kurv, da Else havde foretrukket Peter Larsen.

Da var det Johnson først var blevet fortvivlet, og bagefter bidt Tænderne sammen, og samtidig taget en Beslutning om at ville forlade Danmark for lang Tid, og han havde sat sig et højt Maal, og dette Maal var at blive rig og mægtig, og dette Maal havde Johnson naaet til Fuldkommenhed.

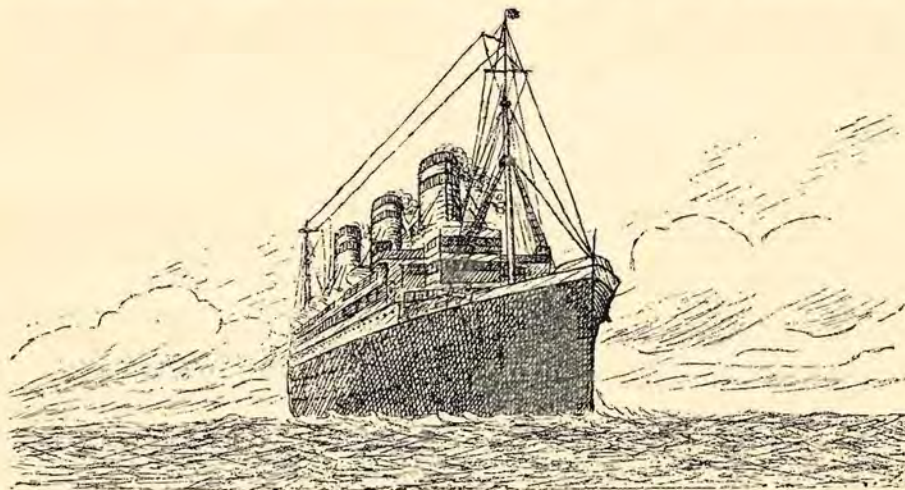
Men samtidig med, at Johnson havde sat sig dette Maal, havde han lovet sig selv, at han en Gang, naar hans Drøm var gaaet i Opfyldelse, vilde staa overfor Else og vise hende, at hun havde taget grundigt fejl, da hun tog Peter Larsen til Mand i Stedet for ham.

Nu var denne Time endelig kommen, da han kunde træde frem for Else og vise hende, at han var Manden, der havde sat sig det store, høje Maal, og naaet det.

Saa man Johnson, vilde man snart opdage, at her stod man overfor en Mand af Myndighed og Kraft, en Mand, der ikke taalte Modsigelse. Johnsons Ansigt bar Spor af en Jernvillie. Han var vant til at blive adlydt med Respekt af det store Kontorpersonale og de mange hundrede Skovarbejdere hos Johnson Lumber Co., som han selv var Direktør for. Til Amerika var Johnson kommen som en fattig Emigrant med kun fyrrø Kroner i Lommen,

Johnson sad paa Palace Hotel og læste Aftenbladene. Der var en stor Artikel i Bladet angaaende ham. Over Artiklen stod med store Bogstaver: Bondedrengen fra Ulsted i Thy, der blev Direktør for Chicagos store Lumber Co., hjemme paa Besøg efter næsten tredive Aars Fraværelse. Derefter fulgte en lang Beskrivelse af Johnsons enestaaende Karriere.

Det var Lillejuledag, Johnson var i sin Bil paa Vej mod Ulsted i Thy.

som Myndighederne fordrede at se, før Tilladelsen til Landgangen blev givet.

Det havde været en svær Tid for Johnson fra Begyndelsen. Han rejste til Chicago med det samme, og drog derefter ind i de store Skove, og maatte tage sin Tørn med at fælde Træer for 1 Dollar om Dagen. Han maatte bo i Camp sammen med de andre Skovarbejdere inde i Vildnisset, hvor Ulv og Bjørn var Naboer. Men Johnson var en stærk Natur, han havde Kræfter som hans Nabo Bjørnen, og Johnson vilde frem. Snart blev han Formand for Arbejderne i Skoven, derefter kom han ind i de store Kontorer, og tilsidst, efter mange Aars Slid og Kamp, stod han som Selskabets Direktør og blev nu kaldt Chicagos Tømmerkonge.

I Dag vilde han besøge Laurits og samtidig besøge Else. Endelig var Timen kommen; han gottede sig allerede ved Tanken om dette Møde. Nu skulde han vise hende, at han var blevet til noget i det store Land.

Nu standsede han Bilen udenfor Ulsted Kro, hvor han gik ind og gav sig i Snak med Værten og forhørte sig om, hvor Else boede. Jo, det kunde Johnson let faa Besked paa. Kromanden, Jepsen, aabnede Døren til en anden Stue, idet han kaldte: „Anna, kom herind.“ Et Øjeblik efter viste der sig en ung, smuk Pige i Døren. Johnson blev først bleg, og der gik som en Skælven gennem ham. Nu var han ikke længere den bevidste Verdensmand og den frygtede Direktør, nu lignede Direk-

tør Johnson mest en kejtet Dreng. Det blev Anna, der maatte bryde Tavsheden, idet hun udbrød: Det er maaske Jens, som Søster Else har talt saa meget om; ja, jeg er jo Elses yngste Søster.

Derefter indskød Jepsen en Bemærkning om, at Anna jo kunde tage med Johnson ud for at hilse paa Else og hendes Mand. Og derved blev det. Lidt efter kørte Johnson og Anna bort fra Kroen.

Anna, der ikke blot var en smuk Pige, var tillige meget naturlig, og det varede ikke længe, før de begge var i ivrig Samtale med hinanden. Anna vilde gerne vide en hel Del om Amerika, men fortalte samtidigt, at den ældre Søster Else havde undret sig over, at Johnson eller Jens, som hun kaldte ham, aldrig kom hjem til Danmark igen. Samtidig spurgte Anna, om Johnson da ikke længtes efter at se de Steder, hvor han havde vandret som Dreng, og Barndomshjemmet, hvor hans Vugge stod. Og om han da ikke længtes efter at se sine Forældres Grave osv.

Da de var kommen op paa Ulsted Bakke, greb Anna pludseligt Johnson i Armen og bad ham standse Bilen, idet hun udbrød: Lad os stige ud her; lad mig vise Dem, hvor smuk Danmark er. Se ned over Dalen der og betragt Ulsted Sø, se Skoven dernede bag Søen og se den hvide Kirke i Baggrunden og se de skønne, hvide Svaner i Søen; jeg synes altid, at Svanerne i Ulsted Sø ligger der som et Symbol paa Danmarks Lykke.

Anna havde talt sig varm; hendes friske Kinder blussede, og der var kommen et drømmende Skær i hendes smukke Øjne. Hvor var hun skøn, denne 27-aarige Kvinde, som hun stod der i Begejstring over sin Hjemstav.

Denne unge Pige havde vist ham noget stort og skønt, som han aldrig før havde vidst eksisterede. Nu var hans Plan jo fundstændig strandet. Han var jo nærmest

kommen til Ulsted-Eggen for at hovere over Else, og nu ønskede han mest af alt ikke at se hende.

Nej, Johnson havde mest Lyst til at tage den unge, friske Pige i sine Arme og sige: „Jeg elsker dig“. Men det gik nok ikke an, saa vilde den 47-aarige Direktør Johnson, Tømmerkongen fra Chicago, nok kun blive til Nar for sig selv og andre.

Nej, nu maatte Johnson og Anna tage ud for at hilse paa Else og hendes Mand, og derefter vilde Johnson saa opsøge Laurits, og senere gæste sine Forældres Grave; og saa var det nok bedst, at han forlod Ulsted igen snarest muligt. Det bar nok ellers atter hen mod en Kærligheds-katastrofe for Johnson.

Lidt efter svingede Johnson og Anna ind i Peter Larsens Gaard, og den første, der modtog dem i Døren, var da ogsaa Else.

„Velkommen til Danmark, Jens“, udbrød Else, „og velkommen hos os; ja, jeg kalder dig jo Jens, som jeg gjorde det i vore unge Dage, selv om du nu er blevet en stor Mand i det fremmede, for det er du jo blevet, Jens. Vi kommer jo en Gang imellem sammen med Laurits, og fra den Kant har vi jo hørt lidt om dig. Du har jo gjort Danmark Ære. Men kom nu indenfor, saa kalder jeg paa Peter og saa drikker vi Kaffe sammen. Og saa maa du love mig Jens, at du kommer til vort Sølvbryllup den 5te Januar“, fortsatte Else, „da kommer alle vore Børn hjem, 6 ialt. Vi glæder os jo alle til den Fest.“

Johnson lovede at komme.

„Og hvad synes du om Søster Anna“, fortsatte Else, „det er min yngste Søster; hende kom Storken jo lidt sent med. Vi har jo talt om dig saa mange Gange.“

Da de havde drukket Kaffe sammen, kørte Johnson Anna tilbage til Kroen.

Den 5te Januar oprandt, og med den Sølvbrylluppet i Ulsted. Eggen var et Hav

af Flag. Der var 300 Mennesker i Peter Larsens Gaard for at fejre Peter og Else. Der er allerede mange Talere, der har haft Ordet, og nu rejser den ældste Søn, Niels, sig; han er klædt i Garderuniform, han er hjemme paa Orlov til Forældrenes Fest. Han begynder med fast Stemme: Far og Mor, jeg vil som den ældste Søn gerne bringe I to en varm Tak for det skønne Hjem, vi Søskende har haft her i den gamle Gaard. Det har ikke været et straalende, rigt Palads, men det har været et Hjem, hvor vi har følt Eders rige Kærlighed. Tak, Far, fordi du har lært os at elske Danmark, og betydet os, at et Hjem er et Stykke af Danmark, og det er Hjemmene, der skal blive ved med at skabe det, vi kalder Danmarks Lykke. Og, kære Mor, du har jo saa ofte sagt os, at Lykken kunde bo i den usleste Vraa, naar blot Kærligheden var til Stede mellem to Mennesker. Du har jo altid sagt, at størst er Kærligheden. Mit skønne Barndomshjem her ved Ulsted Søen med de syngende Svaner vilde jeg og mine Søskende ikke bytte bort for det største og rigeste Palads i Verden. Tak for Eders stræbsomme og rene Færd, og Tak til alle jer, der er kommen til Stede her i Dag og har vist Far og Mor Eders Kærlighed. Jo, Mor, du har Ret, størst er Kærligheden.

Lidt efter rejste den 6 Fod høje Direktør Johnson sig. En stærk indre Bevægelse gjorde ham en Kende bleg, og den ellers saa myndige Stemme rystede lidt. Han begyndte: „Maa det være mig tilladt at sige et Par Ord her i Aften. I alle de Aar, jeg har tilbragt hinsides Atlanten fjernt fra Danmark, har mit Liv været en eneste lang Arbejdsdag. Efter 27 Aars Forløb er jeg kommen hjem igen. Jeg har i de Aar, der er gaaet, opnaaet at blive rig og indtager en fremragende Stilling i den amerikanske Industriverden. Jeg troede det at blive rig var at blive lykkelig. Mi-

ne Damer og Herrer! Jeg er i den korte Tid, jeg har været herhjemme, blevet overbevist om det modsatte. Hvad jeg i de Aar derovre i det fjerne Vesten har mistet, er der en ung Dame her ved min Side, der har aabnet mine Øjne for Lillejuledag, da vi sammen gæstede Else og Peter her.

Fra Ulsted Bakke saa jeg min skønne Barndomsegn i et saa straalende Skær, at jeg aldrig glemmer det. Der følte en Stemning i mit Bryst saa stor og skøn, at Ord er for fattige til at udtrykke det. Jeg vil blot sige, at alt det kolde og haarde, egoistiske, smeltede i mit Bryst, da Anna med Begejstring pegede ned mod Ulsted Søen og udbrød: Se Svanerne derude i Søen, Hr. Johnson, ligger de ikke der som Symbolet paa Danmarks Lykke. Jeg kunde den Gang have taget hende i mine Arme og raabt: Jeg elsker dig. Det har jeg for Resten gjort siden og min Kærlighed er blevet gengældt. Maa jeg hermed deklare vor Forlovelse, og samtidig invitere Dem alle til vort Bryllup, der skal fejres paa Ulsted Kro i Februar Maaned. Vielsen skal finde Sted i Ulsted Kirke. Bryllupsdagen bliver annonceret i Bladene. Gaver frabedes. Kom alle!“

Johnsons Stemme var nu blevet fast og sikker, men der var Varme i hans Stemme, idet han fortsatte: „Jeg beder hele Forsamling her modtage mig som een af Eders egne. Er der nogen af Eder, jeg kan række en hjælpende Haand, vil jeg gøre det med Glæde. Jeg rejste bort fra mit skønne Fødeland, mens I blev herhjemme og var med til at lave Traaden, Danmarks Lykke spindes af. I er meget større end jeg.

Det kan jo godt vække lidt Bekymring at binde en ung Pige til sig paa 27 Aar, naar man selv er 47.

Men jeg er kommen til dette ogsaa at sige af mit ganske Hjerte: at størst er Kærligheden. Disse Dage her har været

de lykkeligste i mit Liv. Juleeventyret her ved Ulsted Sø er det største og skønneste, Gud har ladet mig faa Lov til at opleve. At elske og blive genelsket er det være lykkelig. Størst er Kærligheden.“

Alles Øjne var nu rettet mod Anna. Hun var bevæget, men hun smilede lykkelig.

Et Stykke udenfor Chicago ligger en pragtfuld Villa, omslynget af en stor Have og en endnu større Park med en lille Sø. Formen paa Søen er nøjagtig den samme som den Ulsted Søen i Thy har. I Søen sejler der en Flok Svaner. Disse Svaner er som Unger bleven transporteret dertil fra Ulsted Søen.

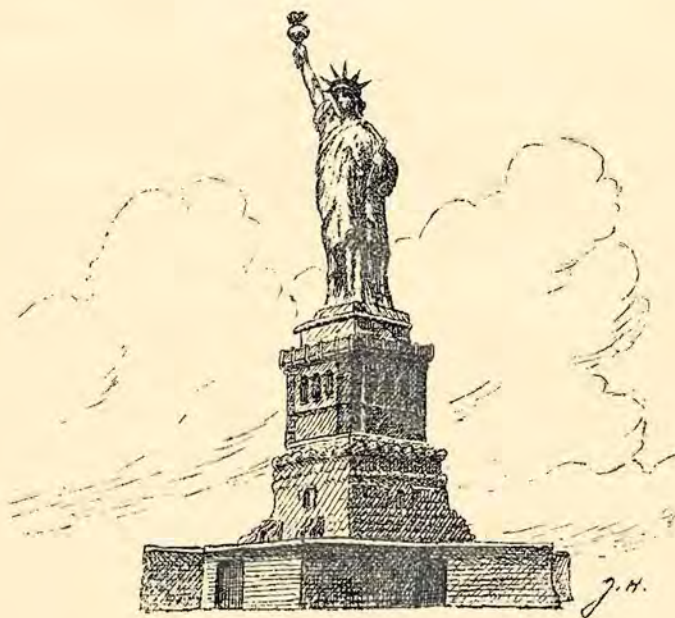
Paa en Bænk, der er anbragt paa den østlige Bred af Søen, sidder der ofte en smuk Mor med sine to yndige Børn, en mørkhaaret Dreng og en lille lyslokket Pige. De taler Dansk med hverandre og deres Mor fortæller dem om Danmark med Ulsted Søen, som de skal lære at kende, og saa snart de er store nok til at fatte, hvor

skønt Danmark er, gaar Rejsen over Atlanten.

Ved Aftenstide kommer Johnson og henter dem hjem; dog maa Johnson og Anna først nyde Solnedgangen sammen. Da kommer der et drømmende Skær i deres Øjne, som om de begge længtes efter noget fjernt. Mon det ikke er Ulsted-Søen i Thy, de begge drømmer om, der hvor det skønne Juleeventyr blev til.

Det hænder ofte, mens de sidder sammen paa Bænken, at Johnson hvisker til Anna: Du maa rejse hjem til Danmark paa Ferie, naar du vil, min Elskede. Jeg ved, du elsker Danmark. Som vor Kærlighed til hverandre aldrig skal kølnes, saaledes skal vor Kærlighed aldrig kølnes til vort Fødeland. Ogsaa vore Børn skal lære at elske det. Du, Anna, aabnede mine Øjne for, hvor skønt Danmark er, og du gjorde mig lykkelig.

Størster Kærligheden.

K. MAGLEBY SØRENSEN:

Jul alligevel.

DET var en kold Oktobermorgen. Havgusen drev ind fra det nære Vesterhav og førte Brændingens ensformige, monotone Melodi med sig langt ind over det flade Land, der strakte sig bag de høje Klitters lange, lige Række. Solen viste sig ikke — den kunde aabenbart ikke bekvemme sig til at afkaste de tunge, graa Skydyner.

Stundom lød en Havmaages hæse Skrig med Varsel om Uvej.

Alt tydede paa, at det vilde blive en fugtig Dag uden forsonende Egenskaber — een af de mange i den endeløse, ensformige Række af Dage, der skilte den korte Sommer fra den endnu kortere Vinter ...

Endnu laa Morgenduggen som et fint Spindelvæv over Agrenes sorte Muld og de brune Lyngflader.

Ganske tydeligt var det at se, hvor Emanuel havde sat sine Fødder, da han gik hjemmefra. Hans Spor virkede saa underlig brutalt i det perlende Dugtæppe — som en skarp og lige Flænge, revet i Arrikskab.

Kirsten stod længe i Døraabningen og saa i den Retning, hvor han var forsvundet. Sært, at de saadan kunde skilles i Uenighed.

Hun vidste godt, at det var hende, der begyndte. Men kunde der være noget ondt i, at hun holdt af sin Broder og tog ham i

Forsvar, naar de andre talte ondt om ham? Anders var ikke saa dygtig som Emanuel. Og vel heller ikke saa flittig. Men derfor behøvede Emanuel da ikke at se ned paa ham.

Tiderne var jo onde, og hvor var vel den Landmand, som ikke havde vanskeligt ved at klare sig? Hvis han da ikke havde Kapital at tære paa. Og det havde Anders ikke.

I Gaar havde han været hos hende og fortalt, at nu blev han nødt til at give op. Skatter og Afdrag og Renter fik nu Lov at skotte sig selv. Saa fik de tage Gaarden, om de vilde! Han kunde ikke længere finde paa Udvej. Hvis ikke ... det kom tøvende, forlegent ... hvis ikke ... Emanuel vilde hjælpe ham ...

Kirsten blev ganske forfærdet ved Tanken. Emanuel hjælpe Anders! Hun vidste, det var det sidste, han vilde gøre. Om han end ikke selv vilde skubbe til den hældende Vogn, saa vilde han afgjort ikke hjælpe til at bringe den paa ret Køl. Han var ofte kommet med Hentydninger til, at det var meget bedre for Anders at tage Plads som Karl. Han egnede sig nu en Gang ikke til at styre og træffe Dispositioner paa egen Haand.

Men paa den anden Side — hvor kunde hun sige nej, naar Broderen bad hende saa mindeligt? Og desuden — „Grubbesholm“

var jo ogsaa hendes Fødegaard — Midtpunktet for alle hendes lyse Barndoms-minder. Det var ikke blot Anders' Hjerter, der blødte ved Tanken om, at „Grubbesholm“ skulde gaa over paa fremmede Hænder ...

Kirsten bad og tiggede. Men der var ingen Udvej med ham. Emanuel vilde ikke! Og dermed basta!

— Nu var Emanuel gaaet hjemmefra i Vrede. Og det var hendes Skyld, fordi hun straks om Morgenen havde bragt Sagen

Men hun glemte aldrig det Syn fra i Sommer, da de trak Sognefogdens Lig frem under hans Bil.

Det gik endnu værre, end hun havde ventet. For Emanuel sagde ikke blot nej. Han blev vred. Ikke bare vranten og tavs, som han saa tit kunde blive, naar noget gik ham imod. Men for Alvor vred.

Han havde længe forudset, at det vilde ende saadan med Anders! sagde han. Og hun burde være glad over, at det endelig var forbi. Det var kun taabeligt af hende at hænge saadan ved Mindet om „Grubbesholm“ ... Var hun virkelig saa forblindet i sin misforstaaede Begejstring for Anders, at hun ikke kunde se, hvor Gaarden forfaldt ...

paa Tale igen. Men hun forstod nu ikke, at Emanuel kunde sige nej. For han vidste, at han kunde hjælpe Anders ... blot han vilde ...

Mod Syd skimtede hun Aaens blinkende Baand, der gennemstrømmede Sognet fra Sydøst til Nordvest og skar sig gennem Klitterne, før den forsvandt i Havet.

Ogsaa den Mulighed havde Anders talt om ... aah nej ... det maatte ikke ske! Men hvad evnede hun ... intet ... Livet forekom hende pludselig saa indviklet ...

— — —

Emanuel sagde ikke et Ord, da han ved

Middagstid kom hjem. Tavs spiste han sin Mad, og tavs rejste han sig og gik ud. Børnene, som ikke forstod, hvad der var i Vejen, skottede ængsteligt til Forældre-

alle, der kom galt af Sted. Men hun kunde aldrig glemme det Syn fra i Sommer, da de trak Sognefogdens lemlæstede Lig frem under hans Bil, som var tøret mod en Telefonpæl. Siden følte hun sig altid grebet af en sær Uro, naar Emanuel var ude at køre.

Pludselig kastede hun Viskestykket til Side og fo'r ud i Gaarden.

„Emanuel!“ skreg hun. „Emanuel! Det er da ikke din Mening?“

Han vendte sig langsomt mod hende:

„Hvorfor skulde det ikke være det?“

„Hvor skal du hen?“

„Til Købstaden.“

„I det fedtede Føre! Er ... er det nødvendigt?“

I den Grad havde Angsten grebet hende, at hun ikke bemærkede det triumferende Glimt i Emanuels Øjne.

Han trak paa Skuldrene og vendte sig igen mod Bilen.

„Du maa ikke! Du maa ikke!“

„Hvorfor ikke?“ spurgte Emanuel utaalmodigt.

„Emanuel! Jeg beder dig! Lad ... lad Drengen blive hjemme! Du har lovet mig ...“

„Hysterisk Kvindesnak! Hvad Skade skulde Drengen vel have

af en Køretur?“ mumlede Emanuel, hvorpaa han gjorde Tegn til Drengen, at han skulde stige ind.

„Erik!“ raabte Moderen. „Du bliver hjemme!“

Erik — en lille, lyslokket Dreng paa otte Aar — lod undrende Blikket glide fra Faderen til Moderen og tilbage igen. Der var noget i Moderens Blik og Stemme, der

... hun for ud i Gaarden: „Emanuel“ skreg hun „det er da ikke din Mening?“

ne, medens Faderens Tavshed forplantede sig til dem.

Efter Middagen var de to store Piger ved at hjælpe Moderen i Køkkenet, da en Lyd ude fra Gaardspladsen fik Kirsten til at fare forskrækket sammen.

Emanuel var ved at starte Bilen.

Hun vidste godt, at hendes Angst for Biler var overdrevet. Det var jo dog ikke

et Øjeblik fik ham til at betænke sig. Men Udsigten til den lange Køretur var lokkende. Han lod Faderen hjælpe sig op i Bilen, der et Minut senere var forsvundet ud gennem Porten.

— — —
 Det blev en Eftermiddag saa lang, som Kirsten aldrig før havde oplevet. Minutterne forekom hende som Timer. Arbejdet vilde ikke rigtig skride. Hvert Øjeblik var hun udenfor Gaarden for at stirre hen ad Vejen. Hendes Fantasi fremmanede alle de Ulykker, der kunde ske. Og det nyttede ikke, at hun søgte at overbevise sig selv om det taabelige i hendes Tanker. Frygten havde nu en Gang bjergtaget hende, saa hun ikke evnede at frigøre sig.

Else og Grethe listede stille om i Gaarden — mere bange for Moderens underlige Adfærd end for Faderens Biltur. De vilde hellere end gerne have været i Eriks Sted!

Langsomt lagde den gamle Bornholmer inde i Storstuen Kvarter til Kvarter ... Time til Time ...

Kirstens Ængstelse tiltog, eftersom Dagen skred frem.

— — —
 Ud af Solnedgangens gyldne Flammehav kom Mørket listende som en stadig tættere Taage, der gjorde Synskredsen mindre og mindre.

Oppe fra Kirketaarnet forkyndte den gamle Klokke med sin tunge, alvorlige Malmrøst, at Dagens Syssel var endt, og Hviletiden stundede til.

I den nattestille Luft bares en sagte ssende Lyd langt ind over Land fra det evigt urolige Hav. Saa svag var Lyden, at

den knap hørtes — laa kun som en Anelse i Luften. Ude mod Vest flængedes Mørket med nøjagtige Mellemrum af Fyrets korte Lysglimt.

Mørket krøb helt ind i „Frøkjærgaard“s Stuer til Kirsten, der sad ubevægelig i den store Armstol henne ved Vinduet. I Stuens ene Hjørne krøb Pigerne tæt sammen.

Med rystende Haand greb hun Telefonen.

Stuens Atmosfære var tung af Uhygge. En Gang imellem udstødte Kirsten et dybt Suk. Ellers hørtes ingen anden Lyd end Bornholmerens monotone Forsøg paa at sønderdele Tiden i skarpt afgrænsede Øjeblikke.

Da skar pludselig en stærk, skingrende Lyd gennem Stuens Stilhed.

Telefonen!

Saa uventet og overrasket virkede den kendte Lyd, at Pigerne udstødte et en-

stemmigt Skrig og fo'r frem fra deres Hjørne.

Kirsten blev et Øjeblik siddende som bedøvet. Hvem kunde det være? Paa den Tid af Døgnet! Klokken var næsten ti. Skulde ... nej, nej ... hun turde ikke tænke Tanken til Ende ...

Med rystende Haand greb hun Telefonen.

„Hallo!“

Først var det en fremmed Stemme. Der gik nogle angstfulde Sekunder. Saa hørte hun Emanuels Stemme:

„Hallo! Er det dig, Kirsten?“

Hun aandede lettet op ved Lyden af hans Stemme. Men straks greb Frygten hende igen. Hvorfor ringede Emanuel? Hun kunde høre, hvor hans Stemme skælvede af Ophidselse.

Det var gaaet, som hun havde anet!

Paa Hjemvejen var Bilen skredet i det fedtede Føre og væltet i Grøften. Emanuel selv var ikke kommet noget til. Blot et Par ubetydelige Skrammer. Men Erik havde brækket det ene Ben. Emanuel ringede fra Amtssygehuset. Der var ikke nogen Fare for Erik. Men ... kunde hun ikke komme med det samme ...

Kirsten gav sig ikke Stunder til at høre mere, men lagde hastigt Røret paa. Al Uvirksomheden var som strøget af hende. Erik trængte til hende! Naboen havde ogsaa Bil. Han vilde sikkert hjælpe hende i en saadan Situation. Al Angsten og Frygten var som ved et Trylleslag forsvundet. Hun kunde ikke komme hurtigt nok til sin Dreng.

Faa Minutter senere susede en Bil ud ad Landevejen — med Kurs mod Købstaden. Farten var det tilladelige. Men dog syntes Kirsten, det gik for langsomt.

Efterhaanden faldt hun til Ro, og Tankerne blev atter klare.

Om nu Erik døde ...

Hadet voksede frem i hendes Bryst ...

stærkere og stærkere. Hadet til ham, som i Overmod og Trods havde forvoldt denne Ulykke. Hun var blevet bedrøvet paa Grund af hans Holdning overfor Anders. Men dette var jo at kræve hendes Hjerteblod ...

Der var en usynlig Mur mellem Forældrene, da de mødtes ved Eriks Seng. Et kort Sekund saa de hinanden i Øjnene. Saa veg begges Blik til Siden ...

Emanuel havde pint sin Hjerne for at finde ud af, hvordan han skulde undskylde sig overfor Kirsten. Nu opgav han det helt. Før kunde han end ikke tyde det, han læste i sin Hustrus Blik, saa forstod han dog, at det nu var bedst at tie.

— — —

Udover det brækkede Ben og en lettere Hjernerystelse var Erik ikke kommet noget til. Selvfølgelig vilde der gaa nogen Tid, inden Benet blev rask, sagde Lægen. Men nogen Fare for hans Liv var der ikke Tale om.

Alligevel blev det en svær Tid paa „Frøkærgaard“. Mand og Hustru var som fremmede overfor hinanden.

Begge led under Forholdet. Men ingen gjorde noget Skridt til at ændre det.

— Ugerne gik.

Nu nærmede Julen sig.

De sidste Ugers Tø var gaaet over til en let Frost. Sneen bredte sin hvide Juledug ud over de sorte Marker — over Moser, Enge og Kær — kun et ganske fint Lag, men nok til at sætte Folk i Julestemning. Flittige Hænder var travlt beskæftiget ved Bryggerskedel og Bagerovn. Barneøjne straaledede i Forventning om den tilstundende Fest.

Kun paa „Frøkærgaard“ syntes Julestemningen at udeblive. Ganske vist var Erik kommet hjem fra Sygehuset og kunde bevæge sig omkring ved Hjælp af et Par Krykker. Men Emanuel og Kirsten var lige fjernt fra hinanden.

Dertil bidrog den Kendsgerning, at „Grubbesholm“s Skæbne snart skulde afgøres. Kort forinden Jul skulde Gaarden stilles til Tvangsauktion.

— Paa Auktionsdagen tog Emanuel tidligt hjemmefra. Han kørte i Jumben og tog Erik med sig. Kirsten spurgte ikke, men hun vidste, hvor de skulde hen. Emanuel kunde selvfølgelig ikke nægte sig selv den Glæde til det sidste at triumfere over Svogeren! Dobbelt onskabsfuldt var det at tage Erik med. Anders havde altid holdt meget af Drengen — mest maaske fordi han lignede hans og Kirstens Far. Ønskede Emanuel virkelig, at Erik skulde se Onklen i hans Fornedrelse?

Sidst paa Eftermiddagen kom Emanuel og Drengen tilbage.

Kirsten saa spørgende paa sin Mand, da han traadte ind i Stuen.

„Hm. Ja ...“ rømmede Emanuel sig. „Saa er „Grubbesholm“ solgt!“

Kirsten bøjede Hovedet og sukkede. Det havde hun jo ventet. Men det var alligevel saa svært at faa det bekræftet.

„Du ved ikke, hvem der har købt Gaarden, Mor!“ faldt Erik ind.

„Nej, min Dreng!“

„Det har jeg!“

„Du?“

„Ja, det er rigtignok!“ sagde Emanuel. „Jeg købte Gaarden i Eriks Navn.“

„Vil du dog gaa til den yderste Grænse?“ Kirsten sprang op og stirrede paa sin Mand med et Par flammende Øjne. „Hvad kan du nu byde mig mere af Haan?“

Emanuel's Ansigt, der hidtil havde været alvorligt, oplystes pludselig af et muntert Smil.

„Nu skal du høre, Kirsten, hvordan jeg har ordnet Sagen. Saa kan du siden døm-

me. Jeg havde allerede, inden jeg tog hjemmefra, bestemt mig til at købe „Grubbesholm“. Den har en Gang været en god Gaard, og den kan blive det igen. Men ... undervejs ændrede jeg mine Planer lidt. Og det var Eriks Skyld. Han udbrød pludselig, at hvis han var rig, vilde han købe Gaarden og lade Onkel Anders bestyre den, indtil han selv blev voksen. Han tænkte vel ikke dybere over, hvad han sagde, men jeg kunde ikke blive hans Ord kvit. Og ... naa ja ... nu er Gaarden altsaa hans — og din Broder er blevet Gaardbestyrer. Det tror jeg, han egner sig til. Selvfølgelig vil jeg tage Haand i Hanke med. Men iøvrigt skal han faa Lov at føle sig saa fri, som var Gaarden stadig hans egen. Det ... det er sikkert den bedste Ordning ... for alle Parter ...“

Kirsten stod længe ude af Stand til at sige et Ord. Noget fugtigt banede sig Vej ud af Øjenkrogene, ned over Kinderne. Og hendes Stemme skælvede af undertrykt Graad, da hun gik frem mod sin Mand, lagde sit Hoved mod hans Skulder og hviskede:

„Tak, Emanuel! Tak! Og du, min Dreng ...“

Hun vendte sig om for at løfte Erik op til sig. Men denne, der — saa lille han end var — forstod noget af, hvilken Højtidsstund dette var for hans Forældre, var sagte listet ud af Stuen.

— — —

Saa oplevede „Frøkærsgaard“ alligevel en rigtig Jul!

Trodsige Hjerter var smeltet.

Og Kirsten maatte gaa ud af Stuen for at skjule sin Graad, da Erik Juleaften lagde sine Krykker og uden Støtte gik et Par Gange rundt om Juletræet.

Pe Kresten.

PE KRESTEN han var en omjawen Mand,
 Han haaj oller hat Ti te aa si hans Land,
 han haaj oller hat Ti aa komm rundt i æ Ejn —
 Ja, han kjend skam knap nok æ Præjst aa æ Dejn —
 Hudden skuld han fo Ti?

Pe Kresten gik oller te Gild heller Fæjst.
 Hudden skuld han fo Ti? Han sled som en Hæjst.
 Han gik jo derhjemm i hans gammel Goer
 aa nusselt omkring ve hans Høwder aa Foer,
 saa hudden fæk han Ti?

Nej, gik vi te Fæjst aa kam ham forbi,
 saa saae han hver Gaang: Hudden kan I fo Ti
 aa faaer her omkring te Fæjst i æ Land?
 Nej, Pe Kresten var skam en omjawen Mand,
 der oller haaj Ti.

Pe Kresten haaj blot fu sæ siel hat Ti —
 anner djer Sorger er goen ham fobi.
 Hwa kam ed ham ve, te anner vild gjaer
 ha sit ham en Gaang imell ve djer Daer?
 Hudden skuld han fo Ti?

Æ stov ve hans Kiest, den Gaang han var døe,
 aa æ vest, te haaj Pe Kresten kund, vild han spøer:
 Hudden kan I fo Ti aa staa her i æ Drøwt?
 Æ haa skam oller hat Staaen te nøj Fløwt!
 Hudden kan I fo Ti?

Endno kan ed hænd, te en Mand goer forbi
 aa spøer te Pe Kresten, der oller haaj Ti.
 Aa naar æ saa swaaer: Ja, no er han døe!
 saa standser han gjaer aa sejer: Mo æ spøer —
 aah, hudden fæk han Ti?

Hans Bakgaard:

Spøgelset i Vesterby Kirke

Af A. Nielsen, Strande.

VESTERBY laa ude paa den yderste Skrænt. Naar man fra Nord eller Syd saa ind mod Byen, saa det ud, som om den vilde falde ud i Havet. Pyn-ten stod ligesom ludende, hældende, mod Vest tabende sig i de stejle Skrænter. Kirken laa inde midt i Vesterby, omkranset af Kirkegaardens Diger, hvor indenfor sov henfarne Slægter.

Gennem mange Aar var Vesterby Kirke flankeret af Hospitalshuset, der laa umiddelbart ind mod den Østre Kirke- gaardsstente. Hospitalshuset var en lav, langstrakt Vaaning med lave Vinduer og Døre, der peb paa alle deres Hængsler, naar de lukkedes af. Hospitalshusets vestre Mur var selve Kirkegaardsdiget.

I dette Hus boede nogle af Sognets fatige. De var nærmeste Nabo til Kirke- gaarden og Vesterby Kirke. I levende Li-ve var disse Beboere ligesom vokset sam- men med Kirkegaarden, og kun et Skridt, saa stod de derinde. De kendte dem alle, som blev puttet ned derinde, og de kendte dem alle, der ved Dag som ved Nat strøg over Kirkegaarden ad den Sti, der gik igennem den, tværs fra den Østre til den Vestre Stente.

Naar Stormen tudede, naar Uglerne skreg inde i Kirketaarnet, da hørtes om Natten underlige Lyde ind over Hospitals- huset. Naar en enlig „Stræner“ i Nattens Mulm og Mørke kom ude fra Havet, hvor han paa Stranden havde „bjerget“ sig en Pind, og puttet i en Sæk, han bar paa Ryggen, da listede han sig gennem Kirke- gaarden for at naa hjem. Inde i de dødes Have færdedes Strandfogeden ikke ved Nattetide.

De var fornummede Skikkelser, disse „Strænere“ og de brød sig fejl om, naar der sagdes, at der gik Spøgelser inde i Ve- sterby Kirke. Beboerne i Hospitalshuset paastod, at de om Natten hørte Stemmer inde i Valhuset til Kirken. Men „Stræner- ne“ ænsede det ikke. Det var Varsler for et eller andet, der vilde ske, sagde disse Natmænd, der kom fra Havet. Spøgelset i Vesterby Kirke kom til dem. Det er mulig en Strandvasker, der vil ind i Kirken, in-

den han puttes ned her i fremmed Jord, sagde „Strænerne“, thi ogsaa de er jo kristne Mennesker, de, der skylls ind fra Havet op paa den stenede Strand.

En Gang vilde dette eller hint ske herude, hvorved Spøgelset vilde forsvinde, det var nu deres Mening, Havet nærmer sig med stærke Skridt og denne store Nabo

til han en Dag segnede om paa Arbejdspladsen. Søren styrtede om i Blokformen og var død. Da Blokken var støbt færdig, ridsede Sørens Kammerater Datoen, da han døde, og Blokken blev senere sat ud i Havet, hvor den nu staar.

I Vesterby var det saaledes, at naar der skete noget sjældent ved Kysten, da troede

skal nok jage Gespenstet paa Flugt. Men alligevel, i Hospitalshuset hørte man Spøgelsets Stemme inde fra Valhuset, naar Mørket rugede over Kirkegaarden.

Det retirerede heller ikke, da Søren Klit maatte flytte fra sit Hus, der laa ude ved Skrænten. Havet aad sig ind mod det, saa Søren maatte pakke sine Ralter sammen og flytte mod Øst. Han byggede et Hus ved Siden af Kirken. Han gik omkring som Daglejer i Sognet, indtil han gik ind i Havarbejdet, Høfdebygningen ved Kysten. Gennem flere Aar gik han her, ind-

man, at Spøgelset i Kirken var Varslet for dette. Tilfældet nede ved Havet med Sørens Død og det, at hans Gravsten blev sat ud i selve Havet, maatte staa i Forbindelse med Spøgelset.

I skal se, at Søren føres ind i Kirken, inden han sænkes i Jorden, sagde Vesterbyboerne. Det er Varslet for dette mærkelige Dødsfald, vi saa ofte har hørt inde fra Valhuset! Den gamle udslidte Arbejder, hvem Havet slog paa Flugt, da han var i sin bedste Alder, faldt paa Arbejdspladsen nede ved Havet, da han var til

Aars, men han førtes ikke ind i Kirken, da han havde lukket sine Øjne. Søren blev ført lige til Graven og sat ned, mens hans Kammerater blottede deres Hoveder. Nej, sagde Beboerne i Hospitalshuset. Spøgelset derinde i Kirken gaar for en Strandvasker, for en af de ukendte, der driver ind fra Havet. Naar han kommer, saa vil Spøgelset forsvinde.

I Vesterby som andre Steder langs Kysten blev der den højhellige Aften holdt Gudstjeneste i Kirken. En saadan Aften, da Vesterbyboerne gik til Kirke, saas et Lys paa Havet Sydvest ude. Fra et Lys gik det over til et Blus. Det var ret mystisk, men mange troede alligevel, at det var et Skib, der passerede forbi. Vesterby havde Sønner, der fo'r paa Søen, og det kunde være en af disse, der fra sit Skib vilde sende en Hilsen ind til Hjemmet og saaledes være med til at fejre Juleaften ved Hjemmets Kyst. Da man gik ud af Kirken, saas Blusset ikke vestude. Flere af Beboerne havde den Tro, at det mystiske Blus var et Skib, der var ude paa sin sidste Rejse.

I skal se, sagde de, nu kommer Strandvaskeren, der vil faa Spøgelset i Kirken til at pakke sammen!

Dagen efter taltes der ikke om andet i Vesterby, thi paa Havstokken laa der da skyllet ind Skibsluger, Skibskufferter, knækkede Master og Kahytsdøre, der vidnede om, at et Skib var splintret udenfor Kysten.

Mellem det meget Skibsvrag paa Stranden fandtes der ikke noget, der kunde fortælle om Skibets Navn eller Hjemsted eller hvor Mandskabet var blevet af. Det varede Uger og Dage, inden en lille Flig af Sløret løftedes for dette Drama. En tidlig Morgen fandt en „Stræner“ paa Havstranden nede under Vesterbys stejle Skrænter et Lig drevet ind. Det laa saa tæt ind mod Skræntens Fod, hvor Bølgerne skulde

ind, at man ikke kunde køre med Hest og Vogn til Stedet. — Nu kom Strandvaskeren, sagde Klaus Bjerg, men vi maa lægge ham paa et Brædt og saa slæbe ham op ad Skræntens Sider. Det blev da ogsaa saaledes. Et Par Heste, der spændtes for det lange, svære Tovreb, der var slaaet om Brædtet, trak Strandvaskeren op fra Havet. Men det viste sig, at han ikke var en af Vesterbys egne Sønner, men derimod en ukendt fremmed. Beboerne i den lille Havby havde aldrig før været Øjenvidner til en saa mærkelig Ligtransport fra Havet, og de satte da ogsaa denne i Forbindelse med Spøgelset i Vesterby Kirke.

I Tiden, der fulgte, efter at Strandvaskeren var puttet ned i fremmed Jord, var det ligesom Gespenstet var forsvundet. Om Aftenen og ved Midnatstide, da saa mange af Beboerne gik med Stien over Kirkegaarden, hørt ingen Stemmer inde fra

Valhuset. Men i Hospitalshuset var man af en anden Mening. Strandvaskeren kom ikke ind i Kirken, inden han lagdes i Graven, og det var nu deres Tro, at dette maatte ske, før Spøgelset forstummede.

Klaus Bjerg havde en stor Børneflokk, Drengene og Piger. Hans Hus laa helt vesterude i Byen. Fra ganske smaa tumlede Drengene nede ved Havet, strøg langs Kysten i alskens Vejr. De blev haardhudede fra Barn af. De blev tidligt fortrolige med Strandingsgoods og Strandvaskere, der drev ind fra Havet. I mørke Nætter gik de ofte nede ved Stranden, og de ræddedes ikke for Spøgelser eller Strandlig, de undertiden var ved at falde over. Jeppe var særlig haardhudet. Han kom ofte ude fra Havet og berettede, at nu havde han set Varsler for Skibe, der vilde strande. I Nat, sagde han, en sildig Aften han kom hjem, gik jeg mellem Mængder af Tømmer dernede, medens et Skib stod ude paa Revlen. Jeg saa, at det knækkede midt over, hørte et flerstemmigt Nødskrig, hvorefter alt blev stille. En saadan Stranding vil komme her.

Det vil klare sig, sagde Jeppe, ligesom Spøgelset jeg mente at komme imod forleden Nat. Da kom der noget helt nede ved Havstokken lige imod mig. Det raslede og knirkede, men jeg blev ved at gaa imod det. Hvad tror I saa, det var? Det var en Stræner, der kørte med Stude! Naar han kørte saa langt nede, var det for, at naar Havet skyllede op mod Vogn og Stude, saa blev Sporene udsløttet, saaledes at Strandfogeden ikke kunde se det.

Spøgelset var opdaget, og saaledes vil det ogsaa gaa med Spøgelset i Vesterby

Kirke. Ogsaa dette vil blive opklaret med Tiden.

Drengene i Vesterby løb ogsaa over Kirkegaarden sildig Aften og tidlig Morgen, og alle havde de hørt om Spøgelset. I Rædsel tog de det ofte i et Hop, naar de skulde forbi Kirken, da særlig naar det stormede og tudede i Taarnets Glughuller. En saadan uhyggelig Aften kom Jeppe ne-

de fra Købmanden, gik ind over Kirkegaarden for at smutte hjem. Indenfor Kirkegaardslaagen stak han i Løb, da han hørte Stemmer inde fra Valhuset. Spøgelset, tænkte han, og Haarene brændte ham i Ørene. Jeppe listede sig alligevel helt hen til Kirkedøren, thi skjult af Mørket kunde Spøgelset da ikke se ham. Jeppe hørte nu, at det var kendte Stemmer, der lød. Det var et Par af Vesterbys gamle Fiskere, der stod derinde og sludrede, medens de klinkede og sagde „Skaal“ til hinanden!

De to gamle var listet over Kirkegaarden, da Mørket faldt paa. Klukflasken havde de i Lommen, og som saa mange Gange før var de ogsaa denne Aften gaaet ind i Valhuset for at tage en Slurk af Flasken.

Jepe løb mod Hjemmet og styrtede hæsblæsende ind ad Døren til Stuen, hvor Klaus Bjerg stod og spredte Garn.

Nu har jeg opdaget Spøgelset inde i Kirken, raabte Jepe. Det var to gamle Fiskere, der stod derinde og klinkede!

Strandingen, som Jepe havde talt om, kom ogsaa. Den kom under Vesterbys stejle Skrænter, hvor den knustes, og hele Mandskabet druknede. Kun Tømmerlasten drev i Land og en Mand af Besætningen. De andre tog Havet.

Da Jepe selv var blevet en af Vester-

bys gamle Fiskere, søgte han ligesom, „Spøgelset“ gerne Trøst i Klukflasken. Det kunde hænde, at han kærtgnede den saa voldsomt, at Ciliane, hans Kone, blev vred, ikke af Skinsyge, men formedelst at Jepe blev for omtaaget.

Kunde han dog falde udenbords, det Svin, sagde hun saa mangan Gang, naar Jepe laa ude paa Havet. Men Jepe var en gammel Havgasse, der nok skulde klare sig. Trods det, at Jepe til sine Tider stod ene ud paa Havet i sin Baad, saa naaede han dog altid ind igen.

Nej, han faldt ikke udenbords. Ciliane døde før Jepe. Vesterbyboerne fulgte hende til det sidste Hvilested inde paa Kirkegaarden. Spøgelset i Vesterby Kirke var da forlængst forsvundet.

Jul.

*Mens Vinter er inde
fra Øst og Nord,
er der Jul igen
paa den sølle Jord,*

— — —
*for at du og jeg
— det største Skarn —
kan faa Fred
ved Bethlehems Krybbebarn.*

OTTO MØLLER.

Sonjas Dukke.

Julefortælling af HANS O. SVALGAARD

REPRÆSENTANT Vesth skuttede sig og slog Frakkekraven længere op om Ørerne. Sikken Kulde at gaa ude i. Det var ogsaa ærgerligt med den Vogn. Han saa paa Uret. Vognen skulde have været færdig i Løbet af to Timer, men nu havde han ventet i tre Timer paa den. Det var ogsaa ærgerligt, at den skulde gaa i Stykker lige her, ikke saa langt fra Hjemmet; da han kørte i Morges, havde der ikke været noget i Vejen med den, men nu, ja, nu vilde den altsaa ikke længere; naa, det var da godt, at Mekanikeren i det hele taget kunde reparere den; det var bare kedeligt med den lange Ventetid.

„Jeg maa vist hellere se at faa en Kop Kaffe et eller andet Sted“, tænkte Vesth, „for det er nu alligevel for koldt til at blive ved at gaa ude“, og efter nogen Søgen fandt han sig et roligt Sted, hvor han kunde drikke sin Kaffe, og hvorfra der uden var en god Udsigt; det var ganske vist kun ud til Gaden, men det var morsomt at betragte de mange glade Mennesker, der ilede forbi, de bar alle Præg af at være i Julestemning, og det var i Grunden heller ikke saa underligt, tænkte Vesth, for det var jo Lillejuleaftensdag — med dalende Snefnug — Granguirlander — hvis krydrede Duft mættede Luften — og de straalende oplyste Butiksvinduer — alt ty-

dede jo paa, at nu, endeligt nu, var den længe ventede Jul kommen, og meget haarde og ligegyldige skulde de Mennesker være, som ikke af alt dette kunde bringes i Julestemning. Det var morsomt at se, saa travlt Folk havde; det var nok de sidste Indkøb, de var ude paa. Forresten, Vesth trak et Par Sedler op af Lommen, det var hans Kones og Børnenes Ønskesedler. — Overvældende meget Arbejde havde bevirket, at han ikke forlængst havde set paa dem i Dagene ind under Jul, nu kunde han jo passende gaa paa Indkøb; Lejligheden var der nu.

Han betalte og gik ud paa Gaden. Hvor var der dog mange Mennesker. Der var næsten ikke til at komme frem. Folk puffedes, skubbede og stødte til hinanden, men alligevel, det var jo, fordi det var Jul, og kun venlige Bemærkninger hørtes.

Vesth nynnede en Julesalme ganske sagte, en af dem, han særlig godt kunde lide. Melodien greb ham om Hjertet, og sammen med den fulgte altid nogle vemodige Tanker. Det var i Grunden noget underligt noget det med Julen, tænkte han, hvilken Forandring skete der ikke med Folk netop i den Tid, alle var i godt Humør, og alle vilde kun hinanden det bedste, og, tænkte han, det var sikkert godt, at det var saadan denne ene Gang om Aaret, thi

ellers, det troede Vesth da i alle Tilfælde, vilde Menneskene sikkert drukne i Løgn, Ondskab og Intriger; nu ind under Jul var alt anderledes, alt ondt forsvandt, alle var glade, — mon det var Sneen, der havde en saadan dulmende Virkning paa Menneskene — mon det virkelig var Sneen, som ikke alene med sin hvide Kappe formaaede at dække den sorte Jord, men ogsaa det sorte i Menneskenes Sjæl, saa de blev glade og fredfyldte; dog maaske var det den barnlige Sjæls Længsel efter Julen, som de Voksne fik et Præg af, og maaske var det noget dybere, noget religiøst, og alligevel — ja-a, det var det nok i mange Tilfælde, men — Vesth kunde ikke faa sig selv til at tænke Tanken til Ende — — Ja, altsaa, gjorde han op med sig selv: Folk er af Naturen godhjertede, men i det daglige Liv maa

der benyttes saa mange Tricks for at eksistere, og under dette — Kampen for Livet, begraves det gode; det visner bort med Alderen, og tilbage bliver blot en lille Spire, som kun en Gang imellem faar Lov til at vokse op og gøre godt, og det sker bl. a. ved Juletid. Saa glemmer Menneskene for en Tid de daglige Bryderier. Hverdagens graa Maske falder, og alle er parate til at være gode mod hinanden. —

Naa, men bortset fra alt dette, sagde Vesth til sig selv; — Nu er det altsaa Jul, og til Julen skal der gives Gaver, og disse maa jeg hellere se at faa købt med det samme. Han gik ind i den nærmeste Legetøjsforretning, og lidt efter kom han med en Pakke under hver Arm. Han havde efter

Ønskeseddelen købt et elektrisk Tog til Bent og en dejlig stor Dukke til Solveig — nu manglede han kun Gaven til sin Kone, men den kunde det maaske ogsaa blive vanskeligt nok at faa fat i. Han gik langsomt hen ad Gaden, men standsede pludseligt. Der var nogen, der sang og spillede, men hvor.

Han saa sig omkring; hvor smukt det lød. Han gik efter Lyden. Sangen og Musikken drog ham. Jo, der var det — Lyden kom fra en Port. — De var altsaa inde i Gaarden. — Nu saa han dem.

„... de straalende oplyste Butiksvinduer“.

En ung Kvinde, der spillede Guitar og en lille Pige, som sang dertil: „Det kimer nu til Julefest“. Tonerne fyldte Gaarden helt, hvor lød det smukt!

Vesth følte sig ganske betaget, men nu holdt de op. Et Par Mønter faldt ned i Sneen og blev samlet op af den lille Pige. Nu kunde han bedre se hende, hvor var hun dog sød. 10 Aar eller deromkring var hun vist. Han greb i Lommen, fandt en

Mønt og kastede til hende, hun greb den i Farten, og Vesth fik et straalende Smil til den, stammede hun forlegen, „Ja“, svarede Vesth, „det er en Dukke“, „En Dukke, Barn havde han aldrig set. Hendes kulsorte Lokker indrammede et ualmindeligt fintformet Ansigt, og de store, sorte Øjne tindrede omkap med den skinnende Mønt, hun holdt i sin Haand. Saa nejede hun dybt og gik hen til sin Moder og begyndte igen at synge. —

Hendes klokkerene Stemme kunde ikke andet end gribe en om Hjertet, thi den lokkede alligevel et og andet frem i et Menne-ske. Hun rørte de Strenge i andres Hjarter, som kun sjældent spilles paa, de Strenge, som et Mandfolk nødigt vil indrømme at være i Besiddelse af, selv om de naturligvis dybest inde er der, men det skal siges til Vesths Ros, at det, han nu gjorde, ikke var Følgen af, at Følelsen løb af

med ham, det var ikke Øjeblikkets Stemning, som nu gav sig Udslag, nej, det var det ikke for — at gøre andre glade, havde altid været det skønneste, han vidste, og desuden — han elskede Børn!

han og gav hende Pakken. „Maa jeg have den“, stammede hun forlegen, „Ja“, svarede Vesth, „stammede Smil til hele Ansigtet, og trykkede Pakken ind til en Dukke til mig —“. Sonja straalende over de Vesth, „det er en Dukke“, „En Dukke, Barn havde han aldrig set. Hendes kulsorte Lokker indrammede et ualmindeligt fintformet Ansigt, og de store, sorte Øjne tindrede omkap med den skinnende Mønt, hun holdt i sin Haand. Saa nejede hun dybt og gik hen til sin Moder og begyndte igen at synge. —

maatte han købe en ny Dukke til Solveig, men den Uejlighed var tilfulde det fremme-de Barns Glæde værd, og i en anden Forretning købte han en, og saa var der kun tilbage at finde Gaven til sin Hustru, hvad maaske kunde blive vanskeligt nok, men her vil vi forlade Vesth og følge Sonja og hendes Moder. —

De havde gaaet fra Sted til Sted, og var nu sidst paa Eftermiddagen kommet til en Gaard i Udkanten af Byen. Folk havde ikke vist nogen store Gavmildhed, men alligevel havde Moderen besluttet, at nu maatte de holde op. Hun var kommet til at se, at Barnet var helt blaagraa af Kulde, og at hun var meget sulsten, var sikkert, da de ikke havde faaet noget at spise siden Middag. „Naa, min Figge“, sagde hun til Sonja, „nu maa vi vist hellere holde op for i Dag.“

„Ja, Mor“, svarede Sonja, der var intet, hun hellere vilde, for hun var ganske følelsesløs af Kulde, og hun vidste, at hvis

Tonerne fyldte Gaarden helt.

de havde tjent tilstrækkeligt, var det ikke helt umuligt, at de ogsaa fik Kaffe, men det afgang ganske af Moderen. MorGrethe pakkede nu Voksdugget om Guitaren og sammen forlod de Gaarden.

I den sidste Timestid havde det ikke sneet, men nu begyndte mørke Skyer at trække op, de varslede mere Sne, og Mor Grethe stirrede bekymret op mod dem, det saa ikke videre lovende ud.

„Skal vi blive her i Nat, Mor?“ spurgte Sonja, som havde bemærket Moderens betænkelige Stirren mod Himlen. „Vi skal vel ikke videre, det er jo da Juleaften, Mor?“

„Ja, det er det, det er rigtignok, min Pige“, svarede Mor Grethe, men jeg vilde nu gerne, vi kunde holde Juleaften i den næste By, der er Forholdene meget bedre for saadan et Par som os, end de er her, og der er kun en Times Gang dertil. Tror du saa ikke, du kan holde ud at gaa det Stykke, hvis du faar alt, hvad du kan spise?“ Og det troede Sonja bestemt, hun kunde.

Efter en Times Hvil i et varmt Lokale, og efter at have faaet noget at spise, begav Mor Grethe og Sonja sig paa Vej til næste By. Det var næsten mørkt, men det sneede ikke, og mellem forrevne og tunge Skyer saa de af og til et Glimt af Stjernerne. Snart vilde Dagen dø, og Stjernernes matte Glimt vilde blive til straalende hvide Lys, nu, som for Tusinder af Aar tilbage, som den Nat, da de rigtig fik Glans.

Det var underligt, tænkte Mor Grethe, det var, som om en ejendommelig Fred fyldte Sindet, naar man saa op mod dem, for Mørket stod som en uigennemtrængelig Mur om dem hernede, men de smaa lysende Prikker over dem gav en velgørende Ro i Sindet og dulmede de tunge Tanker. Hun saa paa Sonja, der trippede af Sted, det bedste, hun kunde. En tapper lille Pi-

ge var hun, det var godt, hun havde hende; uden Sonja var Livet intet værd.

„Mor!“ Sonja afbrød Moderens Tanker ved at udbryde: „Min nye Dukke skal hedde Grethe, ligesom dig! Maa den det?“

„Ja, det maa den, mit Barn“, svarede Moderen med et Smil. Det var rart at tænke paa, at der var gode Mennesker til. Den fremmede Herre havde maaske en lille Pige paa samme Alder som Sonja?

Det var begyndt at sne, noget vaadt havde pludseligt ramt Mor Grethes Kind, og det begyndte at tude uhyggeligt i Telegrafledningerne langs Vejen. En Snestorm var i Anmarch, og Mor Grethe var ked af det. Hun havde troet, de kunde have undgaaet grimt Vejr, men vende om syntes hun dog ikke, de kunde. I Løbet af det næste Kvarter sneede det, saa de ikke kunde se frem for sig, og den stærke Blæst gennemisnede dem, saa de Gang paa Gang maatte standse og vende Ryggen mod og forsøge at banke Varme i Hænder og Fødder. De kom dog stadigt fremad, om det end gik langsomt. Sonja travede tappert af Sted ved Moderens Side, mens hun knugede sin dyrebare Dukke ind til sig. Den pæne Herre maatte have mange Penge, siden han kunde give hende, Sonja fra Baggaarden, en saa fin Gave, tænkte hun, nu maatte hun passe rigtig paa den.

Mor Grethe saa bekymret ned paa Barnet. Himmel og Jord stod i et, og hun var graableg af Kulde. Kunde hun dog bare holde ud, saa de kunde naa Vejen frem.

„Lad mig binde mit Tørklæde om dit Ansigt, saa mærker du ikke Kulden saa meget“, raabte hun til Barnet, og de travede videre, kæmpede sig møjsommeligt frem mod Stormen og Sneen, der næsten blindede dem. Skridt for Skridt gik det fremad, og i Udkanten af en lille Skov fik

net. I dette Øjeblik en gammel Kvinde. Hun stod, som om hun ikke rigtig kunde fatte, hvad der var sket, men med et jamrende Skrig kom hun pludselig til sig selv og løb hen til det lille Legeme, der laa i Grøften. Dets sorte Løkker flød ud over den hvide Sne, og det blege Ansigt vendte op mod Moderen. „Sonja!“ hviskede Mor Grethe og lagde sig paa Knæ ved det stille Barn. „Sonja, du maa ikke dø!“ Det kom som et fortvivlet Skrig, og hun lagde varsomt Barnets Hoved i sit Skød, strøg dets blege Ansigt, medens Taarerne trilled ned ad de turede Kinder. „Mit elskede Barn“, hulkede hun, „du maa ikke dø; du er alt, hvad jeg ejer, du, mit eneste“. — Hun rejste sig med et Sæt, stod helt op og strakte en knyttet, rystende Haand efter den forsvundne Bil: „Morder!“ stønnede hun graadkvalt, bøjede sig ned og løftede Sonja op i sine Arme, og med den tunge Byrde stred hun sig videre frem ad Vejen, vaklende under Vægten, men fast besluttet paa at naa frem, skønt hun var sikker paa, at Sonja var død. Frem maatte hun, gaa, gaa, til hun styrtede. Hun flyttede Benene helt mekanisk, hendes Øjne var halvt lukkede, men alligevel faldt hun ikke. Hendes Hjerne arbejdede ikke, og alligevel gik hun som en, der gik i Søvn. — Paa denne Maade naade hun langt, men pludseligt var det, som vaagnede hun op, og nu følte hun for Alvor Strabadserne. Benene vaklede under hende, Øjne smertede, og i hendes Hoved føltes det, som var det fyldt med Maskineri, der hamrede og dundrede. — „Sæt dig, Grethe!“ sagde hun til sig selv, men hun gjorde det ikke, vaklede blot videre. Sneen smertede, hun lukkede Øjnene, stavrede frem i Blinde, og pludseligt faldt hun ned i Grøften, laa et Øjeblik, rejste sig paany, men kom op paa den modsatte Side, og vaklede videre ind over Markerne. Stakels Mor Grethe!

de et lille Pusterum, der var lidt Læ. Mor Grethe bankede og trillede Sonjas smaa Fortrosne Hænder og gned hendes blege Kinder. „Fryser du meget, min Pige?“ spurgte hun. Sonja rystede paa Hovedet. „Nej, Mor“, sagde hun tappert. Men det lille sammenkrøbne og rystende Barn talte sit eget tavse Sprog. Det var en hel Orkan nu. Træerne svajede frem og tilbage, medens Grenene slog sammen med skarpe Smæld, og da de igen traadte ud paa Vejen, gav det et voldsomt Gisp i dem, som om Stormen og Sneen helt vilde kvæle dem. Foroverbøjede stred de sig hen ad Vejen. Da var det, at Sonja tabte sin Dukke! „Mor“, raabte hun med Fortvivelse i Stemmen: „Mor! Grethe er væk, vi maa have fundet Grethe!“ Moderen standsede. „Var det lige her, du tabte den?“ „Ja“, svarede Sonja og begyndte at lede. Hvor var den dog? Hun sparerede i Sneen og søgte og søgte, først i begge Sider af Vejen, men hun kunde ikke finde den i den dybe Sne; saa længere ude — midt paa Vejen, løb igen et Stykke tilbage. Hvor var den dog? Nu var hun allerede langt borte fra Moderen. „Aah“, raabte hun pludselig glædestraalende, „her er den, her er Grethe!“ Hun greb den i sine Arme og trykkede den ind til sig og begyndte at løbe tilbage til Mor Grethe. „Aah, Mor“, raabte hun, „det var ...“ „Sonja! Sonja!“ skreg Moderen pludselig, „Sonja! Pas paa! Væk — væk fra Vejen, Sonja! Aah, men nej. Det var for sent. En lille mørk Skikkelse, der løb paa Vejen — En blændende hvid Lyskegle, der splittede Mørket — et sort Legeme, som skød frem med Lynfar, og saa — et skærende Skrig, og et lille Legeme, der hvirvledes ud i Mørket. Uhyret var allerede langt borte. Mor Grethe stod som forste-

Pludseligt stødte hun mod noget haardt, der gav efter, snublede over et Dørtrin og faldt, men saa heldigt, at hun ramte nogle Sække, som tog Stødet af. Hun blev liggende fortunlet og udmattet, som hun sov, men lidt efter rejste hun sig op. Benene kunde næsten ikke bære hende, men med en voldsom Anstrengelse tog hun sig sammen, og søgte at orientere sig. Hun gik nogle Skridt frem i Hytten, hvorved hun stødte Hovedet mod en Lygte, der hang under en Bjælke, og ved forsigtigt at søge, fandt hun oven paa denne en Tændstikæske. Nu kunde hun dog faa Lys, men den første Tændstik, hun strøg, gik ud. Hun prøvede med en til. Jo, den lille, spæde Flamme spruttede og blafrede, og snart kastede Lygten et klart Skin ud i det mørke Skur. Hun løftede forsigtigt Sonja bort fra Døren og fik hende anbragt paa et blødere Leje af Halm, hvor hun laa varmt og tørt. Efter at have lukket Døren, sank hun sammen ved Sonjas Leje, overvældet af Træthed, og Lygten kastede sit gule Skær fuldt og klart paa Mor Grethe og Sonja — Moderen og Barnet, de to, som Livet havde handlet ilde med, dem, som ingen savnede, men som elskede hinanden over alt. Mor Grethes furede Træk fortalte om søvnløse Nætter, hvor hun kastede sig frem og tilbage paa sit haarde Leje, fordi hendes Tanker og hendes Hjerne arbejdede med dette ene: Hvorledes skal Sonja og jeg opretholde Livet — fortalte om alt det onde, hendes Mand havde gjort hende, før han i Drukenskab var faldet i den dybe Havn — og endelig fortalte om denne Aftens og Nats Lidelser. Nu sov hun — Søvnlen havde taget hende i sin beskærmende Favn.

Hun smilede — smilede, som kun en Mor kan smile. Hvad drømte hun mon, siden hun kunde smile saa lykkeligt?

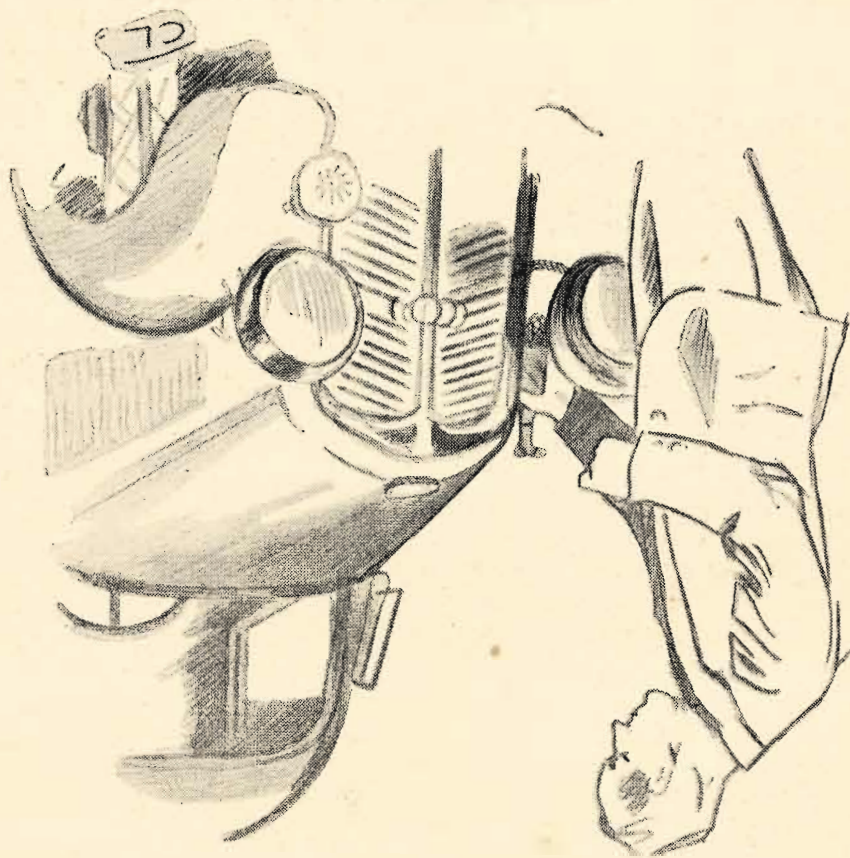
Aah jo — en Mor, selv en ulykkelig

Mor, hvis Liv ikke har været en Dans paa Roser, kan smile, thi der er dog altid et eller andet lyst Minde, som fortjener en Moders Smil. Hun havde sikkert ofte haft en lykkelig Stund med Sonja — hendes Barn. Men nu gled Smilet over til Ængstelse, og nu fordrejedes hendes Ansigt i Rædsel. Oplevede hun igen Aftenens Begivenheder? Drømmen er ikke altid barmhjertig! Pludselig vaagnede hun, stirrede forvildet rundt i Hytten, saa paa Sonja og var nu helt klar. Hun lagde sig ned over Barnet, og forsigtigt berørte hun hendes Bryst. — „Jamen. — Nej — jo, jo, — hendes Hjerter slog. Hun levede, levede!“ Det jublede i Mor Grethe. Hun havde jo været saa sikker paa, at Sonja var død. Men nu — hun levede. Aah, en inderlig Taknemlighed og Fred fyldte hendes Sind.

Nu havde hun jo faaet Sonja tilbage. Mor Grethe fik travlt, trods hendes Træthed, der var ingen Tid at spille, hendes Barn maatte have Hjælp. Hun dækkede Sonja til med nogle flere Sække, og Lygten satte hun ved Siden af hende. Saa, — og nu lagde hun sig paa Knæ, kyssede Barnet kærligt, knappede sin tynde Frakke tæt om sig, og gik udenfor. Et mægtigt Vindstød havde nær væltet hende, hun blev næsten tvunget i Knæ, og maatte et Øjeblik læne sig mod Døren for at samle Kræfter. Saa gik hun, foroverbøjet og med tunge, trætte Skridt. — I hvilken Retning skulde hun gaa? Hun vidste det ikke — gik bare — ud i den hylende Snestorm, der havde frit Spil her paa de flade Marker, — og ud i det uvisse. — Kunde hun vente at finde Hjælp her? Næppe! Men Mor Grethe tænkte ikke, men vidste, der var ingen Tid at spille. Nu maatte hendes Barn have Hjælp. Hun var sløv af Træthed, alligevel gik hun oprejst og stirrede frem for sig. Pludseligt stødte hun mod en Hegnspæl og faldt, men sansede

ikke at rejse sig. Sadan laa hun længe. Sneen fæg over hende, og dækkede hende til. —

Stormen stlhnede af lidt efter lidt. Det blev saa forunderligt stille. Det var denne Stilhede, der bevirkede, at Klangen af Kirkeklokker naaede helt ud paa den øde Mark, og det var denne rene Klang, som vækkede Mor Grethe. Hun var træt, men Stormen stlhnede af lidt efter lidt. Det blev saa forunderligt stille. Det var denne Stilhede, der bevirkede, at Klangen af Kirkeklokker naaede helt ud paa den øde Mark, og det var denne rene Klang, som vækkede Mor Grethe. Hun var træt, men

Der sad i noget Klemme mellem Motorhjælmen og højre Forskærm.

den Tanke at skaffe Hjælp til hendes elskede Barn var ikke borte. Hun rejste sig, faldt, men krøb videre mod, hvortra Lyden kom. Ingen vidste, hvor langt hun var kravlet. Hun vidste det ikke selv. Tid eksisterede ikke for hende mere, men — Folk fandt hende, da Gudstjenesten var forbi, ved Kirken, hvor Trappen førte op paa det, men for hen til Vognen, startede den, og afsted gik det i den Retning, hvortra han lige var kommet. — Han fandt Sonja, og bragte hende med hjem til sin Kone, som tog sig kærligt af hende. Hun fik intet Men af Ulykken, og blev snart rask. Da Vesth erfarede, at Sonjas lille tapre Moder var død, besluttede han

til Taarnet, hvor hun laa og omklamrede de kolde Jernstænger — og var død — — En Moder var død for sit Barn. — Vesth var naaet hjem. Vognen holdt ud for Garagedøren, som han var ved at lukke op. Da han gik tilbage mod Vognen igen, saa han, at der sad noget i Klemme mellem Motorhjælmen og den højre Forskærm. Han tog det op, stirrede forbauset

og hans Hustru, at de vilde tage sig af den lille forældreløse Pige altid, men trods al deres Kærlighed, varede det dog længe, inden Sonja forvandt Sorgen over sin Moder.

En Dag løb Sonja og legede sammen

med Bent og Solveig, og pludselig udstødte hun et Skrig, fo'r hen til en halvt smeltet Snedrive og gravede noget frem af den. Da Genstanden var helt fri, tog hunden op og knugede den ind til sig: Det var Sonjas Dukke!

Hans O. Svalgaard.

EXEMPLET —

Tænker vi paa
 Exemplets Magt,
 naar vi vandre
 omkring hverandre —?
 Er der ikke noget
 tænkt — gjort — sagt —
 som det var bedst at forandre —?

Tænker vi paa
 Exemplets Magt,
 naar vi Omsorg
 for Børn har faaet —?
 Et Ord maa vi altid
 tage i Agt:
 Vi skal høste, som vi har saaet — —

OTTO MØLLER.

Hans Bakgaard.

Aa spøer en Pieg, om hun som Maren ka bæer en gue Tønd Row i
Æ tøws æ trowr, hun læer ed staae, — ja, de er no mi Trow!
Nes, no er Verden fylidt med Hywl — paa Hywl skal oltung swinge!
Saa snaaer de no skal uden en Daer, saa i en Biel aa hengge!

Nes, just da æ haaj lieg besøgt
mi Ongdomskjærlighed,
æ smæk en Daa mi tow Las Row
mæ Plejl — men de kost Svæd!
Men spøer en Kaæl, om han kan plejll
hans tow Las Row en Daae!
Aa spøer, om han ka læwt en Hæfst —
æ trowr, han læer en staae!

Aa siel haar æ hu læwt en Hæfst,
den Gang æ tjent Afs Suen,
aa æ hu bæer fier Tønder Byg,
de bæfst a Tusind Puen,
I Treško rend æ fier Miel
saa manne, manne Næt,
den Gaang da Maren tjent Pe Riis,
aa æ bløw oller tret.

I Fløjl aa Silke de er rlejl —
men kan ed malk en Kow,
aa spræe nøj Møg aa slagte en Swien
aa bæer en gue Tønde Row?
Fu de kund Maren spelme gjor,
den Gaang hu tjent Pe Riis —
ja, hu ka bæer en gue Tønd Row
aa jennær slagte en Gries.

Aa trowr I mon di hersens Kaæl
ka swing en Plejl? Nes Tak!
Men stek dem lieg en Cigaret —
jow, di ka ræeg Tobak!
Aa sikken Kjærest de steller mæj! —
er de mon for en Buen,
aa pøns epo aa staa sæ nler
mæ saæn nøj Wærk te Kuen?

No vil ed oller goe en Trin,
aa cykkel er olt fu ringg —
saa snaaer de no skal uden en Daer,
saa i en Bil aa hengge!
Aa broeg en Hjøle kan ed et,
men hengge ibaa en Hæfst
aa swing en Pisk aa hold nøj Hals,
de kan ed oller bæjst.

Ø er endda nue sølle Kaæl,
dem no om Tier er tel,
fu di vil haæ en frygtelig Løn
aa ingen Ting bestell,
aa saa hver Awten na te Fløwt
te Fæjst aa Baal aa Fjæs,
mæ Handsker aa Galoscher poe
i oll djer styw Staes.

Æ gammel Sognefoged

Jul i Thy i gamle Dage.

De gamle Juleskikke, af hvilke
mange lever den Dag i Dag.

Ved Carl Chr. Carlsen.

SAA langt, man gaar tilbage i Tiden, har den danske Jul — i Forening med dens kristelige og kirkelige Indhold — ogsaa været præget af Travlheden, og en god Del Overtro har været hæftet til den Tid af Aaret, som til andre store Kirkefester.

Særlig paa Landet og vel nok mere i tidligere Tider var Travlheden stor. Der skulde pyntes op ude og inde og gøres rent baade i Stuehus og Længer. Kakkellovne skulde være skinnende blanke, Kisteklæderne eftersete, og hvad var der ikke af Slagtning, Brygning og Bagning?

I god Tid forinden skulde Kornet maltes og Juleøllet brygges, saa det kunde faa afgæret til Festen og have tilstrækkelig Kraft og Fylde. Selv hos Smaakaarsfolk blev der bagt to Slags Brød, Grovbrød og „Kage“, og hvor der var bedre Raad, bagtes store Mængder Sigtebrød, for det var ikke passende at spise det sorte Rugbrød i Helligdagene.

Foruden Brød bagtes Pebernødder og smaa Kager, og dét har alle Dage været en stor Fryd for Børnene i Huset at hjælpe med ved Julebagningen, skære Pebernødder af og trille dem. Siden hen spillede man om dem eller spiste dem ved de lystige „Pebernødlege“.

Men Rengøring og Mad var ikke det eneste, der skulde tænkes paa. Der maatte nye Klæder til til Festdagene. „Skræderpigerne“ syede Dag og Nat, drog fra Gaard til Gaard. Den stakkels Husmoder havde nok at tage Vare paa, og jo nærmere man kom Julen, desto mere blev der.

Det var nemlig ikke blot ens egne, der skulde sørges for. Af god hævdvunden Skik blev der ogsaa noget til Tiggerne, der meldte sig fra selve Sognet, fra Nabosognene og de nærmest liggende Byer, de kom for „at dele med Bonden“.

Naar de fattige Koner mødte op med deres Kurve paa Armen, havde Husmoderen til hver enkelt et Stykke Flæsk, et Sigtebrød, en Julekage, eller en Kop Gryn. Det hændte ogsaa, at Fattigkonerne kom sidst i Julen og fik Levningerne fra Festdagene.

NAAR saa Juleaftensdag var inde, var det meste huslige Arbejde til Ende, men saa skulde der tænkes paa Dyrene.

Det var den smukke Tanke, at Dyret, Guds umælende Skabning, Menneskets trofaste Hjælper, skulde holde Jul med sine Husfæller.

Alle Kreaturerne fik Juleaften rigeligt Foder, ikke blot Heste og Køer, men ogsaa Hund, Kat, Høns, *Ænder* og Gæs. Lænkehunden blev løst og skulde have med af alt paa Bordet. Køerne blev gnedne om Tænderne med Salt og Sod, saaledes at Trolddom ikke skulde faa Magt over dem. Skikken at stille den maatte ikke være tom i Helligdagene, for der lagdes Velsignelse i alt, hvad der var fremme. Ploven hentedes hjem fra Marken, at ikke Jerusalems evigt vandrende Skoma-ger skulde søge Hvil paa den Julenat. Man skulde jo nok en Hellignat unde ham lidt Fred i hans ustandselige Vandring, men

efter den Plov, han havde siddet paa, gror der i Aarets Løb kun Ukrudt.

Staal og Jern holdt Troldtøj borte. Kniv og Økse, Saks og Søm blev sat over Døre og Spærker i Stald og Lo. Staal af en eller anden Slags blev lagt i Korndynger og Brønde, ja, selv i Møddingen. Jo, der var nok at huske paa. Intet Arbejde, hvorved noget gik rundt, maatte udføres i Julen. Spinderokken fik staa i Fred, og det gik heller ikke an at vinde Garn, ingen turde rulle, dreje Sibesten eller køre Gødning ud med Hjulbøren, for Børens Hjul gik jo rundt ...

le Fuglene op er vist kommen op i en nye-re Tid, men almindelig var det at strø Korn ud til de smaa Fugle, og hvor man havde gjort Gilde for Fuglene, maatte man ikke senere sætte Snarer.

ENDELLIG var der de mange Ting, man skulde gøre efter gammel Skik og Overtro. Der blev tegnet et Tjærekors paa Stald- og Ladedøre og ridset et Kors i Korndyngerne paa Loftet for at holde on-de Vætter borte. Karlene væltede Hø og Korn ned fra Stængel, saa de havde nok hele Julen. La-

DEN, der overtraadte Forbudet, rantes af noget meget slemt: bulne Fingre, kom til at spinde efter Døden, Sjælen blev fredløs til Dommedag, eller man vilde faa Genfærd at se, der med blodig Haand advarede dem. En sandsynlig Forklaring paa denne Folkeovertro er, at det var Helligbrøde at arbejde med noget, der ikke var strengt nødvendigt, i disse hellige Dage.

Julemorgen skulde man huske at hilse: Godmorgen og Glædelig Jul, og kom man ind paa et fremmed Sted, skulde der siges Glædelig Jul eller Glædelig Fest. Det skulde ske, inden man kom forbi den første Bjælke i Stuen, og den, der glemte det, fik sit Navn skrevet op paa Bjælken til Skræk og Advarsel. Hvor man kom paa Besøg, maatte man smage paa, hvad „Huset formaede“; ingen maatte „bære Julen ud“.

FØRSTE og anden Juledag er Kirkegangens Dage, og havde man langt til Kirke, maatte man tidligt op. Nogle Steder drog Husets Karlfolk til Kirke Juledag og Kvinderne anden Juledag, andre Steder gik Mand og Kone første Helligdag, Tjenestefolkene og Børn anden Juledag.

Manden trak i Kisteklæderne, som Konen havde hentet frem, og medens hun pyntede sig, svøbte han „Offerpengene“ ind i de omdelte „Offersedler“. Præstens Pakke kom der en sort Traad om og en hvid om Degnens, saa kunde man kende Forskel. Nogle Kobberskillinger blev lagt løst i en Lomme. Konen fik sit „Kridthus“ frem, i hvis ene Lukke hun lagde smaa Sukkerstykker, blandede med Annis og Allehaande.

Saa samledes Folk ved Kirken, kørende eller gaaende, som det faldt bedst med Lejligheden, alle med de glædeste Ansigter og i de bedste Klæder og alle med Ønsket om en glædelig Fest. I Kirken sang man de gamle Salmer og hørte det gamle

Evangelium blive forkyndt. Efter Prædiken kom Ofringen til Præst og Degn, og naar Velsignelsen var lyst, begyndte Folk at spredes.

EFTER Hjemkomsten ombyttedes Kisteklæderne med Søndagsklæderne, som blev baarne hele Juleugen, og naar Kisteklæderne omhyggeligt var bleven lagt sammen, blev Bordet dækket. Den berømte Folkemindeforsker, H. F. Fejlberg, der har skrevet en Del Bøger om Juleskikke, fortæller om sin egen Barndoms Julemorgen: — — — over hele vort Land har Festen kastet sin Glans; Julestjernen har lyst helt ind i baade Menneskers Huse og Hjerter, saa Festønsket Julemorgen fik en egen Klang.

Hvor jeg som Barn var i Kirke, havde

Orklet en gylden Stjerne, og hver Gang Folket juledag ofrede, drejede Stjernen sig rundt med en fin klingende Lyd af Smaaklokker, hvad der for os gav den Dags Kirkefjenesse en egen Højtid. — En Skik, som ogsaa har fundet Sted her i Thy.

AF de ældgamle Stikke, som er knyttet til Julen, har vi endnu den Dag i Dag Hovedstaden og Købstæderne; efterhaanden vandt det Indgang ogsaa paa Landet. Jul træet gik sin Sejrsang fra Herregårde og Præstegaarde til Borgerhjem i Byerne og ind i de fattigste Stuer i By og paa Land. Nu er der næppe det Hjem, hvor man ikke med Forventning længes mod Julens Grantræ, selv om Træet kun er en lille Gren med et eneste Lys paa.

JULETRÆET hører Hjemme til, og det maa ikke fordunkles af de mange store Jul træer, som Foreningerne nu om Dage byder til bade før og efter Jul. Disse Træers Pragt og mange Lys maa ikke ødelægge Mindet om Hjemmets Jul træ, som blev tændt, medens glad Forventning straalende fra alles Ansigter. Og saa gik Døren op for Lysenes Glans!

Dette Julens Symbol, Lysene, kan følges helt tilbage til de allerældste Tider. Som Korstegnet værgede mod Julenattens mange Farer og skærmede mod Vætter og Troldeøj, — derfor var det jo, at det endnu findes denne Skik i Honningkagerne, der jo formes som Børn, Bukke og Grise. Ogsaa de runde „Julekager“ med Rosiner og andet dejligt i ligger nu hos Bageren, men dem kan man jo nu faa hele Aaret rundt.

SAA gaar Døren op for Jul træet, som først kom her til Landet sydfra i Begyndelsen af forrige Aarhundrede. I en københavnsk Avis fra 1812 hedder det saaledes: „— — — de i Tyskland saa almindelige Jul træer, behængt med

og Tællelyset. Paa Bordet stod de tændte Jul lys, et for Manden og et for Hustruen. De maatte ikke røres, ikke pudses og ikke flyttes. Der kunde ogsaa sættes tændte Lys i Vinduene; derved viste man ogsaa den forsinkede Vandrers Vej til gæstfrit Hjem. Nogle

le Steder brugtes flergrenede Lys med 3—6 Arme eller Grene efter Antallet af Børnene i Huset. Julelyset maatte ikke tændes med en brændende Stikke, men kun ved et andet brændende Lys, og ved Julelysets Flamme maatte atter intet Lys tændes.

Gik man ud i Mørket, maatte man have Ild eller Lys med sig, og der blev baaret Blus gennem den mørke Julenat, naar man vandrede til Ottegudstjenesten i Kirken, og de sammenkastede Fakler dannede bag-efter store Baal uden for Kirken.

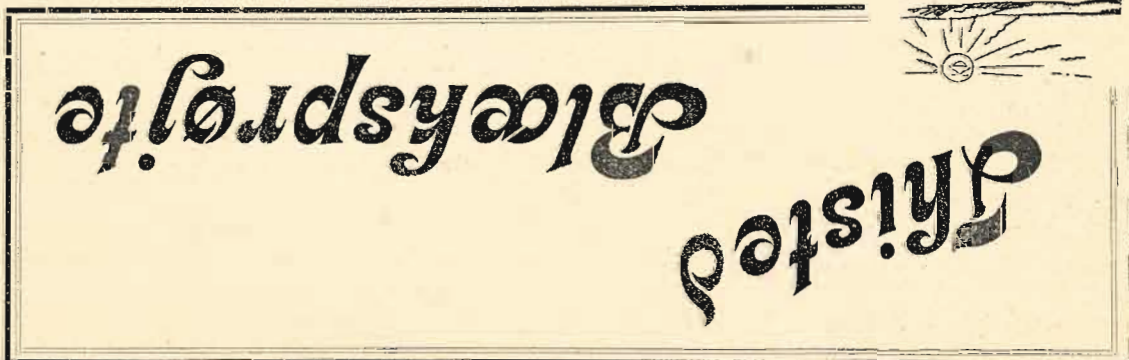
Saaledes har Julelyset været tændt af Slægt efter Slægt fra det blussende Baal paa Arnestedet til vore Dages smaa røde og hvide Julelys.

MEN inden Julelysene er brændt ned, er det Julegavernes Time. Helt tilbage i Hedenskabets Dage var det Skik at udveksle Gaver mellem Slægt og Venner ved Midvintergildet og den Dag i Dag spiller Julegaverne jo en mægtig Rolle.

Selv om man ikke kan sende en hel Skibsladning Gaver, som f. Eks. Czar Nikolaj II altid forærede det engelske Hof, saa giver enhver efter Evne og Sind, hvad han formaar.

Er Gaven et personligt Arbejde eller valgt med Omtanke, behøver den jo heller ikke at være stor for at blive modtaget med „kongelig“ Glæde.

Korrespondent: Ukendt.
 Redaktør: Flygtet.
 Telefon: 4711

Haandværkerforeningen

paatænker at lade de Medlemmer, der har mest dramatisk Talent, opføre „Elverhøj“, vi kan robe, at Rollen vil blive saaledes fordelt:

Kong Christian IV Kunsttrøjer Bunch
 Walkendorff
 Sanderhoff Jensen
 Christine Munk ...
 Fru Kloster
 Agnete
 Fru Carl Jensen
 Frk. Lyager
 Ridder Ebbesen ...
 Bankdirektør Hartz
 Ridder Flemming..
 Abildgaard Jacobsen
 Bjørn Olutsen
 Bogbinder Christensen

Dommer Sølling

idømte fornylig en benuset Julehæfte.

En Thistedborger

tog forleden sin Svigermoder med til Aalborg og var i Zoologisk Have. — Hun skulde se en rigtig Drage.

A propos Zoologisk Have

der blev bygget et Funksions, tint skulde det være, og flot, det er det — men Kammerlen døde skam alligevel.

Der er seet

store Flokke af Dompapper og Silkehaler i Nordthyl! Er det nu saa sjældent? Vi har da i hvert Fald ofte seet en enkelt Dompapper i Thisted Plantage, og en Silkehal er ogsaa for seet danse paa „Royal“.

I Thisted Bys nyeste Afgjorening

er det forbudt Personalet at gaa med Knæk-Flipper, men de maa gerne være skallede.

I Hurup

bliwer sikkert indrettet det første Frliftssvømmebassin i Thy. — Vi kan meddele, at Thisted ogsaa paatænker at indrette et Svømmebassin midt paa Store Torv — saaledes kan Byraadsmedlemmerne snart ogsaa faa Lejlighed til at gaa i Vandet uden for Raadhuset.

Paa „Hotel Bagger“

nyder Pensionærene mange Begunstigelser. — Nu har de faaet Tilladelse til at medbringe Flugtstole i Cellerne.

For en kendt Borger

er Ridesporten blevet en Kæphest.

Hørt i Fjerritslevloget:

Det er den Slags smaa Stod, Verden giver!

I Aalborg

holdtes der Byraadsmode i en Flyvemaskine. I Thisted Byraad er det kun Debatlen, der ofte er svævende.

Under en Forkølelsesepidemi

i Sydthyl artholdt et Hotel Camille-The-Dansant.

En Forening

har engageret en Foredragsholder, som vil tale om Emnet: Er Morsøs Form uheldig? Efter Foredraget er der Diskussion og fælles Ølbord.

En ung Dame

satte Rekord ved personligt at sælge det største Antal Høstblomster. — Hun har med andre Ord gjort en god Høst - Blomsten.

Nu er der igen

seet Hvaler ved Thylands Vestkyst. Fiskerne bliver efterhaanden nervøse. Man kan jo aldrig vide, hvor Valfarten gaar hen!

Kulturel Oplysning

„Foreningen til kulturel Oplysning“ indbyder sine Medlemmer til formedelst 1 Krone at høre Harmonika-Virtuoserne Ropp og Olav samt „Hawaiian Duos Kauni og Lulo“. Der er Bal bagefter.

(Udklip af „Berl. Tid.“)

Borgmester Iversen

tør ikke lægge sig under et Træ, han er bange for, at Bladene skal falde over ham.

Den største Fest for Byen og Landet var Kongefesten, blandt meget andet. Det var en Fest, som Byen sent vil glemme, skam faa den Borger, der sad og skumled
hjemme.

Her blev den halve Landsdel rystet sammen, og Taler lød i Alvor og Gammen. Til hen paa Morgenstunden vared Dansen, og Solen saa den sidste Rest af Glansen, den næste Dag oprandt med Hovedpine, der skyldtes Kongerøgelse og Vupti Gine.

Cai M. Woels Artikel vil huskes som en Fiasko, men ingen Sukces.

I Byraadet si's en hel Del Mundsvejr, som vi dog sagtens kunde undsvær.

Det siges, at de Thisted Fodboldspill're endnu Bolden kan i Maalet tril're.

Ofte suser Falck med Kran og Talje og redder til den store Guldmedalje.

Paa Halden er Prisen lav paa Husene, men rigeligt af Rotter og Musene.

Søndergaards Billeder er svære at forstaa, det kneb ogsaa at faa Bestyrelsen til at gaa paa.

For Borgmester Iversen vi haaber, Udgifterne bliver letted',
saa ikke overskredet bli'r Budgettet.

De mange Bazarers Tombola uden Nittere ser man desværre sjældnere end tittere.

Naar man ser Dragsbækvejen i hele dens Længde, vil man sige, det var just det, vi trængte til.

I Sogneraadet var Thaysen den ledende, hos Købmanden gik han andre i Bedene.

I Thisted By, der findes mange Joner, de sku' ha' Bank paa deres Bayon'er.

Den diplomatiske Forbindelse af er brudt mellem Thisted og Hollywood.

OTTO MØLLER.

—
Sjømændene
Sjunderligt var det
med den Dødsang
ul kattet af onde Sjender —
blev Malet
ej samt
med frygtelig Klang
saaes de Sjender
der sende —
Sjunderligt er det
med gammelt og nyt
det gamle sende tilbage
gim Gjening —
gimnt Ord —
der engang har lydt
vil vende tilbage
med Klage — —

CHR. SØNDERGAARDS

KENDTE MANUFAKTURFORRETNING

Efter den sidste store Udvidelse er den nu en af Nordjyllands største Manufakturforretninger.

Forretningens Fremgang

skyldes den gennemførte, reelle Forretningssgang.

Vort Princip

har altid været at sælge det bedste til den billigste Pris.

Forretningens Betjening

Der findes her en Stab af dygtige og rutinerede Ekspedienter, der tjenstvillig - enten det gælder smaa eller store Indkøb — vil vejlede Dem paa bedste Maade.

AFDELINGER:

2den Sal:

Systue og Lager

1ste Sal:

Dame-Konfektion

Stue (selve Butikken):

Metervarer, Tricotage, Kjoler

Kælderen:

Senge-Udstyr, Tæpper

Specialiteter:

Dame-Konfektion og Kjoler

Kjolestoffer

Hvidevarer

Senge-Udstyr

Kontant Salg — derfor billige Priser.

Chr. Søndergaard

Vestergade 6

Telefon 54 - 56

er de lækreste

Nytorvs Kager

Konditoriet

477

Tell.

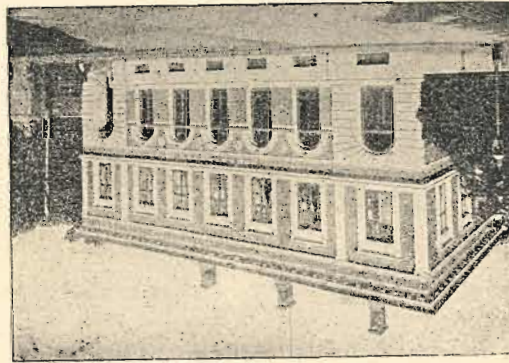
Herre- & Dame-

frisørsalon

Behn & Christensen

Lad Dem frise hos

ENHVER ART AF BANKFORETNINGER UDFØRES
BOXER UDLEJES FRA KR. 5.00 AARLIGT

KONTORTID:
10-12 & 2-5

TELEFON:
88 & 688

RESERVEFOND:
Kr. 34,000,000

AKTIEKAPITAL:
Kr. 50,000,000

THISTED BANK
DEN DANSKE LANDMANDBANK
HYPOTHEK OG VERSELBANK
THISTED AFDELING

VERNER CHRISTENSEN
KIROPRAKTOR
LILLE TORV 1
THISTED
TELEFON 3
TRÆFFES 9-12, OG EFTER AFTALE

de yder Fagmandens
Garanti for Skønhed
og Holdbarhed.

Brødrene Jensen, Thisted,

over Deres kære Aldede, saa henvend Dem til

Naar De ønsker et Monument

Køb

Rammer, Billeder og Spejle

hos

Børge Birkholm, Vestergade.

Kai Toft

Valdm. Hillers Eft.

Kolonial-, Material-, Vin- & Tobaksfor.

Specialiteter: Kaffe og The af egne Blandinger. Cacao og Chocolate. Tlf. 46 & 746
Varerne bringes overalt i Byen.

ENGELSK Beklædnings-Magasin
Nytorv — Thisted

Nordjyllands største Specialforretning
for m o d e r n e Herre- og Drengetøj.

STOP

og se vore Vinduer med de mange gode og billige Julegaver. Tlf. 273.

Karl Stigaard
Tricotageforretning Vestergade 15

Carl Pedersen

Damefrisør

Vestergade 18
Telf. 426

Søger De noget

virkeligt smukt og moderne i elektriske Belysningsartikler, da besøg vor Forretning, hvor De vil finde et stort Udvalg.

Siwert & Korsfelt

Lilletorv 1

Telefon 664

Marius Sørensen

Juveler og Guldsmed

Telefon 23

□

Har det største Udvalg i Guld- og Sølvvarer til Julegaver.

Vi gør Deres Hjem smukt

med Lakfernis

Maling

Tapeter

Chr. Jensen, Tapet- og Farvehandel,
Nytorv — Telefon 211.

Mejeriet „Pasteur“s

Produkter anbefales som Byens bedste!

VOGNE og UDSALG overalt i Byen!
Varerne bringes, ogsaa ved Bestilling paa Mejeriet. — TELEFON 380.
Specialitet: RØNBJERG FLØDEIS.

Forlang

Helstrups Vine

De er billige, de er gode!

Stort Udvalg i Specialforretningen for TOBAK og CIGARER.

Andr. N. Pedersen

Nytorv - Telefon 482

OST for enhver Smag faas altid i

OSTEHUSET

Stort Lager af KONSERVES

P. MØLLER, Telefon 489.

SPAREKASSEN FOR THISTED AMT

Sparenes Indskud: ca. 12.000.000 Kr.

Reserver: ca. 1.000.000

Expeditions tid: 10-12 Formiddag. 2-4 Eftermiddag

Telefon Nr. 2

Oprettet 30. November 1829

Til Julen

vi haster og Gaven, vi søger,
skal til Nytte og Glæde være,
saa gaa til STOREGADE 20
hos Anton Larsens Eff., han
hedder INGVARD og finder
de rigtige Julegaver.

Nu nærmer Julen sig og dermed i

Tænk nu over Frøen, at det ikke er ligegyldigt
hvad Mel De bruger i Deres Husholdning. I
forbrug — THISTED DAMPROLLES — pr

STJ

Derved faar De ikke alene et godt Produkt
det, og Deres Aulebæger

LOKAL

46.4
Thy

Jul i Thy

1938

A/S P. O. Poulsen

Telefon 115 - Havnen - Telefon 181

**Korn - Foderstoffer
Godning - Cement**

Direkte Import af:

Kul - Kokes - Cinders - Briketter

B. Bjerre Christensen

statsautoriseret **Elektro-Installator**
udfører alle Arter elektr. Anlæg og Reparationer

Stort Lager af elektriske Brugsartikler: Moderne Lysekroner
Læselamper, Bordlamper, Strygejern, Varmeovne, Pærer og
Sikringer, elektriske Vogn- og Cykelygter, Lommelamper,
Akkumulatører, Anode- og Lommelampebatterier

Elektriske Køkkener - Radio-Anlæg

Telefon 248 - Thisted - Nytorv 3

Prima Oksekød, Kalvekød og Slagteriaffald

Altid 1. Kl. Varer tilvirket
under Statskontrol

samt alt i fersk, saltet eller røget Flæsk,
Paalæg m. m. anbefales fra vort Udsalg
paa Strandvejen. Varerne bringes over-
alt i Byen. - **Udsalget:** Telefon 720

Thisted Andels Svineslagteri

— vore Kunder kommer igen —

En virkelig Fordel

er det at handle i Amtets største og ældste Forretning. Vore store
kontante Indkøb gør, at vi absolut kan være billigst. Vi mødes hos

Valdemar Smith

Thisted - Telefon 6 og 166

A/S KULKOMPAGNIET

Telefon 25 - Thisted - Telefon 35

Direkte Import af

Kul - Koks & Cinders

— fra fineste engl. Eksportører

A/S De forenede Kalkværker

Telf. 25 - T

Prima velte

Godningsskank

ikke til hjemlån

787

Thisted Bibliotek

VO

811308439

Thisted An

08.05
00.5

JULI THY.

LUNDBLAD.

1939

2. OPLAG

JUL I THY

1939

NIENDE AARGANG

*ALVOR OG GAMMEN
VANDRE TILSAMMEN*

UDGIVET OG REDIGERET AF GEORG PORS . THISTED

HOVED - KOMMISSIONSLAGER: CARL E. BALLEBYS BOGHANDEL

JUL I THY * 1939

9. AARGANG

*

INDHOLD

	Side
Provst DAHL, Hurup: „Ære være Gud i det højeste . . .“.....	3
JOHANNE O. BILLESKOV: <i>Fagre Thy</i> , Digt	5
„DET VAR DENGANG . . .“, fotografisk Serie.....	6
Førstelærer LARSEN, Hørdum: <i>Præst og Degn</i> , Fortælling fra Thy.....	8
HANS BAKGAARD: <i>Mi bette Vieb</i> , Digt paa Thybomaal.....	11
K. MAGLEBY SØRENSEN: <i>Kaspar Spillemands Brudevals</i> , thylandsk Fortælling	12
CHR. SØNDERGAARD: <i>Juleklokken</i> , Digt	16
EGON NIELSEN, Ydby: <i>Michels Væddemaal</i> , Fortælling fra Thy	17
Førstelærer LARSEN, Hørdum: <i>En Viking fra Thy</i>	22
A. NIELSEN, Strande: <i>Lone</i> , Vesterhavsfortælling	25
OTTO MØLLER: <i>Kærligheden</i> , Digt	29
FOTO-KNIPS FRA THISTED	30
ANDERS C. SVALGAARD: „ . . . og andet Godtfolk“, morsomme Skildringer fra det gamle Thisted	32
OTTO MØLLER: <i>Gamle Anes Juleaften</i> , Studie	38
ANNARS PEDERSEN, Tørring: <i>Jeg mødte ham fire Gange</i> , Fortælling om en Thybo	39
OTTO MØLLER: <i>En Stranding — en Redning</i> , Digt fra den thylandske Vestkyst	47
Proprietær JENS SLOTH ODGAARD: <i>Til Tambohus med Lam</i>	48
HANS BAKGAARD: <i>Mi Søn i Amerika</i> , Digt paa Thybomaal.....	50
K. MAGLEBY SØRENSEN: <i>De Thyland Nisser</i> , thylandske Sagn	51
JENS ODGAARD: <i>Jens aa Line</i> , Digt paa Thybomaal	54
HENRY E. PEDERSEN: <i>Stormfloden i Limfjorden for 100 Aar siden</i>	56
THISTED BLÆKSPRØJTE	61

OMSLAGET: *J. P. Jacobsens Fødehjem*, udført i Trefarvetryk
efter Akvarel af Tegneren CARL LUNDBLAD.

*Bidrag og Billeder, der ønskes optaget
i næste Aars „Jul i Thy“, bedes snarest sendt til Udgiveren:
GEORG PORS, Royal-Teatret, Thisted*

Hurup Kirke

„Ære være Gud i det højeste...“

Af Provst Dahl, Hurup.

JULEN er Faderens Fest, Paasken Sønnens og Pinsen Helligaandens Fest — saadan siger man, for man har nu saadan Lyst til at rubricere og inddele. Som Barn syntes jeg jo, at Julen var Festen for det lille Jesusbarn i Krybben, men det er ellers rigtig nok, Julen er Begyndelsen, Paaske og Pinse udsprang af Jul, og det er fra Faderen, at det kommer altsammen, det er hans Kærlighed, der er Aarsagen. Da Tidens Fylde kom, udsendte Gud sin Søn. „Tidens Fylde“, vil det ikke sige, at nu kunde Guds Kærlighed ikke vente længere, nu maatte han træde til, aabenbare sig og vise os sit inderste Væsen. Derfor hedder det ogsaa i Juleevangeliet: „Og straks var der med Engelen en himmelsk Hærskares Mangfoldighed,

som lovede Gud“, og det første Led i Englenes Lovsang eller den første Linie i Julens Salme er jo „Ære være Gud i det højeste.“

Vi kan gaa, vi Mennesker, og synes, at det er altsammen sket for vor Skyld, og rive det til os, som om det var noget, der tilkom os med Rette, men lad os nu ikke glemme, at det er fra Gud, vor Fader, at det altsammen udspringer. Hans Kærlighed er Kilden, lad det blive det alt overvældende ved Julens store dejlige Fest, at vi fæster vor hele Opmærksomhed netop paa dette: at love Gud — at love vil sige at prise, takke og stamme fra det oldnordiske „lofa“, der netop betyder at takke. Jo dybere vi ser og føler vor Nød og Afmægtighed, desto højere skal ogsaa

vor Lovsang stige til Tak for alt, hvad Gud har gjort for os til Lys og Liv.

Det samme, som jeg her har fremført, og som jo aldeles ikke er noget nyt, det samme kommer ogsaa frem i Julesangen, som Mennesker har digtet, og som der er en hel Del af, for Julen har kunnet faa Sangen til at bryde frem i Digternes Sind og paa Menneskers Mund. Der er f. Eks. Grundtvigs Salme „Et lidet Barn saa lysteligt“, den Salme, om hvilken Digteren og Katoliken Johannes Jørgensen siger, at den aldeles uforligneligt udtrykker det store, ophøjede Under, der skete ved Jesu Fødsel. I det andet Vers hedder det: og naar for ham vi knæle ned, det er Gud Faders Ære.

Der var en Mand som sagde til mig, en ældre Mand: „Det er mig næsten nok blot at sige Fader vor, deri ligger det alt-sammen gemt, blot at folde mine Hænder og sige Fader vor.“

Hvad der saa mere staar i Englenes Sang, det skal jeg ikke komme ind paa.

De kan ikke forlange at faa det hele nu, der maa gemmes noget til Juledag. Der er forskellige Meninger om Sangen, om der er tre eller kun to Linier i den, om de sidste Strofer lyder: Fred paa Jorden i Velbehags Mennesker, eller: Fred paa Jorden og i Mennesker Velbehag. — Man kan vel ikke saa godt have Fred i sit Sind, naar man drager ud for at dræbe sine Brødre og Søstre.

Saa ved jeg ogsaa, at der kan være noget i det, at Julens egentlige Væsen ikke altid kan komme rigtig frem for hele det ydre Apparat, der knytter sig til Julefesten, f. Eks. Julegaverne. Derfor sagde Far altid til os, gentog det: „Husk nu paa, lille Børn, hvad der er den egentlige store Julegave til os.“ Men det skal jeg heller ikke nærmere dvæle ved. Lad dette nu være nok. Der er mange, der hjertens gerne vil istemme Englenes Julesalme og syng:

„Ære være Gud i det højeste.“

Ejnar Dahl.

Fagre Thy.

*Fagre Thy! Min Barndoms lune Rede!
Fagre Thy! Mit Hjertes Hjem hernelde!
Af din rige Mindekilde
kan jeg øse aarle, silde.
Tak for Mindets Støttstav!
Tak for Glæderne, du gav!*

*Fagre Thy med lyse Sommernætter!
Tusind Mindekranse jeg dig fletter.
Sol og Sommer, Græs og Grøde,
hvor du smiler mig i Møde,
gav mig Myrtekrans i Haar,
Tak for lyse Ungdomsaar!*

*Fagre Thy med Julens fromme Minder!
Sødt og sølsomt du mig stedse binder.
Du er den, jeg længes efter.
Du i Pagt med gode Kræfter
leder mig til „Barnet“ hen,
gør, at jeg bli'r Barn igen!*

JOHANNE O. BILLESKOV

*Fagre Thy med Høstens glade Sange!
Tunge gyldne Neg, hvor var der mange!
Du gav Brød til alle Munde,
fattig var du ingenlunde,
Thylands gode, fede Jord,
hvor man „hører“ Græsset gror.*

*Fagre Thy med Frost og Kaneføre!
Bjældeklangen naar endnu mit Øre.
Fagre Thy! Ved Sol og Maane
lige smuk! Hvor kan jeg laane
Ord, som tolker, at der bor
i mit Sind en Tak saa stor!*

Det var dengang

Det er kun faa Aar siden,
men det hedder alligevel:
Det var dengang

*Skoleinspektør Larsen hilser paa
afdøde Amtmand Helper.*

*Dengang Direktør P. Bojer og
Jens Elbrønd levede.*

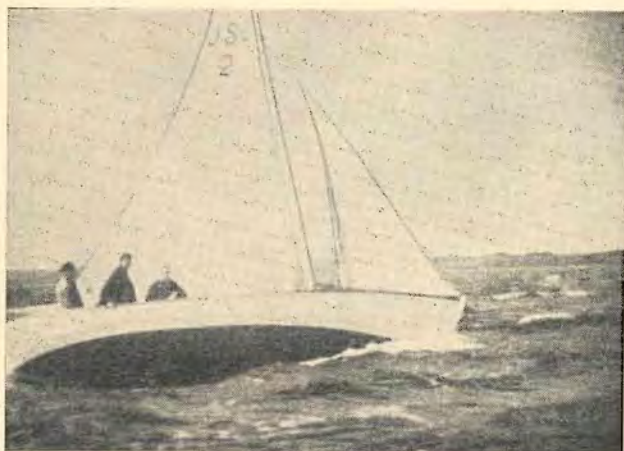
*Afdøde cand. mag. & theol.
Niels Hansen.*

Dengang Overretssagfører Billeskov-Jansen endnu boede i Thisted.

Dengang Skovsted Post agede (om ikke med Stude) saa med Heste.

Dengang da Havnefoged Madsen endnu kunde sejle.

Præst og Degn.

FORTÆLLING FRA THY

af FØRSTELÆRER LARSEN, HØRDUM

FOR mange Aar siden boede der ude i Vesteregnet en Præst og en Degn, de forligedes som Hund og Kat, og endnu gaar der i Thy Fortællinger om dem. Præsten hed Carlsen, han maatte forblive ude i det fattige Klitsogn til sin Dødsdag. Aarsagerne hertil var især hans usalige Hang til de stærke Drikke og hans ustyrlige Hidsighed.

En Gang havde han været til Gilde, og som Sæd og Skik den Gang var heroppe, blev der ikke sparet paa de vaade Varer. Da Pastor Carlsen skulde gaa hjem, havnede han i Grøften ved Korsvejen. For at sunde sig, rejste han sig og holdt om Vejviseren. I det samme kom Degnen og en ældre Gaardmand. Denne sidste bemærkede:

„Det er dog for galt, nu er Præsten igen saa beruset, at han ikke kan gaa hjem. Forleden maatte et Par Karle læsse ham paa en Trillebør og køre ham hjem!“

Men Degnen svarede: „Jeg ser intet forargeligt heri, det er, som det skal være, Præsten staar jo kun og omfavner sin Kaldsfælle!“

Trods sin omtaagede Tilstand opfangede Præsten Degnens Spot, og da det tilmed hurtigt rygtedes ud over Sognet, meldte Pastor Carlsen Degnen til Øvrigheden. Denne foreholdt Degnen det utilbørlige at sammenligne sin foresatte med en Vejvisersten, men Degnen svarede, at Præsten

og Vejviseren begge viste Vejen, man skulde gaa, men ingen af dem gik den selv.

Præsten holdt Gæs, og han havde indført en ny bedre Race, navnlig var han stolt af sin store Gase. Men en Dag var den gaaet ind i hans Urtehave og aad af hans Urtesager, som Præsten ogsaa satte meget højt. Præsten sprang saa forbitret hen og greb Gasen ved Hovedet og svingede den rundt, men derved „valbyslagtede“ han, uden at han vilde det, sin Yndling. Halsknoglerne gled fra hinanden, men Halsskindet holdt, og Halsen blev næsten dobbelt saa lang. Saa slap Præsten Gasen, der kun vaklede nogle faa Skridt med sin unaturlige lange Hals, saa faldt den død om.

Degnen holdt ogsaa Gæs, og da Præstens Gase var død, vilde Degnens Gase aflægge Præstens Gæs Besøg. Præsten ønskede imidlertid ikke tarvelige Bastarder i sin Gaasesti og greb en Økse og skilte Hovedet fra Kroppen paa Degnens Gase og sendte begge Dele over i Skolen. Degnen var naturligvis ikke særlig glad for at faa sin gode Gase hjem i den Tilstand, og han fortalte vidt og bredt om Begivenheden.

Saa var der stor Begravelse i Byen kort efter, og man sad bænket ved Middagen. Degnen tog netop et stegt Gaaselaar op paa sin Tallerken. En Gaardmand, der sad

med Ryggen til Døren og ikke havde bemærket, at Præsten netop var traadt hen i Døren fra den anden Stue for at holde en Tale, bemærkede:

„Det er vel nok et ordentlig Gaaselaar, er det ikke lige saa kraftigt som paa den Gase, æ Præjst halshuggede for dig!“

Degnen, der havde set Præsten, blinkede

Tidspunkt endnu ikke var drukken, kom han i Tanker om, at Degnen i sine yngre Dage havde været Udsmider i Byens Kro og ofte ene Mand havde sat en hel Flok fulde Havbørster paa Døren. Han foretrak derfor et øjeblikkeligt Tilbagetog fremfor et aabenbart Nederlag i sine Sognebørns Paasyn.

Forleden maatte et Par Karle læsse ham paa en Trillebør.

til Gaardmanden for at faa ham til at holde op, men denne misforstod Tegnet og udbredte sig nærmere om Gasens Eksekution. Saa eksploderede Pastor Carlsen. Han sprang hen og stak en knyttet Næve op for Næsen af Degnen og skreg:

„Jeg ser, at din giftige Tunge har været i Virksomhed, men jeg skal lære dig at holde den i Tømme en anden Gang!“

Nu sprang Degnen ogsaa op og truede ad Præsten. Og Gæsterne ved Begravelsesgildet, de var jo ikke Thyboer for ingenting, sad roligt og forventningsfulde: Dette her kunde aabenbart blive interessant, et korporligt Opgør mellem de to aandelige Ledere i Sognet. Da Præsten paa dette

Men han klagede til Aalborgbispens. Klagede baade over denne Historie og anden Tort, Degnen havde voldt ham. Han tilføjede i Klagen, at Degnen hadede Gejstligheden. Heri var der noget sandt, han havde alle Dage ligget i Krig med Præsterne. Aalborgbispens tog derved. Han var ellers en myndig Herre, og baade Degne og Præster skælvede for den mægtige Mands Besøg, for han kunde slaa haardt ned, og der var næsten ingen Grænser for den Ydmyghed, som Præster og Degne lagde for Dagen, naar Aalborgbispens var paa Besøg. Han holdt strengt paa Værdigheden og Rangforordningen. Saaledes fortælles der, at da Bispens en

Gang kom paa Visitats til en Skole, sprang Degnen ud for at knappe Læderet op paa Vognen, saa Bispen kunde komme af. Men Bispen vinkede Degnen af, det var han ikke værdig til: Det skal Præsten. Og da Degnen ydmygt vilde lukke Døren op og byde Bispen ind i sin Stue, fik han ikke engang Lov til det, men affærdigedes med et: Det skal Præsten!

Bispen kom sammen med Præsten over til Skolen, men Degnen, der godt havde set, at de kom, fortsatte med sin Undervisning og begravede begge Hænder dybt i Bukselommerne. Bisp og Præst traadte ind i Skolestuen. Det syntes ikke at anfægte Degnen, han gav dem kun et lille Nik og fortsatte Undervisningen med Hænderne endnu dybere i Bukselommerne.

Bispen var ganske perpleks over en saadan Modtagelse og bemærkede ironisk: „Fryser De om Fingrene, Mand!“ Men Degnen svarede upaavirket: „Nej, det er værre med æ Fødder!“ Overfor en saadan Forstokkethed maatte Bispen give op. Det lykkedes ikke at ydmyge Degnen, men han blev indstillet til Afsked. Dette tog denne sig dog ikke særligt nær, for Degnelønnen derude i det fattige Klitsogn var saa ringe. I Stedet gav han sig til at være Vinkelskriver for Befolkningen, og han havde her et taaleligt godt Udkomme og kunde nu ugenert fortsætte sin Krig mod Gejstligheden i Almindelighed og Pastor Carlsen i Særdeleshed, og han overlevede denne i flere Aar.

*Chr. Larsen,
Hørdum.*

For at sunde sig rejste han sig og holdt om Vejviseren.

MI BETTE VIEB

Digt af HANS BAKGAARD

Mi bette Vieb, aa, er do her ijen,
hur haaer du væt en kjær aa trofast Ven
i al di manne Oer,
som Ann aa mæ haaer løvved hær
aa fot saa manne, manne Minder kjær
her i vor gammel Goer.

Her stov æ manne Avtener i mi Daer
ve Fororsti aa so imued æ Kjaer,
æ veest jo, do vil komm
aa ring den stuer aa lyse Foror ind,
aa veest, te Sne aa Is aa Vintervind
mot brat fu dæ forstomm.

Mi bette Vieb, hur er æ Avten tyst,
aa æ ka hør en Skjælven i di Røst,
der tolker dyb di Glee,
fu de te do er atter kommen hær,
den skjønnest Plet i Verden do ka væer,
hær, hur do haaer di Ree.

Mi bette Vieb, hver Gaang æ hoer di Røst,
saa mindes æ di Oer, o, fremmed Kyst,
der svand i Sorg aa Savn,
hur haaer æ savvent dær di kjære Stemm,
der tolker al de lys aa skjøn herhjemm,
ja, jubler Danmarks Navn.

Mi bette Vieb, hær so do fræ di Ree
vor Færd aa Gjærning aa vor Sorg aa Glee,
do so vor Baer grov op,
vo Baer, der lønner vos mæ Kjærlighed
no o vor gammel Davv mæ Ryk aa Sled,
der ga en opsledt Krop.

Mi bette Vieb, hur bløv æ Ti da aae,
ja, de ka Ann aa mæ slet et forstaa,
no æ vi godt halfjess,
men blot Vorherres Daer mo staa o Klem,
saa Ann aa mæ mo baare frelst now hjem,
ja, saa er vi tefress.

Ska vi end fløt herfræ i Maaer den Daa,
fu bette Vieb, do gjør mæ just saa glaa,
fu do vil hør mi Bøn,
aa de er den aa komme hver jennest Oer
aa bøgg di Ree her ve mi gammel Goer
te Glee fu mi Søn.

Mi bette Vieb, no lester æ i Seng,
aa, Gud ske Lov, æ haaer en dygtig Dreng,
der fand en yndig Pieg,
mæ dem tow i mi Goer saa døer æ glaa,
jov, saa ka Ann aa mæ no godt list aa
ind baag æ Kjærgoerdig.

Hans Bakgaard.

KASPAR SPILLEMANDS *Brudevals -*

THYLANDSK FORTÆLLING

AF K. MAGLEBY SØRENSEN

JEG hørte første Gang Melodien, da jeg en lun Sommeraften kom vandrende langs Engene nord for Ove Sø. Et Selskab af unge Karle og Piger — mest fra Egnen omkring Nørhaa — havde samlet sig paa en flad Engstrækning. Dansen gik lystigt til Musiken fra to store Harmonikaer, der med stor Dygtighed blev behandlet af to unge Mænd.

Blandt de mange herlige Almuemelodier, som de to Harmonikaspillere fremtryllede, var der især een, som fangede min Opmærksomhed. En Vals, blød og smægtende, en forunderlig Blanding af lystig Skæmt og dyb Alvor. Siden — paa min Vandring op gennem Thy — hørte jeg den yderligere et Par Gange.

„Kaspar Spillemands Brudevals“ kaldte man den.

Jeg forhørte mig om denne Kaspar Spillemand — og efterhaanden lykkedes det mig at blive klar over Brudevalsens Historie. Den havde nemlig en Historie. Maaske den ogsaa kan have Interesse for andre . . .

Her er den da.

*

Under de tunge Dynner i den gamle Alkove laa gamle Kaspar Spillemand og skulde til at dø. I Feberuro gled hans magre Fingre frem og tilbage paa det rødstribede Betræk. En Gang imellem hostede

han hult, ellers hørtes ingen anden Lyd i Stuen end en taktfast Tikken fra den gamle Bornholmer, der stod henne i det ene Hjørne og stykkede Evigheden ud i smaa Partier.

En tung og sindig Natur havde han altid været, hans Færd var træg og langsom, og selv nu foran Døden gav han sig gode Stunder. Livet vilde ligesom ikke slippe sit Tag i ham, saa han kunde faa Lov at begynde sin Vandring ad de lange Veje i Evighedens ukendte Rige.

Striber af Sol stod ind gennem de smaa Ruder og dannede lysende Firkanter paa Stengulvet. Kaspar rakte Haanden ud som for at gribe Solstraalerne. Det var den lykkeligste Tid paa Dagen, de faa Timer, Solen formaaede at trænge ind i det lille Kammer. Da kunde han fyldes med en Følelse af Lykke og Velvære, samtidig med at han stemtes vemodigt ved Mindelsen om, at han maatte ligge her, han, der elskede Solen, Naturen, Livet. Men han burde vel være taknemlig for de faa Solskinstimer, det endnu blev ham forundt at opleve . . .

Ofte søgte hans Blik hen til den gamle Dragkiste med de smukke Udskæringer. Oven paa den laa nemlig hans kæreste Eje — Harmonikaen. Øjnene stod blanke af Taarer ved Tanken om alle de glade, lykkelige Timer, de to havde tilbragt i hinandens Selskab.

Over Sogne var hans Ry fløjet i gamle Dage. I det ganske Thy var han kendt — fra Thyholm til Vixø Bugt. En Danseaften var ikke, hvad den skulde være, hvis det ikke var Kaspar Spillemand, der trak Harmonikaen. Han kunde ret sætte Humøret op og faa Folk til at glemme den triste Hverdags smaa Tværerier, naar han sad

„Far, sover du?“

„Nej, min Pige! Hvad vil du?“

„Nu kommer jeg med din Medicin.“

„Aa-r! Skal jeg nu have det Skidt igen?“

Kaspar Spillemand havde aldrig været en Ynder af Medicin, men den nye Læge var saadan en flink Mand, og kunde han finde nogen Fornøjelse i at tulle Medicin

i ham, saa

Kaspar vilde nu hellere have haft en rigtig gammeldags Snaps. Dens Virkning stode han mere paa! Men det havde Lægen rent forbudt.

Under de tunge Dyner i den gamle Alkove laa gamle Kaspar Spillemand og skulde til at dø.

oppe paa Forhøjningen og lod Tonerne vælde ned over de dansende, medens Kroppen vuggede frem og tilbage, og Træskoenes taktfaste Trampen markerede Rytmen. Alle Vegne var han en velset Gæst, naar han kom med sin Harmonika i en Rem over Skulderen, indbudt eller uindbudt.

Den lille Husmandslod, han havde arvet efter sin Far, gamle Kaspar fra Sjørring, fik Lov at forfalde. Musiken var et og alt for Kaspar Spillemand.

Et lyslokket Pige hoved kiggede ind ad Døren. Øjnene var alvorlige, da de hvilede paa den udtærede Skikkelse i Alkoven.

Da Anna havde givet den syge Medicinen, stod hun et Øjeblik og saa paa ham. Hvor længe fik hun mon Lov at beholde ham? En Taare dryppede ned paa hans feberhede Kind. Saa vendte hun sig om og gik igen ud til sit Arbejde.

Længe lod Kaspar sit Blik hænge ved Døren, efter at Anna var gaaet ud ad den.

Hun var en god Pige, var Anna! Hun havde været Solskinnet i hans Liv. Hen-

des Kærlighed til ham var ægte nok, derom var der ingen Tvivl — lige saa vel som hendes Taarer. Jo, jo — Kaspar vidste godt, at hun gik omkring og græd. Og dog burde hun vel egentlig være glad for, at han snart skulde dø. For saa blev hun jo fri og kunde gøre, hvad hun vilde — det vilde blandt andet — sige gifte sig med Holger!

Blot Kaspar kom til at tænke paa *ham*, saa han rødt. At hun dog ogsaa skulde gaa hen og forelske sig netop i ham! Hvilken ubarmhertig Skæbnens Ironi!

Anna havde været moderløs fra Fødelsen. Kaspar begræd kun kort Tabet af sin Hustru, men den lille Pige vandt hele hans Hjerte. Han havde aldrig elsket Alvilda. Det hele grundede i et ulykkeligt Røjgreb. De var aldrig blevet gift, om ikke det havde været for Barnets Skyld.

Da Anna voksede op, begyndte hun at gaa med Faderen rundt paa Gaardene til Dans. Folk hviskede om, at „det Pigebarn havde gjort Kaspar til et bedre Menneske.“ Og der var vist ikke saa lidt om det. Huset var nu aldrig forsømt som før. Anna forstod at holde Skik paa det, og Kaspar blev efterhaanden helt glad for sit Hjem.

Saa kom den Dag, da hun rødmende og stammende betroede Faderen sin frydefulde Hemmelighed: at hun var forelsket i Holger. Kaspar fik et Raserianfald, der gjorde Anna ganske forskrækket. Ham! Forelsket i ham! Aldrig vilde han tillade den Forbindelse.

Anna græd og bad om en Forklaring. Hvad havde Faderen dog mod Holger? Men Kaspar var haard og gav hende Valget mellem sig og Holger. Anna blev hos Faderen, men mødtes i Smug med Holger. De var blevet enige om at vente og se Tiden an, om ikke Kaspar skulde bøje sig.

Det var dem en Gaade, hvorfor han havde noget mod deres Forbindelse. Men hver Gang Anna forsigtigt bragte Spørgs-

maalet paa Tale over for Faderen, veg denne udenom.

Hvordan skulde han dog ogsaa bære sig ad med at forklare Sagens Sammenhæng: at han i sin Ungdom havde været forelsket i Holgers Mor, den smukke Else. Hun gav ham sit Ja — men svigtede ham for en anden. Kaspars Følelse over for Else blev forvandlet til Had, og denne Følelse lod han nu gaa over paa Holger, Elses Søn. Aldrig skulde *hans* Datter giftes med *hendes* Søn!

Hen under Aften faldt Kaspar i en urolig Søvn. Stønnende kastede han sig frem og tilbage paa Lejet, medens Feberen rystede hans Legeme. En Gang imellem talte han i Vildelse, men Anna kunde ikke fatte, hvad han sagde. Hun turde ikke gaa i Seng, men blev siddende hos Faderen.

Med ét fo'r hun op. Hvad var det? Hun maatte have blundet. Lyden, der havde vækket hende, kom henne fra Alkoven. Kaspar havde sat sig over Ende. Med et forundret Udtryk i Øjnene kiggede han sig omkring, som var han ikke klar over, hvor han befandt sig. Anna forsøgte at faa ham til at lægge sig ned, men hun kunde ikke. Det var, som om al hans gamle Kraft med ét var vendt tilbage.

Anna sank tilbage i Stolen og iagttog i Tavshed Faderen, medens Angsten snørede hendes Strube sammen.

Da Kasper havde siddet et Øjeblik, slog han pludselig Dynen til Side og kravlede ud af Alkoven.

Anna gav et Skrig fra sig, men Kaspar ænsede det ikke. Med usikre Skridt gik han hen mod Dragkisten, tog sin Harmonika og satte sig i en Stol.

Og saa begyndte han at spille!

Han greb om Harmonikaen med de magre Fingre, lagde Hovedet tilbage, som han altid plejede at gøre, naar han spillede.

Tonerne fyldte det lille Rum.

Anna kendte Melodien. Den havde han

saa tit spillet for hende. „Min Brudevals“ kaldte han den. Hun havde altid haft en Anelse om, at den havde sin Historie. Hun vidste, han selv havde komponeret den, men han vilde aldrig spille den, naar andre hørte derpaa.

Ustandselig blev han ved at spille den — den samme Melodi om igen og om igen. Øjnene glødede, og Kroppen vuggede frem og tilbage i Takt med Musiken.

Til sidst kunde Anna ikke holde det ud længere. Han maatte jo være gaaet fra Forstanden! Hun styrtede over til den nærmeste Nabo, som straks spændte for og kørte efter Lægen.

Anna turde ikke gaa med hjem, men blev hos Naboen, og da Lægen kom, fulgtes de alle tre ad ind til Kaspar. Denne sad, som da Anna forlod ham, og spillede sin Brudevals. Ved Naboens Hjælp fik Anna ham bragt til Sengs, og Lægen gav ham en Morfinindsprøjtning.

Først da Solen igen havde fundet Vej ind i Kamret, vaagnede Kaspar. Hans Opvaagnen var rolig. Han lod Blikket glide Kamret rundt. Da det faldt paa Harmonikaen, som nu igen laa paa sin gamle Plads oven paa Dragkisten, smilede han.

Saa lukkede han Øjnene igen og laa længe stille, ligesom lyttende.

Anna, der sad paa Bænken foran Hytten

sammen med Holger, hørte med et Faderens Kalden. Et Øjeblik efter var hun hos ham.

Han smilede hende i Møde:

„Lad ogsaa Holger komme!“ sagde han.

„Holger?“ Anna blev blussende rød.

„Ja! Jeg hørte jer tale sammen. Hent ham herind!“

Da Holger kom, rakte Kaspar Haanden frem mod ham og trak ham helt hen til Alkoven. Længe saa han ham ind i Øjnene.

Saa sagde han med svag Stemme:

„En har da ogsaa haft helt forkert fat paa det! Et Skarn har jeg været at ville stille mig i Vejen for jeres Lykke! Jeg tror, du vil blive god ved Anna. Tag hende! I Nat ... da ... da jeg spillede ...“

De to unge stod stumme af Forundring og stirrede paa ham. Han havde igen lukket Øjnene. Der var et fredfyldt Drag om hans Mund.

„Holger!“ sagde han lidt efter, idet han slog Øjnene op,

„kan du ... tror du ... du kan spille paa ... min Harmonika ...“

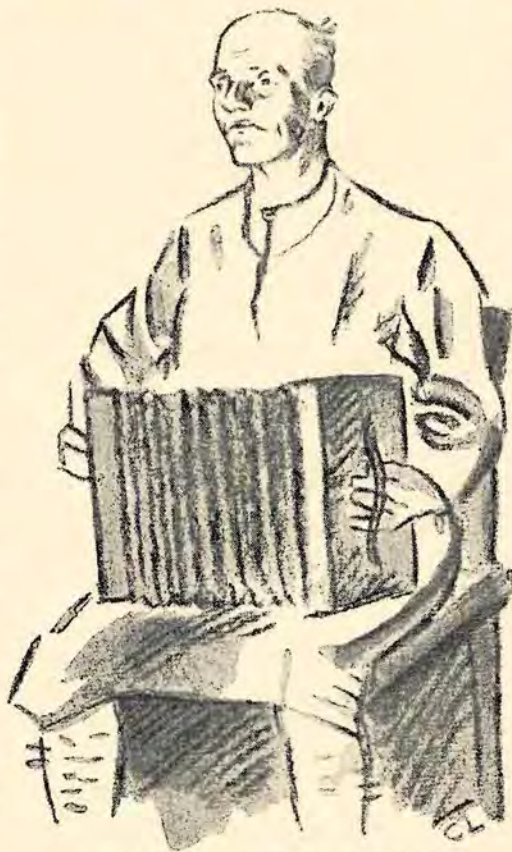
„Ja, jeg har tit spillet Harmonika.“

„Hent den saa lige her hen!“

Holger adlød.

„Anna ... luk Dragkisten op! I den lille Mappe ligger et lille Stykke beskrevet Nodepapir. Find det til mig!“

Anna fandt det forlangte — et Stykke

... og saa begyndte han at spille.

gulnet Papir, tæt beskrevet med Noder. Kaspar tog det og lod ligesom kærtegnende Øjnene løbe hen over det.

„Jeg ... skal dø nu ... det ved jeg. Men først maa jeg have jer fortalt om ... om ... min Brudevals. Jeg skrev den til ... til mit eget Bryllup ... mit og ... Elses Bryllup. Jeg var forlovet med din Mor, Holger! Og jeg ... ja, jeg spillede Brudevalsen til ... Elses Bryllup ... men jeg ... jeg ... var ikke Brudgommen! Siden har jeg kun spillet den for mig selv og for Anna. Jeg holdt for meget af den til, at andre Mennesker skulde høre den ... siden ... siden den Dag. Den var ligesom et Stykke af mig selv ... noget ... noget heligt. Nu skal jeg dø! Jeg har ikke mere Brug for min Brudevals. Tag I den ... og

lad den blive jeres Brudevals! Og naar I danser den ... tænk saa ... paa gamle Kaspar Spillemand ...“

Et Øjeblik kæmpede han med Graaden.

„Holger ... Holger ... jeg har et sidste Ønske ... spil den ... spil min Brudevals ... paa min Harmonika ...“

Atter lød Brudevalsens Toner gennem Rummet.

Anna var faldet paa Knæ foran Alkoven og græd, medens hun krampagtig knugede Faderens Haand.

Kaspar laa med et lykkeligt Smil om Munden og lyttede til de kendte Toner. Med et hævede hans Bryst sig i et dybt Suk.

Gamle Kaspar Spillemand var død — til Tonerne af Brudevalsen.

Fuleklokken!

*Mon nu Klokkernes Kimen vil om Freden os melde,
bringe til Menneskebørn Bud om Fredsfyrstens Uælde.*

*Klokkernes Klang
minder blidt om Englenes Sang.
Fred fra vor Gud i det høje!*

*Klokkernes Budskab alt hørte som Barn jeg derhjemme,
da lød de Toner med Røster jeg aldrig kan glemme,
Toner af Fryd
som af Englesangen har Lyd,
Toner fra Gud i det Høje!*

*O Gud! Lad Tonen fra Englenes Sang endnu lyde,
lad Barn og Olding endnu ved de Toner sig fryde.*

*Lad Himlenes Fred
Tone gennem Sangen til os ned!
Fred fra vor Gud i det høje!*

CHR. SØNDERGAARD

Michels Væddemaal

Fortælling af Egon Nielsen, Ydby.

DET er bare for Sjøv, jeg skriver Michel, for han hed, slet og ret, Mikkel, med k, og hvis De havde kendt ham lige saa godt som jeg, vilde Deres Hjerte vaande sig af Latter over denne lille Ændring i Navnets Stave-maade. Man kan ikke sætte noget saa flot som Michel i Forbindelse med dette luende røde Ansigt og denne melankolske Gang-art, uden at le.

Ingen vidste, hvor han var kommet fra. Heller ingen brød sig om at vide det. Han var der og det var nok. Ikke saadan at forstaa, at han var nogen i Vejen. Tværtimod. Folk vilde saamænd nødig undvære ham. Det var saa grinagtigt at have ham i Nærheden, og han kom meget omkring. Indenfor Sognets Grænser. Aldrig udenfor. Der havde endnu intet Øje set ham, siden han slog sig ned i Boddum. Men Rygtet bar hans Navn vidt. Michel var baade Bonde og Ungkarl. Han kunde ikke tænkes som noget andet. Selvfølgelig var han Bonde og selvfølgelig var han Ungkarl. Hvad ellers? Og det var da den sikreste Sag af Verden, at han aldrig blev andet. Hvordan skulde det gaa til? Men han passede ogsaa sin Bedrift godt, saa der var ingen Ynk i hans Færd. Han maatte absolut tjene Penge. For det var i de fede Aar, da Folk lod Pengene rutsche ind ad den ene Dør og ud ad den anden. Der var nok af baade Døre og Penge, og ingen tænkte paa, at der kunde komme Tider med saa smaa Penge, at man selv

maatte med ud for at fylde op. Kun Michel, der bestemt intet fejlede i Forstanden, ødte ikke sit Guld. Han gik i Dag klædt i selvsamme Sæt Tøj som for ti Aar siden, da han holdt sit Indtog paa den lille løjerlige Halvø med de prægtige Mennesker. Han røg ikke og drak ikke og kunde tygge den samme Skraa en hel Uge i træk. Bygningerne kostede han kun det nødvendige paa, og sine Maskiner reparerede han med Staaltraad og Høstbindegarn. Han holdt sammen paa Skidt og puttede sine Penge i en Kasse, som hver Aften blev undersøgt. Saa fik den et lille Skub af Foden og røg paa Plads ind under Sengen. Naar saa Michel havde smidt sit Tøj i en Bunke paa Gulvet og var væltet godt tilrette under den fedtede Dyne, foldede han sine Hænder og bad Fadervor. Sommetider kom han helt igennem og fik endda Tid til et Par Linier af „Fred hviler over“; men oftest faldt han i Søvn allerede ved „komme dit Rige“. Den Slags tog han ikke saa højtideligt. Han følte sig ikke under Lovens Trældom. Det var ham nok med en stille, formløs Tillid til Gud. Og saa er det jo osse saadan, at man kan bede en hel uendelig Masse, naar man gaar over sin Ager og fryder sig ved Alskabningen, eller staar i sin Stald og er glad ved et Læg Grise. Dér er det ikke søvnige Trækninger om Munden, men Sjælen selv, som beder. Derfor havde Michel altid Fred og kom glad i Kirke hver eneste Søndag.

For kedelige Mennesker er alle Dage

ens. Hele Aaret er en ensformig Række af graa Dage. Saadan havde Michel det ikke. Ham syntes hver Solopgang at være Forspillet til et nyt, spændende Skuespil, hvor hvert Menneske havde sin Rolle. Og nu stod han i Smedien. Lotte skulde skoos. Det kunde paa ingen Maade være længere. Smeden spyttede langt og gned en beskidt Kæmpeklo over Panden. Der blev sorte Streger, Streger, som naar een har løjet. Nogle Bønder stod i Klynge og snakkede. Michel luntede med stive Syk i Knæene ind i Flokken.

„Daw!“

„Daw, Michel, — hvad siger du ellers om Alverdens Ting paa en Trillebør?“

„Jeg siger, det blyver et stort Læs!“

De lo. Michel selv, der havde hørt den af en anden, var nær blevet kvalt i Latter over sin Vittighed. Han blev blaa i Hovedet og rullede med Øjnene. Da han igen var sig selv, siger een:

„Du skuld' gyvtes. Det er det jennest, du trænger til!“

„Ja, — det kan saamænd godt være. Een tykkes da nu helsens en har det godt, som en har det!“

„Du snakker. Du vil hellere end gjern' gyvtes. Der er barsens ingen, der vil ha' dig“, griner een ud mellem sine tobaksgule Tænder.

Michel staar lidt og fumler ved en Knap i Jakken. Dette her irriterer ham. Skulde han kanskesig ikke være lige saa god som de andre? Saa siger han, kort og bestemt:

„Det vil jeg væd' po!“

„Hvad skal vi væd' da?“ — En Haand

kommer frem til Haandslag.

„Tow Hundrede danske Kroner at betale paa min Brøllupsdag!“

„Og Brylluppet skal finde Sted inden Aaret er omme!“

„Det er et Ord!“

Sejrsbevidst trak Michel hjem med Lotte og begyndte Efteraarspløjningen.

For kedelige Mennesker er alle Dage ens.

Han havde i Grunden allerede fortrudt det Væddemaal fra i Morges. Sæt nu, han alligevel ikke fik fat i en Kone. Det var maaske ikke saa nemt, som han havde troet. Han havde jo aldrig prøvet; saa maatte han altsaa ud med to Hundrede Kroner. Og det var endda ikke det værste. Rigtig slemt var det først, om han blev uhjælpeligt til Grin,

— om det virkelig var saadan, at ingen vilde have ham. Men det kunde umuligt passe. Pigen nede paa Mejeriet havde da saa tit vinket til ham, naar han var kørt forbi. Saa var han godt nok blevet rød i Hovedet og havde kigget ud over Fjorden som om han ikke saa hende. Paa den Maade blev selvfølgelig ingen gift. Nej, den første Betingelse for at faa en Mage var Frækhed. Man skulde være fræk som en Slagterhund, og det faldt ham saa svært, saa svært. Han var nær ved at blive ked af det. Men pludselig faldt det ham ind, at han engang havde set een søge en Kone i Avisen. Det var noget. Det var en Udvej. Ogsaa om man naturligvis ikke kunde blive ordentlig gift i en Annonce. Den skulde i hvert Tilfælde sættes godt sammen saa. Men det skulde han nu ogsaa

nemt ordne, for han vilde altsaa giftes. Han skulde vise dem, han kunde faa en Kone. En god Kone. En kærlig Kone. Han var næsten forelsket allerede. Det var da alligevel skidt at være ene. „Min Kone skal staa ved min Side paa gode og onde Dage“, sagde han til sig selv. Saa tog han en Lap Papir, satte sig for Enden af Køkkenbordet og lavede Annonceudkast. Det var langt over hans Sengetid, før han blev færdig; men et Par Dage senere stod at læse i Avisen:

Godt Tilbud!

En ældre Ungkarl søger en takkelig Hustru uden Paahæng. Bladets Kontor anviser.

Den vil gaa enhver længselsfuld Kvinde til Hjertet, tænkte Michel og godtede sig. Saa bliver man alligevel gift. — —

— — —
Og der kom Brev. Som et Bud fra en ukendt Verden laa en krøllet Konvolut og lyste paa Køkkenbordet. Han rev den op med rystende Fingre. Der stod:

Kære Michel.

Hermed tillader jeg og ligge mig ind paa dit Tilbud. Du skulde jo have havt mit Futtegrafi at se, som disværre er andre Steder hende, da jeg kuns har et. Men jeg kan nemt segle over Fjorden til dig i min Baad og besøge dig, saa vi kan snakke om det. Hermed være du kærlig Hilsen.
Trine Olsen.

Han skrev omgaaende: Kom kuns, kære Trine, da det haster! Og saa kom Trine.

Støvet og svedig drog hun op over Agrene og fandt endelig en Vej, som hun fulgte, indtil hun traf een, „der vel ikke vilde være saa venlig at sige hende, hvor Michel bor“.

„Michel! — — Jow, det skal jeg nemt sige dig. Du skal bare gaa ad den Vej der. Saa kommer du til en Høj, paa venstre Haand, og lige bag ved den gaar en Mark-

Naa — er det saa Trine.

vej op til et Husmandssted. Der bor han!“

„Manne Tak“, sagde Trine og traskede afsted. Lidt efter mødte hun endnu een, som hun ogsaa spurgte om Vej. Saaledes blev hun ved og naaede, langt om længe, Bestemmelsesstedet. Hendes Ansigt lyste, da hun aabnede Døren og traadte ind. Et Virvar af Sække og Koste laa paa Bryggersgulvet. I et mørkt Hjørne havde Katten Killinger. Hun vadede over det altsammen og gik ind i Køkkenet. Ogsaa her var vild Uorden. Midt paa Bordet laa

fem Mursten, og Gulvet flød med Aviser. „Det er ikke godt for Manden at være ene“, hviskede Trine og slog en anden Dør op. Det var Sovekammeret. I den første Brøkdæl af det Sekund, hun traadte ind, troede hun, hun var alene. Men saa røg Michel ud af Sengen som en Trolde af sin Æske, og han var i bar Skjorte. Det kan nok være, Døren blev lukket igen. Begge gloede paa den, som var den gennemsigtig, og han ønskede sig langt, langt bort. Hun var mere rolig. Da Ventetiden blev hende for lang, bankede hun forsigtigt paa. Det blev Michel for meget. Han raabte arrigt:

„Du har vel Tid og vent'?"

Saa satte Trine sig paa en Stol og ventede. Endelig kom han til Syne. Han vidste ikke rigtig, hvor han skulde gøre af sig selv, og gloede forfjamsket ned i Gulvet, mens han spurgte:

„Naa, er det saa Trine?"

„Ja, det er ed. Det var da skjønt, du kunde kend' mig, — eftersom vi aldrig har sit hinanden før,“ lo hun.

„Aa—,“ svarede han, „jeg kunde næsten tænke, det maatte vær' dig, for der kommer aldrig Kvindfolk i mit Hus!“

„Se da, — saa tror jeg, vi passer sammen, for der kommer heller aldrig Mænd i mit Hus, — undtagen altsaa Posten!“

„Det var godt nok konstigt. Ja, hvem ved, — men, naa — du maa hellere faa hele Historien. Ser du, Trine, — det er altsaa ikke fordi, jeg bryder mig om at blive gift, — saa havde jeg nok væ't det for længe siden, — men det var forleden, omme hos Smedens, der var een, der sagde, jeg kunde ikke faa en Kone. Saa blev jeg altsaa irriterendes, forstaar du, og væddede to Hundrede Kroner paa, at det skulde være mig den nemmeste Sag af Verden at vinde en Kvindes Hjerte. Nu har jeg alle Tider vandret i Tugt og Herrens Formaning, saa jeg var jo ikke rigtig inde

i de Griller. Men saa var det, jeg fik den glimrendes Ide med Annoncen. Og, nu er du da osse kommet, og jeg synes, det staaer skrevet i din Pande, at du elsker mig!“

„Ja, det gør jeg værk'lig,“ sagde Trine og tog ham i Haanden. Hendes bønligge Øjne sved i Michels Ansigt. Han saa bort. Forlegen og grebet af alt det nye og underfulde, han oplevede. Store Glædestaarer brød sig en snavset Vej ad Trines buttede Kinder. Tænk, — at hun skulde se sine skønneste Drømme blive Virkelighed.

„Du maa da godt kys' mig,“ hviskede hun og lagde et Par kejtede Arme om hans Hals. De skjalv. Han havde nær gjort det; men pludselig rev han sig løs og sagde:

„Nej, kære Trine, den Slags synes jeg, vi skal vente med, til Præsten har lyst sin Forjættelse over os.“

Hun var synligt skuffet, men Manden er jo Kvindens Hoved og saadan set havde Trine faaet et stort Hoved. Det var heller ikke værd at vise sig fra den skrappe Side i Begyndelsen. Magten kunde hun altid tage. Hun havde sine Planer om ægteskabeligt Samliv, og de skulde følges.

— — Saa luntede Parret ud, Haand i Haand. Alt blev beset og undersøgt og aftalt. Trine var svært tilfreds, aldeles føjelig. „Nøjagtig, som en Kone skal være — smuk og hengiven,“ tænkte Michel. De var glade, og selv om han var noget betænkelig ved Situationen, var han dog stolt over, at han saa let kunde faa en Kone. Man burde egentlig ikke tage den første den bedste. Men hvad, i Henhold til Væddemaalet var der jo ingen Tid at spille. De skiltes. Michel stod i Døren og vinkede. Hans Aasyn skinnede som Solen.

„Husk nu at faa ordnet Papirerne — og saa kommer jeg, naar du skikker Bud,“ raabte Trine.

„Jowjow, det ska' jeg nok!“

Han blev staaende og gloede længe efter,

hun var borte bag Bakkerne. Saa kom en Baad til Syne som en lille Prik paa Fjorden. Det var hende . . .

— — —

Saaledes gik det til, at Michel vandt sit Væddemaal. At han sidenhen, da Bryl-

luppet og Julen var vel overstaaet, bitterligt fortrød det, er en Sag for sig. Men det var utvivlsomt den gamle Landsbykirkes hidtil største Sukces, da Præsten lyste for Michel og Trine, og Michel midt under Lysningen demonstrativt med Hatten i Haanden vuggede ned ad Kirkegulvet.

EN VIKING fra Thy

Af Forstelærer Larsen, Hordum.

I GAMLE DAGE drog danske Vikinger over Havet og tog Land i det fremmede, men ogsaa i Nutiden har raske Danske brudt sig Bane i fremmede Lande, og deres Eventyr har ofte ikke været mindre end Oldtidens Vikingers. Her skal berettes om en saadan moderne Viking og om hans Længsel og Kærlighed til det gamle Fædreland, Thy.

Elias Yde er født af fattige Husmandsfolk i Midtthy og kom som Sæd og Skik var i forrige Aarhundrede tidligt ud at tjene og staa paa egne Ben. Skolegang blev der meget lidt af om Sommeren. Ofte var han kun i Skole et Par Dage hele Sommerhalvaaret, og da sov han mest, fordi han havde været oppe fra Kl. 3 om Morgenen, og hans Arbejdstid gik til Kl. 10 Aften. Men han havde godt Nemme og indhentede om Vinteren det, der var forsømt om Sommeren. I sine Pladser klarede han sig godt. Han havde vel en rap Mund, men hans Hænder vendte ret, saa han tidligt kunde gøre Karls Arbejde, og saa tog man det andet med, og en enkelt af Pladserne blev ham næsten et andet Hjem; man var god ved ham, og Børnene blev næsten som mindre Søskende for ham.

Da han var en Snes Aar gammel, blev Forholdene i Thy for smaa for ham. Hans Far havde været i Amerika, og han tænkte paa at drage samme Vej. Men saa sendte en fjern Slægtning i Skotland Bud efter ham. Han skulde hjælpe ham med at købe Kreaturer op. Elias var lige blevet for-

lovet, men Pigen lovede, at hun nok skulde følge efter, og saa tog han til Skotland. Sproget kendte han ganske vist intet til, og han havde aldrig haft med Kreaturhandel at gøre, men i Løbet af faa Maanedere var han saa vel inde i Forholdene, at han kunde begynde for egen Regning. Han var ikke Vestjyde for ingen Ting og lod sig ikke narre selv af den mest nærige Skotte.

Et Par Aar efter slog han sig ned i en af de skotske Havnebyer paa Østkysten som Skibshandler. Her kunde han rigtig udfolde sig. Saa snart et Skib var i Havn, mødte han om Bord og fik fat i Kaptajnen. Det var ikke Handel, de begyndte med. Nej, Mr. Jud, som Skotterne kaldte ham, da de ikke kunde sige Yde, fik inviteret Skipperen i Land og ind paa en Havnebeværtning, og her smagte man saakraftigt paa den skotske Whisky, at Munden kom paa Gled, og Elias fik lavet gode Handeler. Ofte blev det til en hel Vædekamp mellem Skipperne og Elias om, hvem der kunde drikke den anden under Bordet. Det blev aldrig Elias! Men Elias benyttede aldrig de andres omtaagede Tilstand til at snyde den anden Part. Det var altid Forretninger, som begge Parter var tjent med, han lavede. Og derfor og for det gemytlige Samværs Skyld anbefalede den ene Skipper Mr. Jud til den anden, saa mange spurgte efter ham, naar de kom til Byen, om han ikke selv var mødt. Mr. Jud var snart kendt af Skippere af alle Nationer,

der besejlede Skotland, og han havde oparbejdet sig en god Forretning, men saa kom Verdenskrigen. Elias søgte stadig at handle med alle Nationers Skippere, der kom til Byen, men saa fandt Skotterne ham for international — der var vel ogsaa en god Del Misundelse imellem hos skotske Skibshandlere, der ikke som han kunde handle med de fremmede —, og saa fik de anklaget ham for Øvrigheden for at være tysk Spion. At være mistænkt for at være Spion i et fremmed, krigsførende Land er noget af det værste, man kan komme ud for. Elias Yde kaldte Øvrigheden for Idioter og andre pæne Ting, men opnaaede kun, at det blev forbudt ham paa det strengeste at betræde et fremmed Skib. — Hans Hus ved Haven blev skarpt bevogtet af Soldater med opplantede Bajonetter og skarpladte Geværer. Hverken han eller nogen af hans Husstand maatte forlade Huset uden tvungne Grunde til Indkøb af Nødvendighedsartikler og lignende, og saa fik vedkommende endda udstedt en Passerseddel og skulde hurtigst være hjemme igen og levere den tilbage.

Saa gik Forretningen naturligvis rabundus, og mangen en vilde have tabt Modet og Hovedet og gaet i Hundene, men det gjorde Yde ikke. Han begyndte et Skomagerværksted og senere et mekanisk

Værksted; han havde ganske vist aldrig lært nogen af Delene, men „et Menneske, der duer noget, kan alt, hvad han vil“, er Elias Ydes Valgsprog.

Senere rystede han Havnebyens Støv af sine Fødder og købte en Farm i Nærheden af en af de større skotske Landbyer. Her

Mr. Jud, som Skotterne kaldte ham, da de ikke kunde sige Yde, fik inviteret Skipperne i Land og ind paa en Havnebeværtning.

drev han en omfattende Virksomhed. Snart satte han ind med Mælkekøer i stor Stil og var Mælkehandler i Byen, og snart drog han paa Kreaturhandel Skotland rundt. Og saa drev han Farmen halvt med Landbrug og halvt med Gartneri. Dertil drev han Vognmandsforretning i ret stor Stil. Han kunde overkomme alt og tilsyneladende byde sig selv alt baade af Arbejde og „Dommedagslag“. Hans Navn var snart kendt

over vide Kredse i Skotland.

En Dag sad vi bænket i Elias Ydes Stuer i den solide Kampestenssal. Paa Bordet laa Thistedaviser, og i Bogreolen stod gamle Aargange af „Jul i Thy“. Ingen kunde være Vært som han. Alt, hvad han havde, stod til Gæsternes Disposition. Han sad med et lunt Thybosmil i Øjnene og berettede om Handler med Skotter og om Braavallaslag i skotske Beværtninger. Elias Yde pralede aldrig, men man forstod af hans lune Beretninger, at det aldrig var Danskeren, der var kommet til Kort, hverken det ene eller det andet Sted.

„Men det er et Liv, der tager stærkt paa Kræfterne, og jeg kan mærke, at Hjertet ikke ret holder til det mere, og saa er der det, at inderst inde sidder Hjemveen efter Thylands Bakker og frugtbare Marker og efter Limfjordens blide Strande altid og gnaver som en Orm. Det skotske Klima er heller ikke som Thys, og Skotter er ikke som Thyboer. Vi Danske heroppe kender hinanden, og jeg holder af at træffe og tale med Landsmænd, især naar det er Thyboer. Naturligvis er der ogsaa enkelte Opviklere, der straks helt lader sig sluge af det ny store Fædreland og helt glemmer, at de er Danske, men dem er der ikke meget ved. Skotland og England kan være gode nok, men Danmark og især Thy er de dog ikke. Og Brødet, de forstaar ikke at bage Rugbrød heroppe. Vi lader os forskrive dansk Rugbrød, og naar jeg skærer af Kagen og spiser det, saa er det, som jeg

mærker Muldduften fra mit Barndomsland!“

Altid er hans Hus gæstfrit aabnet for Landsmænd, en hel Uge var vi hans Gæster, og han bilede os rundt gennem skotske Dale, over Bjergrygge og rundt om de vidunderlige klare Bjergsøer. Tusinder af Faar plettede Bjergskraaningerne som hvide Prikker.

„Ja, det er et smukt Land, sagde Elias Yde, men der var en Vemod i Blikket, saa vi forstod, at det smukke Land for ham, den thylandske Viking, det var ikke det storslaaede turistbesungne Skotland, men Landet bag Havet, hvor hans Barndomsfod havde traadt. Vi saa den evige Længsel efter dette Land og dets Folk og den dulgte Kærlighed til det, da han med Taarer i Øjnene sagde os: Farvel og hils Thy og Thyboere.

*Chr. Larsen,
Hørdum.*

LONE

Vesterhavs-Fortælling

af A. NIELSEN, Strande.

LARS boede ude i Klithuset, der laa paa den yderste Skrænt ved Havet. Klithuset var slaaet puklet af de haarde Storme fra Vest, og Lars var blevet kroget af Aarenes Slid. Som Havfisker gennem et halvt Aarhundrede havde han tjent Brødet ved haardt og farefuldt Arbejde, thi mange Munde skulde mættes. Lars havde en stor Børneflokk. Lone var den ældste. Allerede som Barn blev hun kendt og fortrolig med Havet, og det var hende, der sammen med Faderen bar Krogene til Stranden, naar Lars og Kammerater gik ud paa Fiskeri, og det var hende, der mødte ved Stranden, naar de kom derude fra og satte Baaden gennem Havstokken med Fangst ombord. Tidlig fik hun Rygkurven spændt paa sig for at bære Krogene til og fra Havet.

Sammen med Strandgaardens Niels, der var hendes jævnaldrende, strøg hun langs Kysten, og det hændte ofte, at de maatte lægge deres Kræfter sammen og trække et Strandlig op fra Havstokken ind paa Stranden for at lægge det saadan, at Havet ikke skulde suge det til sig igen. Lone blev som Barn fortrolig med „Strandvaskerne“, der kom drivende vest fra for endelig at finde Hvile paa fremmed Strand. Lone blev en af Havets vaskeægte Piger. Strandgaardens Niels blev Fisker og gik sammen med Lars ud paa Fiskeri. Han holdt til i Klithuset tidligt og sent. Mens Lars blev kroget, ældet og graanet, voksede Lone op og bleven fiks Pige og Niels blev en af Havets Sønner, som Lone kastede sine Øjne paa, hvilket Strandgaardens Søn ikke

havde noget imod, thi, som sagt, Lone var en smuk Pige, der foruden at kunne bære en Rygkurv og „bede“ Kroge, ogsaa kunde træde Dansen, naar Efteraars- og Vintergilderne holdtes. Da var Lone og Niels et flot Par. Gamle Lars saa allerede sin Datter som den vordende Kone paa Strandgaarden. Men det gik anderledes. Niels folte sig alligevel for stor til at hjemføre en Fiskerpige, og da han blev godt tyve Aar gammel, giftede han sig med en anden, der havde de Tønder Hartkorn, som Lone manglede. Det blev en dyb Skuffelse for Lone og gjorde hende bitter i Sind. Saa længe Faderen levede, blev hun hos ham, men da Lars blev puttet under Mulde, drog Lone bort fra Havet ind i Sognene.

I Aarene, der kom, strøg Vinden arrigt over Klithuset, der stod forladt, men dog kunde de haarde Storme fra Vest ikke jævne det med Jorden. Skævt og forpuklet kom det til at staa ensomt ude paa Skrænten. Lone sled Tiden hen som Tjenestepige. Hun kunde finde sig til Rette i alle Forhold. Fiskerpigen fra Havet kunde begaa sig mellem de unge, og hendes milde Øjne kunde stadig tænde Hjerterne i Brand.

Men alligevel — det haarde Slid gik ikke sporløst hen over Lone. Det gjorde hende kroget. Tidens Tand tog hendes Skønhed. Hun blev en Særling og slog til sidst Pjal-

terne sammen med Thames, en gammel Pebersvend, der gik og pimpede. Hans Kærlighed var større til Klukflasken end til Lone, men alligevel giftede han sig med hende, og de slog Følgeskab for Resten af Livet. Men Mindet om Ungdommens lyse Dage drev hende mod Barndomshjemmet, hvor hun havde henlevet saa mange Ungdomsaar. - Lone flyttede atter ud til Klit-huset og havde Thames med sig. De ældre, der endnu levede herude, genkendte Lars' Datter. Det var ligesom et Stykke Fortid var rykket dem nærmere. Men for de unge, der var vokset op, blev Lone og Thames et Par Originaler. - Tidens Hjul havde drejet sig, og meget var forandret, da Lone kom

tilbage. Ikke alene var hendes Barndomshjem blevet forkrøblet af de haarde Vinterstorme, men Bølgenes Kluk i Havstokken kunde høres mere tydelig, naar Lone og Thames sad inde i Klit-huset. Havet havde nærmet sig. Den blaa Kappemand med de skarpe Tænder havde revet den yderste Rand af Skrænten til sig. Det er, som min Fader sagde, kunde Lone sige: Vi lever som paa en Vulkan herude. Hvornaar Havet fejer os bort, ved vi ikke.

Men Skumflagernes vilde Hop over Strand og Klitter mindede Lone om hendes unge Dage. Som da hang Havgusens graa Kaabe over Klit-huset og over hendes Faders Grav derinde paa Kirkegaarden.

„Ak ja“, sukkede Lone, „ogsaa over de stolte Strandgaardfolks Grav hænger nu Gusen. Rigdommen gav dem kun en simpel Kiste og tre Alen Jord. Det var, hvad

de fik med sig herfra. Ja, saamænd, det er Afslutningen, og naar vi kommer dertil, er vi alle lige. Her i Livet, Thames, ses der paa Rang og Stilling og ofte er den slidende Arbejder ringeagtet, men naar vi kommer under Jorden, er det forbi“. Thames skulede op til Lone. Han filosoferede ikke saa dybt. Hans Interesse

var Klukflasken, og kun i Selskab med den saa han alt i et lyst Perspektiv. Det blev da ogsaa Lone, der kom til at trække det store Læs selv nu, efter at hun var gift med Thames. Trods det, at Lone var op i Aarene, gik hun ikke af Vejen for det groveste Arbejde. Som hun fra Barn af var vant til at færdes ved Havet og Kysten, blev det nu ogsaa særlig

her, hun søgte sit Arbejde. Lone slog sig paa Handlen. Ikke saaledes, at hun satte sig ved sin Krambod og solgte sine Varer, nej, hun strøg gennem Sognene og prangede. Det blev ude paa Stranden, hun købte sine Varer, naar Fiskerne kom ind Vestenfra med Fangst. Lone blev dem en god Kunde. Selv i den haardeste Vinterkulde mødte Lone for at købe. Naar Rimfrosten klædte Marehalmen i Perledragt, naar Sandet paa Vesterhavsstranden var frosset saa haardt som stampet Ler, da vandrede Lone ned paa Stranden, ventende paa, at Fiskerne skulde komme i Land. Med et Tørklæde, der gik om Panden og var bundet omme i Nakken, og med en Trækasse paa Ryggen stred hun sig frem mod Vinden.

Naar Trækassen var fyldt af Smaafisk og Torsk, startede Lone Rejsen ud i Sog-

nene. Fiskerne hjalp hende Kurven paa Ryggen, og ludende forover drog hun afsted. Hun gik undertiden med en Byrde, som mangen stærk Fisker vilde have krympet sig ved at bære.

Inde i Sognene trissede hun rundt og solgte Fiskene. Hun kom ogsaa til Strandgaarden, og det var ikke blide Ord, der lød, naar hun spurgte Niels, om han vilde købe Fisk. „Det er Lone fra Ungdommens Dage, der nu er kommet, bitte Niels, nu ser du hende med graanet Haar, krum-bøjet under Slidets og Skuffelsernes Aag“. Et hvast Blik, og Lone skridtede ud af Strandgaarden og fortsatte sin rastløse Vandring.

I hine Tider blev det ikke store Penge, Lone fik for Fiskene, hun solgte, men derimod fik hun Mængder af Fødevarer, som hun slæbte hjem til Klithuset, hvor Thames gik og drev Tiden hen. Ikke saa sjældent sad Thames da ved Bordet ludende forover halvt sovende. Naar Lone lukkede Døren op, slog en ram Duft af Tobakssovs og Brændevin hende i Møde, medens en Tællepraas dunkelt oplyste Stuen. I Dagens Løb havde Thames styrket sin golde Sjæl med stærke Dramme, og nu sad han og nikkede og savlede af al den Fusel, han havde stukket under Vesten. Nu og da hamrede han formaalsløst med de rystende Hænder paa Bordpladen. Og med Tobakssovsens sorte Streger var der skrevet Hundrede og elleve paa hans Hage. Da var Lone ru i Mælet og tordnede over den fæle Fusel Brændevin, idet hun slængte Fiskekurven hen i Krogen og bandede værre end nogen Matros. Men Thames var ligeglad.

„Hjantemæ, kommer du nu, gammel Lone“, mumlede han og gjorde et for-gæves Forsøg paa at rejse sig.

Dagen efter trissede Lone atter ud paa Handelen, men forinden havde hun gemt Klukflasken med Resten af dens Indhold for Thames, men han skulde nok faa den

støvet op, inden Lone atter vendte hjem til Hytten ved Havet.

I de Tider var det Skik ude ved Vesterhavskysten, at Fiskerne holdt deres „Skyvtøj“, og det var gerne sidst i Julen. „Skyvtøjlerne“ var en Fest, en Tradition, der maatte overholdes. Fiskerne kom da sammen i et af Hjemmene for at dele de Penge, de havde staaende ude mellem Bønderne for den Fisk, de havde solgt paa Kredit i den sidste Fiskesæson. — Der blev gjort store Forberedelser til denne Bøjel. Ilden flammede i Ovnen. Høns og Ænder maatte strække Hals, og Fiskerne tog ud paa Havet for at fiske et Par store Torsk, ligesom „Skægmanden“ maatte fyldes af Brændevin ved nærmeste Købmand. Til „Skyvtøjlen“ blev Fiskerne med deres Hustruer eller Kærester indbudt. Der kunde ogsaa være andre indbudte, særlig dem, der handlede med Fiskerne. Og her gjaldt det først og fremmest Lone og Thames fra det pukkelryggede Klithus. De blev altid indbudt til „Skyvtøj“. Da trak de i Stadstøjet, og i fredsomlig Forventning fulgtes de ad mod Bøjelstedet — det var ikke altid saadan, naar de gik derfra.

Ved Aftenstid samledes Gæsterne til „Skyvtøjlen“. Dampende Suppe, kogte Høns og Ænder trakteredes der med, og dertil kogte Torsk og stærke Dramme. Fiskene skulde svømme. Derefter blev Pengene delt under storladet Stemning. Nu var der Skillinger paa Lommen. Storstuen blev ryddet op, og en Svingom var paa Trapperne. De, der ikke vilde danse, tog sig et Slag Kort, ikke højt Spil, men immer en lille „Svot“. Blandt disse var Thames. Han vilde ikke løbe rundt paa Gulvet som en Galning, dertil egnede han sig ikke. Men han gjorde Fyldest, hvor han sad. Lone derimod var en ivrig Danser. Sært var det, hvorledes de ellers tunge og alvorlige Fiskere fik Kviksølv i Lemmerne, naar Tonerne klang fra Fiol og Klarinet.

De smed Frakken og sled i Skjortearmer ret og tvært om, saa Sveden haglede, mens de sang den ene Vise efter den anden:

„Saa ofte vi kom fra Havet ind
med Rim i Skæg og Rim paa Kind,
i Aften en Dram skal tø os op,
vor Mor vi svinger i strakt Galop.“

Gamle Lone kunde de stærke Fiskere ikke køre træet paa et Dansegulv. Aldrig sagde hun nej til en „Syvspring“, men ud paa Natten hændte det, at Lone kiggede ind til Kortspillerne, og da fandt hun gerne Thames i Højderne. Favrende Alverden fortalte han om store Bedrifter, men naaede aldrig længere end til Halvvejen, formedelst at Hikken tog ham. Lone satte da en Trumf paa, og „Svinhund“ og „Flæskegalt“ var de mildeste Udtryk, hun brugte, men Thames tørrede med sit Trøjearme Tobakssovsen af Mundvigene, løftede Armen til en koket Omfavnelse og sagde: „Maa a kys dæ, gammel Sukkerlam“. Saa forsvandt Lone og strøg hen over Dansegulvet i en ny „Svejtrit“ med de lange Skorter fejende om sig. Ud paa Morgenens sluttede „Skyvtøjelen“ med en grundig Frokost, hvor der ikke sparede paa Klukflaskens stærke Indhold. Da kneb det ogsaa for Lone at faa den fugtige Thames lodset hjem. Han var i en anden og saligere Verden. — Naar Lone fik Thames lodset i Seng hjemme i Klithuset, stak hun af ud paa Vandring igen. —

Som Aarene gik, blev Thames præget af Klukflasken, blev stummelbenet, som Lone sagde. Naar han var oppe i det høje C, formedelst de stærke Drikke, da truede Lone ad ham: „Den fæle Brændevin bliver en Pind til din Ligkiste, Thames“. Men Thames forsikrede Lone, at der skulde stærke Midler til for at rive Spindelvævene fra Nyrerne. Da laa det saa revnende langt fra Thames at tænke paa at forlade denne Verden, endsige gaa over i en anden. —

Men alligevel, Thames kørte træet ad-

skillige Aar før Lone. Hans jordiske Hylster kunde ikke holde til den megen Fugtighed. Da han laa paa sit sidste Leje, tværedes de med hinanden om, hvor han skulde staa Lig.

„Jeg vil staa i Gangen, Lone, der er god Plads.“

„Det kommer du ikke til, Thames, du skal staa i Bryggerset. Der har jeg rendt mod din Kiste saa mangen Gang, naar jeg sent om Natten kom hjem. Skal du himle, kommer du til at staa i Bryggerset. Der vil du begynde Sejladsen i den anden Verden.“ — Thames nikkede, og Hosten overfaldt ham, saa han knap fik stammet ud: „Jeg vil staa i Gangen“, — Det blev hans sidste Ord.

Indtil Begravelsen henstod Thames Lig i Bryggerset, men da Kisten skulde ud, viste det sig, at den ikke kunde komme igennem. Der maatte saves en Rille i Dørkarmen for at faa Thames udenfor. — „Vringle og tvær har du altid været, Thames, og det holder ved dig, selv nu da du skal ud paa den sidste Rejse“, sagde Lone. Da Thames var puttet ned i kristen Jord inde paa Kirkegaarden, sad Lone Enke ude i Klitterne. Hun fortsatte sin trælsomme Vandring med Kassen paa Ryggen inde i Sognene. Var fremdeles den selvskrevne Gæst ved Fiskernes „Skyvtøjeler“ i Julen. Det kan næsten siges, at hun her, lige fra en „Syvspring“, gik hinsides. Efter en „Skyvtøjel“ i Julen, hvor Lone havde danset hele Natten, slog hun om Morgenens, da Gildet sluttede, Følge med Niels Klit hjem efter, da de skulde samme Vej. Da pludselig famlede Lone saa sært for sig. Niels spurgte: „Hvad er det, Lone?“ „Min Kurv, min Kurv“, stønnede hun. „Nu skal jeg løbe efter den“, sagde Niels og løb hjem efter sin Hustru. —

Da de kom tilbage, laa Lone strakt i Digets Græs, hendes Øjne var lukket i Døden. Lone var ikke mere. Et slidsomt Liv var afsluttet.

Kærligheden -

Faar Egoismens kolde Drag
vort Sind og Hjerter til at fryse,
staar Julens Stjerne
over Tag
og i sin Straaleglans
for alle lyse.

Den ringer Julen ned paa Jord,
den bringer Glæden —
Lykken — Freden
da klinger først og sidst
de Ord,
at allerstørst
er Kærligheden —

Hvor Kærlighed er ringe,
har Sjælen ingen Vinge,
hvor Kærlighed er stor,
bor Livet her paa Jord — —

— — — — —
thi her paa Jord
og evigt — hist — vi ved
eet er fornødent:
Kærlighed — —

OTTO MØLLER

*Foto-Knips
fra Thisted.*

Ung Elskov.

Bager Oddes William.

Tørsten slukkes.

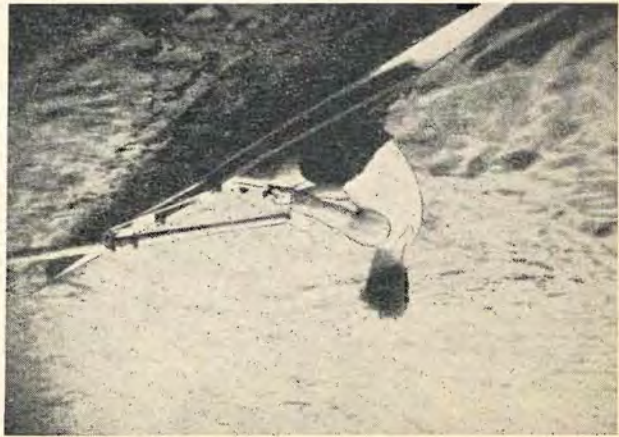
Indgangen til Amtsgaarden.

Et Kig fra Planlagen.

Den k entret 1912

....og andet Godtfolk.

Af Anders C. Svalgaard.

I.

HOV, HOV! Holdt — i Lovens Navn da!“ Toldbetjent Knorr snurrede helt rundt om sig selv, da de stejlede Heste med Vogn, Kusk og det hele brasede lige ind i Bomværket derude i det yderste af Nørregade — Bommen — han, en kongelig Embedsmand var sat til at vogte, og saa — det var dog for galt! Blev han nu alligevel ikke ved at piske paa de sølle Krikker, der saasandt var blevne kulrede nok ved den vilde Kørsel ind i og over hans Bom — hans — ja, men skulde han da ikke — jo — han skulde minsandten da staa til Regnskab for Bommen, og nu, der lige var sat en ny eller saa god som ny Planke i.

Det havde der saamænd været Rend og Kvaler nok med, for Træ var jo snart ikke til at skaffe, og hvis han nu ikke fik fat i ham, den Kumpan, der havde gruttet Toldvæsenets Bom i mange Stumper, ja, saa vidste han saa svært godt, hvem der kom til at bøde for dette her — ham selv — Knorr — blev det. Jo! Han knyttede sin blaafrosne Næve efter Vognen, hvis Rumlen nu knap hørtes i den sviende Blæst, der tudende og isnende strøg ind fra det aabne Land, gennem den sparsomt bebyggede Gade.

„Hvor bliver Hou nu ogsaa af?“ Knorr stampede rundt og saa paa de splintrede Rester af den kongelige Toldbom. Det kunde blive en køn Smøre til ham, dersom — — naa, endelig kom Hou, han skulde

have været mødt for længe siden, men han har vel nu igen siddet og drukket smaa Sorte i Kælderen derhenne hos Vacters.

„Hæ!“ Hous Samvittighed var heller ikke helt pletfri, og han stønnede som en revnet Harmonika, da han naaede helt hen og saa Ødelæggelsen, og ikke mindst den opbragte, frysende Knorr, der med sammenbidt Harme gik rundt og samlede de splittede Stumper op, og, hjulpet af Gadens Dreng, der syntes dette her var vældigt sjovt, lagde dem i Bunke ved Vejkanten.

„Naa, der er du!“ Knorr rettede Ryggen og nidstirrede den forfjamskede Kollega. „Du skulde vel ikke tilfældig vide, hvem der har været Karl for dette her Stykke Arbejde? Det er eller propert gjort. Hæ!“

Han slængte arrigt et stort Stykke splintret Tømmer ud i Vejkanten, mens Hou spagfærdigt ytrede noget om, at han mente, at det kunde ligne Sognefogdens Heste fra Tveds, men helt vis paa det var han nu ikke, sagde han forsigtigt. Han skulde ikke have noget af at fortælle, at han for lidt siden havde hjulpet Sognefogden paa Vognen, efter at de havde stukket en god Del af Vacters rare Snapse indenfor Vesten. Godt endda, at han ikke havde været med paa Vognen, som den gode Sognefoged egentlig havde foreslaet, da han kørte fra Vacters. Det vilde da have været rent galt. En kongelig Toldbetjent i fuld Fart dundrende ind gennem Bom-

men, han selv var sat eller skulde have været sat til at passe. Hu baw! Dette her var slemt nok.

Og hvad nu? Sognefogden, selve Øvrigheden derude i Sognet, der helst skulde foregaa andre med et godt Eksempel, vilde komme til at bøde for dette her, det var vist nok. Hou var ked af det. Sognefogden, som havde spenderet paa ham, mange rare Dramme havde der vanket, og det havde ikke kostet ham en Skilling. Skulde han nu til at angive en saadan Mand, en Øvrighedsperson. Nej, det fik den gale Knorr selv finde ud af, *hans* Mund var lukket, det var ikke alt, én skulde plumpe ud med; det kunde hænde, én kunde liste en god Bid med hjem til Konen, hvis én ikke var alt for aabenmundet, som nu den Gang Dorthe Skyt fra Skovsted skulde til Bys og ved Toldbommen blev spurgt, om hun havde noget, som skulde fortoldes, men Dorthe bedyrede da saa højt og helligt, at hun intet af den Slags havde. Hou kunde selv se efter!

Men saa begyndte et Par Hanekyllinger, som hun havde stoppet ind under sin Kjole, at gale, og saa — jo Hou og Mutter fik Suppe Dagen efter, men saa var Dorthe jo da sluppet lidt billigt om ved de andre Ting, Æg, Smør og slagtede Kyllinger, hun havde i Vognen. Han kunde nu slet ikke forstaa, hvordan det kunde være kommen til Rend, men én havde da fortalt ham, at Dorthe der ude i Skovsted aldrig kaldtes andet end Dorthe Kok, og hvad næsten værre var, at Datteren Birthe hed Birthe Høne. — Og hvad nu —? Det lod jo næsten til, at der var ingen Ting, som kunde gaa stille af, hvem ved —. En anden én gaar maaske rundt med Kyllingnavnet. — Det er vist bedst at passe paa.

„Hm. Æh. Knorr-Knorr! Æh, nu er jeg vis paa, te det var Sognefogden fra Tveds; det kan ikke have været andre end ham, og han kørte jo ogsaa ud ad Nørre-

gade lige forbi mig, da jeg var paa Vej herud“. Hou var ikke stor af dette her. Kanske Drammene kunde blive ham dyre nok. Han gav sig til at hjælpe til med at rydde de sidste Stumper af Vejen, og Knorr, hvis Ærgrelse og den ham tilføjede Tort nu var ved at tabe sig, betroede ham, at da det var ham selv — Hou — som skulde have staaet ved Toldbommen i det Øjeblik, den blev splintret, maatte han — Hou — ogsaa selv sørge for at faa Sognefogden meldt til Toldinspektør Langeland, den Sag var vis nok, og at Inspektøren vilde blive splintrende gal, selv om Sognefogden vilde komme til at betale baade Bom og Mulkt, den Sag var lige saa vis! Knorr vendte sig og gik ind mod Byen, fulgt i ærbødig Afstand af Drengene, der skævede grinende efter Hou, som nu stod ene tilbage i den sviende Blæst ved den splintrede Dynge af den tidligere kongelige Toldbom.

Han havde god Tid til at spekulere over Tilværelsen, som den formede sig for Toldbetjentene, som jo kun varetog deres Pligt, omend denne end toges lovlig let. Alle var paa Nakken af dem. Det betragtedes som en god Spas, naar én kunde komme om ved at dreje dem en Knap. Historien med Silketøjet viste jo, hvor durkdrevne Folk kunde være.

Hou kunde ellers godt unde Knorr den Dukkert, han fik sig ved den Lejlighed. Hæ! Han godtede sig.

Det var Knorr, der havde Tjeneste den Morgen ved Bommen i det øverste af Vestergade, da der holdt en Mand udenfor med et Læs Grus nede fra Dragsbæk. Manden havde travlt, for Hulgaardsbakke kunde være besværlig nok at slæbe op ad, mange Læs skulde han have hentet inden Aften, om da ikke nok Toldbetjenten vilde gøre ham den Tjeneste at undersøge Læsset med det samme.

Knorr var nu ikke til Sinds at lade sig

noget byde og tog sig god Tid til det, han var ved; men da han kom ned paa Gaden, var Manden væk, og Gruset læsset af i en stor Dyngge lige ved Bommen. Hou flirede ved sig selv. Han kunde se den bredmavede Knorr, da han kom ud og saa denne Redelighed. Da Manden kom med det næste Læs noget efter og nok saa uskyldigt spurgte, om det nu passede Hr. Toldbetjenten at undersøge Læsset for toldpligtige Varer, bad han ham jo om at ryge og rejse med hans beskidte Grus, og snarest kunde ske faa det samlet op, han havde svinet Gaden til med. Jo, nu skulde han jo da først hen med det, han havde, det var ikke sært — men om han da ikke — — „Kør da for Pokker med dit magede Grus,“ fo'r han jo op, ham Knorr — og goden Mand kørte den slagne Dag forbi den kongelige Toldbom med en tyk Pakke Silketøj i hvert Læs, saa Besværet med det første Læs, hvor der begribelig ingen toldpligtige Varer fandtes, var da saadan set blevet helt godt betalt— Aa, ja — det var nu ikke altid saa lige til med dette her Posekiggeri, for de gode Bønder kunde én nu ikke altid tage paa med hele Lovens Strenghed. Een skulde jo da heller ikke staa sig selv alt for meget i Lyset. Nej“ Naa, der har vi Bjerring! Hvad vil han nu sige til denne her Redelighed —? Rart forresten at komme hjem til Mutter og faa lidt varmt i Livet ——. Det andet giver sig vel ——.

II.

— Det var da en sær underlig Fuslen og Moslen, der var der omme paa Kastet, saa snart det var mørkt! Ikke for det, for bælgmørkt var det nu snart altid. Solen var aldrig saa snart dukket ned bag Bakkerne i Vest, før det ikke var til at se en Haand for sig. Den sølle Havkalvstrandlygte henne paa Hjørnet ved Jensenius' skulde nu heller ikke brede sit gule, osende Skær alt for langt ud over Omgivelserne,

men hvad skulde ogsaa det til med den dyre Lyssen? Nej, endda!

Det var for den Sags Skyld — det kunde Een nok kalde det — en Mørkets Gerning, som paa sin Vis her gjordes — det var ikke sært — „efter Chaveenii Ordre“ — „Jov, jov — „Schaveenii Ordre“ — Niels Natmand tørrede sig med en blodig og stinkende Haand over Panden. „Her laa de Bønder, eller hvem det nu kunde være, og svinede med deres Faarkreaturer til enhver Tid. Fem døde Faar laa her nu igen, her paa Kastet, og Guds Gaver var det jo da, men som ingen vilde, turde eller maatte røre, ingen uden han, Niels Natmand!“

Det var jo nu en Gang bleven hans Bestilling. En Slags Embedsmand, kunde Een da for den Sags Skyld godt kalde sig. „Hæ!“ Scaveenii skikkede jo Bud, naar Bestillingen fordrede det, enten med Vægteren eller Politibetjenten, naar Skolens Appartement skulde tømme, Raadstuens Skorsten fejes, Daarekisten renses, eller som nu — de her fem døde Faar, der skulde kastes ned — svært godt ned — „efter Schaveenii Ordre“. „Jov, det var endda ikke sært“. Han gav sig igen til at flænse i Dyngen. Skindene kunde der vel altid blive en Skilling af, men endda alt det skønne Sul, Guds Gaver var det alligevel.

Men ned skulde det jo. En ram Lugt af vaadt To og det halvt fordærvede Kød strøg ud over Kastet og de nærmeste Omgivelser af Nørregade.

En forsinket Landbo skralrede ud af af Byen, syngende af fuld Hals, mens Niels i den dybtsorte Nat gav sig til at jorde Resterne af de døde Faar.

Nu lød der sindige Støvletramp nedefor i den natdøde Gade. Mulmet stod tæt. Naa, det var nok ikke andre end Vægteren, Povl Niibe, der var sluppet til at komme herom, hvor han ellers sjældent gjorde sig

Ærinde. Søjte han nogen? Det kunde se ud til det, for nu stumlede han om bag det yderste Hus, hvor det allerdybeste Mørke herskede. Duften fra Rakkerslagteren deromme kvulmede i hans tykke Næse. Nu vidste han, hvor han var, for det var netop Niels, han havde Bud til fra Byfogden, selv om det just ikke var det, han mest yndede at rende med.

Men hvad skulde forresten ikke Vægte-

der skulde en Stiftamtmands Resolution til, før Een fik det bevilget. Han skulde love for, der var Rend ved det! Som nu den Dag, da den store Træbro ved Magasinet skulde paa sin Plads over Aaen, maatte han bisse om og boje Borgerskabet til at slæbe den op fra Fjordbredden, hvortil den var kommen fra Skive? — Jo, Byfogden vidste nok, hvor han havde sine Vægtene; ikke blot ved Nattetider skulde Een traske

Povl behøvede nu ellers ikke at brøle saa højt op, for han var nær faldet over Niels, som laa og skar i Faarekadaveret.

ren? Være alles Dreng, skulde han. Ja! Løbe om og vare ad, saasart de smaa sorte Svin, Byens Indvaanere havde, skulde hegnes, eller vare ad, naar Kvæget skulde i Tøjr; endda selv naar Borgerskabet sammenkaldtes til Skattens Ligning, som blev lagt i Thinghuset paa Torvet. Der kunde saamænd blive nok at rende om. Kunde Een saa endda faa de Støvler, Een sled. Gud bedre det!“

Een kunde rende til Byfogden mangan god Gang, inden Een fik Held til at faa Løfte om et Par Støvlefødder ved Skoflikker Jens Peiter. To det var lige ved,

om, men saa snart han bød, saa maatte Een ogsaa af Sted ved Dag, selv om det sled paa Støvlefødderne.

Povl Niibe pustede ligefrem ved Tanken om, hvad han havde maattet rende om og vare ad til, og her maatte han saa galt rende med Besked til en Mørkets Gespenst som en Natmand, han, ingen turde røre ved, knapt nok snakke til. Men han maatte jo til det. Her hjalp det ikke at være knodden; Byfogdens Befaling var ikke til at komme uden om. Povl skulde da for den Sags Skyld da heller ikke komme Rakkeren for nær, det var ikke

sært. Een kunde blive uren selv, saa andre slet ikke vilde have Omgang med Een selv.

Det kunde aldrig gaa! Men han vidste ellers nok, hvad han havde at gøre, nu var han saa nær ved ham, saa han næsten fik Kvalme. Han standsede. „Hej, Niels, Niels!“ Povl behøvede nu ellers ikke at brøle saa højt op, for han var nær faldet over Niels, som laa og skar i Faarekadaverne, mens han brummede over sin triste Skæbne og over alle de gode Guds Gaver, her gik til Spilde, saa Povl hummede sig og var lige ved at falde over sine egne Ben. „Niels, øh“ — Povl stønnede næsten, saa forskrækket var han efter det, han lige havde været ved at blande sig ind i. „Hører Du et, Niels!“

„Efter Schaveenii Ordre skal Du inden Sol staar op grave de tre døde Kalve, der ligger og forpester det hele der nede ved Fjordstranden under Sønderbakkerne, ned. Det har Du vel faaet ved, hvad?“

Niels Natmand rejste sig besværligt op fra sin halvt liggende Stilling, og det saa ud, som vilde han nærme sig Povl, der trak sig et Par Trin tilbage. „Hæ, jov“. „Een har vel nok hørt det, Povl Vægter“. „Jov, det var ikke sært. Schaveenii Ordre kan Een vel ikke vride sig fra, men Du ser vel nok, te Een ikke rester Arbejde. Hæ — Forresten kan Du vist intet se i dette Guds Mørke — men Daarekisten skal Een da ogsaa ha' muget ud i inden Gaggry, saa Kalvene kommer vel til at ligge, hvor de er, til i Morgen Nat. Men hvordan kan nu ogsaa de Bønder ligge saadan og svine med deres Dyr? Een skulde snart tro, te de slet ingen Styr havde paa dem. Nej!“ Rakkeren traadte helt hen til Povl, som igen maatte retirere. Kanske Kalvene kan være drevne herover fra Morsland, saa det ikke er Thyboerne, der denne Gang er nogle Svinemikler med deres sølle umælende Dyr. Niels blev ved at brumme over de fæle Bønder, men Povl Niibe begyndte

saa smaat at stumle ned ad Skrænten til Vejen; han maatte nok til at liste ind efter mod den slumrende By, hvor Borgerne sov trygt bag de sorte Ruder. De vidste, at han, Povl Niibe, vogtede over dem og varede dem ad, hvis en havde været skødesløs med Ild og Lyssen.

Han vendte sig for endnu en Gang at minde Niels om, hvad han havde paalagt ham, men han var borte i Mørket, og Povl, der var sært tilmode i Mørket og Stilheden, begyndte saa smaat at liste ind efter ad Nørregade, for der var jo da ogsaa andet, han havde at tage sig til end at løbe med Ordre til den skidne Rakker. Han var helt lettet over, at han for denne Gang var over det; det maatte vel ogsaa snart begynde at lyse ad Dag — Povl stoppede lige midt paa Nørregade. — Var det ikke i den tilstundende Dag, den store Mønstring skulde holdes paa Kronens Mark. Det var forskrækkeligt! Hele den arme By jamrede sig over, at den nu i de sidste tre Aar havde maattet skatte til de mange fremmede Officerer og Menige, som i lange Tider holdt Rummel paa Kronens Mark. Gud bedre det, for Postyr: Generaler, Oberster, Majorer, Adjutanter, Løjtnanter, Regimentsfeltskærere, Stykknegte, og hvad de nu hed allesammen. Det var snart til at gaa ud af sit gode Skind over. Hans egen fattige Løn blev der jo ogsaa toldet vel meget af, det var saa lige til, og den var det ellers smaat nok med. Ikke saa sært, at hans Forgænger i Embedet, Peder Vægter, rømte væk. Udsuget blev de arme Indvaanere til sidste Skilling. — Povl blev helt forskrækket over sin Dristighed, for han havde da vistnok snakket højt. Godt endda, at Borgerne sov; han skulde godt nok raabe, men det var da ikke til andre Tider end de befalede Klokkeslet, og det skulde ogsaa passes, det var rimeligt. I den forrige Vægters Tid blev der klaget over,

at han ikke raabte om Natten ud for Toldbetjent Jensens Hus, fordi hans Runde sluttede tæt derved, men han fik da godt nok Besked om at raabe, det skulde Betjenten da nok faa sat igennem. Naa, nej, han troede ikke nogen havde hørt hans Snak med sig selv.

Borgerne sov saamænd trygt og lod fem og syv være lige, hvad de saamænd ogsaa lige saa godt kunde. Det var jo alligevel de Store, som han og det øvrige Smaakrapyl maatte ligge i Støvet for, det kunde Een da se, men Lov og Ret er der til endnu. Hæ! Povl skævede over mod Kæmner Mads Tousgaards straatækkede Bindingsværkshus, der laa som en af de første i Nørregade. Povl vidste god Besked. Endnu havde Mads ikke aflagt Regnskab, og Kæmneriet havde han endda haft i 3 Aar. At saadan noget kunde gaa, forstod Een jo ikke, men nu havde de da endelig tabt Taalmodigheden og forlangt Regnskabet paa Bordet. Jo, han skulde da love for, der kom Regnskab. Snart ingen Ting kunde Mads gøre Redelighed for, og hvor meget, der var gaaet i Svang, blev vel aldrig opklaret. Fordi Niels Munk vederfores den Ære at blive udnævnt til Sættedommer, tror Een saa ikke, at han gaar hen og lejer Tinghusets Loft ud til Mads Illum til hans Korn. Jo, men Lejen, Indtægten, som skulde flyde deraf til vor fattige By? To den havde Mads Thousgaard da slet ikke faaet med, da Regnskabet endelig kom, og saadan kunde Een blive ved. Se nu, som de da ogsaa forstod at snylte paa vor fattige Kæmnerkasse. Povl Vægter knyttede Næven over mod Mads Thousgaards natstille Hus, som om han vilde kalde det til Vidne paa sine Anklager. Her gaar Byens gamle, veltjente Vægter, Abraham Riis, hen og afgaar ved Døden, og saa er der da snart ingen Ende paa, hvor mange der skal tjene en Skilling paa Byens Bekostning.

Ikke en Gang et Par Skamler og et Brædt kan Jens Lindholm bære til Liget, uden at han straks skal have det betalt, langt mindre endda for at skikke Bud til dem, der bar ham bort. Ane Skinkel og Gertrud kunde begribelig da heller ikke gøre rent efter ham og vaske hans Hylsklæder uden at skulle have det svært godt betalt, og saadan kunde Een da blive ved. Det værste, Mads havde svindlet med, var ligegodt Byens Fællid, Kapelsten. Den havde han smurt sig godt om Gummerne med. Jo! Faarehuse og Faarehold havde han der i en svær Stil, og hvad han fik ind i Leje af andre af Byens Agerbrugere, putted' Mads lige saa stille i sin egen rummelige Lomme. Men nu var den bovne Kæmner blevet den bitte, Retten var gaaet sin Gang og Mads dømt til at udrede en svær Masse Penge. Hans tre Huse her i Nørregade kunde han vel ikke holde sammen paa efter dette her. Nej! Og Byens første Kæmner, den første, den nogen Tid havde haft, havde han været, og saa gaar saadan en Hertug hen og svindler med Byens fattige Penge. Ptøj! Povl Niibe spankede helt kry, med Kabudsen i Nakken, hen paa Kringeltorv, skutede sig lidt i den kølige Morgen. Der var endnu en Stunds Tid inden han kunde liste hjem; lidt Morgenru i Halsen var han da ogsaa, saa en god Bjesker skulde han nu ikke rynke paa Næsen af, hvis blot nu den Sovetryne paa Hjørnet derhenne ikke laa med Nathuen alt for langt ned over Ørene, saa skulde det alligevel være godt at faa en Kradsers slaet i sin rustne Hals. Povl luntede hen mod Kældernedgangen, gik ned ad de faa Trin og dundrede løs paa Døren. Han stod lidt og lyttede, men alt var stille. „Naa, ja, ja!“ Han satte sig. „Saa venter jeg. Bjeskeren skal han nu ikke snyde mig for, om jeg saa skal blive her til den lyse Dag. Han satte sig godt tilrette med Kabudsen trukket godt

ned over Ørerne for at holde Varmen i den raa Morgen, og et Øjeblik efter snorkede Povl, saa det skraldede ud over Torvet. Han mærkede ikke, at Niels Natmand var henne ved ham og løftede i en Flig af hans Kappe og brummede noget om Hanegal og

Aarvaagenhed, inden han som en Skygge forsvandt i de snævre Smøger ned mod Fjordstranden — — efter Schaveenii Ordre.

Anders C. Svalgaard.

Samle Anes Juleaften.

Studie

Hun sad og læste
i den store Bog
Julebudskabet i Salomo's Sprog

— — — — —
om Herren ikke bygger Huset
ligger alt en Dag i Gruset —

— — — — —
hun folded' sine Hænder
om Bogens slidte Bind
og gik med Tro og Tillid
i Jul og Nytaar ind — — —

Otto Møller.

Jeg mødte ham fire Gange!

Fortælling af ANNARS PEDERSEN

EN LUN AUGUSTAFTEN midt i Halvfemserne stod jeg udenfor Tøfelmager Odgaards Vindue paa Kringeltorv. Det var ikke de udstillede Træsko, der fangede min Opmærksomhed, men derimod et Regiment „Slikposer“, som var anbragt i Huller paa et Brædt, der hvilede paa fire tomme Sytraadsruller. — Idet jeg nød Synet af de for en 8-Aars Dreng eftertragtede Lækkerier, blev jeg pludselig grebet i Skulderen og brutalt drejet en Omgang. „Sukkerdreng!“ lød en haanende Drengestemme. Jeg saa ind i et Par smilende blaa Øjne og studsede. Det var ikke en af mine Kammerater — som jeg antog —, men derimod en Dreng, jeg aldrig før havde talt med. — Vi gik begge paa „Borgerskolen“, men da han var et Par Aar ældre end jeg, kendte jeg ham kun af Udseende og Omtale. — Det kunde man nemlig ikke undgaa, — for var der Slagsmaal i Skolegaarden, var man altid sikker paa, at Tom var Hovedmanden. Han hed for Resten ikke Tom, — men saaledes vil jeg kalde ham her. — Naar man saa ham — velklædt og velsoigneret med det lyse, bølgede Haar — den ranke Holdning og den spændstige Gang, og naar man tilmed vidste, at han var Søn i et af de „pæne“ Borgerhjem, forstod man daarlige, at han var en saadan „Vildmand“.

„Har „Dengsen“ forgabt sig i de søde

Slikposer, skal han ogsaa ha' et Par Stykker af dem; — her er en 5 Øre, for du har vel ingen Penge selv, din Lus“,,, sagde han, stadigt smilende, og rakte Mønten hen imod mig. — Jeg tvang mig til ikke at se paa ham og begyndte at gaa. — „Hov, vent nu lidt“ vedblev han og greb mig i Armen. „Lad os saa gaa en Tur om i Plantagen, saa gi'r jeg en Cigaret“. „Nej Tak!“ svarede jeg frygtstomt, „jeg har aldrig prøvet at ryge“. „Har du ikke? — Hvad er du for en Naa! men saa kan du jo prøve det i Aften — een Gang skal jo være den første. — Du kan tro, det er Spænd. — Jeg har da røget i flere Aar“. „Nej — jeg maa ikke ryge“ sagde jeg i min barnlige Uskyld. „Maa og maa — man maa ingen Ting. — Skulde man bare gøre, hvad de gamle gav Lov til, — sikke saa et Liv. Nej, man skal selv opdage det, der gi'r Livet Kulør“, idet han affyrede en grim Ed. „Uha! Tør du saadan bande? Det gør vi ikke hjemme hos os — men nu skal jeg hjem“, sagde jeg og rundede i en Fart Hjørnet af det gamle Hus. „Tøsedreng!“ hørte jeg ham raabe efter mig.

Det var første Gang, jeg mødte ham.

*

Seks Aar efter vilde Skæbnen, at jeg atter, en Aften, traf ham paa Langebro.

— Jeg vidste, han var kommen i Købmandslære, men vi havde ikke vekslet et Ord med hinanden siden den Aften, han bød mig Godnat med Ordet Tøsedreng; — derfor blev jeg meget forundret, da han pludselig standsede foran mig og begyndte at aande mig ind i Ansigtet, idet han spurgte: „Kan Du lugte noget?“

„Ja-a“ svarede jeg nølende, mens jeg undredes over hans mærkelige Opførsel.

„Kan Du lugte, det er Brændevin?“ spurgte han igen.

„Nej — — jeg véd ikke, hvordan Brændevin lugter; — men drikker Du Brændevin?“ . . . Spørgsmaalet var ikke mest et saadant, men mere et Udslag af det Chok, jeg fik ved at erfare, at han drak.

„Her skal du se“ sagde han videre og trak en lille flad, klar Flaske op af Inderlommen. „Tag en Slurk, Kamerat; — du kan tro, det er noget, der varmer og sætter Humøret op.“

„Nej — jeg tør ikke“ hviskede jeg og trak mig bort fra ham.

„Pattébarn!“ hørte jeg ham snerre — og saa slentrede den 16-aarige Yngling videre, — ham, der havde opdaget, hvad

der kunde sætte Kulør paa Livet, uden samtidig at opdage, at Livets Kulører nuancerer fra det sarteste lyseblaa til det mest triste skiddengraa.

Det var anden Gang, jeg mødte ham.

— Aarene gik.

Den lille Episode føjedes ind som et ubemærket Led i den Kæde af Indtryk og Tilskikkelser, Livet bestaar af.

Lille Juledags Morgen — 14 Aar efter — stod jeg paa Banegaarden i Aalborg for at rejse paa Julebesøg hos mine Forældre i Thisted; — men jeg kunde have sparet denne Morgenvandring. Togpersonalet meddelte nemlig, at der allertidligst om Eftermiddagen ved Firetiden vilde blive udsendt Tog paa Fjerritslevbanen. — Grunden var den for Jule-Rejsende ikke ukendte Kalamitet: Snestorm. — Det havde sneet

Det var ikke de udstillede Træsko, der fangede min Opmærksomhed, men derimod et Regiment „Slikposer“.

og føjet de sidste Dage, saa Sneen nu paa sine Steder laa meterhøjt. Trafikken var indtil denne Morgen holdt i Gang; men Snefaldet og Fygningen om Natten havde nu sat Punktum for den regelmæssige Drift. — Jeg afleverede min Kuffert i Garderoben og traskede tilbage til Pensionatet. Min Julestemning havde Snestor-

men blæst væk, og Mismodet hobede sig op i mit Sind, som Sneen nu hobede sig op til høje Driver. Der var ringe Udsigt til, at jeg skulde faa Lov at fejre denne Juleaften i Familiens Skød, som jeg havde gjort det i alle de 27 Aar, jeg havde levet paa denne syndige Jord, der lader sig overdænge med alt for megen Sne paa en Juleaftensdag. I min Skuffelse gav jeg mig til at skælde Vejrguderne dygtigt ud; — men det fortrød jeg straks, idet det randt mig i Hu, at mit Haab om at naa hjem netop afhang af disse Guders Gunst. Hvis de vilde binde Storm og Sne Resten af Dagen, var der Udsigt til, at Toget Kl. 4 kunde køre igennem. — Jeg saa op mod Himlen; — der var ingen faretruende Skyer at øjne, og Blæsten var løjet af. Det gav mig nyt Mod, og min tabte Julestemning vendte lidt efter lidt tilbage.

I god Tid før den lovede Afgangstid stillede jeg atter paa Banegaarden. Her var Liv og Røre, og Humøret var højt. — Toget var rangeret op ved tredie Perron, og det traditionelle Juletræ foran paa Lokomotivet var anbragt. De Sagkyndige nærrede ikke mindste Tvivl om, at man vilde naa frelst igennem til Thisted, saa alle Betingelser for en fornøjelig og julepræget Tur var til Stede.

Afgangssignalet lød; — Toget prustede og stønnede, og saa gik Turen ud i det uvisse; — thi helt sikker paa at faa Del i Julegaasen i Hjemmet var man alligevel ikke. Dog var Ængstelsen for et „Skibbrud“ ikke at spore; Snakken gik livligt, og til Tider overdøvedes den af hjertelige Lattersalver. Jeg — og maaske flere — takkede de lunefulde Vejrguder, fordi de havde hørt vor Bøn om at holde Sneen og Blæsten i Ave.

Men ak, hvor er det sandt, at ingen kender Dagen, før Solen gaar ned; thi næppe havde vi udtrykt vor tavse Tak, før vi opdagede et Par Snefnug paa Ruden;

— og Parret blev til mange. Samtidigt begyndte Spiraler af Sne at sno sig fra Skraaningerne; — Snestormen havde taget fat paany. — For hvert Minut steg Ængstelsen for, at der maatte tages Kufferter bort fra vore Paarørendes Juleborde; og Ængstelsen viste sig ret hurtigt at være begrundet. Næppe var vi standset i Fjerritslev, før Konduktøren meddelte, at Toget ikke kunde køre længere. — Skuffelsen stod at læse i alle vore Ansigter ved denne for os rystende Meddelelse; men da han fortsatte med paa Kroman-dens Vegne at invitere os alle til Julefest paa Kroen for derefter at blive indkvarteret hos Byens Borgere, skete vistnok lidt Opklaring hos de fleste. En misfornøjet Mumlen hørtes dog hist og her, indtil en ung Pige pludselig rejste sig og sagde muntert: „Pyt da med det — det er da helt spændende!“ — Dette frimodige Udbrud smittede, og kort efter var vi alle paa Vej mod Gæstgivergaarden. I Forstuen blev vi modtaget af Vært og Værtinde, der paa deres djærve Jydske bød os „Valkommen“ og en glædelig „Juleavten“.

Hvis Afbrykket i Rejsen var smertefuldt, forstod de gæve Krofolk at lægge et lægende Plaster paa Saaret. Da vi havde faaet Overtøjet af, kom vi ind i en hyggelig Sal, hvor der midt paa Gulvet stod et tændt Juletræ. Saa maatte vi overgive os — vi følte det var Juleaften — en rigtig hjemlig Juleaften med Kaffe, Knas, Cigarer og alt, hvad der hører til, oplevede vi. Ikke mindst Lykke gjorde det, at Kroman-dens Datter satte sig til Klaveret og spillede.

„Det var vel nok en Juleaften,“ maatte vi sige til hinanden, da de forskellige gæstfrie Logiværter indfandt sig, og vi skiltes for Natten.

Jeg var indkvarteret hos en Haandværksmester og blev anvist et hyggeligt Gæsteværelse, hvor alt til min Bekvemme-

lighed forefandtes — end ikke en Sengevarmer i Fodenden af Sengen manglede. Jeg lagde mig behageligt til Rette — i Bevidstheden om at have haft en hyggelig Aften —; men jeg lægger ikke Skjul paa, at jeg, inden jeg sov, sendte en Tanke til de kære derhjemme, jeg — for første Gang en Juleaften — havde maattet savne. Næste Morgen vækkede min Vært mig med den glædelige Meddelelse, at man om en Time vilde forsøge at sende et Tog til Thisted.

Saa var det blot om at komme ud af Fjerene. I Spisestuen var dækket et veritabelt Morgenbord, som jeg sammen med Familien lod vederfares Retfærdighed. Efter at jeg havde takket hjerteligt for Gæstfriheden fulgte min Vært mig paa Stationen. Her var oprangeret et Tog, kun bestaaende af en Sneplov, et Lokomotiv og en Personvogn, hvor vi tog Plads, efterhaanden som de gæve Fjerritslevborgere afleverede os.

Vejret var fint, og Solen skinnede da vi med Ønsker om glædelig Jul og lykkelig Rejse gled ud — atter i det uvisse. Det gik strygende; Sneen fløj som Skumsprøjt fra Sneploven; alt tydede paa, at ingen jordisk Magt nu kunde standse os. Var Humøret højt, da vi tog fra Aalborg, var det ikke mindre højt nu. Seks unge Mennesker, hvoriblandt den unge Pige, der Aftenen i Forvejen havde sagt os de trøstende Ord, forlystede os med Sang. Ved min Side sad en venlig Morlil, der betroede mig, at hun skulde besøge sin Datter i Hundborg; de vilde hente hende ved Baneгаarden i Thisted. „Men nu kørte de for-gæves i Gaar, og i Dag ved de jo slet ikke noget om Toggangen; æ kommer saamænd et te Hundborg i den hær Jul,“ klagede hun.

Nu standsede vi ved Frøstrup, og en ny Rejsende kom ind. Det var en Mand, der saa ud til at være 35 a 40 Aar. Tilfældig-

vis anbragte han sig paa den tomme Bænk lige overfor mig, hvorved jeg fik Lejlighed til at studere ham nøjere. Han passede ikke rigtigt ind i Rammen hos os andre i sin simple Paaklædning, saa jeg straks. Men det var underligt, som han forekom mig bekendt. Det kunde da ikke være? — nej, det var umuligt — det kunde ikke være Tom, og dog forekom det mig, som maatte det være ham. Hvis det virkelig var ham, jeg nu havde mødt for tredje Gang, var det ikke eet Trin længere nede, men adskillige Trin. Han saa ynkelig ud — det lyse, bølgede Haar var snavset og hang i Tjavser ned over et blaarødt Ansigt, hans Næse var en Tone mørkere og Øjnene røde og svømmende. Frakken var saa grøn som en vissen Græsmark og med stoppede Albuer. Benklæderne var fedtede og flossede forneden.

En Tid sad han tavs, mens de sløve Øjne uafbrudt hvilede paa de vekslende Snevolde udenfor. Først da „Sextetten“ stemte i med en ny Sang, drejede han Hovedet mod det livlige Hjørne. Mine Øjne fulgte ham, og jeg opdagede, at hans Ansigt fik et Udtryk som hørte og saa han et Genfærd af sin tabte, friske Ungdom. Saa gled hans Øjne rundt til os andre, som vilde han ved at studere os lodde Dybden af sit Fald. Hans Blik standsede ved mig:

„Ka' De ikke stikke mig en Tændstik?“ sagde han, mens han fiskede en sort, krøllet Cigaret op af Frakkelommen.

„Jo, gerne,“ svarede jeg og gav ham Ild. Da han havde røget det halve af Cigaretten, masede han paa en nervøs Maade Stumpen ned i Askebægeret, mens hans Øjne atter flakkede rundt til hver enkelt af os.

„Jeg passer ikke ind i Selskabet her,“ sagde han pludselig. Ordene var ikke henvendt til nogen bestemt, men til os alle, og han fortsatte kort efter: „Jeg er ikke selskabsklædt som I andre — Julerejsende!

kaldes I vel? — Næh! Jeg er kun en forhutlet Vagabond — et sølle Skrog, der er ugleset overalt. Men jeg har engang set lige saa pæn ud som jer. Jeg har en fin Far, men han smækker Døren i for mig, li'saa rask som jeg stikker Næsen ind. Hans fornemme Stuer maa ikke besudles af saadan en Bisse som jeg, — saa maa det vildfarne Faar hellere forsumpe.“

De bitre og umotiverede Udgydelser gjorde et pinligt Indtryk paa os alle. Jeg besluttede at forsøge at standse hans Ordstrøm ved at sige: „Ti nu stille — her er ingen, der er ugleset.“ Men han sendte mig kun et hastigt Blik og fortsatte: „Naa ikke? — Jo, jeg ved godt, I allesammen glor paa mig, som var jeg en Forbryder, men det er jeg ikke. Jeg har i Nat — altsaa Julenat — haft det ligesom Jesusbarnet, jeg søgte Ly i en Stald — det var bare ikke i Bethlehem, men i Frøstrup.“

Han vilde have fortsat sin forvirrede Snak, hvis ikke der var noget inden i mig, der i den Grad reagerede, saa jeg halvt ubevidst lagde min Haand paa hans Knæ og hviskede:

„Vær nu rolig, Tom!“

„Tom! — Tom!“ hviskede han tilbage og stirrede paa mig. „De kender mig? — Hvem er De? — Saa maa jeg jo ogsaa kende Dem?“

Han vedblev at stirre paa mig: „Jo, nu kender jeg dig,“ sagde han og nævnede derefter mit Navn.

„Ja, det er mig, Tom; men har du noget paa Hjerte, du trænger til at faa Luft for, saa betro dig til mig.“

Jeg satte mig over ved hans Side i Kupehjørnet, hvorved vi kunde tale mere ugenert sammen. Hans Ansigt undergik en Forandring. Det var, som udtrykte det en uhyre Sindslettelse.

„Tak for det — du“ begyndte han, saa lavt at kun jeg kunde høre det. „Jo, jeg trænger i høj Grad til Luft; de Mennesker,

jeg i flere Aar har mænget mig med, er sorgløse; de griner een ud, hvis man engang siger et alvorligt Ord. Jeg har selv gjort det samme indtil — ja, indtil jeg for et halvt Aars Tid siden hørte, at Mor var død. Ved du, om min Mor er død?“

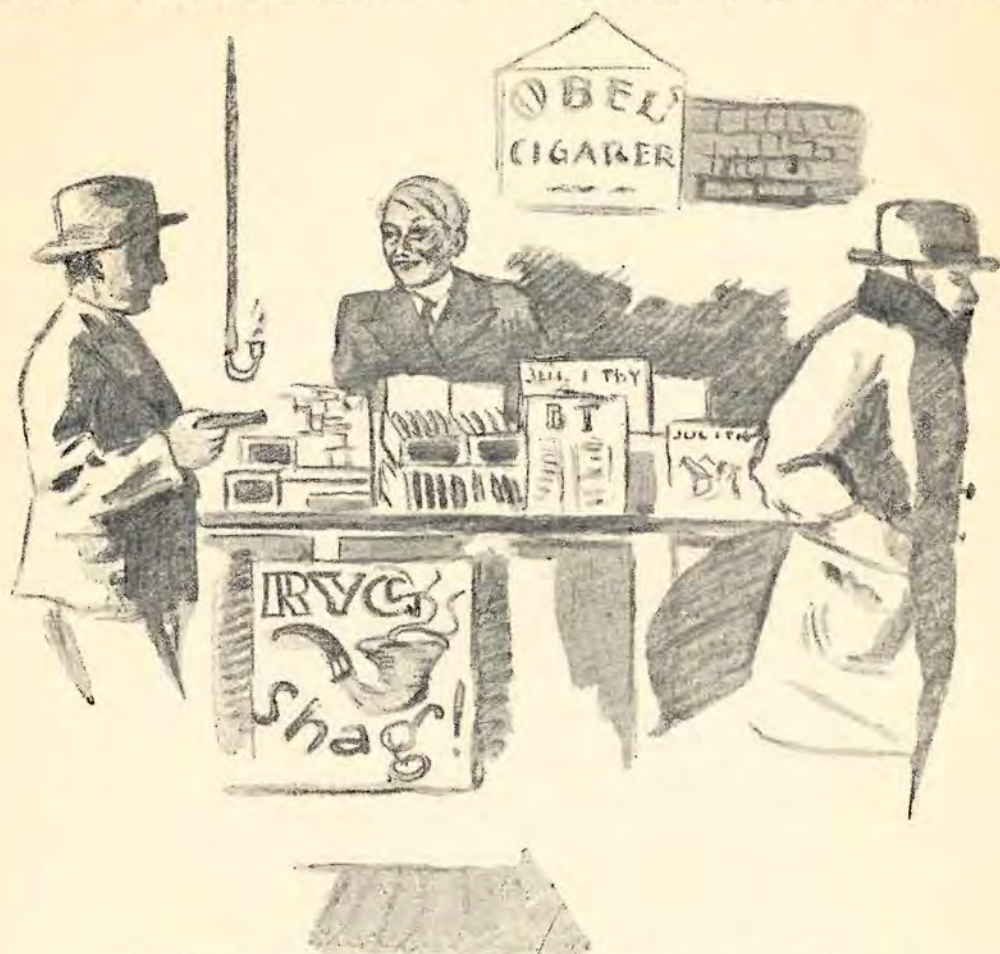
Da jeg svarede, at jeg intet vidste derom, fortsatte han: „Du havde vel ikke ventet at finde mig i den Forfatning? — Jo, det havde du maaske, jeg husker godt den Aften, jeg traf dig paa Langebro.“

„Hvor havde du faaet det Brændevin fra?“ spurgte jeg.

„Det havde jeg stjaalet i Forretningen — vi havde hele Tønder af det. I Begyndelsen syntes jeg, det var stort at kunne drikke sammen med de voksne; senere fik jeg Hang til det. Da jeg blev Kommiss, fik jeg en god Plads i Holstebro; men efter et Par Maaneders Forløb blev jeg sagt op; jeg kunde ikke passe mit Arbejde for Nattesjov. Saa rejste jeg hjem, og min Far skaffede mig en ny Plads; der var jeg kun een Maaned — smidt ud af samme Grund, og da jeg denne Gang kom hjem, var jeg uheldigvis plakatfuld. Den „gamle“ blev rasende — smed mig ud og sagde, at jeg ikke skulde betragte mig som hans Søn mere — jeg kunde sejle min egen Sø. — — Og saa sejlede jeg ud paa Landevejen — rundt fra det ene Svendehjem til det andet. Og saa — ja, saa var jeg snart færdig — opslugt af Bærmen. Men for 3 Aar siden havde jeg en mærkelig Oplevelse i Randers: Jeg kom slentrende hen ad Fortovet, da der ud fra en Forretning kom en ældre Dame — hun var min Mors udtrykte Billede. Jeg maatte se paa hende, og maaske derfor strejfede hendes Blik et kort Sekund mit. Det løb mig koldt ned ad Ryggen, og jeg saa i dette korte Øjeblik Billedet af min forspildte Ungdom og min ørkesløse Fremtid. En uforklarlig Magt drev mig hjemad. Jeg var besluttet paa — og jeg var klar over, at jeg kunde

reddes, hvis Far vilde hjælpe mig. Jeg gik Dage og Nætter, til jeg naaede Thisted. Da jeg ringede paa derhjemme, lukkede en Pige, jeg ikke kendte, Døren paa Klem. Jeg spurgte efter mine Forældre, og saa kom Far ud i Døren. Da han saa, det var

Blod bringes saa langt ned, at den kun er en Krone værd? Jeg lyttede — inde i Køkkenet hørte jeg min Mors grædende Stemme: „Luk ham ind — lad mig faa min Dreng tilbage.“ — „Vi har ingen Dreng,“ hørte jeg Far svare, „det var kun

Han ekspederede en Kunde, saa jeg fik Lejlighed til at læse Navnet.

mig, sagde han blot: „Betlere henvises til Bagtrappen!“ — og saa blev Døren smækket i. Jeg gik til Bagtrappen — mest for at vinde Tid — her stod han igen — stak en Krone ud til mig, og saa knaldede han ogsaa Køkkendøren i. Jeg blev staaende et Øjeblik; jeg stirrede paa Kronen i min Haand og tænkte: Kan Faderfølelsen — kan Omsorgsfølelsen for ens eget Kød og

en Vagabond — een, der har bragt sig selv, der hvor han er.“ Saa blev der stille, og jeg gik — ud hvor jeg kom fra — eller maaske et Skridt længere ud. Jeg tror, Mor er død, og jeg vil derfor prøve, om Isen — den Is, der har lagt sig om min Fars Hjerte — ikke er brudt; — om ikke Julen har smeltet den. Det skal prøves, og det skal lykkes, jeg er jo ung endnu.

— Du troede, det var Brændevinssnak, da jeg begyndte at tale højt, men jeg har ikke smagt Spiritus siden i Gaar. — Da jeg i Aftes stod udenfor Døren til den Stald, hvor jeg logerede, smed jeg den djævelske Flaske langt ind over Markerne.“

Næppe havde han talt ud, før vi fra Lokomotivet hørte en hvæsende Larm efterfulgt af et Bump og et voldsomt Stød, der bragte Passagererne i Vognen i en kaotisk Forvirring. Der skete intet, udover at to af de unge Mænd stødte Panderne sammen; de ømmede sig lidt, men Pandeskallerne stod for Stødet, — og en ung Dame fløj over i Favnen paa en ung Mand, men af det Smil, de sendte hinanden, saas det tydeligt, at der ingen Skade var sket. Nu kom Konduktøren farende; der var Ængstelse at læse i hans Ansigt; men da han havde konstateret, at ingen var kommet til Skade, meddelte han, at det var en Snedrive, man havde prøvet at forcere; men nu sad vi uvægerligt fast — Sneplov og Lokomotiv kunde ikke rokkes en Tomme, hverken frem eller tilbage. Saa Steg alle Mand ud med Bagagen. Der var sat Punktum for vor eventyrlige Rejse lige udenfor Vandet St. Vi saa paa Landskabet og forstod, at her skulde flere Hestekræfter til, end Fjerritslevbanens Lilleputlokomotiver var i Besiddelse af; Driverne laa saa højt, at Telefonpælene lignede Hegnspæle. De stedkendte Folk fortalte os, at man ikke kunde naa frem hverken med Slæde eller andet Køretøj. Vi havde saa intet andet Valg end at fuldende Rejsen pr. „Apostlenes Heste“. Vi tabte desuagtet ikke Humøret; det var som en lille Trøst, at vi i det fjerne kunde skimte Kirketaarnet i Thisted. Vi delte os nu i Grupper — Tom og jeg tog os af Konen, der skulde til Hundborg —, og saa begyndte Rejsens sidste Afsnit med Kirketaarnet som Ledefyr.

Det gik godt en Tid, men pludselig gled Konen ud af Armene paa os; hun var sunket i et „skjult Skær“. Nu sad hun i Sne til Bæltstedet. Ved fælles Anstrengelser fik vi hende op til Overfladen igen, og Turen fortsattes. — Da vi naaede Udkanten af Byen, hvor Vejene var ryddede, samledes vi, — tog hinanden i Armen og marcherede med en rask Sang ind ad Nørre Allé.

Jeg var den første, der blev „losset af“. Jeg takkede for godt Rejseselskab, og da jeg i Gadedøren blev modtaget af mine Forældre, lød et samstemmigt: „Glædelig Jul!“ fra de igen sammenkædede Rejsfæller.

En halv Times Tid efter, da vi sad ved Kaffen i mit Hjem, ringede det paa Døren. Som den galante Søn gik jeg ud og lukkede op, — og dér stod Tom. Det Haab, han, især paa den sidste Del af Rejsen, havde tilegnet sig, var udslukt. — „Undskyld, jeg opsøger dig“, sagde han med lav Stemme, „men jeg har ingen anden at henvende mig til; — giv mig et Par Kroner“.

„Et Par Kroner?“ gentog jeg; „men har du ikke været hjemme?“

„Jo — men Døren blev igen smækket i“.

„Hvad vil du saa nu?“

„Jeg vil drikke mig fuld, saa jeg faar Mod til at gaa ud paa den islagte Fjord — lige en halv Alen længere, end Isen naar; — saa er det forbi“.

„Sludder, Tom! — Tab nu ikke Modet, kom med ind, jeg tror nok, Mor har noget Mad til dig“.

„Nej Tak! Jeg vil ikke ind — men gør mig den sidste Tjeneste, du“.

Mens jeg et Øjeblik betænkte, hvad jeg skulde gøre for ham, saa jeg, at han blev ligbleg; — han tog sig til Hovedet og fandt Støtte mod Dørkarmen.

„Du er syg, Tom; — lad mig hjælpe dig ind i en Stol“, sagde jeg og støttede ham,

mens jeg førte ham ind i Stuen.

Mine Forældre var forundrede over mit Bekendtskab med denne lurvede Mand, men da jeg satte dem ind i Situationen, hjalp Far med at anbringe ham i en magerlig Stol, mens Mor fandt Kamferdraaber.

Min Beslutning var taget; — jeg vilde, saasomt han havde Kræfter dertil, ledsage ham til hans Hjem. — Det var med Haabløshed, Tom indvilligede deri, — men jeg havde Troen paa et godt Udfald.

Da jeg ringede paa — med Tom næsten hængende i mine Arme —, var jeg saa heldig, at hans Far selv lukkede op.

„Deres Søn er syg“, sagde jeg, „De maa lade ham komme ind, saa skal jeg hente en Læge“.

„Min Søn“, svarede han i en bitter Tone. „Jeg har ingen Søn; — er Manden syg, maa De bringe ham paa Hospitalet“.

„Han kan ikke gaa længere, som De ser. De maa tage Dem af ham“.

„Jeg kender ham ikke, De kan for mig bringe ham hen hvor De vil“, sagde han kynisk og gjorde Tegn til at lukke Døren.

Jeg blev forvirret over den Kulde, hvormed han afviste sin stakkels, hjælpeløse Søn — den Søn, han engang havde elsket, fordi han var bundet til ham ved Blodets Baand. Jeg følte, at en Afvisning vilde være en Katastrofe; — og saa kom pludselig de virkningsfulde Ord til mig: „Hvis det var en fremmed, der blev syg og hjælpeløs udenfor Deres Dør, vilde De saa afslaa at bringe ham Hjælp?“

Et Øjeblik saa han paa Sønnen; hans Ansigt og Stemme var forandret, da han sagde: „Læg ham ind her“, hvorefter han aabnede en af Dørene fra Korridoren. Han gik ind i Værelset, og da jeg fulgte efter med Tom, stod han parat med et Tæppe.

„Vil De hente en Læge?“ sagde han stilfærdigt, mens vi anbragte den syge paa Divanen.

Faderen dækkede ham til, og jeg løb til den nærmeste Læge. — Da denne lovede at komme straks, gik jeg tilbage; — jeg havde maaske ikke mere at gøre dér, men jeg maatte derhen. — Da jeg i Farten havde glemt at trække Gadedøren til, stod denne endnu paa Klem, hvorfor jeg gik ind uden at ringe. Jeg standsede i Døren til Værelset, hvor Tom laa. — Meddelelsen om Lægens Ankomst fik jeg ikke afgivet; — jeg blev stum af, hvad jeg saa: Faderen var knælet ned ved Sønnens Leje. Han strøg den snavsede, ubarberede Kind, mens han med graadfyldt Stemme hviskede: „Min Søn — min stakkels Dreng“.

Lydløst forlod jeg Huset, mens jeg tænkte: Hvis Tom dør, er han lykkelig — og lever han, vil hans Fremtid være sikret.

*

Et Par Dage før Jul 8 Aar efter var jeg paa Vej hjem fra Dagens Gerning. Butikkerne straaledede, og Vinduerne var fyldt med pragtfulde Julegaver. — Jeg fik Lyst til at skyde en Genvej for at se Udstillingerne i de Gader, hvor jeg ikke plejede at komme. Det var koldt, saa jeg gik rask til. — Pludselig fangedes mit Øje af et lysende Skilt i et Vindue til en pæn og ret stor Cigarbutik. „Ryg Koh-i-Noor“ stod paa Skiltet. Jeg saa i Aanden den gamle Tobaksfabrik i Skovgade i min Fædreneby, og sagde til mig selv: „Ja, hvorfor ikke varme Næsen ved en Koh-i-Noor?“ Rask gik jeg ind i Butiken, — og hvem stod bag Disken? — Var det ham? — Var det Tom? — Det lyse Haar skinnede om Kap med de blaa Øjne, der nu ikke var hærget af Laster, som da jeg sidst saa dem. — Han ekspederede en Kunde, saa jeg fik Lejlighed til at læse Navnet, der stod tværs over Dørruden. Jo, det var Toms Navn. — Jeg trak Hatten lidt længere ned i Panden og smøgede Frakkekraven endnu tættere om min Hage.

Jeg vilde ikke være Skyld i slumrende bitre Minders Opvaagnen hos ham.

Da det blev min Tur, kom en lille, lyslokket Pige paa 3—4 Aar stormende ind i Butiken fra Baglokalet: „Far! Far! — jeg skulde sige fra Mor, at du skulde huske at ringe til Bedstefar i Thisted og sige, at vi kommer til Juleaften“.

„Ja, det skal jeg nok huske“, sagde han smilende; „men kan du nu gaa ind til Mor igen“.

Jeg smilede ogsaa — ikke alene over den lilles ivrige Besked, men ogsaa over — ja, over, at Købet af denne „Koh-i-Noor“ blev en Del af min Juleglæde.

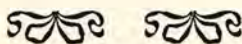

En Stranding — en Redning —

*Den laa i „Stokken“ og vugged’,
strandet — forlist — paa Grund,
en Torpedo havde den stukket,
Søen brød mod dens Bund —*

*Hvis du eller jeg er strandet
og ser ej Frelse derfra,
der gaar en Vej i Sandet,
Stien til Golgatha — —*

Otto Møller.

Til Tambohus med Lam.

Af Jens Sloth Odgaard.

DET VAR EN FORAARSDAG først i Halvfemserne. Foraaret var kommet tidligt. Man havde allerede begyndt at saa den 24. April, og det var dengang næsten uhørt paa disse Egne.

Kornet var derfor kommet tidligt op, og de Skarns Lam var begyndt at nippe til de spæde, grønne Spirer. Men dette maatte de selvfølgelig ikke. Fire af de største blev derfor solgte og skulde leveres ved Tambohus den sidste Mandag i Maj.

Det store Dampskib kom hver Mandag sejlene fra Lemvig og anløb Tambohus, hvorfra man sendte Kvæg og Lam med det til København. Lille Jens havde jævnlig om Sommeren betragtet dette vældige Skib, naar det sejlede forbi, til og fra Lemvig. Og han havde tit ønsket sig at se dette Vidunder af et Skib. Nu tilbød der sig en Lejlighed; thi han fik af sin Far Lov til at levere Lammene ved Tambohus. Han maatte trække de trodsige Faar en Mil ned til Tambohus og atter trække Faarene den samme Vej tilbage.

Det var vel nok en Oplevelse af Rang!

Kren Søndergaard, Jens'es Far, havde fortalt ham om dette mægtige Skib, og han havde sagt til ham, at han skulde hilse og spørge Niels Tambo, om han ikke maatte faa Lov at komme med i den store „Færge“, naar Lammene skulde sejles ud til Damperen. — Det kan nok være, Jens var spændt paa Turen!

Allerede Kl. 6 om Morgenen var han paa Vej med Faarene. Damperen skulde komme ved 11—12-Tiden. Men der var en hel Mil at trække; snart var det ene Faar stædigt og snart det andet. Det var et Taalmodighedsarbejde; men Lønningen vinkede jo.

Jens var 11 Aar dengang. Allerede for 5—6 Aar siden havde han været med sin Far ved Tambohus og i Sønderbjerg hos Beerings. Det var det Aar, Kren Søndergaard byggede ny Stald og Lade, da fik han Tømmer derfra

Desuden havde Kren Søndergaard haft flere Hjorddrengene fra Jegindø, og de havde fortalt Jens om dette vidunderlige Land. Man var ikke vant til at se fremmede paa Øen hver Dag. I Is-

tider kunde der gaa mange Dage uden Forbindelse med Omverdenen. Det var derfor ikke underligt, at man studerede alle, der kom til „æ Land“. Gik en „Udlænding“ derfor op gennem Bygaden, skete det ofte, at en nysgerrig Morlille stod med Døren paa Klem og spejdede gennem Sprækken for at faa et Glimt at se af den fremmede Mand.

Flere Gange havde Andreas fra Jegindø ogsaa været i Jenses Hjem. Folk sagde om ham, at han var halvtosset. Men Jens havde engang hørt ham bede højt til Gud, og han havde talt til Gud, akkurat som Jens kunde tænke sig, han vilde have gjort, naar han bad sin egen Far om et eller andet. Det var, som om de begge personligt var til Stede og stod Ansigt til Ansigt med hinanden. Og engang havde Andreas bedt saa meget for Kren Søndergaard Kone, da der blev sendt Bud ud til Karlene, at der skulde spændes for og køres efter Jordemoder.

Andreas bad højt til Gud: „Du ser jo, den Mand staar skidt i det, skal han miste sin Kone nu, han kan ikke staa ene med 3 Børn, derfor maa du hjælpe ham!“

Ja, Andreas var vel nok underlig; men han troede paa Gud og levede som hans Barn.

Engang havde Jens ogsaa besøgt Tjenestedrengen om Vinteren ovre paa Jegindø. Da spadserede han over Isen paa Henturen. Og da han næste Dag skulde tilbage til Thyholm, var det rygtedes, at Poul Aggergaard var kørende i Kane over til „æ Land“. Jens kom da op at køre over Isen hjem. Først maatte Poul Aggergaard dog ind i en Gaard og have en „Afsejler-Dram“. Og tænk, Isen var saa tyk, at den kunde bære de 2 store Heste med Kane og et helt Læs Folk! Jo, Jegindø var vel nok „Spændingens Land!“

— Jens kom i vældig god Tid til Tambohus med Faarene, og Lammene var jo troligt fulgt med deres Mødre. Der var vel nok meget at se. Jens fik straks Faarene tøjret og løb hen til den store „Færge“, der skulde bugseres Lammene ud til Damperen. Han talte ogsaa med Niels Tambo, hilste ham fra sin Far og bad om Lov til at komme med ud til Damperen.

Men det varede 1—2 Timer, inden den kom. Imens løb Jens og tossede rundt. Da ser han, Anders Korsgaard kommer kørende med Lam, og han løb da hen og hilste paa ham og fortalte, at han var ene trukket den lange Vej ned til Tambohus.

Anders Korsgaard tilbød ham nu, at han tilige med Faarene kunde komme op at køre hjem. Dette var vel nok vidunderligt. Det ene Faar var allerede træt og havde lagt sig flere Gange undervejs, nu havde han ikke nødtigt at bekymre sig for Hjemturen.

Omsider kunde man skimte Røgen fra Damperen omme bag „Helleris“.

„Færgen“ blev gjort klar, og Jens kom op i den. Der var baade Kreaturer og Lam om Bord i den. Lammene brægede og klagede sig ynkeligt, mens Kreaturerne brølte nu og da.

Damperen kom nu ganske nær. Man slog Lemme op lidt oven over Vandlinien, Lammene blev puttet ind gennem dem og forsvandt et efter et. Derefter blev der nedkastet et bredt „Mavebælte“ med en stor Ring i hver Ende. Bæltet blev lagt om et Kreatur og en Trosse kastet ned med en Krog i. Krogen blev hængt i de 2 Ringe; nu blev Dampspillet sat i Gang, og Kreaturerne blev trisset op.

Snart var „Færgen“ tømt, Lemmene blev lukket, Damperen begyndte at sejle, og til sidst forsvandt den omme bag „Hindsels“.

Jens havde oplevet og set meget. Nu gik han ind i Tambohus, hvor han skulde træffe Anders Korsgaard. Desuden havde han faaet 15 Øre af sin Far til en Kop Kaffe, og han var ved at blive sulten; thi det var snart 6 Timer, siden han trak hjemmefra. Han bestilte nu Kaffen, men da han vilde betale den, tilbød Anders Korsgaard at betale for ham. Han puttede glad de 15 Øre i Pungen igen. Det var vel nok en vældig Kapital at være i Besiddelse af! Saa mange Penge havde han vist ikke ejet, siden den stakels Lars tog de 50 Øre, han havde gemt i en lille Blikdaase.

Jens spurgte nu, om de ikke snart skulde hjem. Men Anders Korsgaard var kommen i Lag med 3 Mænd. De sad og rørte rundt i 4 Glas, der dampede.

Mon det var Saft og Vand? — Jens kendte ikke de 3 Mænd; men han, der sad for Bordenden og talte saa højt, kaldte man Per Rokkjær. Imellem plantede han sin Næve i Bordpladen, saa Glas og Kopper klirrede. Og saa bad han Fanden tage sig.

Saadant Sprog havde Jens aldrig hørt sin

Far bruge. Det lignede slet ikke hans Far eller Andreas fra Jegindø.

Jens mindedes svagt, at naar „æ bette Mand“ en enkelt Gang havde været hjemme, havde han ogsaa bandet. Og naar han var rejst, havde Jens sagt til sin Mor, at den slemme Mand havde bandet.

Per Rokkjærs ene Tommelfinger var stiv. Engang var den gaaet af Led; men tiltrods for, at han var en vældig Karl, naar han sad i et Lag som nu i Dag, turde han ikke lade Doktor Petersen sætte den i Lave. Skulde han slagtes, vilde han til en Købstadslagter, sagde han. Men han blev gaaende, og Tommelfingeren blev stiv.

Jens undrede sig over, at Fingeren ikke blev slaaet i Stykker efter disse vældige Slag i Bordet. Per Rokkjær var en vældig Karl! Kun i Tordenvejr var han bange, da krøb han ind i Bagerovnen.

„Har du taget en Gaas for nylig, Mikkel?“ spurgte én af Selskabet. Men Mikkel sad stille og rørte rundt og nippede til Glasset.

Niels Aalkjær gav enkelte Gange sit Besyv med. Til Tider talte man stille og venskabeligt, men pludselig dundrede Per Rokkjær og slog i Bordet. De begyndte at spille Kort, og de skulde lige have en Omgang til.

Men Tiden trak ud. Jens spurgte jævnlige: „Skal vi ikke snart hjem?“

Omsider flyttede de 4 Mænd ind i Vesterstuen; mens Jens blev siddende alene for den søndre Bordende i Skænkestuen. Den gamle Madam Tambo kom jævnligt hen og trøstede ham med, at nu var de snart færdige, og saa skulde de køre hjem. Hun tilbød ham gratis Middagsmad; men nu var han i daarligt Humør, han kunde ikke spise, og han glemte endogsaa at sige den venlige Kone Tak for Tilbudet.

Tiden trak stadig ud. Jens kunde høre en Næve blive plantet i Bordet inde i Vesterstuen og høre en grim Ed; særligt naar Døren gik op og en ny Omgang „Saft og Vand“ eller „smaa Sorte“ blev baaret ind til de Spillende.

Det blev henimod Aften. Jens havde vist mindst 50 Gange gentaget sit Spørgsmaal: „Skal vi ikke snart hjem?“

Nu tabte han Modet, han stak i at tudbrøle. Madam Tambo kom for at trøste ham. Men han var utrøstelig og græd, som var han pisket. Hun gik ind til de Spillende. Lidt efter blev den sidste Omgang serveret, og der blev givet Ordre til at spænde for. Faarene blev læsset paa Vognen, og endelig kom Anders Korsgaard og kortte Jens hjem til Kren Søndergaards.

Det var den længste Dag, Jens havde oplevet. Han græd sin Sorg ud hos sin Mor, han fortalte om den lange Eftermiddag og om den store Mand, der plantede Næven i Bordet og bandede. Modern trøstede ham og sagde, at den stakkels Mand kendte ikke som Andreas paa Jegindø at bede til Gud og betro sig til ham.

Træt og søvnig sov Jens snart ind. Men hver Mandag, naar Damperen kom fra Lemvig, og han øjnede den derude bag Skjærshøj, tænkte han i lange Tider paa Rejsen til Tambohus. Og han genoplevede i Tankerne Næveslagene i Bordet, Ederne og den lange Ventetid.

Jens Sloth Odgaard.

MI SØN I AMERIKA

Mi Søn i Amerika haar Pæng som Skidt,
aa de ka I trov sejer et saa lidt,
fu der haar di Peng saa de batter,
herhjem mo vi kør mæ Gjaael aa Kredit,
fu er der en Ralt, der haar sammelt sæ lidt,
ja, saa ska han floes mæ Skatter.

Mi Søn han haar Høvder, som Straaengaard
har Gjæs,
aa Lokker, der volmer af Kløver aa Græs
po vældige endløse Prærer;
her ejer hans Faaer aa mæ blot en Kow,
mo klaaer vos mæ den aa en halgammel Sov,
fu de te nøj Pak her regerer.

Mi Søn i Amerika haar drøvven ed vidt,
haar Mile af Marker aa Pæng som Skidt,
hva, grinner I, trovver I, æ lyvver,
nej, hæer o mi Brøst haar æ no fovaar
æ Brøv, han skrøv te hans Muer aa hans Faaer,
saa løes I no sjel, hva han skryvver.

Hans Bakgaard.

Mi Søn haar Maskiner te alt, hva han gjør,
I trov val, en Kræk heller tov dæer kan gjør,
hans Farm den er staer end vo Sown;
hæer hjem kør hans Faaer mæ en styvbene Kræk,
der puster aa stønner, saa snaar en ska træk
en gammel aa pibende Vown.

Mi Søn haar en Farm, der moles i Mil,
ska han aj æ Mark, saa kør han i Bil
omkring aa sier te hans Saager;
herhjem ka hans Muer aa hans Faaer rend
sæ træt,
ja, slæb i vo Træsko fræ Maaer aa te Næt
aa ork, saa vo Limmer di knaager.

De Thyland Nisser

Af K. Magleby Sørensen

NISSEN er den af Fortidens Sagnskikkelser, som Fantasien længst har holdt i Live. Det er Julens Skyld. Nissen er lige saa nødvendigt Juletilbehør for os som Juletræet. Selv om selvfølgelig ingen mere tror paa ham.

Men der var engang . . . ja, saadan begynder jo alle Eventyr, men der var virkelig engang, da Folk tog Nissen bogstaveligt og troede paa hans Eksistens — og frygtede hans Magt, saa de nødigt gjorde ham imod.

Ogsaa *Thy* havde sine Nisser . . .

Endnu lever adskillige gamle, stedfæstede, sagnagtige Beretninger om Nisser og deres Bedrifter. Og det er om nogle af disse gamle thylandske Nisser, der her skal fortælles.

I Jens Kamps Samlinger hedder det: I Thy lader Nissen sig endnu se, klædt som sædvanlig i graa Dragt med rød Hue. Man tror, at han særlig har Tilhold i visse Huse. En Pige har fortalt, at hun for faa Aar siden saa ham, da han gik ude paa en Vej. Han løb hele Tiden foran hende, men aldrig ligefrem ad Vejen, altid paa Kryds fra den ene Grøft til den anden, og Benene paa ham gik stadig over Kors paa en mærkelig Maade; endskønt det gik tilsyneladende langsomt, kunde hun dog ikke naa ham.

I en Gaard i *Helligsø* var der en Nisse, som paa alle Maader hjalp Manden, uden at denne dog vidste det — skønt han ofte undrede sig over, hvorfor alt lykkedes saa godt for ham. En Nat kom Nissen farende hen til Vinduet og raabte:

„Maa jeg tage Ploven og slaa Søndergaards Nisse med, han vil stjæle Havre fra os!“

„Ja, det maa du godt! svarede Manden.

Straks blev der en voldsom Skrigen og Tummel, og da Manden sprang op af Sengen og gik hen til Vinduet, kunde han i Maanelyset se, hvordan de to Nisser sloges. Enden paa det blev, at Søndergaards Nisse maatte lade Havresækken i Stikken og bene hjemad, det bedste han kunde, og siden kom han aldrig mere igen. Men nu vidste Manden, hvem han kunde takke for sin Velstand.

Der findes ogsaa en Beretning om en anden *Helligsø-Nisse*. Han var, som alle andre Nisser vant til hver Juleaften at faa en vældig Klump Smør i Grøden. Men saa en Juleaften vilde Pigen drille Nissen og lagde Smørret paa Bunden af Fadet. Da Nissen nu ikke kunde faa Øje paa Smørret, blev han vred, gik ind i Stalden og slog de to bedste Køer ihjel. Da det var gjort, vendte han tilbage og gav sig i Lag med Grøden — og han var ikke længe om at

opdage, at Pigen ikke vilde snyde ham for Smørret, kun drive Gæk med ham. Han fortrød saa, hvad han havde gjort, og han var ikke længe om at hitte paa Raad. Han vidste, at derovre i Harsyssel stod to Køer, der lignede de to døde. Der var saa ikke andet for ham at gøre end slæbe de to døde Køer over Isen til Harsyssel og tage de to levende med tilbage til Helligsø.

En lignende Forseelse gjorde en Pige i *Vestervig* sig skyldig i. Herom fortæller Sagnet: I en Gaard i *Vestervig* havde de en Nisse, der havde sin Plads oppe paa Staldloftet. Han hjalp altid Pigen med at malke og var hende saadan i det hele behjælpelig med alting. Derfor gav hun ham ogsaa Smør i Grøden hver Aften. Men saa en Aften glemte hun det, og derover blev han saa fornærmet paa hende, at han tog hende af hendes Seng om Natten, da hun laa og sov, og bar hende ud paa Møddingen. Der laa hun om Morgenen, da hun vaagnede!

I *Søndbjerg* paa Thyholm fandtes to Gaarde, Vestergaard og Søndergaard, som havde hver sin Nisse. De to Nisser kunde aldrig forliges og udkæmpede mange drabelige Slagsmaal med hinanden. En Aften ventede Vestergaardsnissen Besøg af sin Kollega fra Søndergaard. Han gik da til sin Husbond og sagde:

„Kan du ikke hjælpe mig i Aften?“

„Jo — men hvad skal jeg gøre?“

„Det skal jeg sige dig. Der kommer trillende et glødende Hjul fra Søndergaard. det skal du gribe i Egerne og saa holde fast.“

„Ja, men det kan jeg jo ikke gøre, naar Hjulet er glødende,“ indvendte Manden.

„Sagtens,“ svarede Nissen, „for det brænder dig ikke.“

Manden lovede saa Nissen at ville hjælpe ham. Og ganske rigtigt — lidt senere paa Aftenen kom et glødende Hjul trillende. Manden greb fat i det, og hans Nisse

sprang til og gav Søndergaardsnissen — for ham var det — en ordentlig Dragt Prygl.

Den overrumplede Søndergaardsnisse gik hjem, tavs og vred. Han gik ind i Stalden for at spise sin Grød — men nu flammede Vreden for Alvor op i ham. For der var intet Smør i Grøden! Det var dog for galt! Først skulde han bankes, og nu skulde han narres! Men han skulde vide at tage Hævn — og gik ind til en af Mandens bedste røde Køer og slog den ihjel. Saa vendte han tilbage til Grøden, tog en ordentlig Skefuld — og opdagede, at Smørret laa paa Bunden af Fadet. Der var oven i Købet mere, end der plejede at være. Men nu havde han dræbt Koen, og han maatte saa søge at gøre det godt igen. Han tog derfor den døde Ko paa Nakken, gik over Isen til Mors og hentede en ny Ko i Lund, en Herregaard i Vester Assels.

Nogle Nætter senere vilde Manden i Søndergaard ud for at se, hvordan Nisserne bar sig ad med at slæbe Foder hjem. Det foregik altid om Natten — som Regel hentede de det ovre paa Mors og slæbte det saa hjem over Isen. Han fik da ogsaa Øje paa en 3—4 Stykker, der kom slæbende med alt, hvad de kunde bære. Men bagefter gik en enlig Nisse og samlede Straaene op. Og det var netop Søndergaardsnissen! Da Nissen kom hjem, gjorde Manden Nar af ham:

„Det er ogsaa en Smule at komme med! Det kan du ikke tjene Føden ved!“

Men nu blev Nissen fornærmet, pakkede sit Habengut og flyttede. Saa kunde Manden have det saa rart! Det viste sig da ogsaa snart, at det gik tilbage for ham — siden Nissen flyttede fra Gaarden, vilde intet mere lykkes.

Til Tider kunde Nissen skabe sig om til en Kalv eller en Stud. Derom beretter en af Tang Kristensens Optegnelser: I den samme Gaard i *Thy*, hvor min Gammefar

tjente, blev der saadan en Malør inde i Stalden om Natten. Han var nu Avlskarl, og saa gik han ind og fik alle Folkene op, og de kom ud for at se, hvad der var ved det. Da var alle Studene løse og gik nede i Gravningen. Saa skulde de jo til at have dem bundet, og den ene skulde pakke i Baase og den anden binde dem. Men saa var der en Stud, som de umuligt kunde finde en Baas til, hvor længe de end ledte. Saa sagde min Gammelfar:

„Ja, kom saa her hen med den til Stald-døren og luk Overdøren op!“

Saa holdt de Studen hen til Døren, og han tog sit Fyrtøj op og slog Ild. I det samme fo'r Studen op over den nedre Stalddør, som kunde den være en Kat — og siden den Tid kunde de have deres Hoveder bundne.

Ogsaa i *Thisted* var der Nisser. En af dem var endda særlig drilagtig. I den vestre Gaard i Thisted, hedder det, skulde Manden en Dag paa Hoverirejse. Men da han kom ind i Stalden, var Øget løftet op i et Ruggulv, og han maatte laane en anden Hest. Men da han var borte, og

Folkene kom ud i Stalden, stod Øget paa sin gamle Plads.

Et andet Sagn fra Thisted fortæller, at man ikke skulde spotte over Folks Tro paa Nissen: I en Gaard i Thisted havde de en Søn, der var ude at studere. Da de nu satte Grød ud ved en Sten i Gaarden, spurgte han: „Hvad skal det dér?“ Jo, det var da til Nissen. Saa sparkede Sønnen til Grøden og væltede Stenen bort. Men der var levret Blod under den, og næste Morgen var Halsen vredet om paa den bedste Ko.

— Fra alle Kanter af Danmark fortælles der saadanne Sagn om Nisser og deres Meriter. Nu er der som sagt ingen mere, der tror paa deres Tilstedeværelse. Men vi vil dog nødigt undvære dem.

Nisserne hører Julen til. Deres røde Topluer lyser os i Møde fra Julekortene, de smaa, langskæggede Mænd pynter Julebordene, i Butikkernes Julevinduer og ved Forenings-Julefesterne møder vi dem . . .

Julen vilde ikke være rigtig uden Jule-nisser!

JENS AA LINE

Af Jens Sloth Odgaard, Nr. Ullerupgaard.

Nejen Ashyw Bakker
bløw Jens Ajsen føj,
faer æ Fyrr aa Granner
fæk æ Hie øj.

Jens var hverken towle
heller vældig klog;
han var Originalen,
ret en sære Slog.

Han bløw gywt med Line,
de haaj ingen Baer,
men haaj Hus aa Høwder
tæt ved Løstekjaer.

Regtig døgtig Landmand
Jens no aller bløw,
for hans bette Hjemmen
jawnhen skidt han drøw.

Han forsnablisiered¹⁾
sæ alstellingstejr²⁾,
naar han solgt en Ovner³⁾
heller kjøwt en Wejr.

Det bløw Skik, at Turnips
Landmænd jo sku soe,
da de saa sku tyndes
past han et æpoe.

Hen saa paa æ Sommer
Agerkaal i Blost
stow saa kry aa kraant sæ,
Høwders Winterkost!

Jens aa Lines Medgywt
hver en jennest Graan,
under Tidens Skywtens
svandt da ætterhaand.

Han som nævnt haaj ingen
regtig stuer Forstand
men han var saamøj en
faale, flinke Mand.

Line var no osse
lidt da te en Siid.
Jengaang hun æ Strikker
om hinne Hals lod skriid.

Jens kam til aa soe ed,
skoer hind nied i Tiid;
nowwer Daww hun løwwed,
mens hun laae aa liid.

Hun bad om Forladels
Jens saa myg aa stell;
han mæ sjel fortold ed:
æ ga hind ed til.

Dengaang Line døe,
bløw æ Tid ham laang.
Søjt han saa aa gywt sæ,
straandt ed Gaang paa Gaang.

Oong aa gammel Pigger
soe en ajen Wej.
Ad æ Enkekwonner
hwææst aa spøot han: Nej.

¹⁾ forsnablisierer sig = laver Dumheder, gør en daarlig Handel.

²⁾ alstellingssejr = altid.

³⁾ Ovner = et ungt Kreatur (Ungnød).

Jens kam te æ Dejnes,
hur han past æ Kram,
baade Heejst aa Høwder
aa en Fuer med Lam.

Lendum var saamøj en
faale, flinke Dejn.
Afholdt han af alle
var der paa æ Ejn.

Jengang imod Foraar
ætter Snø og Frøst
dæktes aa Kartoffler
med en Skowl mod Øst.

Nowwer var saa frøsen
aa var ødelaa;
rolle saae saa Lendum:
Jord for lidt kom paa.

Jens nu vender Skraaen,
bredt han spytter: „Pøj!
Jord var der nu nok aa;
men det frøoes for møj!“

Lissaa godt, ja bejer,
jen Gaang der han tøot,
som i Kjerk hver Søndag
— det var blot Unøtt.

„Sikke da de Talsmænd,
det var hejsen Kaal,
der ku sej vos Sandhed
som de da ku taael!“

Jens var hiel bevæget,
naar han op fortoold
nowwer Daww der baag æ
Møød paa Sjørring Woold.

Han te dawle banded,
naar en kam ham nær,
saae en det mon te ham,
wownt æ Farisær:

Æ faar nok Forladels'
for saa bette Synd;
møj æ mæ forbejred —
det var saae med Fynd.

Jens var Gaardmandssønnen,
Husmænd var kun Rak,
dem soe laant han nied paa,
som nøj sølle Pak.

Han kam paa Asylet,
hur han fandt sin Død.
Her som nowwer Krøsus
han sit Otium nød.

Han i „Towle Anthon“
fandt sæ ret en Ven,
som han møj ku diel mej
aa æ Tied slaa hen.

Paa æ Kjergaard hviler
Jens aa Lines Støw.
Ingen Kors fortæller,
hur de jowret bløw.

Orginaler svinder
stadigvæk i Thy.
Al den Tid, æ mindes,
føj er ingen ny.

Stormfloden i Limfjorden for 100 Aar siden.

Af HENRY E. PEDERSEN

SANDFLUGT OG STORMFLOD er et Par Herrer, der har regeret længe og strengt langs Jyllands Vestkyst og i Limfjordsegnene. Lange og dystre Kapitler i samme Egenes Historie udfyldes af Beretningerne om disse to Naturkræfters Ødelæggelsesværk. Og helt op til vor Tid har vi faaet stærke Mindelser om den Magt og Vælde, disse Elementer behersker.

Langt den største af disse Stormfloder fandt Sted for Hundrede Aar siden i Begyndelsen af Aaret 1839. Det var en Katastrofe af et Omfang, der gav Genlyd over hele Landet, hvor der indsamledes Pengemidler til Hjælp for de mange Mennesker, der led store Tab.

Det var med bange Anelser, man for Hundrede Aar siden gik ind i det nye Aar. Allerede den første Dag af Aaret 1839 meldte sig med Snestorm og Haglbyger, og Dagen derpaa rasede en Vestenstorm, der satte en Masse Vand ind i Limfjorden, uden at dette dog oversteg de Grænser, man saa ofte havde været udsat for. Men i Tiden dengang drog man Varsel af mangt og meget — ikke mindst af Vejret, og mange saa i Aarets daarlige Begyndelse et Tegn paa, at der vilde komme Ulykker af langt større Omfang. Og de lod ikke vente længe paa sig.

Natten til den 8. Januar 1839 slog Vinden om i Sydvest, Vesterhavet piskedes i hushøje Bølger ind mod Jyllands Kyst, løb

brølende Storm mod Klitrækkerne og anrettede store Skader. Aggertangen, der allerede ved Stormen den 2. Januar havde faaet et Gennemløb mere end Aggerkanal, blev oversvømmet mange Steder. Uhyre Vandmasser fossede ind i Limfjorden, der steg til en Højde, hvis Lige man aldrig havde kendt før. Den største Katastrofe i Limfjordens Historie indtraf.

Overalt i Limfjorden stod man værgeløs overfor de fremtrængende Vandmasser. Og selv midt under Stormen Natten mellem den 7. og 8. Januar, da Vandet vedblev at stige, haabede man paa, at Højdepunktet snart var naaet, saa Vandstanden igen kunde begynde at falde. Men dette skete ikke. Tværtimod. Natten igennem stod der en strid Strøm over Aggertangen, og Morgendagen oprandt og gjorde det klart for alle, at en Katastrofe var indtruffet. Mange Steder maatte Folk bjerge sig fra Hus og Hjem, kun medførende det allernødvendigste. Store Arealer af lavtliggende Jorder langs hele Limfjorden blev sat under Vand og blev paa denne Maade ødelagt for lange Tider.

Den højeste Vandstand naaedes i Lemvig om Eftermiddagen den 8. Januar, da hele Byen paa en eneste Gade nær var oversvømmet. Flere Huse, deriblandt Byens nyopførte Fattiggaard, var mere eller mindre styrtet sammen, og mange Huse blev gjort ubeboelige som Følge af Vandets

Indtrængen. Mange Mennesker maatte reddes ud gennem Vinduerne og i Baade færges til højereliggende Steder, hvor der var rekvireret 40 Vogne til at transportere de nødstedte til Indkvartering i den nærmeste Omegn. Endnu Dagen efter stod Vandet næsten i samme Højde, og i et Brev fra den Tid hedder det, at „det var et skrækkeligt Syn at se en Mængde Fruentimmere og Børn staae i Vand til Armene og skrigte om Hjælp, og at se saa mange nye Bygninger falde i Gruus“. Af en anden samtidig Beretning fremgaar det, at alene i Tørring blev 125 Mennesker husvilde, ligesom der her og andre Steder anrettedes Skade paa Korn, Hø og Ildebrændsel.

En af de farligste Situationer indtraf selve Stormnatten paa Aggertangen. Da Stormfloden væltede frem over denne smalle Landstrimmel og gennemskar og oversvømmede denne, blev den midt paa Tangen beliggende Rønn Bye (Thyborøn) hurtigt omgivet af Vand, og en Rædselsnat oprandt for de derboende Mennesker. I alle Huse paa to nær stod Vandet et Par Alen højt, og Beboerne herfra blev i Baade færges til de højereliggende Huse. Et Sted var Situationen denne, at en hel Familie havde maattet søge Tilflugt paa Taget af deres Hus, hvorfra de blev reddet med en Baad. Da Vandet endnu næste Dag stod meget højt, kneb det for Rønnboeren at skaffe sig Forbindelse med landfaste Egne, hvor man med de største Bekymringer imødesaa Budskabet fra Fiskerlejet paa Aggertangen. Det var derfor en glædelig Overraskelse, da man erfarede, at ingen Mennesker havde sat Livet til under Stormfloden.

For Nykøbing paa Mors blev Stormflodens Ødelæggelser af en stor Udstrækning. Saa at sige alle Gaderne i Byen stod under Vand, og al Trafik maatte ske ved Hjælp af Baade. Tidlig paa Formiddagen

den 8. Januar antog Situationen en meget faretruende Karakter. Vandet steg stadig, hele Havnen med Bolværker var forlængst under Vand, og Fjordgaden ved Havnen var oversvømmet i en saadan Grad, at man enkelte Steder saa at sige ikke saa andet end Tagene af Husene. Da hertil kom, at Vejene, der førte ind til Nykøbing, begyndte at blive upassable, var det klart, at der maatte foretages noget ekstraordinært. Inde i Byen var alle Gader undtagen et Stykke af Algade under Vand. Mange Steder stod Vandet saa højt, at det gik ind gennem Døre og Vinduer, og man færgede sig frem i Baade, der blev bundet ved Dørene. Overalt flød det med løstsiddende Gods, og rundt i det hele vadede behjertede Mennesker, der hjalp Fattige med at redde saavel dem selv som deres faatallige Bohave.

Som Følge af Vandets Indtrængen i Husene var adskillige Mennesker bragt i den Situation, at de maatte forlade deres Hjem, og til at begynde med foretog man Indkvartering af disse i Kirken og paa Raadhuset, og Antallet steg hurtigt til over hundrede. Andre blev indkvarteret hos Venner og Bekendte i Byen og Omegnen. Da det kneb med at skaffe Vogne til Befordring af de Nødstedte, blev der efter Politimesterens Henstilling ringet med Stormklokkerne i de fire af de nærmest liggende Sogne, og Bønderne fik Ordre til med Heste og Vogne at indfinde sig i Nykøbing for at bringe Hjælp til de haardt ramte. Efter en samtidig Beretning var 140 Mennesker blevet husvilde, og alene i Havnekvarteret var en halv Snes Huse saa medtaget, at man regnede med, at kun tre af disse igen kunde anvendes til menneskelig Beboelse — og det endda efter stor Bekostning.

I den østlige Del af Limfjorden var Løgstør det Sted, der mest føleligt rammes af Stormflodskatastrofen — ja, det var

endda den af Limfjordsbyerne, det gik haardest ud over. Vandet stod højt i de lavereliggende Gader, og foruden at mange Mennesker som Følge af Vandets Indtrængen fuldstændig maatte forlade deres Huse, klarede en Del sig ved at rykke ud i Baghusene eller op paa Lofter. Overalt, hvor Vandet naaede hen, anrettedes der stor Skade paa Bygninger, Bohaver og Effekter, ligesom Bolværker og Havediger blev slemt medtaget. Paa de i Havnen liggende Fartøjer anrettedes der stor Skade. Skipper Sand fra Thisted, der laa her med sin Jagt, maatte se sit Skib blive kastet op i Gaden, hvor Bunden blev slaet ud af det, og bedre gik det ikke en Fjordskipper, der maatte se sit Skib blive slaet til Vrag. I Løgstør var for en kortere Periode henved 40 Familier blevet husvilde, og en Opgørelse af den forvoldte Ødelæggelse for Byens Vedkommende viste det kolossale Beløb af 35,000 Rigsdaler.

Trods det, at Viborg Amt var det mindst medtagne i Limfjordsegnene, anrettedes der dog flere Steder betydelig Skade. I Fjends, Nørlyng, Rinds og Salling Herreder regnede man med, at godt og vel en Snes Gaarde, Huse og Møller tog Skade paa Bygningerne, og Færgeriet ved Virksund led betydelig Overlast.

Paa Fur gik det særligt ud over Fiskernes Baade, hvoraf 8 blev aldeles sønderslaaede, medens en 12—14 Stykker tog mere eller mindre Skade. Ved Fursund var den 70-aarige Forvalter Mulvad med Familie ved at sætte Livet til. Den 8. Januar blev Gaarden fuldstændig omringet af Vandet, som trængte ind i Husene og nødte Beboerne til at søge Tilflugt paa Lofterne, da det var umuligt at naa over til højereliggende Land. Vandet underskar Syldstenene, indslug Væggene og opbrød Gulvene, og de vaklende Huse truede hvert Øjeblik med at styrte sammen. Først den næste Morgen blev Beboerne

bragt i Sikkerhed, og paa dette Tidspunkt stod Vandet op over Vindueskarmene.

Skønt Thy og Han Herred var de Egne i den vestlige Limfjord, der i det store og hele led mindst materiel Skade, var det dog paa en Undtagelse nær det eneste Sted, hvor Stormfloden kostede Menneskeliv. Dette skete ved Oversvømmelsen af Dravet ved Thyholm, hvor Vandet satte saa voldsomt ind i Sindrup Vejle, at et Hus ved Vejlen blev omstyrtet og en gammel Kone druknede. Samme Skæbne led en Kusk paa et Køretøj, der vilde passere over Dravet til Thyholm. En Del af Vejen var skyllet bort, og saavel Kusk som Heste druknede. For Beboerne i Færgegaarden ved Oddesund havde Stormfloden en Overgang en særlig truende Karakter. Hele Sundgaarden var omsvømmet af Vandmasserne, der stod fem Kvarter højt i Stuerne. Man var faktisk afspærret fra Omverdenen, idet den store Færge, 2 mindre Baade samt 3 Flydebroer var bortdrevne, men heldigvis fik man Undsætning fra Odby, hvorfra Sognefogden i Spidsen for en Styrke paa 10 Mand bragte den haardt tiltrængte Hjælp og reddede Sundgaardens Beboere paa tørt Land. Foruden Ødelæggelsen paa Huse og Færgeriet druknede der her seks Faar og en Ko, saa Manden i Sundgaarden led et stort Tab og var da ogsaa blandt dem, der senere fik en klækkelig Erstatning for Stormflodens Ødelæggelser.

For Jegindøs Vedkommende betød den høje Vandstand i Fjorden, at Øen midlertidig blev delt i to Dele, seks Huse paa Øen blev fuldstændig bortskyllet, og Inventaret herfra, Døre, Vinduer, Borde, Væve og lignende, drev rundt i Fjorden. Det tæt herved liggende anselige Gaard „Hindsels“ led ligeledes betydelig Skade, da en hel Strækning Overdrev og Marskeng, som den havde ved Fjorden og hvorpaa der kunde græsse indtil 100 Stude, for

en stor Del ødelagdes, og de Diger, som den virksomme Ejer, Hr. Overgaard, havde forsøgt at opsætte til Beskyttelse derfor, blev skyllet bort.

Paa Nordsiden af Agger Kanal blev to Lodsbaade og tre Kaager revet væk i Stormnatten, da Vandet pressede ind gennem Kanalen, og en stor Del Vraggoods fra et svensk Dampskib „Odin“, der var strandet paa Aggertangen en Tid i Forvejen, blev over Landtangen kastet ind i Fjorden. Men ikke alene Lodsbaadene gik det ud over, ogsaa Lodshuset gik med i Løbet, og Vandstanden herude var af en saadan Højde, at Aggervejen ind til Taabel var fuldstændig oversvømmet og ganske upassabel.

Ogsaa det lavtliggende Krik blev føleligt ramt. Flere Familier, der boede ved Ladestedet, maatte rømme deres Boliger, der truede med at styrte sammen over dem, men værst gik det dog ud over Ejeren af Gaardhusmølle, Starck, der her drev et Farveri, som næsten blev helt ødelagt. Taabel var omringet af Vandet baade fra Fjorden og Søen, og en stor Del af Taabel Bro var styrtet ned.

Var Stormfloden saaledes katastrofal for mange Mennesker i Sydthy, var den ikke mindre haard ved Beboerne paa de lavereliggende Jorder i Nordthy og Vester Han Herred. Her anrettedes der stor Skade mange Steder.

Det vilde føre for vidt her at komme ind paa alle nærmere Enkeltheder; enhver, der kender Terrænet ude ved Lønnerup og Østerild Fjord, kan forestille sig Følgen af Fjordens voldsomme Stigning. Mange af de Gaarde, der nu ligger her, har oprindeligt ligget nede ved Fjorden, og for disse betød en Vandstand paa indtil 2 Alen over dagligt Vande, at Gaardene blev helt omringet af Vandet, der stod højt i Stuerne. Man maatte ty til Lofterne og afvente Undsætning fra godhjertede Mennesker. I

en samtidig Beretning hedder det saaledes, at hele Lønnerup By med Undtagelse af en eneste Gaard stod under Vand. Samme Skæbne overgik flere Gaarde i Kløv, og Vejen ved Bromølle var helt oversvømmet, og skønt samme Vej netop med Oversvømmelse for Øje var afmærket med høje Pæle, var det dog ved denne Lejlighed umuligt at færdes her.

I Hou og Sennels var der mange, der led Skade paa Bygninger og Avl. Det førstnævnte Sted blev et Hus fuldstændig væltet, men heldigvis var det tomt, da Ejeren ikke var hjemme, og ingen Mennesker kom saaledes til Skade derved. Men et sorgeligt Syn maa det have været for Ejeren, den 66-aarige Jens Møller, da han naaede hjem til Hou og kun fandt en Ruin dér, hvor han tidligere havde haft sit Hjem. Dog, Venner og Naboer samlede smaa 200 Rigsdaler sammen til ham, og i Løbet af Sommeren fik han atter bygget et Hus, men denne Gang blev det ikke lagt nede ved Fjorden, men bygget paa et højere Sted.

Hvad selve Thisted angaar, var det utvivlsomt én af de Købstæder ved Limfjorden, der led mindst Skade. Kun de lavereliggende Dele af Byen stod under Vand, og selv om en Del Huse tog nogen Skade, var det dog ikke af større Rækkevidde. Byen havde dengang ingen Havn, og Skibsbryggen, der var beliggende ved Sønderhage, led betydelig Overlast. Værst gik det ud over en Skibningskaag, der blev kastet paa Land og fuldstændig splintret. En Overgang saa det ud til, at samme Skæbne skulde overgaa det paa Reden liggende Tjalskskib „Marie Elisabeth“ fra København, det drev en Tid for sine Ankre mod Land, men ved et energisk Arbejde fra Besætningens Side lykkedes det dog at redde Skibet. Ligesom Tilfældet var i andre Byer, maatte ogsaa i Thisted en Del Beboere rømme deres Huse, og enkelte

Steder etablerede man Færgefart i Ga-
derne. Dette var saaledes nødvendigt for
at komme til Amtstuen, der dengang var
beliggende paa Hjørnet af Asylgade og
Søndergade.

Fra alle Kanter i Amtet strømmede det
ind med Beretninger og Besværinger over
de lidte Skader. Amtmand Faye modtog
saa mange Andragender om Hjælp, at han
saa sig nødsaget til at bekendtgøre, at det
var ham umuligt at besvare disse. Der var
gjort Indberetning til Regeringen om de
store Skader, der var forvoldt i Amtet, og
Faye opfordrede Herredsfogderne til at
taksere Skaderne. Ligeledes henviste han
til, at Kongen havde bevilget, at der hele
Landet over maatte indsamles Penge til
Fordel for de Vandlidte, og Amtmanden
opfordrede alle til at give Bidrag til „de
Nødlidende, som have set deres Huse, deres
Bohave, Sæd og Ildebrændsel ødelagt, og
nu maa henbringe en kummerlig Vinter
med sørgelige og tvivlsomme Udsigter i
Fremtiden“.

Stormflodens Skader i Limfjordsegnene
og ned langs hele den jyske Vestkyst var
af et kolossalt Omfang. I Midten af Marts
1839 opgjorde man den samlede Skade til
et Beløb af henved 150,000 Rigsdaler, men
paa dette Tidspunkt savnede man endnu
en Opgørelse fra det „overordentlig med-
tagne“ Thisted Amt, og man regnede med,
at den samlede Skade vilde beløbe sig til
en Værdi af 2 Tdr. Guld.

Mange Steder rundt i Landet blev der
arrangeret Teaterforestillinger og Basarer
til Fordel for Landsindsamlingen, og for
hver Uge, der gik, voksede Beløbet, indtil
man efter en sidste Opgørelse kunde kon-
statere, at der ialt var indkommet 108,121
Rigsdaler. Efter at Indsamlingen var af-
sluttet, var man allerede i August 1839

klar til at foretage Uddelingen af de ind-
samlede Midler, hvilket maatte siges at
være ret hurtigt i Betragtning af det store
Taksationsarbejde, der havde været at
foretage. Af dette Beløb blev der tildelt
Thisted Amt 20,000 Rigsdaler.

Hertil kom, at der mange Steder paa
privat Initiativ blev bragt Hjælp til nød-
stedte, og foruden at Kongen havde givet
en større Sum til Landsindsamlingen,
skænkede Hans Majestæt 500 Rdlr. til Ind-
køb af et Fartøj til Lodserne i Agger.

Der var dog ogsaa dem, der forstod at
benytte Stormflodskatastrofen som en
Indtægtskilde. Dette var saaledes Tilfæl-
det med en Mand, der paa Dyrehavsbak-
ken ved København fremviste et Maleri,
der skulde forestille Oversvømmelsen af
Thisted, og hvor man saa Mennesker og
Dyr svømme rundt i Vandet, medens en
Del Bygninger var omstyrtede og Kirke-
taarnet truede med at vælte. Og den den-
gang vidtbekendte Bondepoet fra Viby-
mark forfattede et Digt om Stormfloden
og vandrede selv Landet rundt og solgte
dette Digt, hvoraf han alene paa et Mar-
ked i Thisted skal have afsat for 16 Rdlr.

*

Selv om indsamlede Penge vel mange
Steder bragte en haardt tiltrængt Hjælp,
saa gik der dog lange Tider, før den for-
voldte Skade var udbedret, og mange Aar
efter stod Stormfloden i 1839 endnu i frisk
Erindring hos de, der havde oplevet den.

Adskillige Gange i de Aar, der er for-
løbet siden da, har Vesterhavet ved sin
Indtrængen i Limfjorden forvoldt store
Oversvømmelser, men heldigvis dog ikke
af saa voldsom Karakter, som Tilfældet
var for Hundrede Aar siden.

Henry E. Pedersen.

THISTED Blæksprøjte

Hellere ramme ved Siden af end slet ikke ramme.

Ingen Konjak er saa gammel, at den ikke kan blive ældre.

Naar Sanderhoff gaar i Zoologisk Have, saa fodrer Aberne ham med Nodder.

Fyrmester Holm Hansen, Hanstholm Fyr, har krævet længere Fyraften.

I Thy er Kedsomhed intet Kors, der er jo altid morsomt paa Mors.

„Kan De ikke komme hurtigere af Sted?“ spurgte en Passager Lokomotivføreren paa Fjerritslevtoget. „Jo, det kan jeg sagtens, men jeg maa ikke forlade Toget!“.

Ogsaa paa Mors er Stillingen ny, keder de sig, kan de ty til Thy.

Film er Magt.

Da de gik ud af Royal Teatret forleden, sagde hun til ham: „Jeg kan ikke forstaa, at Folk kunde leve i gamle Dage, hvor der ikke var Biografer“. „Det ku' de heller ikke“, svarede han, „de er jo døde allesammen“.

Al Snak om Frk. Aabergs Spleen forstummer, forleden var hun fuld af Humor.

Alting stiger, selv Vandet i Limfjorden.

De skrappeste Konkurrenter bringe ka' de, Nr. 1 er Poul Bunk dog stadig.

Intet Solvtoj uden Taarne.

(Knud Sørensen).

Naar Statens Indtægter svigter, man fatter, at nye nødvendigvis skaffes ska' der.

Kreaturerne kan stadig gaa og bjerge Føden ude, idet Markerne overalt er græsselige.

At Spangbergs Malerier paa Auktion blev solgt, os alle megen Kummer har voldt.

I den nyeste omarbejdede Geografi for Mellem-skolen, gøres det Synspunkt gældende, at Mors kun er en Ø i Kraft af sin Beliggenhed.

Nys var baade Reumert og Malberg her med et Stykke, der ikke var meget værd.

Dr. Hammer er Vegetarianer, det siger hans kodelige Fætter.

Af alt, hvad Radioen fortæller det hele Døgn, er Halvdelen sandt og Resten

Ved et Foredrag i Haandværkerforeningen forleden om billig Mad indledtes dette med Ordene: Suppeterningerne er kastede.

Nu for Alvor Arne Smith laver Skjortefabrik, han har jo altid været en lille Strik.

I Sommer, da Kongen var paa Besøg her, arrangeredes saa mangen Spøg der.

Varer Julen til Paaske?

Ja, for nogle — maaske.

H. SØRENSENS KULHANDEL ^{A/S}

Thisted . Telefoner 17 og 100

Direkte Import af Kul, Koks, Cinders og Briketter til billigste Dagspriser.
Spec.: Centralvarmecinders.

THISTED BANK DEN DANSKE LANDMANDSBANK

HYPOTHEK- OG VEKSELBANK

THISTED AFDELING

Aktiekapital: Kr. 50.000.000

Reservefond: Kr. 34.000.000

Telefon 88 . Direktøren 688

Kontortid: 10—12 og 2—5

Enhver Art af Bankforretninger udføres.

Boxer udlejes fra Kr. 5,00 aarligt.

Siwert & Korsfelt . Lille Torv

anbefaler sig med smukt og smagfuldt Udvalg i
JULEGAVER, saasom Staalamper. Lampetter,
Kuglelamper, Strygejern og Pergamentskærme. —
Stort Udvalg i Grammofonplader.

JENSEN & SELMER

1. Kl.s Herreskræderi . Jernbanegade 1

Største Klædelager i moderne og solide Stoffer.
For elegant Snit og god Pasning garanteres.
SØLVMEDAILLE Aarhus 1876 og Thisted 1898.

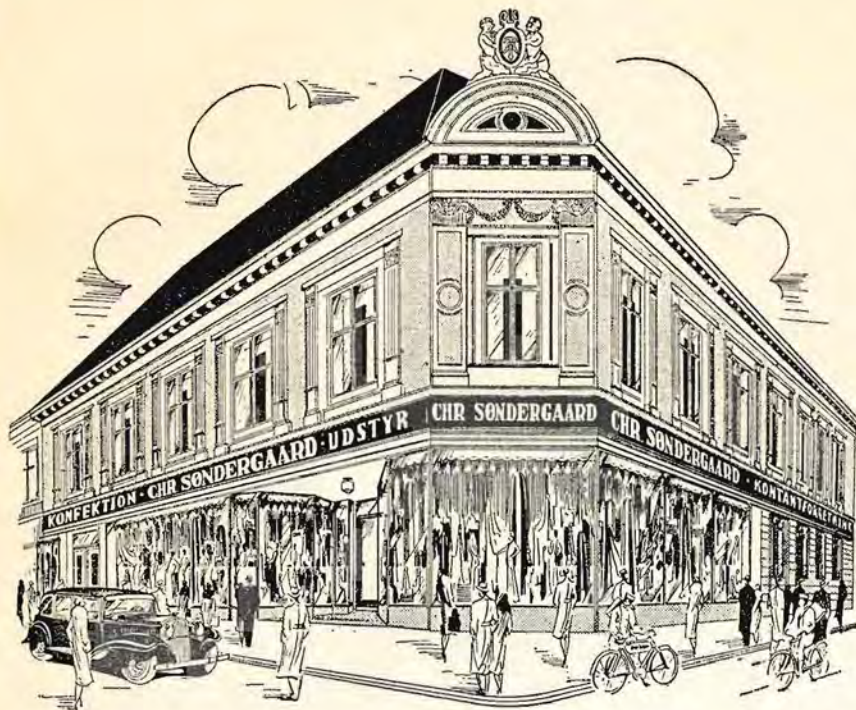
Royal-Teatret

Georg Pors . Thisted . Telf. 387

Byens førende Teater.

*

CHR. SØNDERGAARDS KENDTE MANUFAKTURFORRETNING

Efter den sidste store Udvidelse er den nu en af Nordjyllands største Manufakturforretninger

Forretningens Fremgang

skyldes den gennemførte, reelle Forretninggang

Vort Princip

har altid været, at sælge det bedste til den billigste Pris

Forretningens Betjening

Der findes her en Stab af dygtige og rutinerede Ekspedienter, der tjenstvillig — enten det gælder smaa eller store Indkøb — vil vejlede Dem paa bedste Maade

AFDELINGER:

2den Sal:

Systue og Lager

1ste Sal:

Dame-Konfektion

Stue (selve Butiken):

Metervarer; Tricotage

Kjoler

Kælderen:

Senge-Udstyr, Tæpper

Specialiteter:

**Dame-Konfektion
og Kjoler**

Kjolestoffer

Hvidevarer

Senge-Udstyr

Kontant Salg - derfor billige Priser.

CHR. SØNDERGAARD

VESTERGADE 6

TELEFON 54 - 56

Marius Sørensen

Juveler og Guldsmed . Telefon 23

har det største Udvalg
i Guld- og Sølvvarer til
Julegaver.

Nordjyllands
største
Specialforr.
for moderne
Herre- og
Drengetøj:

Engelsk

BEKLÆDNINGSMAGASIN
NYTORV · TLF. 247 · THISTED

Stassaniseret SØDMÆLK

holdbar
vitaminrig
velsmagende

MEJERIET »PASTEUR«

Thisted . Telefon 380

KARL STIGAARD

er altid billigst med gode

TRICOTAGEVARER

Carl Pedersen

Dame-Frisør

Vestergade 18
Telefon: 426

Tørre og vellagrede Cigarer og Tobakker
faar De altid i Specialforretningen

„Elegantes“ . Nytorv

Andreas N. Pedersen, Telefon 482.
Mægtigt Udvalg i Shagpiber og Stokke.
Husk Lotterikollektionen.

Forlang

Felstrups Dine

de er billige
de er gode

BADSTUES FRUGT har det bedste Ry
baade paa Landet og i Thisted By.
Husk til Julen, at Frugt er sundt
— det er det som bekendt hele Aaret rundt.
Derfor: Spis Frugt baade Vinter og Sommer.
Ring blot til Badstue og Frugten kommer.

Badstues Frugtforretning

Storegade . Thisted . Telefon 511

KAI TOFT

VALDEMAR HILLERS EFTF.

Store Torv . Thisted
Telefon 46 & 746

Største Udvalg . Prima Varer

Lad Dem frisere hos

Behr & Christensen

Tlf. 471

Herre- & Damefrisørsalon

Naar De ønsker et Monument

over Deres kære Afdøde,
saa henvend Dem til
Brdr. Jensen, Thisted,
der yder Fagmandens
Garanti for Skønhed
og Holdbarhed.

Køb Brillen og Uret

Specialuddannet i Brilletilpas-
ning med elektrisk Refrakto-
meter. — Eneste i Byen.
Alltid det nyeste og bedste i
Ure og Brillen paa Lager.

hos Lyhne

Vestergade 33

SPAREKASSEN FOR THISTED AMT

OPRETTET 30. NOVEMBER 1829

Sparernes Indskud: ca. 11.715.000 Kr.

Reserver: ca. 1.175.000 Kr.

Expeditionstid:
10—12 Formiddag
2—4 Eftermiddag

Telefon: 2

— vore Kunder kommer igen —

En virkelig Fordel

er det at handle i Amtets største og ældste Forretning. Vore store, kontante Indkøb gør, at vi absolut kan være billigst. Vi mødes hos

VALDEMAR SMITH

Prima Oksekød . K

samt alt i fersk, saltet eller røget Flæsk, m. m. anbefales fra vort Udsalg på Varerne bringes overalt. — U

Altid 1. Klasses Varer
tilo. under Statskontrol.

Thisted Ar

LOKAL

46.4
Thy

Jul i Thy

ex./

1939

B. Bjerre Christensen

statsautoriseret Elektro-Installatør

udfører alle Arter elektriske
Anlæg og Reparationer.

Stort Lager af elektriske Brugsartikler: Moderne
Lysekroner, Læselamper, Bordlamper, Strygejern,
Varmeovne, Pærer og Sikringer, elektriske Vogn-
og Cyklelygter, Lommelamper, Akkumulatorer,
Anode- og Lommelampebatterier. *

Elektr. Køkkener . Radio-Anlæg

Nytorv 3 . Thisted . Telefon 248

A/S P. O. POULSEN

Havnen , Thisted

Telefon: 115 . 181

Korn
Foderstoffer
Gødning
Cement

Direkte Import af

Kul . Koks . Cinders . Briketter

Aktieselskabet

THISTED DAMPMØLLE

Naar De køber vore Produkter, der til Stadighed kon-
trolleres af teknologisk Instituts Bage- og Mellabora-
torium, og som altid er paa Højde med dansk Mølle-
industri's bedste Frembringelser, forøger De vort Indkøb
af Amtets mølleritjenlige Hvede og Rug og bidrager saa-
ledes til Fremgang i Omsætningen baade for Land og By.

Kapacitet: 20.000 kg Rug og 20.000
kg Hvede pr. Døgn. — Byggryns-
møllen : 7.200 kg Byg pr. Døgn.
Eneste Melmølle i Thisted Amt.

Forlang vort Mel og Gryn hos de Handlende.

Til Julen køber vi en Julegave hos

Anthon Larsen & Søn

Sto

der har netop hvad baade Børn
og Voksne ønsker sig. Alt i Lege-
tøj og alt i smukke Toiletartikler.

ikke til hjemlån

.... og saa lader vi ham installere et moderne
W.C., Badeværelse eller Centralvarme — det er
alligevel det allshejeste

787

Thisted Bibliotek

Thisted Amts Tidendes Bogtrykkeri

VO

811308447